Farkasházy Jenő,

~~farkasházi~~

herendi hagyatéka-
nak aukciója (I.
rész) (Bp. 1927
Ernst Muz. Aukciói
XXXIV. szá-
mos képpel és arcképpel)
~~Könyvtár~~ ~~ban~~
(II. rész)
és XXXVII. 1~~927~~.
aukc. (1927).

B-t ajánlotta egy érdekes levél kíséretében, mely teljes szövegével a lapokban is megjelent. Széchenyi ajánló sorainál hatásosabb eszköz e korban el sem volt képzelhető, s nem csoda, hogy annak hatása alatt egymásután kapta a megbízásokat. Hont megye ekkor festette meg vele ugyancsak Széchenyi arcképét s Heves megye is ekkor rendelte meg nála Buttler arcképét.

Elismeréssel adózott a művésznek az Akadémia is, amely Toldy Ferenc és Wesselényi Miklós báró ajánlatára „ Barabás Miklós képirót, mint művészségének alapos és tudományos ismeróját " levelező tagjául választotta. Nagy elfoglaltsága mellett ez időtájt tudományosan is működött. A távlattan olaszországi tartózkodása óta kedvenc tárgya volt, s a szakkönyvek

Fischer Jenő

Keramikus

Gyp párisikiáll

229. l.

György K.: Az ipárnuc-
veszet a párvesz kiál-
litáson. MI. 1900. ~~[illegible]~~
229. l.

A

MAGYAR NEMZ

TÖRTÉNETE

*

SZERKESZTI

SZILÁGYI SÁNDOR

KIADJA

Farkasházy Jenő

Csányi K. A magyar kerámia és porcellán története és jegyei. Bp. 1954. 56. l.

Magyar Iparművészet

1900. 42. (Kejck-kel.) 1901. 272. l. (Kejck-kel.) — 1903. 48. l. (A kir. vár palota szá-mára vásárolt mű-tárgyak.)

Farkasházy Fischer

Jenő

Herend

erod

Milano 1906

72. l

van és saját jövőjének boldogságát alapozhatja meg.

Nemcsak az ország minden részéből, de még messze külföldről is érkeznek ebbe a rovatba hirdetések azoktól, akik magyar leányokkal kívánnak levelezés útján ismeretséget, illetve házasságot kötni. Még ma is számtalan hálás levelet kapunk régi olvasóinktól, akik a FRISS UJSÁG útján kötöttek boldog házasságot.

Bizalommal vegye igénybe apróhirdetési rovatunkat: bármire van szüksége, a FRISS UJSÁG apróhirdetései segíteni fognak Önnek.

Ha apróhirdetést kíván lapunknak feladni, postabélyegben is beküldheti az árát, de legjobb ha **személyesen keresi fel kiadóhivatalunkat, ahol a hirdetést Önnek kívánsága szerint megszövegezik** és minden tekintetben készségesen állnak rendelkezésére. Apróhirdetési árainkat az utolsó oldal bal felső sarkában találja meg.

Kérjük forduljon Ön is olyan bizalommal hozzánk, mint amilyen kitartóan harcol a FRISS UJSÁG a háztartási alkalmazottak ügyéért.

Baráti üdvözlettel

FRISS UJSÁG

szerkesztősége és kiadóhivatala
Budapest, VI., Nagymező-utca 3.

32044. Általános nyomda és Grafikai Intézet Rt., Bp., VI., Nagymező-u. 3.
Nyomdáért felel dr. Zolnay László. Felelős kiadó: Nagy József

Fischer Jenő,

Fadrashazi

Lásd

2

Közlezrkiáll

1396.1

OLVASD EL ÉS ADD TOVÁBB!

Loholsz, futsz új javak után...

Loholsz, futsz új javak után, kifúj a szél, megázol,
És a meglévő holmidra vajjon, miért nem vigyázol?
Még törekvő emberek is sokszor sárba ragadnak,
Hogy ha ezer dolgod is van, szakíts időt magadnak!
Biztosításod van már rég (jobbat nem is tehetnél),
De manapság **e kis pénzért** mondd, hogy mit is vehetnél?
Ezt az ügyet nem is lehet más oldalról szemelni.
Az értéket nagy sietve jó lesz ma felemelni!!

"Pátria" r.-t. Budapest — 485418

Fischer

Farkasházy (Fischer)

Jenő

l.

Milano 1906.

72. l.

<Farkasházi Fischer

Jenő>

könyve

<> A Della Robbia-
család. Szakasz az
olasz Renaissance
történetéből.

Bp. 1896

változó légköri viszonyok stb.

Az azonos viszonyok mellett kilőtt lövedékeknek
vízszintes síkon felfogott becsapódási pontjai mértani

és 2. a céltárgy falainak áthajlítására, illetve a céltárgy ellökésére fordul. Az erődítmény falának megfelelő kiképzésével bizonyos különleges esetekben elérhető az, hogy a becsapódási energia legnagyobb része a fal áthajlítására, illetve a céltárgy ellökésére fordíttassék, úgyhogy ez esetben a behatolásra kevés, esetleg semmi energia sem marad.

Ha a lövedék tömegét m-mel, a céltárgy tömegének elmozdítható részét M-mel jelöljük, a becsapódást — az előálló igen nagy igénybevételek miatt — rugalmatlan ütközésnek fogva fel, a mozgásmennyiségek változatlanságának törvénye szerint a meglökött céltömegnek és a lövedéknek egyforma lesz a sebessége és ennek nagysága

$$v' = \frac{v.m}{M+m}$$

A lövedék ütközés előtti energiája E, a rendszer ütközés utáni kinetikai energiája pedig

$$E_1 = (M+m).\frac{v'^2}{2} = \frac{v^2 m^2}{2(M+m)}$$

a különbség

$$E_2 = E - E_1 = \frac{v^2}{2}\left[m - \frac{m^2}{M+m}\right]$$

az az energiakészlet, ami a helyi deformációkra, tehát a lövedék behatolására fordul. Ha ez utóbbit csökkenteni akarjuk, M-et, vagyis a lövedék által megmozgatott céltömeget kell csökkentenünk. Ha ez a tömeg kicsiny, de a lövedék azt elég hosszú úton tudja maga előtt tolni (az anyag törésmentesen tud kitérni a lövedéknek), úgy a végzett munka részben, vagy egészben felemésztheti a lövedék mozgási energiáját. A behatolásra így tehát kevesebb, illetve semmi energia sem marad. Ha viszont a lövedék által megmozgatandó tömeg igen nagy és a céltárgy fala a nagy vastagság következtében nem tud törésmentesen kitérni (áthajolni) a lövedék előtt, akkor a becsapódási energia túlnyomó része a behatolásra fordul, és az áthajlításra marad kevés energia. Az első esetre példa a lazán felfüggesztett

Fischer

Farkasházy Fischer

Jenő

Herend

Keramikus.

Iparmüvészeti Tár-
sulat. 1902. kará-
csonyi kiáll. kata-
logusa 27. l.

Diszedények, por-
cellánból. Tervezte
és készítette fenti.

Farkasházy Jenő

kerámikus

1.

Művészeti Hotek Ungvár

1941. 109. l.

Farkasházy Jenő

laid
?

Dante alatt. (?)

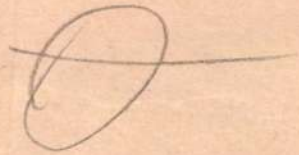

Farkasházy Jenő

Farkasházy *Jenő*, a herendi porcellángyár tulajdonosa, művészeti író, *1863, †1926. A herendi gyár alapítójának, *Fischer* Mórnak unokája. 1897-ben visszavásárolta az 1885-ben idegen kézbe került gyárat s újra felvirágoztatta. Könyvei: *Palissy élete és művei* (1885), *A Della Robbia család* (1896).

Uj Idők Lexi.

IX k.

SZ

TEMPLOMERŐ

Fischer

Farkásházy Jenő

keramikus

részt vek az Iparmű-
vészeti Társulat
1922. dec. – 23. jan
kiállításán

Farkasházy (Fischer) Jenő

~~művészeti író, kritikus~~

+ 1926.

Ert lásd!

U: 4225.

Szül. Székesfehérvár 1863,
megh. Herend 1926 máj. 4.
Párisban tanult. Önállóan
megjelent művei: Palissy
élete és művei (Bojer
1885), A Della Robbia
család (u.o. 1896) 1897
megvásárolta a Herendi
porcellán gyárat, mely-
nek vele ~~[illegible]~~ új korszaka
kezdődik.

Varga Béla dr. VIII. 215.

Ernst Muzeum aukcioi XXXIV.

II. PORCELLÁN. — PORZELLAN.

510—949.

43.

farkasházi Farkasházy Jenő ifjukori képmása.
Festette: Bihari Sándor.

A HERENDI PORCELLÁNGYÁR.

A veszprémmegyei *Herend* községben létesült az egyetlen porcellángyár Magyarországon. Alapitója Fischer Mór volt, aki 1838-ban még a pápai keménycserépgyár társtulajdonosa, 1839-ben Herenden teljesen uj porcellángyárat épitett. Eleinte a cseh gyárak és a bécsi porcellángyár használati tárgyainak mintájára ő is egyszerübb, használati edényeket készitett; később azonban nem birja ezekkel a gyárakkal a versenyt, ugy, hogy 3 évi fennállás után közel van a bukáshoz.

Ekkor áttér a művészi diszitésü európai (Meissen, Bécs, Sèvres, Berlin, Capo di Monte) és a kinai modoru porcellánok gyártására. Ebben az időben egy gyár sem készitett a XVIII. századi porcellánok stilusában edényeket, csakis a herendi gyár és igy versenyen kivül állván, az egyes világkiállitásokon (London 1851, New-York 1853, London 1861, Páris 1867, Bécs 1873-ban) szép sikereket ért el és ezek egyuttal több megrendelést eredményeztek.

Főleg a kinai csoport (amilyen pl. az u. n. Ming-diszitésü miniszterelnöki palota volt készlete, a gödöllői kastély részére készült Erzsébet-királyné készlet) az, amely gyár legjellegzetesebb alkotásának tekinthető.

1876-ban Fischer Mór fiainak adta át a gyárat. Halála után a gyárat 1884-ben egy részvénytársaság vette át, mig végül 1898-ban mostani tulajdonosa, farkasházi Farkasházy Jenő kezébe került, aki az ujabb részvénytársaság alatt is, egészen a mult évben bekövetkezett haláláig a gyár vezetője maradt.

A most aukcióra kerülő gazdag anyag a gyár gyüjteménye volt. Ezek feltüntetik a gyár egész működését és közöttük olyan jeles külföldi és kinai darabokat is találunk, amelyek mintául szolgáltak. Igy ez a pompás anyag úgy a gyüjtők, valamint a herendi porcellánok iránt érdeklődők osztatlan figyelmére méltó.

a) Herend.

510. FEKETEKÁVÉS-KÉSZLET, porcellán, szines gyümölcsökkel és lepkékkel. 2 kanna, cukortartó 3 csésze aljjal. Festetett Tatán (Fischer Dezső) XIX. sz. — Mokkaservice, Porzellan, mit Obstdekor. 2 Kannen, Zuckerbehälter und 3 Schalen mit Untertassen. XIX. Jh.

511. KÉT VÁZA, porcellán, sárga alapon kinai diszitéssel. Herend, XIX. sz. — Zwei Vasen, Porzellan. Herend, XIX. Jh.

512. HAT TEÁSCSÉSZE ALJJAL, porcellán, sárga alap, 3—3 szines és arany virágcsokorral. Sechs Teeschalen mit Untertassen, Porzellan. Herend, 1915.

513. HAT CSÉSZE ALJJAL, porcellán, szines kinai nőalakkal és két gyermekkel. Herend. XIX. sz. — Sechs Schalen mit Untertassen, Porzellan, mit Chinesenfiguren. Herend, XIX. Jh.

514. KÉT TÁNYÉR, porcellán, pereme áttört, közepén vörös-fehér alapon kinai virágok. — Zwei Teller, Porzellan, mit chinesischem Blumendekor. Herend, 1899.

515. KÉTSZEMÉLYES KÁVÉSKÉSZLET, porcellán, piros alapon relief aranyrács, körben medaillonok szines madarakkal. Tokban. — Kaffeeservice für zwei Personen, Porzellan, mit Reliefgitterwerk, Medaillone und Vögel. Herend, 1899.

516. TINTATARTÓ, porcellán, domboru neobarokk diszitéssel és aranyozással. A gyár legelső termékeiből. — Tintenbehälter, Porzellan, mit reliefiertem Neobarockdekor und Vergoldung. Frühzeitiges Stück der Fabrik. Herend, 1843.

517. ÖBLITŐ-TÁLKA, porcellán, szines virágokkal. — Spülkumme, Porzellan, mit Blumendekor. Herend, 1873.

518. GYÜMÖLCSTÁL, porcellán, szines stilizált virágokkal és lepkékkel. Herend, XIX. sz. v. — Obstschüssel, Porzellan mit stilisiertem Blumendekor. Herend, E. XIX. Jh.

519. VÁZA FEDŐVEL, porcellán, gömbös testén szines virágcsokor. Jelezve: Niemeyer. — Vase mit Deckel, Porzellan. Herend, modern.

520. EGYSZEMÉLYES KÉSZLET, porcellán, szines tájképpel, peremén zöld levélkoszoru. Hullámos szélü tálca, 2 kanna, levélidomu cukortartó és csésze aljjal. Herend, 1900. k. — Service für eine Person, mit Landschaftsbild. Herend, um 1900.

521. TÁNYÉR, porcellán, szines stilizált virágokkal és lepkékkel. Herend, XIX. sz. — Teller, Porzellan, mit stilisiertem Blumendekor. Herend, XIX. Jh.

522. KÉT TÁNYÉR, porcellán, pereme áttört, közepén vörös-fehér alapon kinai disz. — Zwei Teller, Porzellan, mit chinesischem Dekor. Herend, 1899.

523. CSÉSZE ALJJAL, porcellán, szines kinai modoru halakkal. — Schale mit Untertasse, Porzellan. Herend, 1899.

524. CSÉSZE ALJJAL, porcellán, vörös-fehér mezőkön kinai virágdisz (gödöllői disz). — Schale mit Untertasse, Porzellan. Herend, 1898.

525. TÁLKA, porcellán, piros-fehér sávon szines kinai virágokkal (Gödöllő). Herend, XIX. sz. — Schüssel, Porzellan. Herend, XIX. Jh.

526. EGYSZEMÉLYES TEÁSKÉSZLET, porcellán, szines gyümölcsökkel és rovarokkal, kerek tálca, 2 kanna, cukortartó és csésze aljjal. — Teeservice für eine Person, Porzellan, mit Obstdekor. Herend, 1899.

527. NAGY CSÉSZE ALJJAL, porcellán, kettős fallal, szines kinai virágokkal. Herend, XIX. sz. — Grosse Schale mit Untertasse, Porzellan, mit Doppelwandung. Herend, XIX. Jh.

528. TÁNYÉR, porcellán, pereme áttört, közepén vörös-fehér alapon kinai disz. — Teller, Porzellan, mit chinesischem Dekor. Herend, 1898.

529. NÉGYZETES VIRÁGTARTÓ, áttört fedővel, porcellán, szines virágokkal és madarakkal. — Viereckiger Blumenbehälter, mit durchbrochenem Deckel. Herend, 1898.

530. KÉT TÁNYÉRKA, porcellán, piros stilizált virágdisszel. — Zwei kleine Teller, Porzellan, mit stilisiertem Blumendekor. Herend, 1898.

531. HAT NAGY CSÉSZE ALJJAL, porcellán, sárga-fehér alapon kinai modoru szines virágdisz. Herend, XIX. sz. — Sechs grosse Schalen mit Untertassen, Porzellan, mit Blumendekor chinesischer Art. Herend, XIX. Jh.

532. KÉTSZEMÉLYES KÁVÉSKÉSZLET, sèvresmodoru porcellán, piros alap, reliefarany ráccsal, közben ovális medaillonok amorettel. Tokban. — Kaffeeservice für zwei Personen, Porzellan in Sèvresmanir, in Etui. Herend, 1898—1900.

533. KEREK TÁL, porcellán, áttört peremmel, közepén sárga alapon sárkány, ibolya és aranyszinben. Herend, 1900 k.— Runde Schüssel, Porzellan, im Mittel Drache und Veilchen in Gold. Herend, um 1900.

534. TIZ TÁNYÉR, porcellán, szines kinai nőalakkal és két gyermekkel. Herend, XIX. sz. — Zehn Teller, Porzellan, mit farbige Chinesenfiguren. Herend, XIX. Jh.

535. HAT TÁNYÉR, porcellán, szines virágokkal és madarakkal. — Sechs Teller, Porzellan, mit Blumen und Vögel. Herend, 1916.

536. HAT TÁNYÉR, porcellán, pereme áttört, közepén vörös-fehér alapon kinai virágok. — Sechs Teller, Porzellan, der Rand durchbrochen, im Mittel chinesische Blumen. Herend, 1899.

537. KÁVÉSKÉSZLET, porcellán, piros rokokó disszel és szines virágokkal. Két kanna, cukortartó és hat csésze aljjal. Herend, 1900 k. — Kaffeeservice, Porzellan, mit Rokokodekor und Blumen. Zwei Kannen, Zuckerbehälter und sechs Schalen mit Untertassen. Herend, um 1900.

538. MÉLY TÁLKA, porcellán, kosárfonásos peremmel, szines virágokkal. — Tiefe Schüssel, Porzellan, mit Korbgeflechtrand und Blumendekor. Herend, 1873.

539. ÖT ERNYŐGOMB, porcellán, szines diszitéssel, Meissen és Sèvres modorában. Herend, XIX. század. — Fünf Schirmknöpfe, Porzellan. Herend, XIX. Jh.

540. KÉT PALACKIDOMU VÁZA, porcellán, sèvresmodoru, füzéres és virágos diszitéssel. — Zwei Flaschenvasen, Porzellan, mit Dekor in Sèvresmanir. Herend, 1914.

541. HAT NAGY CSÉSZE ALJJAL, porcellán, stilizált virágdisszel. — Sechs grosse Schalen mit Untertassen, Porzellan, mit stilisiertem Blumendekor. Herend, 1903.

542. HAT TEÁSCSÉSZE ALJJAL, porcellán, rajta kék rács, szines kinai jelenettel. — Sechs Teeschalen mit Untertassen, Porzellan, mit Chinoiserien. Herend, 1900.

543. TIZENKÉT CSÉSZE ALJJAL, porcellán, domboru és szines meisseni modoru virágokkal és madarakkal. Herend, 1900 k. — Zwölf Schalen mit Untertassen, Porzellan, mit Reliefblumen in meissener Art. Herend, um 1900.

544. HAT TEÁSCSÉSZE ALJJAL, porcellán, szines kinai virágokkal és két pávával. — Sechs Teeschalen mit Untertassen, Porzellan, mit chinesischem Dekor. Herend, 1916.

545. TIZENKÉT TÁNYÉR, porcellán, pereme áttört, közepén kinai nőalak két gyermekkel, szinesen, (Ming). — Zwölf Teller, Porzellan, mit Chinesenfiguren (Ming). Herend, 1916.

546. TIZENKÉT GYÜMÖLCSTÁNYÉR, porcellán, pereme áttört, közepén kinai disz, szinesen, virág és páva. — Zwölf Obstteller, Porzellan, mit chinesischem Dekor. Herend, 1916.

547. KÉT TÁNYÉR, porcellán, áttört, zöldre festett peremmel, közepén szinesen halak. — Zwei Teller, mit Fische. Herend, 1904.

548. KÉT TÁNYÉR, porcellán, áttört peremmel, közepén kinai modoru tájkép épületekkel és fával, kék arany-vörös szinben. Herend, 1903 és 1915. — Zwei Teller, Porzellan, mit Landschaft. Herend, 1903 u. 1915.

549. KÉT TÁNYÉR, porcellán, pereme áttört, közepén szines, kinai modoru virág és páva. — Zwei Teller, Porzellan, Dekor chinesischer Art. Herend, 1915.

550. TÁNYÉR, porcellán, vörös-arany kinai virágdisszel. — Teller, Porzellan, mit Blumendekor chinesischer Art. Herend, 1902.

551. HÁROM TÁNYÉR, porcellán, rajta piros és fehér alapon zöld és szines kinai virágok. Herend, 1914 és 1916. — Drei Teller, Porzellan, auf rot und weissem Fond chinesische Blumen. Herend, 1914 u. 1916.

552. TÁNYÉR, porcellán, szines kinai virágokkal és két pávával. — Teller, Porzellan, mit Pfaue und Blumen. Herend, 1915.

553. TÁNYÉR, porcellán, pereme zöld-ibolya kinai szövetmustra, közepén szinesen váza virágokkal és tál gyümölcsökkel. — Teller, Porzellan, auf der Randfläche chin. Stoffmuster, im Mittel Blumenvase. Herend, 1859. Illusztr. XXV. tábl.

554. KÉT TÁNYÉR, porcellán, barna csigás alapon kinai virágok. Herend, XIX. sz. — Zwei Teller, Porzellan, mit chinesischem Blumendekor. Herend, XIX Jh.

555. TIZENKÉT DESSZERTTÁNYÉR, porcellán, szines kinai nőalakkal és két gyermekkel. — Zwölf Dessertteller, Porzellan, mit Chinesenfiguren. Herend, 1915.

556. HAT DESSZERTTÁNYÉR, porcellán, peremén kék rács, közepén szines kinai jelenet. — Sechs Dessertteller, Porzellan, mit chinesischer Szene. Herend, 1916.

557. CSÉSZE ALJJAL, porcellán, piros és fehér sávokon, kinai modoru szines virágdisszel (Gödöllő). Herend, 1904 és 1911. — Schale mit Untertasse, Porzellan, Dekor chinesischer Art. Herend, 1904 u. 1911.

558. CSÉSZE ALJJAL, porcellán, kék pikkelyes peremdisszel, szines virágokkal és madarakkal. — Schale mit Untertasse, Porzellan. Herend, 1915.

559. TEÁSCSÉSZE ALJJAL, porcellán, piros pikkelyes peremmel és szines virágokkal. — Teeschale mit Untertasse, Porzellan. Herend, 1904.

560. FÜLES CUKORTARTÓ, porcellán, kagylóalak, szines kinai nőalakkal és két gyermekkel. Herend, XIX. sz. — Zuckerbehälter, Porzellan, muschelförmig, mit Chinesenfiguren. Herend, XIX. Jh.

561. FEKETEKÁVÉSCSÉSZE ALJJAL, porcellán, peremén kék disz, Sèvres-modoru reliefarany virágdisszel. — Mokkaschale mit Untertasse, Porzellan, mit Reliefgold in Sèvresmanir. Herend, 1902.

562. CSÉSZE ALJJAL, porcellán, kék pikkelyes peremmel, szines virágokkal. — Schale mit Untertasse, Porzellan. Herend, 1904.

563. KÁVÉSCSÉSZE ALJJAL, porcellán, szines magyar stilusu stilizált virágdiszitéssel. Herend, 1885 k. — Kaffeeschale mit Untertasse, Porzellan, mit ung. stilisiertem Blumendekor. Herend, um 1885.

564. CSÉSZE ALJJAL, porcellán, szines stilizált kinai modoru virágos ággal. — Schale mit Untertasse, Porzellan. Herend, 1915.

565. NAGY CSÉSZE ALJJAL, porcellán, piros stilizált virágdisszel. — Grosse Schale mit Untertasse, Porzellan. Herend, 1910.

566. KÁVÉSCSÉSZE ALJJAL, porcellán, rajta kék-fehér sávok, kinai virágokkal. — Kaffeeschale mit Untertasse, Porzellan. Herend, 1898.

567. KÉT TEÁSCSÉSZE ALJJAL, porcellán, fekete alapon zöld és szines kinai virágdiszités. — Zwei Teeschalen mit Untertassen, Porzellan, mit chinesische Blumen. Herend, 1912.

568. CSÉSZE ALJJAL, porcellán, rajta kék rácsos alapon szines kinai jelenet. — Schale mit Untertasse, Porzellan. Herend, 1900.

569. KÉT TEÁSCSÉSZE ALJJAL, porcellán, szines gyümölcsökkel és rovarokkal. — Zwei Teeschalen mit Untertassen, Porzellan. Herend, 1913—14.

570. HÁROM CSÉSZE ALJJAL, porcellán, barna csigás alapon szőlőlevélidomu mezőkben szines kinai virágdisszel. Herend, 1900 k. — Drei Schalen mit Untertassen, Porzellan. Herend, um 1900.

571. NAGY CSÉSZE ALJJAL, porcellán, zöld pikkelyes peremmel, piros virágokkal. Herend. XIX. sz. — Grosse Schale mit Untertasse, Porzellan. Herend, XIX. Jh.

572. NAGY CSÉSZE ALJJAL, porcellán, zöld pettyes (berlini modoru) diszitéssel és arany kartusban szines virágokkal. Herend, 1900. k. — Grosse Schale mit Untertasse, Porzellan, mit grün gepunktetem Dekor. Herend, 1900. Jh.

573. TEÁSCSÉSZE ALJJAL, porcellán, kék sáv közt kis arany virágokkal. — Teeschale mit Untertasse, Porzellan, mit Blumen in Gold. Herend, 1912.

574. CSÉSZE ALJJAL, porcellán, külseje barna, belül vörösarany kinai modoru virágokkal. — Schale mit Untertasse, Porzellan. Herend, 1907.

575. CSÉSZE ALJJAL, porcellán, szines kinai diszitéssel, közepén váza virágokkal. — Schale mit Untertasse, Porzellan, mit chinesischem Dekor. Herend, 1916.

576. TEÁSCSÉSZE ALJJAL, porcellán, arany arabeszkes peremdisszel és szines madarakkal. — Teeschale mit Untertasse, Porzellan, mit Goldrand und Vögel. Herend, 1917.

577. CSÉSZE ALJJAL, fül nélkül, porcellán, fekete alapon zöld és szines kinai virágdisszel. Herend, 1900 k. — Schale mit Untertasse, ohne Henkel, Porzellan. Herend, um 1900.

578. FEKETEKÁVÉS CSÉSZE ALJJAL, porcellán bécsi virágfüzéres diszitéssel. Herend, XIX. sz. — Mokkaschale mit Untertasse, Porzellan, mit Girlande. Herend, XIX. Jh.

579. TEÁSCSÉSZE ALJJAL, porcellán, zöld pikkelyes peremdisszel és egy-egy piros alakkal. Herend, XIX. sz. — Teeschale mit Untertasse, Porzellan, mit Schuppendekor und Figur. Herend, XIX. Jh.

580. KÉT TEÁSCSÉSZE ALJJAL, porcellán, szines gyümölcsökkel és rovarokkal. — Zwei Teeschalen mit Untertassen, Porzellan. Herend, 1915—1916.

581. FEKETEKÁVÉS CSÉSZE ALJJAL, porcellán, szines gyümölcsökkel és rovarokkal. — Mokkaschale mit Untertasse, Porzellan. Herend, 1914.

582. FEKETEKÁVÉS CSÉSZE ALJJAL, porcellán, zöld pikkelyes peremdisszel, piros virágokkal. — Mokkaschale mit Untertasse, Porzellan. Herend, 1916.

583. KÁVÉSCSÉSZE ALJJAL, porcellán, szines, apró virágfüzérekkel. Herend, XIX. sz. — Kaffeeschale mit Untertasse, Porzellan. Herend, XIX. Jh.

584. CSÉSZE ALJJAL, porcellán, kinai modoru szines halakkal. — Schale mit Untertasse, Porzellan. Herend, 1912.

585. TEÁSCSÉSZE ALJJAL, porcellán, szines virágokkal. Herend, 1912 és 1914. — Teeschale mit Untertasse, Porzellan. Herend, 1912 und 1914.

586. NAGY CSÉSZE ALJJAL, porcellán, piros-fehér sávokon szines kinai virágokkal (gödöllői disz). Herend, XIX. sz. — Grosse Schale mit Untertasse, Porzellan. Herend, XIX. Jh.

587. CSÉSZE ALJJAL, porcellán, szinesen kinai nőalakkal és két gyermekkel (Ming). — Schale mit Untertasse, Porzellan. Herend, 1902.

588. HÁROM TEÁSCSÉSZE ALJJAL, porcellán, piros alapon zöld és szines kinai virágos diszitéssel. Herend, 1898, 1912 és 1916. — Drei Teeschalen mit Untertassen, Porzellan. Herend, 1898, 1912 und 1916.

589. HAT TEÁSCSÉSZE ALJJAL, porcellán, szines kinai virágokkal és két pávával. — Sechs Teeschalen mit Untertassen, Porzellan, mit chinesischem Dekor. Herend, 1916.

590. TIZENKÉT CSÉSZE ALJJAL, porcellán, kék pikkelyes peremmel és piros virágokkal. Herend, XIX. sz. — Zwölf Schalen mit Untertassen, Porzellan, mit Schuppenrand und Blumen. Herend, XIX. Jh.

591. TIZENKÉT KÁVÉSCSÉSZE ALJJAL, porcellán, domboru és szines Capo di Monte modoru jelenettel. — Zwölf Kaffeeschalen mit Untertassen, Porzellan, mit Szene nach Capo di Monte. Herend, 1900.

592. HAT TEÁSCSÉSZE ALJJAL, porcellán, szines kinai nőalakkal és két gyermekkel (Ming) — Sechs Teeschalen mit Untertassen, Porzellan, mit Chinesenfiguren (Ming). Herend, 1915.

593. CSÉSZE ALJJAL, porcellán, szines kinai nőalakkal (Ming-disz). — Schale mit Untertasse, Porzellan. Herend, 1914.

594. TEÁSKANNA, TEJSZINES KANNA, CUKORTARTÓ FEDŐVEL ÉS EGY CSÉSZE ALJJAL, porcellán, piros rokokódisszel, szines virágokkal és madarakkal. Herend, 1900 k. — Teekanne, Oberskanne, Zuckerbehälter mit Deckel, und Schale mit Untertasse, Porzellan, mit Rokokodekor und Blumen. Herend, um 1900.

595. ÖT TÁNYÉR, porcellán, kosárfonásos peremmel, szines virágokkal. Herend, XIX. sz. — Fünf Teller, Porzellan, mit Korbgeflechtrand und Blumendekor. Herend, XIX. Jh.

596. TÁNYÉR, porcellán, szines gyümölcsökkel. Herend, XIX. sz. — Teller, Porzellan, mit Obstdekor. Herend, XIX. Jh.

597. HAT TÁNYÉR (lapos), porcellán, peremén virágos inda, közepén virágok. — Sechs flache Teller, Porzellan, mit Blumenranken. Herend, 1910.

598. HÁROM TÁNYÉR, porcellán, peremén virágos inda, közepén virágok. — Drei Teller, Porzellan, mit Blumenranke. Herend, 1910.

599. HÁROM TÁNYÉR, porcellán, szines madarakkal és rovarokkal. Herend, XIX. sz. v. — Drei Teller, Porzellan, mit Vogel und Insekten. Herend, E. XIX. Jh.

600. KÉT GYÜMÖLCSTÁNYÉR, porcellán, szines madarakkal és rovarokkal. — Zwei Obstteller, Porzellan, mit Vögel. Herend, 1904.

601. KÉT TÁNYÉR, porcellán, az egyiknek a pereme áttört, szines és arany diszitésü, közepén faágon madarak. Herend, XIX. sz. és 1915. — Zwei Teller, Porzellan. Herend, XIX. Jh. u. 1915

602. TIZENKÉT TÁNYÉR, porcellán, vörös-fehér alapon szines kinai virágokkal. Herend, XIX. sz. — Zwölf Teller, mit chinesischem Blumendekor. Herend, XIX. Jh.

603. KÉT TÁNYÉR, porcellán, rajta vörös-fehér alapon kinai diszités. Herend, XIX. sz. — Zwei Teller, Porzellan, mit chinesischem Dekor. Herend, XIX. Jh.

604. TÁLKA, porcellán, mély alak, oldalán szinesen kinai nő gyermekekkel. Herend, XIX. sz. — Schüssel, Porzellan,mit Chinesenfiguren. Herend, XIX. Jh.

605. TÁLKA, porcellán, oldalán szines kinai disz és két oldalán fiu vázával és madárral. Herend, XIX. sz. — Schüssel, Porzellan. Herend. XIX. Jh.

606. GYÖNGYTYUK, szines porcellánszobrocska. Herend, XIX. sz. — Perlhuhn, farbige Porzellanfigur. Herend, XIX. Jh.

607. SÓTARTÓ, porcellán, pirosrozettás diszitéssel. Herend, XIX. sz. — Salzbehälter, Porzellan, mit Rosettendekor. Herend, XIX. Jh.

608. EGYSZEMÉLYES TEÁSKÉSZLET, porcellán, piros alapon fehér mezőkben kinai váza virággal és gyermekkel. Herend, XIX. sz. — Teeservice für eine Person, Porzellan, mit Blumenvasen und Kind. Herend, XIX. Jh.

609. POHÁRALAKU KIS VÁZA, porcellán, kettős áttört fallal, kinai virágos diszitéssel. Herend, XIX. sz. — Kleine Vase, Porzellan, mit Doppelwandung. Herend, XIX. Jh.

610. KÉT VÁZA FEDŐVEL, porcellán, tojásdad alak, domboru födelén Fó-kutya, testén barna alapon kinai virágdisz. — Zwei Vasen mit Deckel, Porzellan. Herend, 1916.

611. VÁZA FEDŐVEL, porcellán, hasonló a 610. számhoz. — Vase mit Deckel, Porzellan, ähnlich zu Nr. 610. Herend, 1916.

612. EGYSZEMÉLYES TEÁSKÉSZLET, porcellán, kék rácsdiszitéssel és szines kinai jelenettel. Négykarélyos tálca, 2 kanna, cukortartó és csésze aljjal. — Teeservice für eine Person, Porzellan, mit Chinciserien. Herend, 1899—1900.

613. MÉLY TÁLKA, porcellán, kettős áttört fallal, belsejében szinesen halak. Herend, 1900 k. — Tiefe Schüssel, Porzellan, mit Doppelwandung. Herend, um 1900.

614. MÉLY TÁLKA, porcellán, kettős áttört fallal, kinai virágokkal. — Tiefe Schüssel, Porzellan. Herend, 1899.

615. KIS TÁLKA, porcellán, kettős, áttört fallal, belsejében szinesen halak. Herend, XIX. sz. — Kleine Schüssel, Porzellan, mit Doppelwandung. Herend XIX. Jh.

616. KÉT GÖMBÖS VÁZA FEDŐVEL, porzellán, kettős áttört fallal, kinai modoru szines rozettás diszitéssel. Herend, XIX. sz. — Zwei kugelige Vasen mit Deckel, Porzellan. Herend, XIX. Jh.

617. KÉTSZEMÉLYES TEÁSKÉSZLET, porcellán, piros stilizált virágokkal és arany peremdisszel. Nagy tálca, két kanna, cukortartó és két csésze aljjal. — Teeservice für zwei Personen, Porzellan, mit stilisiertem Blumendekor. Herend, 1922.

618. FÖDELES EDÉNY, porcellán, szines halakkal diszitve. — Gedeckeltes Gefäss, Porzellan. Herend, 1914.

619. FÖDELES EDÉNY, porcellán, oldalán és födelén kinai nőalak gyermekekkel (Ming). — Gedeckeltes Gefäss, Porzellan, mit Figuren. Herend, 1914.

620. KÉT VÁZA, porcellán, orsósalak, barna alapon kinai virágos disszel. — Zwei Vasen, Porzellan, mit chinesischem Blumendekor. Herend, 1916.

621. NAGY TALPAS KANNA FEDŐVEL, porcellán, kettős áttört fallal, kinai modoru rozettás disszel. Herend, 1900 k. — Grosse Kanne mit Fuss und Deckel, Porzellan, mit durchbrochener Doppelwandung. Herend, um 1900.

622. FÖDELES TÁL, porcellán, két-két delfinalaku füllel, testén vörös-fehér sávokban kinai disz (gödöllői készlet), tálalaku fedővel. Herend, XIX. sz. — Gedeckelte Schüssel, Porzellan, mit Delfinhenkel und chinesischem Dekor. Herend, XIX. Jh.

623. TÁLKA, porcellán, kettős áttört fallal, kinai virágokkal. Herend, XIX. sz. — Schüssel, Porzellan mit durchbrochener Doppelwandung und chinesische Blumen. Herend, XIX. Jh.

624. KÉT GÖMBÖS VÁZA FEDŐVEL, porcellán, oldalán szines virágcsokor. — Zwei kugelige, gedeckelte Vasen, Porzellan. Herend, 1914—1915.

625. EGYSZEMÉLYES KÁVÉSKÉSZLET, porcellán, fekete-zöld alapon kinai modoru virágokkal. Négykarélyos tálca, 2 kanna, cukortartó és csésze aljjal. Herend, XIX. sz. — Kaffeeservice für eine Person, Porzellan, mit chinesischem Blumendekor, vierpassige Tassen, 2 Kannen, Zuckerschale und Schale mit Untertasse. Herend, XIX. Jh.

626. HAT FEKETEKÁVÉS CSÉSZE ALJJAL, porcellán, barna alapon fehér mezőben szines kinai virággal. Herend, 1900 k. — Sechs Kaffeeschalen mit Untertasse, Porzellan, mit chinesischem Blumendekor. Herend, um 1900.

627. HAT FEKETEKÁVÉS CSÉSZE ALJJAL, porcellán, szines kinai jelenettel. Herend, 1900 k. — Sechs Mokkaschalen mit Untertassen, Porzellan, mit chinesischem Dekor. Herend, um 1900.

628. KÉT NAGY VÁZA, porcellán, hengeres testén domboru, zöld babérleveles ág. — Zwei grosse Vasen, Porzellan. Herend, 1901.

629. NAGY TÁL, porcellán, csigás barna alapon szines kinai virágok. Pereme áttört. Herend, 1900 k. — Grosse Schüssel, Porzellan, mit farbige chinesische Blumen. Herend, um 1900.

630. NAGY TÁL, porcellán, pereme áttört, közepén szinesen halak és növények. — Grosse Schüssel, Porzellan, mit Fische und Pflanzen. Herend, 1903—4.

631. KEREK TÁL, porcellán, barna csigás alapon szines kinai virágok. Pereme áttört. Herend, XIX. sz. — Runde Schüssel, Porzellan, mit chinesischem Blumendekor. Herend, XIX. Jh.

632. KEREK TÁL, porcellán, pereme áttört, közepén kinai nő két gyermekkel, szinesen. — Runde Schüssel, Porzellan, im Mittel Chinesenfiguren. Herend, 1915.

Ernst Museum aukciók

633. KEREK TÁL, porcellán, az előbbihez hasonló diszitéssel. Herend, 1900 k. — Runde Schüssel, Porzellan, Dekor ähnlich zu Nr. 632. Herend, um 1900.

634. KÉT SZEMÉLYES TEÁSKÉSZLET, porcellán, Sèvres-modoru, rácsos és szines madaras és virágos diszitéssel. Herend, XIX. sz. — Teeservice für zwei Personen, Porzellan, mit Sèvres-dekor. Herend, XIX. Jh.

635. KIS TÁLKA, porcellán, kinai nőalakkal és két gyermekkel (Ming). — Kleine Schüssel, Porzellan, mit Chinesenfigur. Herend, 1907.

636. KÉT KIS VÁZA FEDŐVEL, porcellán, kék-arany rácsos, Sèvres-modoru diszitéssel és szines madarakkal. — Zwei kleine Vasen mit Deckel, Porzellan. Herend, 1914.

637. BONBONNIÈRE, porcellán, gömbös testén a 636. számhoz hasonló, Sèvres-modoru diszités. — Bonbonnière, Porzellan, kugelig, Dekor ähnlich, wie Nr. 636. Herend, 1914.

638. KÉT PALACKIDOMU VÁZA, porcellán, kék alapon fehér domboru szőlődisszel. — Zwei flaschenförmige Vasen, Porzellan. Herend, 1900.

639. HENGERES VÁZA, porcellán, hengeres testén barna alapon, fehér pongyolapitypang levelek és virágok. — Zylindrische Vase, Porzellan. Herend, 1900.

640. FÉRFI KÉPMÁS, porcellán plakett, fekete fakeretben. Jelezve JVHÁSZ. — Männerbildniss, Porzellan-Plakett. Herend, 1900.

641. TIZENKÉT CSÉSZE ALJJAL, porcellán, Capo di Monte-modoru, szines (sárkányos) jelenettel, kartusokkal és virágfüzérekkel — Zwölf Schalen mit Untertassen, Porzellan, mit Szene nach Capo di Monte. Herend, 1900.

642. CSÉSZE ALJJAL, porcellán, a csészén domboru és szines mithológiai jelenet, az aljon kartus és virágfüzér, Capo di Monte modorában. — Schale mit Untertasse, Porzellan, auf der Stirnseite mithologische Szene in Relief. Herend, 1915.

643. TIZENKÉT DESSZERTTÁNYÉR, porcellán, szines halakkal. — Zwölf Dessertteller, Porzellan. Herend, 1915.

644. TIZENKÉT MOKKACSÉSZE ALJJAL, porcellán, szines kinai jelenettel. Herend, 1900. k. — Zwölf Mokkaschalen mit Untertassen, Porzellan, mit chinesischer Szene. Herend, um 1900. k.

645. TIZENKÉT CSÉSZE ALJJAL, porcellán, kinai modoru, szines halakkal. — Zwölf Schalen mit Untertassen, Porzellan, mit chinesischem Dekor. Herend, 1912.

646. TIZENKÉT FEKETEKÁVÉS KÉSZLET, porcellán, szines kinai nőalakkal és két gyermekkel (Ming). Herend, 1900. k. — Mokkaservice für zwölf Personen, Porzellan, mit Chinesenfiguren. Herend, um 1900.

647. TIZENKÉT TEÁSCSÉSZE ALJJAL, porcellán, szines kinai nőalakkal és két gyermekkel, Herend, XIX. sz. — Zwölf Teeschalen mit Untertassen, Porzellan, mit Chinesenfiguren. Herend, XIX. Jh.

648. HAT CSÉSZE ALJJAL, porcellán, szines kinai ülő nőalakkal és két gyermekkel. — Sechs Schalen mit Untertassen, Porzellan. Herend, 1915.

649. HAT CSÉSZE ALJJAL, porcellán, szines kinai nőalakkal és két gyermekkel (Ming). — Sechs Schalen mit Untertassen, Porzellan, mit Chinesenfiguren. Herend, 1867.

650. TIZENKÉT CSÉSZE ALJJAL, porcellán, nyolcszögü, piros-fehér alapon szines kinai virágdisz. — Zwölf Schalen mit Untertassen, Porzellan, mit Blumendekor chinesischer Art. Herend, 1915.

651. HAT MOKKACSÉSZE ALJJAL, porcellán, fületlen alak, kivül barna mázzal, bent Imari-modoru diszitéssel. Herend, XIX. sz. — Sechs Mokkaschalen mit Untertassen, Porzellan, ohne Henkel, mit Imari-Dekor. Herend, XIX. Jh.

652. HAT FEKETEKÁVÉS CSÉSZE ALJJAL, porcellán, kivül barna máz, belül vörös-arany kinai virágdisszel. — Sechs Mokkaschalen mit Untertassen, Porzellan, im Inneren Blumendekor. Herend, 1897—98.

653. CSÉSZE ALJJAL, porcellán, rajta szinesen kinai nőalak két gyermekkel (Ming). — Schale mit Untertasse. Herend, 1902.

654. VÁZA, porcellán, tölcséres alak, derekán dudoros öv, kinai modoru virágokkal és kakassal. Herend, XIX. sz. — Vase, Porzellan, trichterförmig, mit wulstigem Gürtel und Blumendekor. Herend, XIX. Jh.

655. CSÉSZE ALJJAL, porcellán, domboru és lila szinü peremmel és bordákkal, a cseh biedermejer porcellánok modorában. — Schale mit Untertasse, Porzellan. Herend, 1914.

656. TEÁSKÉSZLET, porcellán, vörös-fehér alapon szines kinai disz, két kanna, cukortartó fedővel és két csésze aljjal. — Teeservice, Porzellan, mit chinesischem Dekor, zwei Kannen, Zuckerbehälter und zwei Schalen mit Untertassen. Herend, 1910.

657. CSÉSZE ALJJAL ÉS TÁNYÉRKA, porcellán, rajta piros alapon zöld és szines kinai virágdisszel. Herend, 1900 k. — Schale mit Untertasse und Tellerchen, Porzellan. Herend, um 1900.

658. EGYSZEMÉLYES TEÁSKÉSZLET, porcellán, szines kinai jelenettel. Teáskanna, tejszines kanna, cukortartó és csésze aljjal. — Teeservice für eine Person, Porzellan, mit chinesischer Szene, farbig. Teekanne, Oberskanne, Zuckerbehälter und Schale mit Untertasse. Herend, 1900.

659. TEÁSKÉSZLET, porcellán, barna csigás alapon, szines kinai virágdisz. Két kanna, cukortartó és két csésze aljjal. Herend, XIX. sz. — Teeservice, Porzellan, mit chinesischem Blumendekor. Zwei Kannen, Zuckerbehälter und zwei Schalen mit Untertassen. Herend, XIX. Jh.

660. EGYSZEMÉLYES KÁVÉSKÉSZLET, porcellán, szines kinai jelenettel, két kanna, cukortartó és csésze aljjal. Herend, 1900 k. — Kaffeeservice für eine Person, Porzellan, mit farbiger chinesischer Szene. Zwei Kannen, Zuckerbehälter und Schale mit Untertasse. Herend, um 1900.

661. FEKETEKÁVÉS KÉSZLET, porcellán, szines kinai gyermekalakkal és virágvázával. Két kanna, cukortartó fedővel és hat csésze aljjal. Herend, 1900 k. — Mokkaservice, Porzellan, mit Chinesenkinder. Zwei Kannen, Zuckerbehälter mit Deckel und sechs Schalen mit Untertassen. Herend, um 1900.

662. FEKETEKÁVÉS KÉSZLET, porcellán, szines ülő kinai nőalakkal és két gyermekkel. Két kanna, cukortartó fedővel és hat csésze aljjal (egy alj hiányzik). Herend, XIX. sz. — Mokkaservice, Porzellan, mit Chinesenfiguren. Zwei Kannen, Zuckerbehälter mit Deckel und sechs Schalen mit fünf Untertassen. Herend, XIX. Jh.

663. FEKETEKÁVÉS KÉSZLET, porcellán, vörös-fekér alapon kinai diszitménnyel. Két kanna fedővel, cukortartó fedővel és tizenkét csésze aljjal. Herend, XIX. sz. — Mokkaservice, Porzellan, mit chinesischem Dekor. Zwei Kannen, eine Zuckerschale mit Deckel und zwölf Schalen mit Untertassen. Herend, XIX. Jh.

664. HAT CSÉSZE ALJJAL, porcellán, barna csigás alapon kinai virágokkal. Herend, 1900 k. — Sechs Schalen mit Untertassen, Porzellan, mit chinesischem Blumendekor. Herend, um 1900.

665. KIS FÖDELES BÖGRE, porcellán, piros-fehér sávon kinai modoru disz (Gödöllő). Herend, XIX. sz. v. — Kleiner gedeckelter Becher, Porzellan. Herend, XIX. Jh.

666. KÉT TÁNYÉR, porcellán, pereme áttört, közepén piros-fehér alapon kinai disz. — Zwei Teller, Porzellan, mit chinesischem Dekor. Herend, 1899.

667. NÉGY TÁNYÉR, porcellán, rajta vörös-fehér alapon kinai virágok. Herend, XIX. sz. — Vier Teller, Porzellan, Dekor chinesischer Art. Herend, XIX. Jh.

668. ÖT TÁNYÉR, porcellán, szines kinai nőalakkal és két gyermekkel. — Fünf Teller, Porzellan, mit Chinesenfiguren. Herend, 1915.

669. KIS CSÉSZE ALJJAL ÉS NÉGYZETES TÁLCÁVAL, Sèvres-modoru porcellán, piros alapon arany ráccsal és lebegő putckkal. Herend, XIX. sz. v. — Kleine Schale mit Untertasse und viereckige Platte, Porzellan in Sèvres-Mani r. Herend, E. XIX. Jh.

670. BONBONNIÉRE, porcellán, tojásalak, meisseni modoru, zöldpikkelyes és szines virágos diszitéssel. — Bonbonniére, Porzellan, Dekor in meissener Art. Herend, 1916.

671. BONBONNIÉRE, porcellán, hasonló a 670. számhoz. — Bonbonniére, Porzellan, ähnlich zu Nr. 670. Herend, 1916.

672. BONBONNIÉRE, porcellán, álló tojásalak, a 670. számhoz hasonló diszitéssel. — Bonbonniére, Porzellan, Dekor ähnlich zu Nr. 670. Herend, 1916.

673. CUKORTARTÓ FEDŐVEL, porcellán, ovális, négykarélyos alak, a 670. száméhoz hasonló diszitéssel. — Zuckerbehälter mit Deckel, Porzellan, oval, vierpassig, Dekor ähnlich zu Nr. 670. Herend, 1907.

674. KÉT HALALAKU VIRÁGTARTÓ, porcellán, zöld és arany szinezéssel, oldalán kapaszkodó kinai. Herend, XIX. sz. — Zwei fischförmige Blumenbehälter, Porzellan. Herend, XIX. Jh.

675. CSÉSZE ALJJAL, porcellán, kék peremdisszel, arany kartusban szines madarak és virágok. Herend, XIX. sz. — Schale mit Untertasse, Porzellan. Herend, XIX. Jh.

676. CSÉSZE ALJJAL, porcellán, ovális, négykarélyos, a csésze belül és az alj pereme aranyozott, a csészén körül Herold modoru vizparti tájkép alakokkal, az alján szines tájkép. — Schale mit Untertasse, Porzellan, oval, vierpassig. Die Schale innen und der Tassenrand vergoldet. Um die Wandung Uferlandschaft nach Herold, ebenso auch auf der Untertasse. Herend, 1856. Illusztr. XXV. tábl.

677. TÁNYÉR, porcellán, kosárfonásos és csavarosan bordás peremmel, rajta kartusokban 3 szines virágcsokor, közepén kerek arabeszkes, aranykeretben szines tájkép tehenekkel és pásztorral. — Teller, Porzellan mit Korbgeflecht und geripptem Rand, darauf Kartuschen, im Mittel farbige Landschaft. Herend, 1846. Illusztr. XXV. tábl.

678. TÁNYÉR, porcellán, hasonló a 677. számhoz, közepén szines tájkép, vizet vivő és gyermekét vezető parasztasszonnyal. — Teller, Porzellan, ähnlich zu Nr. 677. Herend, 1846.

679. KÉT TÁNYÉR, porcellán, kosárfonásos peremmel és szines virágokkal. Egyik Bécs, XVIII. sz. m. f., a másik Herend, 1840—50. — Zwei Teller, Porzellan, mit Korbgeflechtrand und Blumendekor. Der eine Wien, zw. H. XVIII. Jh., der andere Herend, 1840—50.

680 KÉT TÁNYÉR, porcellán, egyiken piros alakok, másikon szines stilizált virágok. — Zwei Porzellanteller, mit Figuren und Blumendekor. Herend, 1861.

681. OVÁLIS KOSÁR, porcellán, áttört oldallal, szines vonalas és domboru diszitéssel. Herend, 1885 k. — Ovaler Korb, Porzellan, durchbrochen, mit Linien und Reliefdekor. Herend, um 1885.

682. MOSDÓKÉSZLET (tál, korsó, tálka és doboz), porcellán, rokokó diszitéssel, szines virágokkal és lepkékkel. Herend, 1880 k. — Waschgarnitur, Porzellan, mit Rokokodekor. Herend, um 1880.

683. KÉT SZOBROCSKA, Fó-kutyán ülő kinai, szines porcellán. Herend, XIX. sz. — Zwei Figuren, Chinesen auf Fo-Hund, Porzellan. Herend, XIX. Jh.

684. DÍSZTÁL, porcellán, peremén magyar diszitmény, sakktáblás mezőkkel váltakozik, közepén szinesen két inseparable. Herend, 1890 k. — Prunkschüssel, Porzellan, am Rand ungarisches Ornament, im Mittel zwei Inseparable. Herend, um 1890.

685 DÍSZTÁL, porcellán, hasonló az előbbi számhoz. Herend, 1890 k. — Prunkschüssel, Porzellan, ähnlich zu Nr. 684. Herend, um 1890.

686 CSÉSZE ALJJAL, porcellán, barna csigás alapon szines kinai virágokkal. Herend, XIX. sz. — Schale mit Untertasse, Porzellan, mit chinesischem Blumendekor. Herend, XIX. Jh.

687. CSÉSZE ALJJAL, porcellán, kék-arany-vörös kinai épülettel és fával. — Schale mit Untertasse, Porzellan, mit chinesischem Gebäude. Herend, 1915.

688. CSÉSZE ALJJAL, porcellán, szines lepkékkel és kis virágokkal. Nyoni (hal) jeggyel és az aljon HEREND benyomva. Herend, 1850 k. — Schale mit Untertasse, Porzellan, mit Blumen und Schmetterlinge. Herend, um 1850.

689. CSÉSZE ALJJAL, porcellán, szines madárral és lepkével. Festetett Tatán (Fischer Dezső). XIX. sz. — Schale mit Untertasse, Porzellan, mit Vögel und Schmetterlinge. Gemalt in Tata. XIX. Jh.

690. CSÉSZE ALJJAL, porcellán, szines meisseni modoru madár- és lepkedisszel. — Schale mit Untertasse, Porzellan, mit meissener Dekor. Herend, 1866.

691. CSÉSZE ALJJAL, porcellán, Sèvres-modoru diszitéssel: kék-arany ráccsal és szines madarakkal. — Schale mit Untertasse, Porzellan, Sèvresdekor. Herend, 1867.

692. KÉTSZEMÉLYES KÁVÉSKÉSZLET, porcellán, szines u. n. Ming-diszitéssel. Négykarélyos tálca, 2 kanna, cukortartó és 2 csésze aljjal. — Kaffeeservice für zwei Personen, Porzellan, mit s. g. Mingdekor. Herend, 1864.

693. FEKETEKÁVÉSKÉSZLET, porcellán, piros fond-porcellán, a meisseni fürjes készlet mintájára. Kanna, cukortartó és 4 csésze aljjal. Herend, 1870 k. — Mokkaservice, rotes Fondporzellan, nach dem meissener Wachtelservice. Herend, um 1870.

694. TÁNYÉRKA, porcellán, peremén aranyarabeszk peremdisszel, közepén, négykarélyos aranyarabeszkes kartusban meisseni modoru szines, páros Watteau-jelenet. — Tellerchen, Porzellan, mit Watteauszene in meissener Art. Herend, 1867.

695. TÁNYÉRKA, porcellán, kivül piros alap kihagyott sáslevelekkel, belsejében vörös sáslevelek. F. S. (Fischer Sámuel) HEREND. Herend, 1876 k. — Tellerchen, Porzellan, mit Schilfelätter. Herend, um 1876.

696. EGYSZEMÉLYES TEÁSKÉSZLET, porcellán, Meissen modorában, piros fondporcellán, karélyos médaillonokban egy-egy szines Watteau-alak. Két kanna, egy cukortartó és egy csésze aljjal. — Teeservice für eine Person, Porzellan, rotes Fondporzellan in meissener Manier, mit Watteaufiguren. Herend, 1859. Illusztr. XXV. tábl.

697. EGYSZEMÉLYES KÁVÉSKÉSZLET, porcellán, négykarélyos lapitott alak, zöld alapon kinai virágokkal. Két kanna, egy cukortartó és egy csésze aljjal. — Kaffeeservice für eine Person, Porzellan, mit chinesischem Blumendekor. Herend, 1867.

698. TEÁSKANNA, CUKORTARTÓ FEDŐVEL ÉS NAGY CSÉSZE ALJJAL, porcellán, vörös-arany kinai virágdisz közt madarak és lepkék. — Teekanne, Zuckerbehälter mit Deckel und grosse Schale mit Untertasse, Porzellan, mit chinesischem Dekor. Herend, 1864.

699. TEÁSKÉSZLET, porcellán, vörös-fehér alapon szines kinai modoru virágdisszel. Két kanna, cukortartó fedővel, méztartó fedővel, talpas tál és 6 csésze aljjal (a gödöllői Erzsébet királyné-készletből). — Teeservice, Porzellan, mit chinesischem Dekor. Aus dem Gödöllőer Service der Königin Elisabeth. Herend, 1873.

700. VIRÁGTARTÓ, porcellán, két delfinalaku füllel, oldalán vörös alapon fehér sásdisz. — Blumenbehälter, Porzellan, auf rotem Fond Schilfblätter in Weiss. Herend, 1882.

701. KÉT KIS VIRÁGTARTÓ, porcellán, két delfinalaku füllel, vörös alapon fehér sásokkal (Eszterházi minta). Herrend, 1880 k. — Zwei kleine Blumenbehälter, Porzellan (Eszterházer Modell). Herend, um 1880.

702. KÉT KIS CSÉSZE, porcellán, vörös alapon fehér sásdisz. Herend, 1880 k. — Zwei kleine Schalen, Porzellan, mit Schilfdekor. Herend, um 1880.

703. TEATARTÓ FEDŐVEL, porcellán, gömbös testén vörös alapon domboru női fej fehéren. — Teebehälter mit Deckel, Porzellan, mit Frauenkopf in Relief. Herend, 1899.

704. KIS HENGERES VÁZA, porcellán, vörös alapon sásdisszel. Herend, XIX. sz. — Kleine zylindrische Vase, Porzellan, mit Schilfdekor. Herend, XIX. Jh.

705. TEATARTÓ PALACK, négyszögü, porcellán, domboru szőlőindával és szines madarakkal. Herend, XIX. sz. m. f. — Teebehälter Flasche, Porzellan, mit Reliefdekor. Herend, zw. H. XIX. Jh.

706. ÖBLITŐ TÁLKA, porcellán, kék pikkelyes peremdisszel és arany kartusban szines virágok. Herend, 1860 k. — Spülkumme, Porzellan, mit Blumendekor. Herend, um 1860.

707. MÉLY TÁLKA, porcellán, fekete-fehér alapon zöld és szines kinai modoru virágdisszel. Herend, XIX. sz. — Kleine tiefe Schüssel, Porzellan, mit Blumendekor, chinesischer Art. Herend, XIX. Jh.

708. NAGY KEREK TÁL, porcellán, áttört peremmel, szines kinai modoru haldisszel. — Grosse runde Schüssel, Porzellan, mit chinesischem Dekor. Herend, 1904.

709. TEÁSKÉSZLET, porcellán, fekete-fehér sávokon fehér-vörös stilizált disszel, 2 kanna, cukortartó, 6 csésze aljjal, 6 tányér. — Teeservice, Porzellan, mit stilisiertem Dekor. Herend, 1872.

710. HALIDOMU VÁZA, szines porcellán, hullámokból kiemelkedő halat ábrázol. Herend, XIX. sz. — Fischförmige Vase, Porzellan. Herend, XIX. Jh.

711. PALACKIDOMU VÁZA, porcellán, hosszu nyakkal, lüszteres folyatott mázzal. — Flaschenförmige Vase, Porzellan, mit grand feu Glasur und Lüsterglanz. Herend, 1900.

712. MÉLY TÁL, porcellán, szines kinai modoru virágokkal és madarakkal. Herend, XIX. sz. — Tiefe Schüssel, Porzellan, mit chinesischem Blumendekor und Vögel. Herend, XIX. Jh.

713. NAGY MÉLY TÁL, porcellán, külsején szines kinai modoru fák, belsejében vörös-arany szinben virág. Herend, 1860 k. — Grosse tiefe Schüssel, Porzellan, mit chinesischem Dekor. Herend, um 1860.

714. KAGYLÓS TÁL TALPAS KANNÁVAL, porcellán, fekete-fehér sávos alapon szines kinai virágdisz. — Muschelförmige Schüssel und Kanne mit Fuss, Porzellan, mit chinesischem Dekor. Herend, 1917.

715. NAGY KOBAKALAKU PALACK, porcellán, sárga-fehér sávokon szines kinai virágdisz. — Grosse kobakförmige Flasche, Porzellan, mit chinesischem Dekor. Herend, 1904.

716. SZAMOVÁR, porcellán, delfinalaku csappal, két, nőifejes füllel, talapzatán domboru és szines disz, testén kinai modoru virágok. Herend, 1870 k. — Samovar, Porzellan, mit Reliefdekor und Blumen chinesischer Art. Herend, um 1870. Illusztr. XXV. tábl.

717. KIS PALACKIDOMU VÁZA, porcellán, testén kék alapon szines pávatoll. — Kleine flaschenförmige Vase, Porzellan, mit Pfauenfederndekor. Herend, 1900.

718. KOBAKALAKU VÁZA, porcellán, barna folyatott mázzal. Herend, 1900 k. — Kobakförmige Vase, Porzellan, mit brauner grand feu Glasur. Herend, um 1900.

719. HATSZÖGÜ PALACKIDOMU VÁZA, porcellán, szürkés-kék folyatott mázzal. — Sechsseitige, flaschenförmige Vase, Porzellan, mit grau-blauer grand feu Glasur. Herend, 1901.

720. PALACKIDOMU VÁZA, porcellán, sötétkék foltos mázzal. — Flaschenförmige Vase, Porzellan, mit dunkelblauer Glasur. Herend, 1901.

721. PALACKIDOMU VÁZA, porcellán, a 711. számhoz hasonló alakkal, testén szürkés alapon domboru fehér virágok. — Flaschenförmige Vase, Porzellan, in Form ähnlich zu Nr. 711, mit Reliefblumen in Weiss. Herend, 1900.

722. GYERTYATARTÓ, porcellán, domboru rokokó és szines virágos diszitéssel. Herend, XIX. sz. — Leuchter, Porzellan, mit Reliefdekor. Herend, XIX. Jh.

723. KIS KAGYLÓS VÁZA, szines porcellán, hármas delfinen nyugszik. Herend, XIX. sz. — Kleine muschelförmige Vase, Porzellan, auf Delfine ruhend. Herend, XIX. Jh.

724. ECET-OLAJTARTÓ, porcellán, kerek tálon négykarélyos állvány, négy palackidommal, szines kinai virágdiszitéssel. — Essig-Ölkaraffe, Porzellan, mit chinesischem Blumendekor. Herend, 1875. Illusztr. XXV. tábl.

725. LEVESESTÁL FEDŐVEL, porcellán, az I. Ferenc József részére készült készletből, arany babérleveles diszitéssel. — Suppenterrine mit Deckel, Porzellan, aus dem Service Franz Joseph I. mit Lorbeerblätterdekor in Gold. Herend, 1871.

726. KÉT VIRÁGTARTÓ, porcellán, kobalt, kinai modoru medaillonos és virágos diszitéssel. — Zwei Blumenbehälter, Porzellan, mit chinesischem Dekor in Kobaltblau. Herend, 1851.

727. KÉT TYUK ÉS KÉT CSIRKE, fehér porcellán. Herend, XIX. sz. — Zwei Hennen und zwei Küchlein, weisses Porzellan. Herend, XIX. Jh.

728. OVÁLIS LEVESESTÁL, fedővel, porcellán, domboru diszitéssel és szines, madaras kartusokkal, födelén ülő leányalak. Albrecht főherceg készletéből. — Ovale Suppenterrine, mit Deckel, Porzellan, mit Reliefdekor. Aus dem Service Erzherzog Albrecht. Herend, 1875. Illusztr. XXV. tábl.

729. KÉT NAGY TÁL, porcellán, domboru, rokokó diszitéssel és szines gyümölcsökkel. Herend. 1870 k. — Zwei grosse Schüsseln, Porzellan, mit reliefiertem Rokokodekor. Herend, um 1870.

730. KÉT TÁL, porcellán, domboru, rokokó és szines virágos diszitéssel. Herend, XIX. sz. — Zwei Schüsseln, Porzellan, mit Reliefdekor. Herend, XIX. Jh.

731. TALPAS SÓTARTÓ, porcellán, kinai virágdisszel. Herend, XIX. sz. — Salzfass mit Fuss, Porzellan, mit chinesischem Blumendekor. Herend, XIX. Jh.

732. KÉT NAGY DISZVÁZA FEDŐVEL, porcellán, amfora-alak, kék-arany pikkelyes disszel és szines virágcsokorral. Herend, XIX. sz. v. — Zwei grosse Prunkvasen, mit Deckel, Porzellan, mit Schuppendekor und Blumenbukett. Herend, E. XIX. Jh.

733. KÉT NAGY CSÉSZE ALJJAL, porcellán, domboru disszel és szines virággal. — Zwei grosse Schalen, Porzellan, mit Reliefdekor. Herend, 1907.

734. CSÉSZE ALJJAL, porcellán, barna alap, vörös-arany kinai virágdisszel. — Schale mit Untertasse, Porzellan, mit chinesischem Blumendekor. Herend, 1907.

735. CSÉSZE ALJJAL, porcellán, barna alap, piros-arany kinai virágdisszel. Herend, 1902 és 1907. — Schale mit Untertasse, Porzellan, auf braunem Fond chinesischer Blumendekor. Herend, 1902 und 1907.

736. NAGY CSÉSZE ALJJAL, porcellán, barna külső, belsejében vörös-arany kinai virágok. Herend, XIX. sz. — Grosse Schale mit Untertasse, Porzellan, im Inneren chinesische Blumen. Herend, XIX. Jh.

737. CSÉSZE ALJJAL, porcellán, piros rácsos alapon, fehér mezőben váza virággal és gyermekalakkal. Herend, 1916 — Schale mit Untertasse, Porzellan, mit Blumenvase und Kinderfigur. Herend, 1916.

738. ÖBLÖS CSÉSZE ALJJAL, kék pikkelyes peremmel és arany kartusokban szines madarak és virágok. Herend, 1912 k. — Schale mit Untertasse, mit Vögel und Blumen. Herend, 1912.

739. CSÉSZE ALJJAL, porcellán, kék pikkelyes peremmel, szines madarakkal és virágokkal. Herend, 1900 — Schale mit Untertasse, mit Vögel und Blumen. Herend, um 1900.

740. KÉT CSÉSZE ALJJAL, porcellán, piros pikkelydisszel és arany kartusban szines madarak. Herend, XIX. sz. — Zwei Schalen mit Untertassen, Porzellan, mit Schuppendekor und Vögel. Herend, XIX. Jh.

741. CSÉSZE ALJJAL, porcellán, kék-fehér alapon szines kinai virágdisszel. Herend, 1898. — Schale mit Untertasse, Porzellan, mit chinesischem Blumendekor. Herend, 1898.

742. CSÉSZE ALJJAL, porcellán, bordás négyszögü alak, peremén kék levelek, körben szines virágok. Herend, 1850 k. — Schale mit Untertasse, Porzellan, viereckige Form, an den Kanten Blätter und Blumen. Herend, um 1840.

743. NYOLCSZÖGÜ CSÉSZE ALJJAL, porcellán, vörös-fehér alapon szines kinai virágokkal. — Achteckige Schale mit Untertasse, Porzellan, mit farbigem, chinesischem Blumendekor. Herend, 1915.

744. CSÉSZE ALJJAL, porcellán, piros alapon zöld és szines kinai modoru virágokkal. — Schale mit Untertasse, Porzellan, mit chinesischem Blumendekor. Herend, 1916.

745. CSÉSZE ALJJAL, porcellán, fekete-fehér alapon szines kinai virágokkal. — Schale mit Untertasse, mit chinesischem Blumendekor. Herend, 1911.

746. CSÉSZE ALJJAL, porcellán, kettős áttört fallal, szines kinai virágdisszel. Herend, XIX. sz. — Schale mit Untertasse, Porzellan, mit Doppelwandung u. chinesischem Blumendekor. Herend, XIX. Jh.

747. NAGY CSÉSZE ALJJAL, porcellán, vörös-fehér alapon szines kinai disz. — Grosse Schale mit Untertasse, Porzellan, mit chinesischem Dekor. Herend, 1911.

748. NAGY CSÉSZE ALJJAL, porcellán, sárga-fehér sávos alapon szines kinai disz. Herend, XIX. sz. — Grosse Schale mit Untertasse, Porzellan, mit chinesischem Dekor. Herend, XIX. Jh.

749. CSÉSZE ALJJAL, porcellán, Capo di Monte modoru és domboru jelenettel. Herend, 1900 k. — Schale mit Untertasse, Porzellan, mit Reliefszene nach Capo die Monte. Herend um 1900.

750. CSÉSZE ALJJAL, porcellán, fekete alapon zöld és szines kinai virágokkal. Herend, XIX. sz. — Schale mit Untertasse, Porzellan, auf schwarzem Fond chinesische Blumen. Herend, XIX. Jh.

751. CSÉSZE ALJJAL, porcellán, szines kinai jelenettel. Herend, XIX. sz. — Schale mit Untertasse, Porzellan, mit Chinoiserien. Herend, XIX. Jh.

752. MOKKACSÉSZE ALJJAL, porcellán, bordás négyzetes alak, rajta zöld alapon arany arabeszk és fehér mezőben szines madarak. Herend, 1860 k. — Mokkaschale mit Untertasse, Porzellan, gerippt, viereckig, mit Goldarabesken und Vögel, farbig. Herend, um 1860.

753. MOKKACSÉSZE ALJJAL, porcellán, kivül barna máz, belül vörös-arany kinai virágok. — Mokkaschale mit Untertasse, Porzellan, mit brauner Glasur, im Inneren chinesische Blumen. Herend, 1900.

754. CSÉSZE ALJJAL, porcellán, vörös-fehér sávos alapon szines kinai virágos disszel. Herend, 1860 k. — Schale mit Untertasse, Porzellan, auf rot-weiss gestreiftem Fond chinesische Blumen. Herend, um 1860.

755. CSÉSZE ALJJAL, porcellán, szines kinai modoru haldisszel. — Schale mit Untertasse, Porzellan, mit chinesischem Fischdekor. Herend, 1915.

756. CSÉSZE ALJJAL, porcellán, világoskék pikkelyes peremdisszel, piros-arany virágokkal. — Schale mit Untertasse, Porzellan, mit Blumendekor. Herend, 1916.

757. NAGY CSÉSZE ALJJAL, porcellán, zöldrozettás alapon arany kartusokban szines virágok. Berlini disz. — Grosse Schale mit Untertasse, Porzellan, mit Blumen. Berliner Dekor. Herend, 1847.

758. NAGY CSÉSZE ALJJAL, porcellán, kékpikkelyes peremmel és szines virágokkal. Neobarokk-alak. — Grosse Schale mit Untertasse, Porzellan, mit Blumen. Herend, 1865.

759. CSÉSZE ALJJAL, porcellán, vörös alapon fehér, belsejében vörös sáslevelekkel. (Pápai minta.) — Schale mit Untertasse, Porzellan, mit Schilfblätter. Herend, 1901.

760. TÁNYÉR, porcellán, peremén kinai virágos medaillonok, közepén kosár virágokkal. — Teller. Porzellan, mit chinesische Blumenmedaillone und Blumenkorb. Herend, 1860.
Illusztr. XXV. tábl.

761. TÁNYÉR, porcellán, szines, u. n. Ming-diszitéssel. Herend 1860 k. — Teller, Porzellán, mit s. g. Mingdekor. Herend, um, 1860.

762. TÁNYÉR, porcellán, kékpikkelyes peremmel és szétszórt szines virágokkal. — Teller, mit Schuppenrand und Streublumen. Herend, 1904.

763. TÁNYÉR, porcellán, szines, kinai modoru halakkal és virágokkal. — Teller, Porzellan, mit Fische u. Blumen chinesischer Art. Herend, 1860—70.

764. TÁNYÉR, porcellán, domboru Lichtenstein-cimerrel és szines virágokkal. — Teller, Porzellan, mit reliefiertem Lichtensteinwappen und Blumendekor. Herend, 1855.

765. TÁNYÉR, porcellán, a meisseni sárkányservice mása. — Teller, Porzellan, Kopie des meissener Drachenservice. Herend, 1867.

766. TÁNYÉR, porcellán, kinai modoru, u. n. Famille-rose-diszitéssel. — Teller, Porzellan, mit chinesischem s. g. Famille-rose-Dekor. Herend, 1860 k. Illusztr. XXV. tábl.

767. HAT TÁNYÉR, porcellán, piros-arany pikkelyes alapon szines madarak és lepkék. Herend, 1870 k. — Sechs Teller, Porzellan, auf Schuppenfond Vögel und Schmetterlinge. Herend, um 1870.

768. KÉT TÁNYÉR, porcellán, pirospikkelyes peremmel, szines madarakkal. — Zwei Teller, Porzellan, mit Vogel. Herend, 1873.

769. KÉT TÁNYÉR, porcellán, áttört és aranyozott peremmel, közepén szinesen kinai nő 3 gyermekkel. — Zwei Teller, Porzellan, mit Chinesenfiguren. Herend, 1873.

770. KÉT TÁNYÉR, porcellán, domboru és szines rokokódisszel és szines virágcsokorral. — Zwei Teller, Porzellan, mit Reliefdekor. Herend, 1898.

771. DESSZERTTÁNYÉR, porcellán, szines virágokkal és lepkékkel. Herend, XIX. sz. — Dessertteller, Porzellan, mit Blumen und Schmetterlinge. Herend, XIX. Jh.

772. DESSZERTTÁNYÉR, porcellán, zöldpikkelyes peremdisszel, piros-arany virágokkal, két áttört füllel. Herend, XIX. sz. — Dessertteller, Porzellan, mit Blumendekor in Rot und Gold, mit durchbrochenem Henkel. Herend, XIX. Jh.

773. KIS TÁNYÉR, porcellán, piros rácsos alapon váza virággal és kinai gyermek. Herend, 1900 k. — Kleiner Teller, Porzellan, mit Blumenvase und Chinesenkind. Herend, um 1900.

774. KIS TÁNYÉR, porcellán, vörös-fehér alapon szines kinai virágokkal. — Kleiner Teller, Porzellan, mit chinesischem Dekor. Herend, 1898.

775. KIS TÁNYÉR, porcellán, piros alapon zöld és szines kinai virágdisz. Herend, XIX. sz. — Kleiner Teller, Porzellan, mit chinesischem Blumendekor. Herend, XIX. Jh.

776. NÉGY KIS TÁNYÉR, porcellán, vörös alapu peremén zöldleveles kinai disz. Herend, 1870 k. — Vier kleine Teller. Porzellan, mit chinesischem Blätterdekor. Herend, um 1870.

777. TÁNYÉR, porcellán, csavaros peremmel, szines virágokkal. Herend. A porcellán 1846, a festés 1861. — Teller, Porzellan, mit Blumendekor. Herend. Porzellan 1846, Bemalung 1861.

778. TÁNYÉR, porcellán, szines virágokkal. Herend, 1870 k. — Teller, Porzellan, mit Blumenbemalung. Herend, um 1870.

779. TÁNYÉR, porcellán, kosárfonásos peremén cimer, közepén szines virágok. Herend, 1870 k. — Teller, Porzellan, mit Korbgeflechtrand, im Mittel Blumen. Herend, um 1870.

780. KÉT NAGY TÁL, porcellán, hasonló a 729. számhoz. Herend, 1870 k. — Zwei grosse Schüsseln, Porzellan, ähnlich zu Nr. 729. Herend, um 1870.

781. HAT DESSERTTÁNYÉRKA, porcellán, különféle, kinai modoru szines diszitéssel. — Sechs Dessertteller, Porzellan, mit verschiedenem chinesischen Dekor. Herend, 1910—1916.

782. CSÉSZE ALJJAL, porcellán, kék rácsos és sárga peremmel, 3—3 szines kinai virággal. — Schale mit Untertasse, Porzellan, mit chinesischem Blumendekor. Herend, 1870.

783. ÖT CSÉSZE ALJJAL, porcellán, piros arany „Zwiebelmuster" diszítéssel. Herend, 1860 k. — Fünf Schalen mit Untertassen, Porzellan, mit Zwiebelmuster. Herend, um 1860.

784. KÉTSZEMÉLYES TEÁSKÉSZLET, porcellán, áttört, kettős fallal, kinai modoru szines halakkal, 2 kanna, cukortartó, öblitő tálka és 2 csésze aljjal. — Teeservice für zwei Personen, Porzellan, mit Doppelwandung u. Dekor chinesischer Art. Herend, 1900.

784a. KAKAS-SZOBROCSKA, szines porcellán, szőlőlevélalaku talpon. Herend, XIX. sz. k. — Hahn, auf einem Traubenblatt stehend, Porzellan. Herend, M. XIX. Jhr.

b) Különféle gyártmányok. — Verschiedene Manufakturen.

785. NŐI MELLSZOBOR, biscuit, orsós tagozott pirosas márványtalapzaton. Előkelő nő. Sèvres, XIX. sz. e. — Damenbüste, Biskuit, auf rötlichem Marmorsockel. Sèvres, A. XIX. Jh.

786. ELEFÁNTSZOBROCSKA, szines porcellán, aranyozott bronztalapzaton. Német, XIX. sz. — Elfenbeinfigur, Porzellan, farbig, auf Bronzesockel. Deutsch, XIX. Jh.

787. SZÉKBEN ÜLŐ NŐ, szines porcellánszobrocska. Meissen, XIX. sz. — Sitzende Frauenfigur, Porzellan. Meissen, XIX. Jh.

788. PÁRBAJ, szines porcelláncsoport, áttört diszü talapzaton, két- férfi és egy nőalakkal. Meissen, XIX. sz. e. f. — Zweikampf, farbige Porzellangruppe. Meissen, e. H. XIX. Jh.

789. PÁSZTORJELENET, szines porcelláncsoport: férfi és nő báránnyal. Meissen, XIX. sz. e. f. — Schäferszene, farbige Porzellangruppe. Meissen, e. H. XIX. Jh.

790. CSÉSZE FEDŐVEL, porcellán, testén elől szines virágokból *E. M. R.* monogramm. Koppenhága. — Schale mit Deckel, Porzellan, auf der Stirnseite von Blumen gebildet *E. M. R.* Monogramm. Koppenhagen.

791. EGYSZEMÉLYES KÁVÉSKÉSZLET, porcellán, zöld és arany peremdisszel. Kávéskanna (fedője hiányzik), tejeskanna, triposzos cukortartó és egy csésze aljjal. Bécs, 1817. — Kaffeeservice für eine Person, Porzellan, mit grünem und Goldrand. Eine Kaffeekanne, Milchkanne, Zuckerbehälter und eine Schale mit Untertasse. Wien, 1817.

792. ÁMOR MINT GRÁNÁTOS, szines porcellánszobrocska. Cseh, 1840 k. — Amor als Grenadier, farbige Porzellanfigur. Böhmisch, um 1840.

793. KEREK KOSÁRKA, porcellán, rácsosan áttört oldallal. Meissen, (Marcolini korszak) 1800 k. — Rundes Körbchen, Porzellan, mit Gitterwandung. Meissen, (Periode Marcolini) um 1800.

794. TÁLCA, porcellán, hullámos körvonallal, két füllel, közepén en camaieu-tájkép templommal. Bécs, 1780 k. — Platte, Porzellan, im Mittel Landschaft en camaieu. Wien, um 1780.

795. KÉT PALACKIDOMU VÁZA, porcellán, zöldszemcsés alapon kihagyott fehér mezőkben szines kinai tájképekkel. Két faragott fatalpon. Kina. — Zwei flaschenförmige Vasen, Porzellan, auf der Wandung in ausgesparte weisse Felder farbige chinesische Landschaften. Auf geschnitzte Holzsockeln. China.

796. KÉT DISZKANNA, kinai, kék — bleu fouetté — porcellán váza, francia, rokokódiszü, aranyozott bronzfoglalatban. — Zwei Prunkkannen, chinesisches — bleu fouetté — Porzellan in französischer Rokokofassung aus vergoldeter Bronze.

797. DISZEDÉNY FEDŐVEL, piros-kék zománcu kinai porcellán, francia rokokódiszü aranyozott bronzfoglalatban. — Prunkgefäss mit Deckel, chinesisches Porzellan, in französischer Rokokofassung aus vergoldeter Bronze.

Fischer Jenő

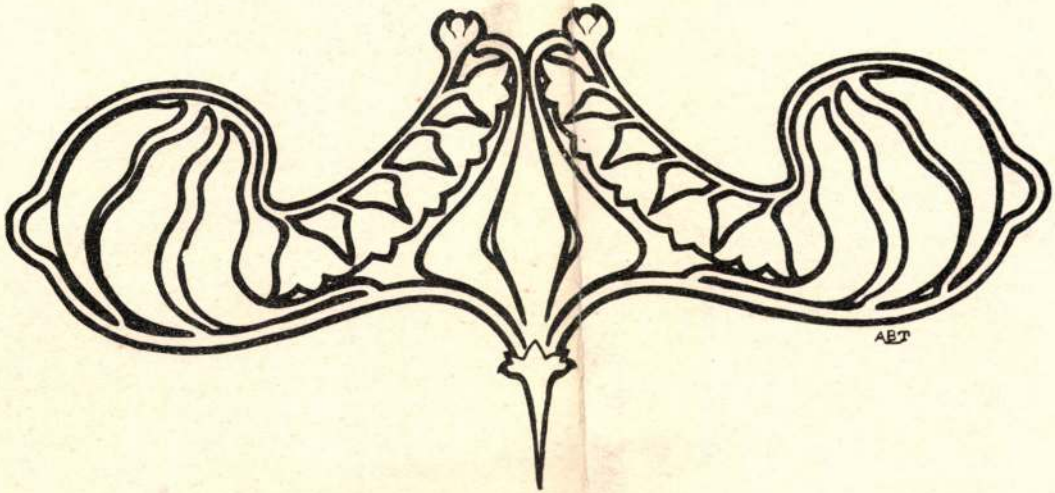

A RÓMAI IPARMŰVÉSZETI ISKOLA.

(Museo artistico-industriale

menő ipar- és rajziskolain k
vezete a mi iparművészeti
, melynek hatása előbb-ut
lek az iskolákmak szervez

Palermo, Róma, Turin és

Magyar Iparművészet
1900. 42. l.

F. FISCHER JENŐ HERENDI PORCELLÁNVÁZÁI.
A HÁTTÉRBEN A HÁRY GYULA RAJZA UTÁN
A TORONTÁLI SZŐNYEGGYÁR R.-T. GYÁRÁBAN
KÉSZÜLT NAGY SZŐNYEG.

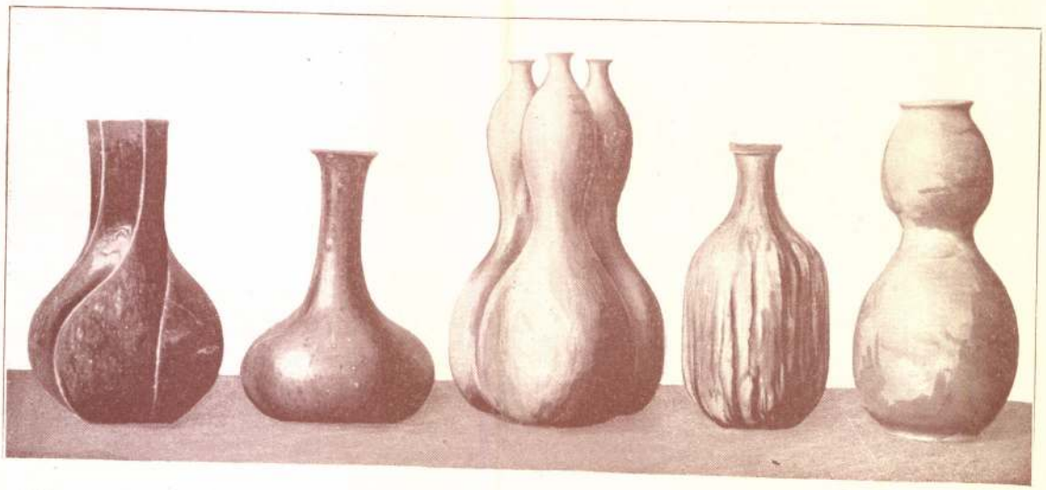

MÁZAS PORCELLÁNVÁZÁK.
F. FISCHER JENŐ HERENDI GYÁRÁBÓL.

Magyar Iparművészet
1901. évf.

Farkashüzi Fischer
Jeno

Fittler – György

Az iparmüvészet
Párizsban Bp.
1900 92. l.

F a r k a s h á z y J e n ő

Az Est. 1921.máj.5. (A herendi porcellángyár retrospektiv kiállitása az Iparmüvészeti Muzeumban.)

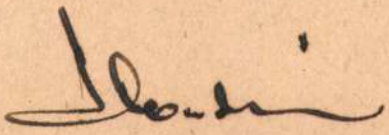

F a r k a s h á z y J e n ő

Az Est. 1921.máj.22. (Herendi porcellánok.)

SPORT

FTC—MTK

— *Az Est tudósítójától* —

Szombaton két elsőosztályú mérkőzés lesz az *üllőiúti* pályán: 3 órakor a Törekvés—BEAC, 5 órakor a VAC és KAC csapata mérkőzik.

A vasárnapi elsőosztályú program nagy eseménye

az FTC—MTK-mérkőzés.

Előtte a 33.FC—ETC-mérkőzés, Újpesten az UTE—III. ker. TVE, az Üllői úton az NSC—Vasas-mérkőzést rendezik.

A II. osztály programja: Világosság—UTSE, Zugló—BAK, URAK—BSE, Főv. TKör—MÁV, Testvériség—KAOE, EMTK—UMTE és RAC—ETSC.

Anglia kilépett a FIFA-ból

Róma, május 3

(Az Est tudósítójának jelentése)

A nemzetközi futballszövetség kongresszusának tegnapi ülésén a tiszta amatőrizmus hívei 10:8 arányban *ismét vereséget szenvedtek.* A magyar szövetség *Meisl Hugóval és az angolokkal együtt a legszigorúbb amatőr álláspontot* képviselte. A kongresszus döntése ismét *szabad teret adott minden nemzeti szövetségnek a munkabér megtérítések mérvének megállapítására.* Ezzel a döntéssel tulajdonképpen *az eddigi államatőr rendszert legalizálták.*

A szavazás után *az angol képviselők bejelentették Angliának a FIFA kötelékéből való kilépését.* A kongresszuson részt vett nemzetek képviselői *akciót indítottak Anglia visszatartására,* de az államatőrséget szentesítő határozat után *erre kevés kilátás van.*

SPORTHÍREK

Az *Arzenal* vezetősége távirati értesítést küldött Bécsbe, amelyben közli, hogy *túrája egy teljes héttel eltolódott.* Emiatt a május 13-ára tervezett budapesti mérkőzés *elmarad.*

Szombaton kezdődnek Magyarország bokszoló csapatbajnokságának küzdelmei. Szombaton az MTK—III. ker. TVE, vasárnap a BTK—BTC, a Sparta—TTC mérkőzik.

A MAC és MAFC május 8—9-i birkózóversenyén *Wecksten, Pappinen* és *Nykönen* is indul.

A német futballszövetség kiadta *Károly III.*-at. A fiatal csatár esetleg már az FTC—MTK mérkőzésen bemutatkozik.

A *III. ker. TVE vízipólócsapata* Anglia helyett Németországban túrázik.

Radvány Jenő lemondott a Birkózó Szövetség társelnöki tisztéről.

Ne utazzék külföldre

A **SVÁBHEGYI SZANATÓRIUM**

magasiati (436 m) klimatikus, diétás gyógyintézet

megnyilt

Májusi előszezónban a napidíj (teljes ellátás, ötszöri diétás étkezéssel, vízkúrával stb.) **14 pengő** (175.000 K)-tól

PHARMACIA DOBOZGYÁR RT.

Budapest, VII., Hernád ucca 54. Telefón: J. 133—73

Gyárt:

gyógyszerészeti, kereskedelmi luxusdobozokat, valamint faltkartonokat

A jegyspekuláció tönkretette az osztrák-magyar mérkőzés remélt rekordbevételét

— *Az Est tudósítójától* —

A vasárnapi osztrák-magyar válogatott mérkőzés jegyei iránt az elmult héten olyan óriási kereslet mutatkozott, hogy a Szövetség körében teljes joggal számítottak *a mérkőzés rekord látogatottságára* s az ezzel összefüggő *rekordbevételre.* A jegyelárusítóhelyek elszámolása még folyamatban van, de maga az az ismert tény, hogy a pályára kiadott *15.000 darab jegyből a helyszínen csak négyezer darabot tudtak eladni,* amellett bizonyít, hogy a közönség érdeklődése *közvetlen a mérkőzés előtt* jelentékenyen megcsappant.

Kiss Tivadar, a Labdarúgó Szövetség társelnökének nyilatkozata szerint az MLSz-ben *a remélt 900 millió koronával szemben*

650 millió koronára becsülik a válogatott mérkőzés anyagi eredményét.

A társelnök szerint *a remélt rekordbevételt a jegyspekuláció ölte meg.* Az elővételi helyekre kiadott ülőhelyek ugyanis már az első napokban *eltüntek a spekuláció útvesztőiben,* úgy hogy ezeken a helyeken a közönség vagy nem jutott jegyhez, vagy ha vásárolt, akkor *kényszerűségből olcsóbb állóhelyet vett.*

A mérkőzést közvetlen megelőző órákban kiderült, hogy a spekuláció *helytelenül számolt* a közönséggel. Vasárnap délután négy órakor a zugárusok már parin adták a legjobb ülőhelyeket, egy félórával a mérkőzés megkezdése előtt *30—40%-os árengedményt adtak,* ami *leküzdhetetlen konkurenciát jelentett a jegypénztáraknak.* Ez az árleszállítás olyan hihetetlen mértékben folytatódott, amilyenre az eddigi gyakorlatban nem volt példa. Megtörtént az, hogy

80.000 koronás elsőrendű páholyt 10—15.000 koronáért adtak el a jegyüzérek.

A spekuláció *milliókat fizetett rá erre az üzletre,* de az MLSz szempontjából ez a tudat már nem sokat segít azon a tényen, hogy a tavaszi osztrák-magyar mérkőzés, melynek bevételére építették fel az 1926. esztendő első felének költségvetését, *nemcsak sportbelileg, de anyagilag is súlyos fiaskót hozott.*

Prágában cseh bíróval nem lehet győzni cseh csapat ellen

— *Az Est tudósítójától* —

Ma éjjel érkezett vissza Budapestre az UTE csapata, mely szombaton Prágában, vasárnap Brünnben mérkőzött. Az újpestiek Prágában *3:1 arányú vereséget szenvedtek* a Sparta-val szemben.

Langfelder Ferenc, az UTE elnöke, a következőkben ismertette

a prágai mérkőzés lefolyását:

— Az UTE *Szulik—Szafka, Markó—Kelecsényi, Müller, Borsányi—Leitner, Ertinger, Török, Schaller, Szidon* összeállításban játszott a Sparta ellen. A csapat így, *tartalékos felállításban is váratlanul nagyszerű játékot mutatott,* bebizonyította a prágaiak megállapításának igazságát, hogy

a cseh csapatok stílusával szemben az UTE játékmodora érvényesül legjobban.

A Sparta kombinatív lapos passz-játékával szemben mi a *gyors szélsőkre baziroztuk a játékot,* ami a széles pályán meg is hozta az eredményét. Már az első félidőben *határozott fölényünk* mutatkozott a Spartával szemben.

A vezető gólt is mi értük el, az ostromot folytattuk tovább. A Sparta kiegyenlítő gólja *kiáltó ofszájdból született.* Két Sparta-csatár a kapus mögött a gólvonalon lesben állt abban a pillanatban, mikor *Dvoracsek* gólszerző akcióját a kifutott *Szulik* és a vele egy vonalban álló *Markó* előtt megkezdte. *A félidő 1:1-es eredménye ennek ellenére is megfelelt a mutatott játéknak.* A második félidőben *még jobban kibontakozott a fölényünk.* A Sparta a megszokottnál gyengébben játszott, míg

az UTE határozottan többet mutatott, mint a legutóbbi mérkőzéseln.

A teljesen lezárt Sparta-kapu mellől *egy lerohanással érte el a cseh csapat második gólját,* de a kiegyenlítés a levegőben lógott. Kevéssel a mérkőzés befejezése előtt *Horeys,* a Sparta volt osztrák válogatott szélsője lefutott s a kornervonalnál az öt szerelni akaró *Markóval kollidált. Stepanovszky* bíró fütyült, *nem tudtuk, mit jelent a bíró sípja,*

a csehek ofszájd szabadrúgáshoz álltak fel.

Stepanovszky a 11-es pontra mutatott. Kelecsényi, az UTE kapitánya tiltakozott az ítélet ellen, *erre leküldte a pályáról.* A csapat tagjai nem akarták megengedni *Szuliknak,* hogy védje az igazságtalan 11-est, de én tiltakoztam ez ellen, mert *Stepanovszky miatt nem akartam megbántani a közönséget.* A 11-csből született harmadik gól után *tíz emberrel is kezünkben tartottuk a játék irányítását, de kiegyenlíteni már nem tudtuk a Sparta két gólos előnyét.* Ebből a mérkőzésből ismét csak azt a tapasztalatot szűrhetem le, hogy

Prágában, cseh bíróval, prágai csapatot legyőzni nem lehet.

Az UTE panasza alighanem teljesen indokolt, mert *egy éven belül negyedik mérkőzését veszítette el Prágában 11-es büntetőrúgással.*

LÓSPORT

Ma délután ½4-kor Budapesten lóverseny van.

Szándékos-nak a Lánchíd-díjban nem lesz ellenfele. A benevezett háromévesek közül egyet se nyergelnek fel.

Nádor nem papírtip az Asszonyságok díjára, ahol Kérdőjelnek tulajdonképpen több sánsza van. De Nádor javulóképes ló, melynél várható már egy kis föllendülés.

Inséparable istállóhírek szerint jelentékenyen jobb Kadarkánál, mely pedig vasárnap nem rosszul szerepelt.

Rochus Pumpernickel, Szentes Malbrough közös vonalat képviselnek, mely meglehetős enyhén van elbírálva. Ha minden rendben megy, mind a három lónak meg kellene nyernie versenyét.

Istállóbizalom kíséri a mai hendikepekbe a következő lovakat: Blondelli, Boeskay, Freudenau, Víglegény, Szentes és Malbrough. Amint látható, a szakkörök véleménye nagyon elágazó.

Pomvaglit, mely vasárnap a startnál kitört és vagy tíz percig keresztülkasul száguldott a pálya belsejében, a versenyekben való részvételtől eltiltották.

Bécsből a következ lovak érkeztek a májusi mitinghez: Rothschild bárótól Dominik, Sahib, Mme Pompadour, Xanthos, Monte Gennaro, Bukowina, Osculum és Ossmara. Urbán Lajostól Wood screw és Sirius, dr. Tonellestől Arbogast, Flip, Stoppade és Mr. Streik.

Rendkívül érdekes verseny lehet a Batthyány—Hunyady-díj, a csütörtöki budapesti nap főfutama, melyben tiszta korteher alatt a következő lovak mérkőzhetnek: 4é Csavargó II., 5é Bánát, 4é Sachertorte, id. Vorwitz, 4é Gyí lovam, 4é Bajtárs, 3é Guzman, 4é Loufoque, 5é Honfitárs, 3é Vaditó és 4é Montalto.

Krikri Pashára, a vasárnapi utolsó futam győztesére 10-re 34-et fizetett a totalizatőr és a ló a ringben is mindvégig körülbelül ugyanígy volt kapható, — startoddsza mégis 1½. A rövid kiírásnak oka az volt, hogy a bukmékerek irodáiban *jelentékeny összegű halmozások futottak ki ezen a lovon.* Minthogy Krikri Pasha győzött, tehát a hat irodában elszórtan, de *valószínűleg egy kéz javára* elhelyezett 2,400.000 koronára még így is *körülbelül 130 millió került kifizetésre,* ami, ha a lovat 2½-en írják ki, 50 millióval több lett volna.

A Magyarország ma délután megjelenő száma tartalmazza a csütörtöki budapesti versenynap előzetes programját.

Folyószámla-hitelt

nyujtok **kirakati készpénzárban**

hitelképes egyéneknek (**vidékieknek is**) olykép, hogy a vételár 25%-a a vásárlás alkalmával, míg a hátralék

5 hó alatt fizetendő.

Állandó nagy raktár férfi- és női kabátok, öltönyök, fehérneműek, angol ruhaszövetek, selyemáruk, szőnyegek, szélónták, ágyterítők, paplanok, vászon- és damasztáruk, zefir- és mosóárukban stb.

Bárki meggyőződést szerezhet arról, hogy dacára a nyujtandó hitelnek, **csakis a legolcsóbb készpénzárakat számítom.**

Vidékre mintákat csak **elsőrendü** árukból küldhetek

HAVAS LÁSZLÓ

Budapest, VI., Váci út 1.

Westend-ház. Telefón 79-74

Bútor Háló, ebédlő, úriszoba, esetleg **kedvező fizetési feltételekkel,** áron alul VI. ker., **Andrássy út 52,** bejárat Eötvös uccából

Átadó lakás

Átadnám a II., Lövőház uccában levő modern, kertre nézö I. emeleti háromszobás lakásomat **június 1-re.** Leveleket „Olcsó alapbéres lakás" jeligére a kiadóhivatalba kérek

Mindennapra

folyósítunk megbízható, értelmes uraknak vidéki kiküldetéseknel százezer korona átalányt és ezenfelül olyan jutalékot, hogy cikkeink kiválóságánál fogva havi **nyolcmilliós** jövedelem biztosítva van. — Ajánlatokat »Nincsen munkahiány, csak dolgozni kell« jeligével a kiadóhivatal továbbit

Öreg szülőknek

szolid alapon békés, meleg

hajlékot nyujt

dr. Bánde Zoltán főrabbi priváttulajdonát képező 65 szobás, 2000 öles Öreg Szülők Otthona.

Bővebbet helyszinen: Pestszentlőrinc-Nyaralón, Liliom ucca 26—32 vagy központi irodában hétköznaponként 3—5 óra közt Visegrádi ucca 3., I. emelet 1

Nyilatkozat!

Tudomásomra jutott, hogy Rácz Zsigmond cigányprímás egy választmányi ülésen rólam valótlan nyilatkozatot tett és többek között azt is állitotta, hogy cigányzenekarok elhelyezésével jogtalanul foglalkozom, holott erre köztudomásulag iparhatósági engedélyem van.

Minthogy lehetséges, hogy nevezett fenti rágalmait más helyütt is megismételte vagy meg fogja ismételni, ezúton közlöm a nyilvánossággal, hogy ellene fenti ténykedéseért a büntető feljelentést ügyvédem útján a mai napon megtettem.

Budapest, 1926 május 3

Szalai Lajos,
zenészek és művészek impresszáriója

F. J. megbízó

99 millió feleslegre számít a főváros idei költségvetési tervezete

— *Az Est tudósítójától* —

A főváros most készítette el az *1926. évi költségvetést.* A költségvetés először sorba járja valamennyi bizottságot és csak azután fogják a végleges összegeket megállapítani. A mostani terv szerint a *rendes bevétel* volna 1,713.139 millió, a *rendkívüli bevétel* 2096 millió,

az összes bevétel tehát 1,715.235 millió korona

A rendes kiadás 1,695.389 millió korona, *a rendkívüli kiadás* 19.747 millió,

az összes kiadás 1,715.136 millió korona.

A költségvetés szerint

99 millió korona felesleg mutatkozik.

A szükségletek az 1925. évi 1,570.441 millió korona előirányzattal szemben 144.695 millió korona emelkedést mutatnak, ami pontosan 9.2 százaléknak felel meg.

Az emelkedést a költségvetésben túlnyomórészben a *külföldi kölcsönök terhe,* az alkalmazottaknak most megállapított illetékrendezése és az is okozta, hogy *a tervezet már magában foglalja az újabban felveendő beruházási kölcsön első félévi törlesztő részletét és kamatát.* Ilyenformán tehát egészen hű képét mutatja a főváros mostani helyzetének.

Maga a költségvetés *13 főcsoportra oszlik.*

Az ingatlan és ingó vagyonnál a bevétel 38.812 millió, a kiadás 16.112 millió, a *felesleg 22.740 millió korona.*

A közélelmezés bevétele 79.966 millió, kiadás 48.112 millió, *felesleg 31.854 millió korona.*

Ezenkívül felesleg van még a *községi közszolgáltatásoknál* is. Itt a bevétel 948.061 millió korona, a kiadás 68.580 millió korona, a *felesleg tehát 879.481 millió korona.*

Új közszolgáltatást a tervezet nem vesz számításba, meglévő adót sem emel, sőt

a községi pótadó kulcsát ebben az évben 60 százalékról 50 százalékra szállítja le.

A költségvetés tervezetével *a tanács csütörtökön foglalkozik.* A tervezet e hónap közepe felé kerül *a pénzügyi bizottság elé,* míg a közgyűlés e hónap végén foglalkozik vele.

Farkasházy Jenő meghalt

— *Az Est tudósítójától* —

A magyar iparművészetnek a legnemesebb kézműiparnak, érzékeny vesztesége van: farkasházi *Farkasházy* Jenő, a herendi porcellángyár művészi igazgatója, mint egy Herendről érkezett rövid távirat jelenti, ma éjjel 63 éves korában hirtelen meghalt.

Közel száz éves a herendi porcellángyár, amelyet még az elhúnyt Farkasházy atyja, farkasházi Fischer Móric alapított 1839-ben. A gyár kézitményei a kicsiny veszprémmegyei faluból rövid idő alatt világgá vitték a magyar kézműipar kiválóságának, tökéletességének és művészetének hírét és a herendi porcellán csakhamar komoly versenytársa lett a sévresinek, a meisseninek annyira, hogy a külföldi műgyűjtők és múzeumok ugyanolyan értékeléssel igyekeztek egy-egy finom, nemes herendi porcellántárgyat megszerezni, mint a francia vagy szászországi gyár készítményeit. 1876-ig tartott Herend fénykora és utána erős hanyatlás következett be és tartott egészen 1897-ig, amikor Farkasházy Jenő, az alapító fia vette át a gyár vezetését és rövid idő alatt még a réginél is magasabb színvonalra emelte.

Farkasházy Jenő külföldön végezte tanulmányait, kiválóan képzett, művelt kerámikus volt, aki a szakirodalomban is ismertté tette a nevét, Palissyról, Della Robbia-ról írott nagy monografiáival. Több mint egy évtizedet töltött Párizsban és a kerámiai ipar alapos ismeretével vette át a herendi gyár vezetését. Finom, tudatos művészettel megkomponált alkotásait az egész világon ismerték, a herendi porcellán világmárka lett és a kis veszprémmegyei faluban lévő gyárnak Amerikából ép úgy voltak állandó megrendelői, mint Angliából, Franciaországból, Belgiumból. *Európai uralkodók udvarai díszlakomáknál herendi porcellánt használnak* és Viktória angol királynő híres herendi készletéről külön könyvet írtak. 1923-ban részvénytársasággá alakult át a herendi porcellángyár, amelynek művészeti igazgatója továbbra is *Farkasházy* Jenő maradt. Kedves, bohém természetű művészetért lelkesedő ember volt Farkasházy Jenő, akit jól ismertek és szerettek úgy itthon, mint külföldön művészi körökben, szenvedélyesen gyüjtött műtárgyakat, amelyekből valóságos kis múzeumot rendezett be herendi kastélyában. Halálának híre gyorsan terjedt el a fővárosban is és őszinte részvétet keltett mindenütt, ahol Farkasházy Jenőt ismerték és szerették.

A herendi porcellángyár részvénytársaság a maga halottjának tekinti Farkasházy Jenőt és emlékére, valamint a temetésre való előkészületek megbeszélése végett ma délután igazgatósági ülést tart. Az ülésen részt fog venni dr. *Farkasházy* Zsigmond ügyvéd, volt országgyűlési képviselő, az elhúnyt közvetlen hozzátartozója, aki a temetés részleteit intézni fogja. Egyelőre csak annyi bizonyos, hogy Farkasházy Jenőt *Tatán fogják eltemetni a családi sírboltba.* A herendi porcellángyár természetesen folytatja működését és kegyelettel fog törekedni arra, hogy alkotásai továbbra is megőrizzék Farkasházy Jenő szellemét.

Hét hónap és kitiltás izgatás miatt

— *Az Est tudósítójától* —

Holly József ácssegéd a mult esztendőben Óbudára ment ki majálisozni. Betért az egyik óbudai kisvendéglőbe, ahol egyszerűen politikára terelődött a szó. A nagy politizálás közben az ácssegéd a következő kijelentést tette:

— Akkor lenne rend, ha a papokat és a tábornokokat mind felakasztanák.

Izgatás bűntette címén indult meg az eljárás a politizáló ácssegéd ellen. A büntetőtörvényszék Denk tanácsa ma *7 hónapi börtönbüntetésre és az ország területéről örök időkre szóló kitiltásra ítélte Holly Józsefet.*

— **Elhúnyt a gyermekvédelem egyik úttörője.** Tegnap kidőlt a csatasorból a gyermekvédelem egyik leglelkesebb, legnagyobb tudású harcosa, dr. *Szana* Sándor udvari tanácsos, az állami gyermekmenhely első igazgató-főorvosa, aki ebben a minőségében tizenöt évig állott a gyermekvédelem élén. Szana nagy irodalmi működést fejtett ki és különösen gyermekgyógyászati és gyermekszociális kérdésekben volt sok értékes mondanivalója. Mint a gyermekvédelem úttörője, résztvett az ilyen irányú első törvényjavaslat megalkotásában és főként Szana érdeme az, hogy *ma már az elhagyott gyermeknek jussa van az állam támogatásához.*

Nagy áresés a valutapiacon

IRÁNYZAT: üzlettelen

A bécsi tőzsde kedvetlensége a budapesti piacon lényegesen szűk határok közé szorította az arbitrázs-papírok forgalmát. A vásárlási kedv csak a bányapapíroknál élénk, mert e vállalatok részére az angol szénbányász-sztrájk következtében megnyilott ismét a balkáni piac és ez a részvények belső értékét jelentékenyen gyarapította. A Salgó, az Urikányi és a Kőszén részvényeit favorizálják.

Az arbitrázs-piacon teljes a csend, a korlátpapírok közül az Égisz kiugrása érdemel említést. Ezeken a piacokon a tegnap levont szelvény egy részét behozták a részvények.

A hadikölcsön-piac forgalma alig számottevő.

A Zsíró forgalma ma 50 milliárd korona volt.

A valutapiacon a külföldi jelentések folyton változó árfolyamokat jelentenek, minden újabb árjelentés újabb áresésről számol be. A font is lefelé hullámzik, erős zuhanás mutatkozik újból a francia és belga franknál, de a legnagyobb árletörést a lei szenvedte.

A kuliszpapírok kasszanapja: május 26.
A korlátpapírok kasszanapja: május 18.

A mai árfolyamok:

(Zárjelben a tegnapi záróárfolyam.)

Bankok:

Angol-magyar (29) 29. Földhitelbank (168) 166. Hermes (12.5) 12.5. Magyar Hitel (251) 249 250. Ingatlan (270) 265 270. Csehbank (11) 11. Olaszbank (19) 19.5. Nemzeti Bank (1670) 1680 1693. Osztrák Hitel (117) 116 117. Keresk. Bank (816) 810 813. Nemzeti Takarék (—) 18.

Takarékpénztárak:

Egyes. főv. (22) 23. Ált. takarék (107) 107, Pesti Hazai (1615) 1575 1600.

Biztosítók:

I. Magyar Biztosító (3450) 3700 3900.

Malmok:

Back-malom (40) 40. Borsod-miskolci (133) 134. Concordia (7.5) 6.5 7.5. I. budapesti gm. (87.5) 88 90. Hungária (220) 215. Pesti Viktória (40) 34 38.

Vasművek és gépgyárak:

Fegyver (345) 330. Ganz-Dan. (1275) 1255 1285. Ganz vill. (720) 710 730. Kistarcsai (50.5) 50.5 51. Hofherr (109) 107. Kühne (20) 18. Láng (70) 71. Lipták (24.5) 25. Mág (5) 5. Rimamurányi (97.5) 95 95.5. Schlick (52.25) 53 53.5.

Bányák és téglagyárak:

Bauxit-trust (368) 368. Borsodi (31.5) 30 30.5. Kohó (205) 210 215. Ált. kőszén (2910) 2950 2995. Nagybátonyi (179) 175. Salgó (428) 426 430. Urikányi (1015) 1040 1080.

Faipari vállalatok:

Guttmann (298) 297. Hazai fa (30) 30. Nemzeti fa (410) 415. Ofa (500) 500. Szlavónia (44) 44. Nasici (1275) 1275. Zabolai (18) 18.

Közlekedést vállalatok:

Délivasút (83.5) 79 81.5. Levante (98) 96 98. Nova (246) 240 247. Tröszt (280) 278.5 284.5.

Szállodák és gyógyfürdők:

Égisz (100) 100 110. Ligetszanatórium (28) 28. Lukácsfürdő (23) 23.

Vegyipari vállalatok:

Chinoin (13.25) 13 13.25. Danica (67) 68. Spódium (50) 50. Flóra (28.5) 27.5 28. Hung. műtrágya (100) 102.

Textilipari vállalatok:

Gyapjúmosó (26.75) 26.5. Juta (320) 315 325. Pamut (200) 200.

Sör- és szeszipar:

Részvénysör (620) 630 635. Fővárosi sör (62) 2. Gschwindt (302) 302. Krausz-szesz (50) 51 51.5. Pannónia sör (19.25) 19.7 20. Temesi sör (155) 160.

Cukorgyárak:

Délcukor (420) 420. Magyar cukor (1305) 1290 1300. Georgia (176) 173 174.5. Mezőhegyesi (300) 290.

Olajművek:

Olaj (20) 20.

Gáz- és villamossági vállalatok:

Izzó (732) 735 745. Auer (—) 675 685. Phőbus (110) 108 112.

Élelmiszervállalatok:

Püspöki (8) 8. Villányi (15) 15. Halkeresk. (12) 12.

Különféle vállalatok:

Dunántúli Sertés (26) 26. Östermelő (208) 207. Gumi (140) 140. Telefón (1.2) 100.

Államadóssági kötvények:

Népszövetségi kölcsön (71.25) 70.5 71. 5½%-os pénztárjegy 1917. évi (42) —. 1918—1923. évi (42) —. 1918—1925. évi (42) —. Hadikölcsön 6%-os I—V. kib. (49) 48. VI—VII. kib. (44) —. Hadikölcsön 5½%-os II. és VII. kib. (44) —. IV. kib. (44.5) 45. V. kib. (45) 45. VIII. kib. (44) 43.5. Kényszerkölcsön (54.80) 54.8 55.10.

Záloglevelek, kölcsönkötvények:

Kisbirtokosok (7.5) 7 7.5. M. Ált. Takarék (—) 13 14. Jelzáloghitel (15) 14 15. Tp. Közp. Jelzálogbank (—) 8 9. Pesti Hazai (13) 13 14. Kereskedelmi Bank (22) 21 22.

Vasuti kötvények

Helyiérdekű vasút (84) 83 84. Hazai Bank vasút (48) 45 46.

Fővárosi kölcsönkötvények:

1903. évi (31) 30 31. 1916. évi (10.5) 10.5 11. 1918. évi (8) 8 8.5 1920. évi (1.4) 1.4 1.6. 1914. évi (600) 590 600.

Ermepénzek:

20 koronás magyar arany 285—287. 20 koronás osztrák arany 283—285. Ezüst korona 5.1—5.3. Régi ezüst forintos 12—13. Ezüst 5 koronás 25.5—27.

Valuták és devizák

Pénznemek:

	előző napi középár	Zárlat pénz	Zárlat áru
Angol font	347725	346500	348500
Belga frank	2360	2318	2338
Cseh korona	2115.75	2111	2120.5
Dán korona	18680	18650	18710
Dínár	1258	1254	1262
Dollár	71225	71050	71375
Francia frank	2352	2328	2348
Hollandi forint	28740	28655	28805
Lengyel zloty	7050	7175	7475
Leu	261	239	247
Leva	516	514	518
Líra	2858	2846	2870
Német márka	17014	16992	17042
Norvég korona	15570	15585	15635
Osztrák shilling	10086	10066	10100
Svájci frank	13827	13807	13847
Svéd korona	19140	19110	19170

Külföldi kifizetések:

Amszterdam	28724	28680	28780
Bécs	10090	10072	10102
Belgrád	1259	1256	1262
Berlin	17014	16992	17042
Bukarest	261	239	247
Brüsszel	2360	2318	2338
Kopenhága	18680	18650	18710
Oslo	15570	15585	15635
London	347225	346500	347500
Milánó	2865	2857	2873
Newyork	71460	71370	71570
Párizs	2341	2328	2344
Prága	2116.75	2113.5	2120.5
Szófia	516	514	519
Stockholm	19140	19110	19170
Zürich	13827	13807	13847

Milyen idő várható?

— *A Meteorológiai Intézet jelentése* —

Ma délben Budapesten 17.9 C fok volt a hőmérséklet.

Jóslat: Többnyire felhős, aránylag hűvös idő, sokhelyütt esővel.

Felelős szerkesztő: Salusinszky Imre
Kiadótulajdonos: Az Est lapkiadó r.-t.
Felelős kiadó: Sebestyén Arnold igazgató

Az Athenaeum irodalmi és nyomdai részvénytársulat nyomása. (Nyomdaigazgató: Wózner Ignác.)

31-32.l.H: Palissy és művei. (könyvism.) képpel

PALISSY BERNÁT.

TÁL, KIGYÓVAL S ÁLLATI ALAKOKKAL, PALISSY MÜVE.

még le sem szavazták, mert többsége volt, csak hogy nem oly nagy, mint a minőt akart) nem való lemondani, visszavonult.

Utódjának Floquet-t, a kamara elnökét emlegették, ki hazánkban is többször fordult meg s meleg barátsággal van a magyarok iránt. Csakhogy a franczia köztársaság most egy esetleges német háboru alkalmára Oroszország szövetségét keresi, Floquet-ről pedig tudva van, hogy nagy barátja a lengyeleknek s mikor II. Sándor czár a franczia-országi nagy világkiállítást meglátogatta, Floquet harsányon oda kiáltott neki: «Vive la Pologne, monsieur!» («Éljen Lengyelország, uram!)» Ő rá tehát, mint a kormány elnökére, ily körülmények között, gondolni sem lehetett s Grévy, a köztársaság elnöke, hosszas alkudozás után Goblet-t, a Freycinet-kabinet közoktatásügyi miniszterét bízta meg az uj miniszterium megalakításával.

Goblet René, az uj miniszterelnök, hazáján kivül kevéssé ismeretes ember volt ez ideig. Valamivel több mint ötven éves, picardiai, amiensi származásu férfiu, ki a császárság alatt mint ügyvéd praktizált s nagyon keresett irodája volt. Kitünő szónok s igen alapos jogász hirében állott, a ki az ügyvédkedés mellett mellékesen politikával is foglalkozott s határozottan ellenzéki irányban működött.

A császárság bukása sok teljes tehetség előtt nyitotta meg a politikai küzdő teret. Goblet-t is felküldték a nemzetgyülésbe amiensi polgártársai. Első izben ama viták alkalmával sikerült nagyobb mérvben föltünnie, melyek az új közoktatásügyi törvényjavaslat körül folytak. Majd ama töredék vezérférfiai közé tartozott, mely Gambetta túlhatalmától félve, ennek kormányát, a «nagy miniszteriumot», megbuktatni segített.

Midőn 1882. január 26-án az új kabinet megalakult, Goblet abban a belügyi tárczát vállalta el, mely minőségében ellene dolgozott a Gambetta által megindított szigoru czentralizáczió-nak s autonomikus elveket és intézményeket léptetett életbe. E miatt a gambettisták heves támadásokat intéztek ellene s szigoru kritikát gyakoroltak minden rendelete fölött, mely aláírásával megjelent. Azzal vádolták, hogy minden tekintélyétől, minden erejétől megfosztja a kormányt s hogy ennek következése nem lehet egyéb, mint az alkotmány összeomlása. De ő nem zavartatta magát e támadások által s minisztersége alatt a departementok önkormányzata hatalmas fejlődésnek indult. De egyuttal a Goblet ellenségei is megszaporodtak s midőn 1885. márcziusában a Ferry-kabinet megbukott, ezek mindent elkövettek, hogy belépését az új kabinetbe megakadályozzák. De a köztársaság elnöke igen megszerette s Goblet, minden ármánykodás daczára, a közoktatásügy miniszte-re lőn. Uj hatásköre teendőit hasonló buzgósággal látta el s a klerikálisokkal való küzdelemtől sem riadt vissza. Mindjárt új hivataloskodása kezdetén kemeny viszályba bonyolódott Páris öreg, szigoru erkölcsü püspökével, a ki az iskolaügyben az egyház befolyását visszaállítandó, ily irányu pásztorlevelet bocsátott ki, melyet a miniszter keményen visszautasított. Az irókkal és művészekkel is sok kellemetlensége volt, — Francziaországban a szini ügyek a közoktatásügyi miniszterium alá tartozván. Betiltotta Zola «Germinal» czimű drámájának előadását s a Théatre Français titkárát arra kényszeritette, hogy egy hősnőt szerződtessen, a kit a szinház részvényesei el akartak bocsátani. Ily aprólékos dolgok aztán sokat emlegetetté tevék a Goblet nevét.

Goblet különben eleven kis ember, a ki oly gyorsan beszél, hogy 28 sűrű sort mond el egy percz alatt s kétségbe ejt minden gyorsirót. De beszéde azért rendkívül szabatos, sőt szép s mentes minden czikornyától. Hogy Grévy most őt bízta meg az új kormány megalakításával, azt leginkább rendkívüli szorgalmának, kötelessége pontos, szigorú teljesítésének s becsületes jellemének köszönheti, mely tulajdonságait még ellenfelei is elismerik, — bár azután hozzá teszik, hogy a franczia köztársaság miniszterelnöki székének huzamosb ideig tartó betöltésére ez még nem elegendő kvalifikáczió.

PALISSY ÉS MŰVEI.

Tetszetősebb formát adni azon tárgyaknak, melyek otthonában az embert körülveszik, ebben a legrégibb korszakok művelt népei is élvezetet találtak. Igy teltek meg a házak a szeszély és képzelem kedves alkotásaival, melyek örömet és élvezetet nyujtanak. Bizonyára a festő és a szobrász remekei mellett tiszta élvezetet nyujtanak azon szép tárgyak is, melyeket az agyagművészet előrehaladott korszakában szemlélhetünk, hozzájárul ez is nagy mértékben az emberi élet szépítéséhez, mely a művészet feladatai közé tartozik. Nálunk is élénk érzék uralkodott a művészet feladata és nagy fontossága iránt. A pompaszerető főpapság és főnemesség bő munkát juttatott a művészetnek a templomok és paloták építése körül, a nemzeti díszöltönyök előállítása számtalan arany- és ezüstművest foglalkoztatott és a magyar ötvösművek valamikor híresek voltak egész Európában. Agyag-iparunk szintén meglehetős multtal dicsekszik, készitményei kiviteli czikket is képeztek a keleti országokban, sőt van a magyar művészettörténetnek egy fényes epizódja: a herendi porczellán, mely a nyugaton a legfinomabb izlésü műkedvelők termeiben pompázott, diadalmas versenyre kelve ugy a khinai műipar, mint a sévresi és meisseni gyárak remekeivel. A magyar porczellán-ipar megteremtőjét egy híres német tudós elnevezte «*modern Palissy*»-nek. S ime e modern Palissynek, a herendi porczellángyár nagynevü alapítójának egyik unokáját egy új művével * azok soraiban látjuk, kik az agyagművészet történetét érdekes tanulmányokkal igyekeznek élénkebb világításba helyezni.

Nehány napja hagyta el a sajtót egy diszesen kiállított illusztrált munka, mely az agyagművészet egy kiváló alakjának, a *franczia Palissy*nek életével és műveivel ismertet meg. Valóban kevés férfi járult hozzá annyira, mint Palissy — mondja szerző előszavában, — hogy az agyagművészet remekei minél szélesebb körben elterjedhessenek és minél több embernek szépitsék a hajlékát s

* Palissy élete és művei. Irta *Farkasházi Fischer Jenő*. Budapest, 1887. Pallas irodalmi és nyomdai részvénytársaság.

Zománczos tányér Palissytól, Rothschild Alfonz gyüjteményéből.

**

az életét. Az ő lángelméje valóságos forradalmat idézett elő az agyagművészetben és hatalmas lökést adott a műipar e nevezetes ágának. Élete valóságos regény volt; mint irót a felvilágosodottság és szabadság bajnokai közt találjuk, könyveit oly szellem lengi át, mely meglepő, mert azokban oly jogokat követel az elnyomott nép számára, melyekért egész mostanáig hiába küzdöttünk és mint tudós előadásokat tartott a természet titkairól s hangoztatta a nagy elveket, melyeket Bacon csak később fejtett ki. Érdekes és viszontagságos életének megkapó regényét olvashatjuk Farkasházi Fischer Jenő könyvében, mely egyúttal behatóan megismertet művészetével és műveivel.

A legnagyobb nélkülözések között, feláldozva vagyonát, éjszakai nyugalmát, egészségét, tizenhat évi küzdelem és fáradság után felfedezte az eljárást, melynek segélyével a cserépedényeket be lehet vonni mázzal, mely az első lépés volt az agyagművészet későbbi sikereihez. Szegénysége miatt már napszámost sem birt tartani, hanem maga keverte a vakolatot, maga hozta a vizet és a szükséges téglát a hátán maga hordta össze s szitotta szakadatlanul a tüzet a kemencze két nyilásán. Feltüzelte a kertjében levő karókat, majd meg butorait és háza padlatát, csakhogy fütni tudjon, nehogy a kemencze kihüljön. «Kimondhatlan aggályban valék, — irja Palissy, — a hosszu munka és a kemencze rettenetes tüze szinte aszottá tettek. A veriték úgy csurgott rólam, hogy testemen egy hónapig nem száradt meg az ing. Az emberek meg gúnyt szórtak rám. Azok, kiknek kötelességök lett volna engem vigasztalni, ott hagytak és elhiresztelték rólam a városban, hogy eltüzelem a házam padlatát. Némelyek erre azt hitték, hogy hamis pénzt akarok készíteni és ez a gonosz munka emészt fel. Görnyedezve sompolyogtam az utczákon, mint egy megbélyegzett gonosztevő. Került minden ember. Nem csak magam nyomorogtam, de kénytelen voltam csecsemő-gyermekeimet megfosztani dajkájuktól, a kit nem birtam fizetni. És nem szánt meg senki! . . . Majd így szóltam magamban: miért vagy oly szomoru? Még egy erőfeszítés és megszégyeníted rágalmazóidat. Igen ám: egy erőfeszítés! De mivel folytatom mesterségemet? Addigra, míg learathatom fáradságom gyümölcseit, miből tartom el családomat?...» Igy tünődött a szerencsétlen Palissy, kire nemsokára még nagyobb szerencsétlenségek vártak. Míg ő a fehér zománczot kereste, Franciaország nagy mozgalmak és eszmeharczok szinhelyévé változott át. A reformáczió, melyet 1546-ban két német barát hozott be Saintonge városába, mély hatást gyakorolt az őszinte, vallásos kedélyü Palissyra, ki egyik első tagja volt a saintongei protestáns gyülekezetnek. De csakhamar üldözni kezdték az uj vallás híveit, börtönbe vetették őket s így Palissyt is ide hurczolták, honnét sok szenvedés után királyi kegyelem adta vissza szabadságát. Élte alkonyán azonban ismét üldözték vallása miatt s ujra börtönbe került. Könnyü lett volna kiszabadítani, mert a Guisek maguk is kivánták szabadon bocsáttatását, de a börtön gyorsan megöl egy nyolczvan éves aggot; Palissy a szük lég, nyomor és rossz bánásmód miatt meghalt a Bastille setét, nedves kazamatáiban 1590-ben, 80 éves korában.

1510-ben született La Chapelle Biron nevű faluban; sok hányattatás és küzdelem után találta meg irányát és sikereit. Arczképe, melynek itt hű másolatát találják olvasóink, a párisi Cluny-muzeumból való velinpapir rajza után készült. Jellemzetes hosszú arczát még hosszabbá teszi, hogy éles franczia szakállban végződik és igen magas homlok domborodik fölötte. A ruha diszes, tarka, a milyent ama korszak udvari személyzete viselt. Az arczkifejezés nyugodt, az ajkakon gunyos mosoly játszik, a szem fáradtságra vall. A balszemöldök alatt széles seb látszik, mely talán megmagyarázza egyik művének azt a mondását, hogy a kemenczéjében a kavicsok «durrogtak, mint a mennydörgés és vágtak, mint a borotva». Számos műve közül itt kettőnek másolatát adjuk, így a fentebb bemutatott tálat, a hol középen egy nagy kigyó sütkérezik, körülvéve kisebb-nagyobb halaktól, rákoktól, bizarr alaku növényektől.

Abból a korszakból, a mikor Palissy már Párisban élt, az ottani műremekeket csodálhatta és emberi alakokkal tarkította műhelyét, legnevezetesebb a jótékonyságot ábrázoló zománczos tányér, mely Rotschild Alfons gyűjteményében van.

Palissy művei a legelső franczia muzeumok, műértők termeit diszítik. A Louvreban egy külön szekrény van szentelve a mester műveinek, a sévres-i muzeum, a Cluny, a Rothschild-ok műkincsei közt Palissy legbecsesebb művei láthatók. De sok művét birja a south-kensingtoni és watford-halli muzeum, és nehány oroszországi gyűjtemény, továbbá még a bécsi iparmuzeum. Német muzeumokban és a budapesti iparmuzeumban utánzatok láthatók, melyek közül a legjobbak Puhl és Barbizet párisi műtermeiből kerültek ki. Akadnak elhibázott műtárgyak is, melyeket Palissynek tulajdonítanak, de ezek hamisítványok. A mester irataiból tudjuk, hogy ő mily szigorú bírája volt önmagának és elhibázott darabjait mily gyakran rombolta szét. A legnagyobb nyomoruság sem birhatta rá, hogy kiadjon a kezeiből egy tárgyat, ha az nem volt méltó a hírnévhez, melyre áhitozott és a melyet nagyobb mértékben vivott ki, mint a hogy legmerészebb álmaiban remélte. Valóban a szerző hasznos és becses dolgot mivelt, midőn Palissy életével és műveivel a magyar olvasóközönséget megismerteti. A művészetek kedvelői pedig bizonyára a könyv olvasását azon óhajjal fogják végezni, hogy a szerző irja meg a magyar Palissy, a herendi porczellángyár nagyhirű alapitójának (kinek emlékének ajánlta jelen művét az unoka: kegyelettel, hálával és tisztelettel) életét és működését, mely a magyar művészetre sok fényt és dicsőséget árasztott. *H.*

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

Faust, Goethe tragédiájának második része, fordította s bevezetéssel és magyarázatokkal ellátta dr. *Váradi* Antal. Ezzel a német költői irodalom legnagyobb alkotása teljesen be van kebelezve irodalmunkba. A tragédia első részét három fordításban is birjuk; a második befejező rész most jutott birtokunkba. Egy kis mutatványnyal már Dóczi Lajos — az első rész fordítója — kedveskedett belőle pár éve; de az csak mutatvány maradt. Faust második részének fordítása a legnehezebb feladatok egyike; egy műbirálónk «már a priori absolut lehetetlennek» vallja; lehet, hogy az, mert nehézségeit *teljesen* legyőzni s a művet *tökéletesen* fordítani csakugyan lehetetlen; de nem az-e Dantet, Shakespearet, sőt kisebb-nagyobb mértékben bármely költőt is, bármely nyelvből? Ok-e az arra, hogy visszariadjunk, vagy másokat visszariaszszunk ily feladatokkal való megbirkozástól? A «Faust» második része sokban különbözik az elsőtől. Emez mélysége mellett is világos, olyan mint a havasi tengerszemek, melyeknek fenekére látni. A második rész alig, talán sehogysem érthető, egészében, egyes részleteiben; legalább a legkülönbözőbb magyarázatokat megengedi s ezer kommentár sem fogja teljesen világossá s értelmezését mindenben elfogadhatóvá tenni. Az első részben egy ereje és tehetsége teljében levő lángész, teljes alkotási kedvében, küzdött meg a maga elé tűzött s hozzá méltó feladattal, támogatva népmondai hagyományoktól is, teljes sikerrel. A második részben egy már hanyatló erő magán felüli feladattal küzködik. Mert tudvalevő, hogy Goethe a tragédia második részét 81 éves korában fejezte be, sőt annak nagyobb részét e magas korhoz közeledtében irta. A feladat is, melyet alapeszméjében (ha ily szétágazó műben azt megfoghatnók) maga elé tűzött: mélységével, sokoldalúságával szinte felülmulja az emberi erőt. Az első részben magával meghasonlott Faustot kibékíteni magával, lelke nagy diszharmoniáját az eszményi szép által harmoniába hozni s ezzel egyszersmind az ó-klassiczizmus tisztító feredőjében a romanticizmust is átalakítani; élete nagy tévedését pedig az emberiség, vagy legalább egy nép boldoggá, virágzóvá tétele által levezekleni — s mindezek után végül első szerelmével, a megtisztulttal egyesíteni őt az egekben: ime nagyjában a Faust második részének föladatai. Az öreg Goethe, tele élettapasztalással, tele mély eszmék óriási halmazával, világnézlete sajátosságával, élete s gondolkodása összegyüjtött kincsei pazar felhasználásának vágyával, e költeményében akarta összefoglalni s világnak adni mind a mit tud, mind a mit érez. Lelke még tele volt dallamokkal, melyek folyvást csengtek füleiben s a forma ösztöne és az anyag temérdekének formátlansága erős harczban állnak egymással. A nagy mű egy khaoszszá vált, mely folyvást kóborog, kavarog, vajudik megszülni világát; de a teremtés első szava: legyen világosság, még nem hangzott el felette. Mégis értelmezésének hathatós forrásai vannak; magának Goethenek nyilatkozatai Eckermannal való beszélgetéseiben s levelezésében. Ezekkel mind az egészre, mind a részekre sok világosságot lehet vetni, de még sem eleget. Némely részlet oly tiszta, oly művészi, oly remek, hogy az első rész legszebb helyei sem mulják felül; több azonban nehézkes, erőltetett, majdnem érthetetlen. S már ily nehézségeivel szemben még az olvasó által való megérthetésnek is, milyenek lehetnek a fordító nehézségei! Kimondhatatlanok! Mert a költő és a költemény ama sajátságain túl, még a szándékosan elburkolózó s rejtőző miszticizmussal is találkozik, melyet — ha megértett sem szabad egészen kimagyaráznia, vagy a költő intentiója ellenére világossá tennie!...

Dr. Váradi Antal e nehézségekkel becsületesen, emberségesen — s mondjuk ki, tisztességes sikerrel is — megküzdött. Már az, hogy ily óriási munkára valaki komoly elhatározással vállalkozik s azt végre is hajtja: méltánylást érdemel. A költemény terjedelme is nagy (nyolczadfélezer vers), a magyarázó jegyzetek hozzá szintakkora tömeg; nehéz és sok tanulmányt kiván csak a megértés is, pedig attól mennyire van még a kifejezés! Hogy a fordító tehetsége, a költői kifejezésben, felérné a Goethe magasságát, arról szó sincs; de e második részben már Goethe sem az első rész Goethéje; annak költői heve, ereje, szárnyalása helyett itt csak a rythmus érzékét, a gondolatok súlyát, olykor a kifejezés erejét, de nem egyszer erőlködését is találjuk. Több a forma mint a költői hangulat. S Váradi ezekkel sokkal jobban birt, mint saját eredeti költése után előre feltehetők. Az egészen meglátszik a komoly, férfias törekvés: helyeset, jót adni; nem sziporkázni könnyű munkával, hanem fáradsággal érni el a lehetőt, jutni el a tetőre. Nincs terünk részletes birálatba bocsátkozni, kiemelni a jelesen — vagy kevésbbé sikerült helyeket, megróni félreértéseket, hibákat, helyreigazítni téves vagy el nem talált (pedig tán könnyen eltalálható) kifejezéseket. Mindezt másra bizzuk, de azt ki merjük mondani, hogy Faust második részét ez első kisérlettel magához képest jobb fordításban birjuk, mint az elsőt háromszori kisérletre. Mert az első rész három fordítása közül az első és harmadik költőietlen, erőtlen, a középső (a Dóczié) pedig sokhelyt ugyan költői lendületes, — de sokhelyt erőltetett, magyartalan. Óhajtanók, ha Dóczi a második részszel, Váradi az elsővel próbálkoznék meg; érdemes verseny s érdemes versenyzők. Végül fölemlítjük, hogy a kiadó, Hornyánszky Viktor, e nagy munka megjelenését csinnal, szabatosan, díszesen eszközölte. A 354 lapra terjedő kötet ára 3 frt.

Emlékek. Irta *Szüry* Dénes. E czim alatt karácsonyra egy 292 lapra terjedő kötet jelent meg. A czimlapon e figyelmeztetés: «Kéziratnak tekintendő» — tiltakozni látszik a nyilvános fölemlítés ellen; s az ajánlás, mely igy szól: «Azok számára, kik rokonszenvük melegével ajándékoztak meg» — megerősíti e tiltakozást. De a ki e könyvet végig lapozza, a szerzőt akaratlanul is meg fogja ajándékozni rokonszenvével s ezzel jogot nyer arra, hogy könyvéről itéletet mondjon.

Szüry könyvének jó része uti s fürdői emlékek, Radegundból, Norderneyből, Salzkammergutból, Svájczból; egy figyelmes, a benyomások iránt kiválón fogékony, a természet szépségeit érezni és élvezni tudó kedély emlékezései, a világlátott ember eszmélkedő szellemével párosulva. Ez úti emlékek egy része már előbb is megjelent, napi lapok tárczáiban s akkor is figyelmet ébresztett szerzőjének finom megfigyelő tehetsége s elegáns irálya iránt. Méltó figyelmet ébresztettek s már különös politikai érdekkel is birtak a «karloviczi emlékek» czim alatti levelek (szám szerint öt) az 1880. és 1882-diki szerb kongresszus idejéből, melyen az iró mint a királyi biztos titkára volt jelen. A teljes tárgyismeret, mely a hivatalos aktákban való tájékozottságon kívül a viszonyok és a szereplő egyének éles megfigyelésén alapult s magas látkörü és biztos itéletről tanuskodik, méltán lekötötte az érdeklődők figyelmét; mert a szerző komoly politikai háttérre oly világos rajzokat tud vetni tollával, hogy az olvasót egyszerre megragadja, tájékoztatja és meggyőzi. Néhány kisebb emlékezésen kivül, melyek a budai hegyek közt 1875-ben dühöngött zivatarról, az Amerikába kivándorlókkal a tengeren elsülyedt Cimbriáról, dr. Hegedüs Kandidról s a kultuszminiszter egyik erdélyi utjáról szólnak (melyen a szerző mint elnöki titkár kisérte a minisztert), nehány fordítás tölti be a kötet többi részét: ép oly jól választva, mint csinosan adva vissza. Puskin beszélye: «A lövés», Turgenjev egy éles satirikus rajza: «A nagynéne és unokaöcs», Dickens egyik legsikerültebb beszélykéje: «Egy agglegény vallomásai» — s végre nehány lap a Droz Gusztáv álnév alatt iró franczia iróné «Mosoly és szomoruság» czimü könyvéből. E gyönyörü lapok olvasásánál csak azt sajnáljuk, mért nem adott a for-

Farkashazy Jenő

porcellángyár

szül. Székesfehérvár 1863

† Herend 1926 máj. 4

l.

Rév. XX. 220. l.

231 **Freytag Gust.** Gesammelte Werke. 22 Bde. Lpzg., Hirzel, 1887–88. schöne braune orig. Hldrbde. m. Ecken, Rückenvergoldung u. roten u. blauen Rückenschildchen. gr. 8°. **200.–**

232 **(Gaal József.)** Szirmay Ilona. Történeti román. 2 kötet. Pest, 1836. fvászktsek. k. 8°. Első kiadás. **12.–**

233 **Galeotti.** Jellemvonások Mátyás király életéből. Ford. Barna N. Pest, 1862. fvász. 8°. (71 old.) **5.–**

234 **Galeot Martius** könyve Mátyás király jeles, bölcs és elmés mondásai és tetteiről. Hozzá járul Carbo párbeszéde Mátyás dicső tetteiről, s egykoru emlékirat a király menyegzőjéről. Pest, 1863. fvász. n. 8°. **8.–**

235 **Garay János** versei. Pest, 1843. egyk. fvász. n. 8°. Első kiadás. **10.–**

236 – Frangepán Kristófné. Költői beszély. Pest, 1846. fzve. (ered. boritéklapokkal.) 8°. **10.–**

237 – Az Árpádok. Történeti balladák s mondák. Pest, Szép rózsaszín egyk. préselt egészbőrkts. n. 8°. **25.–**

238 **Garibaldi tábornok.** A szerzetes uralma vagy Róma a 19-ik században. 2 kötet. Pest, 1870. kék ered. vászonktsek. 8°. **10.–**

239 **Garnier Éd.** La porcelaine tendre de Sévres. 50 planches reproduisant 250 motifs en **aquarelle** d'après les originaux avec une notice historique. Paris, s. a. (cca 1910) enveloppe d. toile in Folio. **150.–**

240 **Garvens, O.** Meister der Töne. Karikaturen. Steglitz-Berlin, o. J. orig. Papiermappe. 4°. Titelblatt u. 7 Karikaturen: Siegfried Wagner, Gustav Mahler, Arthur Nikisch, Eugen d'Albert, Richard Strauss, J. Max Reger, E. Humperdinck. **15.–**

241 **Gavarni.** Oeuvres choisies. Revues, corrigées et nouvellement classées. Etudes et moeurs contemporaines. Le carneval á Paris. Paris le matin. Les étudiants de Paris. Avec des notices en téte de chaque série par Th. Gautier, Barthet et A. de Soubiran. Paris, Hetzel, Warnod et Cie, 1847. schöner gepr. orig. Lederbd. 4°. Titel bestempelt. **36.–**

242 **Geffroy, Gust.** Les musées d'Europe. Berlin Kaiser Friedrich Museum. Av. 57 illustrations hors texte et 101 illustrationes dans le texte. Couverture de L. Anquetin. Paris, s. a. veau rouge flex. orig. richement doré. in 4°. **30.–**

243 **Geibel, Emman.** Gesammelte Werke. 8 Bde. Stuttg., 1883. Cotta. 4 orig. Lwdbde mit reicher Vergoldung. 8°. **24.–**

244 **Aulus Gellius.** „Attikai éjszakák". 2 kötet. Ford. Barcza J. és Soós J. Bpest, 1905. fzve. 8°. **6.–**

245 **Genealogischer Calender** a. d. Jahr 1786. mit Kupfern gezieret. Berlin, 1786. Seideneinband d. Z.: Handarbeit mit Blumen u. Goldfädenstickerei u. Metallstückchen in orig. Schuber 12°. – Mit gest. Titelblatt, Titelkupfer v. Chodowiecki, 1 gef. Kupfer von Krüger u. 12 reizenden Kupferstichtafeln v. Chodowiecki. **80.–**

246 **Genthon I.** Magyar művészek Ausztriában a mohácsi vészig. Bpest, 1927. fzve. n. 8°. 4 táblával. **5.–**

247 **S. Gerardus** episcopus Chanadiensis. Scripta et acta hactenus inedita. Cum serie episcoporum Chanadiensium. Opera et studio. Ign. de Batthyan episcopi Transylvaniae. Albo-Carolinae, 1790. régi kkts. 4°. Ritka. **50.–**

248 **Gerevich T.** A krakói Czartoryski képtár olasz mesterei. 25 táblával és 105 képpel a szövegben. Bpest, 1918. fzve. n. 8°. **15.–**

249 – A kassai Szent Erzsébet templom szobrászata a XIV.–XVI. században. 73 képpel. Bpest, 1935. fzve. n. 8°. **4.–**

250 **Gneist, R.** Das englische Parlament in tausendjährigen Wandelungen vom 9. bis zum Ende d. 19. Jahrhunderts. Berlin, 1886. orig. Hldr. gr. 8°. **10.–**

251 **Gobineau.** A renaissance. Történelmi jelenetek. Ford. Kuncz Aladár. Bpest, Genius, é. n. díszes ered. fbőrkts. 8°. 16 képmelléklettel. **16.–**

252 **Goethe.** Sämtliche Werke. 15 Bde. Lpzg., Tempel-Verl., O. J. schöne orig. Hfrzbde. gr. 8°. (Tempel-Klassiker.) **100.–**

253 – Werke. Ilustr. v. ersten deutschen Künstern. Hsgeber H. Düntzer. 5 Bde. Stuttg. Lpzg. Dtsche Verlagsanst., O. J. orig. Prachtlwdbde. 4°. Schönes fast neues Exemplar. **60.–**

254 – Der Triumph der Empfindsamkeit. Eine dramatische Grille.

209 – Az erdélyi magyar játékszín kezdete. Kolozsvár, 1892. fzve. n. 8°. 64 old. (K. ny.) **3.60**

210 – Csokonai. Bpest, 1908. fzve 8°. **3.–**

211 **(Fessler, J. A.)** Mathias Corvinus König der Hungarn u. Grossherzog v. Schlesien. 2 Bde. Breslau, 1793–94. hübsche alte Hldrbde. gr. 8°. Mit 2 Titelkpfrn u. 2 Titelvignetten. Szép példány. **15.–**

212 **Fiedler Jos.** Actenstücke zur Geschichte Franz Rákóczy's u. seiner Verbindungen mit dem Auslande. 2 Bände. Wien, 1855–58. Hlwdbde. (Fontes Rerum Austr. II. 9. u. 17.) **36.–**

213 **Figdor. – Walcher v. Molthein, Alfr.** Die deutsche Keramik in der Sammlung Figdor. Wien, 1909. gerippter Prachthalbleder m. Ecken. 4°. Mit 2 farb. Tafeln u. 145 Abbildgen i. Text. 108 Ss. (S. A.) **40.–**

214 **Firduszi** Saknáméjából. Zál és Rudabé. Ford. Radó A. Kiadja a Kisfaludy Társ. Bpest, 1897. – Szijavus. Ford. Radó A. Bpest, 1896. egyk. barna fbőrkts gazdag aranyozással. 8°. **12.–**

215 **Farkasházi Fischer Jenő.** A Della-Robbia család. Szakasz az olasz Renaissance történetéből. Bpest, 1896. pompás piros fbőrkts sarokkal. 4°. Számos képpel és képmelléklettel. **15.–**

216 **Flaubert, Gustave.** Salammbó. Illustartions de Suzanne-Raphaéle Lagneau. Paris, 1928. dunkelblauer orig. Ganzlederbd gr. 8°. (Collection Francaise.) **50.–**

Nr. 363. „sur papier de rive" der in 1021 Exemplaren erschienenen Luxusausgabe mit einer grossen Anzahl, z. gr. T. blattgrossen, künstlerischen Illustrationen in Buntfarben.

217 **Flüchtlings-Album.** Ein ernstes Gedenkbuch z. teilnehmenden Erinnerung an die verbannten Söhne des Vaterlandes. Hsg. v. e. Vereine ungarischer Exulanten. Grimma. Leipzig, 1850. félbőrkötés. 8°. Arcképpel és nyolc képpel (a menekültek sorsát intéző hivatalnokok karikaturái.) **30.–**

Egyik fejezete: Die Gefangenen und ihre Behandlung im Pesther Neugebäude.

218 **Fogarasi János.** A magyarhoni országos alkotmány fő ágazatai régibb és újabb időben. Pest, 1861. fvász. 8°. **8.–**

219 **Foglar, Ludw.** Donau-Sagen vom Ursprung bis zur Mündung des Stromes. E. poetisches Pilgerbuch. Wien, 1860. Hlwd. kl. 8°. 219–282. oldalán a Magyarországra és Budára vonatkozó mondák találhatók. **15.–**

220 **Folnesics, Jos.** Alte Innenräume österreichiser Schlösser, Paläste u. Wohnhäuser. 3. Aufl. Wien, 1926. schöner orig. Hldr. Folio. 2 Ss. Text u. 120 Tafeln in Lichtdruck. **40.–**

221 **Gr. Forgách József.** Szaláncvár eredete és nevezetesebb eseményei. Kiadják gr. Forgách László és gr. Forgách Istv. Mándok, 1906. ered. fvász. n. 8°. 14 képmelléklettel és 4 leszármazási táblával. (33 old.) **10.–**

222 **Foster I. I.** Miniature painters British and Foreign. With some account of those who practised in America in the 18. century etc. 2 volumes with 123 plates. London-New York, 1903. orig. half cloth, Folio (No. 192.) **400.–**

In nur 570 Exemplaren gedrucktes Prachtwerk von grösster Seltenheit.

223 **Fouché.** Mémoires de la vie publique de M. Fouché, duc d'Otrante; cont. sa correspondance av. Napoléon, Murat etc. Paris, 1819. veau anc. in 8°. **12.–**

224 **Fraknói Wilh.** Ungarn vor der Schlacht bei Mohács (1524–1526). Ubers. v. I. H. Schwicker. Bpest, 1886. díszes fekete fbőrkts sarokkal. n. 8°. **10.–**

225 – A hazai és külföldi iskolázás a XVI. században. Bpest, 1873. fzve. n. 8°. **12.–**

226 **Frankenburg Ad.** Zsibvásár. 2 kötet. Pest, 1858. fbőr sarokkkal. 8°. (Munkái 5. 6.) Címlapján pecsét. **10.–**

227 – Az öreg Bolond Miska kalandjai szárazon és vizen, menyben és pokolban. Pest, 1863. vász. °. Számos képpel. 12.–

228 **Frantz, H.** French pottery and porcelain. London, w. y. orig. cloth. L. 8 vo. With 7 coloured and 70 black plates. (Newnes' Library.) **24.–**

229 **Freiligrath, Ferd.** Gesammelte Dichtungen. 5. Aufl. 6 Bde. Stuttg., Göschen, 1886. orig. Prachtlwdbde. 8°. Mit reicher Vergoldung. Mit 1 Portrait. **24.–**

230 – Dichtung und Dichter. E. Anthologie. Dessau. 1854. (Wenig beschäd.) or. Lwd. Golddr. gr. 8°. **12.–**

157. sz. kat. 1941. karácsony

Farkasházi Fischer

Jenő

- Fischer Mor a heren-
dárgár alapítójának
unokája és Fischer
Dezsőfia.

Ruzicska 26. l.

millió koronára. Kérjük most azokat, kik még csak részben teljesítették kérésünket, hogy újabb befizetéssel növeljék alapítványuk összegét, akiknek anyagi viszonyai pedig ezt nem engedik meg, legalább a rendes tagokéval megegyező évi járulékkal kárpótolják a Társulatot a drága folyóiratért, amit eddig kaptak. Ugyanez áll természetesen azokra a t. alapító tagtársainkra, akik eddig sem nem emelték alapítványukat, sem pedig nem fizetnek kamatmegtérítést. Pedig van köztük több olyan, aki 40 év előtt csak 200 koronát fizetett. Azt hisszük, hogy ezen a címen alig kívánhatják ma, hogy a Társulat megküldje nekik drága folyóiratát, amikor egy-egy füzete postai költsége 500 korona! Ezért újból kérnünk kell t. alapító és pártoló tagjainkat, hogy alapítványi összegüket a mai viszonyoknak megfelelően emeljék vagy fizessenek úgy, mint a rendes tagok, évi tagsági díjat. Köszönettel vesszük azt is, ha alapítványukat *több évi részletben* emelik. De arra többé a Társulat nem vállalkozhatik, hogy t. alapító és pártoló tagjainak egy részére évenkint ráfizessen.

ADOMÁNYOK.

Hálás érzéssel emlékezünk meg azokról a — sajnos, nagyon kevés — lelkes és áldozatkész jóakaróinkról, kik adományaikkal támogatták Társulatunkat. Ezek élén áll a TÉBE, mely tízmilliót ajánlott fel, kívüle a Soproni Kereskedelmi és Iparkamara 2,500.000, az Első Magyar Ált. Biztosító Társaság 2,000.000, a Trieszti Biztosító Társaság 500.000, a MOKTÁR 200.000, és Herbert Viktor 50.000 koronát adományozott Társulatunk céljaira.

EREDMÉNYSZÁMLA.

Ha összehasonlítjuk a lefolyt évi gazdálkodásunk eredményét a tavalyi közgyűlésünk által megállapított előirányzattal, látjuk, hogy az előirányzott 457,200.000 K-val szemben bevételünk 470,416.200 papírkorona volt. Viszont az előirányzott 490,299.000 korona kiadások helyett költöttünk 559,312.273 K-át. A költségvetési hiány tehát 88,796.072 korona. Ezt a viszonyainkhoz mért nagy hiányt a kiállítási termek átépítésének és berendezésének nagy költségei okozták. Fedezésükre igénybe kellett vennünk a tervezett iparművészeti részvénytársaságtól fölvett 83,500.330 koronás kölcsönt. Ennek a kölcsönvett összegnek visszafizetését már megkezdtük azzal, hogy 15 millió korona megtérítést írtunk az 1925. év terhére.

ELŐIRÁNYZAT.

Annak ellenére, hogy kiadásaink megállapításánál a legmesszebbmenő takarékosságot tartottuk szemünk előtt, mégsem tudtuk előirányzatunk egyensúlyát biztosítani. A nehézséget az 1925. évi 88,796.072 korona hiány, valamint a tervezett iparművészeti részvénytársaságtól fölvett kölcsön második részlettörlesztésére szánt 15,000.000 korona okozta. De számolnunk kellett az egyre szaporodó munkák végzésére szükséges kisegítő személyzet alkalmazására is, amely célra előre nem látott kiadások címén 30 millió koronával terheltük meg kiadási rovatunkat. Reméljük, hogy a vegyes bevételek, adományok, valamint az állami segítségnek az előirányzott összegekben túlmenő emelkedése módot ad a hiánynak ha nem is teljes eltüntetésére, de legalább számottevő csökkentésére.

VÁLASZTÁSOK.

Alapszabályaink rendelkezésének megfelelően a jelen közgyűlésen lejár három éves megbízása Szablya Frischauf Ferenc alelnöknek és a következő választmányi tagoknak:

Tervezők: Helbing Ferenc, Lakatos Artur, Maróti Géza, Menyhért Miklós, Meyer Antal. *Műiparosok:* Fischer Zsigmond, Hosszú István, Majoros Károly, Schóber József, Szabó Rezső. *Műbarátok:* Bartóky József dr., Gaul Károly, Glück Frigyes, Herbert Viktor, Végh Gyula.

A közgyűlés feladata, hogy e megürülő tisztségeket választással töltse be.

Végül jelentjük, hogy az 1925. évi rendes közgyűlésen megválasztott számvizsgálók számadásainkat megvizsgálták és azokat teljesen rendben találták. Ez alapon kérjük a t. Közgyűléstől, hogy az 1925. évre a felmentést adja meg.

Budapest, 1926 április havában.

A választmány.

SORSOLÁS. Az Orsz. Magyar Iparművészet Társulatnak március hó 21-én megtartott részhúzásán a következő számú sorsjegyek nyertek: 1 ebédlőszoba berendezést B 64069, 1 márványszobrot D 69594, 1 bronzszobrot C 55207, 1—1 iparművészeti tárgyat egyenként 5 millió korona értékben: B 21869 és C 9861, 4 drb egyenként 2 millió korona értékű lakásberendezési tárgyat: C 91210, A 69512, D 60099 és C 55779, 7 drb egyenként 1 millió korona értékű iparművészeti tárgyat: B 99780, B 38868, D 18656, D 55491, D 18147, D 65201 és D 38061. 10 drb egyenként 500.000 korona értékű lakásberendezési tárgyat: B 72025, C 32651, B 8325, A 2941, C 39472, C 68255, D 1440, D 57338, C 78749 és D 73485. A végleges húzás f. évi június hó 19-én lesz.

IN MEMORIAM

FARKASHÁZY JENŐ, a herendi porcellángyár vezérigazgatója, folyó év május hó 4-én meghalt. Halála nemcsak a nagyapja által alapított, világhírű herendi gyárnak, hanem a magyar iparművészetnek is súlyos veszteséget jelent. Farkasházy Jenő rendkívül képzett és kiváló ízléssel bíró keramikus volt. Tanulmányait Párisban végezte, ahol nyolc év szorgalmas munkájával a porcellángyártás technikájának minden titkába behatolt. Miután ismereteit még Angliában és Németországban kibővítette, néhány évig az ungvári porcellángyárnál működött, 1897-től kezdve azonban kiváló tudását és munkaerejét a herendi gyárnak szentelte. Farkasházy Jenő ott folytatta a munkát, ahol nagyatyja, Fischer Móric abbanhagyta, a régi kínai, japán, meisseni, bécsi és sèvresi mintákra támaszkodó herendi genret művelte s e téren oly eredményeket ért el, melyekben a gyár régi tradíciói

Magyar Iparművészet
1926, 101-2. l. In memoriam
F. J.

újból feléledtek. Az 1900. évi párisi világkiállítás idejében modern formák és technikák ihlették meg. Nagy sikere volt a „coulé" és „pâte-sur-pâte" díszítésű porcellánjaival, melyeknek ő volt a tervezője és festője. Mint szakíró is ismertté tette nevét: nagyobb monográfiát írt Della Robbiáról és Palissyről. Fáradhatatlan és szakavatott tevékenységének köszöni a herendi gyár mostani produkciójának magas művészi színvonalát.

KÜLFÖLD

BÉCSI GYERMEKRAJZOK. A Studio legutóbbi számában egész sorozatot mutat be bécsi gyerekeknek rajzaiból és kézügyességi munkáiból. Hattól-tizennégyéves gyerekek alkotásai sorakoznak itt fel, akik mind Čizek tanárnak, az ő híres rajziskolájának növendékei. A meleg szeretettel megírt sorok, melyek e rajzokat kísérik, beszámolnak arról a pedagógiai módszerről, mellyel a jeles pedagógus növendékeit az élet meglátására szoktatja. Mert semmi sem áll távolabb tőle, mint az, hogy művészeket neveljen. Ő csak frisskedélyű, az életnek örülő, azzal meghitt közelségben élő gyermekeket lát maga előtt és rajzosztályai, melyekben a legtehetségesebb bécsi rajzológyermekek terelődnek össze, mentesek minden formaságtól és parancsszótól. Ő egyszerűen az életbe igyekszik bevezetni növendékeit s helyesen megláttatni azt. Ezért ő sohasem azzal ülteti le kis tanítványait, hogy rajzold le ezt vagy azt, hanem így szól hozzá: amit láttál, fejezd ki a papíroson. Így ezek megfigyelésre s az élet fokozatosan való feldolgozására szoknak rá. A bemutatott rajzok is ezt bizonyítják. Gyalogos- és lovaskatonák, karácsonyi parasztjelenetek, mulatságos bécsi csavargó-alakok vonulnak fel e rajzokon, fafaragásokon és agyagmodelleken. Ma már kétségtelenül számos követője, elveinek sok hirdetője van az egész modern rajzoktatásban, de akkor, mikor 1897-ben a rajztanítás reformja a bécsi iparművészeti iskolából elindult, Čizek professzor még úttörője volt ezeknek a gondolatoknak.

BIMINI. Az olaszok kezdték egy pár évvel ezelőtt a régi jeles üvegfúvó munkákat korszerűbb köntösben feléleszteni s a muranoi üvegeknek ezzel újra művészi bélyeget adtak. Amit az olaszok kezdeményeztek, azt most egy bécsi iparművészeti telep szintén cselekszi, nevezetesen magasra hevített lámpájú fújt üvegből finom formákat hoznak létre s az ily módon előállított kehely-, virágtartó-, állatformákat azután díszítő célokra értékesítik a lakásokban. A bécsi Bimini-műhelynek két ismert nevű fiatal iparművésze, Berger Artur és József áll az élén s aki üvegeiket látta, azoknak finom, irizáló testét, tejbenúszó vagy halkan fluoreszkáló felületét élvezte, egyszerre megérti, hogy miért vezetnek a mai expresszionista csendéletfestők oly szívesen a történelmi formakincshez. Ezek a vázák, virágpoharak, heraldikus állatok, apró üvegcsodák valóban egy halott természet megüvegesedett világából valók, absztrahált életet élnek és egy messze regevilágba nyúlnak vissza, melyben minden az emberi fantáziában született meg, a lélekből sarjadt ki s nem a természetből. Hihetetlen könnyedség, egyszerűség van e meseállatokban s egyúttal az üvegfúvó pipának olyan bravúros kezelése, amilyent csak az üvegipar virágkorában észleltek a huttákban. Az iparművészetnek egy olyan ága van itt újraéledőben, amely a mai finom ínyencek és lakásdíszítők minden figyelmére méltó azonfelül, hogy olcsóságával is a mai kor színvonalán mozog.

A LAKÁSOK SZELLŐZÉSE. Egy német lakásberendező szaklapban igen érdekes és gyakorlatilag értékesíthető tanácsokat olvasunk a lakások szellőztetésére vonatkozólag. Köztudomású, hogy egy felnőtt embernek óránként átlag 32 köbméter levegőre van szüksége. Ennyi tiszta levegőt csak folytonos, vagy legalább is igen gyakori szellőztetéssel s az ablakoknak igen sokszor való kinyitásával érnénk el. Igaz, hogy a falakon folyton áramlik be friss levegő s viszont az elhasznált levegő is folyton kiszáll, de az ablaknyitás mégis csak hatásosabb. A legtöbb lakásban tehát órákig is nyitva marad az ablak, ami azzal a hátránnyal jár, hogy kivált télen a falak ugyan kihűlnek s újra való felmelegítésükhöz igen sok fűtőanyagot kell felhasználni. Ez az oka a szegény emberek rossz szellőztetéseinek s egészségtelen lakásainak. Kézenfekvő tehát, hogy azt kell tenni, amivel az elhasznált levegőt leggyorsabban kicseréljük s amellett a legkevesebb meleget vonjuk el a falaktól. Ezért ajánlatos hosszú szellőztetés helyett rövid ideig tartó, de teljes léghuzatot idézni elő a lakásban, azáltal, hogy szemközti ablakokat s ajtókat nyitunk ki. Pontos mérőkészülékekkel lehet kimutatni, hogy ezzel ugyanazt a hatást érjük el, mint az ablakok hosszú ideig való nyitvatartásával s mégis alig áldoztunk fel valamit a szoba hőmérsékletéből.

SZAPORODNAK A KIRAKATRENDEZŐK. A német kereskedelmi életben a kíméletlen gazdasági harc — csakúgy mint nálunk — egyre nagyobb arányban teszi szükségletté a kirakatokat. De ezzel karöltve természetesen erősen növekszik a szükséglet jó és szakmájukban képzett kirakatrendezőkben is. Az utolsó években ez a szükséglet már oly mértékben nőtt meg, hogy Berlin város tanácsa kénytelen volt egy óriási termet az új schönebergi Rathausban kirakatrendező szakiskola céljaira átengedni. A munkaügyi hivatal segítségével ezt a hetven méter hosszú termet mintegy huszonöt nagy kirakatnak céljaira fülkékre osztották be s ezekben tanulják a gyakorlati kirakatrendezés elemeit azok a többnyire fiatal kereskedők, akik ezt a szakmát óhajtják megtanulni. Ezzel a nagyarányú iskolával azután egész Németországot el tudják látni elegendő képzett kirakatrendezővel.

CSERÉPKÁLYHA-REGULÁK. Egy német múzeumigazgató, Gercke Gusztáv egy kis tanulmányt írt a cserépkályhákról, amelynek történelmi szerepében ő a német lakáskultúrának legfontosabb tényezőjét látja és egész nemzedékek szerető gondosságának kiemelkedő kisipari tárgyát. Mint a legjobb, legotthoniasabb és legegészségesebb melegforrás, azért tudott az évszázadoknak folyamán a lakás lelkévé válni. A német vidéki házak legtöbbjében, mintegy 90%-ában a cserépkályhát alkalmazzák fűtőtestül, mert kétségtelen előnyei vannak egyéb fűtőtestek felett. Ma már a németek hatósági építői és vezetői is legszívesebben a cserépkályhát alkalmazzák ott,

Karlovszky Bertalan
~~Farkasházi Fischer~~

A herendi hires porczellángyárat, mely három év óta az állam tulajdonát képezte s azóta folyton deficzittel dolgozott, a kormány eladta. A gyárat Farkasházi Fischer veszi át, ki külföldön hosszabb ideig tanulmányozta a porczellán-műipart. Az uj vállalkozó s a kormány közt már megköttetett az egyezség. Az uj vállalkozó több művészszel is kötött már szerződést, kik a festést s a mintázást fogják végezni. E művészek közül megemlítjük Donáth Gyulát és Karlovszky Bertalant.

Vas. Ujs. 1888.
82. l.

Vács Mihály, tb. kanonok, erd. esperes, plébánostól.
Jászberény, Tejút útca 5.

A MÜEMLÉKEK ORSZÁGOS BIZOTTSÁGA

Méltóságos Elnök Urának

JÁSZBERÉNY 23. JUN. 21. - N 11

Budapest

~~VI. Aréna-út 41. szám.~~

IX

utána Rákos utca 10

Farkasházi Fischer

Jenő

Keramikus

vül. 1861.

lásd

Schneider Juh. ár Fejérvm

302. l.

MVVM.

1937

Október

Farkasházi Fischer
Jenő

lásd okv.

Ruzicska Ilona

A magyar porcellán
Bp. 1939.
23 és kv. ll.

szám

SZABAD.

S BIZTOSITÓ TÁRSULAT

ZIONI GENERALI)

kult 1831-ben

talékok összege 247 millió koronán felül.

Brassó, 1914 december 7

k országos bizottsága úrnak

Budapest

siteni, hogy társulatunknál 15220

Farkashási Fischer Jenő

az ungvári porcellán
és agyagipar részvt.
művészeti igazgalója

Tata

l.

az iparmův.

Ráth György 1895-ben

1896.

144. l.

Tlovitch

hamat fdollités szerint

1/4% o hereleszidi K 230

1/10% o hiuerlőszillétek K

havi 2% előtegezési jutdek m

" 2% " " ju

hőltséges, és bélyeg

jul 1 Egyenleg

Egyenleg K 14000 –

Mūo. 2. 1940. 31. h.

21. l. (Herend 100 ebes)

Farkasházy Jenő

Fischer Mór

lőrd okr. unokája

Layer Károly dr.

A herendi porcellán-
gyár története.

Bp. 1921. 3. l.

21. l. 22. l.

Farkasházi Fischer

Jenő

keramikus

Herend

l.

Fittler György:

23. l. 92. l.

A világ iparművészete

Párizsban. 1900.

UMI

ÉRTESÍTŐ

KÖNYVTÁRAK

NEK ÉS ORSZ. TANÁCSÁNAK

KÖZLÖNYE

LYAM

TI

FARKASHÁZY *Jenő*, művészeti író, • Székesfehérvár 1863, † Herend 1926 máj. 4. Párizsban tanult. Önállóan megjelent művei: Palissy élete és művei (Budapest. 1885); a Della Robbia-család (u. o. 1896). 1897. megvásárolta a herendi porcellángyárat, amelynek vele új korszaka kezdődik (l. *Herendi porcellán*).

K-gy. I. 307.

T. 6279.

al és köröndökkel megerösitett
mecset tornya uralkodik, a
k. Felirata fölül:

Farkasházy Jenő

keramikus

l.

Divipanntost. 1929.

ald k: a m

240. l.

Feje elöl kopaszodik, ála kiberetvált,
s. Jobb kezét az asztalon fekvő két könyv
ja. Ingének gallérjá álló, atillájá zsinó-
mes. A jobb vállától bal csipője ~~fel~~ ha-
tője & a derekát szöritő öv drága kö-
i a kép alatt három sorban:

Fraknói

ázy Pál

s, És Val. Bel. Tit. Tanácsos."

Soma"

L. Bécs"

ilos"

nagysága 27.4 c/m.

inai papiros)

31.

Farkashári Jenő

herendi gyáros

erőd

z

Csáfyparmunir.

nyár k: Ar Cres.

15 l.

egyéj temérjei.

1926

2969

29. J. Drechsler:

(Sz. Becsben 1758-ban + ugyanott 181

Virágcsokor.

A vörösma
lönféle kerti rózsákból és vi
hangya s bogár s a
Legfölül a kinyilt m
galyon virág lepke
szegfü
és haragos piros virág
betűkkel
Joh. Drechsler f. 180

Fa, mérete
Erny Mih.
M. képt. ..
Ny. 8. 131
v: 29.

Ez utóbbira sötétlék
szarkaláb hajlik le. Kö-
zépütt a verbena s a ne-
felejts kat a fehér Narcissus
poeticus bontakozik ki. Jobbra
pedig a kék jacint alatt
rózsaszínű mák pompá-
zik teljes virágban.

IV: 194.

Farkasházy Jenő

ród
z
gróő

Countess Colonna:

The hungarian
China manufactory
at Herend.

Bp. é. n.

Farkasházi Fischer Jenő

Farkasházi Fischer Jenő

Palissy élete és művei.

Budapest, 1887. Pallas.

Nagy 8-r. 2+6 szél + IV l + 2 szél
+ 15 — 127 l + 2 szél l.

Eredeti pergamen borítékban,
fűzve.

I. l. p. h.

2.—

MDK

Farkasházy Margit

textilmunkával résztvett az alábbi kiállításon

Karácsonyi vásár akadályokkal. Magyar Iparművészet 1937. 247.l.

Farkasházy Jenő

keramikus és
művészettörténetíró

l.

Ujv. Mts L.

261. l.

VASÁRNAP

21

Kath. Reminisc.
Prot. Eleon.

Izr. 14. Purim Katan

HÉTFŐ

22

Kath. Péter székf.
Prot. Gerzson

♉

Izr. 15. Susan P. K.

KEDD

23

Kath. Dám. sz. Pét.
Prot. Alfréd

SZERDA

24

Farkasházi Fischer Jenő

F. Dezső fia,
F. Mór unokája.

l. – nül. 1863. Tata.
+ 1926. máj. 4.

1. a

Ruzicska Herendi porcellán 1938

26 – 35. l. 47. l.

52. l. a könyv többi
56. l. rétten is gyakran
emlitve
58. l.
61. l.

Csongrád várnegye VII. 43.

Farkasházi Fischer Jenő

1897. április ábán újra
üzembe helyezi a he-
rendi gyárat

Életrajza
stud. 1863 Tatán
stb
lásd.

Ruzicska 28. l. 32
29. l.
30. l.
31. l.

Farkas házy Jenő

a rendes nere

Rozicska. 32. l.
33. l.
34. l.

[és művészet történet író

Farkasházy Jenő, porcellángyárost, sz. 1863. Tatán (a Révai Lex. szerint Székesfehérvárt), mh. 1926 máj. 4. Herendén. [A herendi gyár alapítójának unokája és F. Fischer Dezsőnek fia volt

A középiskola elvégzése után szaktanulmányait Párizsban végezte, ahol nyolc év alatt a porcellángyártás technikájának minden titkat elsajátította.

Mintán ismereteit még Angliában és Németországban bővítette, (zoldalon) ~~[illegible] évig az ungvári porcellángyárban [illegible]~~

az Ecole des Beaux-Artsban

Közben szaklapokba számos ~~cikket~~ tanulmányt és cikket írt s

~~Mar~~ 24 eig. Korabban ~~[illegible]~~ megirta és

* ~~[illegible]~~ kiadta Palissy élete és művei c. ~~könyvet~~ monografiáját.

~~Ugyanez ebben~~ 1887. az akkor már tengődő herendi gyár bérbevételére ajánlatot tett a Herendi Rt. mak, de ajánlatát azonban nem fogadták el.

Állandóan anyagi gondokkal küzdött, de ~~[illegible]~~ arra-törekedett, hogy a nagyatyjától alapított herendi gyárat visszaszerezte és ismét felvirágoztassa.

Közben megirta A Della Robbia család. Szakasz az olasz renaissance történetéből c. könyvet, mely 1896. jelent meg. ~~[illegible]~~ Ugyanez ~~[illegible]~~ akkor ~~ben~~ i gázgatója lett a herendi gyárnak. és tulajdonosa

3

Ujra a régi kínai, japán, meissenni, becsi és sevrési minták alapján a herendi stílust művelte mint a gyár alapítója, Fischer Móric és hasonló sikerrel. Modern formája és technikájú porcellánokat is készített és nagy sikere volt a couclé, ~~és~~ pâte-sur-pâte diszítésű porcellánjaival, melyeket F. tervezett és festett. A c. 1900. évi párisi világkiállításon az herendi gyár újabb alkotásaival aranyérmet nyert, (a francia kormány szeridőtájt)

L és cristalise

~~vedig~~ az Officier d'Académie jelvénnyel s a becsületrenddel tüntette ki.
1900. decemberében ~~tar-~~ ~~tott~~ a szentpétervári kerámiai kiállitáson szünten aranyérennel jutalmaztak. 1902. az Iparmüvészeti Társulat karácsonyi kiállitásaon állami érmet, 1903. ugyanattól a Társulatól aranyérmet, 1904 a St Louisi világkiállitáson aranyérmet, 1906. a milanoi utk. kiállitáson diszoklevelet, 1911. a turini kiállitáson aranyérmet kapott -

5

Az első világháború kitörésekor a herendi gyár kereskedelmi élete megbénult, a gyártás szünetelt. A gyár munkája a háború után is egyre nyakb akadályokba ütközik. Utolsó elégtétele volt, hogy a

[1925?

philadelfiai utk. kiállítás nagydíját neki ítéltek

DR. ERDÉSZ DEZSŐ
ÜGYVÉD
BUDAPEST,
II., MÁRTIROK-ÚTJA 46.
(bejárat: II., Kapás-utca 50.
TELEFON: 155-918.

1.) Franz Hals miniá
2.) Watteau "
3.) ?

6/

Készítményeinek

A gyár művészi értékű gazdag gyűjteménye [F. hagyatékából az Ernst Museumban 1927. árverezték

[Köztük minténk szolgáló kiváló külföldi darabokat

Farkasházy Jenő

Keramikus

1897. ben vinianszerte a herendi porcellángyárat, mosst már 27 éve vezet.

Irod

Szinházi Élet. 1924.

16–19. sz. (Herendrenesszánsza, képekkel.)

U. 2341

2342

Farkasházi Fischer Jenő

~~1896 a kormány ajánl-ja fel a Kőnkremont herendigyárat, aki nem hajdandó az átvé-telre.~~

1893. vette át az Ung-vári Porcellán és Agyag-ipar Rt. ügyvezeti és kereskedelmi vezetését

1896. telén, teltétele-sen megy megvenni a herendigyárat.

Ruzicska. 28. l

1887
1863
24
1889

FARKASHÁZY Mihály festő

OMIKE 1909-1944

504
527
549
563

74

74 ◆ FARKASHÁZY MIKLÓS (1895–1964)

Kis falu a völgyben

50 × 70 cm
Olaj, vászon
Jelezve hátoldalán: Farkasházy M.
Kikiáltási ár: 180 000 Ft

72 • MAGYAR FESTŐ, 1930 KÖRÜL

Fekvő akt macskával

72 × 87 cm
Olaj, vászon
Jelezve balra lent: olvashatatlan
Kikiáltási ár: 280 000 Ft

72

171.

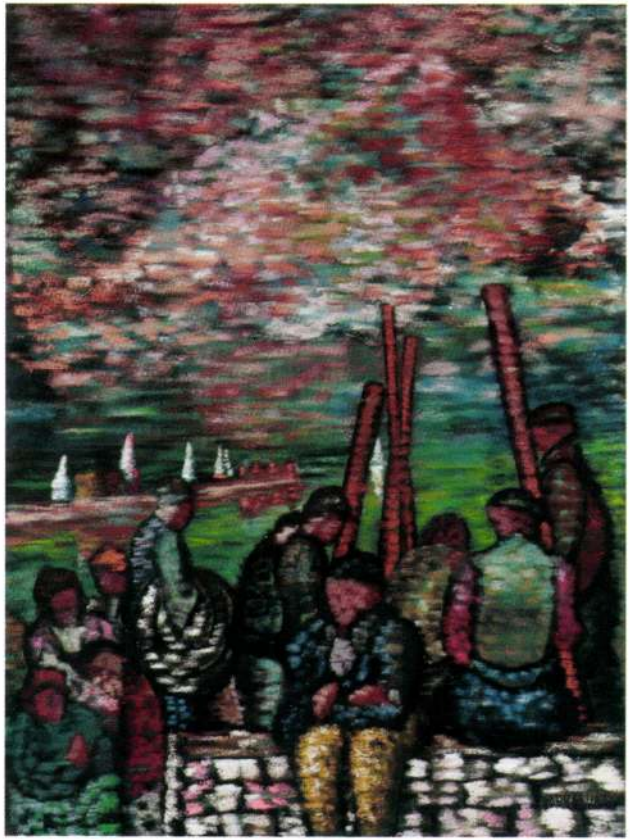

171.◄
Farkasházy Miklós (1895-1964)

Kikötői jelenet
Pasztell, papír 70,5x53,5 cm
Jelezve jobbra lent: Farkasházy
Kikiáltási ár: 260.000 Ft

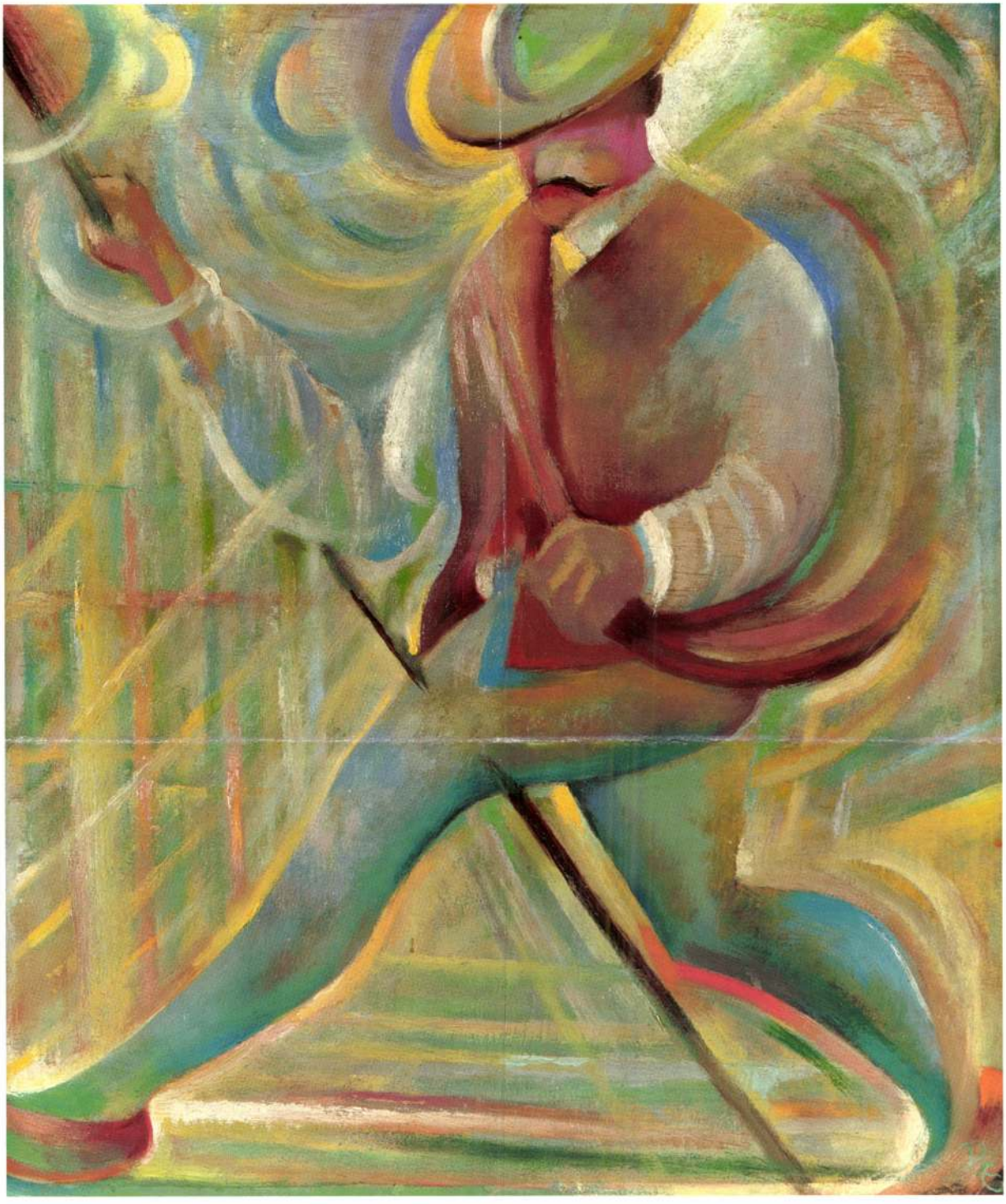

63. ▲
Ruttkay György (1898-1975)

Hajós
Olaj, fa 41,5 x 36 cm
Jelezve jobbra lent: RG.
Kikiáltási ár: 550 000 Ft

FARKASHAZY MIKLOS

64.

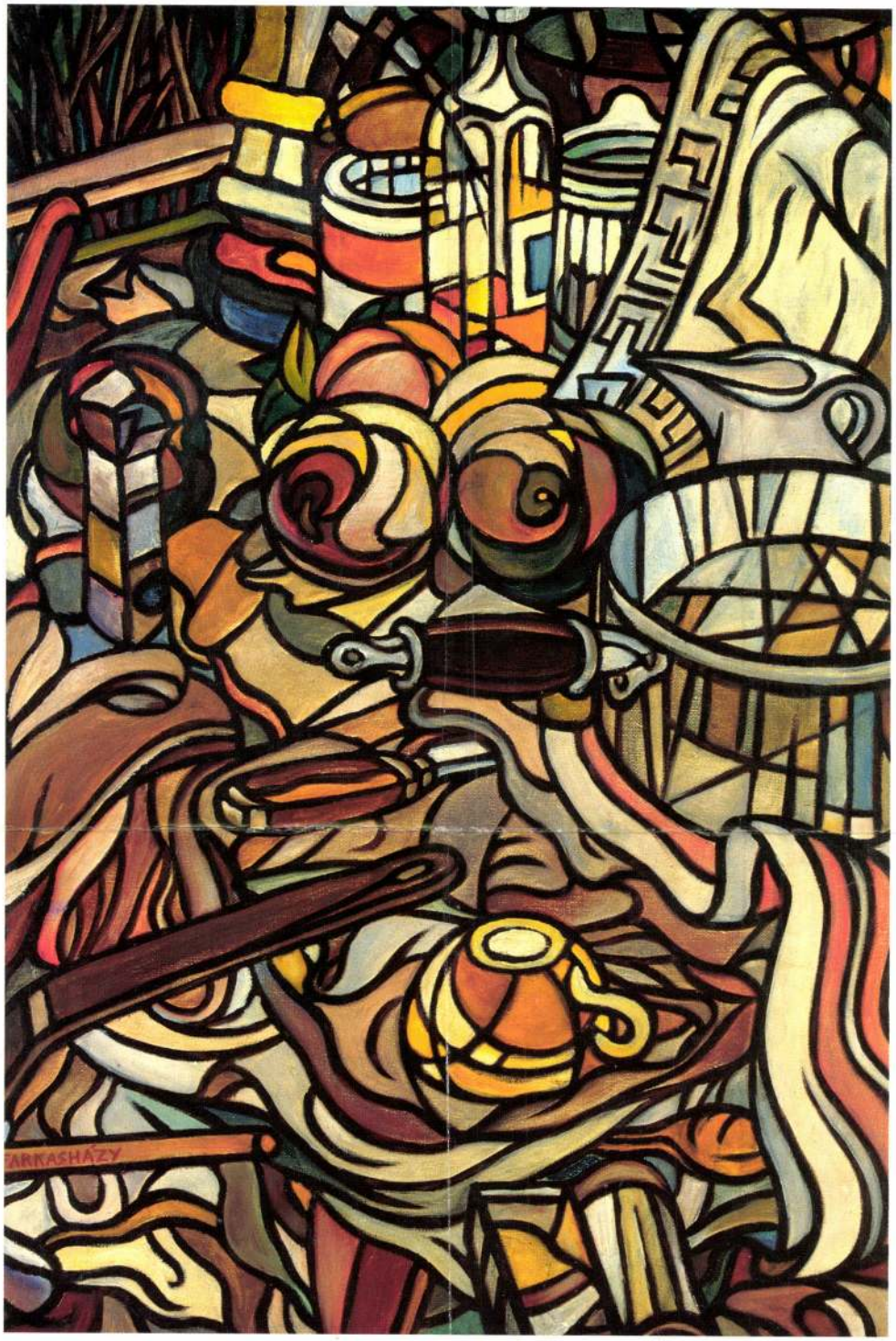

64. ▲
Farkasházy Miklós (1895-1964)

Konyhai csendélet
Olaj, vászon 65 x 45,5 cm
Jelezve balra lent: Farkasházy
Kikiáltási ár: 650 000 Ft

58. **Farkasházy Miklós** (1895-1964)

Enteriőr lila fotellal
Olaj, vászon 100 x 73 cm
Jelezve balra lent: Farkasházy 1933

Kikiáltási ár: 1 200 000 Ft

Tanulmányok, hatások

Farkasházy Miklós a magyar festészet eredeti, magányos alakja. Művészetkedvelő családban született - nagyapja a herendi Porcelángyárat megalapító Fischer Mór volt - , maga is sokoldalú művésszé vált, aki a grafika minden ágát és a festészetet egyaránt művelte. Szinte egész Európát bejárta, és sikerrel állított ki Európa nagyvárosaiban - a teljesség igénye nélkül: Hamburgban, Barcelonában, Párizsban, Zürichben és Milánóban. Kereskedelmi iskolai kitérő után Budapesten Vesztróczy Manó Iparrajziskolájában tanult, majd 1919-től a müncheni Akadémián Willi Geiger mellett sajátította el a legkülönbözőbb rajztechnikákat. Németországi tartózkodása alatt főképpen alkalmazott grafikai munkákból tartotta fönn magát; luxusfolyóiratokat illusztrált, trükkfilmet, plakátot és hirdetéseket rajzolt. Ekkoriban készített tusrajzain ugyanakkor még felfedezhetjük a német expresszionista grafika hatását.

Határhelyzetek

Farkasházyt ösztönös rajztehetsége is a grafika vonzásában tartotta, és talán éppen ez a momentum közelítette 1923 körül a festészethez is. Rabinovszky Máriusz, a művészettörténész és barát írja Farkasházyról: *"szereti a bodor, lángoló vonalat, a lomhán, furcsán tekergő kontúrt és ahol hosszú egyenes vonást váj az anyagba, ott is vastagít-vékonyít, kitör a szabályos árokból, hogy furcsább, festőibb, vibrálóbb legyen a hatás"* Rabynovszky észrevétele Farkasházy grafikusi tevékenysége kapcsán igen találó. Akár festett, akár rajzolt, mindig olyan megoldásokat keresett, ahol a műfaji átjárhatóság új vizuális élményeket szabadított fel. Ebből a keresésből majd egy új köztes műfaj is született, a festést és domborreliefet ötvöző. FADOFIT, amelyet szobrász feleségével együtt hoztak létre.

A festő

1931-32-ben két évet Párizsban tölt, s ez alatt az idő alatt festészete is jellegzetes irányt vesz; az 1933-ban készült *Enteriőr lila fotellal* című kép ennek a megújult, frisses periódusnak jellegzetes darabja. (Nem kizárt, hogy a kép Műterem címmel 1933-ban a Fränkel Szalonbeli nagyszabású, egyéni kállításon volt látható.) Farkasházy látszólag a a Seurat-i pontozásos technikát alkalmazza - és Párizsban nyilván hatott rá a pointilista festészet -, csakhogy ő nem a színek komplementer rendjét követi, mint nagy elődei, hanem a kontúrok közé szorított tónusos festést. Ecsetvonásai egységesek és dinamikusak, a fehér szín-reflexek izgalmas felületi vibrálást kölcsönöznek a képnek. Ugyanakkor Farkasházy nem tagadja meg a benne lakozó grafikust sem. Szecessziósan hullámzó vonalai dekoratívan fogják össze a szoba terét, azok csendéleti elemeit, és az ablakból nyíló tájat. A festmény középterében lévő furcsa tárgy a festő feleségének, 1933-tól szinte kizárólagos kiállítópartnerének - a szobrász Donner Gertrúd Máriának, a Madonna-szoborba rejtett jelenlétére utalhat A kontúrok közé szorított égő tűzü, intenzív színek a szimbolista festészet *cloisonné*-hatásával való rokonságát, egyszersmind Farkasházy színfestésének eredetiségét villantják fel.

Az *Enteriőr lila fotellal* című kép témában és festésmódban is legközelebbi párdarabja a harmincas évek elején festhetett *Hátakt* (Mű-Terem galéria, Tavaszi Képaukció katalógusa, 2000, 93.o.). Ugyanazon "kukoricás" ecsetvonások és tárgyfelbontás mellett a *Hátakt* minden szegletében mozgalmas és dinamikus kép, szemben ennek a képnek csendes nyugalmával.

A.K.

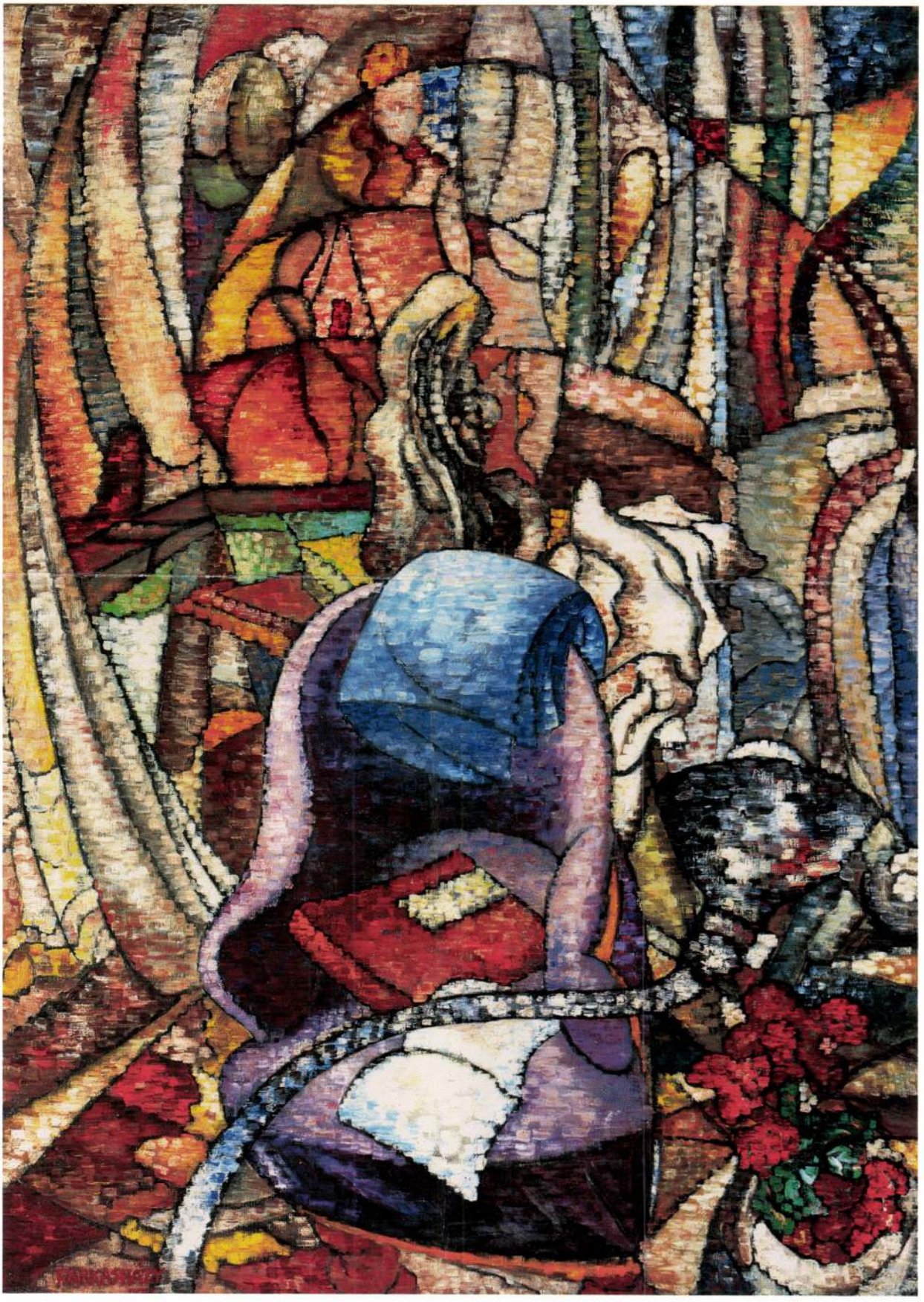

58.

59.

59. ◀
Anna Margit (1913-1991)

Táncoló, 1958
Olaj, vászon 40,5 x 32 cm
Jelezve jobbra lent: Anna Margit
Kikiáltási ár: 460 000 Ft

60.

60. ◀
Bálint Endre (1914-1986)

Rácsmotívum
Monotípia, papír 35 x 24 cm
Jelzés nélkül
Kikiáltási ár: 120 000 Ft

Farkasházy Miklós (1895-1964)

Fürdés után, 1930 körül
Olaj, vászon 92x73 cm
Jelezve balra lent: Farkasházy

Irodalom:

- Farkasházy Miklós. Montgomery Gallery Katalógus, Majoros Valéria tanulmányával, San Francisco, 1989.
- Farkasházy Miklós emlékkiállítás. Majoros Valéria tanulmányával, Belvárosi Aukciósház, Budapest, 1995.
- Káldor László: Farkasházy Miklós művészete. Budapest, 1930.

Az intim téma ellenére a nyugalomnak nyoma sincs Farkasházy Miklós festményén. A jellegzetes, 1930 körül készült mű az elsősorban nemzetközi hírnévnek örvendő festő azon képeinek sorába tartozik, melyeket a pointillizmussal párosuló kontúrozás jellemez (*Kerítések*, *Két hölgy*). A *Fürdés után* című képet a budapesti közönség, minden bizonnyal festőként való hazai bemutatkozása alkalmából, 1933-ban a Fränkel Szalonban nyitott kiállításán tekinthette meg először. Farkasházy festői hírnevét az 1931-es, a párizsi Galerie des Quartre Chemins-ben rendezett tárlata alapozta meg, melyet két évi ott tartózkodás követett. A korábban Európa nagyvárosaiban (Frankfurt, Köln, Milánó) kiállító művész gazdag anyagáról az Est című lap elismerően írta: *"A grafikus Farkasházy mindinkább festővé lesz, de festményeiben is megőrzi lényének változhatatlan adottságát: az ornamentális látást. Farkasházy ornamentalizmusa azonban nem játék, hanem mint Rippl-Rónaié: spontán adottság, művészi világnézet és temperamentum kérdése."*

Az örök kísérletező Farkasházy, aki úgyszólván minden egyes kiállításán valamilyen meglepetéssel szolgált, az Iparrajziskolában Vesztróczy Manó növendéke volt. Határozott vonalvezetése, aminek ösztönösen is mestere volt, pályája kezdetén a grafika irányába terelte. 1919-től a müncheni Akadémián alkalmazott grafikát tanult, reklám plakátokat, könyv illusztrációkat és trükkfilmeket rajzolt. A vonal az életműnek később is egyik kulcseleme maradt, legyen az szén vagy tusrajz, pasztell, akvarell, tempera vagy olajfestmény, linómetszet, hímzett párna vagy üvegablak terv, vagy 1935 után szobrász feleségével (Donner Mária Gertrúd) közösen készített *"színes vonalreliefek" ("FADOFIT-ok")*. A dinamikus alkotókedv, mely különböző technikák megismerésére sarkallta Farkasházyt, stílusukban is sokféle műveket eredményezett. Festményein az impresszionizmus, az absztrakt festészet, a szecesszió és az expresszionizmus formajegyei keverednek. (*A modell, Olvasó férfi, Egy kis terefere Óbudán*)

E szintetizáló, ugyanakkor egyszerűsítésre törekvő, dekoratív festésmód jellemzi a jelen festményt is, melyet a kortársak intarziás faragványhoz vagy üvegablakhoz hasonlítottak. Egyesek Rippl-Rónai kukoricás képeit emlegették, Farkasházy azonban tagadta az azokhoz való hasonlóságot és a seurat-i pontokból építkező technikáját *"rétegelt festésnek"* nevezte. A rózsaszínek és barnás-szürkék árnyalataival játszó képen a finoman sugárzó színes folt együtteseket a csupasz bőr, a hússzínű fotel és a gyöngyház fényű drapéria harmonikus színei egészítik ki, míg a hölgy hajára az itt-ott feltűnő sárgás, narancsos foltok rímelnek.

A tömör és egyszerre nagyvonalú mű leegyszerűsítései ellenére is festői: a részleteket csak sejtető háttértől meglepő plasztikussággal válik el a női test. A színek és a kompozíció egységének köszönhetően, mégis eggyé válik a környezetével. Az érzékiség és a dekorativitás hűvössége így kapcsolódik össze ezen a jellegzetes Farkasházy festményen.

T.K.

83.▶
Farkasházy Miklós (1895-1964)

Fürdés után
Olaj, vászon 92x73 cm
Jelezve balra lent: Farkasházy
Kikiáltási ár: 1.200.000 Ft

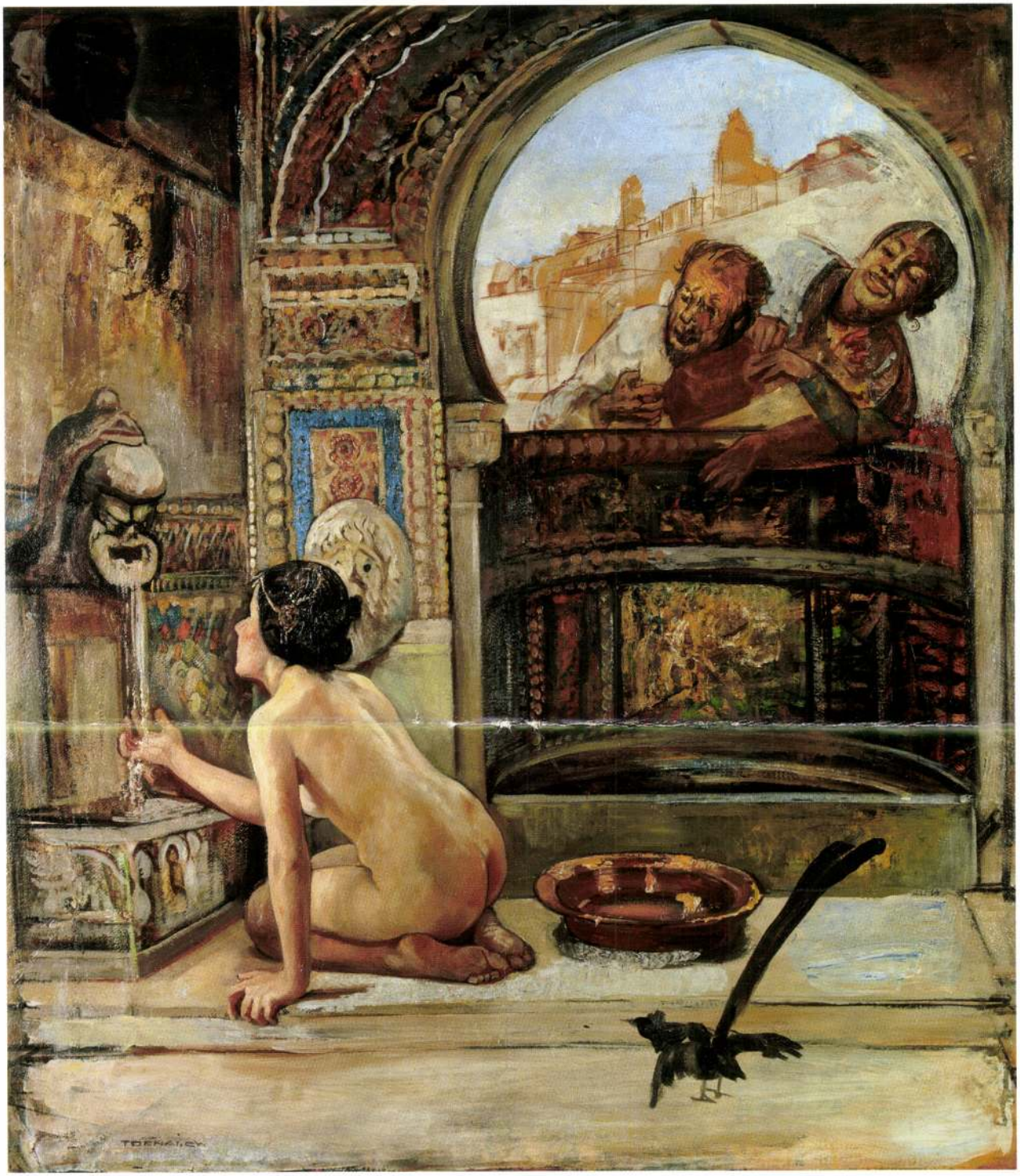

82. ▲
Tornai Gyula (1851-1928)

Zsuzsanna és a vének
Olaj, karton 103x91 cm
Jelezve balra lent: Tornai Gy.
Kikiáltási ár: 800.000 Ft

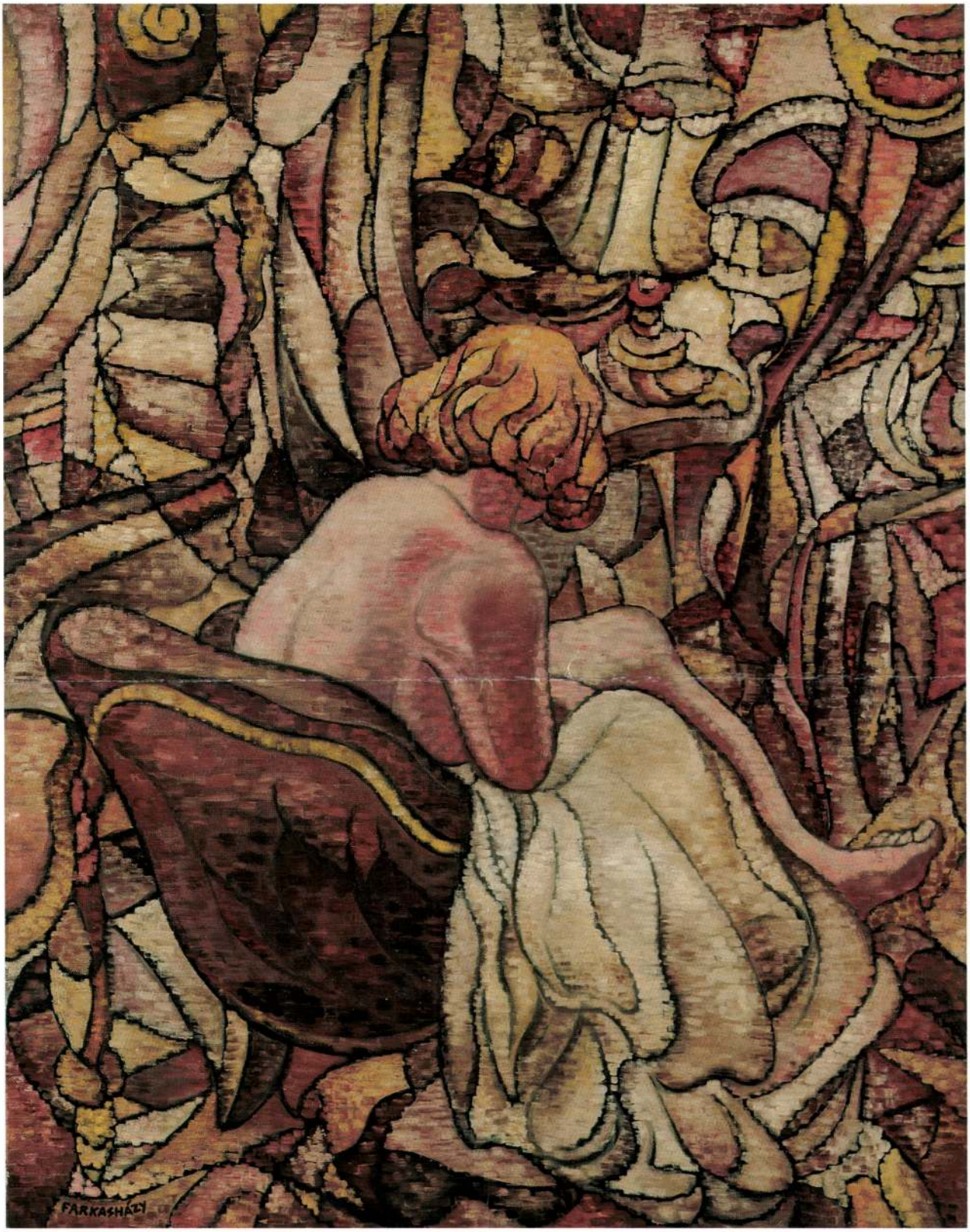

83.

84.

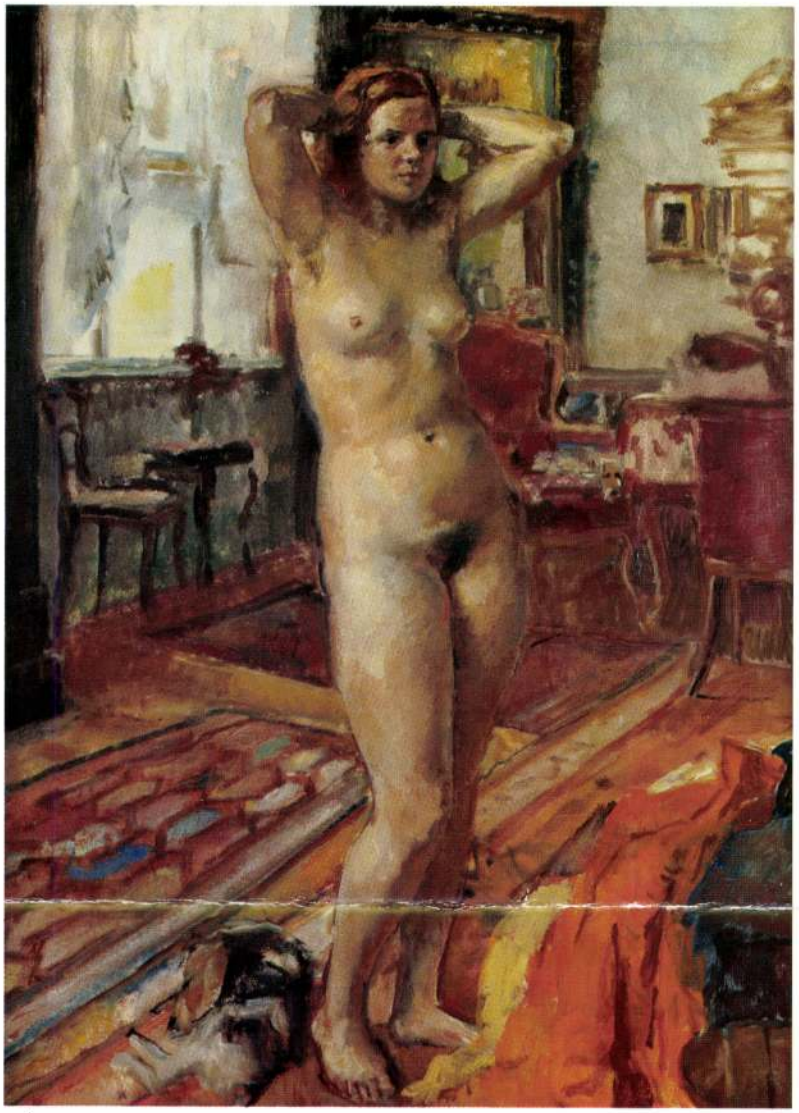

84.◄
Herman Lipót (1884-1972)

Modell a műteremben
Olaj, vászon 81x60 cm
Jelezve hátoldalán:
Herman Lipót 1937
Kikiáltási ár: 500.000 Ft

85.

85.◄
Hajós Imre (1905-1977)

Akt tulipánnal
Olaj, karton 51,5x69 cm
Jelezve balra fent: Hajós I. 946.
Kikiáltási ár: 190.000 Ft

FARKASHÁZY Miklós

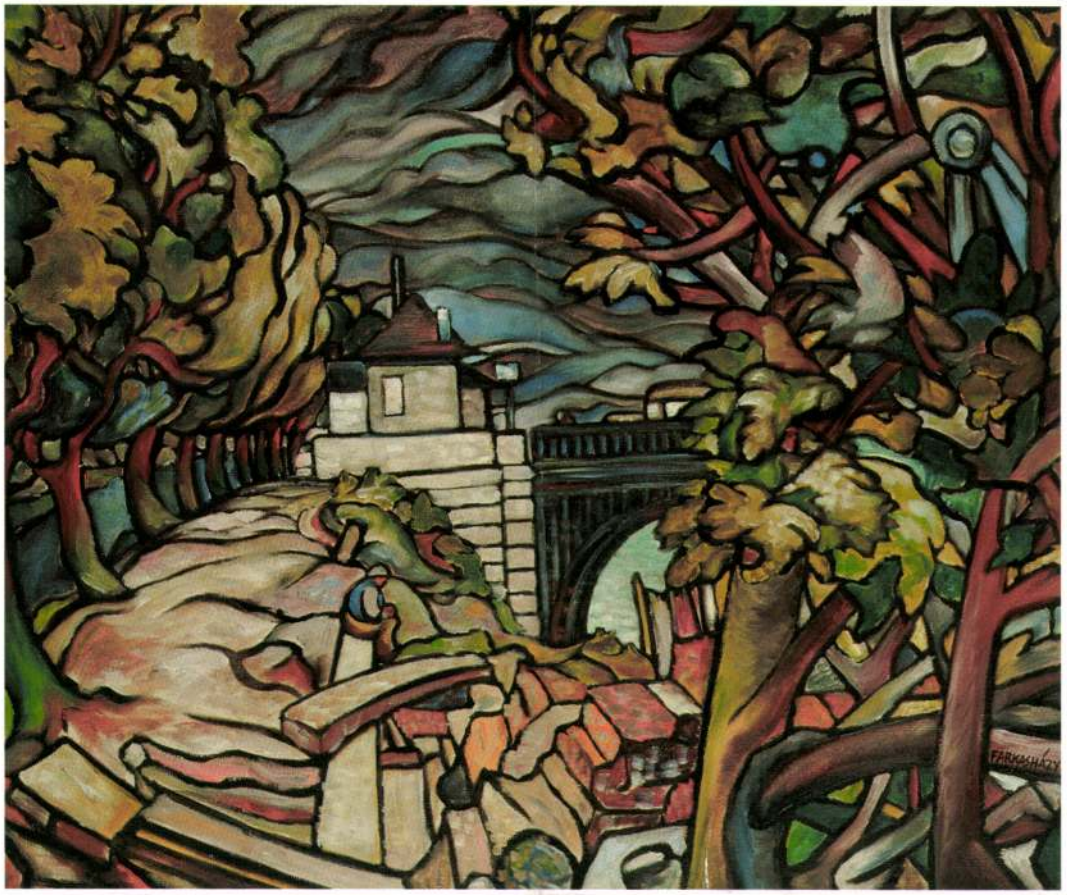

96. ▲
Farkasházy Miklós (1895-1964)

Folyóparti sétány híddal
Olaj, vászon 59x72 cm
Jelezve jobbra lent: Farkasházy
Kikiáltási ár: 800.000 Ft

97.

97. ▲
Balla Béla (1882-1965)

Horgászparadicsom
Olaj, vászon 94,5x105,5 cm
Jelezve jobbra lent: Balla
Kikiáltási ár: 400.000 Ft

FARKASHÁZY MIKLÓS

158.

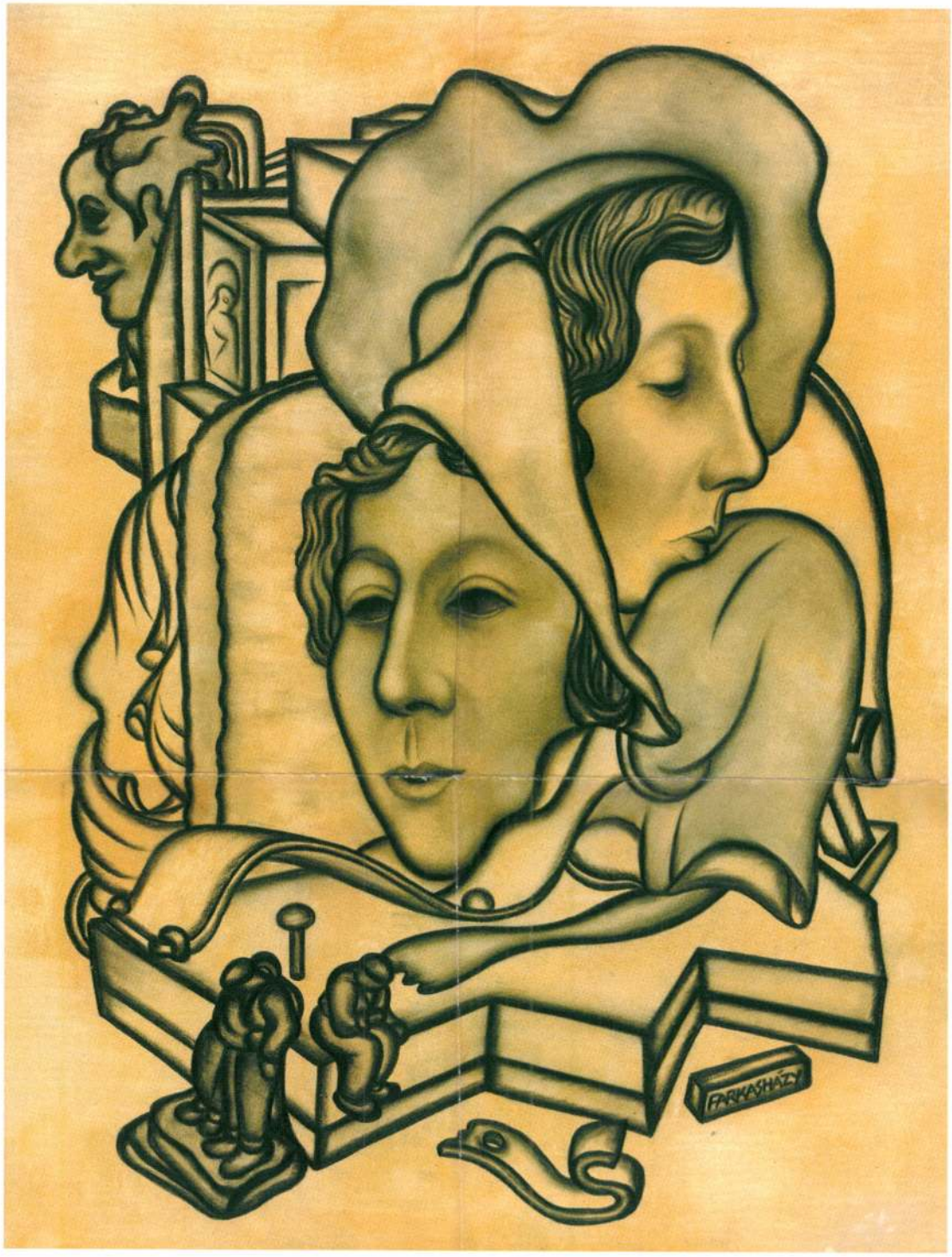

158. ▲
Farkasházy Miklós (1895-1964)

Kettős portré (Önarckép Donner Gertrúddal)
Grafit, papír 66,5 x 51,5 cm
Jelezve jobbra lent: Farkasházy
Kikiáltási ár: 240 000 Ft

159.

159. ◄
Molnár C. Pál (1894-1981)

Ibolyaszedés
Tus, papír 29 x 32 cm
Jelezve jobbra lent: MCP.
Kikiáltási ár: 300 000 Ft

160.

Farkasinszky Zoltán: Xilo Flex hajlított állványbútorok

Farkashegy - Kálvária

FARKASHEGY

Két kálvária, empire, az útszélen

Genthon, 1941.

Farkasinszky Zoltán, [ ]

L: Minya Mária

Torday Ali Lentapéta és hőálló tál 2

Esti Hírlap, Bp. 1980 máj. 13

Farkasinszky Zoltán, belsőépítész

L: Kádár Anna

4.

– Kitüntetések és ...

Nemszabadság Br. 1980 árr. 2.

Farkasházy Zoltán
iparművész

ARÉKA bútorcsaládod tervezéséért művészeti díjat kapott.

— : A Kulturális Minisztérium képzőművészeti... Művészet, 1979. május – 46. lap.

FARKASINSZKY ZOLTÁN

14. Király József

Balog János: Egy kiállítás székei.

UJ TÜKÖR 1980 /XVII/24.sz.28-29.o.

BALOGH István: Adatok az alföldi faé
= Ép.Ép.Tud.,XII. 1-4. 1980.

Magister Farkasius

1495-ben egy zélesegyházi hápolna ~~megépítéséért~~ karzatának megépítéséért kapott jóhoza pénzt Entergomban.

Kampis Antal: A magyar müvészet a XIX. századig. Bp. 1968. 167 l., képes. /Minerva zsebkönyvek/

94. l.

Magister Farkasius épitész M.É.K.

1495-ben az esztergomi székesegyházi kápolna karzatának megépitésért jókora pénzt kapott.

Kampis Antal: A képzőművészetek története

A Kultura Világa Kp. 1963. 630.1

M.D.K.

Magister Farkasius, Farkas mester, épitész

1495-ben az esztergomi székesegyház egyik kápolnájának a kórusát épitett-e. 430.o.

Kampis Antal: A képzőművészetek

A Kultúra Világa. III. köt. A képzőművészetek, a zene, a szinház és a film. Bpest. Minerva. 1960

Farkasius de Strigonio MDK

kömüves mester

1495-ben a Kanizsai kápolna boltozását aprólékosan megveszélte Gosztonyi András esztergomi prépposttal.

11.o.

Balogh Jolán: Bakócz kápolna

Farkasius de
Strigonio

l. Esztergomi
Farkas.

4

MAGYAR MUVESZET

1933.25.

Esztergomi Farkas

1495

Esztergomban

A. Kutalas
megirva

Farkasius

esztergomi épitész

l.

Balogh Erdélyi ven

109/27 l.

VAN LEEMPUTTEN FRANS. Fecsegők.

Farkass János, l. Farkas J.

ötvös

1811 Kassa

Kapmagyarorszötvösök 35 l.

megvá

Farkass János

alatt.

...us 28-án.

...-és ..., ~~[illegible]~~ feje (az asztalon jobbról nyugszik)
...ellette ~~[illegible]~~ balról egy cserszajkó (Má-
...ert szegen ~~[illegible]~~ lóg. Lege-
...k szemünkbe. Jelzése alól balra:
...chen. 4.

...inak párja

-- Lelt.sz.4499.-- Értéke 500.--
1913 márczius 9-én (931-913).-- A
1381-913).-- ~~Átvétetett 1913 ápri-~~
...tetett 1914 márczius 30-án (345-914)

93

Farkass Kiss Gyula

és Mondok Tomás képítettek a nagytétényi kastélymúzeum statikai tervét.

Deresényi Dezső, Entz Géza, Hlavassy Pál, Merényi Ferenc: Magyar műemlékvédelem, Budapest, 1972

730

Farkas László
Farkas

Születés 1 fe
Csontváry 1 fe

XV. Szegedi Nyári Tárlat

megvan

Farkassányi

XIX n.

Vöi kejsmás, olajf.

Jelz.: Farkassányi

1842

19-ik Ernst aukció

1922

György, épitész II. 195.

MDK

Farkassany Pál

kassai céhmester 1715-ben

Wick B: A kassai szt.Rozália-kápolna története.
Kosice 1935. 89. l.

MDK

Farkassányi, 19.sz.

Női képmás, akv.

Ernst Muz. 19. auk. 1922. máj.
13 l.

Farkassányi Szüts Miklós,szücs

Miskolcon dolgozott.Nevével a szücs céh protokollumában 1739.ápr.6-i keltezésü bejegyzésben találkozunk."Szószélló Farkassányi Szüts Miklós...".265.old. 6.jegyz

Bodó Sándor: Két miskolci vagyonleltár 1762-ből
265.old

A Herman Ottó Múzeum Évkönyve.VIII.1969.Miskolc

Farkasvölgyi István

1953-ban dombormüvét felállitottál Dunaujvárosban a Bartók ut 2/a épületének erkélyén. (emlitve)

Szij Rezső: Képzőművészet. Örjárat Dunaujvárosban. felenkor, 1964, 12 n. 1163

FARKASVÖLGYI ISTVÁN

TKM 558. 12.0.

Dunaújváros

ı mitteleuropäischem Rahmen
r junger Kunsthistoriker –

der Ungarischen Akademie der Wissenschaften,
:aum

gram

---

telligenz am Ende des Mittelalters

: und Öffentlichkeit um 1400
Laien. Schriftliche und Bildkommunikation am

am Hochaltarretabel von Kaschau

rische Erbe in der Ausstattung siebenbürgisch-
nntnisses
Kontext innerstädtischer Auseinandersetzungen.
ginnenden 16. Jahrhundert

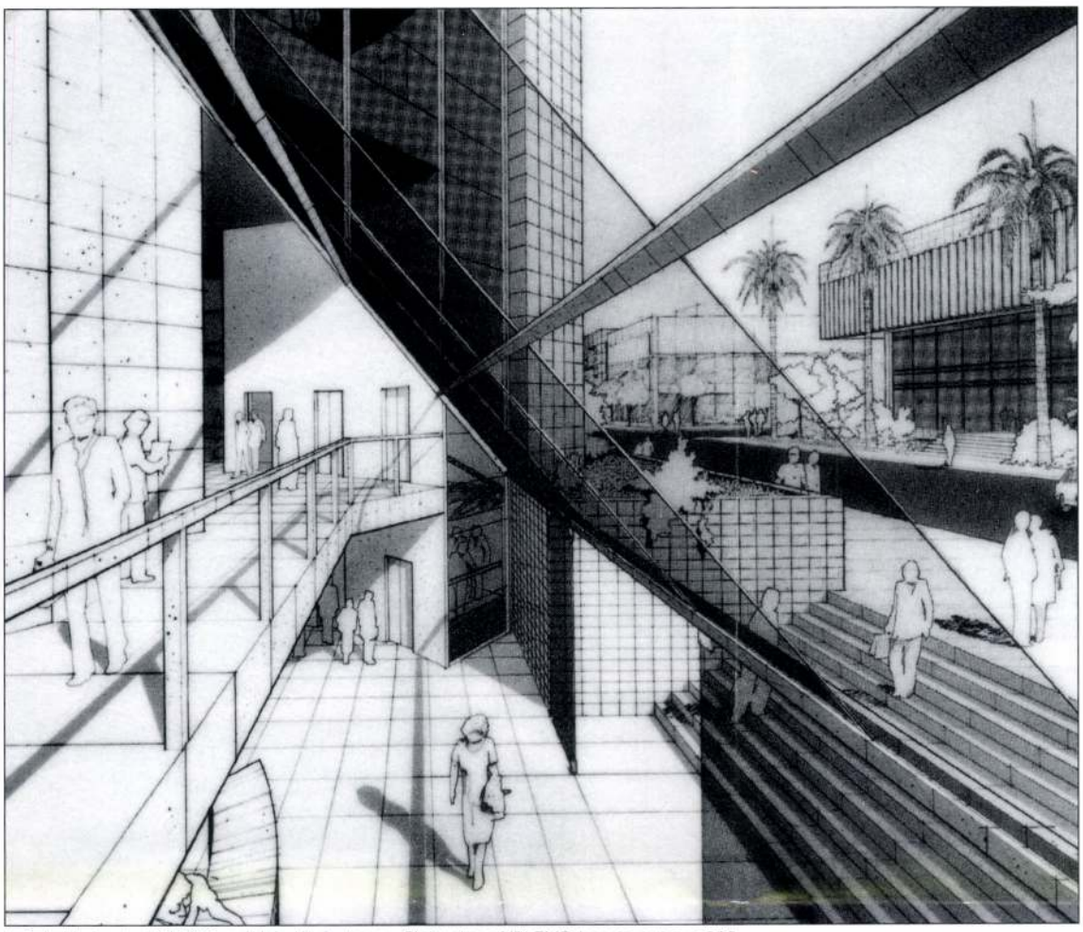

A Belo Horizonte-i IPLEMG-székház látványterve · Sight-plan of IPLEMG-headquarters, 1983

Farkasvölgyi István

Tisztelt Építész Hölgyek és Urak!

MONDHATOM, HOGY valóban meg vagyok hatva: megint itt vagyok az egyetemen, ahol negyvenöt éve öt esztendőt töltöttem, és ahonnan nagyon jó emlékeim maradtak. Sok barátot szereztem itt, olyanokat, akik a mai napig is barátaim. Itt van Virág Csaba, Hárs Tóni, aki Bostonban él, Latinovics azóta meghalt. De emlékszem a hosszú estékre, mikor összejöttünk és vitatkoztunk az életről és az építészetről bor és muzsika mellett. Beszélgetéseink sehova sem vezettek: a „hivatalos" stílust nehéz volt lenyelni. Ennek ellenére pár nagyon jó tervet csináltunk az egyetemen – jó tanáraink voltak.

Negyvenhárom év után, 1999 végén négy magyar építész kiállította néhány munkáját az V. São Paulói Biennálén. A magyar tárlatnak nagy sikere volt, ezt a Biennálé vezetőinek levelei is bizonyítják. Megköszönték a Belo Horizonte-i Magyar Konzulátus közreműködését is.

A São Paulói tartózkodás után a kiállító építészek, Virág Csaba, Lázár Antal és Mónus János néhány napot városomban, Belo Horizontéban töltöttek és megismerkedtek tervezőirodám munkáinak egy részével. Azt hiszem meglepődtek: egy magyar építész, aki Budapesten végzett 1956-ban, a világ ezen távoli részén ilyen sok nagyszabású épületet emelt.

Azt hiszem, ez nem alkalom arra, hogy megmagyarázzam, hogyan érkeztem Brazíliába, miért mentem oda és miért maradtam ott. Az a fontos, hogy az utolsó harminc év alatt építészirodámmal foglalkoztam, abból éltem meg. Sok munka volt, több száz tervet készítettünk, kisebbeket és nagyobbakat, nehezebb és könnyebb körülmények között. Ahol dolgozom, nagyjából jól ismert nevem van – a legtöbb munkámat nagy magáncégeknek készítettem. Hat építész dolgozik irodámban, köztük fiam is, aki ugyancsak építész.

Főbb művek:

- »Dr. Marcos Mares Guia családi háza, Pampulha, 1970
- »Usiminas Vállalat székháza (tervezőtársai: R. Hardy Filho, Á. Hardy), Belo Horizonte, 1972-80
- »Cowan építővállalat székháza, Belo Horizonte, 1978
- »„Jardim de Luxemburgo" társasház, Belo Horizonte, 1975 (terv)
- »„Commercial Center" irodaépület, Belo Horizonte, 1976 (terv)
- »Autóbusz végállomás, Molnevade város, 1978
- »IPLEMG-székház, Belo Horizonte, 1983
- »Evando José Neiva családi háza, Pampulha, 1984
- »„Anna Emília" társasház, Belo Horizonte, 1984-85
- »„Fernanda" - irodaház, Belo Horizonte, 1985
- »„Del Roichman" társasház, Belo Horizonte, 1986
- »A.R.G. Vállalt irodaépülete, Belo Horizonte, 1990 (terv)
- »Walfrido dos Mares Guia családi háza, Belo Horizonte, 1991-94
- »„Multipla" - Volkswagen eladóközpont, Belo Horizonte, 1994
- »„Dimav" - Volkswagen eladóközpont, Ipatinga, 1995
- »„Pitágoras" Egyetem épülete, Belo Horizonte, 1997 (terv)
- »Pancetti Residence Service, Belo Horizonte, 1996-99
- »„Bosque do Mosteiro" társasház, Belo Horizonte, 1997

Usiminas Vállalat székháza (tervezőtársai: R. Hardy Filho, Á. Hardy) · Usiminas-headquarters, Belo Horizonte, 1972-80

Walfrido dos Mares Guia családi háza · Family house, Belo Horizonte, 1991-94

Mindenekelőtt a városról szeretnék beszélni, melyben épületeim nagy része áll, s amely bizonyára alig ismert Magyarországon. Hoztam egy könyvet – melyet szeretnék az egyetemi könyvtárnak felajánlani – „Atlas Histórico: Panorama de Belo Horizonte" címmel, a város eredeti terveiről és mai helyzetéről. A város, Minas Gerais állam új székhelye, száz éves, tervezett város, mely felváltotta a régi központot, Ouro Preto-t. A tervek 200.000 lakosra készültek, ma közel hárommillióan élnek ott – a szép eredeti városmag körül úgyszólván tervezés nélkül nőtt. Sajnos a helyi városrendezési törvények nem tudták a területet és útrendszerét megszervezni. Az új városrészek egyenként jelentek meg, koordináció nem volt. A 19. század végi eklektikus stílusú kis épületek nagy része manapság már nem létezik; csak a régi állami épületek között akad néhány, melyet gondosan karbantartanak. Az '50-es évek elmúltával a város legnagyobb részén – a központban és lassanként a többi városrészben is – az eredeti épületek helyet adtak magasházaknak már modern stílusban. Valójában a tervek csak kis száma mondható jónak, nagy részüket szegényes másolatnak tartom. Végül a '80-as években rövid időre megjelent a posztmodern. A modern stílus újraértékelése van most folyamatban az építészeti részletek fontosságának megértésével és felértékelésével, illetve a tömegformálás új módszereinek tanulmányozásával.

Tisztelt Hölgyeim és Uraim, a kiállítás anyaga, a kiválasztott tervek, fotók az utóbbi harminc év során készültek. Milyen körülmények között? Ott az építészeti hagyomány a 19. század első feléig teljesen európai eredetű volt. Nem létezett arrafelé igazán magas színvonalú, ősi kultúra, az ott élő indiánoknak nem volt kapcsolatuk a nagyszerű inka civilizációval sem. Valójában a barokk stílusú épületek – főként a templomok – képezik a brazil tradíciót. A barokkot Brazíliában portugál katonai mérnökök honosították meg, ők készítették a korai tengerparti városok épületeit. Minas Gerais állam arany-és ezüstlelőhelyei, ércbányái miatt nagyon gazdag lett a 17. században. Lakói viszont messze a tengertől, a hegyek között lazább kapcsolatban álltak a portugál kultúrával. A brazil építészek számára a nemzeti hagyomány tehát ott született meg; a tehetségesebb mesterek helyi ízt, egyéniséget vittek a barokk formavilágba. Ilyen volt Alejadinho, kinek építészeti és szobrászi életműve ma már az egész világon ismert.

A múlt században kezdődött az igazán jelentős brazil építészet. A 20. század elején sajátos stílus jelent meg, amely a nagyvonalú formákon és tömegeken keresztül a görbevonalú vasbeton szerkezetek lehetőségeit hasz-

nálja ki. Oscar Niemeyer a legjelentősebb képviselője az építészek e csoportjának, de fontos még Villanova Artigas, Lúcio Costa, M. Roberto, Rino Levi, Eduardo Reidy, Sérgio Bernardes, Roberto Burle Marx is. Niemeyer első, '40-es évekbeli modern épületei Belo Horizontéban állnak a Pampulha-tó partján.

Egyetemi éveim alatt a modern építészettel álmodtam. Azt hiszem, nemcsak én! Az elmúlt negyvenöt év ellenére a modern építészet szelleme máig megmaradt – főként ami a funkcionalitást, a konstruktív tömeg- és homlokzatmegoldásokat illeti. A „less is more" kifejezés filozófiája hosszú ideig befolyásolt. Mondhatom, hogy mindig közelebb éreztem magamat például Richard Meierhez, mint Frank O. Gehryhez, vagy Tadao Andohoz, mint Peter Eisenmanhoz. Az utóbbi tíz-tizenöt évben azonban épületeim karakterét a részletek jobb kidolgozásával keresem.

A racionális, funkcionális Usiminas-terv geometrikus formáival és tiszta homlokzatával jó példa a '70-es évek építészeti gondolkodására: egyszerűség, arányosan méretezett belső terek és a vasbeton szerkezet lehetőségeinek kihasználása. A '80-as években az IPLEMG székháza a főhomlokzat erős hangsúlyával és a bejárat jól megoldott részleteivel több egyéniséget kapott. Emellett a belső terek és a szerkezetek megoldása e tervben is racionális és egyszerű.

Walfrido Dos Mares Guia családi házának tervén megjelentek a köralapú és görbe vonalak, az ornamentáció, a gazdagabb anyag- és színhasználat. Nagyon „egyénre szabott" terv ez: az ott élők szokásaihoz kellett alkalmazkodni. Fontos volt a fogadó és a lakórészek elválasztása a két emeleten, valamint a külső és belső terek játéka és vizuális összekötése.

A részletek jó megoldásaival formált tereket lehet látni az apartmanhotel épületén: a kis területű bejárati tér mértékeivel, a főbejárat részleteivel, a homlokzat oszlopainak megdöntésével, az előreálló „marquise"-fogadóval saját egyéniséget adtunk az épületnek.

Alapjában véve mi az építészet? A városok és falvak arca, és benne az emberek jó hangulata minden szempontból az építésztől függ. Mint Makovecz Imre mondta, ez az „építész drámája". Az utolsó ötezer évben különböző stílusokon és építkezési formákon keresztül keressük a komplikált kérdés megoldását. Lehet manapság „nemzetközi stílusról" beszélni? Valójában az utóbbi néhány évtizedben a kulturális mozgalmak – az építészetiek ugyancsak – könnyen terjedtek világszerte a kommunikáció új lehetőségeinek kihasználásával. A nemzetközi értelemben ismert építészet főként a híres és jelentős építészek munkáin alapul. Ezek a mesterművek a világ építészetének csak nagyon kis százalékát jelentik! Ez az építész drámája. A helyek, körülmények, a gazdasági helyzet és a kulturális befolyások a hagyományokkal együtt nehezen megérthető és nagyon komplex világba vezetnek.

Befejezésül, szeretném elmondani, hogy jó lenne bemutatni a magyar építészetet Brazíliában. Azt hiszem, hogy a jövőben Brazília nagyon fontos állam lesz; meg fog erősödni a demokrácia, az ipar és főképp a mezőgazdaság erősen növekednek a pénzügyi problémák ellenére. Természetesen a kulturális összeköttetésen kívül van lehetőség munkára is: ami az utóbbi évekig soha nem történt – mert a külföldi építészek számára a kapuk zárva voltak –, csupán amerikai és francia tervek jelentek meg. A jövő évben lesz a VI. Biennálé São Paulóban: remélem, hogy a külügyminisztertől sikerül támogatást szereznem, hogy egy nagy magyar építészcsapat részt vegyen ezen a nagyon fontos kiállításon.

Farkasvölgyi István

Elhangzott a Budapesti Műszaki Egyetemen 2001. november 12-én Farkasvölgyi István DLA-kiállításának megnyitóján.

Pancetti Residence Service, Belo Horizonte, 1996-99

Walfrido dos Mares Guia családi háza · Family house, Belo Horizonte, 1991-94

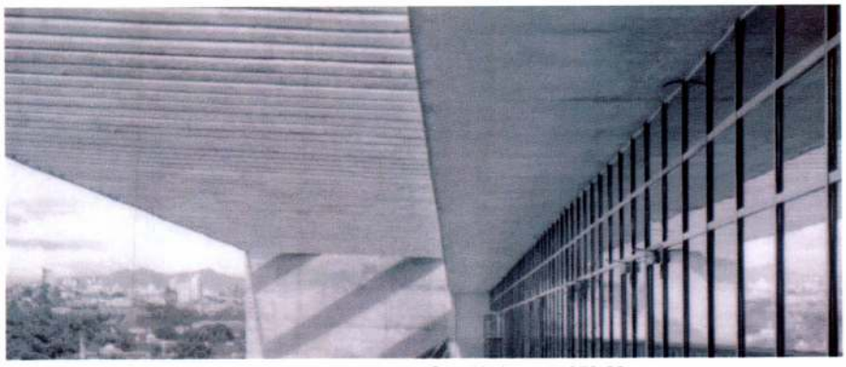
Usiminas Vállalat székháza · Usiminas-headquarters, Belo Horizonte, 1972-80

ÖKO, BIO

avagy milyen a zöld építészet?

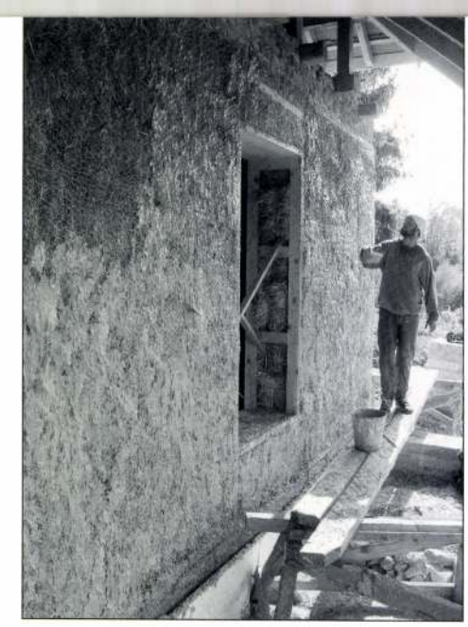

ÖKO-LAKÓPARK, BIOÉPÍTÉSZET – ezek a fogalmak elő-előkerülnek nem csupán a szakmai leírásokban, hanem, a nagyközönség megnyerésére irányuló hirdetésekben is. Legtöbbször nem is tudjuk: sírjunk vagy nevessünk, amikor ezzel próbálnak hatni ránk. Még a környezetvédelmi rádióműsorban is ezt hallhattuk: „10 hektáros ősfás környezetben épül a világ első öko lakóparkja, ahol lesz majd számítógéppel megtervezett építőanyagválaszték, központi porszívó, napelemekkel fűtött uszoda a pinceszinten, teljesen automatizált épületirányítási rendszer, automata locsolórendszer a pázsithoz, és még sok minden." A reklám természetesen a nagypénzű vásárlókat célozta meg, akik nem szeretnének a környezetükkel tevőlegesen foglalkozni, viszont szívesen megfizetik az automatikát, a kertészt, az uszoda fenntartó, valamint az őrzővédő személyzetet. A helyszín már önmagában is utal arra, hogy ide csak olyan család költözhet, ahol legalább két autó van, de nagyobb gyerekek vagy együttköltöző nagyszülő (esetleg személyzet) esetén háromra is szükség lehet...

Valóban ez lenne az ökoépítészet jelene – és jövője?

Eddig sem értettem egyet azzal a véleménnyel, hogy az öko megközelítés a gazdagok luxusa, lelkiismeret-furdalásuk csökkentésére. Természetesen a szakirodalomban sok olyan példa látható, ahol csoda-gépészet teszi lehetővé az alacsony költségi fűtési energiafelhasználást, és a statisztikák szerint a beépített melegvizes napkollektorok legnagyobb része a magánuszodákat fűti (esetleg éppen egy olyan lakóparkban, ahol a falu mellé telepített épületegyüttes a közösségtől elfordulva, bezárkózva éli életét, ahol a lakóparkban akár több úszómedence is van, míg az épületegyüttesnek helyet biztosító településen még egy tanuszoda sincs).

Szerencsére megtalálhatók azon irányzatok is (sajnos a hirdetési-bevétel orientált lapok ritkán tudnak ilyet ismertetni), ahol az öko-, zöld- vagy bioépítészet elemei természetesen szolgálják nem csupán a lakók, hanem a szűkebb-tágabb környezet érdekeit is. Mivel a környezettudatos építésmódok és annak különböző irányzatai újra és újra előtérbe kerülnek, azt gondolhatjuk, hogy erre a gondolkodásmódra – és nem stílusirányzatra – egyre nagyobb igény van. A környezet szempontú megközelítések nem fordítanak hátat a technikai eredményeknek, de nem is kívánnak annak kiszolgáltatottjai lenni. Hasonlóan az autonóm település nem fordít hátat a tágabb társadalmi-természeti környezetének, hanem azzal együttműködve, egyenrangú partnerként szeretné a lakók számára legmegfelelőbb megoldásokat megtalálni. Kell-e ezt külön hangsúlyozni akkor, amikor a nagy rendszerek végzetes sérülékenysége ennyire drámaian kiderült?

Mikor tekinthető egy épület a maga bonyolultságában is környezetbarátnak? Természetes a zöld gondolkodás az építés tekintetében sem stílus, divat, vagy követendő dogma. Nincsen egy adott recept, aminek eredményeképpen kisüthető az öko-ház. Széles spektrumú megközelítés, több rétegében is átgondolt tervezés-építés vezethet az olyan épülethez, ami a környezettel összhangban lehet. Ezeket a megközelítéseket azonban racionálisan is lehet elemezni, mely elemzés segíti gondolkodásunkat, önkontrollunkat, és vezetheti ceruzánkat.

Az alábbiakban egy ilyen elemző módszerrel szeretnék bemutatni egy olyan épületet, amely büszkén viseli „Az első magyar szalmabála lakóház" címet. Hasonló módszerrel más országokban is dolgoznak: Milánóban kísérletet tesznek arra, hogy az építési engedélyezési eljárás során elemző módszer szerint értékeljék a környezeti összhangot. Itt erre a történelmi városnegyedek védelme miatt van különösen szükség. Máshol – pl. a függetlenedő Skóciában – az építészeknek ma már minden beadott tervnél ki kell tölteni a 32 oldalas Építészek Munkafüzete című segédlet alapján a Milyen Zöld Vagyok önértékelő űrlapokat.

Magyarországon is több fórumon ismertettem már az általam összeállított vizsgálati módszert, és az építési hatósági munkát végzők körében is feltűnést keltett, azonban a jogi környezet miatt utópisztikusnak találták a használatát.

A Környezeti Összhang értékelésére vállalkozó önértékelő módszer lényege, hogy a vizsgált összetevők további elemzésével – az esetenként szubjektív elemeket is tartalmazó értékelés ellenére – kialakuljon egy összkép az épület és környezete harmóniájáról.

A vizsgált összetevők: területhasználat, települési környezet, a tervezési folyamat, használat és üzemeltetés kérdése, a beépített anyagok kérdései, az energiafelhasználás, a vízfelhasználás, a hulladékkezelés kérdései, természetes további részletező szempontrendszer alapján, pontozásos módszerrel, ahol a negatív szélsőség -5, a pozitív szélsőérték +5 lehet.

Az Ambrus – Nagybozsoky tanya értékelése

A tanya tervezése 2000-ben kezdődött, Északkelet-Magyarország egyik történelmi kisvárosának külterületén, azonban a városközponttól 6 km-re fekvő, közművesítetlen területen.
A leendő lakók a tanyai életformát már korábban kipróbálták a gyakorlatban (több hónapra béreltek egy szintén nem közművesített alföldi tanyát, és megszerették ezt az életet), nem okozott számukra nehézséget az ezzel járó életforma vállalása. Az őszi időszakban a gyümölcsöskertben kijelölték a „tanya" helyét, lebontották területen álló romos kőépületet, megtörtént a bontott anyag deponálása és az alapozás.

2001 tavaszán elkészült az épület két belső teherhordó fala látszó kőszerkezetként, a leendő házigazda saját kezű kivitelezésében. Ahogyan ő mondta: volt itt ugyan egy kőműves, de nem bírtam nézni, hogy a gyönyörű kövekből mindenáron téglákat akar faragni, inkább megcsináltam magam. Szakmai szemmel is szép munkát végzett: a teherhordó, vaskos kőfalat két oldalról rakta, a vöröses kő színe a délutáni napsütésben meleg fényt tükröz.

Fantasiwilagyj Zsuzsa

Zh. l.

Farkasvölgyi Zsuzsa, L]

L.: Zoltán Éva

Sz. A.: Restaurátorok ... 7

Népszabadság, Bp. 1976. szept. 3.

Farnosi VK. templom

l.

Chobotvác

322. l.

IPARMŰVÉSZETI MÚZEUM

Múzeumi Műtárgyvédelem
6 (1975)

FARKASVÖLGYI Zsuzsanna

Az Iparművészeti Múzeum XV-XVI. századi kazulájának restaurálása

1949-ben Budapesten született. Tanulmányait a Ruházatipari Technikumban, majd a Képzőművészeti Főiskola Tárgyrestaurátor szakán végezte. Az Iparművészeti Muzeum Textilosztályának restaurátora 1970 január óta. A Főiskolán készített dolgozatai: XVI-XVII. századi magyar miseruha himzése 1975. (MRMK: 19. sz.), XVIII. századi magyar kehelykendő restaurálása 1977. (MRMK: 89. sz.), XVIII. századi magyar nyeregtakaró töredék restaurálása 1977. (MRMK: 149. sz.).

1. Az egyházi textiliák (paramentum)

A katolikus egyházban használatos jellegzetes szertartási - azaz liturgikus - ruhák összességének latin neve: paramentum. Az egyházi ruhák eredete a görög és római világi (közönséges) ruhaviseletre vezethető vissza, ebből keletkeztek és fejlődtek ki. Ez a fejlődési folyamat az V-IX. századra tehető. A XII-XIII. századra a liturgikus ruhadarabok tipusai állandósulnak, alakjuk és anyaguk, továbbá müvészi diszitésük azonban változik.

A szertartási ruhák legszebb darabjai a miseruhák - a kazulák vagy casulák -, mivel a himzés régi müvészei az egyház kivánságára ezeket diszitették a legszebben.

A misét bemutató katolikus pap viselete egy ókori felsőruhából (a paenulából, azaz utiköpenyből) fejlődött ki, ennek közepén, a fej részére kerek vagy négyszögü lyukat vágtak ki. A casula latin szó, házacskát, más értelemben csuklyás köpönyeget, ma miseruhát jelent. Mint liturgikus ruha, már az V. században ismeretes volt.

A müvészi kivitelezésü, vallási rendeltetésü textiliákat a román, gót és a reneszánsz stilus idejében kolostorokban, illetve mühelyekben készitették. A céhekben egyesitett, tanult iparosokat régen himvarróknak nevezték, s ezek rendszerint az erszénykészitőkkel voltak egy céhben. A kézmüvesek kész minták alapján dolgoztak, a mintarjzokat hivatásos müvészek készitették. A segédek és a mesterek mintarajzokat gyüjtöttek külföldi vándorutjaik során, elsősorban Itáliából és Németországból. A külföldről beszerzett mintakönyvek és metszetek mintáit némelykor átdolgozták, esetleg saját rajzaikkal kiegészitették. A régi egyházi textiliákon minden esetben felismerhetők a kor jegyei, a szomszédos országok hatása és a korszak vezető stilusának sajátosságai. A magyar himzések mintázatában is érvényre jut egy egységes európai stilus, ami nem nagyon különbözik a külföldi mintakészlettől, legfeljebb az ábrázolt szentek nevei magyarok.

A miseruhák alakja a X. századtól a XIII. századig jelentős változáso-

kon ment keresztül. A fejnyilást, mely kezdetben kerek, tojásdad, négyszögletü, esetleg trapéz alaku volt, később egyszerü függőleges hasiték formájában kezdték alkalmazni. A kazula mellső oldalán egy 30-40 cm hosszu hasitékot hagytak. A két párhuzamos paszomántra a hasiték végén egy kisebb keresztpántot raktak. A nyilás végétől a varrást elől egy függőleges paszománt takarta le egészen a miseruha aljáig. (Ezért, ha egy X-XII. századi miseruhát elől a varrás mentén felfejtünk és kiteritjük, félkört képez.) A X. század végén uj elemek járultak a kazula diszitéséhez: hátul is paszomántot alkalmaztak, a tarkótól függőlegesen lefelé. A XI. század első éveiben jelenik meg a villakereszt, illetve a villakereszt alakú paszománt is, amelynek háromféle alakja van: Y alak, háromágu villa s a görög "pszi" betü. A villakereszt csak a XIII. században terjedt el és a XV. századig alkalmazzák.

A középkor folyamán a miseruhák alakja és diszitése is nagyobb változásokon ment át. A XIV. század kazulájának formája a harang alaktól meglehetősen eltávolodott. A középkori kazulák már negyedkör alakuak voltak. A XIV. századi kazulák alja hegyes vagy kikerekitett. A hegyes alju kazulák kialakulásának oka gyakorlati volt, mert azelőtt igen kényelmetlenek voltak. A térden alul érő kazulát ezért a karoknál jobbról és balról felhajtották, hogy a sülyos bársonyból és selyemből készült ruha ne nehezedjék a miséző papra. A kazula a XV. században jelentősen rövidebb lett, a kezeket fedetlenül hagyta, később pedig már a könyöknél ért véget. A XIV. század végén kezdtek a villakereszt helyett derékszögü keresztet alkalmazni, s ezeket gazdagon himezték. A széles himzett kereszt helyett az alapszövetből kivágták. A keresztet nem a szövetre, hanem a széléhez varrták. A kereszt helyéről kivágott szövetdarabból szabták ki a stólát és a kisebb öltözéktartozékokat is.

Radisics Jenő a XV. századi Magyarországon lévő miseruhákat három csoportba sorolta: az első csoportba kerültek a német müvészeti befolyás alatt keletkezett miseruhák, a másodikba a felső-magyarországiak, a harmadik csoportba pedig az olasz stilusu kazulák.

A kazulák formája a XVI. század végére alaposan megváltozik: rövidebbek és keskenyebbek lesznek. A karkivágás a vállig ér, és elől a mellen is mélyen kikerekitették, ezért a kazula alakja a hegedü vagy a nagybőgő formájához hasonló.

Az egyház nagyon régi előirásai szerint miseruha csak selyemből, bársonyból, arany vagy ezüst szálakkal átszőtt szövetből készülhetett. Szükség esetén félselymet is lehetett használni, de csak olyat, amelynél a tiszta selyem láncfonal a nem selyem vetülékfonalat teljesen eltakarja. A középkori irók szintén azt tanusitják, hogy a XI. századi miseruhák anyaga selyem. A középkori kazulák anyaga egyszerü vagy gazdagabb mintázatu selyemszövet volt. A selyemszövést a XII. századig elsősorban a bizánci görögök és az arabok uralma alatt lévő országokban ismerték. A bizánci és a spanyolországi szaracén (mohamedán) mühelyek szolgáltatták a kazulák selyemszöveteit. A kelmék mustrái a X. századig teljesen világi jellegüek, mert többnyire valóságos vagy képzelt állatok és szörnyek stilizált alakjai láthatók rajtuk, kör alaku vagy különböző szögletü keretekben. Erőt és fenséget szimbolizáló állatokat jelenitettek meg: oroszlánok, elefántok, szarvasok, sasok, griffek, szfinxek, sárkányok, egyszarvuak fordulnak elő. A X. századtól kezdve tünnek fel a selyemszöveteken a

szentirás alakjai, illetve a szentek képei. A bizánci selymet a XII-XIV. században kiszoritják a sziciliai selyemszövetek, de ezek szinezése és mintázata is bizánci stilusu. A XIV-XVI. században terjednek el az itáliai és a törökországi mühelyekből kikerült selyem-, selyembársony- és arannyal átszőtt szövetek.

A miseruhák szineinek megvan a maguk fontos szimbolikus jelentése. A szinek jelentését a keresztény hit eszméivel kapcsolatban épitette fel és hozta összhangba a katolikus egyház. A miseruhák szinei nemcsak a szertartási ruhák szépségét szolgálják, de minden esetben valamilyen eszme és gondolatkör szolgálatában is állnak. A miseruha szine kezdetben fehér volt, még a román stilus idején is, de már ebben az időszakban is előfordul veres, vagy biborselyem kazula. A XII. században már általános volt a több szinü miseruha használata. III. Ince pápa (1198-1216) a napok és az ünnepek különfélesége szerint négy fő szint különböztetett meg: a fehéret, vöröset, zöldet és feketét; a violaszin mint a fekete mellékszine szerepel. A XIV. századi római katolikus szertartás rendszerezése szerint a liturgikus szinek a következők: fehér, piros, zöld, viola és fekete.

Az öt fő szinhez hatodiknak vehetjük a rózsaszint is, mely csak az advent harmadik és a nagyböjt negyedik vasárnapján használható, s a violával helyettesithető. Sárga ruhákat a fehér helyett lehetett használni. Tiszta aranyszövésü ruhákat viselhettek a fehér, piros és a zöld szinüek helyett, de a viola és a fekete helyett nem.

A muzeumokban őrzött XIV-XVI. századi miseruhák tetemes részben figurális diszitésüek, de készültek miseruhák selyembársonyból himzés nélkül is. A XVII., sőt egyes XVI. századi miseruhák diszitésében is jellegzetes magyar motivumokat találunk. A magyaros motivumok a barokk kialakulása idején is megmaradnak, s csak később követik a külföldi mintákat.

A miseruha-himzések müvészi megszerkesztése leginkább a vallásos tartalmú festményekéhez hasonlit. A textil anyaga és a készités technikája azonban meghatározza a müvészi alkotás lehetőségeit. A miseruhák alakjainak himzésmódja jellemző az adott korszakra. A középkori miseruhák legrégibb darabjain az alakok merevebbek és vázlatosabbak, az arcvonásokat csak egy-két öltés jelzi, a szemek kifejezéstelenek. Idővel a figurák kidolgozása finomabbá válik, az arcot apró öltésekkel mintázzák meg és a vonások is kifejezőbbek lesznek.

A diszitő himzések a kazulák elő- vagy hátlapját ékesitő kereszteken, illetve egyenes sávokon találhatók. A diszitésre váró felületet legtöbbször négyzetes vagy kör alaku mezőkre osztották fel, amelyekre a keresztre feszitett Krisztust, a szenteket vagy különféle vallásos jeleneteket himeztek. A figurákat, illetve a fejeket néha külön vászonra himezték, és csak ezután rakták fel az alapra. A XV-XVI. századi kazulákon gyakori a domboru himzés. A himzők a kidomborodást ugy képezték ki, hogy a figura alá nemezből apróbb darabkákat raktak vagy vastagabb lenfonállal aláöltögettek, és ezt fehér tiszta selyemmel lefedték. Az arc kialakitásánál az orrot fapálcikából alakitották ki majd mindkét oldalról néhány öltéssel rögzitették. A szájat sodratlan himzőselyemből varrt két öltéssel formálták meg. A szemeket és a szemöldököt néhány öltéssel és barna selyemmel képezték ki. A haj és a szakáll anyaga csavart drót, amelyet barna selyemmel alaposan becsavargattak, majd az arc köré varrták. Ezzel a

módszerrel némelykor nemcsak fejeket, de egész figurákat is kialakítottak. A keresztre feszített Krisztus testét általában két milliméter vastag nemezből készítették el. Ahol a test domborulata megkívánta, ott több réteget helyeztek fel, és ezeket egymáshoz varrták. A nemezből megmintázott testet fehér lenfonállal hosszában átöltötték, az egész alakot fehér selyemmel lefedték, s végül a figura szélein apró szároltésekkel levarrták. A kéz és a láb ujjait hasonlóan alakították ki.

A hímzéstechnika fejlődésével párhuzamosan az öltések egyre finomabbak és kisebbek lesznek. A fejeket már nem domborítják, az arckifejezést a finom öltések szinezésével és irányával alakítják ki. A fejet, illetve az egész kihímezendő felületet előre kirajzolják, gyakran kifestik, és a pontos rajz nyomán kihímezik. Az arcot fehér selyemmel varrt függőleges öltések borítják. A leggyakrabban használt öltésmód a hasított öltés. Sodratlan selymet használva, a hasított öltést sorokban varrják, az öltések kezdete és vége alig látszik, sima megszakítatlan felület képződik.

Hasított öltésmód: a leöltés után, a visszáján kicsit visszafelé és az előbbi öltés vége előtt, ezt hasítva öltenek fel, és a szinen haladnak megint előre. A szemeket is ezzel az öltéssel varrják. A szemöldök egy hosszu öltés, többször leöltögetve. A szemhéj formája szerint varrt öltéssorok a szemhéjak hajlását is mutatják, s az orr és a száj is ugyanezen öltésekkel készült. Az arc kivarrásának másik módja, hogy a sorokban varrt hasított öltések forma szerint haladnak. Nemcsak a szemhéjak hajlásához idomulnak, hanem a homlok, az orr, sőt néhol az áll formáját is követik. A hajfürtöket szintén hasított öltésekkel árnyaltan varrják ki. A gyermek Jézus haját ötletes technikával hímezték ki. A Szüz Mária karján ülő gyermeknek rövid, göndör haja van, s minden hajfürtöt külön varrtak ki. Ebben az esetben a selyemszálat erősen megsodorták, ötszörhatszor a tű köré csavarták, majd a tűt a kiöltés helye mellett közvetlenül letüzték, ugyhogy a megsodort selyem, kis spirálrugóhoz hasonlóan göndörödött. Hasonló technikával hímezték ki egy másik miseruhán is a hajat. Itt is erősen megsodort selyem képezi a fürtöket, de ezek nem állnak mereven, hanem csigákba csavarodva, sürün egymás mellé varrva fedik be a felületet, melyet előzőleg hosszu öltésekkel hímeztek ki.

Egyes miseruha-hímzéseken a laposhímzés érdekes változatát használták a ruhák és a fejek kihímzésére. A felületeket egyforma függőleges öltések borítják. (Öltéstípus: hamis laposöltés.) A fejen az öltések a tengely irányát követik; az arc formáját nemcsak árnyalással érték el, hanem a formák kihangsulyozásával is. A szemöldök és a szem finom hasított öltéssorokkal van jelölve, s a hullámos hajat is hasított öltéssorokból képezték ki.

A miseruhákon mindig arannyal hímezték a keretezést, az épitészeti részleteket és a hátteret. A középkori és a reneszánsz kazula keresztek hímzéseinek alapja erős vászon, és ezt az alapot teljesen befedi az arany- és selyemhímzés. Az aranyhímzéseket osztályozhatjuk az aranyfonalak minősége szerint; az öltéstechnikák alapján; s azon az alapon is, hogy milyenek az aranyos hímzéssel díszített felületek mintái.

Az aranyhímzések készítésénél kétféle aranyfonalat használtak: hártyaaranyat és fémszálas aranyat. A hártya-arany (ciprusi arany) állati bélhártyából készült. A fél vagy háromnegyed milliméter széles aranyozott hártyaszalagot cérnázott nyerslen vagy selyemfonál köré sodorták. Fém-

szálas aranyat a középkor vége felé kezdtek felhasználni - először Itáliában készült, de hamarosan másutt is utánozták. A fémszálas arany belseje aranysárga selyemfonál, amit laposra vert aranyozott ezüst- vagy rézlemezzek vettek körül.

Az aranyhímzés technikájának lényege, hogy a fonalakat szorosan egymás mellé fektetik, hogy befedje az alapot. Az aranyfonalakat csak kétféleképpen lehet levarrni. Az egyik módszer szerint az aranyszálakat kettesével erősítik egy lenfonálhoz, amely a vászon visszáján marad. A tűvel kifurt nyíláson a két aranyszálat kihúzták a vászon felszínére. A vászon szálait számolva rövid laposöltés készül, és a két szál visszabujik a visszájára, itt körülfogja a lenfonalat, amely vele párhuzamosan halad, ezután ugyanazon a nyíláson, amelyen kijött, átbujik a vászon felszínére. A levarrt fonál ezen a hímzésen nem látható. Az aranyfonál másik levarrási módja a simán fektetett aranyhímzés. Ebben az esetben a levarró szál a hímzés szinén látható. Az aranyszálak szorosan egymás mellé fektetve fedik be az alapot és csak az elvarráskor kerülnek a visszájára. A levarró fonál sorokban haladva apró öltésekkel két aranyszálat fog le egyszerre. A levarró öltések egymástól való távolsága és a soroknak egymáshoz való igazodása szolgáltatja a mintát, amely mint az áthuzott aranyhímzésnél, zegzugos sorokból áll. Ha ezek a hímzéssorok egymást keresztezik, ugy négyszögeket alkotnak. Az aranyhímzéseken használt len- és selyemfonalakat erősen viaszolták, hogy hajlékonyabbak és tartósabbak legyenek.

Gyakori a domboru fémszálas hímzés is. Ebben az esetben a kidomborodást kiképezhetik vastag lenfonálból, nemezből és papirból is. A hátterek hímzésénél a fémszálak csigavonalban történő lefektetését használták, a levarró szál többnyire sodratlan piros selyem volt. Ebben az esetben az aranyszálat egy öltéssel erősitették a vászonhoz, azután kettősen csigavonalban szorosan egymás mellett halad. A kis köröket sürübben, a nagyobbakat ritkábban öltögették le, s ez a hímzés mindig lapos.

2. A mütárgy leirása

Miseruha hátlapja. XV-XVI. század.
Leltári száma: 13.986/a. Iparmüvészeti Muzeum.
Mérete: háta hossza 100 cm.
Alapszövete: XV-XVI. század, Velence.
A hímzett sáv magyar munka, XV-XVI. század.

A kazula alapszövete lilásbordó atlaszselyem, valószinüleg törökországi mühely munkája. A kelmén zöld, fehér és arany szinü fonalakkal szövött levelek, indák és gránátalmák vannak. A miseruha hátlapjának hímzett középsávjában arany alapu fülkében holdsarlón álló Mária alakja látható a gyermek Jézussal. Alatta két szent: antiochiai Szent Margit, jobb kezében keresztet vagy keresztesbotot tartva; az alsó képmezőben pedig Szent Appollónia félalakja, jobbjában fogóval, bal kezében nyitott könyvvel.

A miseruha szélein körben, továbbá az alapszövet és a hímzett sáv összeillesztésénél ezüstös paszomántot alkalmaztak. Lehetséges, hogy ez XIX. századi eredetü.

3. A mütárgy restaurálás előtti állapota

A miseruha a por és az egyéb szennyeződések hatására megszürkült. A lilásbordó alapszövet megkopott, a mintát képező zöld, fehér és arany keresztszálak kiszaladtak. A hímzett középsáv vászon alapjára fektetett arany hímzés felbomlott, a szálak összetekeredtek. A fémszálakat az alaphoz párosával lefogó csontszinü sodrott selyemszálak az alapnál és a figuráknál elvásódtak és kikoptak. A fülkék épitészeti elemeinél kialakított pamut konturok és selyem hímzések fellazultak és szétbomlottak. A fülkékben álló alakok haja és dús ruharedőik árnyalt selyemhímzése kikopott. A lenvászon anyagra hímzett Madonna arc megsérült. Az arc jobb oldalán és a nyaknál a vászon kiszakadozott, és láthatóvá vált az alatta levő durvább szerkezetü pamutszövet. A glóriákat keretelő, fémszálból sodrott konturok felszakadtak. A sodrott fémszálrugók megnyúltak, kitekeredtek és deformálódtak, ezért a glóriák eredeti alakjukat elvesztették. A Madonna és a szentek fején lévő koronák hiányosak. A Szüz Mária lába alatt lévő holdsarlót és a holdsarlónál lévő, látható férfiarcot képező selyem és fémszálas hímzés hiányos, felszakadozott, és egymásba csavarodott. A második fülkében álló Szent Margit lábai alatt a padozatot képező hosszu és átfogó lapos selyem- és fémszálas hímzések felfeslettek, néhol csak nyomokban látszottak. A szentek jelvényeit, az alakokat és ruharedőiket, továbbá az épitészeti részeket konturozó barna sodrott pamut anyagu fonalak kikoptak és hiányoztak. A nagyon rossz állapotban lévő ezüstös paszománt a XIX. században kerülhetett a tárgyra. A szakadozott, törékeny és hiányos paszománt restaurálása nem lehetséges. Épebb részei összeillesztésük után az alapszövet és a hímzett sáv összeállitásánál kerülnek felhasználásra. (IV.t. 1., 4.)

4. Anyagvizsgálatok

4/a Mikroszkópi vizsgálatok

A szövet lánc- és vetülékfonalaiból, továbbá a hímzett sáv alapszövetéből és hímzőfonalaiból mintát vettünk. A szinezett szálakat csáva- és azoszinezékek esetében ($Na_2S_2O_4$) Nátrium ditionittal, pácszinezékeknél 0,1 n HCl-ben melegitve szintelenitettük. A kifehéritett szálakat desztillált vizzel kimostuk, és glicerines zselatinba beágyaztuk. A mikroszkópi vizsgálatot polarizációs fáziskontraszt-mikroszkóppal végeztük. A nagyitás mértéke: 4 x 20 x 1,25. A felvételek 15 DIN-es filmre készültek.

A mikroszkópi vizsgálat eredménye

Alapszövet

Láncfonalak:

1. Lilásbordó - selyem
2. Fehér - selyem

Vetülékfonalak:

1. Vörös - selyem
2. Fehér - selyem

3. Zöld - selyem
4. Sárga vezetőszál - selyem

Himzett sáv

1. Alsó alapszövet - pamut
2. Felső alapszövet - len

Himzőfonalak

1. Kék - selyem
2. Világoskék - selyem
3. Sárga - selyem
4. Lila - selyem
5. Zöld - selyem
6. Sárga vezetőszál - selyem
7. Piros vezetőszál - selyem
8. Fémszálat lefogó csontszínü fonál - selyem
9. Konturkhoz alkalmazott sötétbarna fonál - pamut

4/b A selyem fizikai és kémiai tulajdonságai

Állati eredetü nyersanyag, két, megközelitőleg háromszög keresztmetszetü szálacskából áll, amelyeket szericinréteg tart egybe. A másik fő alkotóeleme a fibroin, de tartalmaz vizet, zsirt, gyantát és ásványi anyagokat is. A szericin alkoholban és éterben nem oldódik, de szappanos főzéssel könnyen eltávolitható. A fibroin aminosavakból épül fel. Kémiai szerkezete a gyapjuéhoz hasonló, de kémiailag ellenállóbb. 140 C°-ig vegyi bomlás nem történik. A napfény nagymértékben kárositja. A szericint a lugok főzve oldják. Gyenge szerves savak - a hangyasav, az ecetsav - lágyitják, fényét növelik és festhetőségét javitják. Tömény savak oldják.

4/c A pamut fizikai és kémiai tulajdonságai

A pamut növényi eredetü nyersanyag, magszál. Cellulóztartalma: 80-90%. Protein, pektinek, hamu, viasz és egyéb anyagok 1-1%-nyi mennyiségben találhatók benne. Főzés során a kisérőanyagok legnagyobb része kioldódik belőle. Oldószerek hatásának a cellulóz jól ellenáll. Viz, éter, benzin, bezol nem hat rá. Ismert oldószere a réz-oxid-ammónia. Ásványi savak, mint például a kénsav, a sósav és a salétromsav már higitott állapotban is megtámadják, s hidrocellulózzá alakitják. Lugok hidegen nem, de forrón megtámadják. 120 C° feletti hőmérséklet a pamutot kárositja.

4/d A len fizikai és kémiai tulajdonságai

Növényi eredetü nyersanyag, háncsrost. Fő anyaga a cellulóz. A lensejteknek kutikularétegük nincs, csak falból és bélüregből állnak. A sejtek két vége és a bélüreg is hegyes. A sejtek a falban lévő téglákhoz hasonlóan rakódnak egymásra és növényi ragasztóanyag ragasztja össze őket. A len erősebb és fényesebb, mint a pamut. Oldószere a réz-oxid-ammónia. Lugban főzve fényét elveszti és szakitószilárdsága is csökken, mivel a lugok az elemi szálakat összeragasztó növényi enyveket oldják. 120 C° feletti hőmérséklet károsodást okoz.

4/e A fémszálak vizsgálata

a/ Az alapszövet fémvetülék-fonala
b/ A himzett sáv fémfonala

Elemzés: az arany és az ezüst kimutatása, 2 rész cc. HNO_3 és 1 rész desztillált viz (5 ml) oldatába belehelyezzük a vizsgálandó fémszálat, és rövid ideig hevitjük.

$Ag + HNO_3 \longrightarrow AgNO_3$ (vizben oldva), az oldat leszűrése után az arany visszamarad (csillog). Az oldathoz HCl-t adunk, az ezüst klorid alakjában kiválik, fehér csapadékot alkotva. ($AgNO_3 + HCl = AgCl + HNO_3$). A fehér csapadékoldathoz NH_4OH-t adunk.

Az AgCl komplex formában oldódik.

A rézötvöző anyagok kimutatása

Réz:

$HNO_3 + NH_4OH$ feleslegben; az oldat kék szinü lesz

$Cu + 2HNO_3 = Cu(NO_3)_2 + H_2$

$Cu\ (NO_3)_2 + 2NH_4OH = Cu(OH)_2 + 2NH_4NO_3$

A fémszál-vizsgálatok eredménye

A miseruha alapszövetéhez és a himzett középsávhoz aranyozott ezüstfonalakat használtak. A vékonyra kalapált aranyozott ezüstfóliát sárga vagy piros selyem vezetőszál köré tekerték.

Az alapszövet és a himzőfonalak sodrata

Alapszövet

Felvetőszálak:

1. Lilásbordó felvetőszál:
   sodratirány: Z
   sodratszög: 20°
   sodratok száma 1 cm-en: 19
2. Fehér felvetőszál:
   sodratirány: Z
   sodratszög: 20°
   sodratok száma 1 cm-en: 19

Keresztszál:

1. Aranyozott ezüst mintázó keresztszál
   sodratirány: S
   sodratszög: 45°
   sodratok száma 1 cm-en: 23

Himzett sáv:

1. Aranyozott ezüst himzőszál
   sodratirány: S
   sodratszög: 65°
   sodratok száma 1 cm-en: 24
   egymás mellé fektetett fémszálak sürüsége 1 cm-en: 24

2. A fémszálat alaphoz rögzitő selyemfonál
   sodratirány: S
   sodratszög: 45°
   sodratok száma 1 cm-en: 20
3. A lenvászon alapszövet felvetőszál
   sodratirány: Z
   sodratszög: 20°
   sodratok száma 1 cm-en: 15
4. Pamutvászon alapszövet felvetőszál és keresztszál
   sodratirány: Z
   sodratszög: 30°
   sodratok száma 1 cm-en: 10
5. Barna-szinü pamut kontur
   sodratirány: S
   sodratszög: 45°
   sodratok száma 1 cm-en: 10

Himzett sáv
fémszálas alaphimzés
épitészeti elem (részlet)
Madonna arca
A gyermek Jézus arca
Margit arca
Apollónia arca
Apollónia ruhájának részlete
Apollónia ruhájának részlete (bal oldal)

4/f Az alapszövet kötése

Kétláncrendszerü selyemszövet. Az alapot lilásbordó 5 fonalas láncoldalu atlasz alap képezi (vörös lánc és piros vetülék). A fehér láncfonal a mintát képező vetülékfonalakat vászonkötéssel rögziti. A fehér, a zöld és a fémszállal áttekert aranyszinü vetülékek alkotják a mintákat. A fehér és a zöld szinü vetülékfonalak a szövet teljes szélességében végigfutnak. Az aranyszál egy-egy nagyobb motivum után visszafordul. A lilásbordó és fehér szinü felvetőszál sodrott. A keresztszálak a fémszálat kivéve sodratlanok.
Láncsürüség: 80/cm
Vetüléksürüség: 4 x 14/cm

arany vetülék	- lilásbordó lánc
piros vetülék	- fehér lánc
zöld vetülék	
fehér vetülék	

Himzett sáv

1. Pamut alapszövet kötése: vászon
   Láncsürüség: 10/cm
   Vetüléksürüség: 10/cm

2. Len alapszövet kötése: vászon
Láncsürüség: 19/cm
Vetüléksürüség: 19/cm
Mintaeleme 2 lánc- és 2 vetülékfonálból áll, s mindkét oldala egyforma.

4/g A XV-XVI. századi miseruha szinezékei

1. A szinezék extrahálása a szálról mikrokémcsőben, 1 csepp forró 10%-os HCl-val történt, a szinezék és a pác közötti kapcsolat megbontása céljából. A szinezéket 3-4 csepp metanollal oldjuk fel.
2. Az adszorbens rétegre a megfelelő koncentrációt kapillárisokkal visszük fel.
3. Kifejlesztés üvegkádban a kisérletek során kiválasztott oldószereleggyel.
4. Kimutatás spricceléssel.
5. A megfigyelés és a fényképezés u. v. -lámpa alatt történik.

A kék és a zöld szinezékek kimutatása

1. A vizsgálandó szálat 1 csepp forró, 10%-os HCl-val kezeljük. Ha az oldat szine kék szinü fonal esetén szintelen, indigó szinezékre kell gondolni.
2. Az indigó bizonyitására a következő oldatot készitjük elő. Kémcsőben 3 szemcse NaOH-t és egy kis kanál Na-ditionitot 3-4 ml desztillált vizben forrón feloldunk.
3. Lehülés után egy kis darab szálat mikrokémcsőbe helyezünk, és az előbbi keverékből 3-4 cseppet adunk hozzá. A szál kifakul, az oldat sárga lesz. Ekkor 2-3 csepp etil-acetátot adunk hozzá, és összerázzuk. A felső etil-acetátos réteg szép kék lesz.
Eredmény: a/ a himzett sáv sötétkék fonala: indigó
b/ a himzett sáv világoskék fonala: indigó

A zöld és sárga szinezékek kimutatása

Fényképezőgép: Polaroid MP-3 camera
Film: Type 108, Szürő: R. O., Blende: 5,6
Idő: 2,5 min
Adszorbens: Nano Platte Sil 20 (Kiesegél fluoreszcens anyaggal)
Kifejlesztő oldószer: kloroform, etil-acetát, metilketon, hangyasav 15: 5: 3: 1 arányu keveréke
Kimutatás: Naturstoffreagens 1%-os metilalkoholos oldata

Referenciaanyagok: 1. Fisetin, 2. Rhamnetin, 3. Kaempferol, 4. Persian Berries, 5. Saffran extr., 6. Quercetin, 7. Quercitron, 8. Sumac berries, 9. Luteolin+Apigenin, 10. Apigenin, 11. Genistein, 12. Fustic, 13. Fustel, 14. Fustic gyapjuról, 15. Morin, 16. MacLaurin.

Vörös szinezékek kimutatása

Fényképezőgép: Polaroid MP-3 camera
Film: Type 108, Szürő: R. O., Blende: 5,6
Idő: 1,5 min

Adszorbens: Polygram Cel 300 Ac-10
Kifejlesztő oldószer: etil-acetát, tetrahidro-furán, viz 6:35:45 arányu keveréke
Kimutatás: 0,5 n alkoholos KOH

Referenciaanyagok: 1. Festőbuzér, 2. Kosenil, 3. Kermesz, 4. Vörösfa, 5. Brazilfa, 6. Lack-dye, 7. Brazilfa, 8. Lakmusz.

Eredmény:
a/ a miseruha alapszövetének zöld szinü vetüléke: festőcsülleng (Isatis tinctoria) + festőrezeda (Reseda luteola)
b/ a miseruha himzett sávjának zöld fonala: ugyanaz
c/ a miseruha-alapszövet aranyozott ezüst vetülékfonalának sárga vezetőszála: festőrezeda (Reseda luteola)
d/ a miseruha himzett sávjának vörös vezetőfonala: festőbuzér (Rubia tinctorum)
e/ a miseruha himzett sávjának piros fonala: ugyanaz
f/ a miseruha alapszövetének piros keresztszála: ugyanaz
g/ a miseruha alapszövetének lilásbordó felvetőszála: kosenil (Coccus cacti) + valószinüleg festőbuzér
h/ a miseruha himzett sávjának lila fonala: kosenil (Coccus cacti)

5. Himzéstechnikák

1. Hamis laposöltés: e himzés vizszintes sorokban készül, az egymás mellett lévő sorok téglaszerüen kapcsolódnak egymásba. Az első sor öltései például a második sor feléig érnek, s a harmadik sor öltéseivel kerülnek egy egyenesbe. Ha a hamis laposöltés-himzések másik oldalát vizsgáljuk, észre lehet venni, hogy a himzőselyemből csak egy kis öltés látszik.

2. Hasított öltés: a himzés függőleges sorokban készül, s a szinoldalon egy körülbelül fél centiméter hosszu öltés keletkezik. A leöltés után a hátoldalon visszafelé haladva az öltés felében öltenek fel ujra - az öltést hasítva. Az öltés mérete a hátoldalon fele akkora lesz, mint a szinén. Az arcok, a szemek, a haj és a ruhák hasitott öltéssel készültek.

3. Arab öltés: a himzésre váró felület egyik szélétől a másikig terjedő hosszu hamis laposöltések teljesen fedik az alapot. Ezekre merőlegesen, egyforma távolságban, ferdén vagy rácsosan hosszu hamis laposöltések fogják le az előbb varrt öltéseket. Mindezt egymástól egyenlő távolságban varrt apró öltésekkel erősitik le (ld. ablakok, könyvek készitése).

4. Tűfestő öltés: az elsősorban sürün egymás mellé öltött lapos himzőöltések különböző hosszuságúak. A himzőtűvel szét kell választani az előző sor öltéseit, hogy a második sor öltései besimuljanak közéjük. Nagyon fontos, hogy az öltések ne egy magasságban végződjenek, mert ebben az esetben a sorok élesen elválnak egymástól (ruharedők és ruhák).

5. Göböltés: a selyemszálat egy-kétszer a tű köré csavarják, ezután a tüt közvetlenül a kiöltés helye mellett letüzik. A selyem csigákba csavarodva sürün egymás mellé varrva fedi el a felületet. (A gyermek Jézus haja.)

6. Aranyszál felvarrása selyemmel himzett alapra: a hosszu hamis laposöltéssel fedett felületre - félkörivben, egymástól egyenlő távolságra - fektetik le a fémszálakat. E szálakat apró öltésekkel, piros vagy sárga selyemmel varrják le egymástól egyenlő távolságra. (A' Madonna és a szentek glóriái.)

7. Simán fektetett aranyhimzés: a szorosan egymás mellé fektetett aranyszál befedi az alapot. A sorokban haladó levarró fonál apró öltéssel két aranyszálat fog le. A levarró öltések egymástól való távolsága és a soroknak egymáshoz való igazodása alakitja ki a mintát, mely zegzugos sorokból áll. (A hátterek épitészeti elemei.)

8. Alátöltött fémszálhimzés: az alátöltést lenfonállal végzik, s ez egyenes öltéssel rögzitődik az alapokhoz. A sugaras irányban lefektetett lenfonalakat a fémszál teljesen befedi. Az alátöltő-fonál tövében a fémszál párosával van levarrva. (Mandorla.)

9. Konturöltés: az alak vagy épitészeti elem szélén egy fonalat vezet, amelyet egyenletes öltésekkel varrnak a bekeretezendő forma széléhez.

6. Restaurálás

A miseruha vászonbélésének és az ezüst paszomántnak a lebontása után lehetővé vált az alapszövet és a himzett sáv szétválasztása. A kettéválasztást a tisztitás és a varrókonzerválás tette szükségessé. Az alapszövet és a himzés eltérő technikájuk miatt nem tisztithatók és restaurálhatók együtt. A szétbontás után puha kefével távolitottuk el a hajtásokba lerakódott szennyeződést.

A textilgyüjteményekben található régi textiliák szerves anyagok, ezért ki vannak téve a környezet szennyező és károsító hatásának. A por, a korom, a mikroorganizmusok - behatolva a rostok közé - rongálják, megtámadják a textiliákat. Az erős fény és meleg kiszáradást és törékenységet okoz.

A régi textiliák tisztitásánál mindig figyelembe kell venni a mütárgy állapotát. A tisztitást nagyon óvatosan kell végezni, nehogy a meggyengült szálak tovább szakadjanak és a károsodás sulyosbodjon.

A vizzel oldható szennyeződések eltávolitására alkalmazzák a felületaktiv anyagokat. Ezek csökkentik a viz határfelületi feszültségét, pontosabban a viz és a szennyeződések, továbbá a mosandó kelme anyaga közötti határfelületi feszültséget. A jó mosószernek megfelelő szennyvivő tulajdonsággal kell rendelkeznie, hogy a szennyeződéseket a mosólében tudja tartani, és visszarakódásukat meg tudja akadályozni.

A miseruha tisztitását Evamin 66 semleges kémhatásu mosószerrel végeztük. Az Evamin 66 nagy szénatomszámu alkoholok étereiből és aromás aminokból készült keverék. Kiváló zsiroldó, emulgeáló és mosó hatásu, vizben oldható termék. Kémhatása semleges, szine narancssárga.

Fizikai és kémiai tulajdonságai
Sürüség: 20 C°-on 1,5 g/ml
Kémhatás: pH = 7,5
5 g/l desztillált vizes oldat pH = 7,5
10 g/l desztillált vizes oldat pH = 7,16
15 g/l desztillált vizes oldat pH = 7,24

Oldhatósága és az oldat stabilitása

Hideg és meleg vizben egyaránt jól oldódik, oldhatósága vizben korlátlan. 10 g/l Evamin 66-ot tartalmazó desztillált vagy vezetéki vizzel készült oldatok 20, 40 és 65 C^{o} hőmérsékleten, 24 órán át változás nélkül tarthatók.

Ionaktivitás

Amfoter jellegü termék. 10 g/l töménységü vizes oldatában sem anionaktiv. Kationaktiv adalék hatására az oldat enyhén opalizálóvá válik, de csapadék 24 óra elteltével sem jelenik meg.

Kémiai ellenállóképessége

- a viz keménységét okozó sókkal szemben jó
- lugokkal szemben jó
- aktiv klórral szemben jó
- elektrolitokkal szemben jó
- pH 5,5-nél savasabb oldatokban kicsapódik és elveszti habzóképességét

A miseruha mosása előtt az alapszöveten és a himzett sávon próbatisztitást kell végezni a szines fonalak és az anyagok különbözősége miatt. A próbatisztitást Evamin 66 zsirtalanitó hatású mosószer 2-6 g/l-es töménységü mosóoldatával végeztük. A festett fonalak a mosószer hatására sem engedték el a szineiket, igy rögzitésre nem volt szükség. Mind az alapszövet (IV.t. 2.), mind a himzett sáv esetében a tisztitás müanyag kádban és kiteritett állapotban történt. A himzett sávot (IV.t. 3.) tisztitás előtt tüll közé férceltük, hogy a felbomlott és az összecsavarodott himzőszálak ne károsodjanak tovább.

Szárítás

A szárításnál felhasznált üveglapnak egyetlen darabból kell állnia, mert a nedves kelme átveszi az üveg egyenletlenségeit. Az igy szárított anyagot nem kell vasalni. A himzett sávot szintén üveglapon szárítottuk, miután kibontottuk a mosásnál használt tüll védőanyagából. A himzett sávon a felbomlott himzőfonalakat hegyes csipesszel szálanként illesztettük vissza eredeti helyükre.

6/a A miseruha alapszövetének restaurálása

Első müveletként a selyemszövetet vékony gombostükkel felerősitettük egy sik szövőszék elvén alapuló feszitőkeret állandó rudjaira. A jó megtartásu alapszövet alábélelésére nem volt szükség. A szövetet egyenletesen kell rögziteni a kereten, mert ha tul feszes, akkor a meggyengült felvető- illetve vetülékszálak könnyen elszakadnak. A kelmén lévő lyukak és hasadékok alá az alapszinnel egyező szinre festett ripszselyem anyagot tettünk. A festést CIBA-Geigy Pollarrot B festékkel végeztük, és a festéket Colorfixszel rögzitettük. Az alapszövet szélét körben, valamint a kikopott visszahajtásoknál ripszselyem csikkal támasztottuk alá. Az alapszövet kibomlott felvetőszálát használtuk a lyukak és a hasadások, továbbá a kopások atlasz-öltéssel való befedéséhez. A vászonkötésben mintát ké-

pező zöld, fehér és aranyozott ezüst szinü felbomlott vetülékfonalakat fehér sodrott selyemmel varrtuk le.

A minták kiegészitését csak az indák, levelek, konturok és a gránátalma motivum zöld fehér tulipán mintái esetében végeztük el. A kiszakadt és kikopott fémszálakat nem pótoltuk, hanem csontszinü selyemfonállal az alaphoz visszavarrtuk.

6/b A himzett sáv restaurálása

A felbomlott himzések visszavarrása és a hiányzó részek beszövése az alapszövet restaurálásához hasonlóan, feszitőkereten történt.

A himzés dupla vászon alapra készült. Az alsó szövet durva pamut, a felső pedig finomabb szerkezetü lenvászon kelme. Ez utóbbi látható az arcoknál, a gyermek Jézus testénél, a ruhák elkopott himzéseinél és a kezeknél.

A fülkék alapját fedő felbomlott és összecsavarodott aranyozott ezüstszálakat hegyes csipesszel szálanként eredeti helyükre visszaraktuk, majd csontszinü sodrott selyemfonállal párosával cikcakk vonalban levarrtuk.

A figurák és az épitészeti elemek varrókonzerválását csak a fémszálak levarrása után lehetett elkezdeni. (Az alakok és diszitmények rajza az összecsavarodott szálak miatt eltünt.) A Madonna arcának lenvászon alapszövete a jobb oldalon és a nyaki résznél kiszakadt. Ebben az esetben a kiegészitést az eredeti szövet felvető és keresztszálánál vékonyabb, csontszinü lencérnával végeztük. A cérnát vékony tübe füzve a felvetőszálhoz kapcsoltuk, és a vetülékszálat felszedve felette behuztuk (a felszedésnél 3-4 vetülékszálat kell behuzni). Ferdén átöltve a következő szálba megforditottuk az öltésirányt, és a vetülékszálakat keresztezve áthuztuk a lencérnát a hiányzó rész felett, áthidalva a lyukat. Az uj felvetőszálat a lyuk másik végén a szakadt szál megfelelő párjához kapcsoltuk, és ismét 3-4 vetülékszál felszedése után ferdén átöltve a felvetőbe fordultunk meg. Ezt a müveletet addig ismételtük, amig a hiányt teljesen megszüntettük. A keresztszálak kapcsolása ugyanugy történt, mint a felvetőké, csak itt a keresztszál a lyukat áthidalva, vászonkötésben keresztezi a felvetőt.

Az apokaliptikus Madonna alakját keretelő oszlopos és kupolás fülke gótikus architekturájának csodálatos elemei csak a felbomlott fém- és selyemszálak, valamint a fehér és barna pamutkonturok visszavarrása után bontakoztak ki. A barna konturokat a figurák esetében is pótoltuk, ehhez barna sodrott pamutfonalat használtunk.

A glóriák deformálódtak. Hamis laposöltéssel himzett alapjaik, az ezeket félkörivben lefedő páros fémszálak, továbbá a keretelő sodrott fémszálból készült konturok kiszakadtak. Ahol a kontur hiányos volt, ott tü köré csavart ezüstszállal pótoltuk, s ebbe a vezetőszálat utólag füztük be.

Az alapot drapp szinü nyitott selyemmel és laposöltéssel himeztük be, a fémszálakat párosával, csontszinü selyemmel varrtuk rá. A Madonna és a szentek koronáit kiegészités nélkül öltöttük vissza eredeti helyükre. A ruhák és a ruharedők kikopott himzéseit nem pótoltuk. A holdsarló fémszálait piros selyemmel, az arcot fedő ezüstös szálakat kék selyemmel rögzitettük. A második fülkében álló antiochiai Szent Margit figura alatt laposöltéssel kiképzett himzett kockakövezet van. A kockák anyaga zöld és drapp selyem váltakozva, aranyozott fonalak párosával selyemmel levarrva.

A selyemszálak sok helyen elkoptak, de az eredeti öltésnyomok még láthatók voltak, és kiegészítésük laposöltéssel lehetséges volt. E szent jobb oldalán, nagyobb területen hiányzik a hímzés, de sem rajz, sem öltésnyom nem jelzi, mi volt ezen a részen, ezért ezt a felületet üresen hagytuk.

A harmadik fülkében Szent Apollónia félalakja látható, kezében fogót és könyvet tartva. Az épitészeti háttér ablakai és a könyv hímzései megrongálódtak; az arab öltéstechnikához hasonló öltéssel csak rácsosan fogtuk le a hosszu lapos öltéseket, s a keresztező pontokon is megerősitettük.

A miseruha alapszövetének összeállitása előtti méretei:

1. Legnagyobb szélessége, beleértve a varrásszélességet is: 29 cm;
2. Legnagyobb hossza - átlósan a vállcsucstól mérve: 125,3 cm;
3. Vállcsúcstól mért magassága: 121 cm.

A miseruha hímzett sávjának méretei:

1. Legnagyobb szélessége: 18 cm
2. Hosszusága: 110 cm

A restaurált alapszövetet és a hímzett sávot az eredeti alapvászonra férceltük. A sáv széleit levarró öltéssel a vászonhoz varrtuk, majd ráhelyezve a selyemszövetet, a sáv széléhez rögzitettük. A szövet eredeti varrásszélességét a vászonnal együtt hajtottuk vissza, és a vászonhoz varrtuk le. A hímzett sáv és a selyemszövet illesztésénél ezüstös paszomántot alkalmaztunk, s a kazulát selyemmel béleltük. (V.t.)

IRODALOMJEGYZÉK

A miseruhákról általában

BRAUN, Joseph: Die liturgische Gewandung im Occident und Orient nach Ursprung und Entwicklung, Verwendung und Symbolik. Freiburg, 1907. XXIV. 797. 315. p.

SWOBODA, Heinrich: Textil-Paramente. Wien, 1920. 107. p.

NÉMETHY Gyula: A miseruha (casula). Budapest, 1905. 170. p.

CSERNYÁNSZKY Mária: Az Esztergomi Főszékesegyházi Kincstár paramentumai. Budapest, 1933. 101. p.

P. UNGHVÁRY Antal: A római egyház liturgiája. Budapest, 1934. 199-226, 230-231. p.

BÁRÁNYNÉ OBERSCHALL Magda: Magyarországi miseruhák. Budapest, 1937. 1-31. p.

A miseruhák himzéséről

CSERMELYI Sándor: Magyar himzések kiállításának leíró lajstroma. Budapest, 1918. 30. p. I-XII.

MIHALIK Gyula: Textilanyagismeret és technológia. Budapest, 1918. 113. p.

FERENC Kornélia - PALOTAY Gertrud: Himzőmesterség. A magyarországi népi himzések öltéstechnikája. Budapest, 1932. 78 p.

SUPKA Magdolna: A magyar urihímzés. Budapest, 1938. 38 p. I-VI.

FERENC Kornélia: Miseruhák aranyhímzésének technikája. Budapest, 1939. Magyar Iparművészet, XIII. 85-94. p.

FERENC Kornélia: Miseruha-himzések alakjainak himzésmódja. Budapest, 1940. Magyar Iparművészet, XLIII. 23-28. p.

FERENC Kornélia: Magyar urihímzéseken előforduló laposöltésfajták. Budapest, 1940. Magyar Iparművészet, XLIII. 82-93. p.

CSERNYÁNSZKY Mária: Magyar urihímzésű miseruháink. Budapest, 1942. 21. p.

HIGGIN, L.: Handbook of Embroidery. London, 1880. 106. 1-22. p.

CHRISTIE, H. Archibald: Embroidery. London, 1909. 168 p.

de DILLMONT, Thérése: Encyklopaedie der Weiblichen Handarbeiten. Dornach, é.n. 610 p.

Textiliák vizsgálatáról, tisztításáról, konzerválásáról és restaurálásáról

MIHALIK Béla: Mit mivel mossak? Budapest, 1969.

RAMASZÉDER Károly: Textilipari mikroszkópi vizsgálatok. Budapest, 1960.

SZALAY Dezső: Ruhaipari anyag és áruismeret. Budapest, 1969.

SZEMMÁRY László: Kötéstan I. Budapest, 1971.

T. BALÁZSY Ágnes: Felületaktiv anyagok. Muzeumi Műtárgyvédelem 3/1976. 189-211.p. Budapest, 1976.

T. BALÁZSY Ágnes: Régi textiliák szinezékeinek azonositása rétegkromatográfiával. Budapest, 1975. (Diplomamunka)

DEAN, Baryl: Ecclesiastical Embroidery. London, 1960. 258 p.

WADE, N. Victoria: The Basic Stitches of Embroidery. London, 1966. 26. p.

STETTLER, Michael und LEMBERG, Mechthild: Textilkonservierung in der Abegg-Stiftung Bern. Bern. é.n. 16 p.

Textile Conservation. Edited by J. E. Leene. London, 1972. 275 p.

SCILER-BALDINGER, Annamarie: Systematik der Textilen Techniken. Basel, 1973. 133 p.

PLENDERLEITH, H. H.: The Conservation of Antiquities and Works of Art. London, 1974. 394 p.

Farkasvölgyi Zsuzsanna

Az Iparmüvészeti Muzeum XV-XVI. századi kazulájának restaurálása

A mütárgy alapszövete valószinüleg velencei selyemszövet. Helyreállitása során az eredeti, de megrongálódott mintázat helyrehozatala volt a cél. A himzett középsáv XV-XVI. századi magyar munka. A sáv aranyalapu fülkéiben a holdsarlós Madonna áll a gyermekkel, továbbá Szent Margit és Apollónia, ezek szétroncsolódott alakjainak esztétikailag hiteles restaurálása is megtörtént. A miseruha széleit körben lezáró ezüstös paszománt lehetséges, hogy mult századi pótlás, ennek helyreállitása részleges volt.

A restaurálás menetét részletes fényképfelvételek (helyreállitás előtt és után) és a müveletek elemző leírása követi.
(L. IV-V. t.)

Zsuzsanna Farkasvölgyi

The restoration of a chasuble of the 15th or 16th century belonging to the Museum of Applied Arts

The basic fabric of the work of art consists probably of a Venetian silk cloth. In the course of the repairing the intention of the restorer was to reconstruct the original, but spoiled pattern. The embroidered central part is a Hungarian work of the 15th or 16th century. In the niches of golden background of the band the Madonna is standing with the Child on the horned moon, moreover there are also Saint Margaret and Apollonia. The esthetically authentic restoration of their deteriorated figures has been accomplished, too. It is possible that the silver lacing on the edges of the chasuble is an addition made in the last century. This has been restored partially.

The review of the course of restoration is completed with detailed photos (taken before and after the restoration) and with an analytical description of the operations.
(See T. IV-V.)

Zsuzsanna Farkasvölgyi

Restaurierung eines Messgewandes aus dem XV.-XVI. Jahrhundert von Kunstgewerbemuseum

Das Grundgewebe des Kunstgegenstandes ist wahrscheinlich ein Venetianer Seidenstoff. Die Restaurierung hat zum Zweck die Wiederherstellung des originalen, aber sehr beschädigt gewordenen Musters gehabt. Der brodierte Zentralstreifen ist eine ungarische Arbeit aus dem XV.-XVI. Jahrhundert. In den, mit goldenem Hintergrund ausgebildeten Nischen des Streifens kann man die auf der Mondsichel stehende Madonna mit dem Kind, weiterhin Sankt Margaret, und Apollonia sehen. Die ästhetisch authentische Restaurierung dieser Figuren wurde auch durchgeführt. Es ist möglich, dass die die Ränder des Messgewandes umschliessende Silberborte ist eine Ergänzung aus dem vorigen Jahrhundert, deren Restaurierung nur partiell gemacht wurde.

Die Bekanntmachung des Restaurierungsvorganges ist mit Detailphotos (vor und nach der Wiederherstellung) und mit einer analytischen Beschreibung der Operationen ergänzt.
(Siehe T. IV-V.)

IV.

1

2

3

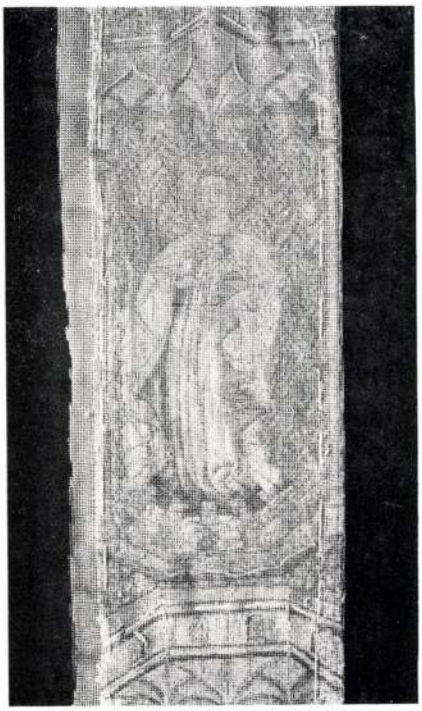

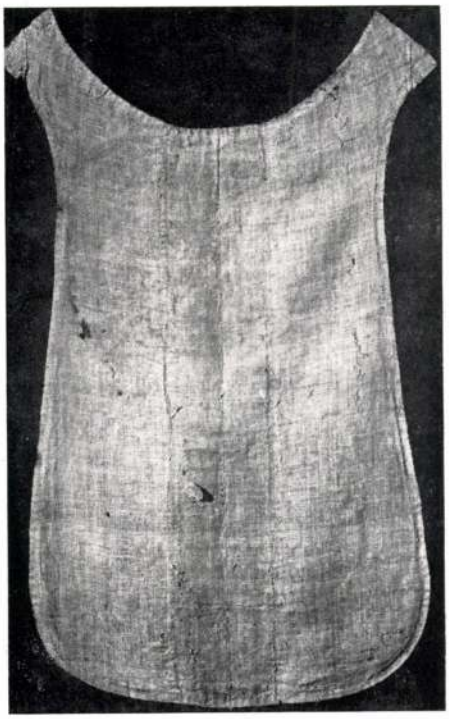

4

1

2

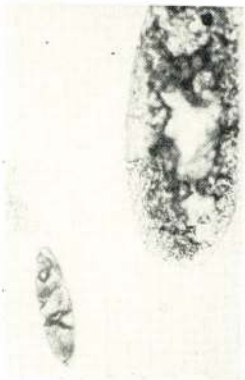

3

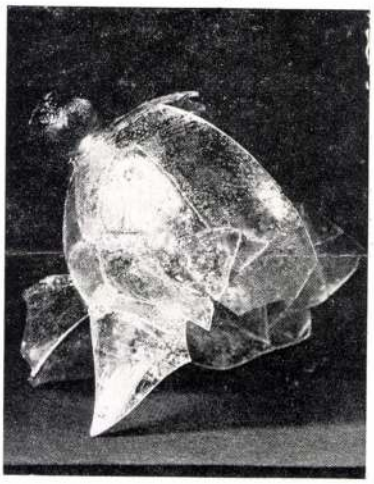

4

5

6

7

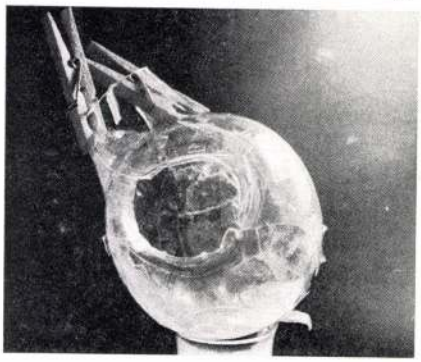

V.

VI.

1

3

2

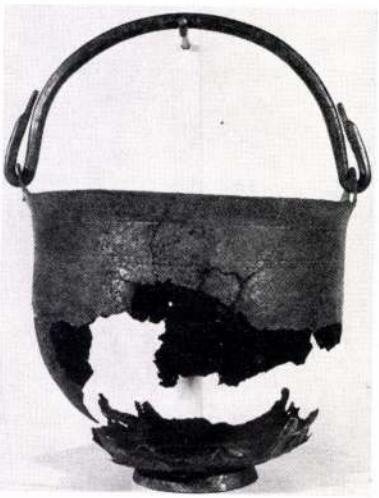

4

Farnadi

MAGYAR TUDOM.
MŰVÉSZETTÖRTÉNE
BUDAPEST I., ORSZÁGHÁZ U

Farnadi Elemérné, özv.
Krause Mici, festő

Magyar

KRAUSZ *Mici*, özv. *Farnady Elemérné*, festő, Budapest 1884 ápr. 15. Münchenben és Párizsban tanult. A párizsi Salonban kiállított önarcképére Mention honorablet kapott. Münchenben él, ahol a német arisztokrácia számos tagjának arcképét festette. Művei közül kiválik Theodor La Rosée grófné gyermekeivel c. festménye.

É. g. I. 597 l

stb. — 1844: III. 24. *J. Brueghel:* Die Familie Noah's im Begiffe stb. — 1865, 1866, 1867, 1869: IX. 5. *J. Brueghel:* Noé családja a bárkába készül az állatokkal együtt bevonulni.

b) Az Orsz. Képtárban. 1871: IX. 5. *J. Brueghel:* Noé családja a bárkába készül az állatokkal együtt bevonulni. — 1873: IX. 5. *J. Brueghel:* Die Familie Noah's im Begriffe mit den Thieren in die Arche zu ziehen. — 1876, 1878, 1879: XI. 393. *J. Brueghel:* Noé családja, a mint az állatokkal a bárkába vonul. — 1881: 507. *J. Brueghel I.:* Noé a bárkába vonul. — 1888: XVII. 548. *J. Brueghel I.:* Noé bárkája. — 1896, 1897: XVII. 548. *J. Brueghel I.:* Noé bárkája. — 1897: XVII. 548. *J. Brueghel I.:* Die Arche Noë. — 1898: XVII. 548. *J. Brueghel I.:* L'arche de Noë. — 1901, 1904: XVII. 548. *J. Brueghel I.:* Noé bárkája.

Farnadyné Krause
Mieczi festőnő

---

lásd Klauzál utcá-
ban lakik

Okv -

Orszag Velag

1907. 359 l

zarczkap
Hanns Eppel

Krause Mici

ögr. Farnady Elemérné

szül. Bpest 1884 ápr. 15

München Párisban tanult.

A párisi Salonban kiállitott

ön arcképére Mention honorable t. kapott. Theodor La Rosée grófnő gyermekeivel

c. képével felt. Gelsett Szenkiont szánszmint hercegi és hgnő arcképet festette.

München és Bpesten mikodik. 466 –

Thieme Becker – 21 K 467. l

Számla szerinti ár

pénz-nem

mérete m-ben

mag. szél.

technikája

eve ző	Festmény cime és leirása

Krause Max

Thieme Becker

XXI. 466, 467.

(Lyka)

A kerámia az egészségügy szolgálatában. Pach Henrik budapesti orvos oly keramikai tárgyakat hozott forgalomba, amelyek írásban és képben felvilágosítják az embereket a legfontosabb egészségügyi tudnivalókról. Miután ezek mindennapi használati tárgyak, remélhető, hogy állandó hatásuk különösen az egészségügyileg elhanyagolt falusi nép körében fog kedvezően érvényesulni

— folytatta és felemelte fejét, — hidd el, hogy életemet adnám érte, ha megkímélhettelek volna . . .

Virginia kővé dermedt a rémülettől. Arca mozdulatlanul merev volt.

— Meghalt, — mondotta Virginia s a hangja olyan szintelen volt, hogy közönyösnek tetszett.

— Mennyivel jobb volna, — gondolta Stephen, — ő rá nézve is és mindnyájunkra, ha meghalt volna.

Hangosan azonban azt mondta, miközben arcát Virginia keblébe temette:

— Nem. Nem halt meg. Sőt ellenkezően. Ujra férjhezment.

S miután Virginia nem felelt semmit, mert lélekzete is elállt ijedtében, Stephen így folytatta:

— Szerettem volna eltitkolni előtted, drágám. Igyekeztem eltitkolni. Egyre azon törtem a fejem, hogy . . .

— De miért, Stephen? Miért? Miért ne mehetne férjhez a mama ujra? — kérdezte Virginia olyan ingerülten, amilyen ingerültek azok szoktak lenni, akiket ok nélkül megijesztettek. Ez az ingerültség azonban nála olyan szokatlan volt, hogy Stephen csak testi állapotának tudta be.

— Nagyon furcsának találom, hogy nekem nem mondta meg. De miért ne mehetett volna férjhez? Most legalább van valakije, aki gondoskodik róla. Én nagyon örülök neki.

— Drágám . . .

Stephen még jobban odaszorította arcát a felesége kebléhez. Legjobban szerette volna örökre elrejteni.

— De ami azt illeti, — mondta Virginia, — igazán megmondhatta volna nekem. Legalább én azt hiszem.

Most, hogy tudta, hogy anyja nem halt meg, megint bekövetkezett a reakció, mint aznap, amikor attól félt, hogy valami szerencsétlenség történt a motorbiciklivel és aztán meglátta anyját épen, egészségesen.

Hangjában elfojtott sírás remegett. Alig tudta leküzdeni könnyeit. Nagyon egyenesen tartotta magát. Mélyen meg volt sértve.

— Vannak dolgok, melyeket nem mondhat el az ember, — felelte Stephen.

Rettenetesen nyomorultnak érezte magát. Odaadta volna Chickover felét, ha megkímélheti ettől a szégyentől feleségét.

— A férjhezmenés azonban nem tartozik az elmondhatatlan dolgok közé, — mondta Virginia.

Stephen felemelte fejét és ránézett.

— Tudom én, hogy mit beszélek, gyermekem, — mondta. *Ez* a férjhezmenés *azok* közé a dolgok közé tartozik. Anyád ahhoz a fiatalemberhez ment feleségül, aki motorbiciklin vitte haza Londonba. Magad is láttad őt. Most talán megérted, hogy vannak dolgok, amelyekről az ember nem szívesen beszél a leányával.

Virginia egy pillanatig ránézett, tágranyilt szemmel. Aztán szó nélkül felállt az ura térdéről. Odament az ablakhoz. Háttal állt Stephennek.

— Milyen furcsa, — gondolta Stephen. — Milyen furcsa, hogy így elmegy tőlem. Igy elfordul a szeretettől, mely ég a vágytól, hogy segítsen rajta.

Stephen most igazán nem tudta, mit csináljon. A legnagyobb zavarba várta, mi lesz. Az ő Virginiája szó nélkül felkel a térdéről, kihúzza magát az ő ölelő karjából és . . .

— Igen, — szólalt meg az asszony hosszú hallgatás után. — El tudom képzelni, hogy vannak dolgok, amiket nem lehet elmondani, de azt hiszem, — itt megfordult és farkasszemet nézett az urával — ez nem tartozik azok közé.

Stephen felállt és kitárta a karját.

— Drágám. Szegény, megsebzett madárkám, —

Schaumburg-Lippe hercegi udv. pince Villány. Pezsgő, palackbor V., Béla-u. 8.

Anna királyi hercegasszony Farnadyné festőművésznő műtermében

Szerelem

— Regény — 18. folytatás

Irta az Elisabeth and her German Garden szerzője

Fordította: *Ruzitska Mária*

V.

Chikoverben vége-hossza nem volt a kínos tanácskozásoknak. Stephen és az anyja folyton azon törték a fejüket, hogy mit kellene tenniök? Szóljanak-e Virginiának, vagy ne szóljanak? Azt tartották, hogy legjobb volna, ha Virginia sohasem tudna meg semmit. Az az éjszaka, melyet Catherine valahol Chickover és London között töltött, — mind a ketten úgy érezték, hogy azóta az egész vidék meg volt fertőzve — az az éjszaka, amely szükségessé tette ezt a botrányos házasságot, jobb, ha örökre titokban marad Virginia előtt. De amikor egy hét elmult, valamit mégis mondaniok kellett. Virginiának már feltünt, hogy semmit sem hall az anyjáról.

Stephen nem bírta odaadni néki a leveleit. Eleinte, mint ahogy Stephen gondolta is, a levelek sűrűn jöttek és nagyon vastagok voltak. Stephen, amíg kezében forgatta őket, arra gondolt: nem volna-e kötelessége felbontani valamennyit. De aztán a méltóbb megoldást választotta és felbontatlanul küldte vissza a leveleket. Jobban megbünteti azt a romlott teremtést, érezte, ha teljes bizonytalanságban hagyja afelől, mi történik Chickoverben s mit gondol róla Virginia.

Azután, mikor a levelek végre elmaradtak, Stephen azt hitte, hogy most majd táviratok fognak jönni.

De egy sem jött.

Akkor Stephen azt gondolta, hogy anyósa egy szép napon váratlanul megérkezik.

Ebben is csalódott.

Az első hét végén azt mondta Virginia:

— El sem tudom képzelni, hogy anyám miért nem ír.

Látszott rajta, hogy nagyon bántja. Ő maga kezdett anyjának írni.

Stephen kiszedte a leveleket a levélládából a hallban és elégette valamennyit.

— Rettenetes, rettenetes, — mondta az anyjának. — Ez a levélügy nagyon bántotta férfiúi önérzetét.

Az anyja mostanában mindig mellette volt. Vigasztalta és legjobb belátása szerint tanácsokat osztogatott neki.

A második hét végén Virginia sürgönyzött. Azaz hogy sürgönyzött volna, ha Stephen meg nem akadályozza. Most már igazán meg kellett, hogy tudjon valamit. Virginia ugyanis így szólt:

— Ha sürgönyömre sem kapok választ, magam megyek Londonba és megnézem, mi baj van.

— Szegény gyermekem, szegény gyermekem . . . — mondta Mrs. Colquhoun. És odasúgta Stephennek. — Akarod, hogy itt maradjak?

— Azt hiszem, jobb, ha magunkban leszünk, — súgta vissza Stephen.

Amikor magára maradt Virginiával, a térdére ültette. Virginia kezében tartotta a sürgönyt, amelyet éppen most fogalmazott meg és el akart küldeni.

— Mi az Stephen? — kérdezte.

Idegesítette, hogy feltartják. Az anyja hosszú, indokolatlan és szokatlan hallgatása nagyon nyugtalanította.

— Virginia, én . . . — kezdte Stephen.

Aztán elhallgatott. Megijedt attól, hogy mekkora fájdalmat fog okozni Virginiának.

Asszonya mellére hajtotta fejét és átölelte őt.

Virginia megijedt.

— Mi történt, édes? — kérdezte nyugtalanul.

Stephen nem felelt mindjárt, hanem szorosan átölelve tartotta feleségét.

— Stephen! — kiáltotta Virginia most már végképp megrémülve. — Anyámmal történt valami?

— Igen. Vele . . . Virginia, drága kis feleségem,

Uj Idők 1926. XXXII. 18 sz.

(Feigl)

megírva

Farnadi Frigyes

A virágkiállítás pavillonja a Budapesti Nemzetk. Árumintavásáron, fentitől.

repr.

MAGYAR IPARMŰVÉSZET

1938. 94. l.

kép

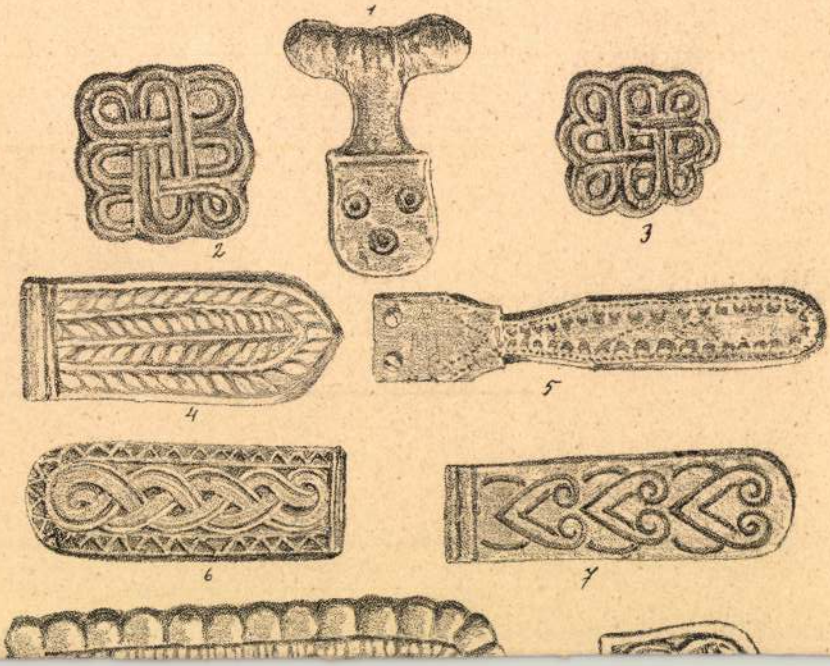
1
2
3
4
5
6
7

Farnady Frigyes

„Uj M. Otthon" kiáll

1940. Sparm. Társ.

Kétszobás lakás;
konyha, előszoba
terve

Feigl Frigyes
épitész
a Bpesti IV. Ker reál
Ban tanult

Jub. kiáll. Eat.
1932. okt.

Doszkár János és Ferenc

Háztatarozási, építési és átalakitási

vállalata

Budapest.

Iroda:
IV. Veres Pálné-u. 40.
Telefon 117-04

Telep:
IX. Márton-u. 3/B.
Telefon József 8-53.

Farnadi Frigyes

Az Iparművészeti Társulat karácsonyi (1936) vásárának installációja, fenti keretben

Repr.

MAGYAR IPARMŰVÉSZET
1937. 31. l.

B. Fülöp		Augusztus 10 Lőrinc
Hétfő **24** Bertalan aps.		**Protestáns** Bertalan **Görög kat.** Eutik **Görög keleti** Augusztus 11 Eupiusz diak.
Kedd **25** Lajos kir.		**Protestáns** Lajos **Görög kat.** Bertalan aps. **Görög keleti** Augusztus 12 Anicét
Szerda **26** Zefirin p.	☽ Holdtölte 4 ó. 46 p.	**Protestáns** Izsó **Görög kat.** Adrián **Görög keleti** Augusztus 13 Maxim hv.
Csütörtök **27** Kalaz. József		**Protestáns** Gebhárd **Görög kat.** Libér **Görög keleti** Augusztus 14 Mikeás pr.
Péntek **28** Ágoston pk.		**Protestáns** Ágoston **Görög kat.** Mózes rem. **Görög keleti** Augusztus 15 Nagy B. A.
Szombat **29** Ker. Ján fejv.	Nap kelte 5 ó 12 p. — Nyugta 18 ó. 48 p.	**Protestáns** Erneszt **Görög kat.** Ker. János fejv. **Görög keleti** Augusztus 16 Dioméd

35. hét 1942 **AUGUSZTUS** 31 nap

A mustárgáz vegyi összetételét tekintve kénvegyület, olyan szimetriás diäthylsulfid ($CH_3.CH_2.S.CH_2.CH_3$), amelyben mindkét äthylgyök egy-egy β-helyzetű hidrogénje klórral van helyettesítve.

E reakció kiindulási terméke vegyileg az äthylenglykolból, röviden glykolbból ($HO-CH_2-CH_2-OH$) vezethető le. Ha ezen kétértékű alkohol egyik OH-csoportját SH-csoporttal helyettesítjük, thioglykolt ($HO-CH_2-CH_2-SH$) kapunk. Két ilyen thioglykol-molekulából a kénhidrogén könnyen kilép és ätherszerű kapcsolat jön létre:

$$2HO-CH_2-CH_2-SH \rightarrow H_2S + (HO-CH_2-CH_2)_2S$$

A keletkezett thioäthert alapvegyülete után thiodiglykolnak, triviális névvel oxolnak nevezzük. Glycerinhez hasonló, élettanilag teljesen hatástalan vegyület, amely nagy tömegekben, minden veszély nélkül tárolható. Belőle a mustárgáz a fentemlített Viktor Meyer-féle reakció segítségével, aránylag egyszerű művelettel állítható elő.

A németek a világháború alatt ezt a módszert választották. Az oxol szintézisét három lépésben valósították meg, ehhez járult, mint negyedik lépés, az oxol átalakítása mustárgázzá.

A német eljárás *első lépése* az äthylen előállítása alkoholból, amivel már foglalkoztunk.

Második lépésben az äthylenből hipoklórossavval glykolchlorhydrint állítanak elő. Itt az äthylen, mint telítetlen vegyület, a hipoklórossavat a kettős kötés helyén közvetlenül addicionálja:

$$H_2C=CH_2 + HO-Cl \longrightarrow HO-CH_2-CH_2-Cl$$

A gyakorlatban a hipoklórsavat úgy kapjuk meg, hogy klórmészoldatba szénsavgázt vezetünk. A készüléket a *4. ábra* mutatja.

A hengeralakú ólmozott tartályba 5 m^3 klórmészoldatot öntünk 500 kg aktív klórtartalommal. Az oldatot *M* keverővel keverjük és *C* ólom-hűtőkígyón át sóoldattal hűtjük. Először *A* csövön át 20 m^3 CO_2-t vezetünk az oldatba, azután *B* csövön át bevezetjük az äthylent, majd mikor már a reakció alábbhagy, äthylen és CO_2 keverékét. Végül szükség esetén a

HÁZIASSZONY

CSALÁDI-KONYHA

ROVATVEZETŐ: G. E. J.

HERING SALÁTA

Négy darab sózott tejes heringet veszünk s azt három napon át kiáztatjuk naponként váltott vízben. Azután a hering gerincét kivéve, újjnyi darabokra felvágjuk s feldarabolunk apróra három keményre főtt tojást, három középnagyságú almát, négy-öt főtt burgonyát s egy kis doboz szardiniát. Mindezt összekeverjük s cukorral és citrommal tetszés szerint ízesítjük s végül három deciliter tejszínt habnak felverve közé keverünk.

SAJTOS ÉS SONKÁS TEKERCS

Harminc dkg. lisztnek a feléből kis sós vízzel gyenge rétestésztát jól kidolgozunk, a liszt másik felét harminc dkg. vajjal szintén nagyon jól kidolgozzuk. A rétestésztát elnyújtjuk s a liszttel eldolgozott vajat szintén s a rétestésztára helyezzük s a kettőt együtt hajtogatjuk háromszor, félórát pihentetve közben. Az utolsó hajtogatás után elnyújtjuk fél cm. vastagságúra s másfél cm. széles csíkokat vágunk belőle s a megzsírozott kis bádog rollnikra csavarjuk. Tizenöt-husz darabot egyszerre tepsibe rakunk, tojás sárgájával megkenjük s jó forró sütőben szép pirosra sütjük.

Tizenöt dkg. vajat habosra kikeverni, tizenöt dkg. sonkát megdarálni vagy apróra vágni s a vaj felével elkeverni. A kisült s kissé kihűlt vajas tekercsek felét megtölteni. A többi vajas tésztát sajtos keverékkel tölthetjük. Tiz dkg. reszelt ementáli sajtot veszünk a megmaradt vajjal elkeverjük a sajt felét s könnyedén két dcl. tejszínből vert habot keverünk hozzá s vászontölcséren át megtöltjük az egészen kihűlt tésztát s a két végét a reszelt sajtba mártjuk. Nagyon mutatós teasütemény.

FÜGE-DESSZERT

Húsz dkg. fügét jól megmosunk s a kemény részét levágjuk s húsdarálón ledaráljuk, tíz dkg. csokoládét megreszelünk s öt dkg. porcukrot és fél dcl. erős rumot a fügével, csokoládéval, porcukorral jól összegyúrunk, gombócokat formálunk belőle megvajazott tenyéren s csokoládé-darában megforgatjuk s kis papirmanzsettákba rakjuk. Gyümölcsös tálat nagyon diszít.

REFORM-KONYHA

ROVATVEZETŐ: ÖZV. JUNGK KÁROLYNÉ.

TELJESLISZTGALUSKA PÖRKÖLT.

15 deka teljesőrletű (graham-liszt) lisztből 2—3 deka vaj, 2 tojás, pici sóból, nagyon könnyű galuska tésztát jól kikeverünk. Közben olajból, hagyma és édes paprikából pörköltlevet készítünk. A galuskákat kifőzzük, kiszedjük és hozzáadjuk a pörköltléhez, néhány percig meg együtt főzzük. Citrommal ízesítjük és tálaláshoz reszelt sajttal meghintjük. Sajt helyett tejfellel is tálalhatjuk. Bármilyen saláta illik hozzá.

FEKETEGYÖKÉRLEVES.

Kevéssé értékelt növény a feketegyökér vagy téli spárga, melyből igen ízletes levest is készíthetünk. Héjának lekaparása után, citromos vízbe tesszük, hogy meg ne feketedjék. Körülbelül 25 deka tisztított gyökeret, vékony darabokra vágunk, kis reszelt hagymával, konyhafüvekkel, 4 evőkanál rizs és késhegynyi édes paprikával olajon pároljuk 15 percig. 1½ liter vízzel feleresztjük és puhára főzzük. Keverés közben tojássárgára öntjük, tejfellel tálaljuk.

MADÁRTEJ.

Egy lábasban 8 deci tejet teszünk a tűzhelyre, megcukrozzuk, egy darabka vanilliát adunk bele. 5 tojás fehérjét kemény habbá verünk és vaniliás cukrot szórunk bele. A habból egy evőkanállal nagy galuskákat szaggatunk, — a kanalat mindig a tejbe mártva, — lassan forrdogáló tejbe, egymás mellé rakva két percnyi forrás után megforgatjuk, újabb forrás után kiszedjük szitára rakjuk. Az öt tojás sárgáját 2 deci hideg tejjel felkeverve, lassan a tejhez öntjük, keverés közben forrásig melegítjük. Ha kihült, belerakjuk a galuskákat és tálaljuk.

GYÜMÖLCSSALÁTA.

Narancsot és jófajta almát megtisztítunk, felszeletelve, összekeverve tálra rendezzük és majonézzel leöntjük. A saláta a reformtáplálkozásban egy önálló külön fogást képez, melyet előételként fogyasztunk.

Farnadi F.: Lakásdiszítés Képes Krónika 1939. 2. n. 78-79. l. hégerrel

LAKÁSDÍSZITÉS

Korunk lakásberendezőit már nem kötik azok a merev hagyományok, amelyek a régi stílusszobákra oly jellemzően rányomták bélyegüket. Ha például egy szoba

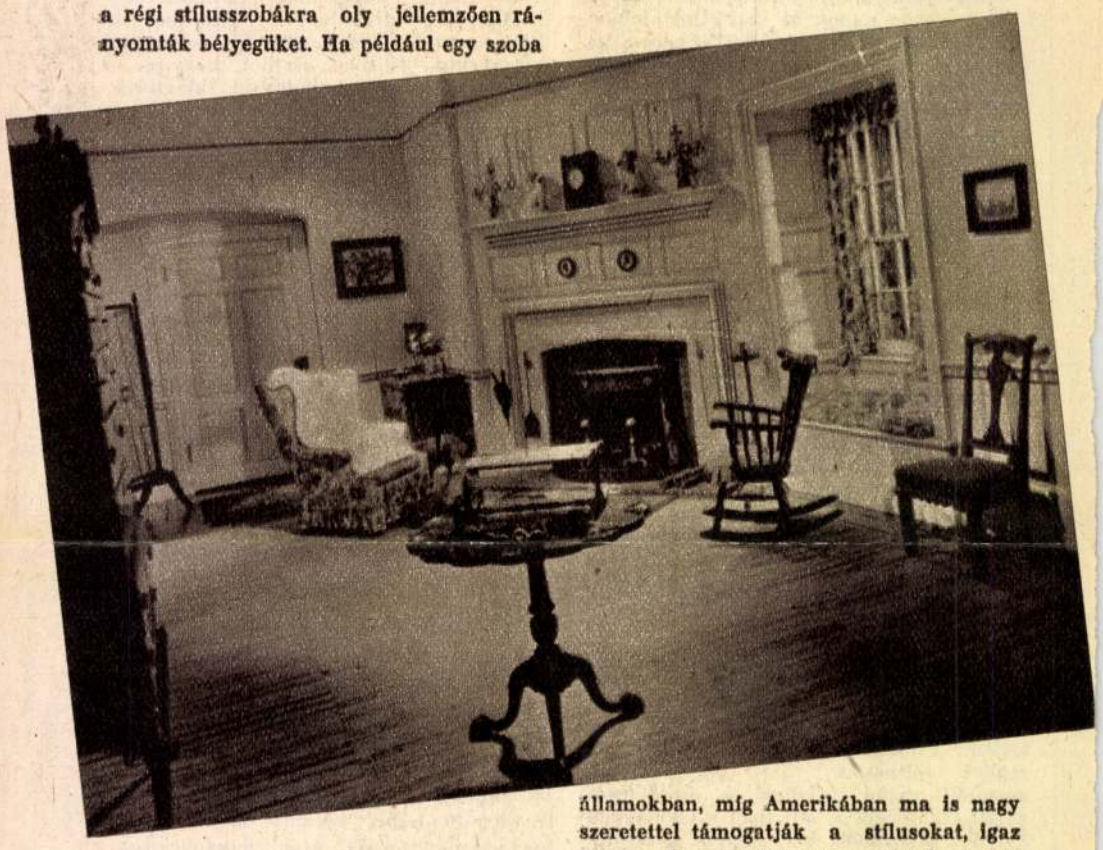

Kevert stílusu angol-amerikai társalgó (foto: M. G. M.)

bútorai barokk formákat mutattak, akkor feltétlen hasonlónak kellett lennie a tapéta, függöny és kárpitozások mintáinak is, sőt ilyen volt a mennyezeti stukkódísz, a parkettkocka és az ajtókilincs díszítése, nem is szólva a sok lakásdiszítő apróságról, amelyek egymáson igyekeztek túltenni ebben a házi szépségversenyben.

Így aztán bizonyos fárasztó, fülledt tömöttség mutatkozott minden egyes berendezésen.

Az idők multával aztán átcserélődik a polgári lakás, főleg az európai modern államokban, míg Amerikában ma is nagy szeretettel támogatják a stílusokat, igaz ugyan, hogy változott szellemben, mai tálalással.

A fenti fénykép egy ilyen tipikus újvilági szobát mutat, amely már azáltal, hogy világos falai vannak, egész modernül hat.

Pedig tele van tradicióval. A kandalló tipikusan angol, de a többi bútorok is erősen emlékeztetnek a jómódú konzervatív családok otthonaira.

Különböző, de válogatott darabjai a műbútorgyártás magas színvonalát bizonyítják.

A karos hintaszék igen kedvelt játékos

alkalmatosság, erősen emlékeztet a mi népies bútorainkra. Baloldalon látható fiókos szekrény a szoba leghasznosabb bútora. Sok férőhelyet biztosít kisebb tárgyaknak.

Érdekes ötlet az ablakmélyedéseknek ülőhellyé alakítása, nálunk azonban a szélsőséges éghajlat miatt egy ablakréteggel aligha lenne kellemes a téli hideg hónapok idején.

Hasonlókép állunk a kandallókkal is. Ha azonkívül más fűtés nincs, kellő meleget nem mindig nyújt és a lakás átfűtésére nem elég. És mégis minden elegáns berendezésben ott látjuk, különösen magánvillákban építik.

A nyitottlángú kandallótűz kényelmes karosszékekkel körülfogva, az otthon legintimebb részét adja.

Mivel sokhelyütt le kell mondani a kandallók építéséről, a cserépkályhákat építik megtévesztően hasonló formájára, vagy a központi fűtést burkolják el hasonlóan.

De egyéb tárgyakkal is lehet a szoba nagyvonalú megjelenését fokozni. Így például tükörlapokkal.

Azáltal, hogy a tükör mindent megdupláz, előnyösen hamis képet ad ugyan, de a fényeket is erősen fokozza és nagyobbnak is tünteti fel a helyiséget. Ennek előnyeit már a régiek is észrevették és két szemben álló üvegfallal a szobák végtelen sorának látszatát tudták kelteni.

Sok egyéb lehetőség van még a lakásművészet terén, így például falba beépített bútorok, különböző lámpatestek és rejtett világítások alkalmazása, világító üvegbútor stb. Ezekről máskor részletesebben írunk.

Farnadi Frigyes

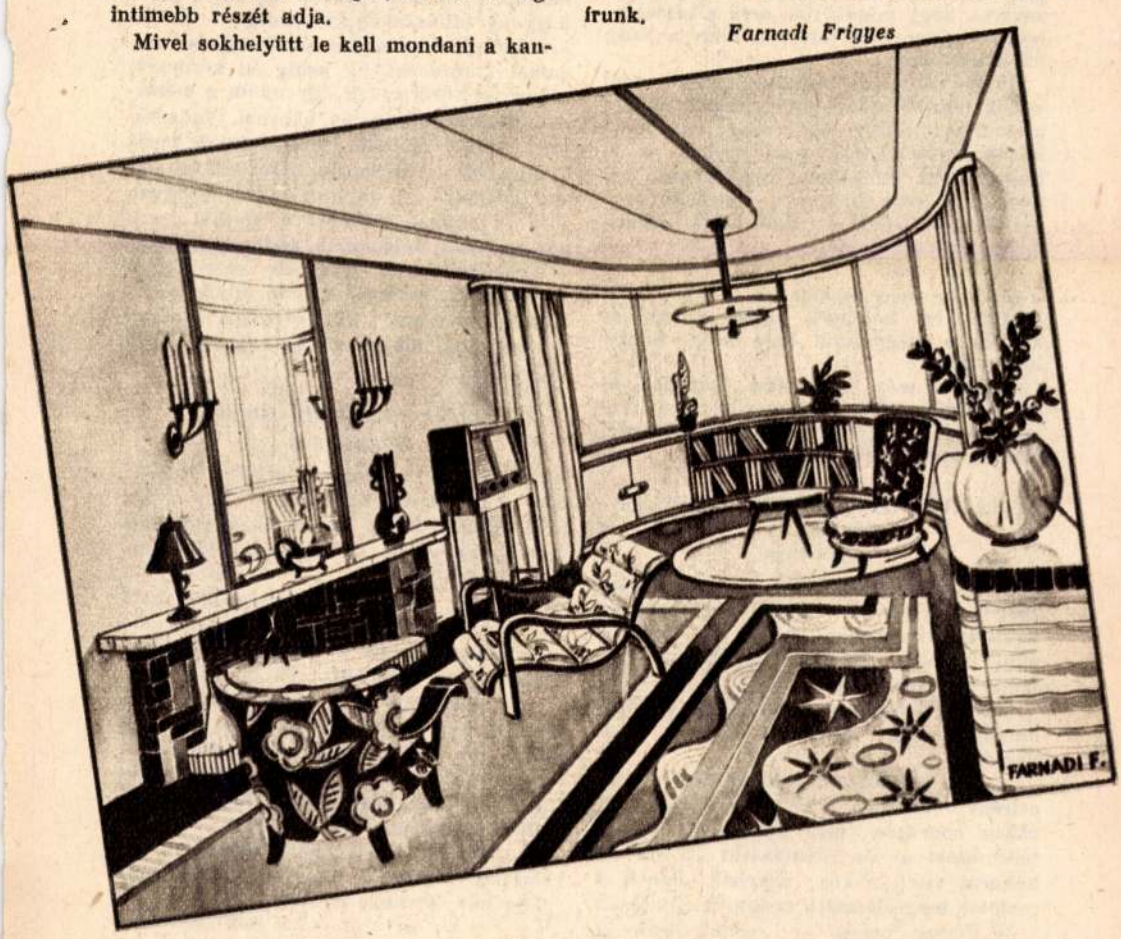

MOZAIK

MOLIERE JEAN BAPTISTE
1622—1673

a francia vígjátékírás nagymestere egy ízben meghívta magához vacsorára két költőtársát és barátját, a hírneves Boileaut és a szintén jeles Chapelle-t. A hangulat emelkedett volt s oly derekasan ittak, hogy a fejük szédülni kezdett és kezdtek már kritikus állapotba jutni. Az emberi élet nyomorúságáról és hiábavalóságáról filozofáltak és eközben egy régi görög eme tétele, hogy: „Az ember, aki nem született meg, vagy születése után nemsokára meghal — a legboldogabb“... felhevült fejüket annyira megzavarta, hogy mindketten arra a kétségbeesett elhatározásra jutottak, hogy a Szajnába ugranak.

Rögtön útnak is indultak és már nem voltak messze a folyamtól, mikor Molière arra figyelmeztette őket, hogy egy ilyen hősies cselekedetnek nem szabad az éj homályában burkoltan megtörténni, hanem majd csak holnap a világoson és a nyilvánosság előtt! A másik kettő hirtelen megtorpanva így szólt:

„Igazad van!“

Chapelle még hozzátette:

„Igen, ezt holnapra fogjuk eltenni és közben e megmaradt bort meg fogjuk inni...!!!“

Reggelre más gondolatra jutottak és okosabbnak találták, hogy az élet nyomorúságát még egy ideig türelemmel tovább szenvedjék...!!!

TALLEYRAND-PERIGORD CHARLES-MAURICE
1754—1838

híres francia államférfi és I. Napoleon 1808-ig egymással nagyon bizalmas és feszetlen viszonyban voltak úgy szóban, mint írásban. Egy ízben Napoleon így szólt Talleyrandhoz:

— Ön Európában a társalgás királya, mondja meg nekem, hogyan kezd hozzá?!...

— Sire — válaszolt a diplomata —, ha ezirányt őszintén kell nyilatkoznom, akkor engedjen meg nekem egy összehasonlítást az ön hivatásával...! Ha ön háborút visel, akkor úgyebár önnek a csatatér megválasztása rendkívül fontos...!

— Persze, persze — vágott közbe a császár —, mert az éppen olyan kényelmes, mint hasznos, ha az ember azt mondhatja az ellenséges tábornoknak: „menjen ön kissé tovább ebbe a csapdába... vagy álljon föl ezen a sík mezőn itt...! de mégis ezt az ellenségnek éppenséggel nem lehet csak úgy parancsolni... Mit akar ön ezzel a hasonlatával mondani...?!

— Azt, Sire — felelt a herceg —, hogy én hasonló módon kísérlem meg a terraim megválasztását a társalgásra. Én csak abba az egybe bocsátkozom bele ilyenkor, amire nézve valamit tudok mondani, minden egyebet figyelmen kívül hagyok; különösképpen pedig — az ön kivételével — senkitől sem hagyom magamat kikérdezni, ha pedig én kérdezek, akkor én kérdéseimet úgy adom a másiknak szájába, ahogy én akarom. Vadászaton sohase löttem előbb, mint 6 lépés távolságról — noha ily közel ritkán jött vad nekem —; a többiek lőttek, ahogyan jött, én sohase sütöttem el puskát, csak akkor, ha a dolgomban biztos voltam... A társalgásban én száz és ezer dolgot mellőzök el, amikről csupán mindennapit tudnék mondani, ha azonban valami kanóra jön, akkor mindig az elevenre tapintok...!

TALMA FRANCOIS JOSEPH
1763—1826

hírneves francia tragikus színész volt az első császárság idejében. Egy este Shakespeare Julius Caesarjának előadása után megkérdezte I. Napoleont, ki rendkívül kedvelte őt:

— Hogy tetszettem, Felségednek...?!

— Jó volt — válaszolt a császár —, csak sokat szavalt s az mind nagyon pathetikusan hangzott...!

— Caesar egy az ókor nimbuszában sugárzó hős — felelt Talma —, a költő alakját az antik dráma szellemében tartotta, minden szava világtörténelem és így gondoltam, hogy nekem pathetikusan kellett szavalnom beszédjét...!

— Amit mi most éppen beszélünk — válaszolt Napoleon —, az is világhistória, — de hát szavalok én...?!

Páll Andor.

HÖLGYFUTÁR

Kötött sportholmik

Minden asszony köt. Ez korunk egyik legáltalánosabb és amellett mindenképpen hasznosnak nevezhető szenvedélye. A vonaton, sőt utóbbi időben már a villanyoson is csattognak a kötőtük, társaságban, otthon, munkaszünetben előkerülnek a kötést tartalmazó kis zacskók, minden uj minta érdekes beszédtéma, minden uj szabást megfigyelnek és másolnak a többiek. Mire vezethető vissza az általános kötési láz? A

divaton kivül természetesen a szövethiányra is. Szövetet nem kapni, viszont a puha és — ami a fő — tiszta gyapju angórapamut a legfinomabb szövettel felér, a fejtett, kimosott és ujból festett régi pamutból pedig olyan mintákat lehet kötni, hogy azokat senki sem különbözteti meg a valódi szövettől. Érthető tehát, ha minden szabad percü-

ket kötésre fordítják az asszonyok. Kosztüm, ruha, mellények és pulloverek, bluzok, sapkák, keztyük, sálak, harisnyák és meleg otthoni cipők, de utóbbi időben még kabátok, sőt fehérnemü is készül kötéssel. A sportholminál meg egyenesen nélkülözhetetlen a kötött anyag.

Bemutatunk egy szövetből készült lumber-

jachet, mely sikkes, kötött disze nélkül elképzelhetetlen volna. Az övrész, a zsebek széles visszahajtója, a kézelők és a szintén szövetből készült sapka széles patentkötéssel készülnek. A monogramot a kötéshez használt pamutból himezzük. A kötés szine a szövettől elütő legyen. Az őszi szinösszeállitásokból kedvünkre válogathatunk.

A kapucnis sportmellény — második modellünk — fehér paplanfonalból, sima kötéssel készül. Sihez nagyszerü viselet! Tessék idejében hozzákezdeni! Megadtuk a szabászmintát, az kis ügyességgel könnyen felnagyitható. Fekete nadrághoz illik ez a mellény és a frissen esett tiszta hóban minden fiatal lánynak elragadóan áll. A két himzett betü élénk piros legyen.

Harmadik rajzunkon egy sötét szinben tartott és sima kötéssel készült, minden ruhához illő kabátkát mutatunk be. Sok zsebe praktikus és a divatnak alá nem vetett kabátka sokáig hordható.

Az uj társadalmi leánytipus

Még csak ritkán találkozunk vele, alig látszik, de már megvan, mint az uj kor hajnala. Hallani se igen szoktunk róla, aminthogy az sem vágya, hogy valaha is szóbeszéd tárgya legyen. Ő körülnézett a világban, — nagyon nyitott szemmel tette ezt, — mérleget vont mult és jelen között, a fiatalok egymásra találó ösztönével közös munkához kezdett és már állja a harcot a kulturáját aláásni igyekvő elemekkel szemben. Mert az uj kor társadalmi leánytipusa nem teoriában, de a valóságból tudja, hogy családi multja és születése kötelez, jogot pedig vajmi keveset ad a mai világban.

De jogokat ő nem is vár sehol és senkitől. Szociális érzése erősen fejlett, realitása nagy. Nem ér rá ábrándozni, álomvilágot szőni, sem bárokba és espressokba járni, az ő fantáziája nem ruhák csipkefelhői és prémek vagyonokat érő gazdagsága körül kavarog, hanem teremteni, épiteni és főleg megtartani akar a mai romokba dülő világban.

— Hogyan lehetséges ez? — kérdezheti joggal akárki. — Hiszen szabadságukkal élve éppen a mi korunk leányai alig vannak otthon, és ha hivatalba járva dolgoznak is, szabad idejükben folyton csak szórakoznak.

— Igen, — feleli a krónikás, — ismerjük ezt a tipust és még mi is gyakran találkozunk vele. Ha nem volna háboru kevésbbé tünne fel esztelen csillogása. Mert sajnos viselkedése esztelen. Ő azok közé tartozik, akik a történelmi idők kezdete óta mindig akkor táncoltak a leghevesebben mikor már ingott alattuk az összeroppani készülő deszkaszál. Hallották is, hogy a korhadt tákolmány néha recseg-ropog, de a zene hangja, az ital gőze minden veszedelmet elfeledtetett velük. Rémült arccal csak akkor ugrottak széjjel, mikor már nem volt mit menteni. Minden letünő kor összecsapódó függönye mögül ez a dermedt grimasz mered utolszor felénk.

— Kárhoztatni tehát egyedül őket lehet?

— Kárhoztatni? Talán tul szigoru ez a szó. Hibájuk az, hogy léhák, mulatozásuk pedig ízléstelen. Az ízléstelenséget pedig — tudjuk — éppen a társadalomban megbocsátani sohasem szokták.

— A dőzsölő fiatalság ezek szerint...

— Mindég a letünő kor szánalmat keltő csökevénye. Ők divatosaknak akarnak látszani és nem veszik észre, hogy mennyire időszerütlen és torzan nevetséges egész lényük.

— De hol találhatjuk meg azt az uj társadalmi leánytipust, melyről tudjuk, hogy van, de találkozni vele alig lehet?

— A falvak kuriáiban és kastélyaiban, vidéki városok, sőt a főváros komoly munkahelyein is. Rájuk ismerni — éppen azért, mert elütnek a nagyhangon szereplő leányoktól — elég könnyü. Önreklámot nem csapnak maguknak, nagyon fiatalok és egészségesek, sokat tanultak és sokat tudnak, sportban edzettek, a mult hagyományait törvényszerüen őrzik, de a mai kor nehéz követelményei számukra mégsem idegenek, mert velük egyszerre jöttek a világba és ők mindazt, amit a kialakuló kor követel jól megértik.

— Példákat kérünk — mondhatják a skeptikusok és igazuk van. Nagy általánosságban nem beszélhetünk. Egyetlen példa jobabn világit, mint száz teoretikus beszéd.

Egy öreg kastélyban

Néhány héttel ezelőtt a Dunántul egyik legnemesebb traditiókat őrző kastélyába Kalász vezetőnői tanfolyamra hivtak össze tiz fiatal lányt. Városi nem volt köztük egy sem, a falvak és puszták levegőjét hozta mindegyik magával, mikor kis táskájával a kezében a közeli állomásra megérkezett.

A tanfolyam lelki vezetőjeként Pannonhalma nagynevü alperjelét, dr. Blazovich Jákót sikerült megnyerni, aki lelkes kis csapatát számbavéve, már az érkezést követő reggelen megkezdte a három napig tartó és teljes silenciummal járó lelkigyakorlatot. Komoly munkára felkészülni, nagy elhatározásokat érlelni magukban csak igy lehet.

A félhomályos folyosókon már reggel negyed nyolckor megcsendült az ébresztő harang. Mise és elmélkedés, imák és ujból elmélkedés váltakoztak a percre beosztott nap folyamán, mikor lélekzetvisszafojtva figyelt a kis csapat és a külső világot elfeledve, csupán nagy lelki élményének élt.

Amiért önszántukból összejöttek, azt most szavakba öntve halották mondani: „Dolgozni kell, lányok! Noblesse oblige! Az uj társadalmi leánytipus szociális munkában mutatja meg értékeit. Nyiltan kell vallani: — Vállalom a szociális munkát, mert lényem követeli és mert erre társadalmi helyzetem kötelez. — Szeretni kell a szociális munkát, mely a társadalmi életben élők elforgácsolódása, a tulzott szórakozással való elteléssel szemben mérhetetlen lelki gazdagságot ad. És miért vállaljunk éppen Kalász munkát? Mert nemesen katolikus és nemzeti, mert nemesen női és végtelenül fontos munka, hiszen általa a falu anyái nevelődnek. Tudjuk, mit jelent ez? A magyarság életét, mely a faluval él vagy bukik. Ezért: meg kell menteni a falut! A legvirágzóbb kultura is elpusztul, ha megszünik a falu és elnyeli a város. A városokba való tódulás veszélyét megakadályozhatjuk, ha emeljük a falu életének szinvonalát. Ezt a leányifjuságon keresztül érhetjük el legjobban. Megfogom tehát a falu leányainak kezét. Őket gyüjtöm össze, mert tudom, hogy van hitük és a természeten át együtt élnek Istennel."

Gyakran figyeltem a hallgatásban elmerült fiatal arcokat és rajtuk a gondolat átvonulását. Élesen rajzolódott ki mindegyiken az elhatározás: Megteszek mindent, ami tőlem telik és vállalom a legnehezebb és a legáldozatosabb munkát.

Luczenbacher Rita, a Kalász-mozgalom elindítója és országos vezetője lelkes munkatársával, Stettner Andreával és egy szintén Budapestről hozzánk érkezett kedves, fiatal énektanárnővel együtt a lelkigyakorlat befejezése után vették át a tanfolyam vezetését. Gyakran beszéltünk együtt erről a csodálatos mozgalomról, mely valóban Isten akaratából honosodott meg a magyar földben és nyolc évvel az indulás után már 1500 faluban működik. Vezetői majdnem mindig fiatal lányok, akik közös célkitüzéssel: hitben erős, erkölcsében tiszta, nemzeti érzésében öntudatos és gazdaságilag képzett édesanyákat kivánnak a falu leányaiból nevelni.

A cél gyönyörü és mert a mozgalom valóságérzése nagy, azért életképes.

Azt, hogy életképes maga a fiatalság is, hamar megérzi. Ha előbb még csak öntudatlanul keresett a mai kor szociális igényeinek megfelelő működési teret, amint a Kalász mozgalomról tudomást szerez, lelkesen kapcsolódik annak munkájába. Otthon már megpróbált a maga utján elindulni, de tapasztalatok és gyakorlat hiján nehéz volt az ut, mig most egyszerre könnyüvé válik.

A faluból frissen mosott, zörgős, keményre vasalt egyenruhájukban feljönnek a leánykör tagjai. Mert itt, a kestély nagyobbik lányának vezetése alatt már évek óa sikerrel működik a Kalász. Most együtt gyónnak és másnap együtt fognak áldozni a jövendő vezetők és a falu lányai. Szép, komolyan méltóságteljes mozdulattal emelik meg szoknyájukat, mikor a nagy együvétartozás érzésével letérdelnek egymás mellé az oltár elé és együtt mennek ki a kápolnából, hogy a leánykör szobájában megbeszélésre és együttes játékra összegyüljenek. Katekizmusverseny, háztartási kérdések, a rövidesen kezdődő házi betegápolási tanfolyam előkészitése, a falu betegeinek megsegitése, suskófonás, népi játékok, közös éneklés mind sorra kerülnek és a levegőben a tanfolyam fiatal végzettjeinek lelkes akarása izzik. „Én is csinálni fogom, aztán tovább toborzok, megkeresem azt a szép hangot, ami mindig meg volt a magyar falu urai és a nép között, de később sok helyen elveszett. Magam köré gyüjtöm a lányokat, nem engedem, hogy a mi falunkból elkivánkozzanak, segiteni akarok rajtuk... Most akarok segiteni, mikor baj van a nagy világban, amikor egy kis munkával már én is csökkenthetem a bajokat.

Azt hiszem nem hiába fáradtak azok, akik szivük jóságától indittatva vállalták a kis tanfolyam vezetését, melyről elindult az életbe tiz fiatal leány, mint az uj társadalmi leánytipus előharcosai.

AMBRÓZY MIGAZZI NÓRA

A Te neved

Amint felébredek minden reggel,
A napot üdvözlöm a neveddel.

Bárhogy telnek is el a napjaim:
Járjak e ország poros utain, —
Álljak csendesen lesben a vártán,
Hol naponta száz halál is vár rám, —
Vagy mig bömböl az ágyu,
robban a gránát,
Suttogom a neved hosszu éjszakán át.

És ha néha, néha lepihenek fáradt némán,
Mint a sóhaj száll szivemből: „Évám!"

MIGRAY DÁNIEL.

Filléres főzés konyhája

Internátusi kiadós ételek

OLASZGALUSKA

1 kg héjában főtt burgonyát törjük át és tojás nélkül gyurjuk össze ½ liter liszttel és csapott kanálka sóval. Vastagabb rudakra sodorjuk, ezt vékonyabb nudlira vágjuk és ezeket kisebb galuskákra, melyeket jó forrásban levő vizben kifőzünk. Lábasban felolvasztott kanál zsiron reszelt hagymát sárgásan hervasztunk, felöntjük 1½ lt. paradicsomlével és a kifőtt galuskát beleszedjük. Tálalásnál reszelt sajttal hintsük meg.

PARAJPUFFANCS

Készitsünk sürübb sós palacsintatésztát, amelybe 2 dg élesztőt belemorzsázunk. Fél kg parajt nyersen megdarálunk, 4 dg sajtot megreszelünk, ezeket a palacsintatésztával összekeverjük és 1 és fél óráig állni hagyjuk, hogy megkeljen. Dalkerlisütő mélyedéseibe kevés zsirt forrósitunk, egy kanálnyit beleteszünk és lassu sütéssel mindkét oldalán kirántjuk. Gombamártással finom ebéd vagy vacsoraételt képez.

VITAMINIS GOMBÓC

Sárgarépát, zellert, karfiolt, kelkáposztát, 10 dkg. gombát sok zöldpetrezselyemmel — mindent apróra vágva — kevés vizben puhára pároljuk. 2—3 tejben áztatott zsemlyét villával nyomjuk össze, adjuk a puha zöldséghez, üssünk rá 2 tojást, sózzuk meg és ½ lt. éles liszttel keverjük össze. Lisztes tenyerünkön formázzunk gombócokat, jó forró vizbe teszszük, azután lefödve, lassu forrással főzzük 20 percig. Forró zsirba szedjük és piritott morzsával meghintve tálaljuk.

Madár Imréné: „Filléres főzés" és „Egytálétel" szakácskönyv elfogyott. Ezek receptjei, sok más polgári konyhán is szükséges leirásokkal, tanácsokkal megjelent a „TÖMEGFŐZÉS MA" szakácskönyvben. Ára 3.60 pengő.

Madár Imréné: „IZLETES HADIÉTELEK, ÖTLETEK, ARANYTANÁCSOK" szakácskönyv. Ára 1.50 pengő.

Levelezőlaprendelésre csekkel küldi:
MADÁR IMRÉNÉ, Szeged, Attila-utca 11.

KIADÓS SAJTOSPALACSINTA

Vastagabb palacsintalapokat sütünk, melynek tölteléke a következő: Fél kg hámozott, kockára vágott burgonyát megfőzünk, leszürjük, forrón összetörjük 2 dg hideg zsirral, 3—4 kanál tejfellel habosra finom pürének kikeverjük, majd 5 dg száraz sajtot beireszelünk; ha van, apróra vágott füstöltszalonnát is keverjünk közé, esetleg darált párizsit, sőt, hogy valami nagyon jót mondjunk, lehet darált főtt sonkát is. Ezzel megkenjük a korongokat, egymásra rakjuk, tetejét tejfellel áthuzzuk és a sütőben átforrósitjuk. Cikkere vágva adagoljuk. Laktatóbbá tesszük, ha mártást adunk mellé, esetleg egytálételes ebédre.

FINOM RAKOTT BORJUHUS KARFIOLLAL

Ha kevés a borjuhus, az alábbi módon jót és sokat nyujtunk. A hust, lehet borda, lapocka vagy comb rész, kicsontozzuk, azután éles késsel vékony szeletekre felvágjuk, majd kiverjük és besózzuk. Kevés zsirt forrósitunk, a szeletek egyik oldalát liszten áthuzzuk, a lisztnélküli oldalon előbb, majd átforditva hirtelen kisütjük. Ezalatt a karfiolt — lehet több kisebb is, csak fehér és csukott legyen —

méleg sós vizben feltesszük és puhára főzzük. Ekkor 3 dkg zsirból 3 dkg liszttel világos rántást készitünk, 2 dl tejjel feleresztjük és sózva, jól felforraljuk besamelrántásnak, és a rózsáira szedett karfiolt vigyázva beleforgatjuk. Tűzálló tálba a kisült bordákat belerakjuk, a besameles karfiolt ráöntjük. Ha van tejfelünk vagy sajtunk, a tetejére hintsünk belőle, — de enélkül is finom — azután a sütőben 30 percig átsütjük.

SÓS RUDACSKA ELTEVÉSRE

56 dg liszt, 10 dg vaj vagy margarin, 10 dg zsir (tehát zsiradék 20 dg), egy egész tojás, 2 dg élesztő szitált, kanál só, ezeket kevés tejjel vagy tejfellel gyurjuk össze 10 percig. Osszuk 2 cipóra, nyujtsuk ki fél cm vastagra és a derelyevágóval 1 cm széles, 10 cm hosszu rudacskákra daraboljuk fel az egészet. Most üljünk le egy székre, nehogy öregségünkre csámpás lábunk legyen és kenetlen tepsibe szép nyugodtan rakjuk sürün egymás mellé a rudacskákat. Szitáljunk rá törött köménymagot és süssük szép világos barnára. A kiszedésnél vigyázzunk, nehogy összetörjön, mert az omlóssága miatt igen hajlamos rá. Zsirpapirral kibélelt dobozba raktározzuk el télire. Teához, borhoz, likőrhöz, szives vendéglátás szerény megnyilvánitásának céljából, pompásan be fog válni.

BIRSALMASAJT

Csakis szép, sárgára érett birsalmákat vegyünk, mossuk meg, a hibás részeket távolitsuk el, azután héjával, mert ebben van a birsaróma és csumájával, ez kocsonyás részt szolgáltat, szeelteljük fel és kevés viz alá öntése mellett főzzük szétfővésig. Ekkor szitára öntjük és áttörjük. Lábasba tesszük és hogy szép világos legyen, egy evőkanál ecetet vagy egy citrom levét keverjük közé, tűzhelyen, mint a lekvárt jó sürüre főzzük. Azután 1 kg besüritett almapéphez 50—60 dg cukorból sürü szirupot főzünk, majd összeönjtük és kevergetve összefőzzük. Ha kanálkával porcellánra teszünk és kihülésnél kocsonyásodik, akkor készen van. Mély tányérokat vizzel kiöblitünk, a birsalmapépet forrón beleszedjük. Néhány nap mulva forditsuk meg és ha megszáradt, zsirpapirba csomagolva tegyük el.

Madár Imréné,
a Kat. Háziasszonyok Orsz. Szöv. tagja.

Háziasszony és Otthon

Különösebb örömmel és szeretettel ünnepeltük székházunkban, illetve intézményeinkben KRISZTUS KIRÁLY ÜNNEPÉT. Központi Szent Zita-körünk igen kedves műsoros ünnepséget rendezett a Nagy Király tiszteletére. A műsort Czuczor Menyhért O. S. B. lelkivezető főtiszt. ur beszéde nyitotta meg. A lélekről szólt, amelyet a megszentelő kegyelem pecsétje avat királyivá. Szavalat, ének, rövid jelenet, szavalókórus tették a műsort változatossá. Majd az egyik kis köri tag kedves, keresetlen szavakkal mondta el, hogy mit tehetnek a háztartási alkalmazottak a missziókért, vagyis Krisztus Király országának terjedéséért.

Ugyanezen a napon a ház lakói elimádkozták közösen a teljes rózsafüzért a Világ Királynőjének tiszteletére, a Szentatya szándéka szerint, belekapcsolódva az egész katolikus világ imahadjáratába a békéért.

November 2-án, első kedden, összejöttek Szent Zita-köri vezetőink a szokásos megbeszélésre. Ezuttal átvették vezetőink a november, december hónapra összeállitott változatos, praktikus tartalmu KALAUZT.

November 3-án német nevelőnőink is együtt voltak. Ft. Pater Gatzenmeyer szentbeszédet és litániát tartott részükre.

November 4-én hölgybizottságunk tagjai jöttek össze és ft. Havasi Lucius O. S. B. lelkiigazgató ur szentbeszéde adott ujabb irányitást és lendületet a további munkához. November 5-én pedig a szentmisén való részvétel és közös szentáldozás egyesitette a tagok lelkét Jézus szentséges Szivének imádásában.

November 28-án, advent első vasárnapján székházunk kápolnájában adventkoszoru megáldás lesz a 10 órai szentmise keretében. Ha valaki óhajt koszorut rendelni, kérjük alapitványi irodánkban bejelenteni (VIII., Mária-u. 7. Tel.: 131—160). hogy a közös rendelésnél figyelembe vehessük. A koszoru ára 2.50 P.

Baktay Ervin: A világ tetején. Baktay uj kiadásban megjelent müve Kőrösi Csoma Sándor nyomdokait kutatja Nyugattibetben. A világ legmagasabban fekvő országban végzett kutatóutja érdekes és különös kalandokban bővelkedik. Vonzóan és érdeklődést keltő stilussal ir, kerülve az utleirások hosszas és fárasztó részletezéseit. Nagy figyelmet fordit a kitünő iró az átkutatott vidék életének, embereinek s az emberi alkotásoknak is. Rokonszenves hangu, érdekes munka, csak öregbiteni fogja szerzőjének érdemeit. A gazdagon illusztrált utleirás a Franklin Társulat kiadásában látott napvilágot.

A házilag tervezett családi ház

Kontárság vagy szakszerü épitkezés

Az utazó ember ha kinéz az ablakon és figyeli a tájta, elsősorban az épitkezések keltik fel érdeklődését. A villamosból látja a kültelki településeket, szorgalmas, szegény emberek igyekezettel felépitett kunyhóit, visinálisból és vonatból a pestkörnyéki erdő-, liget- és parkvárosok uj parcellázásait, vagy a távolabbi kisvárosi lakótelepeket és a balatonmenti nyaralókat. Ezeknek a kis kertes épitményeknek tulajdonosai a legkülönbözőbb társadalmi és vagyoni helyzetü lakosságot képviselik, de házaik, amelyekben laknak, külső megjelenésben, épitésük modorában és kerti elrendezésükben kevés kivétellel szinte sablonosan egyforma szellemi szegénységet árulnak el. Az egyre nehezebbé váló körülmények ellenére a legutóbbi években is szép számban épültek családi lakóházak szerte az országban, de ezeknek *csak egy kis része birja el a hozzáértők kedvező birálatát.* Nagyobb részük még ma is téves ideálok és ötletek megvalósitásával, *szakszerütlenül és nem elég izléssel* épült.

Hivatalos statisztika szerint az épittetőknek mintegy 80%-a *mellőzi a szakképzett tényezőket,* mert szerintük azok dijazása teljesen fölösleges kiadást jelent, de *sokszor mellőzi a lelkiismeretes vállalkozót is,* mert a kontár iparos árajánlata sokkal olcsóbb. Sajnos, ez az álláspont még a müveltebb középosztály köreiben is általánosan elterjedt. Pedig épp az a társadalmi réteg az, melynek életszinvonala kulturáltabb, ehhez méltóan fejlettebb és finomultabb lakásigényekkel kellene birnia. Csakhogy az épitészet és lakásberendezés kérdései általában olyan problémák, melyekben *mindenki szakavatottnak érzi magát.* Sokan nem fogadnak el tanácsot, nem türnek beleszólást terveikbe, önerejükben és képességeikben bizva, vakon indulnak el téves utakon. Az e téren szerzett tapasztalatok nagyon sok hasonlatosságot mutatnak. Az épittetni szándékozók családi körben tervezgetnek, majd kockás papirra felrajzolják az alaprajzot és igy indul meg a tárgyalás a vállalkozóval.

Megkezdődnek a családások és meglepetések

Hozzávetőleges számitás után kiderül, hogy a házat néhány szobával, esetleg egy emelettel nagyobbra álmodták annál, mint amekkorát anyagi erőikből a legegyszerübb kivitelben meg lehet épiteni. Az első kiábrándulás után kénytelenek igényeiket csökkenteni. A luxusszámba menő részletekből csak emlék marad, kisebbek lesznek majd a szobák, vékonyabbak a falak, egyszerübb lesz a homlokzat, silányabb a kivitel, de azért igyekeznek elképzelésükből a valóságba átmenteni, — ami menthető. A vállalkozó e szerint átdolgozza a tervet, amely azonban *ujabb és nagyobb családásokat hoz,* mert ez aztán egyáltalán nem tetszik a család egyetlen tagjának sem. Nem jó az alaprajz, szegényes a külső forma és igy tovább. Holtpontra jut az épitkezés ügye s ekkor nagy fejtörés indul, hogy van-e a rokonságban vagy az ismerősök közt egy épitész, aki *ingyen, esetleg baráti alapon* megrajzolja az eredeti elgondolást és árakban is megnyugtató igéreteket tesz. Természetesen erre a célra csak egy kis összeget szándékoznak áldozni, már csak azért is, mert hiszen a terv szellemi magja már megvan, tulajdonkép csak arról van szó, hogy ezt műszakilag átrajzolják.

Ilyen óvatos ballépések sorozatában vergődik a tanácstalan ember és nem is sejti, hogy *az igazi meglepetések csak épités közben jönnek.* Mert a részletterv, költségvetés és ellenőrzés nélkül épülő ház kialakulása közben mind gyakrabban kénytelenek elégedetlenségüket nyilvánitani: *ezt nem igy képzeltük, azt nem ugy gondoltuk, ide mást szerettünk volna...* A rendszeresen ismétlődő kifogásokból *viták,* majd *veszekedések,* végül *perek* fejlődnek ki. Nagyon sok villatulajdonos saját kárán tapasztalta, hogy *a megspórolt tervezői dij többszörösét kellett perköltségekre kifizetnie.*

A legnagyobb bajok azonban a szükebb anyagiakkal rendelkező kispolgárok kültelki településeinél észlelhetők. Vigasztalan látvány, hogy miként nőnek ki a földből *az egyformán rossz és izléstelen kunyhók.* Logikát, rendszert nélkülöző, sivár egyhanguság és kulturátlanság szomorkodik rajtuk. Látunk köztük *kert közepén épült tüzfalas villát* és egymásba toldott raktárszerü épitményeket, ólakat és szaletlikat, a házfal mellé ragasztva zürzavaros összevisszaságban. A lakóházakban általában minden gyerekesen kicsire méretezett. Belül *kétszer háromméteres szobák is gyakoriak, melyekben két darab butort sem lehet értelmesen elhelyezni* hogy ne ütközzék valamibe. Valósággal szétforgácsolják a belső teret válaszfalakkal, hogy minél több helyiség legyen. A rendszertelen alaprajzu épületet ki- és beugró főfalak határolják, ennek következménye, hogy *a tető sok kis ferde sikozattá bomlik szét. Az ablakok rendszerint kicsik, az ajtók nyitási iránya rossz. A szigetelés sokszor hiányzik; a másfél mélerig felázott falak, leomlott vakolatok és belül penészes szobák ezt igazolják.* A legnagyobb hibák és elkalandozások az épületek külső kiképzése körül észlelhetők. A *homlokzat diszitésének* ambiciója évtizedek óta teljesen hamis utakra tévedt. Kőműveseink szorgalmasan kopirozták a történelmi stilusban épült kastélyok, paloták, vagy középkori lovagvárak épitőelemeit és *értelmetlenül rávitték a kis házakra,* hogy nagyképübbek legyenek tőle. Ez volt *a kontár épitkezés bölcsője,* igy születtek a hamis köntösbe burkolt stilustalan épületek és sok ideálistának okoztak őszinte örömet. A legromantikusabbak közül sokan *várbástyának maszkiroztatták két szobakonyhás vityillójukat, a padlásablakokat őrésnek képezték ki, a tetőre torony került, a cserépfedés elé pedig csipkés bástyafal,* melyet azonban sohasem ostromolt az ellenség, csak az esőtől ázott be tövig és idővel harc nélkül is leomlott. *A barokk kastély változatu nyaraló még ma is igen gyakori.* Ez emeletes villának tetszelgő földszintes ház, erkélyajtónak imitált padlásbejáróval, *tömör falra szögezett vakzsaluval* és bevésett kacskaringós diszvakolással. A tető sarkain egy-egy beton sirváza ül, melybe sohasem tesznek virágot, mert ahhoz fel kellene mászni a tetőre. Ide kerül az idomtalan beton lőcsökből készült *oszlopsoros mellvédfal* is. Ennek szintén semmi értelme, csak látszatra szánt hatáskeltés. Hosszasan lehetne még felsorolni az ilyen olcsó hatásu dilettáns próbálkozásokat. Egy kőműves szerint ezektől *a ház „pofásabb" lesz!* Mindezek a pofás dolgok persze nem kőből és komoly épitőanyagokból készültek, hanem *habarcs-, gipsz- és betonmasszákból* és silány kivitelben, mert az épittető nem birta az iramot pénzzel, az iparos pedig művészettel.

De hogyan kell jól épitkezni?

A kertek kiképzésénél is a nagy dolgok felé kacsintgat az ápolatlan izlésü nyárspolgár, mikor *parkok sétányait és sziklakertjeit igyekszik lemajmolni a maga kis 200 négyszögölén* és az előkertben husz centiméternyi keskeny kis görbe utakat kapar a földbe, s a megmaradó kis gyepes tércsonkokra kőkupacokat rak, tetejében egy-egy cserép virággal. De másként is igyekszik házatáját mutatóssá tenni: szines kis törpeszobrokkal és tarkára festett keritéssel. Ház és kert igy egyesült igyekezettel kiáltják kifelé a bentlakók jelszavát: *még sem vagyunk szegények!*

Izlésbelileg mégis szegényebbek az egyszerü parasztembernél, mert annak zsupfedeles kis fehér háza muskátlis faragott tornácával *néprajzi jellegzetességünk és nemzeti kincsünk.* Egyszerü külsőjével *tiszta őszinteséget és épitészeti józanságot* mutat, lakója nem akar gazdagabbnak látszani és nem csinál hamis trükkökkel az utca felé hencegő látványosságot, se szemfényvesztő mutatványt.

Lássuk, melyek azok a legfontosabb szempontok, amelyeket még egy kis épitmény létesitése előtt is be kell tartani, de főkép komolyabb méretü villák esetében. *Először fel kell mérni a telket, esetleg a fákat is.* A kert elrendezését együtt kell megoldani az épület elhelyezésével, melyet izlésesen „tálalni" kell a környezetben. Legelső követelmények például *a jó alaprajz és égtájolás. A szobák napos oldalra kerüljenek,* a kamra és mellékhelyiségek északra. Fontos továbbá *a jó bebutorozhatóság, egyszerü közlekedés,* a vezetékek, kémények összpontositása, lépcsőfeljáró elhelyezése, teherhordó pillérek kiosztása és még száz műszaki részletkérdés, amelyeket *együtt és egyszerre kell megoldani,* nem is szólva az esztétikát kivánó részletekről, melyeket leirni nem is lehet, csak megrajzolni. Igen célszerü előre gondolni a későbbi emeletráépitésre, vagy bővitésre is. Ezért a terv ugy készitendő, hogy majd kevés bontással átalakitható legyen az épitmény s az uj rész ne lássék egyszerü szervetlen melléragasztásnak.

Az összes létesitendő munkákról *részletesen megfogalmazott költségvetést* kell készittetni a tervezővel s ezt árazás végett átadni a vállalkozónak. Egy teljesen befejezett épület ugyanis *közel husztféle különböző iparosmunkából áll* és ezek a munkanemek többféle anyagból, jobb és kevésbbé jó minőségben, változatos mértékben készülhetnek. Ezáltal *az árak nagy skálája* adódik. Ha tehát a részletkérdések nincsenek irásban és rajzban rögzitve, *nem lehet az iparosvállalkozót felelősségre vonni* azért, mert a saját maga könnyitésére *primitiv, vagy hanyag munkát* végez, és olcsó szerelvényeket ad, nem pedig a legjobbat és legdrágábbat, melyet a megrendelő előre lát képzeletében. Ezért a *részletrajzoknak* is nagy szerepük van a tökéletes munka biztositásában. Sajnos ennek fontosságát is oly sokan nem tudják értékelni, pedig mi sem természetesebb ennél. Ha egy ruha elkészitéséhez szabásrajz, a kézimunkához szurt sablon kell, hogyne kellene a különféle térbeli anyagok, szerkezetek összeépitésének és izléses formát megkivánó részleteknek megmagyarázásához az iparost irányitó és munkáját megkönnyitő részletterv? *Ilyenek pl. ajtók, ablakok, vasrácsok műhelyrajzai,* valamint *párkány és lépcsőprofilok műkőmunkák* metszetei, *tetőszékrajz, elhelyezési* tervek. Naivság tehát azt hinni, hogy az engedélyezési tervrajz egy példánya egyben az egész munka épitési receptje is. Rendkivül fontos a többszöri *helyszini ellenőrzés* is, viszont az épités közben elhatározott ötletszerü változtatásokból gyakran előre nem látható bonyodalmak támadnak.

A berendezéseknél anyagi erőinkhez mérten alkalmazzunk *korszerü technikai ujitásokat,* mint pl. a beépitett szekrények, racionalizált konyhabutorok, higiénikus fürdőszobaszerelvények és gazdaságos világitásu lámpatestek.

A külső homlokzatot többféle művészi kivitelü munkával tehetjük érdekessé. Egy jó szobor, vagy kerámia relief a falon már sokat emel, ugyancsak egy izléses kovácsoltvas lámpa, ablakrács, vagy hasonló műlakatosmunka is egyénivé és vonzóvá teheti az épületet. Éppugy egy szines üvegablak, sgrafitto fal, vagy kőmozaik is. Fel sem sorolható, *mennyi szerepet kaphatna itt iparművészetünk,* mint az épitészetben alkalmazott művészet.

Természetes, hogy mindezek létesitése elsősorban pénzkérdés, de ez a megállapitás nem mindenkire vonatkozik, s ezért nem is lehet felmentő itélet.

Mert tény az, hogy a középosztály társadalma az otthonával szemben *nagyfoku igénytelenségre nevelődött, ami az izlésbeli iskolázatlansággal is együttjár.*

Ámde nemcsak a közönségről van szó. Az ugyan mindenkinek a maga kára, ha makacsul bizva önépitészi zsenialitásában rossz házat szab magára, de kevésbbé közömbös, hogy a nemzeti vagyont képező épitőanyagok hatalmas mennyiségét *nem eléggé gazdaságosan épitik be.*

De ennél nagyobb tét is forog kockán. *Elsőrendü kulturális érdek* annak megakadályozása, hogy a hosszu éveken át képzett tervező szakembereket és épitőművészeket a társadalom önkénye és közönye kikapcsolhassa hivatásuk gyakorlásából, amelynek egyik legelső és legszebb problémája a magyar családi lakóház tipusának kikristályositása és általában a nemzeti jellegü épitészet megteremtése.

FARNADI FRIGYES.

Raoul Francé: Az állatok a történelemben

Raoul Francé, a közelmultban elhunyt s életmüve által magyarrá vált kiváló természettudós uj, s egyben utolsó könyve ez, amelyhez hasonló soha, sehol még nem jelent meg. Ez az állatvilág kulturtörténete — önálló, eredeti s mindennél izgalmasabb kutatások alapján. Arról szól, hogy az ember évmilliók óta él együtt az állattal s hogy ez az együttélés miképpen változtatta meg az emberiséget és az állatvilágot egyaránt. A tigris rokona szelid egérfogó macskává szelidült, viszont az ausztráliai kutya rabló „dingó"-vá vadult. A juhnak hosszas keresztezések után megnőtt és selymessé vált a szőre, hogy az ember ruhát készittessen magának, viszont az embermüvelte földeken milliárdszámra szaporodtak el a rágcsálók. Lett volna-e tatárjárás mokány mongol lovak nélkül, elterjedt volna-e az Iszlám, ha nem közlekedik a sivatag hajója: a teve? Az állat az ember legnagyobb barátja és legnagyobb ellensége! Kulturánk elképzelhetetlen az állat közreműködése nélkül! Ez a nagystilü és sok-sok eredeti fényképpel illusztrált munka, amely a kiváló tudós hatalmas olvasótáborának bizonyosan sok uj, lelkes hivet fog szerezni, a *Dante* kiadásában jelent meg.

A K.S.V. LAPJAI:
NEMZETI UJSÁG
UJ NEMZEDÉK
KÉPES KRÓNIKA

Feigl Frigyes

Autoterverő

1928–29

Ennisk 1930. 83. l.

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] 17 [illegible]

18. [illegible]

[illegible]

[illegible]

Feigl Frigyes
építő iparművész
1928-34

Iparm. Isk. Évk.
1930-34. 45. l.

Szent Jeromos.

Feigl Frizzes

butorstevezö

1931. végbiz. elegs.

Iparm. Isk. Évk.

1930-34. 47. l.

PECHY ERZSEBET POHARA, (190. kép)
poncolt alapon vésett címerrel és 1648-as évszámmal. A másik címer „Ipolyi Arnold anyai ősétől 1882." körirattal újabb. Schliesser Jakab nagyszebeni ötvös műve 1648-ból.
Aranyozott ezüst, mag. 11·1 cm.
Az Ipolyi-gyüjteményből.
Ipolyi, Biharvármegye 400/60. szám. — Radisics Ipolyi, 86. szám. — Erdélyi kiállítás, 1931., 114. szám. — Kőszeghy, 1414b. szám.

MELLBOGLÁR
zöld zománccal, türkiszekkel, ékkövekkel, kiálló zománcos és leveles dísszel. Johannes Maurer nagyszebeni ötvös műve 1650 körül.
Aranyozott ezüst, átm. 12·6 cm.
Gerevich PA, 260. l. — Erdélyi kiállítás, 1931., 343. szám. — Kőszeghy, 1421. szám.

KÓKUSZPOHÁR,
Augsburg, PK mester műve, XVII. század.
Aranyozott ezüst foglalatban, füllel.
Az Ipolyi-gyüjteményből.
Gerevich PA, 260. l.

FEDELES KUPA
füllel, zománcos indadísszel.
Augsburg, XVII. század.
Ezüst, mag. 12 cm.
Az Ipolyi-gyüjteményből.
Árvízkárosultak 1876., 42. l., 44. szám. — I. A.: Magyar mű- és történeti emlékek kiállítása. Századok, X., 1876., 501., 534. és 551 l. — Ipolyi, Biharvármegye, 220. szám. — Gerevich PA, 260. l. — Őszi kiállítás, 1930., Ipolyi, 160. szám.

Feigl Friggyes

építő iparművész

1934. képesítő oklevelet nyert, jeles

Iparm. Isk. Évk.

1930-34. 48. l.

OSTÁBLA-JÁTÉK,
összecsukható, benne csontb: bá'.
Német munka, XVIII. századu.
Aranyozott ezüst, szél. 6 cm.

TŐR,
niellós hüvellyel és csontmarkolattal.
Török munka, XVIII. század.
Ezüst, hossza 25 cm.
Az Ipolyi-gyüjteményből.
Radisics Ipolyi, 81. szám.

TŐR,
festett, zománcos tokkal.
Perzsa munka, XVIII. század.
Hossza 47 cm.
Az Ipolyi-gyüjteményből.
Radisics Ipolyi, 91. szám.

TÜZELŐSZERSZÁMOK ÉS DOHÁNYZÓ-ESZKÖZÖK,
56 darab.
XVIII—XIX. század.

MELLKERESZT,
háromkarélyos szárvégekkel.
Balkáni munka, XVIII. század.
Ezüst, előlapja aranyozva, mag. 9·5 cm.

MELLKERESZT,
Credo felirattal. Balkáni munka, XVIII. század.
Aranyozott ezüst, mag. 7 cm.

TRIPTICHON.

Feigl Friggyes

építő-iparmunkás

1934. szakoklevelet nyert

jó

Iparm. Isk. Évk.

1930–34. 48-l.

Farnadi Frigyes

okl. építő iparművész

l.

MAGYAR IPARMUVESZET

1937. 21. l.

(Az 1936 évi kar. vásár)

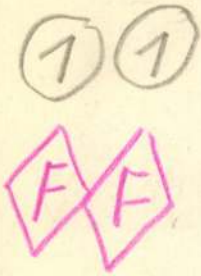
1
1
F
F
Két?

Farnadi Frigyes

(Az Egyes. Társ. kebelében folyt. működés)

Elnök üdvözölte a megjelenteket és az ülést megnyitotta. Ismertette a karácsonyi vásár lefolyását és eredményét. 14.000 pengőn felüli volt a vásárlás, amelyből a Főváros mintegy 500 pengő értékű tárgyat vásárolt. A társulat is vásárolt 1500 pengő értékben. A vásár igen nagy látogatottságnak örvendett és a kiállított tárgyak színvonala a tavalyihoz képest igen nagy emelkedést mutatott. Javaslatára a kiállítási bizottság Farnadi Frigyesnek, a vásár installációja tervezőjének, Urbányi Vilmosnak, a kiállítási bizottság helyettes elnökének és ifj. Payer Józsefnek, a kiállítási bizottság előadójának a karácsonyi vásár körül végzett buzgó és eredményes munkásságáért jegyzőkönyvben mondott köszönetet.

IPARMŰVÉSZET
1937.63.

Farnadi Frigyes

1935

A karácsonyi vásár december 4-én nyílt meg az Iparművészeti Múzeumban és január 6-án zárult. A társulat karácsonyi vásárai évtizedek óta a magyar iparművészek és iparosok műveinek ízléses, finom bemutatói. Ez a vásár is — úgy az installáció felépítésében, mint pedig a kiállított anyag minőségében — az utóbbi évek egyik legsikerültebb bemutatója volt. Dacára annak, hogy a társulat nem a kisebb, olcsóbb, hanem a finomabb, értékesebb tárgyak kiállítására fektette a hangsúlyt, az eladás mégis erősen megnövekedett. A kiállítás megszervezését és megrendezését a társulat kiállítási bizottságának élén Lakatos Arthur festőművész, tanár, Urbányi Vilmos okl. építő-iparművész és ifj. Payer József okl. építő-iparművész végezték nagy lelkesedéssel és buzgalommal. A rendkívül ízléses és szakszerűen megoldott installáció Farnadi Frigyes okl. építő-iparművész tervei szerint készült. A kiállítást társulatunk örökös elnöke dr. vitéz József Ferenc királyi herceg úr ő fensége és Anna királyi hercegasszony nyitották meg december 4-én délután 6 órakor nagy és előkelő közönség jelenlétében. A Fenségek igen sokáig tartózkodtak a vásáron és sok tárgyat meg is vásároltak. A vásáron kiállítók száma 121 volt, az elért eladási forgalom 14.085 pengőre rugott. A vásár 1936 január 6-án zárult.

MAGYAR IPARMŰVESZET
1937. 4. sz. / O. M. Iparműv. Tár. jelentése 1936. évi működéséről. / 64. l.

KERTÉSZETI KIÁLLÍTÁS. „Május királynője“— így lehetne nevezni azt a tavaszi kertészeti és virágkiállítást, mely minden májusban kinyílik és virágzik a Stefánia úton. Budapest és a környék kertészetei ezúttal is remekbe dolgoztak. Igazi paradicsomot varázsoltak a Fővárosi Kioszk köré, melyből egy-egy pavillon mint kedves ékkő ragyogott ki. Évről-évre jobban meglátszik a kiállításokon a rendezés rutinja, gondossága és ezúttal még a részletek ízlése szempontjából is alig találhat a kritika kifogásolni valót. Jóleső látvány volt elsősorban az a magyaros, tornácos udvarház, melyet a nagyontehetséges fiatal építő iparművész: Farnadi-Feigl Frigyes tervei szerint egyszerűen és derűs tisztasággal építettek fel. Egészen különleges „virágbarát“ stílusra tesz szert ez a művész, aminek kedves megnyilatkozása volt a Fővárosi Kertészképző Iskola meglepő szépségű belső elrendezése is. Amit itt piros és kék hortenziákból, zöld víztükörből és fenyőgallyak falsorába állított fehér szoborból elénk varázsolt, igazi kerti szimfónia volt, a szó legjobb értelmében. Kertészeink példát adnak a magyar társadalomnak arra, hogyan lehet és kell a tervezőművészt a saját anyaguk érvényesítésére megnyerni s ezzel az ízléskultúra mellett az üzleti érdekeket is szolgálni. Igaz, hogy ami a tulipánokat, rózsákat, a nyáron is virágzó dáhliákat és a gyönyörű újfajta, gombaalakú calceolariákat illeti — nem igen lehet panaszkodni a kertészek nyersanyagára sem. Hihetetlen az a színorgia, melyet a virágágyak, a cserép-arrangementok nyujtanak. De pazar ízlés nyilatkozik meg egy-egy virágcsendéletben is. Egy szakajtó tele mezei virágokkal, egy kosár zöldfőzelékek potpourrijával, azután egy fekete márványüvegfülke, benne egyetlen hatalmas hortenziacsokorral, tökéletes ízlésre vallanak. A szobrok elhelyezésében is nagy a haladás a multévekhez képest. Most már csak az a kívánatos, hogy a kerti bútorokra, az asztalterítésre is nagyobb gondot fordítsanak a rendezők, hogy a virágkötözés művészetéből is adjanak jobb kóstolót, mint amilyent a kiállítás nyujtott. Olyan komoly és szép kiállításban, mint ez volt, mindennek elsőrangúnak kell lenni.

Dr. N. P.

MAGYAR IPARMŰVÉSZET 1937. 110. l.

az útépítő-gépek iránt volt hatalmas kereslet déleurópai országokba való szállításra. Érdekes része volt a vásárnak az a bútorosztály, melyben a „Munka szépsége“ című hivatal állította ki az idei év iroda- és műhelybútorainak mintegy 130 legjobb modelljét. A német birodalmi kamara 1936-ban pályázatot írt ki, jó, egyszerű s olcsó bútorok tervezésére s ennek a pályázatnak eredményeit mutatták be ezen az osztályon. Ehhez kapcsolva az asztalos- és bútoripar képviselői számára külön előadást is tartott a birodalmi kultúrszenátus képviselője „a lakásszépségről s a mindennapi kultúráról“. Az idei lipcsei vásár sikere egyébként arra késztette a vásár vezetőségét, hogy a jövő év tavaszára új csarnokok építését vegye tervbe. N. P.

SZOBOR-ELTÁVOLÍTÁS. A párizsi községtanács egyik bizottsága nemrég elhatározta, hogy hadjáratot indít a francia fővárosban levő ízléstelen szobrok ellen. Állítólag már el is határozták, hogy az első két „áldozatot“, a Tuilleriák kertjében álló Lafayette- és Garibaldi-szobrot a közel jövőben eltávolítják. Ebből az alkalomból egy magyar napilap négy jeles szobrászunk véleményét is megkérdezte a kérdés elvi oldalára vonatkozólag. A négy különféle irányhoz tartozó szobrász leplezetlen őszinteséggel válaszolt a kérdésre, persze a magyar viszonyok szemmeltartásával. Csorba Géza válaszának lényege az, hogy ő nem rombolná le az eltávolított szobrokat, mert ehhez senkinek sincs joga. De létesítene egy külön múzeumot erre a célra, a Szépművészeti Múzeummal szemben s ennek azt a címet adná: az Elrettentő Példák Múzeuma. Ligeti Miklós szerint: csak idővel lehet határozott értékítéleteket mondani szobrokról. Ehhez évtizedek kellenek, mert a ma véleménye holnap már megváltozhat. Nálunk nagyon kicsi még a szobrászati tradició. A Kolozsvári testvérek Szent György-szobrától eltekintve minden, ami a szobrászat terén történt, az utolsó 50—60 évben volt. Csak a Széchenyi-szoborral indult meg szobrászatunk. Medgyessy Ferenc szerint csak annak van joga eltávolítani egy szobrot, aki tud jobbat állítani helyette. A főváros máris igyekszik javítani a helyzeten és helyenkint egy-egy meg-

Farmandi Frigyes

d.

Magy. Tparm

1938. 303. l.

Kép

a II.

18.14

s 1.

Mölleszthvány
műépítés

maradvány:	442·04
előleg:	14279·03
együtt	14721·07
elszámolva	14739·21
túlkiadás	18·14

előleg ertetett

Farnadi Frigyes

l.

MAGYAR IPARMUVESZET

1940. 30. l.

kép

Farnadi Frigyes

l.

Magy. Iparm

1941. 132 l.

Társulati közlemények

Kiállítási bizottságba
meghívták

Farnadi Frigyes

Uj magyar Othon kiáll.
1940.

Kompa, terv, fenti

Repr.

Tér és Forma

1940. 2. sz. ~~30~~ 31. l.

kép

75334

MDK

Farnadi Frigyes,

épitö iparmüvész.

A kiáll.-t rendezte: OMIT és Magy. Ip.Müv.Orsz.Egyes.

"Magy.orsz." 1940 márc.16. 8.l.
Mária Valéria u. helys. "Uj Magyar Otthon" kiáll.

Farnadi Frigyes

okl. épitő-iparmüvész

Uj Magyar Otthon Kiállitás, 1940. katalogusa
32 lap

MDK

Farmadi Feigl Frigyes,

III.dij. Budapest aug.20.-ki tüzjátéka a kivilágitott Citadellával.Estifények. Repr.

"Budapest"feliratással.

Budapest Székesfőváros idegenforgalmi plakátpályázatáról.
Magyar Iparművészet. 1935. 3.sz.

MDK

Farnadi Frigyes

Virágkiállitás pavillonja, tervezte fenti. Repr.

Pavillonok a Budapesti Nemzetközi Árumintavásáron. Magyar Iparmüvészet 1938. 94.1.

Farnadi Frigyes, lakásterv.-ip.müv. MDK

az uj magyar lakás felé mutat F.Fr. kétszobás otthona.

Mária Valéria utcai kiállitó termek.
Szép hallok, szobák, kertudvarok és munkásházak az "Uj Magyar Otthon" kiállitásán.
Magyarország. 1940.febr.28. 4.1.

MDK

Farnadi Frigyes,terv.-ip.müv.

a "Kirakatok-utcája" részlegben láttuk kiállitva

Hoffmann Ferenc-cég kirakatát.

Az Ipaim. Társulatnak az Ipaim.muz.-ban rendezett
50 éves jub.kiállitásának résztvevői.
Magyar Iparmüvészet.1935. 266.l.

MDK

Farnady Frigyes,

tervező-iparművész jutott nagyobb feladathoz a kiállítással kapcsolatban.

Művészieség, magyarosság, modernség és célszerűség az uj magyar lakáskultura ideálja. Ip.u.tére.palo. tájában. Mária Val.-u.

"Uj Magyar Otthon" kiáll.
Esti Ujság. 1940.febr.29. 7.l.

Family Prayer.

Farnady Frigyes,lak.ber.-ip.müv.

a kétszobás lakáskiképzésnél a konyhát és elö szobát F.F. tervezte, be is rendezte a modern lakásépités szellemes hely kihasználásval.

Mária Valéria-utcai állandó kiállitó otthon. Szépmüvi Az uj magyar lakáskultura bemutatkozó kiállitása -Pest.1940.febr.28. 4.1.

MDK

Farnadi Frigyes

h.j: Régi és mod. remekek a karácsonyi ipar,vásáron.
Magyarország 1936, dec. 5. 10.1.

MDK

Farnady Frigyes

Lakatos Arturral és ifj.Payer Józseffel rendezte az Ipm.Társ. karácsonyi vásárát.

Pesti Napló 1936.dec.5. 11.1.

M.D.K.

Farnadi Ilonka

"Mi készülhet anyuka régi ruhájából?" c. gyermekruha leirását hozza a lap.
Négy rajzsorozattal illusztrálja cikkét.
Repr.

Szinház, Bp. 1946. jan. 23-29. II. évf. 3-4. sz. 29. lap

.K.C.

M.D.K.

Farnadi Ilonka

"Farsang" cimmel a lap bemutatja a művész hat ruharajzát.

Szinház, Bp. 1946. jan. 15-21. II. évf. 3. sz. 26-27. lap

M.D.K.

Farnadi Ilonka

Öt divattervét bemutatja a lap "Pesti Divatlap" c. rovatában.

Szinház, Bp. 1946. ápr. 13-19. II. évf. 13. sz. 22. lap

M.D.K.

Farnadi Ilonka

Divatterveit bemutatja a lap "Csikos" cimmel.
Két rajz.

Szinház, Bp. 1946. ápr. 26.- május 2. II. évf. 15. sz. 29. lap

M.D.K.

Farnadi Ilonka

Négy divatrajzát hozza a lap "5 divatrajzoló 2o/~~divatrajza~~" nyári terve"/ címmel.

Szinház, Bp. 1946. május 29.-juni.4. II. évf. 2o. sz. 28-29. lap

MDK

Farnadi Ilona

Magyaros női díszruhák, tervezte Farnadi Ilona. Repr.

Muskátli, 1936. 117.lap

Farnadi Frigyes építész

A főv. pályadíjának nyertesei.

Magy. Iparművészet 1939. 123 l.

M.D.K.

Farnadi Ilonka

Két ruhaterve: "Kapucnis halina szürkabát" és
Halina "Bolero" cimekkel magyaros kosztümök.

Film Szinház Irodalom, Bp. 1941. febr. 21-27.
IV. évf. 8. sz.

M.D.K.

Farnadi Ilonka divattervező

Két magyaros ruhatervét mutatja be a lap a „Budapest Divatváros" c. rovatban.

Film Szinház Irodalom, Bp. 1940. juli 26.-aug. 1. III. évf. 30. sz. 24-25. lap

M.D.K.

Farnadi Ilonka

Öt ruhaterve "Erdélyi ruhák" c. rovatához. Magyaros mintákkal készült rajzok.

Film Szinház Irodalom, Bp. 194c. szept. 27.-okt. 3. III. évf. 39. sz. 27. lap

M.D.K.

Farnadi Ilonka

Tiz divatrajza "Mosó ruhák" cimmel.

Film Szinház Irodalom, Bp. 1941. juni. 6-12.
IV. évf. 23. sz.

M.D.K.

Farnadi Ilonka

Két rajzát hozza a lap a tavaszi divattervek között.

Film Szinház Irodalom, Bp. 1942. febr. 13-19.
V. évf. 7. sz.

MDK

Farnadi Ilonka

Ősziruhák - köpenyek. Farnadi Ilonka tervei. Repr.

Muskatli, 1940. 68.1.

MDK.

Farnadi Ibolya
Grafikus

December 9-én elhunyt.

Halálozás. Sl.
Magyar Nemzet, 1959. dec. 13.

MDK

Farnadi Ilona

A magyaros öltözködési divatpályázaton délutáni ruhák terveiért diszoklevelet és II.dijat kapott terveiért. I.dijat az ünneplő ruhák terveiért.

Magyar Iparművészet, 1934. 169-70. Képekkel.

M.D.K.

Farnadi Ilonka

Magyaros mintákkal ellátott/
/Sikosztüm tervét bemutatja a lap, amelyet a Magyar Iparmüvészek Országos Egyesülete pályázatára készitett. A magyaros ruhákat a Magyar-Otthon kiállitás keretében mutatják be.

Interju B. Czeke Vilmával a magyaros "vándor kollekcióról" c.
Film Szinház Irodalom, Bp. 1939.nov. 8-15.
II. évf. 45. sz. lapszám nincs.

Farnadi Richard

M.D.K.

Üvegmozaikfestő

Méltatás — Műveiről.

Geszthely: Valéria: A Királyfürdő nimfája után nyomoztam

Ország-Világ, 1960. május 18 - 20 szám

MDK

Farnadyné Krause Mici

Edina, paszt.

Pappenheim comtessek, paszt.

Tanulmány, paszt.

" "

M.Képzőművésznők E. 9.kiáll. N.Szal. 1917.ápr.

12-13 l.

M.D.K.

Farnadi (Feigl) Friges.

iparminvész

terve 100 pengős megvételben részesült a kislakások butorzatára kiírt pályázaton!

Vállalkozók Lapja. Bp. 1935. LVI. évf.

máj. 8. sz. 11. old.

• INNEN-ONNAN •

E SZÁMUNKHOZ mellékelt szúrt mintalapunk a következő eredeti nagyságú rajzokat tartalmazza:

1. Vagdalásos párna (vagy terítő) minta. — 200-as csipkevarró cérnával.

2. Mezőségi vőfélykendő széldísze. Készíthető: vörös fejtővel vagy Mez Volga fonállal. — Dr. Ujváriné K. Adrienne gyüjtése és másolása.

3. Eredeti torockói csík. — Hímezhető: Mez Volga fonállal.

A RÁKÓCZI-TÉRI ÁLLAMI NŐIPARISKOLÁBAN a vallás- és közoktatásügyi miniszter 63833/1939. V. 2. u. o. sz. alatt az 1939/40. tanévre állami ipari leányközépiskola felállítását rendelte el.

Az új iskola neve: „Budapesti M. Kir. Állami Ipari Leányközépiskola."

Az Ipari Leányközépiskola igazgatásával vitéz Spolarich László igazgatót bízta meg a miniszter. — Ezzel egy újtípusú gyakorlati iskolával gyarapodott az ország.

A LAJOS-UTCAI ISKOLA ZÁSZLÓT AVATOTT. A székesfőváros Lajos-utcai polgári leány- és nőipariskolájának vöröskereszt csoportja május hó 13-án délután zászlóavató ünnepéllyel kapcsolta össze az anyák napjának kedves ünnepét.

MŰVÉSZET A BÁLTEREMBEN. Érdekes kísérletet tett egy előkelő angol hölgy, Lady Dunn, a művészetnek társasági szerepeltetésére. A Norwich-Houseban rendezett jótékonycélú bálja alkalmából a tánceremben kilenc festőnek kilenc nagy díszítőfestményét mutatta be, melyeket erre az alkalomra rendelt. A képek mindegyike más-más jelenetet ábrázolt. Egyik a cirkuszi életből vette témáját, másik a music-hallból, egynek „apáink öröme", másiknak „tengerparti család" volt a témája. Egy nagy falfestmény a victorianus idők polkázó társaságát elevenítette meg. Legnagyobb sikere Rex Whistlernek, az ismert színpadi díszletfestőnek volt, aki egy mulatságos téli képén a mostani politikusokat Dickens-korabeli keretben fogta össze. A művészek úgy nyilatkoztak, hogy valóságos üdülés volt számukra ez a kellemes feladat.

A HÁZI-IPARSZERŰ MUNKÁK legkisebb munkabérének megállapítását — éppen úgy mint az ipar minden ágában már meghatározták — az ipari minisztérium jónak látta megindítani. Szakemberekből álló bizottságok foglalkoznak már a nagy kérdéssel és azon fáradoznak, hogy a bérkulcsot meghatározzák. Amint tudjuk ez nem egyszerű és könnyű feladat, mert a kézimunkák elkészítése mintánkint és a sokféle technika szerint változik. Hozzájárul a nehézséghez a különböző anyagoknak (alapanyagoknak és fonalaknak) a munka alatt tanusított sajátsága és bizonyos kézimunka fajjal szemben tapasztalható alkalmassága és alkalmatlansága, valamint az egyes technikáknak egyazon darabon való előfordulása.

Pedig ennek a kérdésnek elintézése fontos és sürgős, mert a háziiparban a munkabérek szomorú rendezetlenségben vannak. A szegény falusi asszonyok, leányok gyakran nem keresik meg a napi egy pengőt, sőt 80 fillért sem munkájukkal, ha vakulásig dolgoznak is.

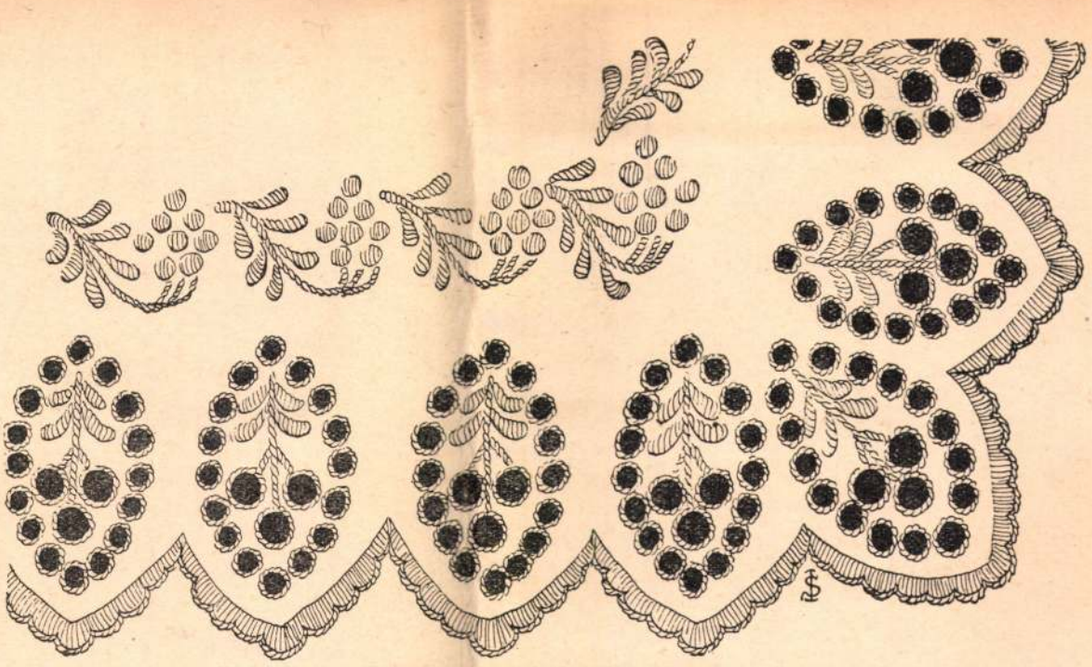

Borsodmegyei keszkenő mintájának részlete. Szabó Ida gyüjtése.

A szerkesztésért és kiadásért felelős: vitéz Spolarich László. 31.315. — Kir. Magy. Egyetemi Nyomda. (F.: Thiering R.)

MAGYAR ROKOLYÁK

Nem kell bővebben ismertetni és méltatni ezeknek a ruhadaraboknak a nagyszerű célszerűségét. Minden jó tulajdonságukat beigazolta már elődjük, a népszerű „osztrák dirndli“ ! Határozottan érezzük, hogy a dirndlikről már csak mult időben beszélhetünk, a jövő idő a magyar rokolyáké !

Ezer szín, számtalan forma és eredeti szépség áll rendelkezésünkre. Csak elő kell venni a parasztasszonyok csinos viseletét, tarka hímzéseit, s a tervezők boszorkánykonyháján megszületik a komoly, szép úri ízlésnek való nyaraló ruha, a magyar rokolya.

1. Lehet a ruha egyszínű, pld. középkék vászon, erre fehér sárközi vagy torockói pamuthímzést alkalmazunk. Az ingváll fehér batiszt boldogi lyukas hímzéssel.

2. Csinos és praktikus anyag a kék-fehér csíkos házi szőttes vászon. Fehér vászon kötélyét és ingvállát egyszínű apró sárközi vagy szűrhímzés és farkasfog díszíti.

3. Tarka virágmintás karton vagy flokon szoknya, fehér vászon csíkra hímzett sárközi mintával. Kötélyét és ingvállát boldogi lyukas rózsák díszítik.

4. Stilizált matyóruha, egyszínű vagy mintás anyagból.

5. Eredeti kalocsai népviselet. Szoknyája rózsamintás színes karton. Ügyesen és eredetien érvényesül itt a fehér csipkés alsószoknya divatja.

6. Piros-fehér—kék-fehér babos rokolya, eredeti népi szabású pruszlik derékkal. Ingvállja és kötélye fehér vászon, száda vagy batiszt, piros, vagy kék buzsáki vagdalásos mintával.

FARNADI ILONA

Farnadi Ilona : Magyar rokolyák.

kodás, az otthonért élés elengedhetetlen asszonyerényeit.

Épp azért a kézimunkatanítást egyetlenegy női középiskolából sem zárnám ki, sőt, a főiskolák, egyetemre járó nők számára is szükségesnek tartanám, hogy kézimunkavezetésben részesüljenek.

Nincs az a foglalkozás, ami el tudná nyomni a nő ajándékozó hajlamát, ha van szíve. Láttam én már végzett gyógyszerésznő gyermekszobáját tele írásosmunkával és láttam már középiskolai igazgatónőt is saját maga hímezte bútortakarók között. Amelyik pálya pedig a nőt elvonja attól, hogy szeretetadásban élhessen, az nem is neki való, ott nem is állhatja meg igazán a helyét.

Otthonvár védelmezésének, fennmaradásának gondja a ház asszonyáé. Itt a muníciót nem a felhalmozott élelmiszerkészlet és bútorok tömege, hanem a szeretetfegyverek sokasága alkotja. Ott, hol az otthon várúrnője örömosztással terített asztallal, lélekmelegséggel fűtött szobával, békehanggal vetett pihenővel és szeretetvirágokkal hímes köntössel várja haza az életharcból urát s az apródokat, a családtagokat, ott a várúr bízvást kiírhatja kapujára: Otthonváram bevehetetlen. Érdemes volna statisztikát vezetni a válni induló, vagy válásra ítélt asszonyokról, hogy vajjon hány volt közöttük kézimunkás. Fogadok, hogy egy százalék sem. Az otthonát kézimunkájával díszítő, hozzátartozóit hímzéssel szépítő asszony soha sem lesz fészekromboló.

Dr. JÁMBORNÉ ZSÁMÁR MARGIT

Farnadi Ilona: Magyar rokolyák.

a néphímzések átvételénél egyáltalában nem szégyen az utánzás. Sőt, jó darabig csak kész minták után dolgozhatunk, míg vérünkbe jön annak a hímzés- és díszítésmódnak a gondolatmenete és csak azután jöhet a minták változtatása, a hímzésirány továbbfejlesztése.

Ezt a továbbfejlesztést csak úgy érhetjük el, ha ugyanazzal a hímzésmóddal éveken át foglalkozva, többféle munkát készítünk. Egy községben csak egyféle hímzésmódot pártoltatnék a gyermekekkel. Vagy a környék népi hímzését venném át, vagy ha a vidék nem ismer különösebb hímzésmódot, akkor egy elszakított területi hímzésfészek művészetét ültetném át abba a városba, vagy községbe, ahol a kézimunkavezetés rám van bízva. Felső hatóság irányítására több iskolát és így egész környéket lehetne e g y népművészeti irányba benevelni.

A kézimunkáknál már elemitől kezdve megkövetelném, hogy azok a gyermekek rajzai után készüljenek. Igaz, ma is tanítják a rajzórákon tervezni a gyermekeket, de nem oly mértékben, hogy az saját használati tárgyaik díszítéséhez önálló munkásságra vezetné őket. A sok unalmas dézsa, kávédaráló, lapát és egyéb holmik távlati rajza helyett inkább díszítőrajzra vezetném a nőiskolák növendékeit. A szépítés, díszítés a nő vérében van, könnyen el is tanulja. Hisz már kis pontok és könyvek rajzából fehérhímzéstervet lehet készíteni. Az ősszel rajzolt virágelemeket pedig télen emlékezetből előkapva kézimunkatervezésre használnám fel. A kínai leányok is szárított virágok után kézimunkáznak. És milyen ügyesen!

A sok egyéni rajzzal, tervezéssel készült munkával aztán kis versenydélutánt rendeznék, a szülők bevonásával. Egy ilyen kis szavazással, versennyel, kis előadással, ruhabemutatóval, esetleg még uzsonnával is egybekötött délutánon biztos jobban közelednének a szülők a tantestülethez, mint a merev szülői értekezleteken, hol eddig sehogy sem lehetett elérni, hogy abból megbeszélések fejlődjenek ki.

A karácsonyelőtti idő az ajánkékkézimunkázgatások izgalmában telne el, a bőjti unalmas napokra lehetne a kézimunkaversenyt rendezni. Tudjuk, hogy színdarabok előtt mily lázasan készülnek el a ruhadarabok. Ugyanígy buzgólkodnának a leányok, ha kézimunkájuk bemutatásával szerezhetnének dicsőséget, elsőséget. Az évvégi kiállítások erre nem alkalmasak, mert ebben az időben már a komoly tantárgyak jegyeitől való félelem elvonja a kézimunka iránti érdeklődést.

A húsvét utáni időt a kirándulásra varrás izgalma éltetné. Ha már van intézeti ruha, egy útitáska, vagy strandvánkos vagy egyéb nyári alkalmatosság készítése a kiránduláson használás örömével volna egybekötve.

Kézimunka tanításnál nem kötném meg a tantervet ilyen rendeletekkel, hogy pl. első osztályban írásos munka, másodikban szálánvarrott, harmadikban sárközi hímzés stb.

Minden vidéknek kötelessége volna saját környéke hímzésmódját terjeszteni. Így például Győrben milyen könnyen lehetne a kétszínű laposhímzéses rábaközi hímzéseket pártolni! Virágmintáinak változatossága, állatmotívumai érdekesek, készítésük élvezet. De annak sem szabadna előfordulni, hogy győri tanítónő nem ismeri a rábaközi szálánvarrott öltést, vagy a közeli csornai rátétes, vagy a fehérhímzésre alkalmas hövelyit; vagy itt van a közelben, fínom vásznak számára a komáromi, hetényi hímzésfészek is.

Nőiskolák számára fontosabbnak tartanám, hogy egy-egy kézimunkafészekbe tegyenek kirándulást, minthogy szobrok előtt szavalatokat rendezzenek és gázgyárakat nézegessenek. A férfihősök utánzása a fiúiskolák dolga. A leányok mily sokat tanulhatnának, ha a falu asszonyait munkájuk közben látnák, hogy a kenyérsütés, állatetetés és mezei munkák gondja mellett milyen kedvesen tudnak törődni a házi dolgok kiszépítésével.

Hogy úgy az iskolák, mint a világot látni induló kirándulótársaságok számára láthatók legyenek ezek a szép női népművésztermékek, sokszor kellene falusi kézimunkakiállításokat rendezni, aztán meg mintaházakat pártolni, hol a hímzőasszonyok munkájuk közben, otthonuk keretében is példát tudnak adni a szeretetosztás művészetére.

Igen, a kézimunkázás lefőbb indítóoka a szeretetadás. Hímzek kis gyermekemre, hogy szép legyen, hímzek férjemre, mert szeretem, hímzek a párnára, törülközőre, hogy szép vegye körül szeretteimet.

Még a fiatal leány magaöltözködése is a szeretet jegyében folyik. Kedvesének akar tetszeni, vele örömet okozni.

Úgy tizennégyéves korig a leányt nem igen izgatja a ruha, amit ráadnak. Inkább csak a mamák akarnak babáikban gyönyörködni.

Tizenöt-tizenhatéves korban kezdődik a leány érdeklődése azirányt, hogy mit vegyen magára.

Az öltözködésnél két indítóok szerepel ebben az időben. Az első a párkeresés izgalmában a szépséggel hódítás, a második a női ellenfelek legyőzése gazdagság fitogtatással.

Aki férfinak akar tetszeni, feltűnő színeket, fényes holmikat, változatosságot keres. Aki női ellenfelei lefőzésére törekszik, keresi a fínomat, a drágát, az utánozhatatlant.

Amíg a nő e g y férfinak akar tetszeni, széptevése nem bűn. És, míg jó anyag keresésében igyekszik társnői fölé emelkedni, szintén nem vétkezik. Hogy a női öltözködési verseny rossz vágányokra ne terelődjék, ennek legjózanabb mérséklője a kézimunkás ruhaviselet.

Míg a leány otthon ülve készíti el díszes ruháját, nem kell félni, hogy a háztól távol kalandozva elveszíti jóhírnevét. Az ilyen leány, biztos, megbecsüli szerelmesét, vigyáz rá, félti szerelmét, mint nehezen megszerzett ruhája hímét. Asszonykorában majd a fészket rakja ki hímes virágaival. Gyermeke, férje holmija fogja szerető kézimunkás kezeit hírdetni.

Az öltözködésverseny letompítására is jó a hímes ruha. Lassan készül, meg kell becsülni, nem kerülhet olyan hamar lomtárba, mint a pillangóöltözetű selyemruhás, festettvirágos nők ruhája. Hímzésre már tartósabb anyagot választunk, meg maga a kézimunkázás is biztosítja az anyag tartósságát. Igen, a hímes, kézimunkás ruha a női hűség szimbóluma.

A türelemmel, kitartással készített kézimunka fejleszti a kötelességérzetet, az otthonhoz ragasz-

Muskotli 70-71. l.

Kovács ?

Farnadi Ilona

Farnadi *Ilona*, divat- és kézimunka-tervező, *1909. Ismert nevet szerzett az *Uj Idők*, *Otthonunk* és *Magyar Iparművészet* folyóiratokban megjelent terveivel.

Uj Idők Lex

IX. K.

Divattervezési tanfolyamot vezetett a Népmův. Központ megbírásából 1948.

— Ki az a Julis?

— Ehun e! — és egy percre kinyitotta a szekrény ajtaját. — Az anyját is úgy hítták, legyen ez is Julis, ha kikél.

— Kinek kelteti, — kérdeztem, — valami gyereknek?

— Magamnak.

Megértettem. Pista bácsi agglegény, nincs senkije az öreg nénjén kívül... Ettől kezdve magam is élénken figyeltem Julis fejlődését. Napjában önkéntelenül is többször megnéztem a szabályozót, nem csökken-e a hőmérséklet, vagy nem hág-e magasabbra a kelleténél.

Így telt el néhány hét, izgatott várakozásban. Pista bácsi nem mutatta, de tudtam, hogy ő is alig várja a huszonegyedik napot, amikor a tojás héját belülről kopogtatni kezdi a csibe. Ez a nap éppen vasárnapra esett. Resteltem magam előtt is, de ezúttal képtelen voltam a szokásos jóízű lustálkodásra. Nem hagyott nyugton a csirke; nem fullad-e meg a szekrényben, nem kell-e vizet adni neki... Le is pottyanhat a polcról.

Kiugrottam az ágyból, gyorsan felöltöztem és beszaladtam a laboratóriumba.

Ott ül ám Pista bácsi is a szekrény előtt és pipázik.

— Maga is bejött? — kérdeztem kissé bosszankodva, hogy lelepleződtem. Láttam, az öreget is kellemetlenül érinti a találkozás. — Van-e már valami?

— Semmi.

Ültünk szótlanul. Mint két bábaasszony... Eltelt a délelőtt... elmúlt a délután.

— Talán segíteni kéne neki... Mi lenne, ha egy kicsit megtörögetnénk a héját?

Kivettük a tojást, kicsit hallgatóztunk a héjon keresztül.

— Nem szabad sokáig kinn tartani. Megfűl!

Én tartottam, Pista bácsi óvatosan és nagy hozzáértéssel kopogtatta. Végre megnyílt a héj és ekkor egymásra néztünk.

Julis — záp volt..

FELICZIÁN VILMOS

Ami a legjobban érdekli a szülőket

A szülőknek nagy gondot okoz, hogy milyen iskolába járassák gyermekeiket. Ezt a gondot akarja megkönnyíteni egy kitűnő szakkönyv, amely a közelmultban jelent meg. A könyvet *Ozorai Frigyes dr.*, ny. középiskolai főigazgató szerkesztette. Címe: *Hazai iskolák, nevelőintézetek és internátusok ismertetője* és részletesen tájékoztat az ország valamennyi fiú- és leánynevelő- és tanintézetéről, internátusáról, szakiskolájáról stb.

A csinos kiállítású és a maga nemében páratlan könyvet *A tehetséges gyermekek kiválasztása és nevelése* című értekezlet és több értékes cikk gazdagítja.

Kapható minden könyvesboltban és a szerzőnél (Budapest, III., Árpád fejedelem-útja 55/a).

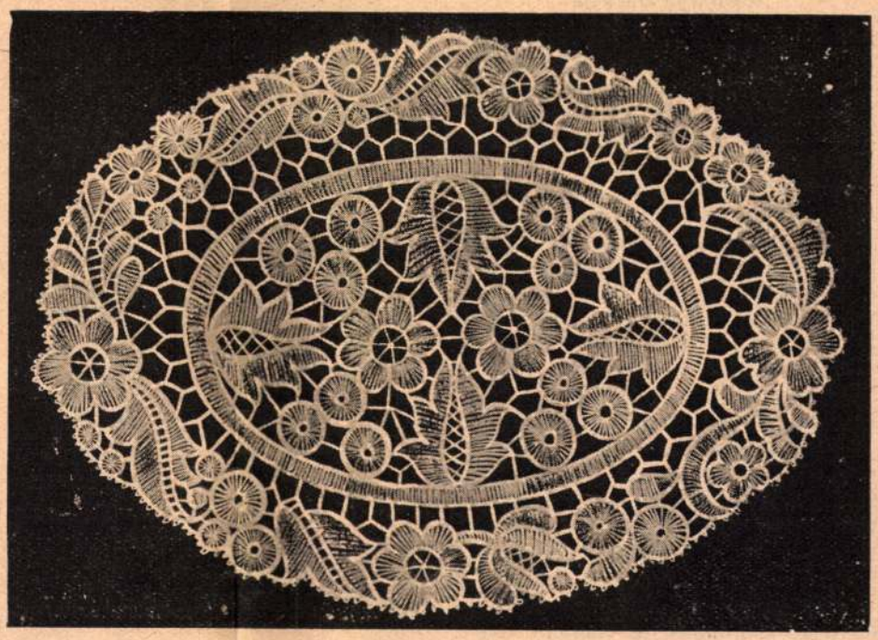

Horgolt és varrott csipketerítő. Mérete: 28×20 centiméter. Farnadi Ilonka terve. Szúrt sablonját papírra és vászonra is nyomjuk. Megrendelhető 2 pengő 80 fillérért az *Uj Idők* kiadóhivatalában. A megrendeléssel egyidejűleg 20 fillér portóköltséget kérünk bélyegben elküldeni.

Derüs filmkockák

A KÍNAI MŰVÉSZNŐ

Az egyik hollywoodi filmstar meghívta estélyére a kínai divát is. Amikor a társaság kérte, hogy adjon elő valamit, a kínai művésznőnek semmisem jutott eszébe, ami erre a célra alkalmas volna. Végül rászánta magát és anyanyelvén recitált valamit.

Óriási sikere volt.

Később megkérdezték tőle, mi volt az, amit szavalt?

— Nincs címe, — válaszolta szerényen a kínai művésznő, — kínai nyelven egytől százig számoltam.

AKROBATÁNAK VALÓ FELADAT

Slezák Leonak egy alkalommal meglehetősen sokáig kellett a műteremben a jelenetére várnia. Fáradt volt, tehát ledőlt egy kellék-kerevetre és békésen elszunnyadt. Végül mégis rákerült a sor. Felköltötték és a rendező rögtön magyarázni kezdte:

— Slezák úr, ön itt balról lassan bejön, s föllépked ezen a három lépcsőfokon...

Slezák, álmos szemével, rémülten nézett a rendezőre.

— Miiii? Én? Ezen a három lépcsőfokon? Hát azt hiszi, barátom, hogy én Harry Piel vagyok?

A CÍM

Sok évvel ezelőtt, még a néma film korában ellátogatott a magyar fővárosba Ivan Mosjoukine, a cári Oroszországból származó híres filmszínész.

Budapesti tartózkodása alatt néhány apróságot vásárolt egy férfidivatüzletben, ahol nagyon csinos elárusítónő szolgálta ki. Az elárusítónő franciául is tudott.

Mosjoukine megkérte a kisasszonyt, hogy küldje haza a vásárolt holmit és megmondta a lakáscímét.

— Elküldhetik ma estig? — kérdezte.

— Hogyne, Mosjoukine úr, — mosolygott a kisasszony.

— Köszönöm, — felelte a híres vendég. — Ne felejtse el a címet!

— Nem felejtem el, — igérte felragyogó szemmel a csinos kis szőke, s elpirult. Mosjoukine köszönt és távozott.

Estére szállodai szobájában volt a csomag: legfölül cédula volt, a csinos szőke elárusítónő lakáscímével.

MÜHLBECK-HÍRADÓ.
BŐBESZÉDŰEK VESZTE

Felmondták a telefonját
Számos előfizetőnek
Hosszú beszélgetés miatt
(Ebből sejtem: főleg nőnek.)
Nem lehet a telefonnal
S türelemmel visszaélni,
Tanulság: a távbeszélőn
Nem tanácsos — távbeszélni.

— GHY

Uj Idők 1942. 36. sz. Kép

Bismarck barátja

Az egyik braziliai kisváros temetőjében van egy régi sírkő, amelynek felirata portugál nyelven mondja el, hogy az emléket Knüppel tanító úrnak emelték hálás tanítványai.

A „Knüppel" név: álnév volt. Alatta német arisztokrata rejtőzött, akinek politikai okokból el kellett menekülnie hazájából, Németországból. Ezért telepedett le Braziliában, mint tanító. Ifjúkori barátja volt Bismarcknak s ezt a barátságot a távolság sem rombolta le.

Amikor Bismarck kancellár lett, írt Knüppelnek, Braziliába:

„Kedves öregem — írta — én most Németország kormányának első embere vagyok. Hazajöhetsz. Semmi bántódásod sem lesz, s olyan állást választhatsz magadnak, amilyent akarsz."

Knüppel időközben megszerette új hazáját, munkáját és nagyon népszerű lett Braziliában. A levélre a következőket válaszolta:

„Kedves Barátom. Örülök, hogy jól megy a sorod. Köszönöm, hogy gondoltál rám. De én inkább Braziliában maradok. Mert azt az állást, amelyet Németországban választanék, Te már elfoglaltad és bizonyára nem szívesen engednéd át nekem."

—

Clark Ádám mérnök volt

Az *Új Idők* 1942 augusztus 22.-i számában Szerb Antal *A százéves Lánchíd* címmel cikket írt s a cikkben azt mondja, hogy Ádám Clark nem volt mérnök, hanem ezermester-féle.

Dr. emődi Tóth Béla miskolci orvos, *Clark Ádám dédunokájának férje közli*, hogy birtokában van Clark Ádámnak 1857 december 2-án kiállított 86 sorszámú angol útlevele, amely Clark polgári foglalkozását a következőképpen határozza meg: *Adam Clark, a Civil Engineer (British Subiect).*

Clark Ádám tehát nemcsak ezermester volt, hanem mérnök is.

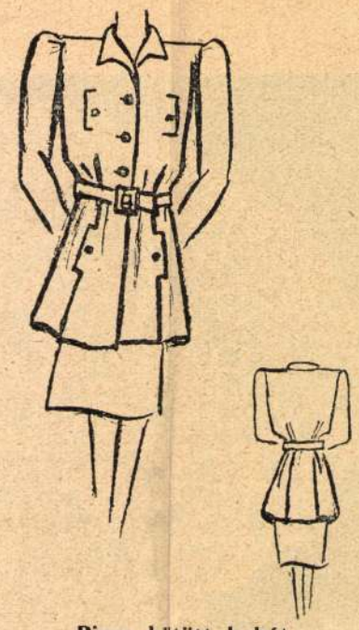

Piros kötött kabát

Az idei tavasz kedves újdonsága a csípőn túl érő bő, piros kabát, melyet derékban öv fog össze. Viselhetjük tavasszal sötét szoknyához kosztüm helyett, nyáron pedig minden egyszínű és mintás ruhánk fölé. Nyaka a most divatos „Petőfi-gallér".

Anyaga: körülbelül 70 dkg közepes vastagságú fonal, 3 nagyobb, 4 kisebb gomb, 1 övcsat, 2 és feles kötőtűk.

Méret: 98 cm-es mellbőség.

Minta: 1 sor síma, 1 sor fordított, de a síma szemeket hátulról kössük le.

A leírásban 10 cm egyenlő 30 szemmel és 42 sorral.

Háta. 210 szemre kezdjük. Minden másfél cm-nél a munka mindkét szélén 1—1 szemet fogyasztunk, míg 150 szem marad. Kössünk tovább egyenesen, míg alulról mérve 50 cm magas a munka. Most fogyasszunk le mindkét szélén 10—10 szemet, azután minden sorban 1—1 szemet, míg 114 szem marad. Kössünk tovább egyenesen, míg a 10 szem fogyasztástól 20 cm-t kapunk. Ez a karöltő. Megformázzuk a vállat. Minden tű elején 7—7 szemet fogyasztunk, míg a középen 30 szem marad. Elvégezzük.

Bal eleje. 114 szemre kezdjük. A síma sor elején ugyanúgy fogyasztunk, mint a hátán. Ez a széle lesz az oldalvarrás. Másik széle egyenes. Ha a munka 50 cm magas, megformázzuk a karöltőt. Lefogyasztunk a külső szélén 7 szemet, azután minden második sorban 1 szemet 5-ször. Egyenesen kötünk tovább, míg a munka 62 cm magas. Most a másik szélén, mely az eleje közepe, lefogyasztjuk a nyakkivágást: 12 szemet egyszerre, azután minden második sorban 1—1 szemet, míg 45 szem marad. Ha a munka a karöltőtől 21 cm, lefogyasztjuk a vállát: külső szélétől kezdve fogyasztunk minden második sorban 7 szemet 3-szor, majd 8 szemet ismét 3-szor.

Közben, ha a munka 16 cm magas belekötjük a zsebet, a következőképen: a munka színén sor elejétől lekötünk 57 szemet. Ezt tartaléktűre szedjük. Most külön elkezdünk 7 szemet és folytatva hozzákötjük a másik tűn maradt többi szemet is. 12 cm-t kötünk ezekkel a szemekkel. Az utolsó sor fordított legyen. Itt a tű végén fogyasszunk le 7 szemet. A többit hagyjuk a tűn. Most folytassuk a kötést a tartaléktűn levő szemekkel, kössünk 12 cm-t és ha ahoz a sorhoz érünk, ahol a másik tűn a 7 szemet lefogyasztottuk, kössük végig egy tűre az összes szemeket. Így megkaptuk a függőleges zsebbevágást. Az alsó és felső 7—7 szem egyelőre szabadon marad, ezeket a kabát kidolgozásánál szépen levarrjuk. A felső zsebnyílást ugyanígy készítjük, ha a kabát alulról mérve 48 cm. Itt — ugyancsak a munka színén — 42 szemet kötünk le és szedünk tartaléktűre, a zseb magassága pedig 9 cm. A zsebbéléseket — ha a kabátot selyemmel béleltetjük — csináltassuk vászonból, selyemmel bélelve.

A jobb elejét ugyanígy, de ellenkezőleg készítjük és 3 gomblyukat kötünk bele. Az elsőt alulról mérve 35 cm magasan, a másik kettőt egymástól 8—8 cm távolságban. A gomblyukakat a kabát szélétől 2 és fél cm-nyire készítjük, lefogyasztunk 8 szemet és a következő sorban fölötte visszaszaporítjuk.

A két elejét belül, szélétől 8 cm-nyire, teljes hosszában sajátjával bebéleljük (akár bélelt a kabát, akár béleletlen). Tehát kötünk két 8 cm széles egyenes darabot (26 szem), vigyázzunk a nyakkivágás formájára felül és a gomlyukakra, melyeket ellenkezőleg kötünk bele.

Ujja. Kezdjük 78 szemre. Minden 2 cm-nél szaporítunk mindkét szélén 1—1 szemet 21-szer, lesz 120 szem. Továbbkötünk egyenesen, míg a munka 47 cm. Ekkor mindkét szélén 8—8 szemet fogyasztunk, majd tovább minden *tű elején* 1 szemet, míg 34 szem marad. Elvégezzük.

A két ujja egyforma.

A gallért kettősen készítjük. Két egyforma darabot kötünk, azután balfelén összegépeljük, majd kifordítjuk. 130 szemre kezdjük, ez a széle kerül a nyakhoz (Az A-val jelzett pontnál kezdjük a felvarrást.) Minden 3. sorban mindkét szélén 1—1 szemet szaporítunk. Ha szélessége 7 cm, elvégezzük.

Öv. 16 szemre kezdjük. Egyenesen kötjük a kívánt hosszúságig. Szalaggal béleljük. M. RECHT MÁRTHA

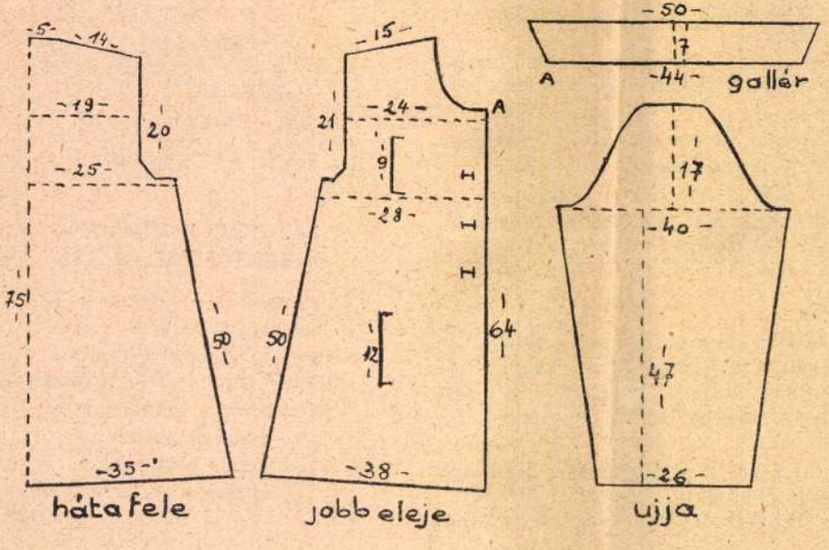

Hódmezővásárhelyi hímzés, diványpárnára, terítő szélére. Farnadi Ilonka rajza. Szúrt sablonja 1 pengő 50 fillérért rendelhető meg az *Uj Idők* kiadóhivatalában. A minta árát, 20 fillér portóköltség mellékelésével, a megrendeléssel egyidejűleg szíveskedjenek postabélyegekben elküldeni

akik nagy csapatban állva, lesik a lányokat, hogyan hajladoznak, dalolnak, nevetgélnek feléjök.

A falu utolsó házánál visszafordulnak a lányok az úton. Egy kis kerülővel — az úgynevezett Balaton-soron is végigmennek és elérkeznek a falu másik végére, egy gyönyörű, szabad kilátású magaslatra.

A lányok frissen karéjba állnak. Szóval hátatfordítanak a legényeknek végleg. Átkarolják egymást és friss csárdásléptekkel táncolnak. Jóízű nótába fognak:

Balatonnak márványkő a feneke,
Gyenge vagy még babám a szerelemre,
Ne nézd babám az én gyengeségemet:
Gyenge karom gyöngyén ölel tégedet.

Páratlanul szép a kép: a kéklő Balaton tükre felett, zöld mezőben pirosszoknyás, fehérruhás lányok táncolnak, libbennek, perdülnek. Már el is engedik egymást és párokra bomlanak. A zöldágat mindegyik ügyesen fogja, mint a gyertyát és csak félkézzel tartják egymást.

A nótaszöveg ismét élénken érdekelheti a legényeket:

Szárszó alatt nem mehet el a gőzös,
Mert a vasút közepén nem egyenes!
Törjön is el annak minden kereke:
Mért vitte el a babámat messzire!

Leány vagyok, az is fogok maradni,
Három fiú akar engem szeretni.
Egy a szívem, hármat hogyan szeressek?
Téged rózsám soha el nem felejtlek!

A pünkösdi parádét a piactéren fejezik be a lányok. Itt már a legények is velük táncolják a gyors táncot. Jól megfogják a leányok karcsú derekát: hiszen eleget sétáltak utánuk végig a falun, míg a leányok külön parádéztak!

Olyan szép a szárszói pünkösdi parádé, akárcsak egy álom!

Kár, hogy ma már valóban csak álom, mert úgy, ahogy itt leírtuk, körülbelül 50—60 évvel ezelőtt játszották. (Mint idegenforgalmi látványosság is megérdemelné, hogy felújítsák.) Egy öreg asszony mesélte el nékem. Ő még benne volt a pünkösdi parádéban.

— Néztek is a legények utánam, de én észre se vettem azt a legényt! — mondotta végül. Mosolygott, de a szeme sarkában hamiskás fény csillogott.

Hát ilyen lehetett a régi balatoni parádé s valahogy így kezdődött akkor a szerelem. VOLLY ISTVÁN

—

A bank levelezési osztályán

— Kérem, főnök úr, — sóhajtja a csinos gépírónő, — hagyja már abba az örökös vallomásokat! Már a kilencedik levélben írom ahelyett, hogy: *kiváló tisztelettel* azt, hogy: *Örökké a tiéd.*

Hódmezővásárhelyi hímzés, terítő szélére. Farnadi Ilonka rajza. Szúrt sablonja 1 pengő 50 fillérért rendelhető meg az *Uj Idők* kiadóhivatalában. A minta árát, 20 fillér portóköltség mellékelésével, a megrendeléssel egyidejűleg szíveskedjenek postabélyegekben elküldeni

Uj Idők 1941. 22 sz. rajzok

Farnadi Ilonka

MIT VISELJÜNK PARTI FÜRDŐZÉSHEZ? Fehér-pirosmintás vászonköpeny, húzott ujj-, zseb- és derékrésszel. — Napozó fehér nadrággal, fehér kabátkával, középkék díszítéssel és középkék mellényrésszel. Farnadi Ilonka rajzai

Félmillió kocsirakomány homok

„Nyári napnak alkonyulatánál megállék a kanyargó Tiszánál" ötlik az eszünkbe Petőfi gyönyörű költeménye az őszbe hűvösödő nyári estében. Jóleső látvány a szemünknek, amikor a szőke magyar folyónak lágyan hömpölygő vizét szemlélhetjük. Vajjon ki gondol ilyenkor arra, hogy hosszú tehervonatok végnélküli sorát megtöltené az a sok-sok parányi homok- és iszapszemcse, amelynek ez a víz a sokat emlegetett szőkeségét köszönheti.

Az ember eleinte a szemét dörzsölgeti, azután kétszer is elolvassa, hogy nem tévedés-e, amit lát. Nemrégiben alapos vizsgálat alá vették tudósaink a Tisza vizét. Tiszadobtól egészen Szegedig sok mintát vettek ebből a végre ismét csaknem teljesen magyarrá lett folyóból s azután a laboratórium csendjében kifaggatták a Tiszavíz titkait.

Először azt igyekeztek kideríteni, milyen oldott sók szerepelnek benne. Vegyelemzésük szerint száz liternyi Tiszavízben több, mint két gramm konyhasó, három gramm szóda bikarbóna, két gramm gipsz és tizennégy gramm mészhidrokarbonát rejtőzik. Ha tehát ezt a száz liter vizet apránkint elpárologtatták a laboratóriumban, a csillogó platinacsészék mélyén nem kevesebb, mint húsz grammnyi sószemcse fehérlett. Ha már most figyelembevesszük, hogy egy kerek esztendő alatt Szegednél hányszor száz liternyi víz hömpölyög alá a Tisza medrében és összeadjuk azt a sokszorta húsz grammot, amely oldott só alakjában vele együtt folyt le, kiderül, hogy több, mint ötezer millió kiló só vándorol egy év alatt a tenger hullámai felé a Tisza szőke vizében!

Nemcsak sók rejtőznek azonban a folyók vizében, hanem igen fínom homok- és iszapszemcsék is. Ezeknek a súlya, bármennyire picinyek is egyenkint, a hatalmas víztömeget tekintve, bizony tekintélyes összeget tesz ki. A hordalék és lebegő anyag mennyisége — szaknyelven így hívják ezeket a parányi homok szemcséket — természetesen az évszakok szerint változik. Tavaszi áradáskor a sötét, zavaros vízben literenkint majdnem másfél grammnyi a lebegő anyag. Ha azután ősszel nyugodtabb és lassabb a vízfolyás, a lebegő anyagok súlya néhány századgrammra csökken.

Hogy némi fogalmunk legyen arról, milyen parányi szemcsék ezek a vízben lebegő anyagok, megemlíthetjük, hogy a laboratóriumban még a szemcsék átlagos nagyságát is megmérték a kutatók. Elképzelni se könnyű hirtelen, hogy a szemcsék túlnyomó része két ezredmilliméternél kisebb átmérőjű. Nem csoda tehát, hogy szabad szemmel nem tudnók őket még a kristálytiszta vízben sem észrevenni. A rengeteg sok piciny szemcsének súlya mégis egy esztendő alatt annyit tesz ki, hogy a vízben oldott sók mennyiségét erősen meghaladja. A vízvizsgáló szakértők szerint egy esztendő alatt közel nyolcezer millió kilónyi lebegő anyag fut át Szeged városánál a szük partok közé szorított Tisza habjaiban!

Gondoljuk csak meg, hogy ennek a homoktömegnek az elszállításához nyolcszázezer vasúti kocsira, vagyis húszezer hosszú tehervonatra volna szükségünk. Hogy pedig a Tisza hullámaira még nagyobb tisztelettel nézhessünk, azt is hozzátehetjük, hogy a Tiszánál jóval nagyobb vízmennyiséget hömpölygető öreg Dunában évente tízmillió kiló lebegő anyag fut tova a Fekete-tenger felé. A rengeteg sok piciny agyag- és homokszemcsétől azután nem csoda, hogy szőkének és zavarosnak látszik a Tisza vize. Miért ne szépítse magát ez a szép magyar folyó? A modern hölgyekkel szemben csak annyi a különbség, hogy a Tisza már évezredekkel ezelőtt is használta a szőkítésnek ezt a jól bevált módját, s meg is igézett ezzel sok költői lelket.

Dr. F. I.

Keresek megvételre

MAGYAR LÁNYOK 1894—1922.
AZ ÉN UJSÁGOM 1890—1932.

évfolyamokat sorozatosan, valamint az UJ IDŐK 1895—1930. évfolyamaiból egyes köteteket kiegészítés céljából. Szíves árajánlatokat az egyes kötetekre vagy a teljes sorozatokra az UJ IDŐK kiadóhivatalába kérek «Archivum» jeligére.

Az Uj Idők kiadóhivatalának üzenetei

Az *Uj Idők* olvasóinak szíves tudomására hozzuk, hogy a kiadóhivatal (Budapest, VI., Andrássy-út 16.) június 1-től augusztus 20-ig szombatonkint 1 órakor zár.

Az *Uj Idők*-et a szokott időben: pénteken tesszük postára. Ha késve érkeznék a lap, ezt rajtunk kívül álló körülmények okozhatják. Kérjük ezért előfizetőinket, legyenek türelemmel.

Az *Uj Idők* kiadóhivatala kéri a rejtvények megfejtőit, hogy csak rejtvénymegfejtést tartalmazó leveleik borítékján tüntessék fel, hogy a borítékban rejtvénymegfejtés van. Rejtvényszelvényt pedig csak azoknak kell elküldeni, akik nem előfizetői a lapnak, hanem példányonként vásárolják.

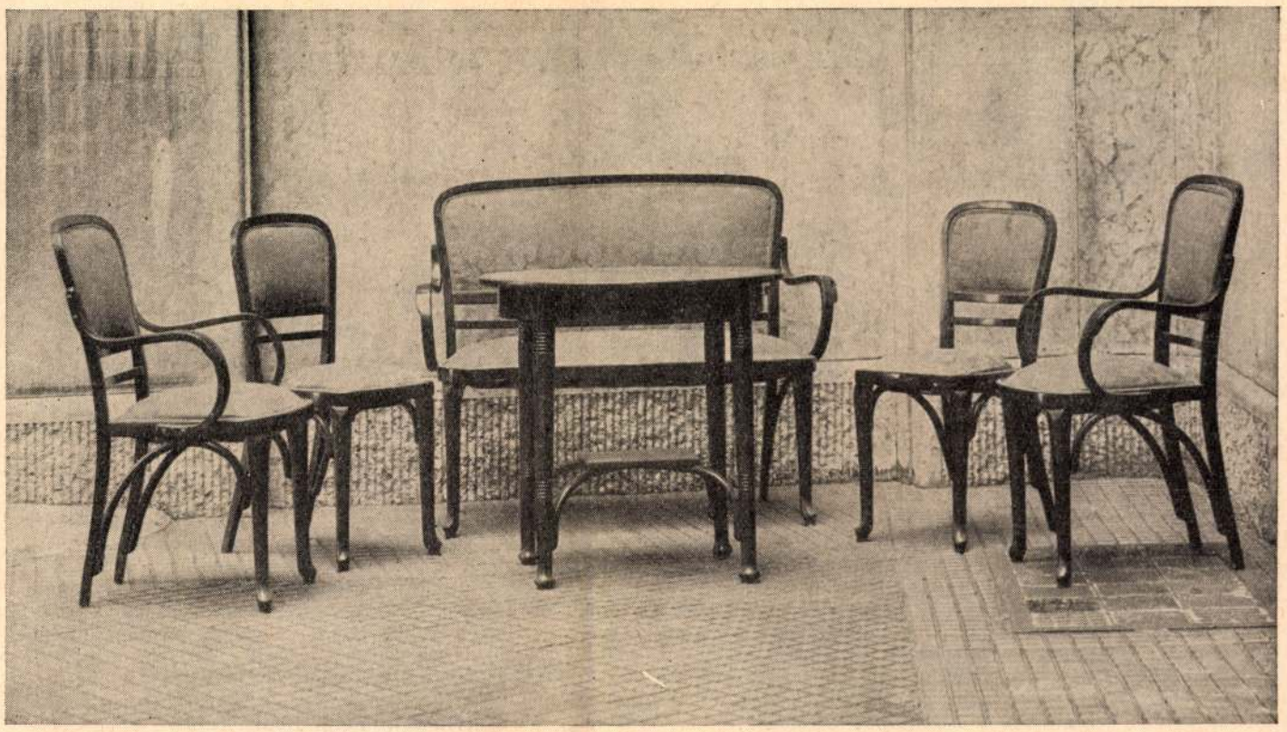

Az Uj Idők 30.000 pengős rejtvénypályázatának augusztusi nyereményei
2. díj: Szalonberendezés, selyembrokát huzattal

önbecsülését és lelke nyugalmát visszanyerje. Ezzel levezekli súlyos tévedését és meglátja, még sok szép derült, őszi nap fog rávirradni Önre.

GYERMEKNEVELÉS. 5366. A kislány nevelésének kérdésében csak akkor mondhatnánk ítéletet, ha mindnyájokat ismernők, ha alkalmunk lenne meghallgatni, ki hogyan beszél a gyermekkel s ha láthatnók, hogy a gyermek hogyan viselkedik. Akármilyen tárgyilagosan igyekezett is írni, természetes, hogy — mert nem kívülről látja a dolgokat — nem lehet egészen elfogulatlan. Az a benyomásunk, hogy túlságosan nagy fontosságot tulajdonít minden apróságnak s éppen azzal, hogy annyi alkalmat ad a kisleánynak az ellenkezésre: dacoskodássá neveli benne ezt a hajlamot. A cél az, hogy a gyermek leszokjék az engedetlenkedésről és dacoskodásról s hogy dührohamszerű kitörései elmaradjanak. *Leszoktatni valamiről valakit úgy lehet legjobban, ha nem adunk neki alkalmat arra, hogy rossz szokását gyakorolja.* Kerülni kell a helyzetek kiélezését, kerülni kell a folytonos tiltást, másra kell terelni a gyermek figyelmét, hogy eszébe se jusson akaratoskodni. Ez persze nehéz és főleg sok nyugalom és türelem kell hozzá. A másik feltétel: *jó példával kell előljárni.* Ahol az anya ideges, ott a gyermek makrancos. Őszintén írtunk, mert őszintén szeretnénk segíteni. Az persze nem jó, hogy a nagyszülők túlságosan kényeztetik a gyermeket, de ennek is el lehet venni az élét azzal, ha lehetőleg nem adunk nekik alkalmat arra, hogy a gyermeket megsajnálják. Minél jobban fogják őt sajnálni, természetesen annál jobban kényeztetik. Tehát: a világért se zajos büntetési jeleneteket! Lehetőleg négyszemközt intézze el a dolgokat a kislánnyal s úgy, hogy a gyermek megértse és megérezze, ha hibás volt. Ne gondolja, hogy nem elég értelmes hozzá! Csak tudni kell beszélni a nyelvén. Ami a köszönést illeti: nagyon kevés olyan négyéves gyermeket láttunk, aki szeret köszönni. Ettől még valamikor a világ legkedvesebb társaságbeli hölgye lehet belőle. Ne büntesse érte, de mesélje el neki. hogy még a jólnevelt kiskutyák is szoktak köszönni, megcsóválják a farkukat s azt mondják: vau, vau! S vigyázzon arra, hogy a gyermek mindenhol lássa: az emberek köszönnek egymásnak. Ha nem is rögtön, de 1—2 év mulva talán már köszönni fog, különösen olyankor, ha a mamája nem látja! *Az olyan gyer-*

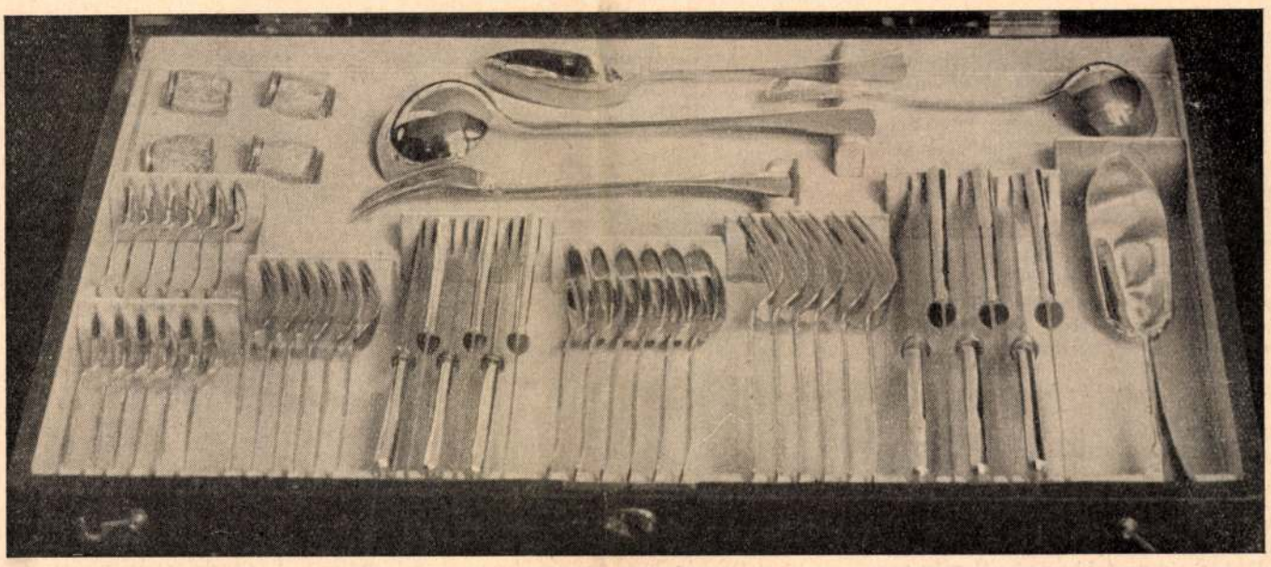

Az Uj Idők 30.000 pengős rejtvénypályázatának augusztusi nyereményei
3. díj: 6 személyes ezüst evőkészlet, 51 darab

Az idei nyári divat visszahozta azt, ami nagyanyáink viseletében a legbájosabb volt: a könnyű fehér gallérokat, kézelőket, amelyek nőiessé, üdévé teszik a legegyszerűbb ruhát is és kedvessé a viselőjük megjelenését. Az új gallérok rendkívül változatosak. Különböző történelmi stílusok hatottak a divattervezők fantáziájára. Viktoria-korabeli gallérokat, Stuart-gallérokat, a francia forradalmat megelőző divatú gallérokat láthatunk. De vannak olyan gallérok is, amelyek a kínai mandarinok ünnepi ruhadíszeire emlékeztetnek, vagy pedig az angol puritánok merev ruháira. A gallérok anyaga főként organdi, azért, mert ez a kelme tartós és elálló, legalkalmasabb a mai vonalakhoz, de készítenek selyem- és vászonpikékből, selyemből és zsorzsettből is gallérokat. A szín leginkább fehér, vagy virágmintás, nagy pettyes, divatos a halványrózsaszín, kék vagy zöld transzparent is.

4. Fehér batisztgallér színes selyemruhára. — 5. Transzparent gallér csipkekesztyűvel selyemruhára. A transzparent kézelőket a kesztyűhöz dolgozzák. — 6. Organdi gallér nyáriruhára Feigl Ilonka rajzai

arról: szerethet-e egy szép fiatal leány szerelemmel egy hetvenéves férfit? A darab azt bizonyítja, hogy szerethet s az olvasó elhitte a nagy írónak, a néző pedig talán még inkább elhitte a nagy színésznek, hogy ez a szerelem nem képtelenség. Talán mi magunk is elhittük, de azért mégis azt mondjuk: tízezer eset közül egyben, ha így van. És a Hauptmann hősnőjének szerelmében is sok a hála, a gyermeki szeretet, a kiváltságos emberre való felfelé nézés, az élet kegyeltjéért való rajongás. Hálát, gyermeki szeretetet, rajongást Ön is kaphatott volna. Ó, milyen könnyen kaphatott volna, ha úgy, mint a leány mondta, nem veszi őt feleségül, hanem örökbefogadja! Most a lábanyomát is áldanák, a tenyerükön hordoznák és nem kellene szégyenkeznie, nem kellene önmagával és mindenkivel meghasonlásban élnie. De még ha jótettéért nem kapott volna is hálát, gyöngédséget cserébe, akkor is meglenne az a jóleső érzése, hogy nemesen cselekedett. Még ma sem késő! Még mindent jóvátehet. Azt mondottuk üzenetünk bevezető soraiban, hogy ennek a súlyos problémának a megoldása nagyon könnyű és egyszerű. Eressze őt szabadon! Kolumbus tojása ez. Mihelyt szabadon ereszti Őt, megkönnyebbül. Kit kötelezne a „noblesse oblige", ha nem Önt, akit születése, társadalmi állása, vagyoni helyzete egyaránt magasan a többiek fölé emel? Mi haszna, mi öröme van abból, hogy fogvatartja őt? Erőszakkal nem lehet szíveket meghódítani. Ő különben is makacs, dacos természet. Az ellenkezés, a zsarnokoskodó szigorúság még makacsabbá, még dacosabbá teszi. Soha nem fog meghajolni, soha nem fogja tévedését beismerni. Nem védjük őt, mert, bár kitartása, büszkesége imponáló, tagadhatatlan, hogy *ő is hibás volt.* Nem lett volna szabad engednie, Ön akármennyire követelődzött is. Ez a szerencsétlen házasság az Ön számára a megaláztatások és mindkettőjük számára a keserűség kiapadhatatlan forrása. A helyzet soha nem javulhat, csak rosszabbodhat. Itt még csodára sem lehet számítani. Nyissa ki a kalitka ajtaját és eressze szabadon a fogoly madarat. Hálás lesz érte, meglátja, különösen akkor, ha tapintatosan és gyöngéden tudja csinálni. Segítse őket hozzá a boldogságukhoz, úgy, mint egy jóságos apa. Ha csalódik a másikban: bűnbánóan fog visszajönni. Ha boldog lesz: áldani fogja Önt. Higyje el, tartozik ezzel a nagylelkű gesztussal a saját méltóságának és a felesége drága emlékének. Meg kell ezt tennie, hogy

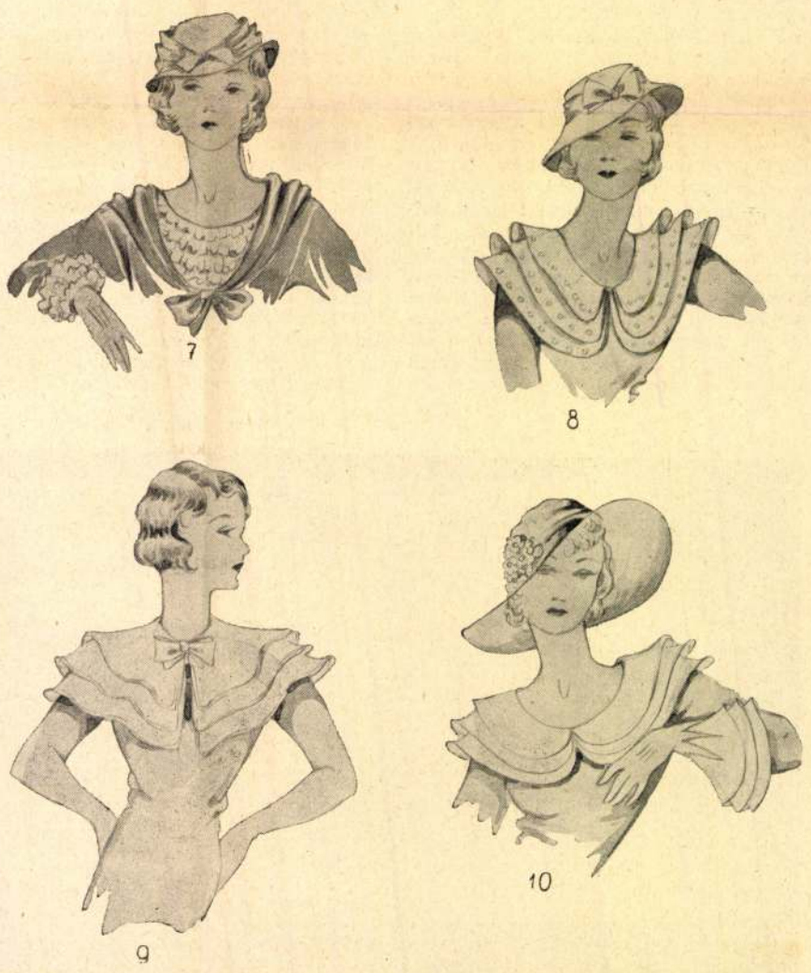

7. Zsorzsettfodrokból összeállított mellényrész és kézelő délutáni ruhára. — 8. Fehér kék pettyes transzparent gallér kék vászon nyáriruhára. — 9. Különálló transzparent gallér nyári estélyiruhára. — 10. Háromrészes selyempiké gallér délutáni ruhára. Feigl Ilonka rajzai

1 2 3

Az idei nyári divat visszahozta azt, ami nagyanyáink viseletében a legbájosabb volt: a könnyű fehér gallérokat, kézelőket, amelyek nőiessé, üdévé teszik a legegyszerűbb ruhát is és kedvessé a viselőjük megjelenését. Az új gallérok rendkívül változatosak. Különböző történelmi stílusok hatottak a divattervezők fantáziájára. Viktoria-korabeli gallérokat, Stuart-gallérokat, a francia forradalmat megelőző divatú gallérokat láthatunk. De vannak olyan gallérok is, amelyek a kínai mandarinok ünnepi ruhadíszeire emlékeztetnek, vagy pedig az angol puritánok merev ruháira. A gallérok anyaga főként organdi, azért, mert ez a kelme tartós és elálló, legalkalmasabb a mai vonalakhoz, de készítenek selyem- és vászonpikékből, selyemből és zsorzsettből is gallérokat. A szín leginkább fehér, vagy virágmintás, nagy pettyes, divatos a halványrózsaszín, kék vagy zöld transzparent is.

1. Kétrészes lerakott batisztgallér és kézelő fehér organdiból. — 2. Fehér selyemgallér szövetruhára. 3. Fehér pikégallér azsurral szegve, angolruhára. Feigl Ilonka rajzai

azt mondják neki, hogy nem vált be és elbocsátják. Következik a másik „próbaidős", azután a harmadik és így tovább.

Vagy pedig fölveszik a munkásnőt azzal, hogy megtanítják a gépet kezelni. Két hét mulva már egészen belejön szegény, de akkor a munkaadó kijelenti, hogy legalább egy hónap kell, amíg tökéletesen elsajátítja a gépkezelést. A tanulási idő alatt pedig csak nem adhatnak fizetést!"

Köszönjük a címeket, köszönjük, hogy új előfizetők szerzésén fáradozik és köszönjük azokat a könnyfakasztóan szép szavakat, amelyekkel az Uj Idők-höz való ragaszkodását tudtunkra adta!

—

Üzenetek levelekre

TÖBBEKNEK. Az *Uj Idők Nótáskönyvének* f ű z ö t t példánya, amelyet minden előfizetőnknek *díjtalanul* küldünk meg, ugyanolyan lesz, mint amilyen *Az Uj Idők Illemkódexének, Az Uj Idők Receptkönyvének, Az Uj Idők Egészségi Kódexének* fűzött példánya volt. A könyv borítékja: fehér karton, amelyen izléses, elegáns betűk hirdetik a könyv címét. A k ö t ö t t példány címlapja *öt szín-nyomatú.* Szathmáry István pályadíjnyertes, művészi terve nyomán készült. De nemcsak díszesebb, hanem természetesen *tartósabb* is. Azokat a könyveinket, amelyeket gyakran forgatunk, ajánlatos beköttetni, mert akármilyen jó is a fűzésük, idővel szétesnek, elrongyolódnak.

NÁRCISZ. 5628. Ez a mi középosztályunk igazi lelke, amely ebből a levélből árad. Az ezer küzdelemben, fájdalomban kipróbált, diadalmas lélek. Az a salaktalan lélek, amely nem olvadt el, de megedződött a tűzben, nem lett kemény és rideg, hanem hajlékony maradt, rugalmas. *A mi névtelen hőseink lelke ez:* ragyogó intelligenciával, fogékonysággal minden iránt, ami szép és jó, szeizmográf-érzékenységgel. Nem dicséret és főkép nem bók akar ez lenni. Egyszerű lejegyzése annak, amit gondoltunk, amikor a levelét végigolvastuk. De hadd beszéljen maga helyett ez a szép levél. Úgy-e nem neheztel meg, ha idézünk belőle? „El-eljövök az Uj Idők-höz, — írja — tudom, hogy megnyugtatásra találok, hiszen lélek szól a lélekhez. Ha az ember egy pillanatra magába mélyed, elrémül a mélység áthatolhatatlanságától; hol úgy érzi magát, mint csepp a tengerben: semminek, senkinek, hol pedig, mint egy csepp, amelyben az egész világ visszatükröződik. Tulajdonképpen csodálom, hogy ráérek gondolkodni, mikor asszony, anya, feleség vagyok s *minden pillanatom a másé!* Hiszen asszonynak lenni ma sokszor „oly bús, oly nehéz!" S anyának lenni? Nappal: varrni, mosni, vasalni, főzni, etetni, játszani, pörölni, ha kell, éjszaka: a következő napra szóló mesét kitalálni! És *tűrni, tűrni, tűrni és szeretni és jónak lenni és újra tűrni, szeretni és jónak lenni!* Bizony ez sokszor felőröli az ember idegeit. De a nagy-nagy fáradtságot, idegességet csak ritkán vesszük észre, megyünk a magunk útján, mosolygunk, ahelyett, hogy sírnánk, mosolyogni kell, ha fáradtak, ha betegek vagyunk is. Mert *mitől nyílik a reánk bizott kis virág, mitől illatozik, ha nem a napsugártól, a becéző, mosolygó, simogató melegségtől?* S ha belenézek a legkisebbik gyermekem csillogó szemébe, megnyugszom. Isten tudja, mi van ebben a két ragyogó szemben, ami mindent igér? Ami a kicsit, az értéktelent naggyá, széppé teszi, ami könnyet csal a szemembe, ha nevetek és nevetésre késztet akkor is, ha csordultig van a szívem szomorúsággal! Ezek a szemek tartják bennem a lelket, hiszen ez a mai élet, a havi 150 pengő fizetés a nagy családnak elég ok lenne a sötét pesszimizmusra, a nembánomságra. Mindenesetre erős segítőtársam a mai nehéz életben az Uj Idők, valahogy úgy érzem, nem vagyok egyedül, amíg az Uj Idők-höz tartozom." Mikor végigolvastuk a levelét, azt mondtuk: lám, mennyi elrejtett kincsünk van mindenfelé. Szűkös körülmények között hány herceg és hercegnő, *lélekben és igazi előkelőségben* herceg és hercegnő! Igy nevelik a mi anyáink a gyermekeiket, s adják át nekik lelkük kincseit. Azt írja: panaszkodni jött s a végén kiderült, hogy nincs rá oka. Hála Istennek, hogy nincs. Köszönjük, hogy elküldte a levelet. Gyermekeit ölelje meg helyettünk. Gondolatban megcsókoljuk a kezét. A novellákat átadtuk a bírálóbizottságnak.

MÉLTÓSÁGOS. 5614. Súlyos, szomorú probléma, de nem megoldhatatlan. Sőt: azt mondhatnók, az egész problémában maga a megoldás a legkönnyebb és a legegyszerűbb. Ön feleségül vett egy leányt, akinek — ezzel még keveset mondunk! — az apja lehetne. Úgy vette őt feleségül, ahogyan ma már — hála Istennek — nem lehet és nem szokás házasodni, ahogyan középkori kiskirályok, várurak vettek el szegény jobbágyleányokat: anélkül, hogy a leány hajlandóságával törődtek volna. Sőt, ami még súlyosbítja a dolgot: határozottan tudta, hogy a leány nem szereti Önt, hanem másvalakit szeret, tiszteletreméltó hűséggel, már sok év óta. Valakit, aki nem veheti őt feleségül, mert mind a ketten kolduszegények. Ha ezekután mégis elvette a leányt, a következményekért csak magára vethet. Nem érvelhet azzal, amivel hasonló esetekben érvelni szokás: *„jogom* volt a boldogsághoz." Saját szavai szerint *negyven évig* élt zavartalan boldogságban a feleségével, aki a tenyerén hordozta Önt. Hány embernek jut a földön negyvenévi zavartalan boldogság?! Aki ennyit kapott az élettől, az hátralévő éveiben megelégedhet azzal, hogy az elmúlt boldog évek emlékeinek visszaverődő fényében sütkérezik. Az a boldogság, amelyet kaphatott volna ebben az új házasságban, — még ha egészen úgy sikerült volna is a házasság, ahogyan remélte, nagyon kétesértékű boldogság lett volna. Bizonyára látta Gerhart Hauptmann *Naplemente előtt* című, sokatemlegetett, híres darabját. A darabbal kapcsolatban sok szó esett

Uj Idők. 1933. jul. 16.
29. sz. 92-93. l
képek

A SZERKESZTŐ ÜZENETEI

Levelesládánkból

P. I.-NÉ (4381) írja Fairpost Harbor-ból:

„Férjem és én 12 évvel ezelőtt vándoroltunk ki az Igéret Földjére, — olvassuk ebben a nagyon érdekes levélben. — Itt ismerkedtünk meg egymással és itt kötöttünk házasságot. Mindkettőnket az otthoni változás űzött ide, de még ma is remélve reméljük, hogy egyszer hazamehetünk.

Ami az érvényesülést illeti, csak anyagi érvényesülésről beszélhetünk. Férjem, aki végigküzdötte a világháborút és aki *szép jövedelmű állami tisztviselő volt odahaza,* ma is olyan *munkás egy itteni gyárban,* mint tíz évvel ezelőtt volt. A fizetésjavítás vagy csökkentés nem érdem szerint megy, hanem az általános helyzet szerint. Volt idő, amikor havonta 150—160 dollárt keresett, de az elmúlt hónapokban 40—50—70 dollárt is örömmel láttunk.

Mi a jobb időkben is szerényen éltünk és azért most is megvagyunk. Van egy kis házunk: négy szoba, fürdőszoba, konyha, pince, minden modern kényelemmel ellátva. Villany-kenyérpirítótól kezdve villanyra működő jégszekrényig mindenünk van, ami a háziasszony dolgát megkönnyíti. Annyi rossz időt éltünk át, otthon is, itt is, hogy mint a viharvertek, boldogan húzódunk meg védett kis fészkünkben.

Három gyermekünk van. Magyarul neveljük őket és ők mégis jenkinek nőnek. Magyarul kérdezek és ők angolul felelnek. Ez nagyon fáj nekünk, de segíteni nem tudunk rajta. Talán a levegővel szívják magukba.

Az *Uj Idők* köt össze régi hazánkkal, a rádió pedig az egész világot idevarázsolja.

Kisvárosban élünk, amelynek alig 5000 lakosa van. Társadalmi élet itt nincs, a lakosok 40 százaléka kivándorolt magyar földmíves. Intelligencia kevés. Itt nagyon maguknak élnek az emberek. A primitív fejekből még nem lehetett kiverni a meggyőződést, hogy intelligens ember csak csalás, vagy más: „rossz fát tett a tűzre" — okból vándorol ki ide.

Helyenkint akadnak olyan letelepülések, amelyek az egy faluból vagy megyéből való embereket tömörítik, ezek között megvan a szeretet és az összetartás. De annál kevésbbé alkalmazkodnak az itteni viszonyokhoz. Sokan itt élnek 20—30—40 éve és angolul alig, vagy egyáltalában nem beszélnek. Ezen a vidéken könnyen is lehet boldogulni a magyar nyelvvel, mert van mindenfelé magyar üzlet, hivatalban tolmács áll rendelkezésre, magyar ujság hozza a híreket. Még a tejünket is magyar tejgazdasági vállalat szállítja házhoz.

A kivándoroltak itteni elhelyezkedését elsősorban az angol nyelv nehezíti meg. Beletelik két év, mire úgy, ahogy megtanuljuk. Bármilyen munkába fogunk, eleinte agyon kell dolgoznunk magunkat és fáradtan sietnünk az esti tanfolyamokra, hogy írni, olvasni tanuljunk angolul és a beszédet gyakoroljuk.

A nők itt nehezen érvényesülnek. Legtöbbször házimunkára vállalkoznak, vagy gyerekek mellé mennek, „nurse-maid"-nak. Aki jól varr, az szalónokban, gyárakban dolgozik. A hivatalokba majdnem lehetetlen bejutni, mert ott megkívánják a tökéletes nyelvtudást és a hibátlan helyesírást.

A férfiak közül az orvosok és a mérnökök boldogulnak leginkább. De a mérnökök sokszor a legdurvább munkával kezdik és még szerencséseknek érezhetik magukat. *Az érettségizett öcsém már hat éve egyszerű munkás és talán egész életére az marad.*

Az amerikaiak lenézik a bevándorlókat és ostobáknak hiszik őket, innen a „greenhorn" elnevezés. Ha bebizonyítják tehetséges voltukat az idegenek, akkor is bizalmatlanok az amerikaiak, mindamellett titokban tisztelettel adóznak az idegen tehetségeknek.

Két nemzet itt az ideál: a francia és a spanyol. Ezek nyelvét tanulják az iskolákban, szokásaikat is szívesen utánozzák. A németekkel azonban nem rokonszenveznek.

A munkanélküliség itt is rettentő nyomoruságot idézett elő. A szegény ember talán seholsem tud olyan szegény lenni, mint itt, Amerikában. Most, a bankok rendezése után mintha egy kicsit enyhülne a helyzet. Valamelyest a munka is nekilendült és a sör is hoz egy kis aprópénzt a government konyhájára."

A mellékelt ujságcikkekből látjuk, hogy a viszonyok ott sem jobbak, mint nálunk.

„A munkabérek, — olvassuk az egyik cikkben, — emberemlékezet óta nem álltak ilyen alacsonyan. Az Egyesült Államok két legnagyobb és legrégibb textilgyára megszüntette az üzemet, azzal a megokolással, hogy inkább nem működik, semminthogy éhbérért dolgoztassa munkásait. A vendéglősök sem tudják a pincérlányokat fizetni. A legtöbb vendéglőben pusztán az ellátásért és az esetleges borravaló reményében dolgoznak a lányok.

A női kalapgyárak darabonkint tíz centet fizetnek (56 fillért) egy kézzel varrt kalapért és a legjobb munkásnők legföljebb 60 centet keresnek naponta, holott azelőtt hetenkint 18 dollárt is megkerestek."

„A cukorkagyárakban — olvassuk egy másik cikkben, — dobozonként ¾—1½ centet kapnak a csomagolólányok, akiket ünnepek előtt valósággal agyondolgoztatnak. Karácsony, Húsvét és Anyák Napja előtt napi tizenkétórai munkával 2¼ dollárt tudnak megkeresni.

A kizsákmányolásnak legkülönbözőbb fajtáit találták ki a munkaadók. Igy például fölvesznek egy leányt egyheti próbaidőre, természetesen fizetés nélkül. A hét végén

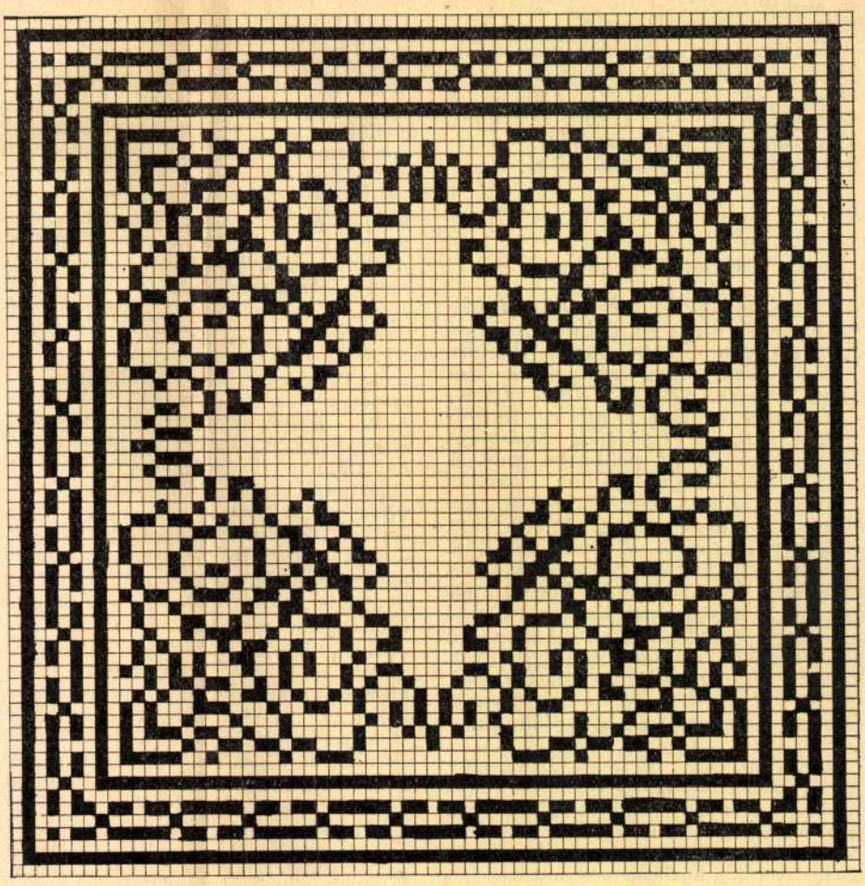

Terítő, filétechnikával vagy horgolással. Guttray Béláné terve

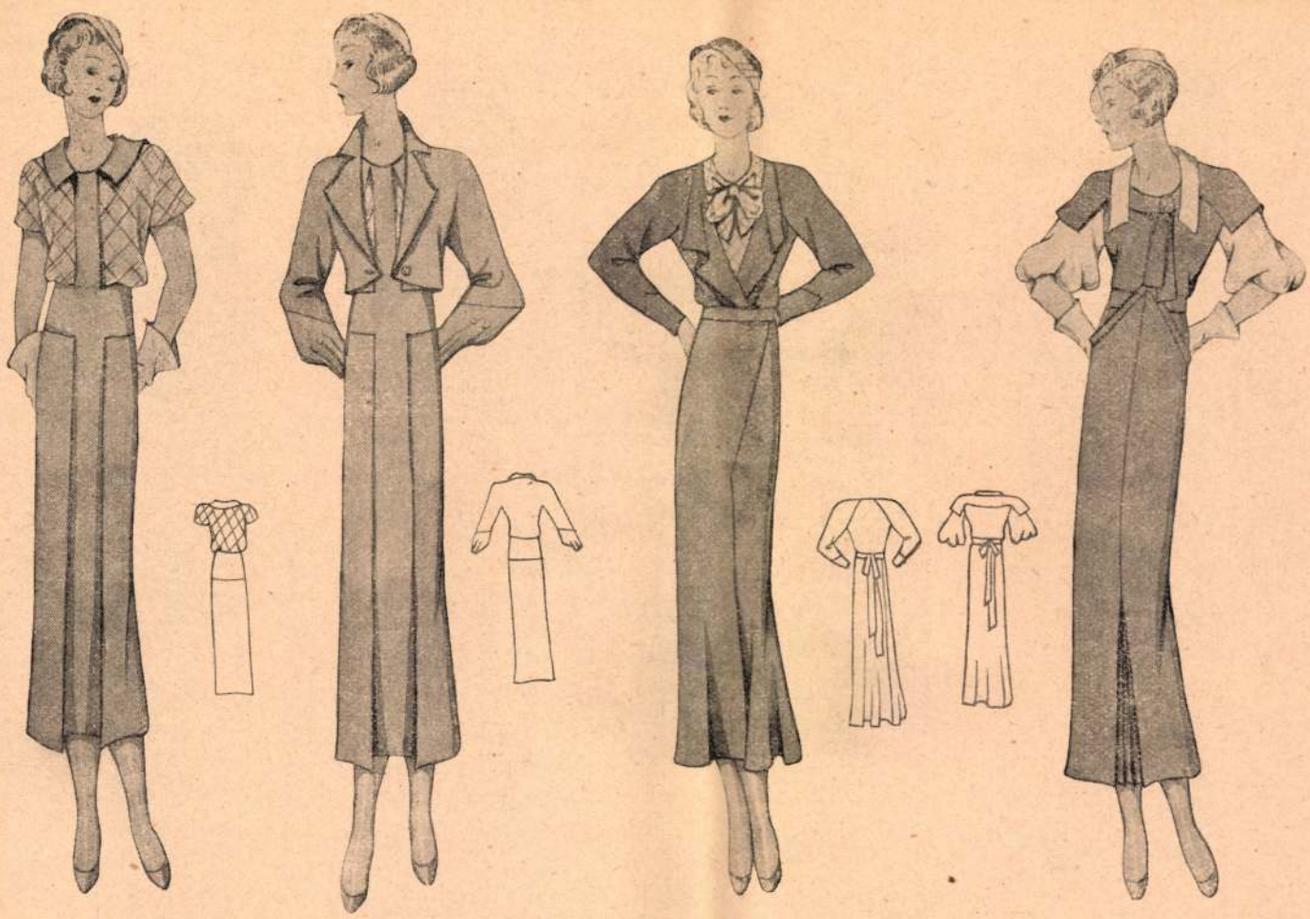

TAVASZI RUHÁK. Feigl Ilonka rajzai

I. Utcai ruha hervadtzöld színű gyapjúszövetből. A bluz zöld selyem ezüstszürke kockákkal

II. A zöld szövetruha, hozzáillő kabátkával

III. Délutáni ruha, sötétbarna flamizolból, homokszín, barna és zöld kockás krepdösin mellényrésszel. Radó Aladár modellje

IV. Délutáni ruha, középzöld gyapjúszövetből, fehér ribuldin ujjal és gallérral. Radó-modell

hanem a gyerekeknek is valóságos élmény, ha „szinházat" játszhatnak. Csak arra kell vigyázni, hogy a kiválasztott kis darabok megfeleljenek a szereplő gyerekek szellemi fejlettségének. Semmi esetre ne engedje, hogy felnőtteknek írt sanzonokat adjanak elő, mert nincs szomorúbb és csunyább látvány, mintha gyerek olyan dalt énekel, amely nem neki való. Az Én Ujságomban sok nagyon kedves kis gyerekszíndarab jelent már meg, valamennyit szobában, minden diszlet és kosztümköltség nélkül lehet előadni. Azután keressen ugyancsak az Én Ujságomban szavalásra alkalmas gyerekverseket. Sok olyan verset talál, amelyet elő lehet adni. Ha Nagyságos Asszony megírja, hány gyerek szerepel, milyen koruak, akkor szívesen segítségére is leszünk, megkérjük Az Én Ujságom szerkesztőjét, keressen, vagy esetleg irasson megfelelő darabot. Azután zeneszámokat lehet összeállítani, táncolni, tornászni jól tudnak a mai gyerekek, meglátja, nemcsak az ünnepelt nagymama, de az összes vendégek kitünően fognak mulatni. Csak még arra figyelmeztetjük a Nagyságos Asszonyt, hogy az előadás ne legyen hosszú.

ŐSZ 30. 2625. Igen, legnagyobb hibája a hiszékenység. Különös, hogy ezzel tisztában van és mégis, mindig újra hisz. Ha közömbös, kivülálló szemlélője lett volna ennek a leírt esetnek, lehetetlen, hogy ne látta volna a helyzet képtelenségét. Nem lehet komoly férfi az, aki első látásra elkesergi boldogtalanságát egy leánynak és rögtön szerelmet vall neki: mi is hiszünk az első látásra támadt szerelemben. De ha felébredt is ez a szerelem a szivében: komoly férfi nem beszél róla rögtön és nem tesz házassági igéretet, hanem előbb megvizsgálja, próbára teszi önmagát. Ha nem sajnálnók önt, azt mondanók, hogy aki ilyen hiszékeny, az megérdemli sorsát. Addig nem fog kigyógyulni, amíg egyszer alaposan meg nem égeti magát. Azt, ne haragudjék, nem tudjuk elhinni, hogy az adott körülmények között maga is „végzetesen" beleszeretett. Olyan hangulatban volt akkor, hogy akárki más van is az ő helyében: vakon hisz neki. Napnál világosabb, hogy a levélben felhozott ok csak arravaló, hogy a gyáva visszavonulást úgy ahogy fedezze. Az ő anyagi viszonyai nem változtak meg máról-holnapra. Hogy másnap még állta a szavát, az azért volt, mert akkor még nagyon szégyenkezett és még nem is aludta ki magát. Verje ki a fejéből. Egy órát sem érdemes keseregni miatta. A levelére nem is kellett volna válaszolnia, vagy ha válaszolt, hidegen és fölényesen azt kellett volna írnia: csak nem képzeli, hogy egy pillanatig is komolyan vette a vallomását, De hát ezen most már nem lehet változtatni. Legalább a válaszát ne várja most már szívszakadva és ebből a kellemetlen históriából vonja le a tanulságot, hogy *nem szabad a férfiak minden hizelgő szavát komolyan venni!* Higyje el: *az a legnagyobb baj, hogy mindig a férjhezmenésre gondol. Ezt megérzik ám a férfiak!* Nem kell kétségbeesnie. Ön még fiatal és úgy látszik, csinos is: majd akad olyan ember, aki ha nem is első látásra, de komolyan és becsületesen megszereti. A levelet postán visszaküldjük.

TÜCSÖK KISASSZONY. 2673. Emlékszünk a kis Tücsökre. Mindig szeretettel gondoltunk rá és örülünk, hogy újra halljuk a hangját. Annak meg különösen örülünk, hogy tanácsainknak hasznát vette. Amit ír: nagyon érdekes és megható. Ha szülei beleegyeznek: bátran meghívhatja azt a fiatalembert. Nem hisszük, hogy neki igényei lennének: olyan igényei, amelyet önök nem tudnának kielégíteni. Bizonyára nem azért fogadja el a meghívásukat, mert nagyszabású szórakozásokat remél, hanem azért, mert tudja, hogy az önök szerető, meleg családi körében jól fogja magát érezni. Irja meg neki őszintén az aggodalmait, ahogyan nekünk megírta. Még rosszul is fog esni neki, ha feltételezi róla azt, hogy kevesli, amit nyujthatnak. De legalább majd eloszlatja az aggodalmait. — Azt, hogy a grenadin divatos lesz-e a nyáron, még nem tudjuk. Ha divatos lesz is: másképpen fogják hívni, az bizonyos. Az már ma is látszik, hogy túlnyomóan gyapjú és cérnaanyagokat fognak viselni, selymet keveset. A habos, fodros grenadinruha mindenesetre szép lesz. Szeretettel köszöntjük.

CS. A. 2593. Nem kell mentegetőznie. Nem győzzük hangsúlyozni, hogy köszönetet soha, senkitől sem várunk. A mi munkánk önmagában hordja jutalmát. A legszebb köszönet egy-egy ilyen mondat, amilyet az ön levelében is találunk: „Megnyugtató örömmel töltött el az a tudat, hogy Önök vannak nekünk." Vagy ez a másik: „Sokszor, ha öröm vagy bánat ér, vagy a hangulatom változik, az az első gondolatom, hogy meg kellene ezt írnom az Uj Idők-nek. Örülünk, hogy Gulácsy Irén *Pax vobis* című regénye Önnek is annyi gyönyörű-

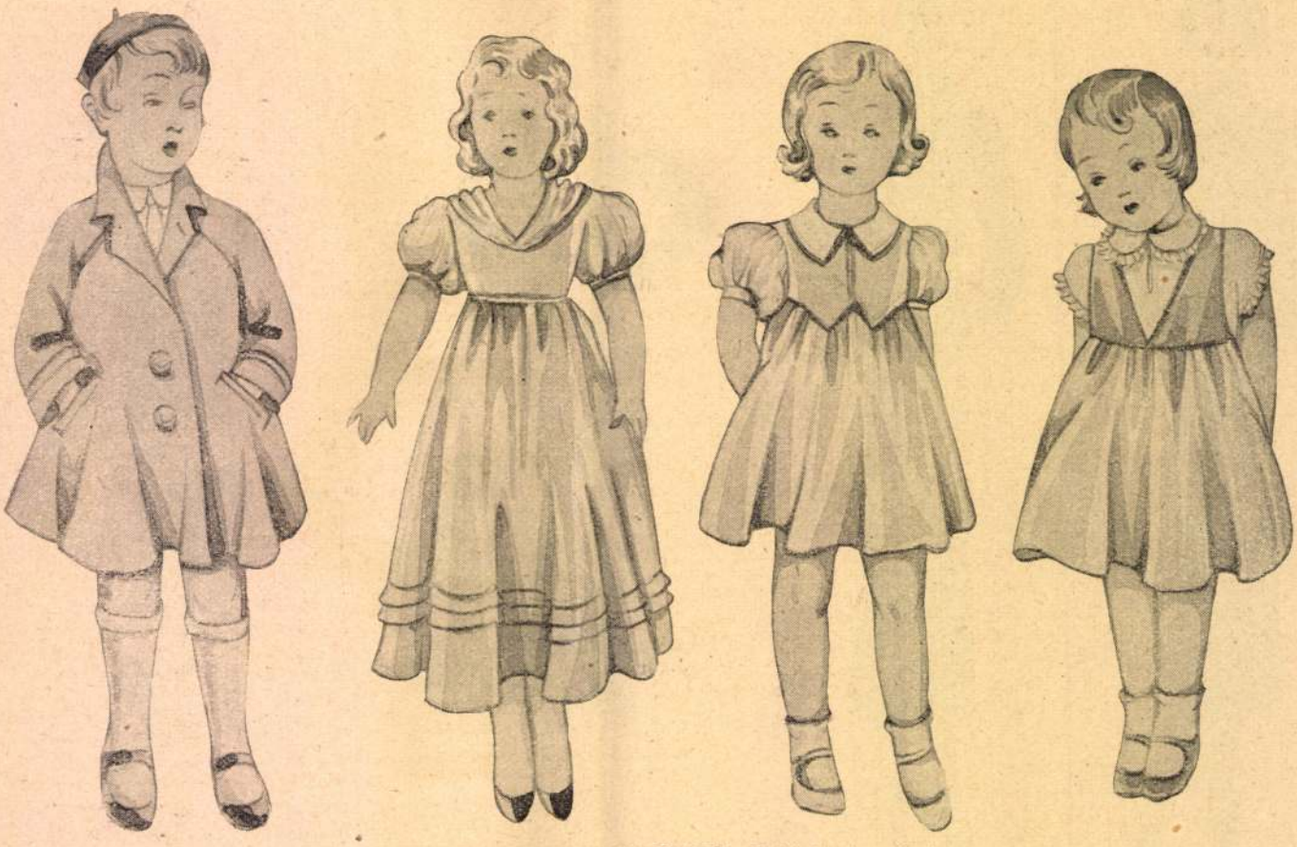

A GYERMEKEK TAVASZI DIVATJA. Feigl Ilonka rajzai

Raglán, kisfiúknak, homokszínű himalájaszövetből

Kis koszorúslánynak való ruha, rózsaszínű krepdösinből

Egyszerű ruhácska, világos anyagból

Piros szövetruhácska, fehér bluzzal

séget szerzett. Azt írja: „Büszke és boldog vagyok, hogy ezt egy magyar asszony írta." Minden magyar nő szívéből ezt a jóleső érzést váltják ki Gulácsy Irén hatalmas történeti regényei.

SZOMORÚ ASSZONY. 2818. Leveléből egyszerű és mégis megkapóan szép asszonyi élet képe alakult ki előttünk. Dolgozik, tűr, szenved — és észrevétlenül kerül a legkiválóbbak sorába, oda, ahol azok a római asszonyok álltak, akiknek sírkövére *legnagyobb dicséretül* azt vésette a férjük: *„Domi mansit, lanam fecit"* — *„otthon ült, gyapjút font"*. Hisszük, hogy áldozatos életének jutalmául előbb-utóbb megtalálja majd a nyugodt boldogságot is. Örülünk, hogy most jó viszonyban él az urával és az ura szüleivel. Régi dolog, hogy *minden veszekedéshez kettő kell*. Ahol az egyik béketűrő, csöndes természetű, ott megtörik a másik izgágasága és előbb-utóbb engedni kénytelen a türelem és a jóság csöndes erejének. Jól esett az, amit arról írt, hogy az ura, aki azelőtt Önnek sem akarta megengedni, hogy járassa az Új Időket, most annyira megszerette, hogy legelőször is ő olvassa. Útleírást máris találhat benne. Gondunk lesz rá, hogy kívánságát teljesítsük. Német nyelvtanulásra a Lingua-nyelvkönyveket ajánlhatjuk. A Lingua német nyelvkönyvet kezdőknek (ára egészvászonkötésben 6 pengő), később a Lingua nyelv- és gyakorlókönyvet haladóknak (ára vászonkötésben 7 pengő) és a Schenk-kéziszótárat (ára 4 pengő). Valamennyi könyv az Új Idők könyvesboltjában, Budapest, VI., Andrássy-út 16. rendelhető meg.

SZOMORÚ ASSZONY. 2918. Megint egy szomorú asszony, akihez gondolatban elmegyünk, megsimogatjuk a homlokát, megfogjuk a kezét és megpróbálunk beszélni csendes hangon, olyan halkan, hogy a lelke csendjét ne verjék fel hangos szavak. Mit is mondhatunk? Amit lehetett volna: bizonyosan elmondták már mások. Elmondták, hogy a kicsinek jobb így, ki tudja, mennyit kellett volna szenvednie, hogy talán csak azért kellett a földre jönnie, hogy egy angyalkával több legyen az Úr kertjében, hogy ha túlélte volna — ami nagy ritkaság — azt a rettenetes betegséget, talán nyomorék vagy hibásbeszédű, vagy tompa elméjű lett volna, gyászos és törött váza csak annak, amivé másképp fejlődhetett volna s aminek a szülei álmodták. De azt talán nem mondta még más, hogy általában a legnagyobb ritkaság, hogy egy családban két gyermek kapja meg ugyanezt a betegséget és hogy nagyon sok olyan családot ismerünk, ahol az első gyermeket ez a rém vitte volna el és azóta egész kis vidám, egészséges hadsereg verte fel a ház szomorú csöndjét. És talán azt sem hallotta még, hogy különös módon, éppen a legszebb, legfejlettebb gyermekek közül szedi ez a betegség áldozatait. Azon ne töprengjen, hogy hol kaphatta a fertőzést. *A betegség csirái itt vannak mindenütt körülöttünk.* Az ellenálló szervezetet nem bírja legyőzni a közvetlen fertőzés sem, a kettős influenzától legyengült gyermeken erőt vett. *Ez az egyedüli védekezés: erőssé, ellenállóvá tenni* s állandóan ebben az állapotban megtartani a gyermek szervezetét, de mert ez minden esetben nem lehetséges, mert hiszen a betegségek, járványok jönnek-mennek, Isten kezében van a többi. Megsirattuk mi is a kis angyalkát és azt üzenjük: *nem szabad árnyékoktól félni.* Reméljük és kívánjuk, hogy egy szép napon megint levelet kapjunk az aláírásával s a levélben az legyen, hogy: Visszajött! Szeretettel, barátsággal gondolunk mindnyájukra s imádkozunk: adjon a jó Isten mielőbb vígasztalást a sötét és nehéz napok után.

POST NUBILA PHOEBUS. 2851. Mielőtt az Ön levelét olvastuk, volt a kezünkben egy másik levél, amelyben ugyanecsak „anyósproblémában" kéri ki véleményünket egy fiatal asszony. Az ő helyzete azonban nagyon különbözik az Önétől. Asszonytársánál ugyanis állandóan ott lakik az anyósa és nem csak, hogy belebeszél mindenbe, hanem érvényt is szerez az akaratának, úgy hogy a háziasszonynak semmi beleszólása sincs a tulajdon háztartása vezetésébe. A férjét a férfi anyja állandóan az asszony ellen hangolja, a háztartási alkalmazottakat, akiket minden bizalmas kérdésbe beleavat, a saját részére hódítja meg és még sokkal súlyosabb módon is befolyásolja a férj és a feleség között való egyetértést olyan módon, hogy sok asszony már régen elmenekült volna abból a házból, amelyben ő minden inkább, mint úrnő. *Mégsem teszi:* mégis türelemmel, szeretettel bánik azzal az asszonnyal, aki hozzá szeretetlen és türelmetlen és aki éjjel-nappal készen áll arra, hogy mindenbe beleszóljon és minden törekvését elgáncsolja. *Mennyivel jobb az Ön helyzete.* Az anyóstól csak néha-néha érkezik levél, amely takarékosságra és beosztásra inti, tanácsokat ad a társasági életre vonatkozóan és közben itt-ott, egy-egy igazságtalan vagy túlságosan maradi kívánsággal is előáll. Ön ezekre a levelekre nem is válaszol. *Rosszul teszi!* Írja azt az anyósának, hogy megszívlelte a tanácsait és teljesíteni fogja belőlük azt, ami módjában áll. Ha ő szeretetlen hangon ír, válaszoljon Ön kedvesen és melegen. Ha ő felsőbbséges, legyen Ön tiszteletadó. Egyebekben pedig tegye azt, amit Ön és az ura jónak lát. Amint írja: a férje teljes mértékben az Ön pártján áll. Ez olyan ritka szerencse, hogy máris nincs oka panaszra. Ő maga seem helyesli édesanyjának

Feigl Ilonka

TAVASZI RUHÁK. Feigl Ilonka rajzai

1. Kék gyapjúribuldin-ruha, kék és szürke kockás selyemblúzzal és gyapjúboleróval. Radó Aladár modellje

2. Fekete selyemmarokenruha, fekete-fehér kockás, vagy pepita ujjrésszel és gallérral

3. Barna selyemribuldin délutáni ruha, drapp és piros selyemsállal. Radó Aladár modellje

4. Délelőtti ruha piros gyapjúszövetből, homokszín, sárga és piros kockás gallérral, kézelővel és övvel

tott félre nem érthetően a házasságra. Ilyen rövid ismeretség után nem szokás tudtára adni a fiatalembernek, hogy hozományt ne reméljen, mert önérzetes férfi ezen megsértődik, vagy pedig vállat von és odébb áll. Ön most már nem tehet semmit. Várnia kell, hogy jelentkezik-e. Ha nem jön többé, le kell mondania róla és levonni a tanulságot a jövőre nézve, hogy *nem szabad az eseményeket erőszakosan siettetni*. Kilátásba helyezett látogatásának örülünk.

L. SZ.-NÉ. 2622. Mi is örülünk, hogy a szerencse végre rámosolygott a Nagyságos Asszonyra. Örülünk annak is, hogy szereti folytatásos regényeinket. „Szeretném megmondani Jimnek és Beatrice-nek, — írja — hogy ne legyenek olyan önfejűek, mert *az önfejűség az oka minden bajnak*. Én belőlem kinevelte édesanyám az önfejűséget, no meg az Uj Idők szerkesztői üzenetei is sokat segítettek." Gyula diáknak átadjuk üdvözletét. Irása jól olvasható és ezért nem baj, hogy nem géppel írt. A könyveket azóta bizonyára megkapta. Reméljük, máskor is fog írni.

KEDVES BARÁTOM. 2724. Levele rendkivül intelligens és az a szeretet, amely minden betűjéből felénk árad: lefegyverez minket. Annyira lefegyverez, hogy nehezünkre esik valamire figyelmeztetnünk. De éppen, mert szeretjük és mert jóbarátai vagyunk, föl kell hívnunk a figyelmét valamire, ami nem méltó ennek az élvezetes levélnek az írójához. Azt írja, hogy „perfektül beszél angolul és franciául, bár ezt a két nyelvet csak könyvekből és rádió útján tanulta." Ne haragudjék, ha kételkedünk ebben. Kosztolányi Dezső írta egyszer valahol, hogy van neki egy angol barátja, aki évek óta itt él Magyarországon és kitünően megtanult magyarul. Ez előtt az angol úr előtt egyszer arról beszéltek magyar barátai, hogy a Balatonra mennek nyaralni. „Milyen szerencsések" — sóhajtott az angol. Kosztolányi elgondolkozott ezen a fölkiáltáson. Elgondolkozott azon, hogy magyar ember az adott körülmények között semmi esetre sem a „szerencsés" szót használja, hanem azt mondaná: „milyen boldogok" vagy: „milyen jó nekik", vagy: „irigylem", vagy: „szeretnék a helyükben lenni". És ebből a tünődésből Kosztolányi levonja azt a következtetést, hogy ha ilyen árnyalatai vannak egy nyelvnek, ilyen, meg nem magyarázható, csak érezhető árnyalatai, milyen nagyon távol állhatunk mindnyájan annak az idegen nyelvnek a tudásától, amelyről azt mondjuk, hogy kitünően tudjuk. Nem bűn, de szépséghiba: visszatetsző szerénytelenség azt mondani egy idegen nyelvről, hogy tökéletesen beszéljük. Olyantól, aki valóban tökéletesen tudott egy nyelvet, még sohasem hallottuk ezt a kijelentést. Azonban nem pusztán a kijelentésért tettük ezt szóvá, hanem azért, mert levelében kétszer is használ egy értelmetlen elferdített idegen szót. Nem akarjuk ismételni, hogy melyiket, ha gondolkozik rajta, valószínűleg rájön, mert úgylátszik, nagyon szereti. Aki tökéletesen beszél angolul és franciául, az ezt a szót így nem írta volna le. Nem mosolygunk azon, hogy ujságíró akar lenni. Ha eddig már négy izben közölték a riportjait, úgylátszik, van hozzá érzéke. Szívesen elolvassuk, ha küld valamit. Útbaigazításra nincs szükség. Jót, szineset, érdekeset kell írni, röviden és tömören. Látatlanba természetesen nem ígérhetjük meg, hogy közölni fogjuk. — Ha három kérője közül egyik sem rokonszenves, akkor könnyű a felelet: kosarazza ki őket. Örülnénk, ha máskor is írna. És úgye nem neheztel reánk, amiért őszinték voltunk? A boldoguláshoz fontos, hogy az ember ne értékelje túl önmagát. 2. Gy. M.-ről nem tudunk semmit sem. 3. Ha alkalomadtán Pestre vezeti az útja, keressen fel bennünket. Bármely szerdai nap délelőttjén szívesen látjuk 11—1 között.

M. M. 2586. Az utóbbi időben minden héten megismétlődik postánkban a kérdés: mit szólunk az ujsághirdetés útján való ismerkedéshez? Véleményünket, erre a kérdésre vonatkozóan oly sokszor elmondottuk, hogy nem bocsátkozhatunk újra ismétlésekbe. Olvassa el ez idei 9. számunk *Nem csüggedek* 1849. és 11. számunk *Nem mind arany, ami fénylik* 2282. jeligés üzeneteit: ezekben megtalálja kérdésére a feleletet. Igazán sajnáljuk, hogy olyan nehéz a sorsa, de ma már alig akad ember, ki azt mondhatná, hogy könnyű az élete. Mindnyájan keresztet hordozunk és magunknak könnyítjük meg a terhet azzal, ha minél kevesebbet zugolódunk a megmásithatatlan ellen.

NAGYMAMA SZÜLETÉSNAPJA. Ha a műsort ügyesen állítják össze, akkor már nem nagy munka a gyerekelőadás rendezése. És különben is érdemes vesződni, mert nemcsak a nagyszülőknek szereznek ovvel komoly nagy örömöt,

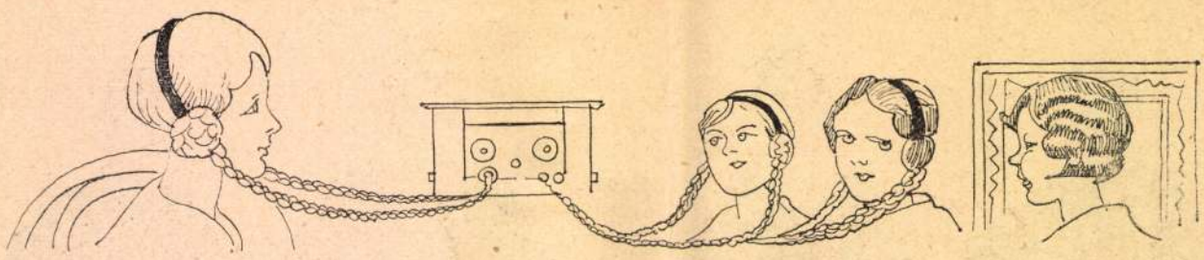

A mult hét rádió-szenzációja. Az egész ország Cilikéi hallgatják az igazi Cilikét. Mühlbeck Károly rajza

legényét, nem habozott volna. Vannak nők, akik a rablógyilkos számára is találnak mentséget, mert szeretik. Ha Ön azon tűnődik, hogy akkor sem kellene pártában maradnia, ha nem menne hozzá a vőlegényéhez, akkor, hiába mondja, nem hisszük el, hogy valaha igazán szerette. Akkor talán jobb is, ha nem bocsát meg neki. Tanácsot tehát nem adhatunk. Csak annyit mondunk, hogy egész szívünkkel a férfi pártján vagyunk és reméljük, hogy ha Ön visszaadja neki a jegygyűrűt talál majd mást, aki őt ezért a keserű csalódásért megvígasztalja.

A SORS JÁTÉKA. 2623. „Én még csak olyan férfiakkal találkoztam — írja, — akik első perctől fogva komoly szándékkal közeledtek hozzám. Mind bennem látták a feleség eszményképét". Ha tudná, milyen kevés leány mondhatja el ezt magáról. Nem lehet eléggé hálás a jó Istennek, amiért csupa komoly férfit vezérelt az útjába. A legtöbb leánytársa csalódásokon, megtépett illuziókon, megalkuvásokon keresztül jut el az első komoly kérőig — ha ugyan egyáltalán eljut. Hányan vannak, akik soha nem találkoznak azzal a valakivel, aki tisztán, becsületesen tudná szeretni őket! Semmi oka az aggodalomra. Azt mondják, hogy azok a férfiak házasodnak meg újra, akiknek az első házassága boldog volt, mert ők már belekóstoltak a boldog, nyugalmas családi életbe és nem tudnak többé lemondani róla. A statisztika szerint is aránylag kevés az olyan, fiatalon özvegyen maradt férfi, aki nem házasodik meg másodszor: jóval kevesebb, mint az olyan, aki egyáltalán nem házasodik. A tapasztalat pedig azt bizonyítja, hogy ezek a második házasságok többnyire jól sikerülnek. Kivétel persze van, de miért lenne éppen az Önök házassága kivétel! Nem kell félni az első asszony árnyékától és nem szabad féltékenynek lenni rá. A férfi tisztelje és ápolja kegyelettel első felesége emlékét. A halottak olyan keveset vehetnek el az élőktől! Igaz, hogy a második édesanyának — nem szeretjük ezt a csúnya szót: mostohaanya, mert mi, hála Istennek, nagyon kevés gonosz mostohát, ellenben sok második édesanyát ismerünk — tehát: a második édesanyának nem könnyű a dolga. De a kicsi gyermeket könnyű meghódítani. Nem kell a hódításhoz más eszköz, mint szeretet és az, ami velejár a szeretettel: türelem, türelem, türelem. *Lehetet'en, hogy az az asszony, aki szereti a férjét, ne szeresse a férje gyermekét is.* Ne féljen tehát: ha tiszta szívet, jószándékot, szeretetet visz a házasságba, meglátja, a gyermek is meg fogja Önt szeretni. Nem tudjuk elképzelni, mi kifogása lehetne családjának a férfi ellen. Azért, hogy házas volt, ő ma is flatalember és korban kitűnően egymáshoz illenek. Mondja meg az édesanyjának, hogy szeretik egymást és hogy úgy érzi: csak vele tudna boldog lenni. Édesanyja bizonyára meg fogja érteni. Az, hogy a férfi: özvegy, csak akkor probléma, ha nagyobbacska, vagy éppen felnőtt gyermekei vannak, akik határozott ellenszenvvel fogadják édesapjuk második feleségét és akiket esetleg az első asszony családja a második asszony ellen lázít. Ilyen esetben nem csodáljuk, ha habozik a leány. Bár mi nem egy példát tudunk arra is, hogy a meghalt feleség édesanyja beszélte rá vejét a második házasságra és örült, hogy unokái újra édesanyát kaptak. Köszönjük szeretetét és bizalmát és örülnénk, ha eljegyzéséről értesítene minket!

KIS TANÁR. 2688. Örülünk, hogy válaszunk megnyugtatta és büszkék vagyunk rá, hogy eltaláltuk a diagnózist. Az Ön kis regénye emlékezetünkbe idézi Zilahy Lajosnak egy régi elbeszélését, amely 1914-ben jelent meg az Uj Idők-ben s amelyet mi nagyon szeretünk. Az elbeszélés egy fiatalemberről szól, akinek egy véletlen találkozás rég elfelejtett, gyerekkori emlékeket juttat az eszébe. A vidéki várost, ahol a gimnáziumot járta s ahol ő, a közjegyző fia, megosztotta diákszobáját Feliciánnal, a kis fűszerkereskedő csúnya, szeplős, esetlen fiával. Mind a ketten Magdiba voltak szerelmesek, a törvényszéki elnök tüdőszép kisleányába. De a Magdi uzsonnáira Felicián nem volt hivatalos és mikor Magdi nem ment el a randevúra, amelyet Felicián esedezve kért tőle, Felicián bánatában egy rossz kis pisztollyal mellbelőtte magát, de nem halt meg. Az élet aztán elszakította egymástól a két diákot. Az úrifiú is sokat bukdácsolt az élet rögös útján, nekikeseredett és elfásult. Most valami protekció miatt a Hungáriában fölkeres egy képviselőt. A hallban csodaszép fiatalasszonyt talál. Magdira ismer benne, a régi ideálra. Tíz esztendeje, hogy utoljára látta. Az asszony szikrázó ékszerei, hófehér kesztyűje, drága bundája, diadalmas szépsége eszébe juttatják Feliciánt, az átlőtt mellű, csúnya, vézna kis fűszeresgyereket, akire azóta se gondolt s akit most ő, forró szánakozással, roszszulszabott, kopott kabátban, poros hivatali szobában, mint adóhivatalnokot vagy postatisztet lát maga előtt. Egyszerre az asszony hátrafordul és azt mondja: „Itt jön az uram". És a lépcsőn, színházhoz öltözve, frakkban hódító elegánsan megjelenik az egykori csúnya, félszeg kis diák, Felicián. A soffőr kinyitja előttük az autó ajtaját s a másik, az „úrifiú" tágra nyílt szemmel bámul utánuk. Eddig a történet. Tudjuk: a maga forró, fiatal diákszíve most kicsit megfájdul ettől a tündérmesétől. De ez is amolyan „édes" fájdalom, mint a másik. Azért jól fog esni ma este arról ábrándozni, hogy maga is viheti még annyira az életben, hogy kérőként állhat majd a gyerekkori ideálja elé. Nem akarunk hiú reményeket ébreszteni lelkében, de nincs ebben semmi lehetetlenség. Ilyen eszes, életrevaló fiatalember előtt még ma is nyitva áll a világ. Ha ez a diákszerelem komoly szerelemmé érik, ki tudja, mi mindenre nem fogja serkenteni magát. Nemcsak a mesében, de az életben sem tartozik a ritkaságok közé, hogy a szegény fiúnak fölviszi Isten a dolgát. Nem kell beszélni a szeszerelméről, mert azzal megriaszthatná a leányt. Szeresse őt tisztelettel, a távolból, ne veszítse szem elől és tűzze ki élete céljául azt, hogy meghódítja őt. Az ilyen szép, tiszta szerelem sokszor művelt csodát. Írjon máskor is. Örülünk, hogy szereti lapunkat és hogy nagyon érdekli Klugerék és Jimék sorsa.

NEM VAGYOK CSALHATATLAN. 2718. A levél, amelyet a fiatalembernek írt: kifogástalan, tárgyilagos, hűvös levél. Talán őt az bántotta, hogy nagyon is hüvös, nagyon is tárgyilagos. Talán melegebbet várt. Az is lehet, hogy neki egyáltalában nem tetszett, hogy írt neki. Vagy az nem tetszett neki, hogy az anyagi kérdést szóvá tette. Nekünk is az a benyomásunk, hogy kissé korai volt ez a kijózanítás, hiszen ő még nem vallott szerelmet, illetve nem célozga-

A Magyar Lányok 40 éves fennállásának ünneplése a budapesti Studióban

A magyar leánytársadalom egyetlen, páratlan népszerűségű lapja: a *Magyar Lányok* elérkezett fennállásának negyvenéves jubileumához. Ebből az alkalomból érte az a kitüntetés, hogy a rádióban ünnepi órát rendezhet a szerkesztőség s így nemcsak hűséges olvasótáborával, de a Studió egész, hatalmas hallgatóságával jut szoros kapcsolatba egy ünnepi órán keresztül. Április 2-án, délután 6 óra 20 perckor közvetíti a budapesti Studió a Magyar Lányok jubiláló műsorát, amely irodalmi és zenei élmény lesz minden hallgató számára. Ezt a szereplést a fehér zászlajú, négy évtizedes, a kristálytiszta és nemzeti nőlélekért harcoló folyóirat boldog büszkeséggel könyveli el történetében.

A műsor számai a következők:

1. *Herczeg* Ferenc üdvözlő beszéde.
2. *Tutsek* Anna, a szerkesztő üdvözli a Magyar Lányok olvasótáborát.
3. *Babay* József az *Otthon* című versét mondja el.
4. *Harsányi* Zsolt elbeszélést olvas fel.
5. *Buday* Dénes az általa megzenésített *Szabolcska*-verset zongorázza és énekli.
6. *Szederkényi* Anna felolvasása: „Mit szól hozzá anyuka?"
7. *„Két legkedvesebb dalom": Bura* Károly és zenekarának kíséretével előadja *Farkas* Imre.
8. *Rejtvények. Grätzer* József, a Magyar Lányok rejtvényrovatának vezetője rejtvényeket ad fel. A megfejtéseket mindenki beküldheti. (Száz könyvjutalom és száz csokoládényeremény. Első díj: száz pengő értékű könyvutalvány.)
9. *Kosáryné Réz Lola* szerkesztői üzenetei.

Április másodikán, vasárnap délután 6 óra 20 perckor tehát emeljük fel a hallgatót és osztozzunk abban az örömben, amelyet negyven, kitartó esztendő jubileuma sugároz szét a magyar irodalom és zene büszkeségeinek lelkéből.

Uj Idők 1933. márc. 26
13. sz. 404-6. l.

Farsang. Feigl Ilonka tervei

Japán-jelmez. Japáni mintájú, többféle kékárnyalatú, tarka selymet veszünk. Az öv és a szegélyrészek anyaga fényes, kobaltkék szatén. A sál fehér zsorzsett. A cipő kobaltkék.

Szívkirálynő - jelmez. Fehér **báliruhára** kartonból kivágott, **bordóval** bevont sziveket varrunk. **Ha a ruha zsorzsettből készül, a szívek fényes selyemből legyenek, ha a ruha selyem, a szíveket bársonyból készítsük. A cipő bordó, a korona pici, bordó szivekkel, strasszal díszített selyemmel bevont karton.**

Dáma-jelmez. Rózsalila krinolin, ibolyalila tunikával és derékrésszel. Ibolyaszínű kalap és cipő.

Rádió-jelmez. Csontszín szoknya, mahagoniszínű kabát és fejdísz. A hangjegyeket és kottavonalakat az úgynevezett nullásszallagból készítjük.

vallási, de erkölcsi kötelessége ellen is vétkezik. Azt kérdezi tőlünk: váljon-e ez? A törvény rideg értelmezésében: igenis *válóok*, mert ebben az esetben az asszony viselkedése a házasság céljával és erkölcsi alapjával kerül ellentétbe. Önnek azonban tekintetbe kell vennie, hogy felesége még nagyon fiatal és hogy idegen befolyás alatt áll. Legyen tehát hozzá türelmes, igyekezzék szép szóval hatni rá; vegye rá, hogy foglalkozzék idegen apró gyermekekkel — például a segítségre szoruló, szegény asszonyok csecsemőivel, — varrjon nekik ruhát, etetgesse őket. Hívjon néha magukhoz olyan anyákat is, akiknek 2—3 éves, szép gyermekük van: nincs asszonyi szív, amely az ilyen korú kicsinyek bájosságának ellent tudna állni. Az idő is megteszi majd a magáét és el fog jönni az a nap, amelyen ő maga kíván gyermeket. Másik aggodalma teljesen alaptalan. Nem olyan közeli rokonok Önök, hogy efféléről kelljen tartaniok. Ha a válásra vonatkozó kérdésben ez is benne volt: *ez* semmiesetre sem válóok! Egyáltalán ne is gondoljon válásra, hiszen Önök szeretik egymást és mindaz, ami most felhőssé teszi az egüket, múló baj, amely minden házasságban előfordul mindaddig, amíg a két házasfél nem hangolódik össze teljesen. Könnyebb természetű, nem sokat töprenkedő, vagy hasonló gondolkodású embereknél elég ehhez néhány hónap: nehezebb vérmérsékletű, nem egyformán nevelt emberek között lassabban alakul ki az igazi harmónia. Felesége gyermek volt még, amikor Önhöz került; jóformán csak most jutott abba a korba, amikor nevelnie kell őt: nevelnie mindazzal a türelemmel, szeretettel, elnézéssel és komoly akarattal, amellyel azt kell nevelni, akit legjobban szeret az ember a világon.

FELELŐSSÉG 31. — 713. „Ezelőtt négy évvel írtam Önöknek, — olvassuk levelében, — akkor egy igen súlyos lelkikrízisen segítettek keresztül s boldog lettem, hogy Önökre hallgattam és én akkor meg se köszöntem". Ha akkor megköszönte volna, nem szerezhetett volna olyan nagy örömet nekünk, mint ma, hogy *négy év múltán* elmondja: üzenetünknek köszönheti a boldogságát. Köszönetet mi soha senkitől sem várunk, de ha válaszunkkal sikerül egy-egy problémát megoldanunk, az mindig boldoggá tesz minket. Teljesen megértjük a Nagyságos Asszony aggodalmát. Emberi számítás szerint valószínűbb, hogy nem lesz boldog, ha azt a férfit választja, akivel olyan messzire kellene mennie. Ezt azért merjük ilyen határozottan mondani, mert hiszen a leány ráadásul még nem is szereti a férfit, csak hiúságból menne hozzá. A hiúság nem lehet alapja a házasságnak. Még ha szerelemmel szeretné, akkor remélhetnők, hogy a szerelme áthidalja ezt a szakadékot. Szerelem nélkül azonban ezt nem lehet remélni. Szeretnők, ha a Nagyságos Asszonynak sikerülne őt erről meggyőzni.

MIT CSINÁLJAK? 739. Nincs oka arra a nagy kétségbeesésre, amely levelének minden sorát áthatja. Állása van és arra sem kell gondolnia, hogy elveszítheti. Elhisszük, hogy magántanítványainak száma nagyon megfogyatkozott; ennek azonban nem a rádió, hanem az általános gazdasági válság az oka. Ne gondoljon arra, hogy most pályát változtat. Minden téren nehéz a boldogulás; de bizonyos, hogy sokkal nehezebb olyan téren, amelyen még nincs semmi tapasztalata, köre és gyakorlata, mint azon, amelyet már jól ismer és amely, bármilyen szerény, de állandó állást is biztosít Önnek. Nagy boldogság lehetett, hogy régebben a keresetéből olyan jól el tudta látni nemcsak önmagát, hanem az Édesanyját is és szomorú, hogy ma már nincs így. Az a kétség azonban ne gyötörje, hogy ennek választott pályája az oka, mert *ma minden pályán nehéz a megélhetés* és mindenki búsan gondol vissza a régi, jó időkre, amikor kényelmet és jólétet szerzett magának és családjának ugyanazzal a munkával, amely ma alig ad száraz kenyeret. Sokan vannak az Önénél sokkal rosszabb helyzetben, mert még biztosnak vélt állásukat is elvitték a nehéz idők. Ne tépelődjék és ne búslakodjék tehát; ne is hanyagolja el a zongoráját, hanem játsszék éppen annyi kedvvel és szeretettel, ahogy eddig játszott. Azt ajánljuk, kísérelje meg tanítványainak körét egy másik társadalmi osztállyal kibővíteni. Tegyen közzé hirdetést a helyi lapban. Kérjen kevesebb óradíjat; valószínűen fognak jelentkezni olyanok, akiket eddig nem ismerhetett meg és ki tudja, hány fejlesztésre érdemes tehetség van köztük? Az iskolában pedig próbáljon meg olyan módon tanítványokat szerezni, hogy két-három tanítvány között oszt meg egy órát. Igy kevesebbet kell fizetni egynek és a szülők könnyebben szánják rá magukat a különben is szükséges kiadásra. Gondoljon arra is, hogy megjavulnak a viszonyok. És amint enyhül a gazdasági válság, a szülők ismét több pénzt fordíthatnak a gyermekeik nevelésére. A fő az, hogy ezeket az átmeneti időket üsszuk meg valahogyan! Legyünk leleményesek, okosak, igénytelenek; húzódjunk össze, nélkülözzünk is, ha kell; de ne csüggedjünk, és főképpen ne mondjunk le arról, ami lényege az életünknek: *a hivatásunkról!* Ezt izenjük Önnek, és ezt izenjük Édesanyjának is, aki — ha így beszél hozzá — megnyugszik és nem tesz

Hajhullását előzze meg

Dr. med. László -féle

Hajápolószesszel

Kizárólagos főlerakat:

Museum Gyógytár

IV., Kossuth Lajos-utca 22.
(Astoria szállóval szemben)

Vidékre postai szétküldés utánvét

többé szemrehányásokat azért, mert Ön szereti a pályáját, és, bár látszólag csalódott benne, továbbra is ragaszkodik hozzá.

ELŐRE. 598. Jólesett olvasnunk levelében, hogy az Uj Idők ajándékházának odaítélése „könnyekig meghatotta". Szerencsekívánatait itt adjuk át a Herczeg-ház lakóinak. Örülünk, hogy Babay József írásait annyira szereti és örülünk, hogy kézimunkarovatunknak és divatképeinknek jó használ veszi és hogy a divatképeink után készült ruhák szépen sikerültek. Jókívánságait hálásan köszönjük és szívből viszonozzuk.

JÓ TANÁCS. 693. Levelét, akármilyen szemrontó, apró betükkel irta is, élvezettel olvastuk végig, mert derék férfit, talpig embert ismertünk meg belőle. Stílusáért nincs miért mentegetőznie: világos, jó stílusa van. Sajnáljuk, hogy szép levele mély bánatot rejt. Fájlaljuk, hogy szomorú. Nem kell azonban röstelkednie amiatt, hogy érett fejjel egy fiatal leányba szerelmes és nem tud róla lemondani. Éppen az ilyen komoly és mély gondolkodású emberek szoktak „beleesni" egy-egy „nagy érzésbe", olyan érzésbe, amely hosszú, hosszú időn át kormányozza életüket. Éppen az érett emberek azok, akik nehezebben lobbannak lángra, mint a fiatalok, de nehezebben is hülnek ki. Az a szerelem, amelyet megkeserít a kétség, hogy *hátha ez az utolsó szerelem az életben:* szokott a legtartósabb lenni. Tartós, de nem örök. *Egyetlen viszonzatlan szerelem sem lehet örökkétartó.* Mert vagy elmulik, vagy igyekszünk elűzni magunktól. Az utóbbihoz azonban lelki fegyelmezettségre van szükség. Önnek is erre van szüksége, mert meg kell szabadulnia ettől a szerelemtől. Mi ugyanis kilátástalannak látjuk. Ha a leány olyan sokszor és olyan állhatatosan visszautasítja Önt: bizonyos, hogy nem szereti. Miért nem szereti? Olyan kérdés ez, amelyre *lehetetlen választ adni.* Nem tudjuk, olvasta-e Galsworthy híres regényét: a „Forsyte Sagát"? Ebben a regényben van egy nőalak — Irén a neve, — aki jólelkű, derék teremtés, csak éppen egyetlenegy embert nem szívelhet: az urát. Miért? Ő maga se tudná megmondani, hiszen a férj szintén kitünő ember, aki bárki más mellett megtalálta volna a boldogságát. Irén alakja érthetetlen, sőt felháborító mindazok előtt, akik nem ismerik eléggé a női lelket. Talán magát a nőt is bántja a lelkiismeret, talán neki is szemrehányást tesz a józan esze, hogy nem tudja viszonozni annak az érzelmeit, akinek minden vágya az, hogy őt boldoggá tegye. Igy van az Ön ideálja is. Nem tudja magát elszánni a házasságra — de ha mégis megtenné, akkor sem lenne benne köszönet, mert *a természet nagy törvényei nem hagyják magukat kijátszani és megcsufolni.* Egy bizonyos: *ha ideálját nem Önnek teremtette a Jóisten, akkor Önt sem teremtette neki.* Az ő vonakodásában több a helyes megérzés, mint az Ön szerelmében. Önt most elvakítja a leány szépsége és kedvessége; érzelmeibe szinte apai gyöngédség is vegyül: a leány azonban a nők biztos ösztönével érzi, hogy Önök ketten nem egymásnak valók. Adjon hálát az Istennek, hogy a leányhoz mérten: nem nagyon gazdag vagy előkelő, mert ő akkor, talán, nem utasítaná vissza és szörnyű házasélet várakoznék önre. Kétszer már csalódott: nem szabad harmadszor is csalódnia. Arra ne is gondoljon, hogy a leányt „lebeszélte" valaki. Ha egy szerelmes leányt „lebeszélnek", az csak fokozza az ellenállását. Ne tévessze meg az sem, hogy szívesen beszélget Önnel, hiszen Ön rokonszenves ember. Miért ne beszélne Önnel? A házasság azonban szent és nagy dolog, abba belekényszeríteni senkit sem szabad. Ha egy leány nem akar valakihez hozzámenni, akkor nincs más hátra, mint pontot tenni a rövid regény végére. Ne mondja azt: „nem érhetem el boldogságomat" — hanem nyugodjék bele abba, hogy *az, amit nem érhet el, nem lett volna a boldogsága.* Igyekezzék elfoglalni a gondolatait az üzlettel, olvasással, sportolással, társaságba járással. Bizonyára megért bennünket: mi nem ajánljuk azt a homeopatikus kúrát, amelyet Ön rendelt magának. Ne foglalkozzék erőnek-erejével más leányokkal. Parancsszóra nem lehet új szerelmet érezni! Ellenkezően! Ha most, ezzel a mély sebbel a szívén próbál másfelé udvarolgatni, öntudatlanul is összehasonlítja új ismerőseit a régivel. És ez az összehasonlítás most még csak a régi leánynak használna. *A szerelmes szív elfogult.* Előbb meg kell gyógyulnia a régi érzésnek, csak azután kerülhet más a helyére. Ezért ajánljuk, hogy keressen olyan elfoglaltságot, amely minél távolabb viszi Önt mélabús merengésétől. Egy szép napon azt veszi majd észre, hogy kevesebbet gondol már a leányra és hosszabb vagy rövidebb idő mulva már: egyáltalán nem fog rágondolni. Meg kell magát edzenie, hiszen ideálja előbb-utóbb férjhez megy és Ön is megtalálja még azt, aki Önnek is tetszik és akinek Ön is tetszik. Viharos, nagy szerelem nem feltétlenül szükséges a házasélet boldogságához, sőt azok a házasságok a legboldogabbak, amelyeket leszürődött érzéssel, nyugodt megfontolással kötöttek. Ilyen házasság méltó Önhöz, jelleméhez, életkorához és csak ilyen házasság kárpótolhatja a mult csalódásaiért.

Purgo pályázat

eredménye.

A jury az *5000* pályázat közül *4 reklámverset* fogadott el. Miután egyik sem felel meg teljesen a reklámcélnak, a jury úgy határozott, hogy a kitüzött 3 pályadíjat összevonva, a következő 4 pályázó közt egyenlő arányban (á P 25.—) megosztja:

Détáry Erzsébet, Budapest
Oberle József, „
Kottmann Farkas Hidas
„Fut a n úl", Budapest

A pénz-, valamint a vigaszdíjakat, amelyeknek számát, tekintettel a nagy részvételre, 10-ről 16-ra emeltük fel, postán küldjük el január hó folyamán.

Dr. Bayer és Társa, Budapest, IX.

Most vegyen faliórát!

50%-ig terjedő engedménnyel január 31-ig. **Készletre is** Rozsnyai és Revai **Kossuth Lajos-u 5**

L. E., KALOCSA. 805. Magyar Királyi Gazdasági Szaktanítónőképző Intézet Kecskeméten van. Feladata: hogy okleveles tanítónőket az önálló gazdasagi iskolák tanterve szerint a leánynovendekek részére előirt gazdasági tárgyak tanítására kiképezzen. Az intézet internátussal egybekötött; minden évfolyamra tandijmentes és fizető gazdasági tanítónőjelöltek vehetők fel. A helyeket pályázat útján töltik be; a pályázatot minden évben július hó végéig hirdetik ki. Pályázhatnak 22-ik életévüket még be nem töltött, ép, erős és egészséges nők, akik lehetőleg általános jeles eredményt feltüntető *népiskolai tanítónői oklevéllel rendelkeznek.* A kérvényeket a m. kir. vallás- és közoktatásügyi minisztériumhoz címezve, annak a tanítónőképzőintézetnek igazgatóságához kell benyujtani, amely intézetnél a folyamodó tanítónői oklevelét kapta. Már működésben lévő tanítónők kérvényeiket a működésük helyére illetékes tanfelügyelőséghez tartoznak benyujtani. Csak azoknak kérvényeit veszik tekintetbe, akik vagy a tanítónőképző ötödik évfolyamán, vagy tanítónői működésük alatt nagy hajlamot és képességet árultak el a háztartási teendők és a kézimunka iránt. A kérvényhez születési bizonyítványt, tanítónői oklevelet, testi és szellemi épségről szóló orvosi bizonyítványt és esetleges működési bizonyítványt kell csatolni. Az oktatás, internátusi lakás, élelmezés, fütés, világítás és gyógykezelés díjá évi 400 pengő. Ezt az összeget két előzetes részletben kell fizetni. Minden gazdasági szaktanítónőjelölt köteles az intézetben lakni. — A rejtvénymegfejtéseket megkaptuk.

CIGARETTÁZÓ HÖLGY 1933—629. 1. Nekünk az a meggyőződésünk, hogy a cigarettázás mindenkinek magánügye. Különösképpen nem rajongunk ezért az élvezetért, de ha valakinek jól esik: nem botránkozunk meg rajta. Az pedig, hogy a cigarettázás valakinek a társadalmi állásával van kapcsolatban, manapság már csakugyan túlhaladott álláspont. Láttunk cigarettázni szakácsnőt és arisztokratahölgyet, diákkisasszonyt és fehérhajú öreg nénit egyaránt, még pedig olyan fehérhajú öreg nénit, akinek egyébként nagyon szigorú elvei vannak és aki keményen kikelne az ellen, hogy őt a cigarettázásért a szó kellemetlen értelmében „modern hölgynek" nevezzék. Éppen igy vagyunk a rövid hajjal is. Rákóczi Ferenc korában a férfiak fürtös hajat, később parókát, majd copfot viseltek, ma nyírják a fejüket, de ki tudja, mit hoz még a jövő? Ami pedig a nőket illeti, néhai jó *Vas* Gereben is megemlékezik arról, hogy a XIX. század legelején hölgyeink rövidre vágatták s fürtökbe göndörítették a hajukat s *„mint kis kerubinok, olyanok voltak az úgynevezett Titus-fejjel."* Vas Gerebennek azonban jobban tetszett a régi magyar hajviselet fiatal lányoknál: *a kettős fonat.* Ma is igy van ez. Senkinek nem kell fölöslegesen gáncsoskodnia a más ízlésével szemben. Ha a Nagymamának nem tetszik valami, nem szabad vitatkozni vele. Neki, *a saját szempontjából* teljesen igaza van és ő sem lesz sem kérlelhetetlen, sem konok, sem elkeseredett, ha türelemmel meghallgatják és tapintatosan elkerülnek minden összeütközést. Sajnos, a rövidhajú és cigarettázó

BERETVÁS PASZTILLA a legmakacsabb fejfájást is elmulasztja

vagyok, hogy elcsüggedek a meddő küzdelemben, s olyan sötétnek látom a jövőt. Magam miatt igazán nem aggódom, van ahogy van, csak a gyermekeim miatt fáj a szívem, akiknek nagyon nehezen, vagy egyáltalán nem tudom megadni, amit szeretnék. Úgy vagyok vele, mint a mesében, ha a gyermekeimre nézek, az egyik szemem nevet, a másik sír. Jóképű, egészséges, vidámkedélyű gyerekek, de Istenem, mi lesz velük ebben a rossz világban! Életünk merő küzdelem. Sokat költöttünk a talaj javítására, az uram kiváló gazda, maga néz minden után, dolgozunk, fáradunk és mégis alig tudjuk összehozni a gyermekek neveltetésére szükséges összeget. Úgy küzdünk, mint Abbie-ék és talán nekem is lámpást adott kezembe az Úr és életem egyik lámpása az Uj Idők, az vezet, világít, vigasztal... Előfizettem karácsonyi ajándékul a kislányomnak egész évre a Magyar Lányok-ra, — bár egész csomó tyúkot kellett eladnom, hogy előfizethessek — és megvettem részletre Harsányi: *Ember, küzdj...* című regényét. Ez is egyike azoknak a könyveknek, amelyeknek elolvasása után az ember jobbá, résztvevőbbé, megértőbbé válik. Irójának nagy tisztelője vagyok. *Ida néni és Samu bácsi* kedves befejezésén elsírtam magam. Istenem, ha minden regény így végződnék az életben is! Sokat tudnék írni életemről, de nem akarom tovább igénybe venni idejét annak, akinek nagyon köszönöm, hogy türelmesen végigolvasta levelem és olvasásközben rágondolt arra az őszülő, hétgyermekes tanyai asszonyra, aki egyike a sokaknak, akik önöket nagyon szeretik és Isten áldását kérik munkájukra.'' Köszönjük ezt a gyönyörü levelet. Mély tisztelettel csókoljuk a kezét.

SZERETNÉM ÚJRA MAGAM MEGKERESNI A KENYEREMET. 758. A kérdezett tanfolyam címe: A Magyar Vöröskereszt Egyesület Ápolónői Tanfolyama, Sátoraljaújhely. Már csak a jövő évre vesznek fel növendékeket. A korhatár 30 év. A tanfolyam két évig tart, díjtalan. Négy középiskola elvégzéséről szóló bizonyítványt kívánnak, a magasabb képzettség előny. A jelöltet először kéthavi próbaidőre bocsátják; azután tízhónapos tanulás következik. A második évben a jelölt már önálló munkát is végez és akkor némi zsebpénzt is kap. Részletes tájékoztatást a Magyar Vöröskereszt Egyesület Ápolónői Tanfolyamainak Központjában (Budapest, I., Győri-út 19.) kaphat. A folyamodványokat is oda kell küldeni. Örülnénk, ha felvennék, terve valóra válnék és ismét maga kereshetné meg a kenyerét.

F. I. 689. Fehér receterítőt felhigított feketekávéban, vagy teában lehet csontszínüre festeni. A színt előbb kis darabon ki kell próbálni. Annyi teás vagy feketekávés lét kell készíteni, hogy a terítőt jól bele lehessen mártani, mert ha nem lepi el egyenletesen a folyadék, akkor foltos lesz. Szárításhoz símán kell kiteregetni valami lepedőre, mert ha felakasztjuk, akkor az alsó szélei, amelyekbe a folyadék lehúzódik, sötétebbek lesznek.

SZERETETET KÉREK. 759. Bármenynyire sajnáljuk is, érdemben csak akkor válaszolhatunk, ha nevét és címét közli velünk. Hogyan vár „szeretetet'' attól, akihez nem mer föltétlen bizalommal fordulni?

ICA NÉNI. 757. Mi is örülünk, hogy újra előfizetőink között üdvözölhetjük. Örülünk, hogy kisleánya buzgó olvasója *Az Én Ujságom*-nak és örülünk, hogy a *Milliók Könyve az ifjúságnak* sorozatfüzeteit is élvezettel olvassák. Köszönjük a kedves kis leírást, amelyet leveléhez csatolt. Ezeken a hasábokon sok szó esett már arról, hogy a gyermekkori, boldog karácsonyok emléke beragyogja a felnőttek sivár útjait és arról is, hogy a gyermeknek egy rongybaba, de sokszor egy üres cérnaorsó, vagy egy fületlen gomb is nagyobb örömet szerez a drága bolti játéknél, amelyre folyton vigyázni kell. Megható, hogy a Nagyságos Asszony, ezer dolga közben is szakít időt arra, hogy a leánykájának gyüszűnyi „babapogácsákat'' süssön! Kezét csókoljuk.

Átmeneti kabátok. A koratavaszi, szeles, lucskos időben, amikor a télikabát és a bunda már nehéz, jó szolgálatot tesz egy könnyebb, de meleg kabát, amelyen egyáltalán nincs, vagy lehetőleg kevés a szőrme. Az ázott szőrme ugyanis esős időben nem valami gyönyörü. Az itt közölt három kabát útra és őszkor is elegáns. Az első bagolybarna, vagy acélszürke angora-szövetből készül, szabása teljesen testhez álló, gallérrésze legombolható. A második könnyű, fénytelen sötétkék vagy szürkészöld szövet, bő ujjal, nagy gombokkal, csattal és borotvált bárányprémmel díszített gallérral. A harmadik sötét homokszín szövetből készül, barna kézelővel és átvetővel. Ez a kabát a leginkább tavaszias. Valamennyi elől záródik. A kabát első jobbrésze tehát, csak középig tart és az alul lévő bal rész megy át csipőig

Feigl Ilonka rajzai

SORSÜLDÖZÖTT. 675. Megértjük: a kis unoka rideg magatartása, bizony, nagyon rosszul eshetett önnek. Próbálja azonban meg: megérteni a gyermeket; neki nagy öröm minden táncóra; talán várja is ott valaki, egy jóbarátnő, vagy egy hasonlókorú fiú. Aztán meg ő még nem érti, nem is értheti azt, hogy mennyire tud vágyódni egy idősebb ember az után a bájos, ragyogó fiatalság után, amely tulajdonképpen a tulajdon életének a folytatása és megtestesítése. Higyje el, ha a gyermek idősebb lesz, jobban meg fogja érteni, mennyi vágyódás van az Ön hívó szavában és szeretettel siet majd Önhöz. Ne zárkóz-

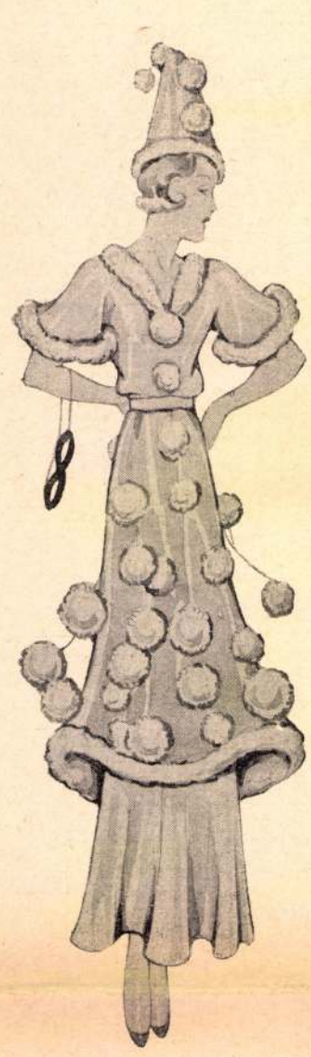

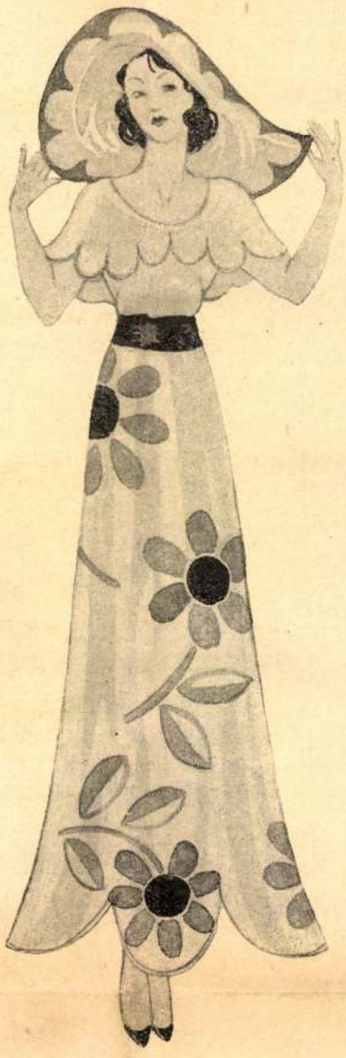

Farsang. Feigl Ilonka tervei

Hólapda-jelmez. Az alsó résznek kitünően megfelel egy régi, fehér zsorzsett ruha. A felső rész fehér szatén, vagy pompadur-bársony. Fontos, hogy a felső rész *fényes* kelméből legyen. A hólapdagömböket üzletben készen kaphatjuk, de magunk is elkészíthetjük marabútollból, vagy hatytyúprémből. Hosszú ezüst szálon függnek a ruhán. A sapka szintén fényes anyagból készül.

Napraforgó-jelmez. Halványsárga zsorzsett ruhára sötétebb sárga selyemvirágokat applikálunk. A virágok közepe barna bársony, ilyen az öv és a kalap is. A kalap karimáját sötétebb sárga selyemmel béleljük. A cipő barna.

zék el magányába, mert így önmagán áll bosszút. Ha egészsége engedi, látogassa meg Ön a kis unokáit. Ha a környezetük rideg: Ön vigyen bele szeretetet. A gyermekek — már csak a gyermek természetes önzésével is — meg fogják érezni, hogy az Ön jóságos szeretetére mindig számíthatnak és meglátja, idővel nem egyszer lesz része abban a kissé mélabús elégtételben, hogy bajukban majd önhöz fordulnak és segítségért önhöz menekülnek. Nagy öröm lesz ez önnek! Nekünk is vannak gyermekeink és rajtuk figyeltük meg — befelé mosolyogva — azt a titkos egyetértést, amely, úgyszólván a mi hátunk mögött, nagyszüleikhez fűzi őket: a gyermekek tudják, hogy a nagyszülőknél több elnézést, pártfogást találnak, mint a, sokszor akarata ellenére, kényszerűségből szigorú apánál vagy édesanyánál. Ne hagyja elaludni a szeretetnek ezt a szelídfényű, kedves tüzét: meglátja, később milyen szépen világít és melegít. De hiszen mindezt nem is kell nagyon hangsúlyozni: hiszen ön szeret és megbocsát. Ne röstellje: így van ez jól! A fiatalságnak nagyon sokat kell tanulnia, amíg megérti, mit kapott szüleitől és nagyszüleitől és hogy mit köszönhet nékik. De ami késik, nem múlik. Ismételjük: lesz még öröme azokban, akikre most galambharaggal neheztel. Isten, Akiben hisz és bízik, megáldja azért, hogy nem hagyja abba segítő munkáját és — ha mostani, elkeseredett hangulatában nem hiszi is — megadja még önnek az örömet és a vigasztalást: *az fogja megvigasztalni, aki megszomoritotta,* mint ahogyan a régi dalban éneklik.

APAI TANÁCSÁT VÁROM, ADVENTUS DOMINI, stb. 637. Az Uj Idők szerkesztősége csak olyan levélre válaszol, amelynek írója olvashatóan írja alá a nevét és közli pontos címét.

GYERMEKEM. 835. Miután a kicsike állandó orvosi felügyelet alatt áll: nincs miért aggódniok. Kissé ideges gyermekeknél gyakori ez az időszakos „makogás", — amint nevezik, — de később teljesen el szokott múlni. Annak, hogy karácsony óta erősebben dadog, az lehet az oka, hogy a karácsonyi várakozás és izgalom, amely még a jó idegzetű gyermekeket is kiforgatja önmagukból, őt, aki különben is izgulékony: túlságosan felkavarta. A jövőben még örvendetes izgalmaktól is kímélni kell a kisfiút! Ne beszéljenek neki előre karácsonyról, vagy, mondjuk, húsvétról: föképpen pedig ne helyezzék neki kilátásba azt, hogy „ha jó lesz, kap ajándékot; ha pedig rossz lesz, akkor nem kap". *Ez a követelmény — az állandó „jóság" — amelynek egyetlen gyermek sem tud megfelelni: nagy lelki tortúra.* A kicsi *szeretne* tökéletes angyalka lenni, de *tudja,* hogy nem képes rá és ezzel megfosztja magát az ajándéktól, *tehát* állandó kínban él, aminek egyik következménye az, hogy karácsony és húsvét táján, nemkülönben születésnap előtt: minden gyermek „rosszabb", mint valaha. Arról, hogy a gyermek így öntudatlanul is menynyit szenved, jobb nem beszélni. Ha féltik a kisfiút társainak gúnyolódásától, akkor helyesebb volna az első esztendőben otthon taníttatni. Egy gyöngédlelkű, jó pedagógus kitűnő hatással lesz rá. Van egy kitűnő intézet Budapesten hibásbeszédű gyermekek számára: dr. Török Béla Székesfővárosi Internátusa, II., Toldy Ferenc-utca 64: oda azonban csak *súlyosan* dadogó gyermekeket szoktak beadni. Ebben a kérdésben egyébként egyedül az orvos véleménye határoz. Ha nyugtalankodnak, vagy ha nem nyugtatja meg Önöket eléggé a háziorvos véleménye: akkor hozzák fel a gyermeket valamelyik budapesti szakorvoshoz és annak a véleményét is kérjék ki. Minden gondot, fáradságot megér a gyermek jövője, aggodalomra azonban nincsen ok: ez az eset gyakran fordul elő, anélkül, hogy egy életre szóló következményekkel járna.

SZERETNÉK BOLDOG LENNI. 730. Boldogságának, véleményünk szerint, nincs komoly akadálya. Ami házaséletének első esztendőit megmérgezte, csak afféle családi csetepaté, anyósháború, amelyet el lehet viselni, miután feleségének szülei távol laknak Önöktől és úgyszólván csak akkor látják egymást, amikor akarják. Azt írja, hogy anyósa, — aki, mellesleg megjegyezve, igen fegyelmezetlen természetű, túlságosan heves vérmérsékletű hölgy lehet, — most már békülni szeretne önnel. Ön tanácsunkat kéri, vajjon elfogadja-e a békejobbot? Mi a középutat ajánljuk. Ne legyen vele haragos, vagy ellenséges viszonyban, de ne próbálja felújítani a régi barátságot sem, mert annak megint csak összeveszés lesz a vége. Hűvösen, udvariasan érintkezzék vele. Feleljen anyósa leveleire, viszonozza üdvözleteit; látogatóba azonban ne menjen el hozzá, még akkor se, ha ő a legelőzékenyebb hangon hívja. Anyósa is heves természetű, ön is ideges ember, tehát a legjobb szándékú beszélgetés is nem várt, szilaj összecsapássá változhatik kettőjük között. Az ilyen emberek, ha távol élnek egymástól: tisztelik és szeretik egymást; minek az ellenkezőjét kierőszakolni? Apósával — mint írja — jó barátságban van: neki tehát írja meg bizalmas levélben, hogy ön nem szeretne a feleségének anyjával rossz viszonyban élni, önök ketten viszont nem bírják ki egymást, tehát jobb, ha sem ön nem megy oda, sem anyósa nem látogatja meg önöket. A feleségét természetesen azért engedje el néha a szüleihez, igyekezzék azonban őt meggyőzni arról, hogy ő most már elsősorban önhöz tartozik. Túlságosan gyakran nem kell „haza" mennie. Értesse meg vele azt is, hogy *minden házasságon csak ronthat, ha harmadik avatkozik bele.* Ugy szeresse fiatal feleségét, olyan jó legyen hozzá, hogy ő ne is kívánkozzék el ön mellől. Másik panasza jóval súlyosabb az elsőnél. *A házasság legfőbb erkölcsi célja a gyermek és az olyan asszony, aki nem akar gyereket, nemcsak*

Feigl Ilonka

MDK

Farnadi Ilona

A magyaros öltözködési mozgalom országos bizottságának ruhatervpályázatán a d/ ruhacsoportnál (délutáni ruha) a II.dijat nyerte tervével. 1 tervét oklevéllel tüntették ki.

Cikk: Pályázatok.

Magyar Iparművészet, 1934. 207.1.

M.D.K.

Farnadi Ilonka

Kilenc divattervét bemutatja a lap a "Szinház Divatja" c. rovatban.

Szinház, Bp. 1947. febr. 12-18. III. évf. 7. sz.

M.D.K.

M.D.K.

Farnadi Ilonka

Gyermekdivatrajzai "Kötőtű" c. szövegének illusztrálására.

Szinház, Bp. 1947. mrc. 5-11. III. évf.
lo. sz.

.K.D.

M.D.K.

Farnadi Ilonka

Rajzait bemutatja a lap "Kiránduló kabátkák" c
cimmel.

Szinház, Bp. 1947. ápr. 9-15. III. évf.
15. sz.

.D.Z.

Parnadi Ilonka

Majzait bemutatója a Jap "Birodalmi Kabóttükör" c
ímmel.

Gazdaság, Bp. 1947. ápr. 9-15. III. évf.
15. sz.

M.D.K.

Farnadi Ilonka

"Tizennyolc ruha 5 rajzolótól" cimmel mutatja be a lap a müvész ruhaterveit.

Szinház, Bp. 1947. ápr. 16-22. III. évf. 16. sz.

M.D.K.

Farnadi Ilonka

Négy rajzát hozza a lap, amelyeket a„SZinház Divatja" c. rovat számára tervezett.

Szinház, Bp. 1947. febr. 5-11. III. évf. 6. sz.

M.D.K.

Farnadi Ilonka

Négy rajzát hozza a lap, amelyeket a „Szinház Divatja" c. rovat számára tervezett.

Szinház, Bp. 1947. febr. 5-11. III. évf. 6. sz.

ungarin

Farnadi (Feigl)

Ilona

divatteremtő

8) Farnadi (Feigl) Ilona:
divat- és kézimunkatervező;
sz. 1909. Bpesten. 1933–
34. a képzőművészeti főis-
kolában tanult s iparisko-
lai rajztanitói oklevelet
nerzett. 1933. a fiatal
művészek műcsarnoki ki-
állításán Utcarészlet c.
olajfestményével vett részt.
1934. a magyaros öltözkö-
dési mozgalom orsz. bi-
zottságának ruhaterv pá-
lyázatán magyaros ünnep-
lő női ruha tervét I., ~~és~~
délutáni ~~telyi~~ női ruha tervét II. díjjal,
női estélyi, délutáni, sport,
és télikabát tervét ~~[illegible]~~ ok-
levellel tüntették ki.

~~1934-ben~~ Számos nős, ~~a~~
~~gyermek~~ruha [terve és ismer-
tetése ~~jelent meg~~ a M. Ipar-
művészet Muskátli c. mel-
lékletjában, valamint az
Otthonunk c. folyóirat-
ban. 1938. a M. ün-
nepló ruhák pályáza-
tán IV. díjat nyert.

1945. illusztrálta
Recht Márta: Mit
kössek a gyermek-
nek? és 1948. ugyan
azon szerző: Mit kös-
sek őszre, télre?
c. könyveit.

[ci kézi muha
terve jelent meg
1933-tól ny. Szökben
magyaros
nős és gyermek-
ruha

Feigl Ilona

festő Műcsarnok

1933. szept. Fiatal művészek

kiáll: 142

Utca részlet, of

Farnadi Ilona

„Ünnepi" ruha, I. díj.

Magyaros

MAGYAR IPARMŰVÉSZET
1931

Barométertartó 1
Lakószobák az áruházban 1
Elhalasztott kiállítás 1
A francia luxusipar hanyatlása 1

. ÉVFOLYAMÁNAK TARTALOMJEGYZÉKE

IKKEK

mpernyők 20
val építeni 20
met nép — német munka 20
thető matracok 20
t csinál a német Werkbund 20
rdillera 20
li üvegezés 20
királyné szobája 21
ffercédulák 21
szpoharak 21
ntaszerű iskola 21
ackintosh 21
egfiókok 22
osz egyházművészet 22
rizsi kaleidoszkop 22
bel tornya 22
Céhbeliek 22
ost P. L. 23
. Petrovics Elek 63, 100

Farnadi Ilona

Délutáni ruhák.

MAGYAR IPARMŰVÉSZET
1934. 170. l.

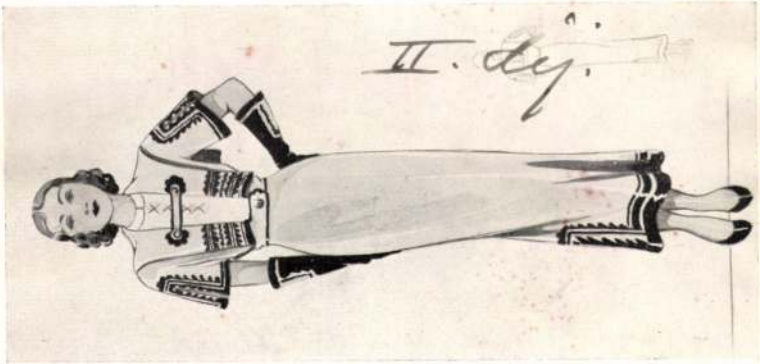

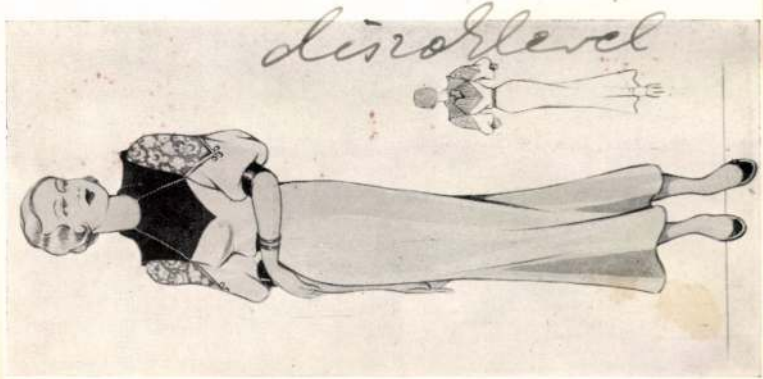

IN MEMORIAM

r. Szőnyi László 40
orek Ernő 40
eák-Ébner Lajos 40
yörgyi Géza 80
uszka József 80
ngfer József 124
ikisch Rezső 124
lkei Lipcsey József 164
öller István 164

elléklet a 3—4. számhoz:

z O. M. Iparművészeti Társulat választmányának jelentése az 1933. évi működéséről.

BÚTOROK, LAKÁSBERENDEZÉS

szló Pál tervei 15
aládi ház hallja 12
lószoba-részlet. — Fésülködő-asztal. — Zeneszoba részlete 13
gadószoba. — Fogadószoba részlete 14
everőágy a hálószobában. — Bárszekrény.. 15
bányi Vilmos: Hálószoba. — Nappali szoba 16
Iparrajziskola karácsonyi kiállításáról: Devecska Ferenc: Úriszoba. — Kórody György: Hallrészlet 30
Lakatos Artúr: Túristaszoba. — Kórody György: Gyermekszoba 31
Haranghy Jenő: Részletek a Szondy-pincéből 32

Farnadi Ilona

Estélyi ruha
divatlevél.

ıda

ıg Richárd.)

MAGYAR IPARMŰVÉSZET

1934. 17. l.

képek

— Somogyi tükrösök 78, 79, 80
Kaesz Gyula, Csabai Ékes Lajos: Szignetek 82
Reiter László: Fejléc 83
— Illusztráció 85
Vértes Marcell: Illusztráció 86
Reiter László: Iniciálé 88, 112, 116, 121

Farnadi Ilona

Sportruha terv
diszoklevél

MAGYAR IPARMŰVESZET
1934. 171. l.

A minaról Triánaic.
Vitrin a magyar teremből 98
Az O. M. Kir. Iparművészeti Iskola évvégi munkabemutató kiállításáról.
Bronzszobor 136
Ötvöstárgyak 138
A Hopp Ferenc-emlékkiállításról.
15 bronztárgy 671
14 bronztárgy 169
Bronzszobrocska 170
Etruszk bronzszobrocska 171
Kínai bronztükrök 173
Bronztükrök — Bronzveretek — Bronz ruhadísz 174
Ezüst szíjvég 175
Kínai bronz ruhadísz 176
Áldozati edény — Ezüst szíjvég 177

SZOBRÁSZAT, KISPLASZTIKA, KERAMIKA

A társulat „Hogyan rendezzük be lakásunkat" című kiállításáról .....
Ohmann Béla : Szt. Kristóf 11
T. Eleőd Györgyi : Keramika 12
Gyarmathy György és Rahmer Mária keramikái 12
Moiret Ödön munkái.
Az élet misztériuma 57
Gondolkodó nő — Imádkozó angyal — Mater Dolorosa 58

Farnadi Ilona

Télikabátterv
díszoklevél.

MAGYAR IPARMŰVESZET

1934. 171. l.

nép ak

1934 május 29. 124

Dekorativ festmények a társulat karácsonyi kiállítására 25, 26, 27
Dobozcsomagolások 45, 46, 47, 48
K. Lukáts Kató: Kosztümtervek. — Divatrajzok 53
Plakáttervek. — Címlaprajzok 54
Plakáttervek 55
A Györgyi Kálmán emlékkiállításról:
Fotoplakátok: Pécsi József. — Révész. — Biró 102
Fotoplakátok: Balogh Rudolf. — Riportfoto: Kaas Albert 103
Kner Izidor: Címlap. — Horváth Endre: Acélmetszet. — Komjáti Gyula: Rézkarc .. 106
Végh Gusztáv: Illusztrációk. — Szőnyi István: Rézkarc 107
Jaschik Álmos, Petersham, Petrezselyem Mihály, Pogány Willy: Illusztrációk. — Rauscher György †: Címlap 108
Ifj. Richter Aladár, Reiter László és Kner Erzsébet: Könyvkötések. — Vértes Marcell, ifj. Richter Aladár: Címlapok 117
Berény Róbert, Molnár C. Pál, Simon György János, Madaras—Máday: Címlapok 118
Radó György, Nemes György, Csemiczky Tihamér, Szántó Klári: Reklámgrafikák.. 119
Végh Gusztáv, Verebély Rózsi, Mallász Gitta, Triangi Lilian: Plakátok 120
Az Iparművészeti Iskola növendékmunkáiból:
Pál György: Illusztráció 131

Farnadi Ilonka

Kézisette a rajzokat a következő nem rejtse

M. Rechs Márta:

Mit kössek – a gyermeknek?

Bp 1945.

Tsz.:

Kelet	Beszélő neve (olvashatóan)	Hiv.	Magán	Inturb.	Kelet	Beszélő neve (olvashatóan)	Hiv.	Magán	Inturb.

Farnadi Ilonka

illusztrálta az alábbi munkát

Recht Márta: Mit kössek – öszre, télre.
2 kiad. Bp [1948]
Uj Idők 157 l

~~Ösat. 3 db.~~
s.

elnök

dirok pedig 1912. évre 1304 kor.

kamatja 10 kor. 82 fillért.

em fizetése miatt a zálogolást

ri kerületi munkásbiztositó pénz-

, hogy a pénztár tartozásait

ideecsatolva megküldetnek.

1. szeptember hó 12-én.

igazgató.

Farnadi Gyula

Saját cikkei

illusztrációkkal

a Munkáról

1935 - 1944 évfo-

lyamaiban

Időrendbe összerak-

va és ahol kellett,

továbbítva

MDK

Farnadi Ilona

A magyaros öltözködési mozgalom országos bizottságának ruhatervpályázatán a g/ ruhacsoportnál (gyermekruha) tervét oklevéllel tüntették ki.

Cikk: Pályázatok.

Magyar Iparművészet, 1934. 207.l.

M.D.K.

Farnadi Ilonka

Három ruhatervét hozza a lap "Kis ruhák ta" vaszra" cimmel.

Film Szinház Irodalom, Bp. 1944. márc. 2-8
VII. évf. lo. sz.

.U.S.A.

M.D.K.

Farnadi Ilonka

A "Szinház Divatja" c. rovat hozza három modell-rajzát.

Szinház, Bp. 1948. márc. 3o-.ápr. 5.
IV. évf. 14. sz.

Farnadi Feigl Ilonka

Munkájával szerepelt a székesfőváros tanitó-művészeinek kiállitásán.

N.U.936.XII.15.

M.D.F.

Farnadi Ilonka

A "Kössünk" c. szöveg illusztrálására készitett rajzokat.

Film Szinház Irodalom, Bp. 1941. nov. 14-2o.
IV. évf. 46. sz.

M.D.K.

Farnadi Ilonka

Ruhaterveit bemutatja a lap a "Divat Tarka Barka" c. rovatban.
3. és 4. számu rajz.

Film Szinház Irodalom, Bp. 1942. nov. 13-19
V. évf. 46. sz.

M.D.K.

Farnadi Ilonka

Hat divatterve "Hét divatrajzoló 4o őszi-téli terve" cimmel.
Hat rajz.

Film Szinház Irodalom, Bp. 1943. szept. 3-9.
VI. évf. 36. sz.

MDK

Farnadi Ilona

A magyaros öltözködési mozgalom országos bizottságának ruhatervpályázatán az f/ ruhacsoportnál (iskolai formaruha) a II. dijat nyerte tervével.

Cikk: Pályázatok.

Magyar Iparmüvészet, 1934. 207.l.

MDK

Farnadi Ilona

A magyaros öltözködési mozgalom országos bizottságának ruhatervpályázatán az a/ ruhacsoportnál (Női télikabát) oklevéllel tüntették ki tervét.

Cikk: Pályázatok.
Magyar Iparművészet, 1934. 207.1.

MIK

Farnadi Ilona

A magyaros öltözködési mozgalom országos bizottságának ruhaterv-pályázatán a c/ ruhacsoportnál (estélyi) tervét oklevéllel tüntette ki a bíráló-bizottság.

Cikk: Pályázatok.

Magyar Iparművészet, 1934. 207.l.

MDK

Farnadi Ilona

A magyaros öltözködési mozgalom országos bizottságának ruhatervpályázatán a b/ ruhacsoportnál (Női "Magyar ünneplő") az I.dijat Farnadi Ilona terve nyerte.

Cikk: Pályázatok.

Magyar Iparművészet, 1934. 207.l.

MDK

Farnadi Frigyes épitő-iparm.

Uj Magy.Otthon kiáll. Iparm.Társ. 194o.

32 l.

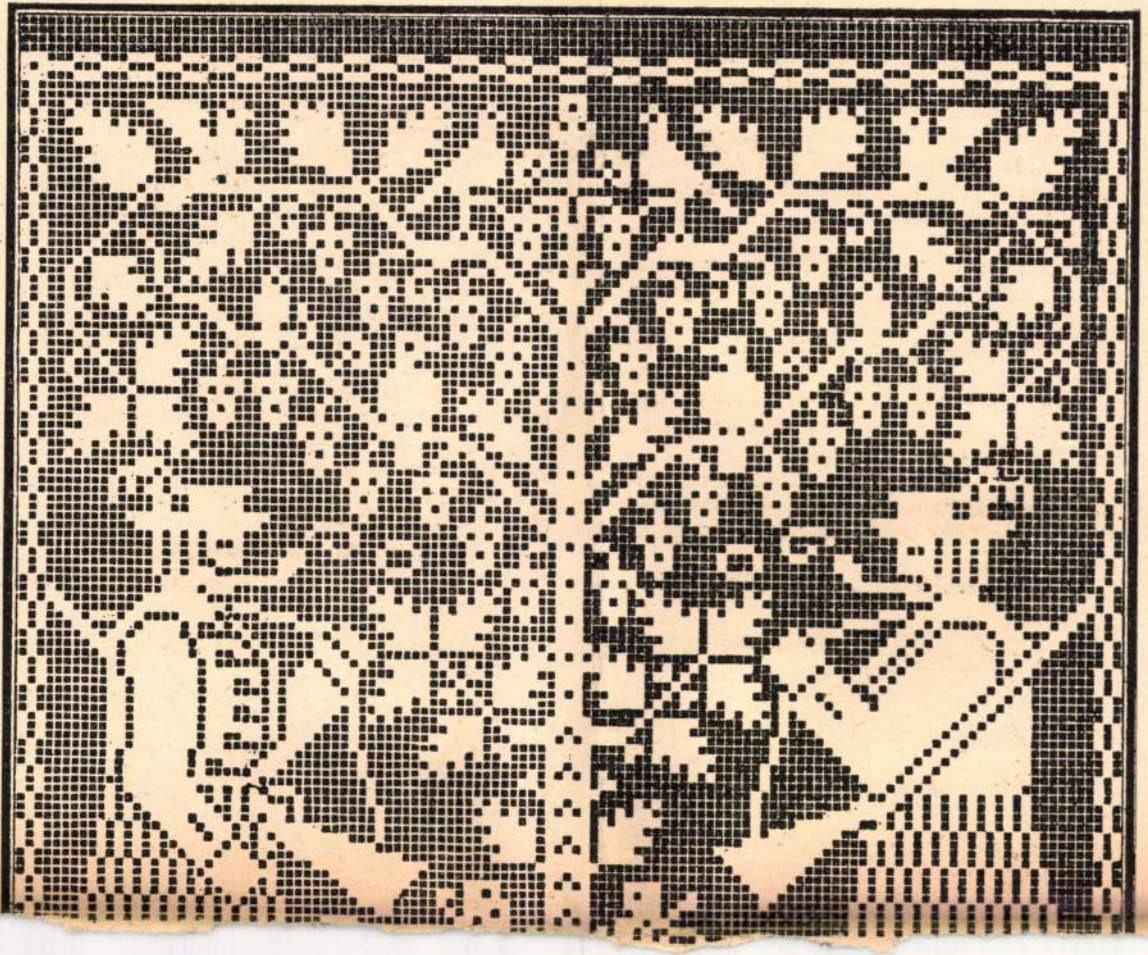

ben az egyéni változtatásokkal megbontjuk az egyenruha igazi jellegét. Ugyanez áll az iskolai ruháknál is, ahol osztályonként változhatnak a hímzések. Például az összes a), b), c), I. osztály láncszemes zsinórvarrással, kis írásos mintával hímezi ki a ruháját. És pedig az a) osztály pl. piros, a b) osztály kék, a c) osztály zöld fonállal. Így aztán teljes rend s már az egyenruhákban is a szigorú fegyelem uralkodik.

Mellékelt képeinken több típusú magyaros díszítésű formaruhát közlünk felnőttnek, gyermeknek egyaránt.

1. Iskolai egyenruha 6—14 éves korig viselhető Sötétkék szövetből készül. Könnyen ráölthető és mosható, fehér vászon pikégallérral és betéttel. Hímzése bármilyen, csinos népi minta. Fonal Mez Cameza 16-os vagy Meridian lehet.

2. Alakításból előállítható, kétrészes egyenruha. Az alj sötétkék szövet, felső része világoskék, rózsaszín, fehér vagy nyersszínű mosóanyag. Kevés csinos hímzéssel.

3. Egészen új szabású fiú egyenruha, 6—14 éves korig. A fehér gallér és betét lehet rádolgozható vagy az érdekes kivágású zubbonyból kilátszó ing is.

4. Leánykakabát applikált posztódísszel és hímzéssel.

5. Felnőtt diáklánynak, elárusító hölgyeknek megfelelő formaruha. Bármely divatszínben készülhet, könnyen váltható mosható hímzésdísszel. Alant közöljük a sárközi motívumokból összeállított részlet mintáját is.

6. Csinos, divatos egyenruha, inkább iskolai célra megfelelőbb típus. Acélkék ruha fehér pikégallérral, pánttal és kis zsebekkel. Fehér és kék zsinórozással.

7. Inkább üzletbe való típusú ruha. A következő szín összeállításban hatásos. Piros gyapjú a ruha, fehér vagy csontszínű betéten, élénkebb piros vagy kék kalotaszegi írásos hímzéssel.

8. Intézeti egyenruha. Nagy fehér szűr gallérral és díszítéssel. A szoknya enyhén harangszabású, a zubbony derékban gumiszalaggal húzott.

FARNADI ILONA

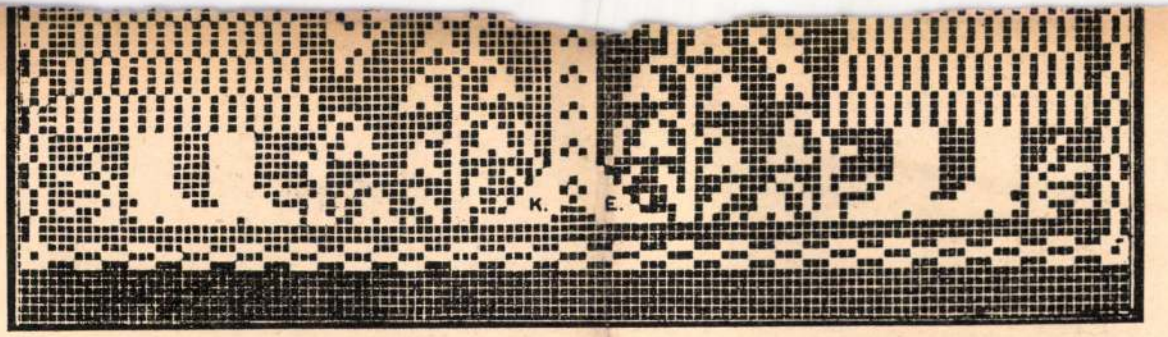

F. Kovács Erzsébet : Horgolt függöny terve.

FORMARUHÁK

Talán a legaktuálisabb magyaros ruhakérdés most a tanév kezdetén, az egyenruhák célszerű és praktikus megoldása lenne. Ettől a gondolattól még a mai napig is nagyon sokan idegenkednek, félnek az egyenruhától s attól talán, hogy az egyéniségük is tömegmegjelenésű lesz.

Pedig fölösleges is hangoztatni azt, hogy nincs szebb, megnyugtatóbb érzésű látvány az egyenruhába öltözött elvonuló iskolásgyermekeknél. Az iskola és intézet egész fegyelmét, nevelési szellemét tükrözi vissza és viseli magán az egyenruha.

De most nemcsak az iskolásgyermekek egyenruháiról akarunk szólani, van még nagyon de nagyon sok olyan intézet és intézmény, ahol egyenesen megkívánná az ember szeme a formaruhákat.

Ezek közé tartoznának elsősorban is a nagy áruházak. A legalkalmasabb hely arra, hogy a tömeg szélesebb rétegeivel megismertessék a magyaros formaruhákat.

Ez esetben a ruhák színe és hímzésdíszítése az egyes árucikk osztálya szerint váltakozna. Szabásban szigorúan egyformának kell lennie, máskülön-

Iskolai formaruhák. Farnadi Ilona rajzai.

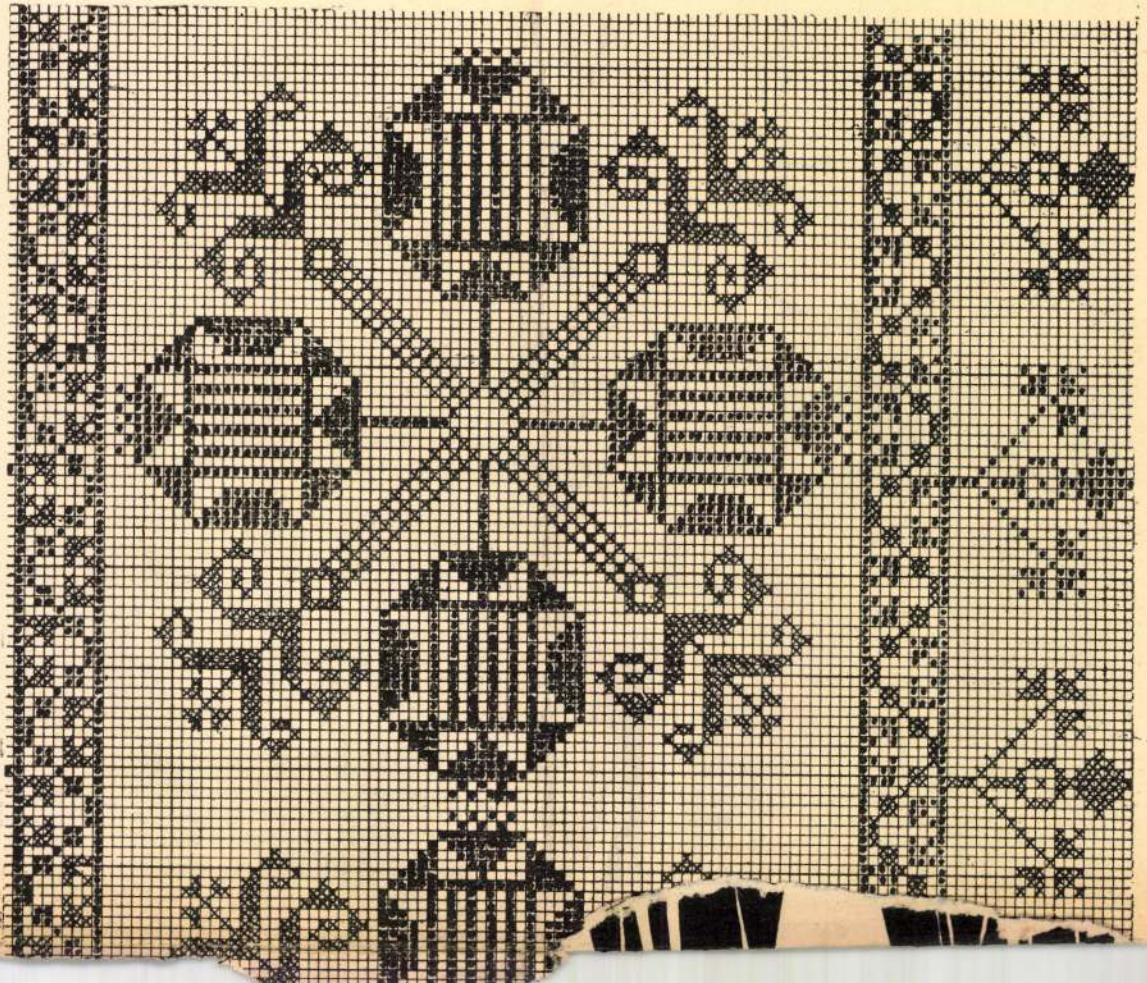

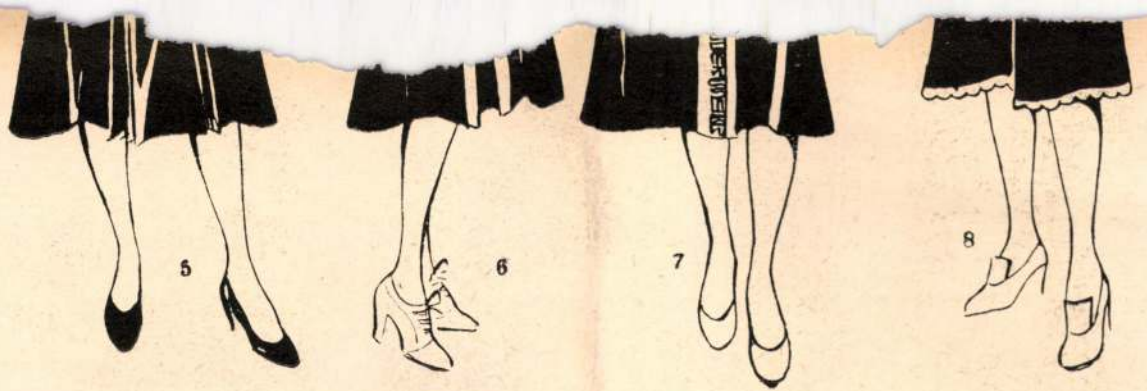

Iskolai formaruhák. Farnadi Ilona rajzai.

Minták az 5. és 7-ik ruha $^1/_2$ méretű díszeiből. Tervezte: Farnadi Ilona.

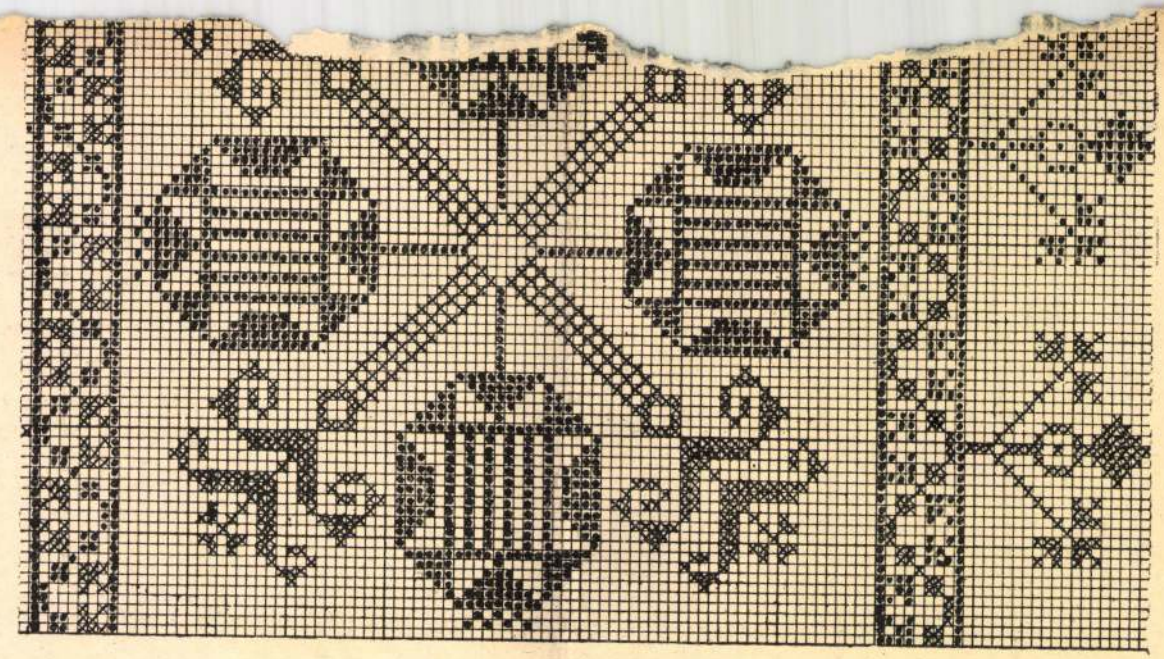

Kötényminta Hangácsról (Borsod m.). Szabó Ida gyüjtése. Színek : x piros, ... kék. (Bányölgyi típus.)

Farnadi Ilona

Magyaros női
díszruhák
Repr.
Muskátli.
1936. 117. l.

v, Franciscus : Disquisitio notitiarum
rum liberae regiae que civitatis Stri-
is et arcis archi-episcopalis. 8 o, 3 K,
Pest, 1823.
lbor : A történeti képkutatás kialakulá-
en állása és magyar feladatai. 8 o, 0 K,
áris 1935.
Amant Zoltán : Eger vár és város régi
ísai: (1597- 1900) I-II. füzet. 9 o,34 L,
Eger, 1938.
Leánder : A lébényi középkori bencés-
és apátság. 16 o, 3 K, 34 L, Győr,1929.
rtur : Lajta Béla. (Kny. Művészet) 4 o,
L, Bp. é.n. (1913)
nos : Árpádházi templomaink. 8 o, K,
kó, 1902.
ajos : Budavári régiségek. o, K, L
, 1891

egyes darabját, az asztalon díszelgő mázas korsóig, amiben persze mezei virágcsokor van, olyan szeretettel és hozzáértéssel állította össze.

Nincs hát karosszék, sőt nincs dívány se. Van ellenben egy pad, amire párnákat tettek, hogy kényelmesebb ülés essék rajta. De a párnáknak itt inkább díszítő szerepük van, a padon nem lehet kényelmesen ülni, még kevésbbé jóízűen kinyujtózkodni fárasztó kirándulás után. Hogy ott van az ágy? Napközben nem mindenki szeret ágyba feküdni. Azután meg ez az ágy nagyon szép. Formája, faragása, festése kifogástalan. Gyanakodtam ugyan, hogy kissé keskeny, de ezt csak magamban gondoltam. Úgyis tudtam, mi lenne erre a megjegyzésre a válasz: hogy képzelem, hogy ezeket a szép arányokat meg szabad bolygatni?

Azután jól megnéztem a szekrényt. Külseje ellen semmi kifogás. De elgondoltam, hány kis és nagy bőrönddel utazik egy angol nő, hogy amerikai túristákról ne is beszéljünk. Nehéz volna eldönteni hova rakja magával hozott holmiját a nyaraló idegen ebben az egy keskeny szekrényben? De nem is kell annak amerikai milliomosnak lenni, fényűző ruhatárral, aki ebben a kis szekrényben nem fér el. Aki pár hétre elutazik, annak, ha nem is különösen hiú, sok mindent kell magával vinni. Kell nyári ruha, meg melegebb holmi, fürdőfelszerelés, hegymászócipő, kell kabát, amit esős időben viselünk, meg ruha, amiben napsütéses vasárnap pompázunk. Hogy ez ilyen szekrényben hogyan fér el, el se tudom képzelni.

Akármilyen szépek hát az ilyen magyaros szobák, akármilyen élvezettel lakik magyar is, külföldi is egy így berendezett, színes, derűs penzióban, a tiszta gyönyörűség csak addig tart, amíg nézünk, és abban a pillanatban megszűnik, amint a szobába beköltözünk. Hiába, nem érezhetjük jól magunkat olyan szobában, ahol nem tudunk kényelmesen leülni, a holminkat elhelyezni, ahol, ha fáradtak vagyunk és le szeretnénk heveredni, nincs hova.

Az ilyen magyarosan berendezett szoba azonban olyan szép, olyan barátságos, láttam, amerikaiak mennyire el voltak mindentől ragadtatva, hogy az idegeneket váró nyaralóhelyeknek igazán így kellene berendezkedni. De hogy a tulipános meseszobából kényelmes lakószoba legyen, ahhoz a bútorokat iparművészeknek kell megfelelően átalakítani. A magyaros berendezés éppen olyan idegenforgalmi attrakció, mint magyar zene, tánc, a magyaros ételek, a népéletnek minden művészi, jellegzetes megnyilvánulása. Úgy-e azt már tudjuk, hogy a pár hétre érkező idegennek nem adhatunk naponta kétszer paprikás csirkét. A tulipános bútort, ha nem arról van szó, hogy egyszer megcsodálják, hanem hogy hosszasabban lakjanak benne, nyugati, vagy mondjuk csak városi kényelmi igényekhez kell idomítani.

Tervezzenek tehát az iparművészek magyaros, művészi, de mégis kényelmes székeket. Tervezzenek hozzá kényelmes, kárpitozott karosszéket is. Nem baj, ha ilyesmit nem is ismert a magyar népművészet. Vízvezetéket se ismert és gyertyát se fogunk azért gyujtani, mert a régi magyar szobákban nem volt villanylámpa. Legyen a bútor művészi és magyaros. Fogja meg éppen a magyarosságával a vendéget, a külföldit, de éppen úgy a hazaiakat. De fontosabb, hogy a szekrényekben elférjen a holmink, mint hogy a szekrény méretei pontosan megfeleljenek a népművészeti, iparművészeti múzeumokban őrzött régi darabokénak. Legyen a berendezés kényelmes, mert a kényelmet, néprajzi érdekességre való hivatkozással legfeljebb kiránduláson hajlandók az emberek nélkülözni. Nemcsak az magyaros, amit régen is csináltak. Amit magyar iparművész magyar szívvel tervez a mai embereknek, az is magyar iparművészet. Vegyen át mindent a népművészetből, ami felhasz-

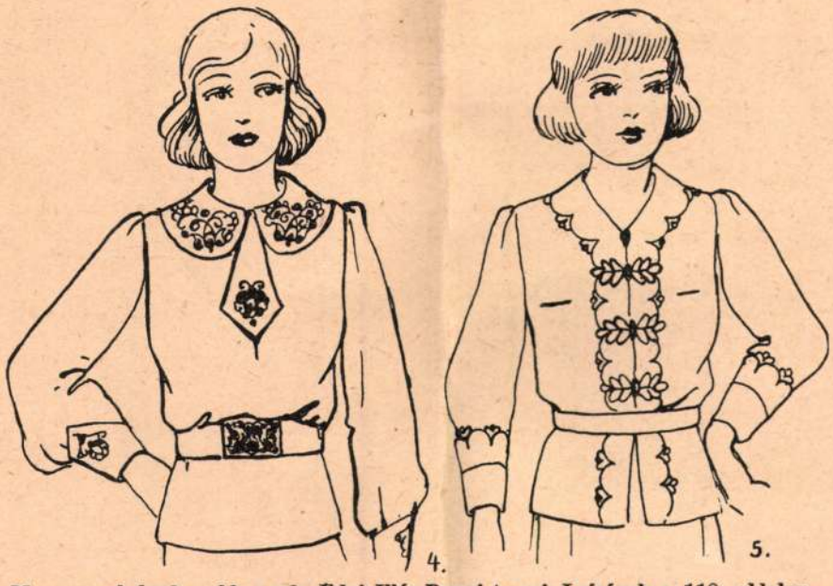

Magyaros leánykazubbonyok. Edvi Illés Panni tervei. Leírásuk a 118. oldalon.

Muskáli 1936.

nálható, ami meg ott nincs, azt teremtse meg az ő lelményességük, művészi érzékük, aminek nem a hagyományok szolgai utánzása a feladata, hanem művészi továbbfejlesztése.

Láttuk már, hogy a szép, népies magyar hímzés milyen pompásan egészíti ki a csőbútoros lakást. Egészen biztos, hogy a régi magyar bútordíszítő elemeinek ügyes felhasználásával olyan entériőröket lehet berendezni, hogy aki így berendezett lakásban lakik, egy darab magyar életnek, a mai életszínvonalnak magyar érzéssel, tartalommal megtöltött életnek emlékét viszi magával. Aki így ismeri meg az országot, nemcsak néprajzi érdekességnek tekinti majd, egy darab színes keletnek a nyugat egyformaságában, hanem megérzi, hogy itt mindent átmentettek a multból, ami szép és művészi, hogy színessé, széppé varázsolják ezt a villanyos, gépes mát. A villanyt, gépet senki nem akarja nélkülözni, de nagyon hálás, ha ehhez ráadásul, mint színes csokrot, megkapja elmult századok minden szépségét.

BENEDEK RÓZSI

EGY-KÉT SZÓ AZ ISKOLAI EGYENRUHÁRÓL

A gróf Klebelsberg-féle középiskolai törvény kötelezővé tette a sötétkék matrózruha viselését hétköznapra, ünnepre pedig fehér matrózblúzt írt elő ugyancsak kék szoknyához.

A háború után megindult nemzeties irány túlságosan nemzetközinek tartotta a matrózruhát és megindult nálunk is a kísérletezés magyarosabb iskolaruha típusokkal. A szülők sokhelyütt ellene voltak a matrózruhának, azt hangoztatva, hogy drága, egyéb kifogást nem tudtak ellene felhozni.

Elismerem készséggel, hogy nem magyar viselet. Ha azonban magyar iskolaruhát akarunk keresni, nézzük meg mégis, mi okozta azt a nagy közkedveltséget, hogy a matrózruha a divat változásainak fittyet hányva, évtizedeken át változatlanul tartja magát a gyermekvilágban.

A fiúruhát — amihez nem értek — most kikapcsolom — csak a leányokéról szeretnék beszélni.

Azt hiszem abban mindannyian egyetértünk, hogy a berakott szoknya nőies — és a bőven omló kis blúz szintén. Nem tudok kedvesebbet elképzelni, mint futkározó kislányokat, amint a szoknyájuk berakásai meg-meglibbennek.

A blúz pedig, ha kellő bőre szabják, fejlődő, nyurga kis alakjuk véznaságát, esetlenségét, kellemesen enyhíti.

Visszaemlékezem olyan időkre, amikor még nem volt kötelező iskolaruha. Nagyon szomorú képet mutatott egy-egy felsőbb osztály. Sok fiatal leány, aki a mama vezetését igyekezett már lerázni és azt vette fel, ami az ő fejletlen ízlésének legjobban tetszett, elriasztóan hatott. Rossz kis szövetből készült szűk és rövid szoknyákat láttunk, a sok ülés és használat folytán csúnyán kitágulva. Szűk, rövid ujjú blúzok minden mozdulatnál kibújtak a szoknya övéből.

Magyaros leánykazubbonyok. Edvi Illés Panni tervei.

Már most, ha magyaros iskolaruhát keresünk, nem szabad elfelejtenünk azokat a tanulságokat, amiket a matrózruhától kapunk.

Azt hiszem alapformának megtarthatjuk a bővebben szabott blúzt és a berakott aljat. Azonkívül az iskolaruhának olyannak kell lenni, amit a gyermek szívesen visel és a szülő szívesen járatja benne a gyermekét iskolán kívül is.

Másrészt számolni kell a gyorsan fejlődő fiatal test arányaival.

Harmadszor, egy kicsit a divatot is tartsuk szemmel. Nem maskarát akarunk a gyermekekre adni, hanem korszerű viselhető ruhát, de a divat esztelen majmolását is távol akarjuk tartani az iskolás lányoktól.

A magyaros jelleg pedig tág teret ad a tervezőnek, mert ezer és ezer forma áll rendelkezésre.

És mit látunk? Azt, hogy géppel hímzett vitézkötést varázsolnak gyenge műselyem blúzokra, szigorúan régi katonaruhák stílusában. Éppen olyan tévedés a magyaros jelleget kizárólag vitézkötésben keresni, mint ahogy nem magyar ruha a piros műselyem pruszlik, fehér alsószoknyára felvarrott piros és zöld szalagcsíkokkal.

Azt sem tudom megérteni, miért kell egy egész leányintézetet Zrínyi Miklósnak öltöztetni, amikor Zrínyi Ilonának is lehetne.

Multkor végignéztem egy osztályon és hirtelen az az érzésem támadt, hogy a 30 éves háború dúl odakint és itt bent Bethlen Gábor íródeákjai rágják a tollat.

Van erre szükség? — kérdem. — Amikor nőipariskoláink évek óta annyi talpraesett tervvel jönnek?

Azt sem értem, hogy jónevű cégek miért nem fordulnak egy ügyes divatrajzolóhoz, vagy valamelyik nőipariskolához, ahol már a gyakorlatban ki is próbálták a rajzokat, terveket.

A kalpagokról természetesen nem is beszélek. Zrínyi fövegek, műkócsag tűzékkel egészen kivetkőztetik a kislányokat a formájukból.

A magyar asszony mindig belekapcsolódott a nagy európai divatba, de tudott neki egyéni ízt adni. Mátyás király korában reneszansz ruhát visel, Mária Terézia korában barokkot, de mindig a női viseletet utánozza. Csak a XIX. század ötvenes éveiben tűnik fel néhány túlzó honleányon egy rövid időre a zsinóros, vitézkötéses mentécske, huszárcsákószerű tollas föveggel. De soká ez a divat sem tartott.

Azt hiszem mi is követhetnők ősanyáink nemes, mérsékelt magatartását az öltözködésben.

Tehát fogadjuk el alapformának a berakott aljat, a matrózblúzra emlékeztető bővebb, buggyanó blúzt, kerek vagy szögletes gallérmegoldással.

A testhez símuló és derékba szabott blúzt nem ajánlanám, mert, aki valaha is próbálkozott felsőruha varrással, az tudja milyen nagy művészet egy jó derékbaszabott blúzt elkészíteni. És, aki már látott egy ilyen félig sikerült remeket vézna gyermekleányon, az igazat ad nekem. A blúz megint előnyösebb, ha a derékon egy kicsit alul ér, mert így nem csúszik olyan könnyen ki és rendesebben fest a viselőjén.

Ezt a kiválasztott formát most már tetszés szerint lehet díszíteni, ha valakinek olyan nagyon tetszik, akár zsinórozással is — erre is van egy sereg jó magyaros megoldás — és még mindig nem kell katonazubbonyt utánozni.

Azonban nem tudom megérteni, miért nem lehetne az egyik iskolában a blúz kerek „bubi“ gallérját fehér alapon, vörös-fekete matyóhímzéssel díszíteni. Ünnepies alkalomra ki lehetne cserélni fehér,

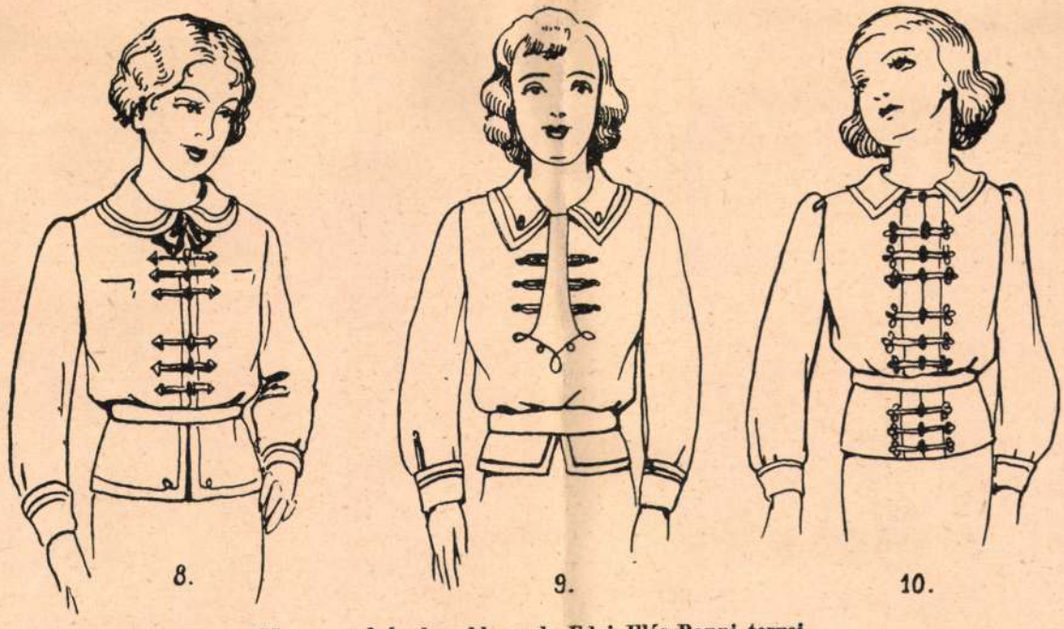

8. 9. 10.

Magyaros leánykazubbonyok. Edvi Illés Panni tervei.

lyukacsos hímzésű (boldogi minta például!) batiszt gallérral. A másik iskolában színes láncöltéssel gallért, kézelőt, zsebtakarót hímezhetnénk a sötétkék blúzra. Vagy írásos varrottast. A blúzon máshol is elhelyezhetünk egy kevés hímzést vagy egyszerű rátétet. Így biztosíthatjuk a magyaros jelleget, anélkül, hogy fel kellene áldozni a praktikus követelményeket.

A hímzéseket iskolai kézimunkának is be lehetne állítani, mert most már mindenütt tanítják a kézimunkát. De géppel is lehetne hímeztetni, kivéve a zsinórozást.

Így a matrózruha tanulságait átvéve, számtalan lehetőség áll előttünk, hogy magyaros iskolaruhát találjunk mindennapi használatra.

Most felvetem a kérdést, nem lehetne-e ünnepies alkalomra valódi magyar ruhát adni a lánykáinkra. Ingvállat vállfűzővel, ráncos szoknyát hímzett köténykével?

Képzeljük el az Operát ifjúsági előadáson magyarruhás kislányokkal. Az egyik intézet fehér rózsaszín, a másik sötétkék stb. színekben vonul fel. Konkurrenciát csinálnánk a legszebb színpadi kiállításnak.

Másrészt nem is olyan drága mulatság, mert nem kell a magyar ruhát drága brokátból varrni (sőt a műselyem brokátutánzatok voltak a legkevésbbé szépek). Hanem színes zefirből, ügyesen megválasztott mosó anyagból, kevés, de ügyes és ötletes díszítéssel.

Láttunk rózsaszín és világoskék olcsó zefirruhákat, fehér pamutból horgolt zsinórozással díszítve. A babosak is aranyosak voltak, bár ünneplő ruhának nem elég komolyak.

Bármelyik nőipariskola — azt hiszem — szívesen állana az iskoláknak rajzzal és magyarázatokkal rendelkezésre.

EDVI ILLÉS PANNI

• INNEN-ONNAN •

1936 BÁLI DIVAT. Bátran állíthatjuk, hogy az idei téli divatot a magyaros stílű és díszítésű estélyi ruhák fogják uralni. A pesti nagy szalonok téli divatujdonságaik között elsősorban a magyaros ruhák vezetnek. Kisestélyi, délutáni és nagy báliruhák egyszerűbb vagy gazdagabb diszítésben készülnek. Magyaros törekvésnek nagyszerű haladását igazolta a nemrég zárult magyar divatkiállítás is, melyen szebbnél szebb megvalósult terv anyagba szabva mutatta meg a rajzi terveknek nagyszerűségét. Ezen a kiállításon módjukban volt az érdeklődőknek, lelkes pártfogóknak estélyi — ünnepi — ruhák közül ízlésüknek legmegfelelőbbet kiválasztani, hogy az idei báli divatot a magyarosság jegyében nyithassák meg.

Jelen terveink is ezt a célt szolgálják, hogy aki most varrat magának ruhát, az ne francia formát, hanem magyar díszűt válasszon. Ezek a tervek sem kerülnek sokkal többe, mint egy más ruha.

Az 1. terv egyszerű, csinos forma, fekete taftból vagy bársonyból szép. Vállát és derékrészét finom fehér csipke dekorálja s ezt fehér selyemzsinórral fogjuk le.

A 2. ruhát fehér selyemből készítjük. Piros 306., 705., vagy 715-ös Mez Perle gyöngyfonállal hímezhetjük. Díszítése lehet iratos, zsinórozás, torockói vagy vagdalásos munka. Finom díszránccal húzzuk össze az ujjakat, vállát és a derekát. Ugyanilyen elgondo-lásban, könnyű nyári anyagból, grenadinból, habszádából is varrhatjuk, ekkor nyári estélyi ruhának is használható.

A 3. ruha merészebb elgondolás, fehér zsorzsett dúsan pliszébe rakott ujjakkal, nyakbodorral.

Magyaros női díszruhák hátoldala. Farnadi Ilona tervei.

Dombóvári fehérhímzés. M. Horváth Ottilia gyüjtése. Leírása a 118. oldalon.

Muskatli
1937. 8. szám 116-117
képekkel

LEGKEDVELTEBB DIVATOS RUHADÍSZÍTÉS A HÍMZÉS

Örömmel állapíthatjuk meg, hogy a magyaros irányú szép törekvéseinkben nagy segítségünkre lett a külföld. Ugyanis az összes külföldi kollekciókban uralkodó jelenség a hímzés, a mi szép magyar népi mintánk meg a sujtás és zsinórozás. Hímzés díszít mindent, kezdve a reggeli pongyolák tól a táncruháig. Diszkrét kis motívumok díszítik a délelőtti és sportruhákat. Merészebben elhelyezett díszítést látunk azonban a délutáni és coktail ruháknál, míg az estélyi-báli toaletteknél már a teljes pompájában érvényesülhet a gyönyörű tarka hímzés, az idei évad legdivatosabb díszítő eleme!

Ilyenkor, amikor az ú. n. nagydivat, kedvez a magyar díszítő elemeknek — most a legalkalmasabb pillanat használni teljes lelkesedéssel azokat. Ezt a lehetőséget vagy adottságot használják ki a (112.) oldalon bemutatott ruhák.

Hogy valóban milyen széppé, egyénivé varázsolhatjuk vele a ruhát, azt az itt közölt szép estélyi ruhatervek igazolják a legjobban. Mind a négy, kedves, fiatalos stílruha. Finoman, gonddal elkészítve az idei nagybálok mintadarabjai lehetnek.

Az 1. eredeti elgondolásban, erősebb tüllből készülne, testhezálló, ráncolt (darázsfészkes) derékkal. A tüllre hatásos, nagy motívumokat varrhatunk ki Mez Wolga fénytelen pamutfonállal, de készülhet finom filcapplikálással is. A tüll elé megfelelő színű taftt alsóruhát varrunk.

A 2. terv nagyon szép dekoratív hatású báliruhát mutat. Két színből állítjuk össze és pedig feketefehér, piros-csontszín, kék-sárga stb. színekben. Megfelelő színű zsinórozás vagy írásos hímzés díszíti.

Egyszerű elegáns toalett a 3-ik terv. Készülhet fekete bársonyból vagy nehéz selyemből, taftból is. Fehér alapra hímzett fekete, vagy a ruha más színének megfelelő színű kalotaszegi írásos hímzés a dísze.

Ideálisan szép első báliruhaterv a 4-ik rajz. Halvány színekben szép, lehet rózsaszín, sárga, zöld, kék vagy fehér. Nagyon finom francia batisztból, zsorzsettből, organdiból készíthetjük, vagdalásos tüllrétét mintával. A sok fáradságot ne sajnáljuk a munkáért, mert ha ügyesen szabjuk és jó színt választunk, idővel a hímzésbetétet leányszobába terítőbe, függönybe applikálhatjuk.

*

A 117. oldalon rajzban látható téli kabátokon természetesen szintén a magyar díszítés adja meg a kellemes hatást.

Ugyancsak gyakran szerepel a külföldi kollekciók legszebb darabjain a sujtás dísz is! Nagyon jelentős szerepet kapott az idén a szőrme is, minden elképzelhető merész vonalvezetésben. Mint az első télikabát rajzán láthatjuk, a legdivatosabb megoldás a nyakból induló dupla szőrmecsík. Ennél a kabátformánál, bármilyen szőrmeminőséget alkalmazhatunk, a puha világos nagyszőrű prém, éppoly mutatós rajta, mintha fekete perzsával díszítenénk. Eredeti elgondolású s különösen alakításra kitűnő forma a második terv. Ehhez a kabáthoz csak a terv szerint elgondolt perzsa, vagy a síma felületű nutria való. Elegáns ¾-es kosztüm a harmadik terv, ennek eredetiségét a most oly divatos szőrmecsík megoldások adják. Kizárólag perzsacsíkokból hatásos. Zsinórozással zárul. Fiatalos sportkosztüm a negyedik modell. Készülhet kékeslila, bordó vagy zöld színben. Világos színű, puha szőrű vagy laposra nyírott bárányszőrmével díszítjük.

FARNADI ILONA

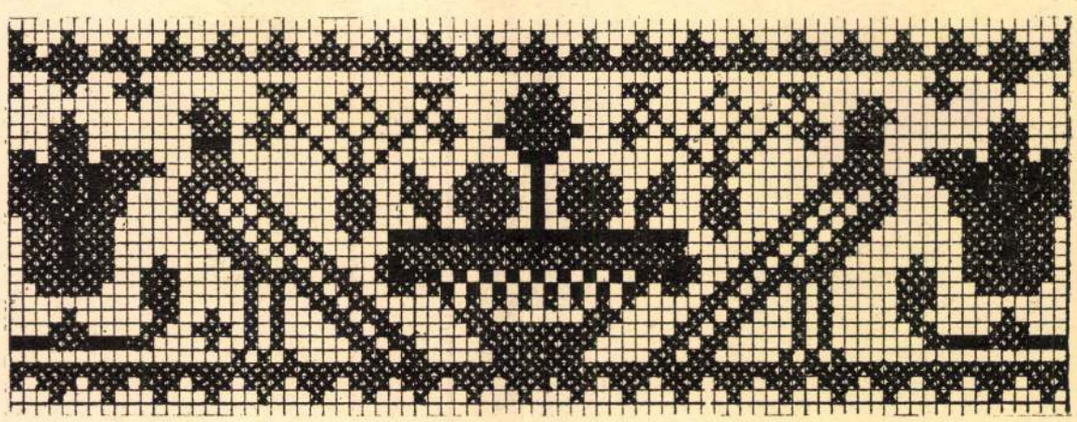

Tardi keresztszemes hímzés. U. Kerékgyártó Adrienne rajza.

Magyaros női téllkabátok. Farnadi Ilona tervei.

DOMBÓVÁRI NÉPHÍMZÉS

Dombóvár nagyközség Tolna vármegye déli sarkában fekszik, három megye: Tolna, Somogy és Baranya találkozásánál. Létezését a Kapos partjai mellett húzódó széles mocsárnak köszönheti, mely körülvette Dombó Pál jól megépített mocsárvárát. A vár 1453-ban már állott s a török elleni küzdelemben nagy szerepet játszott. 1544-ben elfoglalta Mohamed, ekkor a körülötte lakó népek a Mecsek barlangjaiba menekültek. A török kivonulása után lassan újra benépesedett a vár környéke, leginkább idegen elemekkel. Az 1692-i összeírás szerint a lakosok között alig van 25 magyar nevű család, a többi 96 családnév mind szlávos hangzású. A hétszázas évek elején német nyelvű iparosok és kereskedők költöztek ide. A lakosok azonban rövid idő alatt annyira elmagyarosodtak, hogy a mai legöregebb ember sem emlékszik idegennyelvű családra.

Népművészet szempontjából a mult század 50—80-as éveiben készült fehér és színes vászonhímzésre akarjuk felhívni a közönség figyelmét. Ma már ezek a hímzések teljesen eltűntek a napvilágról, senki sem hordja őket. A fiatalabb nemzedék legtöbbje nem is tudja, hogy ősei (férfiak és nők egyaránt) milyen dúsan hímzett fehér vászoninget hordtak. A nők ezenkívül a felsőruha alól néhány ujjnyira kilátszó, keményített alsószoknyájukat is kihímezték. Ma ezt már gyári csipke pótolja. A régi hímzett ingekből csak néhányat tudnak már mutatni, amely emlékként húzódik meg a jobbmódúak ládaaljában. A háború söpörte el ezt a divatot is, mint olyan sok mást, ami eredeti népies volt a viseletben. Ma a dombóvári nőipariskola növendékei kutatják fel a feledésbement hímzett ruhadarabokat, hogy eredeti formavilágát újra felhasználják ruhadíszítésre és díszmunkák készítésére.

A dombóvári népies hímzés alkotóelemei a környező egyszerű világ azon növényei, állatai és tárgyai, melyek igen közel fekszenek a nép ismeretvilágához. Mértani alakzatot egyáltalán nem találunk a hímzésükben. Leggyakoribb elemeik a „rozmaring-ág", mely szinte minden munkájukon megtalálható. Ott fut az egész férfiing elején hosszában is, meg széltében is (záródíszként) ott van a kézelőn és ingnyakon is. Néha csak egypár levél van az ágon, máskor meg egész sűrű. Ha szélesnek találják a díszítendő felületet arra, hogy csak rozmaringág fusson rajta, akkor kivirágoztatják s képzeletükben tulipánt virít a rozmaring; így keletkezik a „tulipános-rozmaring". Ennél finomabb hatást mutat a ritkábban előforduló „cidruság". A „szőlőfej" szemei lyukasak; a „búzaszem" vastagon elál az anyagtól s „csillagformát" mutat. Van még más csillagformájuk is, mely lapos hímzésű és a központi helyeket tölti ki a mintákon. Keresztalakra emlékeztet a „rudascsillag". Ritkábban fordul elő, s hézagok kitöltésére használják a „félhold"-at és a „bütyköt". Nagyobb díszítőelemük a „sarló", mely félkörös, hurokszélű fogas idom, belső szélén szároltéssel. A díszesebb darabokon van subrika is, melyet ők „szávonyálás"-nak hívnak. Ennek a mintái a „topolyás" és a „macskanyomos". Sajátságos azsurtechnikájuk a „gúnárfog", melyet a hímzés szegélyéül alkalmaznak, néha 2—3 sorosan is.

Ezekből az elemekből rakják össze a különféle mintákat: a „szíves", a „négyes-szív", „sarlós", a „tulipános-rozmaring", a „szőlőfejes", a „vízfolyásos" stb. mintát.

A hímzés házivászonra készült, saját előrajzolásuk után, fehér pamutfonállal; ritkábban akad piros fonállal készült hímzés is. A hímzés technikája hasonlít a környékbeli, sőt az egész országban található fehérhímzéshez: Laposhímzés, lukacsok és hurkolás, mely subrikával van vegyítve.

A dombóvári népies hímzés eredetiségét nem a technikában, hanem a formavilágában kell keresnünk.

M. HORVÁTH OTTILIA

• INNEN-ONNAN •

E SZÁMUNK ingyen mellékleteként adott szúrt mintasorozat a következő természetes nagyságú rajzokat tartalmazza:

I. Eredeti „matyó" minta párnának, falvédőnek díszítésére. Ha párnát akarunk készíteni, akkor a mintát kétszer másoljuk le úgy, hogy a készítendő párna közepén áthaladó tengelyt a mintapapír közepe felé eső részén képzeljük. A másolásnál óvatosan letöröljük a papirost, mert a második másolásnál a már bekékített rész esik az anyag felé.

Az effajta „matyó" hímzés főként piros fonállal készül. Itt-ott van benne sárga a virágok belső pontján. Piros helyett kék fonállal is hímezhetjük. Ebben az esetben is sárga a virágok legbelső pontja.

Készíthető házivászon alapanyagon Meza gyöngyfonállal. A piros 306-os; a sárga 380-as. Élénkkéknek 525-ös a színszáma.

II. Eredeti bihari szűrgallérminta fele. Felhasználható díszpárnának, falvédőnek, ruhadísznek.

Nagyon jól mutat, ha alapanyaga duvetin (düftin). Készülhet drapp alapon barna gyapjúfonállal. A virágok belseje, levelek erei sárga vagy sárgászöld gyapjúfonállal hímezhetők élénkítés céljából.

III. Vagdalásos minta rajza. Kis terítőt, tálcakendőt vagy női zsebkendőt díszíthetünk vele. A zsebkendőnél egyszer másolandó le a szúrt rajz. Terítőnél a terítő négy sarkába helyezzük a minta sarokrészét.

Készülhet színes rátétként, közelálló vagy elütő színekben. Fehéren sárga, halványkék, halványzöld, rózsaszín, rátét igen jól hat. Ebben az esetben a belső vonalat nem vesszük figyelembe. Ha zsebkendő-

MUSKÁTLI

MAGYAR KÉZIMUNKAUJSÁG
A MAGYAR IPARMŰVÉSZET HÁZIIPARI MELLÉKLETE. SZERKESZTI SPOLARICH LÁSZLÓ, A MAGYAR KIR. ÁLL. NŐIPARISKOLA IGAZGATÓJA

A MAGYAR NÉPMŰVÉSZET A MAI IPARI OKTATÁSBAN

A magyar társadalom nemzetvédő feladatainak alapos megszervezése, a mai magyar szellemi életet új világszemléletnek befogadására készteti.

A háború előtti generáció sok tekintetben, a világpolgár eszményének gondolatkörében nőtt fel. Iskolázottsága, neveltetése, életformáinak legkülönfélébb változatai ezt a magasrendű, de magyar viszonylatban ma érezhetően gyenge utánzást szolgáló gondolatkört erősítette.

A világpolgár a nemzeti gondolatot, a nemzeti érzést, alacsonyabb rendűnek érezte. Finoman, de lenézően mosolygott a kuruckodáson, a magyarkodáson és egyéb „mütyürkéken".

Öltözködésében, viselkedésében gondosan igyekezett utánozni a vezető nemzetek tagjain észlelhető külsőségeket. Kétségtelen jóhiszeműségében (naivságában ?) azt gondolva, hogy jó világpolgár csak nemzetiségének felolvasztásával lehet tökéletes.

A világháború és annak következményei azonban a nemzeti érzés szükségszerűségét igazolták elsősorban. A technikai téren nagyot fejlődött Európa, a nemzeti élet egységes világképét igyekszik erősíteni a szellemi és gazdasági élet minden vonatkozásában.

A háború óta fejlődött új generációk alkotóereje a háború által nyujtott tapasztalatokra támaszkodva sokszor türelmetlen erőfeszítésekkel igyekeznek az új életigazságok létjogosultságát bizonyítani. Ha Csonka-Magyarország területén belül keressük azokat a törekvéseket, amelyek a mai európai eszmeáramlatokhoz hasonló gondolatmenetet szolgálnak, azt mondhatjuk, hogy rátudunk mutatni bizonyos részletjelenségekre, amelyeknek külsőségei hasonlítanak a lényeget jelentő eredetihez. A távoleső összehasonlítások csak annyiban érdekelnek bennünket, amennyiben azok érdeklődést mutatnak a mai magyar művészeti élet kérdései, — a megoldásra váró szellemi és technikai feladatai iránt.

A magyar iparművészetben érvényesülő szellemi irányvonal, a nemzeti jelleg hangsúlyozásának vezető gondolatával vált fejlődésképessé. A tudatossá lett nemzeti érzés a magyar népművészetben találta meg természetes úton azt az őszinte művészi harmóniát, amellyel legjobban kitudta fejezni a magyar földhöz kötött származás sajátosságait.

A magyar iparművészetnek a magyar népművészethez kapcsolódó művészi törekvéseit, igen sokan téves alapelgondolásból indulva el, félreértették.

A magyar népművészet forma és színkincseinek ismerete azért kellett és kell az iparművészetnek, mert csak innen lehetett és lehet elindulni a magyar műipar felé,

a magyar nemzeti érzés finomabb művészi kifejezőformáinak keresésére. Ahogyan kérdés lehet pedagógiai, széptani vagy más elméleti szakkérdés. A gyakorlatban azonban a nemzeti művelődés minden elért eredményének jószándékú felhasználása nem lehet vitás kérdés. A magyar népművészet, mint fejlődésre serkentő forrás adva van a haladni akaró magyar iparművészet számára.

Az iparművészet által a gyakorlati életbe átvitt törekvések között a külföldi kiállításokon sok elismerést aratott érték mellett, főleg a szakoktatás terén mutatkoznak figyelemreméltó eredmények.

Mindazoknak, kik a magyar népművészet értékeinek szakszerű felhasználását általános érdekűnek, célszerűnek és hasznosnak tartották, kellemes meglepetést okozott a Rákóczi-téri nőipariskola évvégi kiállítása. Meg kell vallanunk, hogy a magyar minták ötletes felhasználásával bemutatott finom női fehérneművarrásnak, díszes fehérneműkészítésének ilyen gazdag és a legkényesebb igényeket is kielégítő változatait még eddig sehol sem láttuk.

A legfinomabb francia szalónok sem készíthetik modelljeiket több anyagszeretettel, díszítőérzékkel és tökéletesebb technikai készséggel, mint amilyen fölényes és biztos tudást mutattak a kiállított darabok. A különböző néprajzi vidékekről helyes érzékkel összevállogatott és aprólékos gondossággal előkészített hímzések kidolgozásáról külön is meg kell emlékeznünk.

Ugyanúgy a színes hímzések, a remekebbnél remekebb párnák, a magyar népművészet eredeti szépségeinek teljes megérzéséről, terjesztésének helyes módjáról tanuskodtak. A ruhabemutatón, a magyaros női ruhaviselet korszerű igényeknek megfelelő modellek egész sorát láttuk a nagy lelkesedéssel és sok szeretettel dolgozó tanárnők vezetésével készült növendékmunkákon. Ezt a kiállítást érdemes lett volna hosszabb ideig is nyitvatartani. Igen sok hasznos gondolatot, további kitartó munkára serkentő biztatást nyerhetett mindenki, ebből a tartalmas és élvezetes bemutatóból. Ahol ennyi energikus céltudatosság, finom művészi érzék és biztos szaktudás áll rendelkezésre, ahol az egész iskola a magyar népi művészet értékeit ilyen tökéletes ritmusú összmunkával, ötletességgel tudja a gyakorlati élet számára értékessé tenni, ott az iparművészet is igazolva láthatja nemzeti törekvéseinek, művészi irányvonalának helyességét.

Szakszerűség szempontjából a továbbhaladás biztosítását is szeretnénk látni. Az iskola a rábízott feladatot a legtökéletesebben oldja meg. Növendékeit megtanítja a magyar népművészet formakincseinek helyes irányú felhasználására. A végzett növendékek tudását a fontosabb vidéki háziipari foglalkoztató telepeken lehetne értékesíteni, ami az exportra kerülő háziiparitermékek értékjavítását eredményezné.

Célszerű lenne azonkívül a mintadarabokat itt készítetni, — sokszorosítás céljaira.

Mindenesetre, a mai gazdasági viszonyok között, de a jövő számára is üdvös lenne a Rákóczi-téri nőipariskola értéket jelentő munkásságát valamilyen formában a köz javára fordítani. Ha akad olyan gyakorlati életre nevelő iskola, hol a magyar népművészet kincsesbányáját ilyen szeretettel, szaktudással, lelkesedéssel és művészi érzékkel ellátott vezetők így tudják a nevelés céljaira felhasználni, akkor abból a nemzetgazdaság számára gazdasági előnyöket is kell teremteni. Ez az egyetemes magyar művelődés érdeke is.

LATABÁR KÁROLY

Farnadi I.:

MAGYAROS NYARALÓ RUHÁK

Muzsikás 1937. 66-67. l. képpel

Semmi sem hat olyan üdén, egyénien mint a tarka, hímzett, nyári holmi. Különösen nyaraló helyeken lett nagy divat a magyar népi hímzéssel díszített weekend-ruha. Mindenütt láthatjuk őket, tenniszpályán, strandon, vízen-szárazon mindenütt. Ezekben a ruhákban éppen az a kedves, hogy a magyaros jelleg nincs túlozva; nagyon, kevés de szép a hímzés! És ez elég.

Mindjárt képekben is bemutatjuk ezeket az alkalmi sportruháhat.

1. Teniszruha. Fehér vagy halvány színes vászonból varrjuk. Színes tarka sárközi hímzéssel varrjuk ki, fonal Mez Cameza vagy Meridian lehet. Rövid bevarrott ujjával is készíthetjük.

2. Strandpizsama. A nadrág sötétebb kék vagy málnaszín kabátkája rövid elálló, fehér, világoskék, sárga vagy más megfelelő színű. Hímzés színe pontosan a nadrágéval egyező legyen. Matyó- vagy szűrhímzéssel varrjuk ki. Vászonból vagy burett anyagból szabjuk.

3. Strandruha. Kétszeres, shortból és strandkabátból áll. Sárga vászonból készült shortot piros vagy kék kalotaszegi írásos hímzéssel varrjuk ki. Mint a terven láthatjuk, kevés, diszkréten elhelyezett hímzés díszíti. A kabátujjak olyan színű széles kihajtóját ujja és zseb szegélyét a hímzés színének megfelelő egyszínű anyagból szabjuk.

4. „Dirndli" ruha. Házkörül, kisebb túrákhoz alkalmas viselet. Készülhet fehér vagy színes grenadinból, szádából vagy más lenge nyári kelméből. Háromszögalakban tervezett bármely népies hímzés alkalmas rá. Szálán varrott, keresztszemes minta talán még a legszebb dísze lenne.

Ezek a ruhák mind könnyen, aránylag olcsón előállíthatók s ami legfontosabb, nem egy szezónra készülnek!

FARNADI ILONA

Ezt Erről való rajzok a 67. oldalon.

Fasnadi Ilona

kozáshoz négy szál fonalat veszünk és egy szállal hurkoljuk.

BENEDEK RÓZSI CIKKÉHEZ készült illusztrációk anyagát a m. kir. hadimúzeum által nekünk rendelkezésünkre bocsátott forrásművekből gyüjtöttük össze. A rajzok Mühlbeck Károlynak, a m. kir. hadimúzeumban őrzött forrásművek és Nemes M. történelmi festő művészi rajzai után készített vázlatai.

51 oldal: Magyar.

1. Régi magyar huszárkalpag és csákók 1710. évből, a 7 éves háború idejéből, 1802—1848 és az 1914. év előtti időből. 2. Huszár a Savojai Jenő és a török háború idejéből. 3. Huszár 1900-ból. 4. Huszár 1683-ból. 5. Huszár 1710-ből. 6. Huszár 1805-ből. 7. Huszár 1848-ból. 8. Huszár a 7 éves háború idejéből. 9. sabrak (nyeregtakaró). 10. kard és tarsoly. 11. Lovas testőrök.

52 oldal: Francia.

Francia huszárok. 1., 2., 3., 4. Gárdahuszárok 1800-ból. 5. Hussard, az első magyaros huszárezred. 6. Huszárezredes a 2. császárság idejéből. Huszárok 1800. 1796—1798.

58 oldal: Német.

1. Kur-Sachseni huszár, 1761. 2. 1744. 3. 1745. 4. von Ziethen ezredéből, 1755. 5. 1820. 6. Brandenburgi huszárezred, 1914. 7. Gárdahuszár 1861-ből.

59 oldal: Vegyesek.

1. Angol huszár 1815-ből. 2. olasz 1821-ből. 3. Badeni huszártrombitás 1812-ből. 4. Szász, 1812. 5. Orosz huszár a mult század elejéről.

A BEIRATKOZÁSOK A M. KIR. ÁLLAMI NŐIPARISKOLÁBAN július 1-én, 2-án és 3-án és szeptember hó 1-én, 2-án és 3-án lesznek. A felvétel a beiratkozások sorrendjében és a bizonyítványok arányában a férőhely szerint, esetleg felvételi vizsgával történik. Beiratkozáskor 17·70 pengő fizetendő.

A MAGYAR KIRÁLYI ÁLLAMI NŐIPARISKOLA (VIII. Rákóczi tér 4.) 1937. június 12—15-ig bezárólag kiállítást rendezett. A nagymennyiségű és szép fehérneműek, ruhák és hímzések nőolvasóink tetszését kivánta szolgálni. Az igazgatóság örömmel vette, hogy az érdeklődők nagy számban tekintették meg a kiállítást. A kiállítás alatt szombaton déli 1 órakor, vasárnap délelőtt 12 órakor és délután 5 órakor, kedden délután 5 órakor ruhabemutató is volt.

HARMINCEZREN ÉLNEK A HÁZIIPARBÓL. Ezt a kijelentést tette Társulatunk ügyvezető alelnöke, Szablya János kormányfőtanácsos, a Magyar Közgazdaság című lap tudósítója előtt. Határozott és nagyfontosságú kijelentés, mely rávilágít ennek az egész mozgalomnak mélyenjáró szociális jelentőségére. Azt is bejelentette Szablya János, hogy az új háziipari cikkek bevezetése folyamatban van és tárgyalások folynak a minisztériumban a legszigorúbb minőségi ellenőrzés keresztülviteléről is. Egy igen jelentős ipari mozgalomról is beszámolhatunk olvasóinknak. Társulatunk elnökeinek, József Ferenc királyi hercegnek és Bornemisza Géza iparügyi és kereskedelmi miniszternek részvételével Hódmezővásárhelyen „Honi Ipar és Mezőgazdaság Pártoló Mozgalom" indult el országos útjára, hogy Kossuth egykori Védegyletének szellemében helyes gazdaságpolitikai gondolkodást oltson bele a magyar társadalomba. A gazdasági termelés harmóniájának szükségességéről beszélt a hódmezővásárhelyi nagygyűlésen Bornemisza miniszter. Ezt hangoztatta egy előadásában Halla Aurél kereskedelmi államtitkár is. Ugyanakkor kifejtette, mily jelentős szerepük jut az ország ipari életében ma már a magyar falvaknak, melyeknek háziipari fejlesztését a kormány mindenképen elősegíti tanfolyamokkal, segélyekkel és kiviteli támogatással. Az egész országban erősen folyó háziipari tevékenységről egyébként ezúttal is vidéki lapjaink híradása nyomán számol be a Magyar Iparművészet. Nagykunságban, újabban Karcagon tartanak háziipari tanfolyamot a régi kunsági hímzés és csipke felélesztésére. Szegváron erős érdeklődés mutatkozik a kenderkikészítő-, fonó- és szövő háziipar tanfolyamai iránt. Szőnyegek, ruhaszövetek, asztalfutók és függönyök készülnek szép kézimunkával. A sopronmegyei Szany községben vitéz Somogyváry Gyula országgyűlési képviselő, a jeles író kezdeményezésével indult meg a régi rábaközi takácsmesterséget újjáélesztő mozgalom. Békés községben olyan mélyen gyökeret vert a háziipar, hogy jelenleg már kétszáz család foglalkozik rendszeresen a szövés mesterségével. A kosárfonást pedig négy üzemben folytatják. Remek kerti garniturák készülnek a párizsi világkiállításra, de azonkívül kávéházi karosszékeket exportálnak Londonba is. Mezőkeresztesen, a matyó hímzések egyik központjában is lázas buzgalommal készülnek, hogy a Lipcsében is nagy sikert aratott hímzett bekecseket a párizsi kiállításon bemutassák. A mezőkeresztesi tanfolyamon egyébként a résztvevők, köztük 14—16 esztendős kisleányok, minden munkát maguk csinálnak, az alapanyag szövését és a művészi tervezést is beleértve.

Borsodszemerei „féketö"-csipke. Szabó Ida gyüjtése.

A szerkesztésért és kiadásért felelős: Spolarich László. 25.916. — Kir. Magy. Egyetemi Nyomda. (Felelős: Thiering Richárd.)

HÍMZETT VÁSZONRUHÁK

Nyári öltözéknek legpraktikusabb, legszebb, legdivatosabb a vászon. Évek óta jól bevált viselet ez. Manapság már a legváltozatosabb minőségben, színben stb. szövik, olcsó is és házilag könnyen tisztítható. Ennyi előnyös jótulajdonság mellett tehát nem csoda, ha a legdivatosabb nyári viselet lett a vászonruha.

Az idén — Párizsból jött tudósítások szerint — mindennemű hímzés divatos a ruhán. Ezt mi, magyar nők, csak részben fogadjuk el. Részünkre csak az eredeti, néphímzéssel díszített ruha lesz divatos. S minden egyéb, silány utánzatú tarka géphímzést mellőzünk, mely nemcsak hogy ízléstelen, de alaposan le is rontja a jó ruha értékét. Legyen a ruha dísze inkább kevés, de az eredeti szép kézi hímzés!

Mellékelt képeinken egyszerű szabású, szolíd díszítésű, csinos vászonruhákat közlünk.

Az első ruhának ujját, nyakát, zsebét és mellényrészét díszítjük hímzéssel. A ruha színe lehet fehér vagy halvány színes vászon. Hímzése kalotaszegi írásos csík, piros vagy kék színben. Ugyanilyen színű az öve is.

A második ruha szép, halvány rózsaszín vászonból, világoskék vagy fehér, írásos és sárközi hímzéssel. Ugyanolyan anyagú és hímzésű táskát is készíthetünk hozzá.

A harmadik ruha alja kissé harangszabású. Az elején végigvezető betét egyenes. Széles gallérját és ujját díszítjük. A hímzőfonalból gombokat horgolunk s ezzel csukódik az eleje. Díszítése lehet a közölt kalotaszegi írásos minta, vagy buzsáki hímzés is.

A negyedik ruha tenniszezéshez különösen alkalmas, egyszerű forma. Kevés hímzés a gallért az ujjak és zsebek szélét díszíti. Ruha színe fehér, hímzése piros vagy kék színű. Ugyanolyan színű gyapjú vagy vászon kis kabátka való hozzá, azonos hímzésdíszítéssel.

Az ötödik ruha, az elején végighúzódó színes sávval, az idei tavaszi-nyári divatnak legjellegzetesebb darabja. Fehér ruhán szépen érvényesül a piros, kék, rózsaszín, halványzöld stb. színű sáv és hímzésdísz. Ugyancsak széphatású ruhánk lesz, ha világoskék, rózsaszín vagy sárga színű vászonból készítjük, fehér díszítéssel. Ezt a ruhát szűrhímzéssel díszítjük. A hímzések fonala a mosásban színtartó Mez Wolga vagy Perlé gyöngyfonál lehet. A közölt írásos hímzéscsík eredeti nagyságban is alkalmazható ruhadíszül, ez esetben láncöltéssel varrjuk ki a mintát.

FARNADI ILONA

• INNEN-ONNAN •

A MUSKÁTLI 4. számához tartozó szűrt minták jegyzéke és magyarázata:

I. Bőrrátétes szűrminta. Baranyai ködmön díszéről vett díszítmény. Könyvborító díszítésére felhasználta — az eredeti minta minden szépségének megtartásával — Gárdonyiné Kövessi Edith tanárnő.

Készíthető mint fényképalbum, irattartó stb. külső fedele. A nagy elemeket, a szegélyrészt és a könyv vagy album hátlapját piros borjúbőrrel készíthetjük mint rátétet. Az alapnak szürkés-drapp düvetin (düftin) igen jól bevált.

Az alsó kiinduló főelem piros bőr, ebből a harmadik karéjkörnél két kis virág nyílik, melyek közepe fehér, szirmai pedig a bőr színének megfelelő pirosak, szára zöld. Azután két zöld levél ágazik ki, amelyek első fele kék (2221. szín szám), a levél zöld (3980 sz. zöld gyapjú) fonállal hímzendők. Mellette az alsó virághoz hasonló kis virág nyúlik ki, a középső részből pedig zöld és kék levelek váltakozó sora emelkedik.

Az alső nagy piros bőrvirágok közepe kék, zöld és kék melléklevelek nyúlnak ki belőlük.

Feljebb kis piros hímzett virágból kék és zöld levél s ebből kék bogyók zöld vagy barna száron. Az utolsó bogyó fehér. Ezután a tulipánszerű piros bőrvirág. Ennek belső levelei zöldek és kékek.

A középső felső nagy piros bőrvirágból kék-zöld levelek és fehér bajuszkák kandikálnak ki.

A nagy virág alatt még két pávaszemszerű piros virág van, amiknek fehér a szemük és zöld a levelük.

A kontúrok 2891. sz. barna színű gyapjúfonállal készülnek.

A három szín a fehéren kívül: kék=2221, zöld = 3980, barna = 2891. sz. A piros szín alkalmazkodjék a piros bőr színéhez. A szinek számozása „Futár" gyapjúfonál színkártyája szerint történt.

II. Eredeti sárközi szalagdísz mintája. Használható: ruha, fehérnemű, öv, névjegytárca stb díszítésére.

Eredetileg fekete alapon készülhet, fehér Mez Camezával. Készülhet sötétzöld, bordó selyem alapanyagra is.

III. Tüllrátétes terítő. Tervezte Feyér Gyuláné Kovács Erzsébet tanárnő. A minta ismétlődő, tehát tetszésszerinti nagyságra nagyítható az ismétlődő rész szaporításával A terítő közepe is tüll. Azon foglalnak helyet az elszórt virágok.

Nagyon alkalmas, finom kézimunka fényezett, berakott bútorfelületek leterítésére, mert a tüll jól érvényesül a fényezett sötét alapon.

A szélét gyengén húzott tüllfodorral díszíthetjük, amit hurkolással rögzíthetünk a terítőhöz. A cak-

Farnadi Ilona: Magyar hímzéssel ékes nyáriruhák.

Másrészt fejlesztené a tanulókban a nép szeretetét, a nemzeti öntudatot, ha folyton szemünk előtt állana saját népük és fajtájuk művészi megnyilatkozása. Öntudatlanul is beléjük rögződne, hogy a művészet nem csak kevés kiválasztott fényűzése, hanem mindnyájunk mindennapi kenyere. Mert íme a szegény, földhöz ragadt magyar parasztnép sem tud nélküle meglenni. Díszíti mindazt, ami kezeügyébe akad: ruháját, fehérneműjét, bútorát és a szerszámait. Ő is tudja, hogy a művészet az, ami ezt az állandó, kenyérért folytatott harcot: az életet széppé és elviselhetővé teszi.

Tehát ha a tanulóban állandóan ébren tartanók a művészet iránti lelkesedést, néprajzi ismereteiket fejlesztenék (és milyen fontos ez ma, amikor a legtöbb tiszta magyar népművészeti terület idegen megszállás alatt van!), ízlésük pedig finomulna.

Nem utolsó sorban pedig segítenénk szegény elnyomott véreinket, akik így küldik hozzánk segítségért kiáltó szavukat. Valószínűleg sokan ismerik azokat az erdélyi becsületes, jó magyarokat, akik időről-időre megjelennek itt, a fővárosban és csekély pénzért árusítják hímes abroszaikat, otthon, elnyomás alatt sínylődő földieik munkáit.

Mostanában a filmoktatást is felhasználhatjuk a néprajzi vidékek szemléltetésére. Kalotaszeggel három oktató film foglalkozik. Kár, hogy a többi vidékekről még nincs filmünk.

Szól az utasítás a felhasználandó mintákról is, és azt mondja, nem várhatjuk ezeket pusztán iskolai tervezésektől. Ebben tökélétesen igaza van. Mivel a könyvborítékra nem lehet készen átmásolható mintát kapni, azért a rajztanárra vár a feladat, hogy azt ügyesen megtervezze. Bármilyen terhes is a fiatal tanárnemzedéknek a kézimunka és rajz egyidejű elvégzése, mégis azt tartom ideálisnak, ha a rajz és kézimunka egy kézben van. Így a kézimunka nem süllyed ízléstelen anyagpazarlássá, hanem iparművészetté lesz. Mert a művészi kézimunka kezdettől fogva valóban iparművészet is volt.

EDVI ILLÉS PANNI

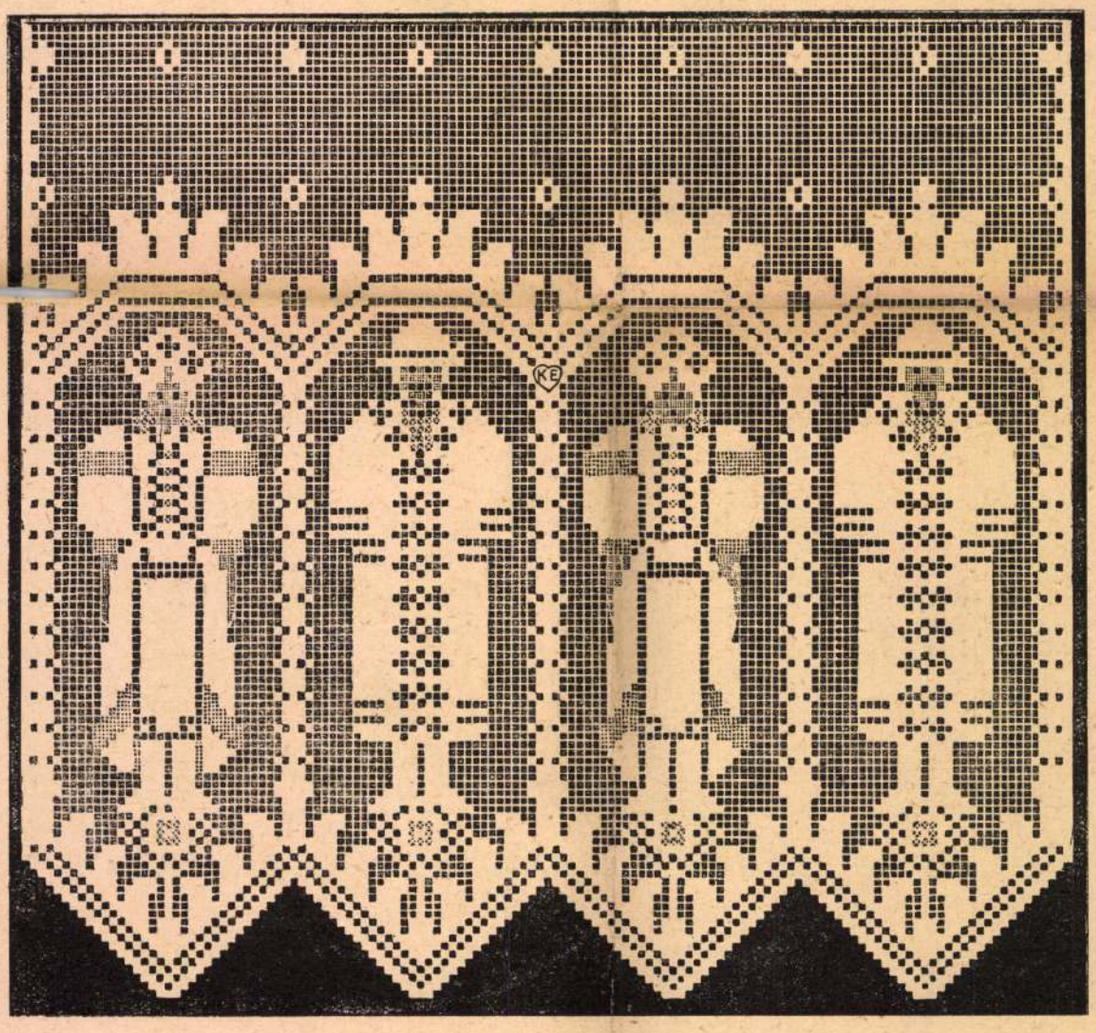

F. Kovács Erzsébet: Horgolt függöny-szegély.

Farnadi J.: Hímzett vászon ruhák

Muskátli

1937. 4. 37 62-63

Képekkel

F. Kovács Erzsébet

(61)

ki magyaros viseletben volna, sőt a francia öltözékü urak őt, ki magyaros viseletbe volt öltözve, ugyancsak megbámulták. Tetőtől talpig kanászos öltönyben volt, csak beretvált arcáról és pofaszakálláról smerhető volt angolsága. Útja előtt azért hozatott magyar ruhát, mert egy barátja szerint Pesten csak zsinóros magyar ruhában merészkedhet az utcára.

Az angol tehát magyarosan öltözködött fel, ennek eredményeképen, aki ránézett, rögtön tudta, hogy idegen!

Néha azonban találunk egy-egy hírt arról, hogy a magyaros öltözködési mód nem ment azért teljesen feledésbe. Nem az igazi divatlapok számolnak erről persze be, hanem a Nefelejts, mert annak idősebb munkatársai sehogy se akarnak abba belenyugodni, hogy a magyaros öltözködési mozgalom, amit olyan szeretettel támogattak, ápoltak, teljesen megszűnjék.

— Nem Párizs, Bruxelles vagy Berlin nyujt a hölgyeknek a búcsúzó idényben új divatot és meglepetést, hanem egyszerű hazai iparág, mely e divat által némi lendületet is nyert. Mintegy varázsszóra eltűntek nagyobb részt a Pompadour öltönyök s ezek helyett az egyszerű kék kartonruha foglalta el. Ki csak kissé versenyt tart a divattal, ellátja magát egy ily ruhával, mely leginkább zubbony derékkal és matrózgallérral készül, vékony fehér sujtás dísszel. Használtatik díszül fehér csipke és bojt is, de legszebb rajta a sujtás, több sorosan alkalmazva.

Ez egyszerű öltözék magyaros jellege által is figyelemre méltó. A nyolcvanas években nyomát se látjuk magyaros ruhaformáknak. Illetve akadtak, akik sajnálkozva látták, milyen szolgamódra követik a magyar asszonyok, amit Párizs a divat terén előír. Néha meg megdöbbenve eszméltek rá, mennyi tenger pénz megy ki az országból asszonyi piperére. A helyzet annyira hasonlított a negyvennyolc előtti állapotokhoz, hogy a Divatcsarnok egyszerűen leközölte szóról-szóra Kossuth felhívását a magyar iparpártolásról, mert annál szebben nem tudták volna megírni, ami minden jó magyarnak fáj, illetve csak kellene, hogy fájjon. Ezt a felhívást májusban közölte, júniusban folytatja ezt a témát. — Őszinte szó a magyar honleányokhoz! — második felhívásának címe, amelyben ugyancsak szemére hányja az asszonyoknak, hogy a ruhák terén milyen nagyon hamar elhamvadt a hazafias felbuzdulás lángja. De ezt a jelenséget a divatnak, Párizsnak kritika és meggondolás nélkül való követése nem szorítkozott Magyarországra. Nemcsak nálunk ejtette a hazafiakat kétségbe. Sőt nálunk még aránylag kedvező volt a helyzet. Nemzeti ünnepeken, képviselőház megnyitásán, főispán beiktatásán, de még egyes jótékonycélú bálokon is előkerültek a magyar díszruhák, de külföldön már csak néhány, minden közlekedéstől elzárt faluban maradt nyoma az egykori művészi, színpompás nemzeti viseleteknek.

A világháború pusztítása vetett véget a fejlődés ilyen irányának. A megerősödött nemzeti öntudat világszerte a hagyományhoz nyúl vissza, mint legértékesebb, leggazdagabb erőforrásához. Ez indította meg nálunk is néhány évvel ezelőtt az egyre erősödő, már szépen fejlődő magyaros öltözködési mozgalmat, minek ismertetése azonban már nem az elsárgult lapok feljegyzéseit böngésző krónikás, hanem a divattudósító feladata.

BENEDEK RÓZSI

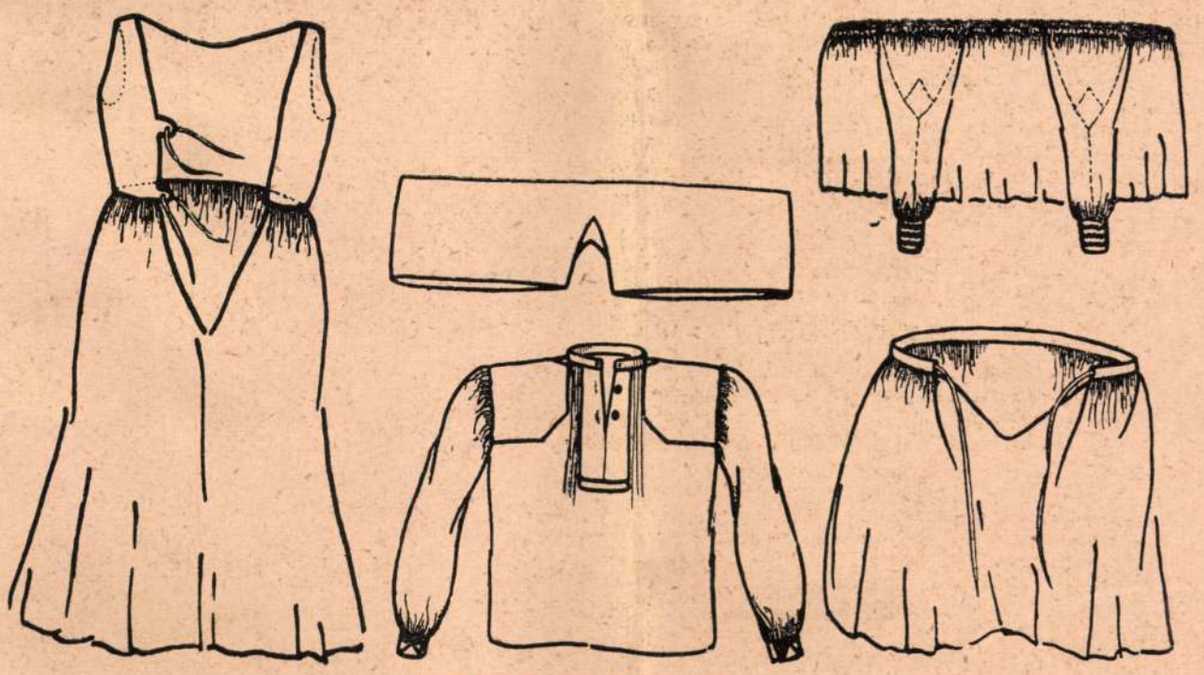

Rajzok dr. Gönyey Sándor cikkéhez.

Magyaros női alkalmi ruhák. Farnadi Ilona rajza.

Muskátli
1937.

NYÁRI ESKÜVŐ.

Napsütötte, ragyogó napon, madárdaltól hangos, illatos jázminbokrok között álló, csöndes kis kápolnában egy májusi esküvő ! . . . ennél szebbet nem lehet elképzelni.

Életünk legszebb emléke az esküvő ! De feltétlen a legszebb ruhája is egy nőnek, a hófehér menyasszonyi ruha. Egy esküvő mindig ünnepélyes, szép látványt nyujt. Különösen megkapóan szép, ha választékos gonddal, összhangban van öltözve a menyasszonyt kísérő násznép is. Különösen vonatkozik ez a felnőtt koszorús leányokra. Ha ketten-hárman vannak, feltétlenül teljesen azonos szabású és színű ruhában legyenek. Ha az a szerencsés körülmény adódik egy esküvőnél, hogy több, 6—8 koszorúsleány van, akkor kissé egyenruhaként hatna a teljesen egyforma színű ruha. Ez esetben csak a szabás legyen azonos, színük azonban kettesével változhat.

A menyasszony ruhája évtizedek óta ugyanaz ; fehér szatén, fehér tüllfátyol és mirtusz. A fátyoldísz változó. Van mellig érő, rövid, kerekforma, vagy hátul dúsan hosszú, elől nyakig érő, mely teljesen fedi az arcot. A ruhát finom csipkével, szalag- és zsinórdíszítéssel tehetjük egyénivé. Egyébként a szabás legyen nagyon egyszerű, magasan zárt és hosszúujjú. Rövidebb ujjú ruhához szigorúan egész hosszú, fehér kesztyűt kell viselni.

Mellékelt képeinken ízléses, szép magyaros stílű esküvői ruhákat közlünk. Egyénien, szépen hatnak a komoly fekete ruha vagy a fényes tiszti egyenruha mellett.

A rubák leírása a következő :

1. Nyoszolyólány-ruha halvány rózsaszínből vagy almazöld színből. Kétféle anyagból készül. A ruha lehet szatén, tafft vagy más kreppes selyem, tüllel vagy organdival kombinálva. És pedig a vállrész, az ujjak felső része s az alj alsó szegélye van ezzel díszítve. Az összevarrások helyét fehér sárközi hímzéssel varrjuk ki (fonala Mez Reklé-gyöngyfonál vagy Meridian). Megfelelő színű szatén vagy bársonyszalag a dísze. Lehet a ruhát egyféle selyemből vagy csak tüllből is varrni. A hímzése is változtatható.

2. Csipkedíszes menyasszonyi stílruha. Eredeti szép szabása emeli a ruha ünnepélyes megjelenését. Magasan emelt derékrészét enyhén ráncoljuk, szalagcsokorral vagy „Mez Liana“ fehér fonalból horgolt szép zsinórozással díszíthetjük. Az alj szabása alul nagyon bő, 15—20 cm széles csipkebetét díszíti. A ruha egész ujja csipke.

3. Komoly megjelenésű menyasszonyi ruha. Nehéz szaténnak fényes vagy a matt feléből szabjuk. Finom tüllcsipkével díszítjük az álló gallérját, háromnegyedes ujját és az alj elejébe beillesztett részt. A csukódást finom selyem zsinórral díszítjük. Szabásban érdekes a nagyon bő, ráncolt ujja és az eredeti hátmegoldású uszály.

4. Koszorúslányruha boldogi lyukas hímzéssel díszítve. Anyaga lehet tafft vagy habos organdi. Ez még szebb és olcsóbb is ! Halvány pasztell színben készüljön. Hímzéséhez megfelelő színű és tónusú „Mez Meridian“-fonalat vehetünk.

Alacsonyabb termetű leányka a hímzett derékrészt és válldíszt elhagyhatja, helyette az ujjaknak a felső részét díszítse hímzéssel. A gombdíszt magunk horgoljuk. Kalapja a ruha anyagából készül. Nyoszolyólányok a ruháikat télen-nyáron kedves, szép báli öltözéknek használhatják.

FARNADI ILONA

Magyaros női alkalmi ruhák hátrésze. Farnadi Ilona rajza.

• INNEN-ONNAN •

A MUSKÁTLI mai számához mellékelt szűrt mintaíven a következő természetes nagyságú rajzokat adjuk.

I. Boldogi terítő. Eredeti felvétel. Hímezhető fehér lenvászon alapon Mez Cameza-fonállal. Ez az eredeti szokás is Boldogon. Kísérletezni lehet azonban nyersvászon színű, világoskék vagy rózsaszínű vászonalappal. Minden esetben fehér fonalat használjunk. Az alap ne legyen durvaszövésű, hanem sűrű.

II. Vagdalásos rátét-munka. Párnaközépnek, kisebb függönybetétnek vagy tálcának montírozva. Terítőcskének is igen hatásos fényezett bútorokon, tálak, dísztárgyak alá. Az alap lehet tüll és általában így szokás, de éppen olyan eredeti vászonalapon színes, úgynevezett „rouge“ rátevésével.

A formák körülvarrásához 400—500 számú csipkecérnát használjunk, hogy az öltésünk lehetőleg láthatatlan legyen.

III. Gömörmegyei eredeti egyszínű csíkminta. Készülhet piros (306-os), esetleg borvörös (716-os számú) vagy kék (4515-ös) Mez Volga fonállal. A nagy rózsákat kitöltő rácsok az egész felületet átérő nagy öltésekkel készülnek. A fonalakat a kereszteződés helyein kis öltéssel rögzítjük le.

Nagyon alkalmas a minta szekrénycsíknak vagy terítő szegélydíszének.

IV. Pozsonymegyei ingdísz. Összeállította, eredeti elemek felhasználásával Schick Iza. Készíthetjük tüllalapon is, opálbatiszttal vagy selyemmel applikálva. Helyesebben a tüll kerül a batiszt fölé. Ebben az esetben a díszítmény alatt még egy kísérő vonalat feltételezünk.

Hímezhető 60-as Mez Camezával, a pókozás pedig 100-as vagy 200-as finom cérnával.

A BUDAPESTI M. KIR. ÁLLAMI NŐIPARISKOLA állandó kiállítása iskolák számára is megtekinthető reggel 8 órától 2-ig. — Előzetes bejelentés esetén magyarázó kísérőről gondoskodik az igazgatóság. Belépődíj nincs.

A kiállításon jelenleg finom fehérneműek és magyaros ízlésű lakásberendezési női kézimunkák: párnák, falvédők láthatók.

NÉPMŰVÉSZETI MOZGALMAK. Szenes István dr., Pest vármegye főszolgabírája értékes mozgalmat indított meg a régi, feledésbe ment kiskún népviselet feltámasztására. Győrffy István dr. egyetemi tanárral sorra vette a fontosabb fővárosi és vidéki múzeumokat és a két jeles szakember felkutatva a megmaradt kevésszámú emléket, Szunyoghné Tüdős Klárával, az Operaház kosztümtervezőjével hat szép leányruhát terveztetett, a pompás népviselet szellemében. A kúnszentmiklósi bokréta ünnepélyes keretben, papi áldástól kísérve mutatta be az új s mégis régi népviseletet a szakértőknek. Borsod megyében is megindult a háziipari akciót kiszélesítő mozgalom. Borbély-Maczky Emil főispán maga állott az élére és a matyóhímzések terjesztésén kívül szeretettel karolta fel a borsodi híres fafaragók foglalkoztatását is. Újkígyóson, az iparművészetben már hosszú idő óta sikeresen tevékenykedő Almássy Denise grófnő hívott életre egy háziipari tanfolyamot, melyben a falusi gazdalányok torontáli szövött szőnyegeket készítenek és ezzel a vidéken fontos szociális intézményt honosítottak meg. A monostori zöld erdőben sem a nótabeli síró galambok a fontosak már, hanem a háziipar, melyet ott a Krisztus Királyról nevezett női szerzetesrend tagjai tanítanak népművelő tanfolyamaikon. N. P.

A KOSÁRFONÓIPAR ÉRDEKÉBEN. Németországban s annak kivált egyik területén, Frankenwald környékén erőteljes mozgalom indult meg a régi jó kosárfonó-ipar felélesztésére. Ez ott valaha nagyon magas színvonalú iparág volt, mely csak most száz éve indult hanyatlásnak. Egyrészt a céhek feloszlása, másrészt az egész életben megindult tömeggyártási törekvések nagyon lerontották a régi munkák jóhírét. Hozzájárult az is, hogy amit azelőtt tanult mesterek a gondosan tisztított fűzfavesszőből nagy szakértelemmel hoztak létre, azokat a munkákat később tanulatlan háziiparűzők olcsó és többnyire tisztítatlan fűzfavesszőkből gyártották. „A feketekosárfonók“ csak az olcsó és gyors munkára helyeztek súlyt. Az újjáteremtés munkáját most az ipar minőségi értékeit megbecsülő testületek indították meg. Van egy állami iskola Lichtenfelsben, mely csupán kosárfonók képesítésével foglalkozik s van egy kosármúzeum is Michelauban, ahol a régi jó példák adnak alkalmat bőséges tanulságokra. Németországban még ma is mintegy nyolc millió márka értékű fonott kosármunka kerül kivitelre, tehát nagy gazdasági jelentősége van e kisipari tevékenység nagyobbarányú fejlesztésének.

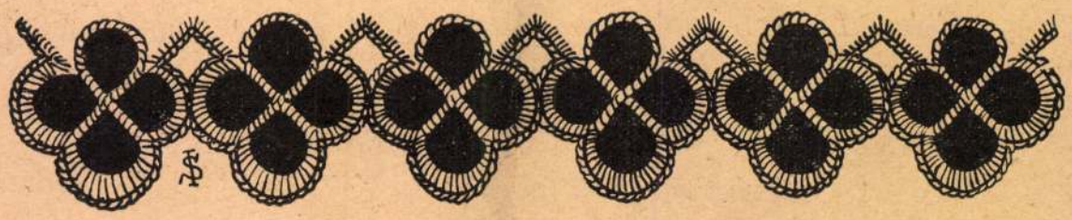

Borsodszemerei „féketű“-csipke. Szabó Ida gyűjtése.

Muskátli
1937
44-45. l

Farnadi I.

AMIHEZ MÁR MOST HOZZÁKEZDHETÜNK

Az a gyermekholmi! Éppen úgy mint a felnőttek, jó előre összeállítják egy-egy évad előtt a szükséges ruhákat, úgy kell a gyermek ruháiról is jó előre gondoskodni. Különösen a hímzett ruhácskákat kell idejében elkezdeni, hogy szépen, kényelmesen készíthessük el.

Négy darab magyaros ruhácska tervét közöljük.

Az 1. fehér szádából nagyon szép, tarka vagy egyszínű hímzéscsíkkal. Ez lehet írásos hímzés piros 306 vagy kék 453-as Mez Wolgával vagy Perlével hímezve. A ruha anyaga lehet azonban selyem vagy grenadin is. Hímzése is változtatható, pl. matyócsík, buzsáki vagy keresztszemes minta is remek hozzá.

A 2. kisfiúnak való kabát, könnyű szövetből, írásos vagy keresztszemes hímzéssel. Zsinórdíszét a hímzőfonalból (amely Mez Perlé vagy Cameza lehet) horgolhatjuk.

A 3. puha gyapjúkabát (szűr mintára), készülhet fehér, drapp, szürke vagy halványzöld színben. Hímzőfonala Mez Wolga lehet, színezése diszkrét tónusú, az alap színéhez hangolt.

A 4. ruhácska lenge, könnyű darab. Selyemből, grenadinból vagy habszádából varrjuk. Darázsolás és tarka hímzés a dísze. Színes sárközi, rábaközi keresztszemes vagy buzsáki hímzést alkalmazhatunk reája.

A hozzájuk való hímzésmintákat a „Muskátli" mult számaiból állíthatjuk össze.

FARNADI ILONA

Magyaros gyermekruha tervek. Farnadi Ilona rajzai.

(27)

Muskátli
1937. 2. 27. Képpel

Régi borsodszemerei kendősarok. A Borsod—Miskolci Múzeum tulajdona. Szabó Ida rajza.

Kalotaszegi párnacsúcs „írásos“ dísze. Rajzolta Fries Erzsébet.

Farnadi L: (11)
Alakítási ötletek

Muskátli
1937. 1-2. 12-13. l.
képpel

ALAKÍTÁSI ÖTLETEK.

Bármilyen ruhakérdésről legyen is szó, egy új ruha, az öröme mellett nagy gondot, bevásárlást, találgatást s nem utoljára anyagi áldozatot kíván. Ha új anyagból varrjuk a ruhát, a fő gond a helyesen megválasztott formának célszerűségére és ízlésességére esik. De másképen áll a helyzet az alakított ruhánál. Itt nem merülnek fel súlyos problémák, mert az alapforma már készen van. S különösen akkor nem, ha ezt a ruhát a szabása miatt szeretjük. Csak éppen már nem lehetett viselni, mert ez az ismerős, meg az is és mindenki, jó néhányszor látta rajtunk. Legtöbb ilyen esetben a hölgyek valósággal elprédálják a szép ruhát, ahelyett, hogy egy friss ötlettel, leleményességgel újjá varázsolnák.

Az alakítás ötlete állhat: a szabáson történő kisebb-nagyobb változásból, az anyag színének megfestéséből s főként a friss és ötletes díszítésből. Ez aztán szintén nagyon sokféle: Estélyi ruháknál a megváltoztatott virág, utcai ruháknál más gombok, csatok, tarka sálak, szegőzések, azsúr, stb. Mindezek mellett azonban a délutáni ruháknál lehet a legtöbb egyéni ízlést és a legváltozatosabb díszítéseket alkalmazni. Csipke, fodor, ötvöscsatok, plisszébetétek és a gyönyörű népi hímzések mind mind a leghatásosabb díszítő elemei a délutáni ruháknak. Ezt mutatja a négy modell is, hogy milyen szép dekorativ dísze a ruhának a tarka néphímzés.

Mint látjuk, az első ruhánál ügyes toldásrészt pótol a tarka hímzés. Ez az ujjakon, vállon keresztül és az elejerészén vezet végig. Barna ruhánál, drapp, vagy mogyorószín a toldott betét. Erre diszkréten színes matyóhímzést varrunk. Gyapjúkelméből készült ruhánál Mez Wolgá-val hímezhetjük. Nyaknál és övnél kovácsolt ötvöscsattal zárjuk.

A másik ruhát vállban díszítjük, tarka vagy egyszínű gyapjúhímzéssel. Nyakára és övnek a hímzés domináló színével egyező puha selyembársonyt teszünk. Ha Mez Meridiannal varrjuk ki a hímzett részt, akkor fényes satennal díszítjük. A hímzést matyó vagy sárközi motívumokból állíthatjuk össze.

Divatos, fiatalos ruha a harmadik modell is. Ennek a vonalvezetése különösen alakításnál előnyös forma. Ez esetben egy világosabb alapra hímzett sárközi csík adja a praktikus díszítést. Ez egyúttal bővítési célt is szolgál. Az üde plisszébetétet és fodrot, a hímzés színével egyező világos zsorzsettből állítjuk be. Az övcsat lehet strasz vagy ötvösmunka.

Az előbbihez hasonló megoldású a negyedik ruha is. Selyemből vagy puha gyapjúkelméből szép. Fekete színben a leghatásosabb, csontszínű sárközi hímzéssel és csontszínű zsorzset, plisszírozott betéttel. Lehet azonban szép kék vagy lila színű is.

Figyeljük meg jól a hátrajzokat is, ezen érthetően látszik az alakításoknál szükséges szabásvonal.

FARNADI ILONA

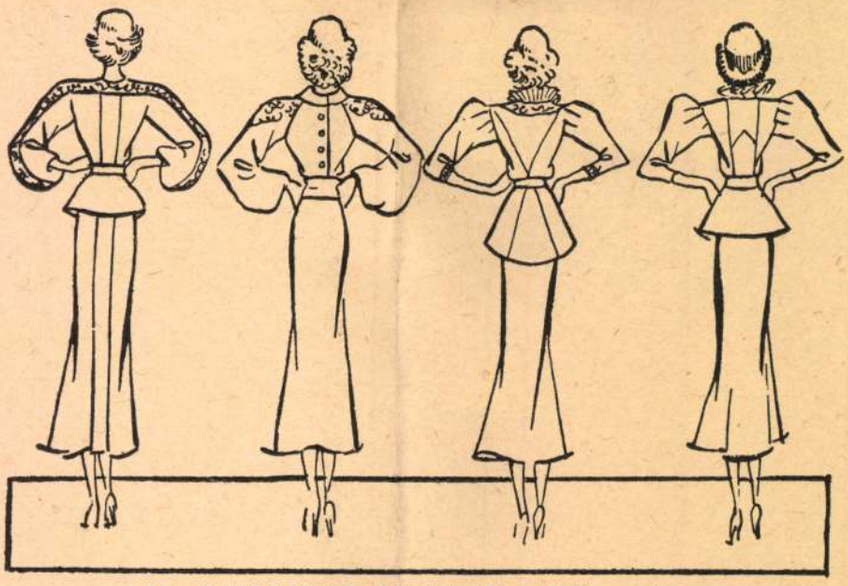

Az „alakítási ötletek" hátoldala. Farnadi Ilona rajza.

Farnadi Ilona magyaros női divattervei.

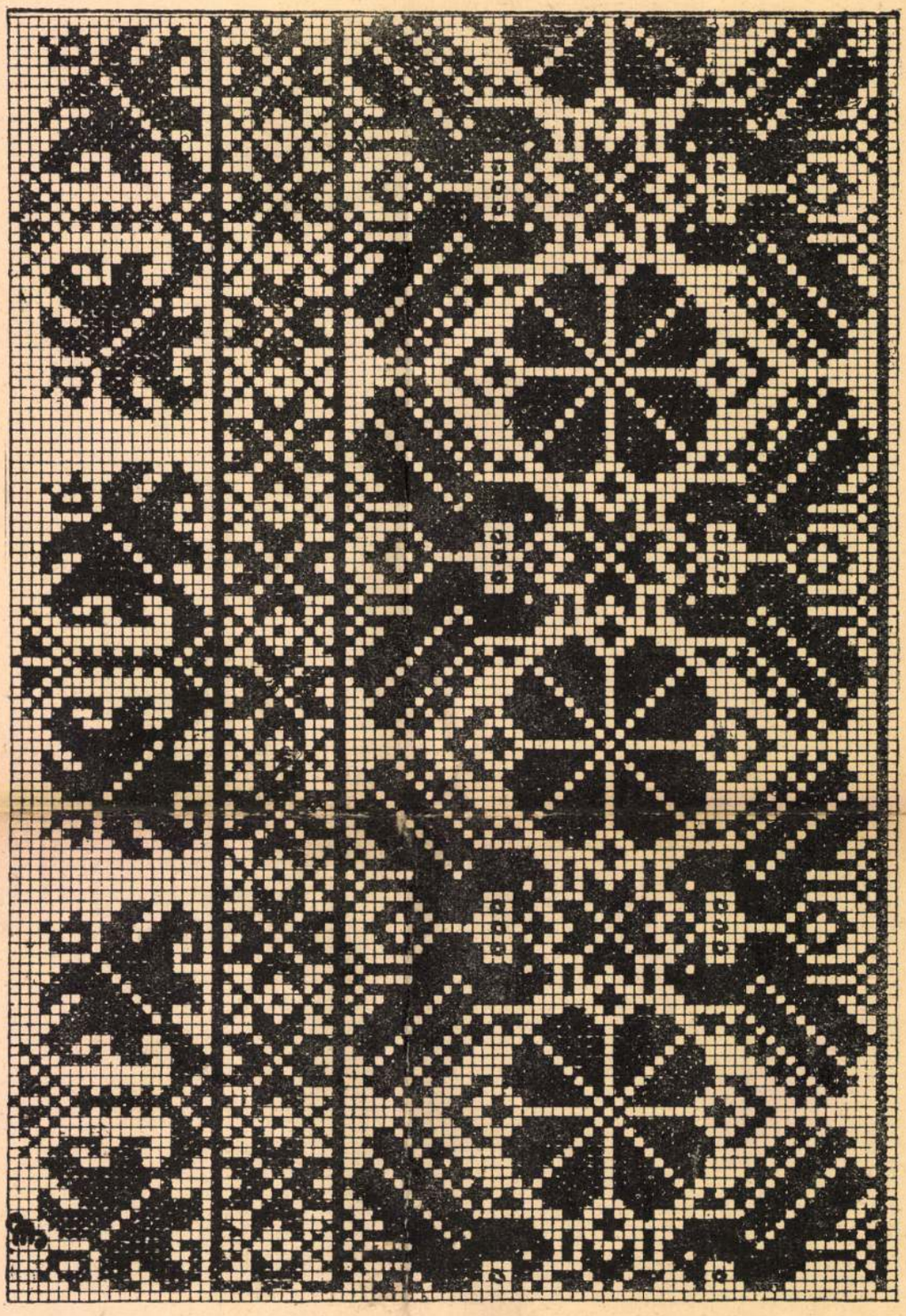

Eredeti székely szálánvarrott, piros fejtővel hímezve. Hímezhető MEZ Camerával is. Rajzolta: Fries Erzsébet.

Magyaros női ruhák. Farnadi Ilona tervei.

Fordítás

(137) -38

Muskátli 1936.) képek

Magyaros női ruhák. Farnadi Ilona tervei.

Farnadi Ilona

Magyaros női ruhatervek. Farnadi Ilonka tervei.

Muskátli
1936. 7-12.

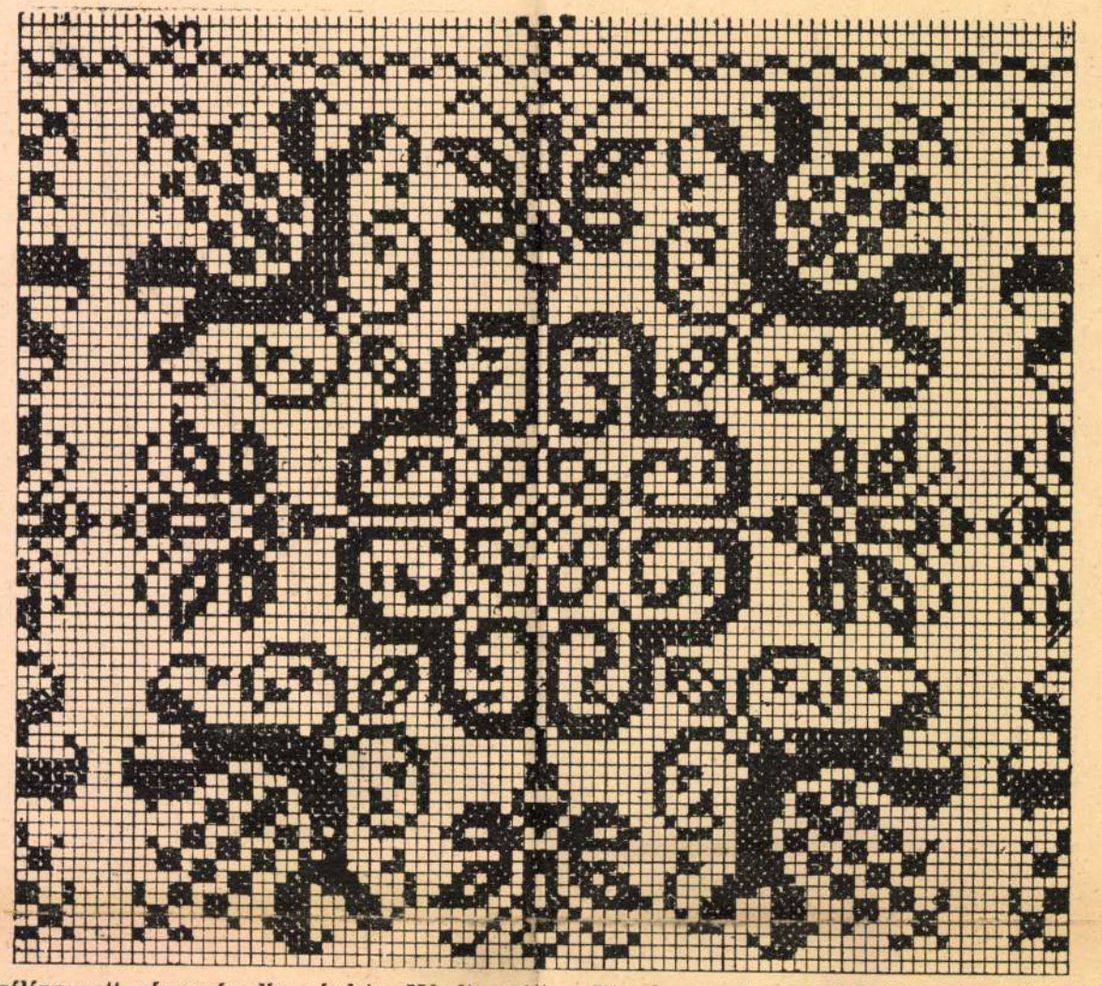

Szálánvarrott párnacsúcs-dísz részlete. Másolta saját gyűjteménye egyik darabjáról Ujváriné Kerékgyártó Adrienne. Készíthető kék, vagy vörös fejtő- illetve paplanfonallal.

MAGYAR DIVATKIÁLLÍTÁS az Iparművészeti Múzeumban. Megnyílik — előreláthatóan október 12-én a déli órákban és nyitva lesz október végéig.

A kiállítás anyaga az idei téli magyar divat rajzokban és modellekben bemutatva. Ezenkívül régi magyar viseletek néhány százada történeti fejlődésük sorrendjében. Korhű metszetek és eredeti darabokkal illusztrálva a mindig élő magyar divat nagyszerű multját.

A m. kir. állami Nőipariskola gyüjteményének néhány darabjával a ruhadíszítésre alkalmas magyar kézimunkák bemutatása és ugyancsak a budapesti m. kir. állami Nőipariskola növendékeinek modern, — magyar mintákkal díszített — finom fehérneműi is kiállításra kerülnek.

Az Iparművészeti Múzeum porcellán- és üveggyüjteményével is a kor teljes megértését célozza a kiállítás.

Így könnyen összeállíthatja a néző képzeletében a megfelelő korok magyar úri népét; követheti lakásába és megértheti ízlését, kiépítheti mozdulatát, amivel a finom porcellánokat a kezébe vette.

Ezt a kiállítást a Magyar Öltözködési Mozgalom Országos Bizottsága (MÖMOB) és az Iparművészeti Múzeum rendezi.

Tanulságos volta remélhetőleg nagy érdeklődést fog eredményezni és az iskolák növendékei számára külön látogatási időt kell rendszeresíteni, hogy minden rendű középiskolának módja legyen az értékes gyüjtemény megtekintésére. S.

OLD BUDAPEST. Az angol főúri társadalom a magyarság iránti szeretetből és megbecsülésből jótékonycélú estélyt rendez a királyi család részvételével. Az estély látványossága és egyúttal kerete, háttere a magyar vonatkozású képek sorozata „Old Budapest".

Az estély főúri résztvevői a Magyar Öltözködési Mozgalom Országos Bizottságához fordult a ruhák elkészíttetésével összefüggő kérdésekkel.

Valószínű, hogy a ruháknak hímzett díszei itt nálunk, Magyarországon készülnek majd.

Az estély iránt rendkívüli az érdeklődés és remélhetőleg, ottani külügyi képviseletünk tagjai útján, akik valószínűen támogatják is a rendezőket tanácsokkal, jó eredményről kapunk majd beszámolót.

Nem lekicsinylendő eredmény Londonban egy darab Budapestet látni, ahogyan azt mi is szeretnénk és valószínűen az angolok is — több magyar ruhával. S.

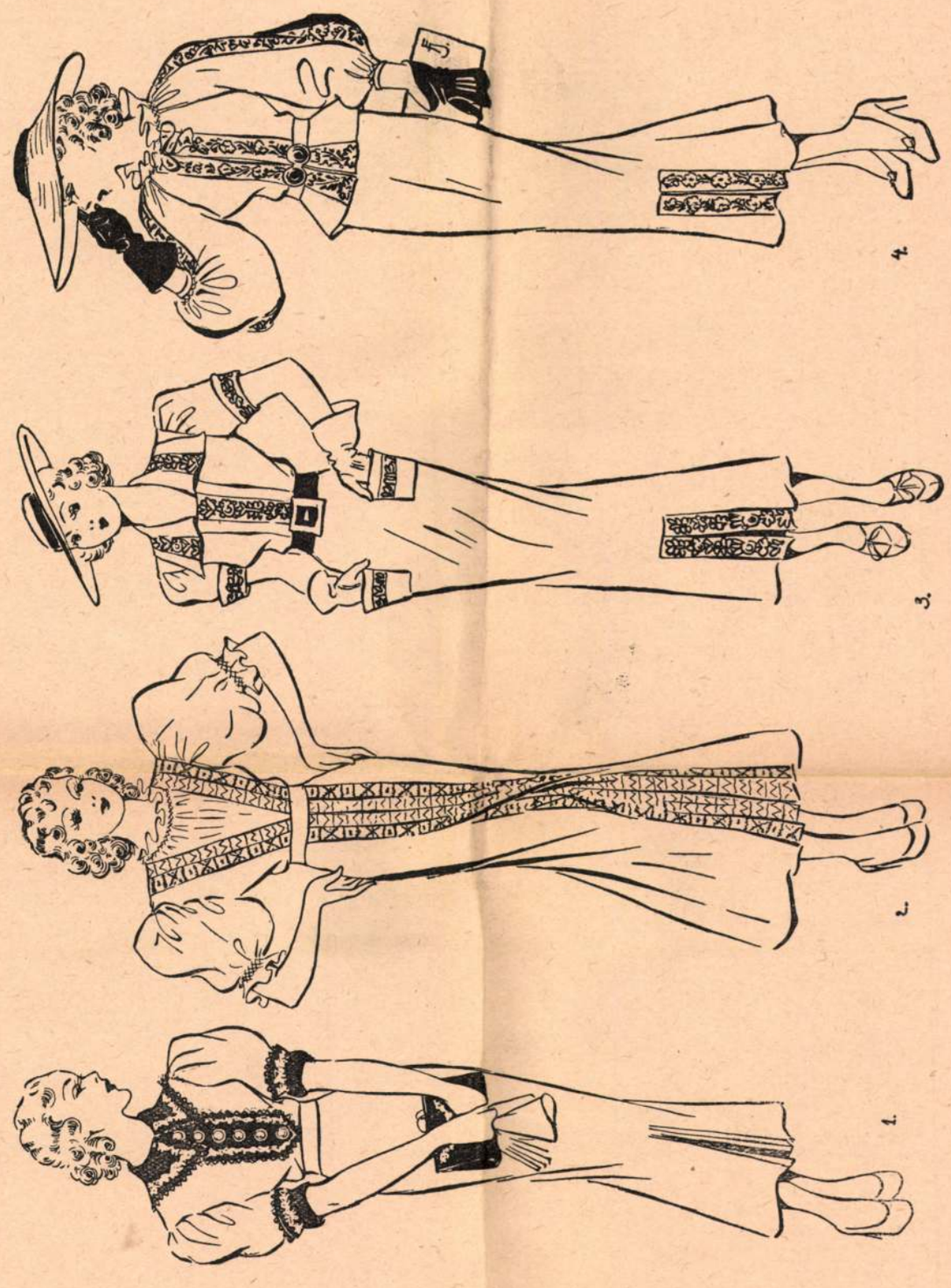

Farnadi Ilonka magyaros nõiruhatervei.

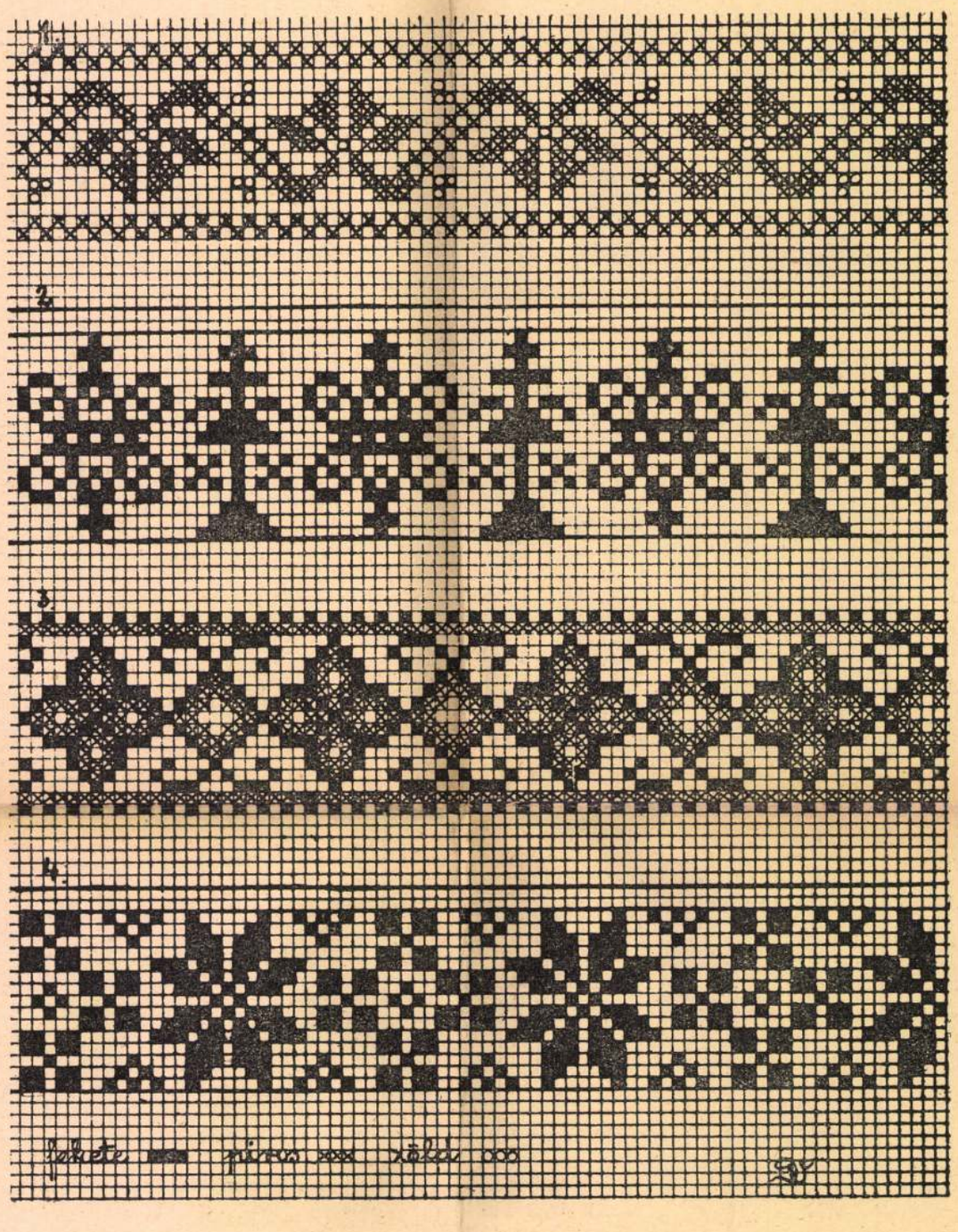

Keresztszemes palóc kézelők. Hímezhetők fekete, piros és zöld Mez Cameza-fonállal.
Dajaszászyné Dietz Vilma rajza.

NYÁRI UTCAI RUHÁK

A magyaros ruha népszerűsítését a legjobban az utcai ruhák viselésével lehet fejleszteni. Eddig, az évszakoknak megfelelően, minden típusú ruhából mutattunk be egy-egy darabot. Ezek azonban kissé költséges és ünnepélyesen díszesek, drága anyagúak voltak. Most azonban egy kellemes évszakhoz értünk, ahol az egyszerűbb, olcsóbb anyagok lesznek a divatosak. S ez lényegesen elősegíti azt, hogy 3—4 magyaros nyári ruhát is készíthessünk.

Különböző ilyen utcai öltözéket közlünk, hímzéssel és zsinórozással díszítettet.

Az 1. anyaga lehet gyöngyszövet, lenvászon vagy burett vászon. Érdekes szűrgallérját, övét, ujját és a zsebét színtartó piros, esetleg kék vászon szegélyezi. A hímzést Mez Camezával vagy Meridianfonállal készítjük. A hátrésze teljesen síma szabású, a gallérja szögletes, a szűréhez hasonló.

A 2. ruha komolyabb megjelenésű, színházba, vacsorára stb. is viselhető. Fekete marokén, kloké vagy más nehéz selyem az anyaga. Dísze fehér vagy csontszínű zsorzsett, batiszt vagy más lenge anyag pliszébe rakva. A fehér selyemzsinór díszítés adja magyaros jellegét.

A 3. komplé, ruhából és bőhátú, raglánujjú kabátkából áll. Anyaga vászon, burett, könnyű gyapjúszövet vagy gyapjúzsorzsett lehet. Hímzése kalotaszegi írásos, ami a kabát gallérját, ujját és a ruha elejét és annak rövid ujját díszíti. A komplé színe lehet világoskék, a hímzés sötétebb kék; pl. 424, 454, 524 vagy 741-es Mez fonál színszámozásban. Nyersszínű vászonra piros hímzés a legszebb. Szürke alapnál piros vagy kék legyen a hímzés színe. Zöld alapnál sötétebb, pl. 724-es Mez Perlével dolgozzunk. Amilyen a hímzés színe, olyan legyen a sapka, a kesztyű, sőt a cipő színe is. Így a legteljesebb összhangot kapjuk.

A 4. ruha praktikus forma. Magyaros voltát a fellevehe ő, matyó hímzéssel díszes mellényforma adja meg.

Ezt bármilyen egyszerű fekete, sötétbarna vagy más színű ruhára vehetjük fel. A hímzés lehet színesen tarka, vagy egy-két színnek több árnyalata is. Estélyi ruhára is alkalmazhatjuk, különösen az idősebb dámáknak nagyon előnyös.

A hímzések fonalául a mosásban színtartó Mez gyártmányokat vehetjük.

FARNADI ILONKA

*

Májusi számunkban magyar ízlésű, — de a közkedvelt osztrák „dirndli"-ruhának megfelelő, — célszerű nyári ruhákat közlünk.

Nagyon jó volna, ha minden érdeklődő olvasónk beküldené vázlatban az ötletét. Ha nem alkalmas klisére a beküldött rajz, a szerkesztőség átrajzoltatja.

A rajzokat, ötleteket május 12-ig kérjük beküldeni Budapest VIII, Rákóczi-tér 4. szám alatti szerkesztőségünkbe. A rajzokon pontos lakáscím és a beküldő neve olvashatóan feltüntetendő. Sz.

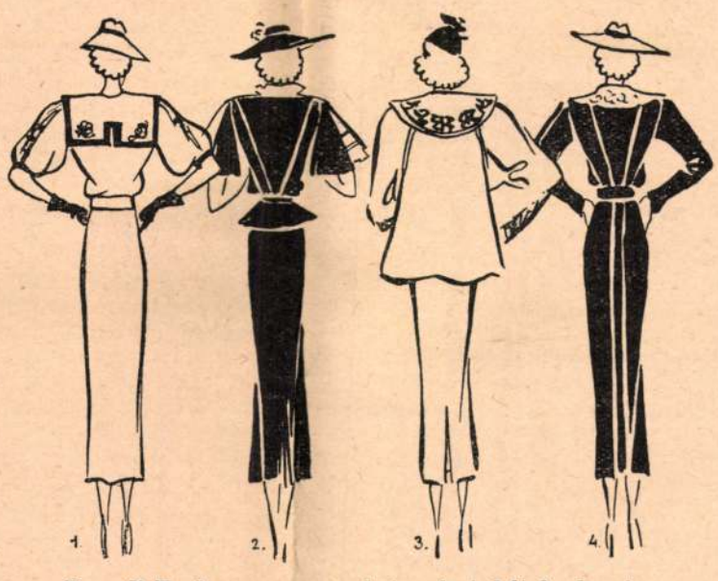

Farnadi Ilonka magyaros ruhatervei. A hátrészek rajza.

(42) -43. l. képekkel

~~MAGYAR IPARMŰVÉSZET~~

Muskát l.

1936. 3. 24.

MILYEN LEGYEN A MAGYAROS NYÁRI RUHA?

A magyar ruha, a magyaros öltözködés hívei érdekes és nagyon tanulságos jelenségnek voltak az utolsó hónapokban szemtanui. Látták, megfigyelhették, hogy az osztrák hegyvidék, Stájerország, Tirol, de elsősorban a Salzkammergut népének ősi viselete hogy jött világszerte divatba. Olyan divat lett, amit azután ellenkezés nélkül fogad el Európa és Amerika Párizst utánzó asszonynépe. Divat lett a „dirndli", ősi formájában és módosított, javított alakban is, eredeti anyagából varrva, ahogy azt a falu népe évszázadok óta viseli, de készül manapság már a legkülönbözőbb anyagokból, amiket Párizs csak a legutóbbi időkben hozott forgalomba és amikről persze az igazi dirndliviselőknek fogalma se lehet. Nézzük hát meg, hogyan terjedt el a dirndli, talán találunk olyan jelenségeket, amiből tanulhatunk, amit mi is felhasználhatunk a magyar ruha népszerűsítésénél. Mert ha a magyar ruhával nincsenek is egyelőre világhódító terveink, ha meg is elégszünk avval, hogy ott viseljék, ahol magyarul beszélnek, a magyaros öltözködés ezeken a vidékeken se szorítja ki addig a nemzetközi divatot, amíg meg nem találjuk a magyaros ruha népszerűsítésének igazi varázsszerét.

Nem kell poros, régi krónikákat fellapozni, még csak nagyon öregnek se kell annak lenni, aki figyelemmel kísérte a dirndli pályafutását, a stájer falutól a párizsi divatszalónokig. A háború előtt a Salzkammergutban nyaraló mamák mind vettek, varrattak ott parasztruhát gyermekeiknek, később maguknak is. Megszerették a dirndlit, részben mert igazán csinos, barátságos viselet, de még inkább azért, mert az ottani életmódnak olyan nagyon megfelelt. Tarka karton az anyaga, nem gyűrődik, nem is piszkolódik. Lehet benne az erdőben sétálni, fűbe ülni, kirándulni, mégis rendes, csinos még este is, aki reggel felvette. Ez pedig nagyon fontos, mert a városi viselésre szánt nyári ruhák kirándulás után, de még kisebb erdei séta közben is szomorú látványt nyujtanak. Azután: a dirndlihez nem kell kabát, amit terhes cipelni. Megteszi egy könnyű, tarka kendő, ezt ha leülünk, plédnek is lehet használni, ha meg megered a jó salzkammerguti eső, a sétáló szépen a fejére borítja. Zsebes kötény tartozik hozzá, nem kell a retikült egész nap a kézben szorongatni. És ehhez a ruhához a leghiúbb asszony is nyugodtan visel jó erős, esetleg magasszárú cipőt, mert hát a dirndlihez az is illik.

Ennyi jótulajdonsága van a dirndlinek, nem csoda hát, ha Ausztriából elkerült valamennyi, hegyvidéken nyaralónak ruhatárába. És mert a praktikusság, csinosság, olcsóság olyan tulajdonságai a ruhának, amit mindig örömmel üdvözlünk, hát tavasztól őszig egyre több leány viselt dirndlit nemcsak kirándulni, hanem uszodába, sétatéren. Iskolában és játszótéren valósággal egyenruha lett a tarkavirágos, kockás, vagy pettyes anyagból varrt kis kartonruha.

Már most ha ezt a kedves, de külföldről idetelepített ruhát magyarossal akarjuk pótolni, akkor ügyelni kell, hogy ez az újfajta magyar ruha ebből a három szempontból felvehesse a versenyt a stájer asszonyok ruhájával. A magyar ruháknak állandó viselés szempontjából az a legnagyobb hibájuk, hogy ünneplőnek készültek. A grenadinból, batisztból varrt kis magyar ruhák, nagy, puffos ujjakkal, csipkés köténykéjükkel gyönyörűek akkor, amikor a kisleány otthon felveszi, hogy ünnepélyre, templomba, vagy kicsit sétálni menjen benne. De ha kirándulunk benne, vagy olyan születésnapi uzsonnán viselik, ahol vígan játszanak, ugrálnak, ugyancsak gyorsan gyűrődik össze, piszkolódik be. Már pedig a piszkos, a gyűrött ruha nagyon csunya, akármilyen gyönyörű a szabása, drága, finom az anyaga.

Nézzenek szét a magyaros ruhák tervezői a népviseletek között. De ne azt nézzék, hogy milyen ruhában megy templomba a mezőkövesdi menyecske, meg a torockói leány, hanem azt, hogy milyen anyagból készült, milyen a szabása a munkaruhájának? Mert csak az olyan ruha számíthat elterjedésre, népszerűségre, amelyik olcsó. Nem szabad, hogy minden kis folt meglátszon rajta, baj ha könnyen gyűrődik. Fontos, hogy könnyen lehessen felvenni és kényelmes legyen a viselésben. Egészen biztos, hogy ha nincs is olyan megfelelő ruhaforma, amit készen át lehet venni, innen is, onnan is lopva egy kis ötletet, innen az anyagot lesve el, onnan a szabást, össze lehet megfelelő, szép magyaros ruhát állítani.

Ha azután lesz ilyen magyaros ruhaforma, azt kisebb-nagyobb leányok szívesen fogják viselni. Ez se legyen majd egyenruhaszerű, mindenki formázhatja, módosíthatja az ízlése szerint. Ha lesz ilyen ruha, azt elviszik a külföldön nyaralók a világ minden tájára és itthon megismerik azok a külföldiek, akik látogatóba jönnek el hozzánk. Nem szabad ezt a ruhát agyonkézimunkázni. A kézimunkával díszített ruha természetesen drága is, de meg a kézimunkának minden barátja szomorúan nézné, hogy a kisleányok fára másznak, homokban játszanak a szépen hímzett kis ruhában. Ne legyen rajta paszományt utánzó fehér szalag, részben mert ez rögtön piszkos, de meg ilyen zsinórozáson egész nap eldolgozik a házivarrónő. A ruhának pedig nemcsak csinosnak kell lenni, nemcsak praktikusnak, hanem olcsónak is. Fontos, hogy könnyen mosható, vasalható legyen, viselésben kényelmes, könnyen felvehető nyári ruhát kérünk! Hogy ez azután magyaros, művészi és csinos legyen, ez már a ruhatervező gondja. Mi csak azt mondjuk meg, milyen ruhát akarunk viselni. A többi: legyen lelkes iparművészek megvalósult álma.

BENEDEK RÓZSI

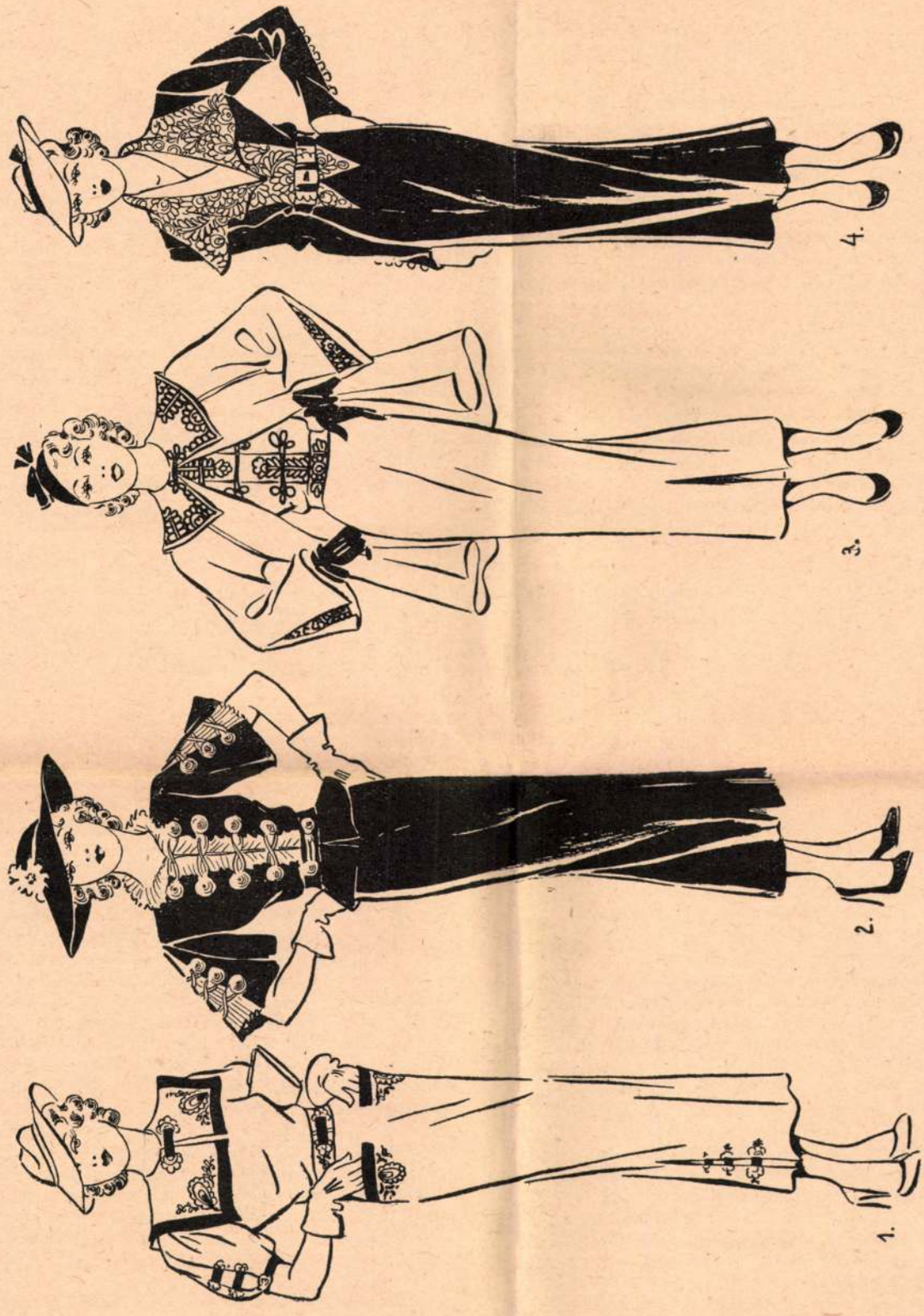

Farnadi Ilonka magyaros ruhatervei.

RUHAVÁZLATOK

1. Sötétkék paletó erősen felálló ujjakkal, melyek azonban lefelé elszűkülnek. Szürke szoknya és kalap. Magyaros díszét a rátétmunkával vagy palóchímzéssel díszített gombok adják.

2. Terrakotta színű kosztüm lerakott díszű nyakkal és ujjakkal, a rakott részek mellett sokszínű ormánsági hímzésdísszel, mely csak egész keskenyen fut rajta körbe.

3. Magyaros kosztüm fekete szövetből fehér szűrrátéttel díszítve.

4. Síma szövetruha keppel, mellényrésze apró gyöngyházgombokkal díszes, gallérkája és a zsebek szegélye mezőségi hímzés. Készíthetjük korallszín-fekete-fehér színösszeállításban.

5. Elegáns komplé acélkék szövetből. Csattja vagy faragott és festett fa-csatt magyaros motívumokkal, vagy saját anyagából behúzott és mezőkövesdi hímzéssel díszített.

6. Nyári ruha bőven szabott ujjakkal zöld-fekete-fehér, vagy drapp-barna-zöld színekben tartva. Az egyszínű rész legyen a legvilágosabb, hímzésdísze az egyszínű részen a színek valamelyikével készített mezőségi hímzés.

7. Szürke angora-ruha, korallszín, vagy sötétzöld zsinórdísszel. Nyakrész és a ruha eleje végig egybeszabott. Bő újja belül a zsinór színével megegyező selyemmel van bélelve,

8. Kosztüm kissé hosszított, alul bővített szabású kabátkával- Anyaga sötétzöld szövet, díszei apró faragott fagombok és facsatt. Válla egyenesen szabott, elálló. Egészen síma, szűk újjak, szűk szoknya. A gombok külön részen vannak, melyre a kabát mind két oldala rágombolódik.

9. Fehér gyapjú-georgette ruha posztórátét és zsinórdísszel. Újja erősen bővített, s a színes posztó rététből összeállított pánttal van összefogva. Hátul felálló nyakpántja szépen keretezi az arcot.

CSERNY KATALIN

MIT TANÍTSUNK A POLGÁRI ISKOLÁBAN?

Május a családi ünnepek hónapja, akkor ünnepeljük a gyermeket, a nemzet jövőjét és egy napot szentelünk az anyáknak, hogy hálát adjunk nekik önfeláldozó szeretetükért, mellyel gyermeküket a társadalomnak, a nemzetnek nevelik. Ezt a hálaadást nevelési tényezőként állították az iskola munkaprogrammjába is.

Ismét egy alkalom, mikor a tanár a tanítványokkal folytatott együttes megbeszélések és tervezgetések ideje alatt, a közös munkában, a kézimunka iránti érdeklődést felkeltheti. A gyermek, ha valakivel szemben szeretetet és hálát akar kifejezni, elsősorban ajándékozásra gondol, mert ha anyagias gondolkodásnak minősítjük is a tényt, a gyermek is az ajándékozásnak örül a legjobban. Hogy mennyire elevenen él a gyermek lelkében az adási vágy, mutatja egy kedves példa: egy III. osztályú elemi iskolai fiútanuló, édesanyjának egy kis terítőcskét hímzett. Ha már egy kisfiú kézimunkával kedveskedik édesanyjának, annál inkább teheti ezt egy kisleányka. Tanulóink akkor természetesen segítségünkre szorulnak, de ki nem segítene szívesen, aki látja milyen szeretettel, milyen izgalommal dolgoznak a kis kezek. Segítő tanácsunk akkor célszerű, ha könnyű kivitelű kis munkák elkészítését indítványozzuk. Ilyen kis munkák felsorolásával a Magyar Iparművészet 1935. évi. 9—10. számú „Muskátli" magyar kézimunkaújság már foglalkozott. (Most egynéhány apró mintával bővítjük a munkaprogrammot):

Horgolással — éspedig a legegyszerűbb láncszem és rövid pálcika alkalmazásával — hajhálót vagy vásárlótáskát készíthetnek a tanulók. (De a fényképen látható népies csipkemintákkal díszített tálcakendők sem haladják meg I. osztályos tanulóink képességét). Vékony gyapjúfonállal egy kis kendőcskét is köthetnek.

II. osztályú növendékeink nagyon büszkék foltozási tudományukra, azért elhatározták, hogy titokban a szekrényből elcsennek foltoznivalót és majd a rendbehozott darabot szépen becsomagolva és kis virágcsokorral díszítve adják át édesanyjuknak. (Egynéhányan azonban édesapjukat is meg akarják örvendeztetni, azért — egy pár zoknin — próbálják ki harisnyabeszövési tudományukat és ezt is csomagolják az édesanyjuknak szánt meglepetéshez). Ha egy új munkával akarnak kedveskedni, kevés kiadással és nem sok munkával jár egy somogyi rátéttel díszített terítő (a III. évf. 8. sz. „Muskátli" ilyen szúrt mintát már közölt).

III. osztályú növendék hurkolással és egyszerű lyukhímzéssel készíthet egy most divatos gallért vagy zsabót.

IV. osztályú tanuló most már tanulmányainak befejezéséhez közeledve, sokfajta hímzéssel díszítheti ajándéktárgyát, legyen ez útipárna, hőpalacktartó, strandtáska, mellényke stb. Minden munkadarabhoz megtalálhatják népművészetünk nagy kincsesládájában a megfelelő mintát. Itt ne feledkezzünk meg a népművészet főbb törvényéről: az anyagszerűségről.

Nemcsak az utóbbi minták válogatásánál, hanem minden munka díszítésénél nyujtson a tanár segítőkezet. Jótanáccsal, együttmunkálkodással hamarább és nagyobb kedvvel készül a munka, melynek legszebb dísze a szülők iránti nagy szeretet és hála s ez serkenti őket a munka gyors elvégzésére is.

DAJASZÁSZYNÉ DIETZ VILMA

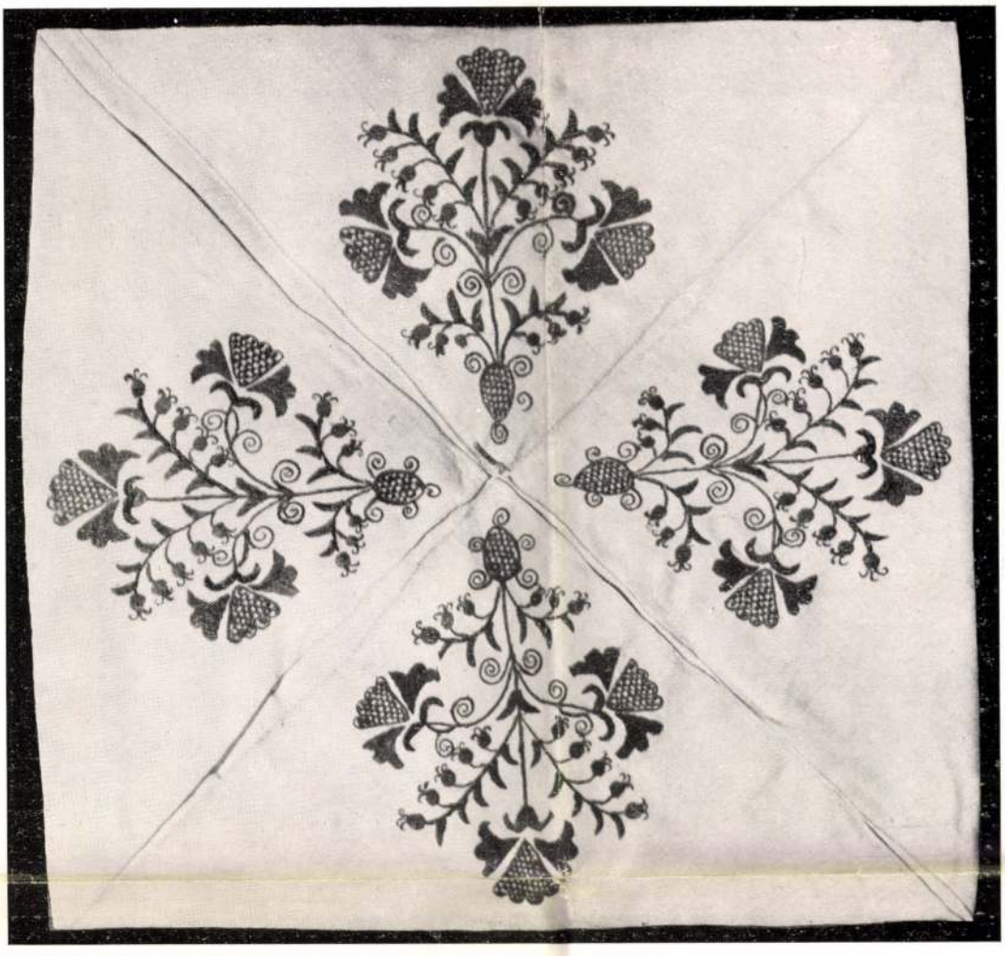

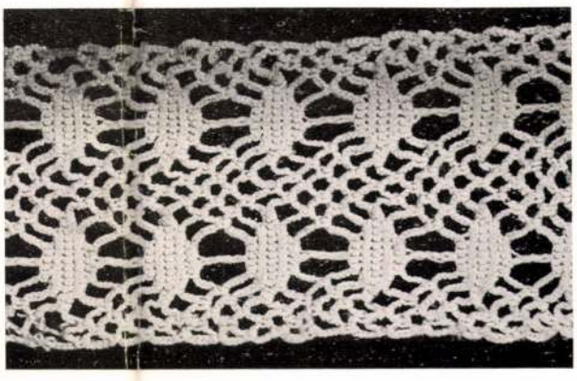

Felsőmagyarországi úrasztalterítő a XVII. századból. Hímzése meggypiros selyemfonallal készült. (Wolfner Gyula gyüjteménye.) Lent balra : Vállkendő. Eredeti módon felvarrt dús fodordísszel. (Diósjenő.) Lent jobbra : Tolnamegyei földmívesasszony által készített horgolt csipke. Közli Stauróczky Lászlóné. — Tischdecke für das Heilige Abendmahl, aus Oberungarn, XVII. Jahrhundert. Unten links : Schultertuch (Diósjenő). Unten rechts : Gehäkelte Spitze, von einer Bäuerin aus dem Komitat Tolna verfertigt. — Table cloth for Lord's Table, Upper Hungary, XVIIth century. Below to the left : Shawl (Diósjenő). Below to the right : Crochet lace, made by a peasant woman from the County of Tolna.

Muskátli

Muskátli 1936

22-23. l.
lépek

Magyaros díszítésű női ruhák. Farnadi Ilonka tervei. — Damenkleider mit Verzierung in ungarischem Styl. Entwürfe von I. Farnadi. — Lady's dresses, ornamented in hungarian style. Designs by I. Farnadi.

Magyaros díszítésű női ruhák. Farnadi Ilonka tervei. — Damenkleider mit Verzierung in ungarischem Styl. Entwürfe von I. Farnadi. — Lady's dresses, ornamented in hungarian style. Designs by I. Farnadi.

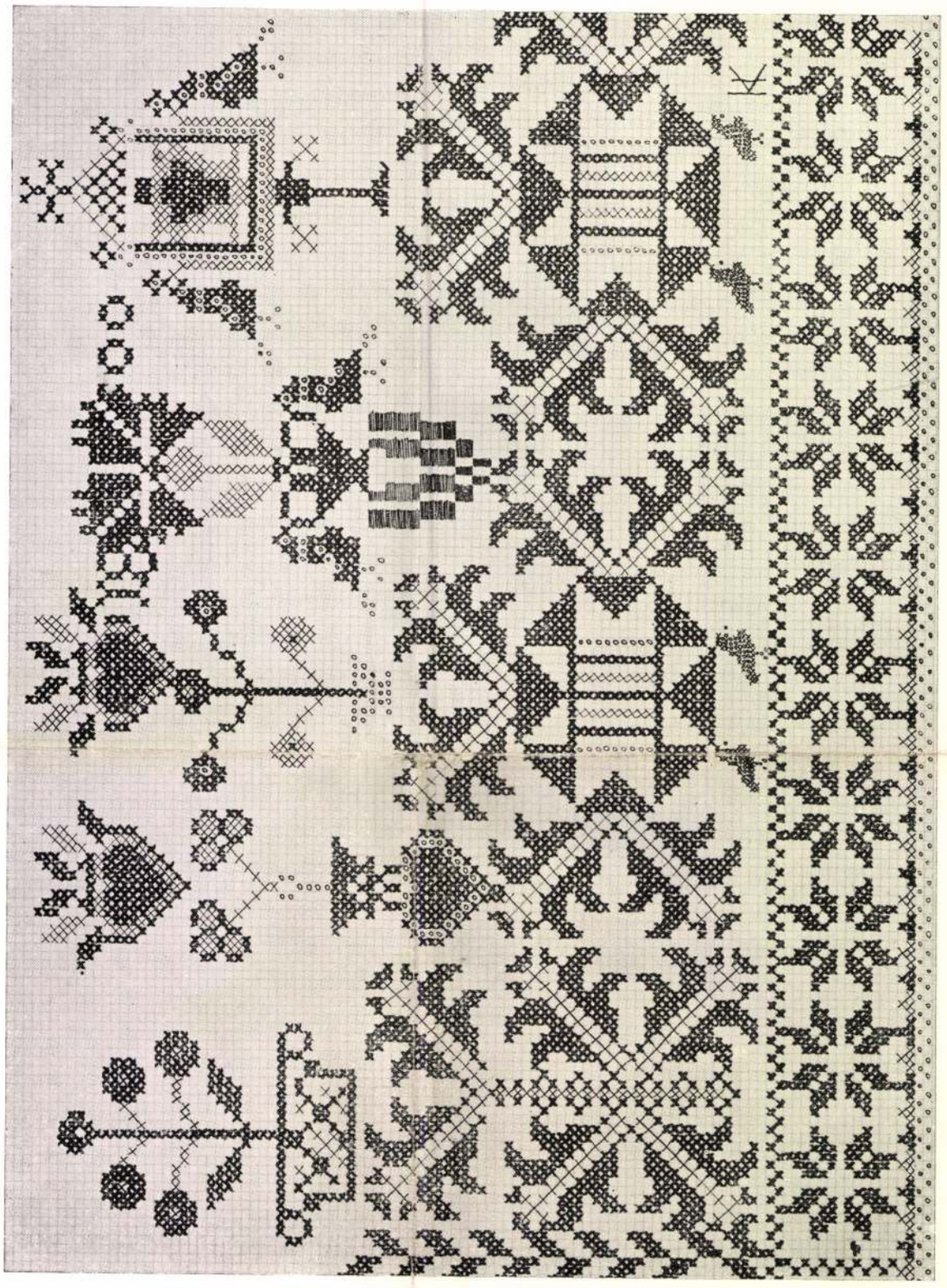

Tardi „fehérsure“ 1800-ból. A Borsod-Miskolci Múzeum tulajdona. Rajzolta Karácsonyi Irén. — „Weisse Schürze“ aus Tard, um 1800. Kopie von I. Karácsonyi. — „White apron“ from Tard, 1800. Copied by I. Karácsonyi.

MUSKÁTLI

MAGYAR KÉZIMUNKAUJSÁG
A MAGYAR IPARMŰVÉSZET HÁZIIPARI MELLÉKLETE. SZERKESZTI SPOLARICH LÁSZLÓ, A MAGYAR KIR. ÁLL. NŐIPARISKOLA IGAZGATÓJA

A MAGYAR RUHAMOZGALOM ÉS A NEMZETI TÖREKVÉSEK

A nagy jubileumi kiállítás utolsó előadását Glatz Oszkár festőművész, Corvin-koszorús mester, a Képzőművészeti Főiskola tanára, tartotta a fenti címen.

Jól ismert temperamentumával ezt a beszédét is jóízű kifejezéseivel tüzdelte tele. A közönség nem egyszer a kifejezések eredetiségének örült, pedig a tartalom értékét kellett volna élveznie és a nagyvonalú meglátásokat és megállapításokat figyelemre méltatni.

Már az a lelkesedés tiszteletreméltó, ami a nagy és szép hivatású, de éppen művészete munkájának élő mestertől különösen méltánylandó, hogy ennek a mozgalomnak áldozatos tényezője. Időt, munkát áldoz éppen abból a munkából és időből, ami a legértékesebb az aktív-művész munkaidejéből.

De nagy érték az a művészi megérzés és meglátás is, amivel bevilágít az okok mélyére, s amivel vonatkozásba hozza a magyar ruha szeretetét vagy félretevését a világmozgalmakkal és szellemi áramlatokkal.

Szerinte „a viseletek megszűnésének főoka a XIX. század második felének racionalizmusa, mely az élet súlypontját teljesen az anyagiakra fektette és az anyagi értékek felhalmozásában képzelte a boldogulást".

A szép helyett a célszerűt kereste az ember ruházatában. (Különösen a férfiak ruhájából a művészi hagyományokat teljesen száműzte.)

Forradalmakban gyakran megesik, hogy nagy értékeket is elpusztítanak a forradalom tisztítási munkájában. Így szakítottak erőszakosan minden multra emlékeztető külsőséggel a ruházat terén is.

„A materialista, a racionalista világfelfogásnak és a velejáró lázas munkának köszönhetjük az utolsó század csodálatos anyagi vívmányait, de egyszersmind ez a felfogás volt oka, hogy a v a l l á s, az e r k ö l c s és a m ű v é s z e t e k lehanyatlottak és ez a felfogás volt a világháborúnak, a kommunizmusnak és mindama bajoknak szülőanyja, melyeket világválság néven ismerünk."

A materialista áramlatra azonban természetszerűen egy spirituális, nacionalista és az erkölcs szigorának jegyében élő áramlatnak kell jönni.

„Ez a spirituális áramlat érezhető is az európai nemzeteknél — mindenütt a nemzeti gondolat lobogója alatt."

A nemzeti gondolatnak, a hagyománynak erős és hatalmas kifejezője a nemzeti viselet.

Így Angliában, ahol nem kell tartani felforgató hangulattól, walesi nemzeti ruhába akarnak járni az emberek, mert érzik a hagyományokhoz való ragaszkodás jellemképző erejét.

A nacionalista Németországban és Olaszországban szintén a nemzeti megerősödés szolgálatába állítják a nemzeti ruházkodást.

A német nemzeti ruhamozgalom elsősorban a népi viseletek megmentését célozza, s ahol ilyen nincs — ez a mozgalom teremt nemzeti viseletet, mert látja ennek a szükségét.

Ennek a ruhamozgalomnak természetszerűen a középosztálytól kell kiindulnia. A mozgalom révén a középosztály becsületet kell, hogy szerezzen a népviseletnek azzal, hogy nem szégyenli azt magára ölteni, — s amennyiben szükséges, fejlettebb formában a viszonyainak megfelelően hordani.

Hiszen a nép mindig az urakat akarta utánozni. Olyan mezben kell tehát járnunk, ami valóban utánzásra méltó és nemzeti erőink összefogásában öntudatos segítség.

A német nép évente Buckebergben gyűl össze nemzeti és történelmi viseletben. Milyen nagyszerű volna a mi Szent István ünnepünk, ha ezt mi is megcsinálnók komoly szervezettséggel. Hiszen nekünk annyi pompás népi és történelmi példánk van a nemzeti ruha felfrissítésére.

Turáni átkunkat közvetlen eredetiségével csapkodja a fejünkhöz a mester, s meg kell vallanunk, nem alaptalanul.

Beteges külföldimádatunk, tunyaságunk, vagy rövidlátásunk-e az oka, hogy tespedten, bódoltan állunk az ilyen irányú hazafias mozgalmakkal szemben.

Pedig van már hazafiui mozgalmunk. Néhányat megemlít a szónok; ilyenek: a fogadalmi mozgalom (külföldi árucikkekkel szemben), Paulini és társainak „Gyöngyös Bokréta" mozgalma és Ferenczy Ferenc dr. által elindított magyar ruhamozgalom, s néhány ifjúsági mozgalom.

Mindezeknek a mozgalmaknak alapja legtisztább ideálizmus. Mind a nemzeti gondolatot szolgálja és közvetlen összefügg népünk anyagi boldogulásával is.

„Mindazonáltal mindezek a mozgalmak csak nagynehezen tudnak tért hódítani. A „Gyöngyös Bokrétá"-nak, Paulini Bélának igaz, hogy tapsol a közönség, de ez még nem elég népviseleteink megmentésére. Ehhez nélkülözhetetlenül szükséges, hogy úgy, mint Németországban, az úri osztály nálunk is nemzeti viseletet öltsön. Legalább ünnepélyes alkalmakkor, esküvőkön, hivatalos kiküldetéseken. Ezeknek nálunk azért sem volna akadálya, mert a hatvanas évek divatját felelevenít-hetnők."

Szomorúan, bosszúsan állapítja meg, hogy mindenki a nyugatot majmolja és a felvetett kérdésre azzal hozakodik elő, hogy ez ma lehetetlen, nincs rá pénzünk stb.

„Nem. A magyar lelkek — pár száz ideálistát kivéve — még nem nyílottak meg a nemzeti gondolatnak, még teljesen érzéketlenek ama hatalmas spirituális áramlattal szemben, amely másfelé már régen diadalmaskodott."

A hatvanas évek divatját a világdivatból alakítottuk ki magyaros motívumok alkalmazásával. Akkor tisztán érezte ugyanez a nemzet, hogy a magyar ruha viseletének felújítása hatalmas tüntetés az elnyomatással szemben, — hogy nevelője a nemzeti öntudatnak, az összetartozás érzetének.

„Miért vesztette volna el ma szimbólikus erejét és mindazokat az erényeket, amelyekkel őseink hazafias érzése felruházta?" — „Vagy talán ma kevésbbé vagyunk bajban, mint akkor voltunk? Hazánk mai helyzete kevésbbé volna tragikus, mint akkor volt? Kevésbbé volna okunk a nemzeti öntudat élesztésére, az összetartozás hangsúlyozására?"

Beszédének végén rátér arra, hogy az út, amivel nemzeti mozgalmakat diadalra lehet vinni, — az ifjúságon keresztül vezet.

Az ifjúságot kell megnyerni a mozgalom számára, s helyes mindazoknak az elgondolása, akik a magyar ruházkodást elsősorban a tanuló ifjúságnál akarják behozni.

Az ifjúságban van meg a természetes lelkesedés és a tanítói, valamint a tanári karunk nemzeti irányba tudja terelni ezt az egészséges lelkesedési készséget.

Az előadást is lelkes nőipariskolák tantestülete és ifjúsága élénkítette néhány kedves és sok tapsot aratott magyaros ruhával. A ruhák Zadubánszky Irén és Gaár Vilmos igazgatók vezetése alatt álló két fővárosi iskolából kerültek ki.

A magyar ruha-mozgalom, ha nem is rendelkezik a célnak és fontosságának megfelelően anyagi eszközökkel, mégis érezteti hatását.

A Pátria írók és művészek klubjának táncestélye magyar jellegű volt. A hölgyek legnagyobb része magyar ruhában jelent meg, — s az újságok szerint igen jól sikerültnek volt mondható az est.

Ezek azonban szórványos jelenségek. Szervezeteknek kellene foglalkozni a magyar viselet propagálásával.

A vitézi székek céltudatos vezetői karolják fel a magyar ruha eszméit vidéken. Somogy megyében Kaposváron rendezendő magyar ruha ünnepély elé nagy érdeklődéssel tekint a Dunántúl.

A tüzek itt-ott fellobognak. A lelkesedés tüzeinek állandó ápolására van azonban szükségünk. SZ.

Egyszerű ruhadísz felhasználható a 22. oldalon bemutatott ruha díszítésére. Farnadi Ilonka rajza.

Muskátli 1936. 18. é
lép

Fent: Farnadi Feigl Ilona magyar díszű ruhatervei. Lent: Diósjenői kendősarkok. — Oben: Kleiderentwürfe mit ungarischer Verzierung von I. Farnadi Feigl. Unten: Tuch-Ecken aus Diósjenő. — Above: Designs for dresses with Hungarian ornaments by I. Farnadi Feigl. Below: Embroideries from Diósjenő.

6—(7)

Muskátli 1936. 1. 24.

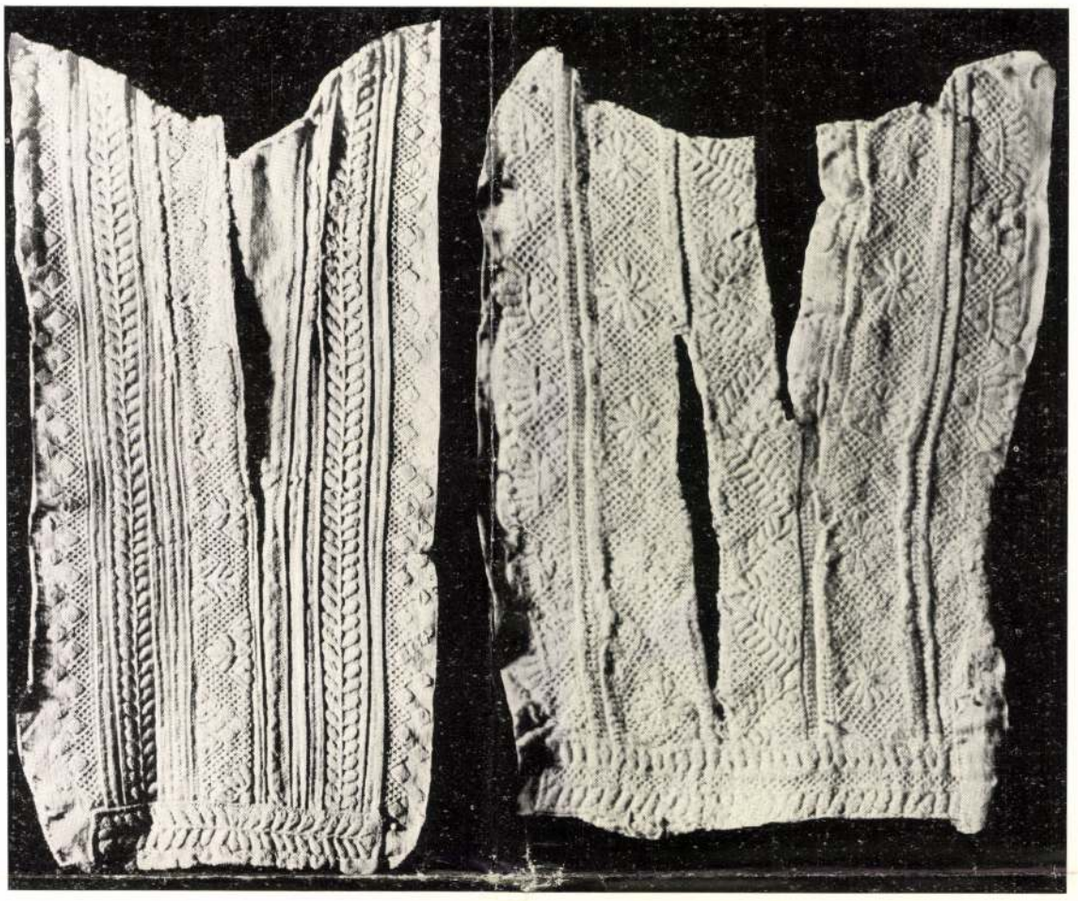

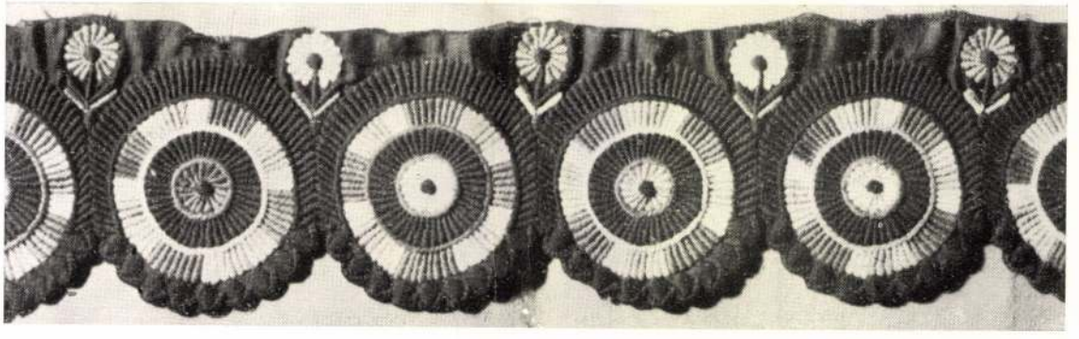

Fent: Hetési hímzett ingek eleje. Lent: Hetési köténydísz. — Oben: Vorderteil gestickter Hemden aus Hetés. Unten: Schürzenornament aus Hetés. — Above: Breast part of embroidered shirts from Hetés. Below: Apron ornament from Hetés.

Fent: Farnadi Feigl Ilona magyar díszű ruhatervei. Lent: Diósjenői kendősarkok. — Oben: Kleiderentwürfe mit ungarischer Verzierung von I. Farnadi Feigl. Unten: Tuch-Ecken aus Diósjenő. — Above: Design for dresses with Hungarian ornaments by I. Farnadi Feigl. Below: Embroideries from Diósjenő.

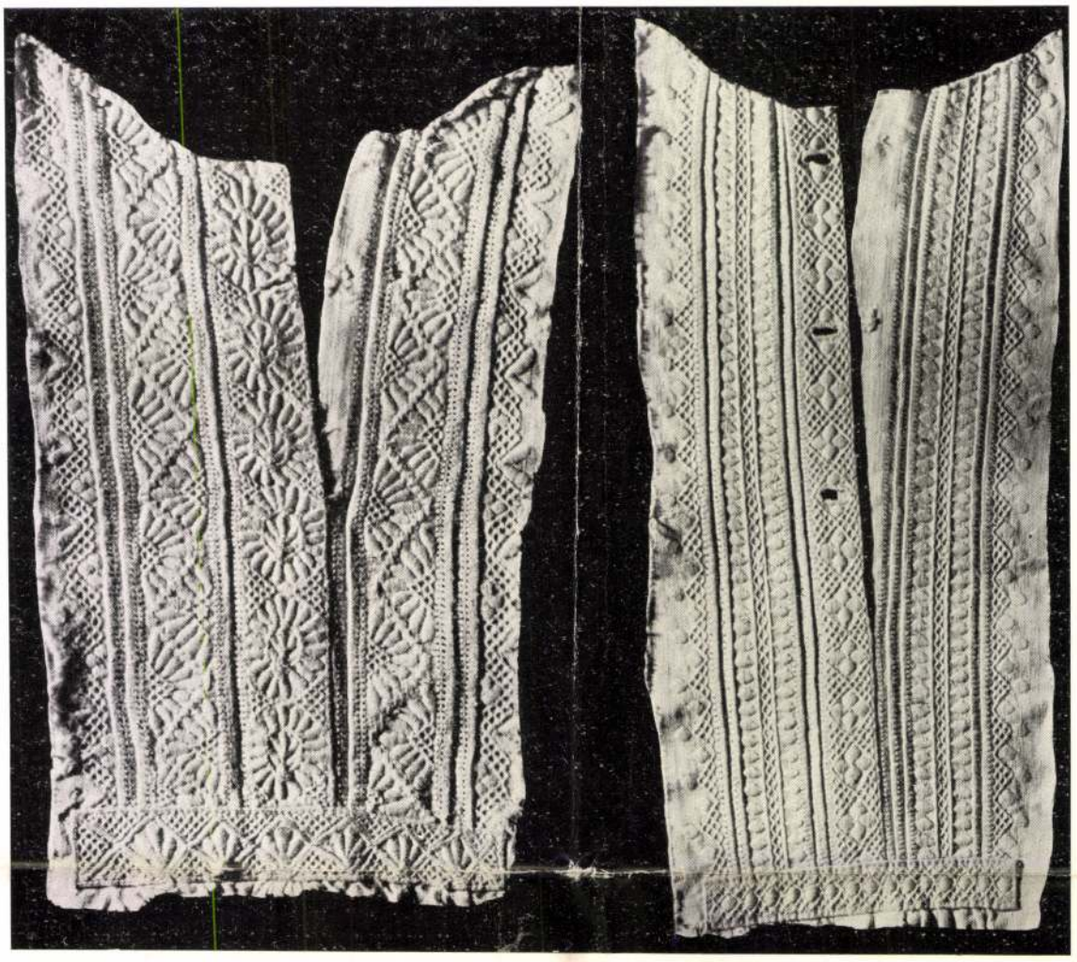

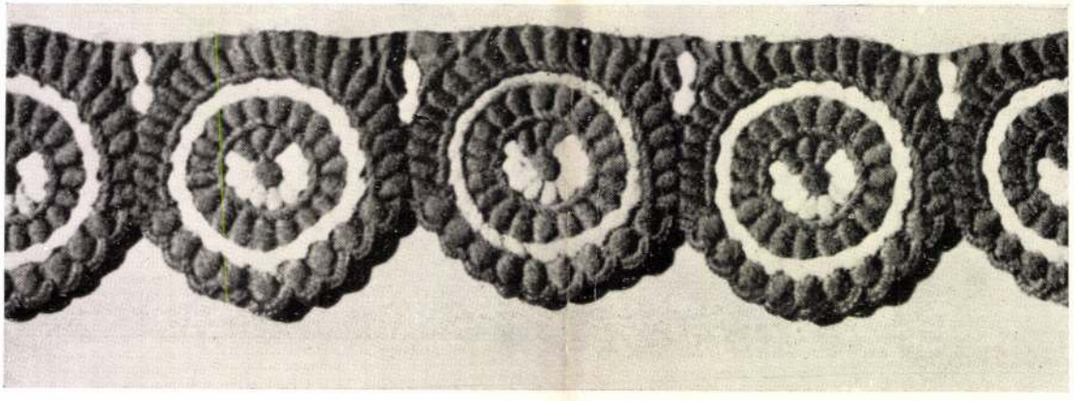

Fent: Hetési hímzett ingek eleje. Lent: Régi hetési köténydísz. — Oben: Vorderteil gestickter Hemden aus Hetés. Unten: Altes Hetéser Schürzenornament. — Above: Breast part of embroidered shirts from Hetés. Below: Old apron ornament from Hetés.

Fent: Magyaros ízlésű estélyi ruhák. Farnadi Ilona tervei. Leírásuk a 137. oldalon. Lent: Kalotaszegi írásos. — Damentoiletten für den Abend in ungarischem Stil. Entwürfe von I. Farnadi, Beschreibung auf Seite 137. Unten: „Geschriebene" Stickerei aus Kalotaszeg. — Ladies evening dresses in Hungarian style. Designs by I. Farnadi, description on page 137. Below: „Written" embroidery from Kalotaszeg.

Muskáli
1935.

Magyaros ízlésű női estélyi ruhák. Farnadi Ilona tervei. Leírásuk a 137. oldalon. — Damentoiletten für den Abend in ungarischem Stil. Entwürfe von I. Farnadi. Beschreibung auf Seite 137. — Ladies evening dresses in Hungarian style. Designs by I. Farnadi, description on page 137.

MIT TANÍTSUNK A POLGÁRI ISKOLÁBAN?

Minden gyerek december hó elején érzi a nagy vágyat, hogy karácsonyra szüleinek örömöt szerezzen és legtöbbje kis ajándékkal óhajtaná szeretetét és háláját kifejezni. A Mikulás-nap, mikor a jó szülők a cipőkbe rejtett édességekkel gyermekeiknek örömet szereztek, kicsiny lelkükben az emlékeztető, hogy bizony rájuk is hárul a meglepetés kötelességéből valami, mert érzik, ez a legkevesebb viszonzás a sok gond és fáradságért.

Sokan kérik kézimunkatanárnőjük tanácsát s bár ez a segítség munkatöbbletet jelent az utóbbiak számára, mégis jobb, ha szakszerű irányítás mellett készül a kis munka, mint ha a kézimunkaüzletekben „gobelin-kutya és macska" képeket vásárolnak és temérdek munkával, törődéssel csak ízléstelen holmi kerül a karácsonyfa alá.

Éppen ezekkel a kis karácsonyi apróságokkal irányíthatjuk a szülők érdeklődését a népművészet felé. A kötelező (tantervben előírt) munkákkal sohsem tudnak gyermekeik olyan nagy örömet szerezni, mint egy ilyen kis karácsonyi meglepetéssel. Viszont a tanuló is szívesebben dolgozik olyan munkán, melyről tudja, hogy ezzel édes szüleinek kedves örömet szerez. A tanácsadás azonban az idő rövidsége miatt és a rendelkezésre álló kis pénzösszeg miatt igen nehéz. Jóakarattal ezen nehézségeket is leküzdhetjük, azonkívül a további követelményeknek: hogy a munka használható tárgy legyen és hogy csak népművészeti díszítést alkalmazzunk, szintén eleget tehetünk.

I. osztályú tanulóval, aki már jól tud horgolni, csináltathatunk kerek kis tálcakendőt, melynek közepén síma vászon van, széldísznek alkalmazhatunk őrhalmi kézelőhorgolási mintát. Vagy készíthet a leányka, kalotaszegi lepedőcsipkék mintái után: konyhaszekrény-csíkot.

Ugyanolyan munkadarab kevés szároltéssel díszítve (szegedi párnavég mintarészlet, melynek szélére egy keskeny csipkét horgol) egy II. osztályú tanuló képességét nem haladja meg. A mellékelt palóc (rimóci) kézelőminta vagy némely tardi csíkminta épúgy alkalmas szekrénycsík, mint egy kis tálcakendő díszítésére. (Mindkét öltésfajtát az első osztályban tanulták s így ez egyszersmind jó alkalom a tanultak ismétlésére.) Egy szép kis tűpárna, melyet színes díszöltésekkel kivarrnak, szintén nagy örömet szerez az édesanyáknak. Kistestvérkéjüknek is hímezhetnek egy kis ruhácskát. A galgagutai férfiingmelldísz több ilyen díszítésre alkalmas csíkot mutat be.

III. osztályú tanuló már az előző évben tanult fehérhímzéssel akár egy kis pohár alá valót, vagy egy kis zsebkendőt díszíthet. Előbbire igen alkalmas a „csillagos" boldogi fejkendő sarokdíszének részlete.

IV. osztályú tanuló már többféle tárgyat készíthet. Sárközi hímzéssel erszényt, névjegytárcát, olvasójelet, ruhabetétet; buzsáki hímzéssel pedig könyvborítót, fésűtartót (ilyen mintát már a Muskátli III. évf. 6. sz. közölt), zsebkendőtartót. Az előző évben tanult palóc szakácska-hímzést éppúgy alkalmazhatja az utóbbi tárgyak díszítésére. Akad szorgalmasabb gyerek, aki még egy könnyű szálánvarrott fonottas párna hímzésére is vállalkozik. Legegyszerűbb, de éppen egyszerűségénél fogva szép, nemes mintát találunk az erdélyi párnavéghímzések között. Dr. Viski Károly „Magyar Népművészet I. Csíkmegyei hímzések" című kiadványában igen sok jólsikerült, egyszerű mintát közöl. Ezek között vannak egyszerűbb, rúdravaló minták, melyek igen alkalmasak konyhai falvédőkhöz. Örvendetes lenne már a „kéményseprő-szakácsnő idill" helyett ilyen egyszerű, magyar mintákkal kivarrt, háziszőttes védőkkel konyhánkat ékesíteni. A minták kikereséséhez alkalmas könyv még dr. Győrffy István „Szilágysági hímzések" című munkája.

A párna és falvédő kivételével minden más munka összköltsége nem haladja meg az egy pengő kiadást (sárközi hímzéssel díszített erszény, olvasójel költsége 50 f, a buzsáki hímzésű fésűtartó pedig 70 f-be kerül).

Minden tárgy használható és minden tárgy szép is. Népművészetünk gazdagsága sohasem hagy bennünket cserben; minden munkadarabhoz megtalálhatjuk a megfelelő mintát. Azonban válogassuk ki a mintákat a hímzésfaj sajátságai szerint és tartsuk meg minden erdeti minta nagyságát. Már ezen körülmények mutatják, mennyire szükséges ilyenkor a kézimunkaoktató segítsége. Ne sajnáljuk ezen munkatöbbletet, nagy örömet szereznek kis tanítványaiknak és saját maguknak is, ha látják, milyen örömmel munkálkodik a kis nép, hogy örül szép magyar díszítésű munkadarabjának. Szívükbe lopják a magyar minták iránti szeretetet s akkor a tanárok megelégedéssel tapasztalják majd, hogy elérték céljukat! a magyar gyermek csak magyar népművészeti mintákban találja örömét, ezekkel óhajtja körülvenni környezetét és házatáját, így változik át nemes népművészetünk a hagyományok fenntartójává és őrzőjévé.

DAJASZÁSZYNÉ DIETZ VILMA

ESTÉLYI RUHÁK

Egy-egy báli éjszaka káprázatos látványt nyujtó élvezetet ad mindenki számára. S az idei estélyi divat ugyancsak messze felülmulta gazdagságban, formában és változatosságban az elmult évek divatját. A párizsi divatvezérek „vissza a stílushoz" jelszóval alkották meg az idei szezon ruhacsodáit. Káprázatos anyagokból, bársonyból, csipkéből, nenéz selymekből, prémekből, ezüsttel, arannyal díszítve. Nem csoda, hisz a páratlanul színes és gazdag korszakból, az olasz reneszánsz korából merítenek. A komoran ünnepélyes reneszánszvonalú toálettek mellett azonban diadalmasan hódít a klasszikus redőkbe omló ó-görög, egyiptomi és török stílusú estélyi ruha is. Az estélyi ruhák kiegészítő részei is a toálettekhez hangolódnak. Csillogó fejdíszek, aranynyal átszőtt turbánok s a stílusruhákhoz teljesen korhű lapossarkú vagy sarkatlan, gyönggyel hímzett sarú vagy arany, ezüst szandál a divatos. Divatos maradt azonban továbbra is a fiatalos sportos estélyiruha és a „hercegnő-szabású" nagy toálett, virággal, strasszal díszítve, s ami minket, magyar asszonyokat, leányokat elsősorban és a legfőképen érdekel, ez: a magyar stílusú estélyi ruha.

Különböző típusú és vonalú toáletten mutatjuk meg a magyar díszítő elemek, a zsinór és hímzés nagyszerű alkalmazhatóságát.

Az 1. ruha a maga egyszerűségében is igen előkelően hat. Anyaga lehet bársony, szatén vagy más nehéz esésű selyem. Legszebb fekete színben, fehér selyem zsinorozással. A pelerinszerű redőzött vállrészt is fehér selyemmel béleljük. Készülhet még középkék vagy zöld marokenből, ezüst béleléssel és zsinorozással.

A 2. terv egyszerű szabású, elegáns estélyi ruha. Világos selyemanyagból készítjük, pl. halványkék, halványzöld, rózsaszín és fehér anyagból a legszebb. Paszománt formában felrakott strassz díszíti. A gallér, az öv és a fejdísz is strasszal van kirakva. A ruhához illő, erősebb színű selyemanyaggal béleljük a kissé bő ujjakat, a mellrészt és a ruha hasított alját. Másik megoldása ennek a ruhának az, ha az anyag sötét, a bélése világos, dísze marad a strassz, kivéve a gallért és az övet. Csillogó strassz helyett selyem zsinórból is készíthetjük a paszományszerű díszítést.

Talán az összes modellek közül a 3. terv adja vissza legjobban a XIX. századbeli régi magyar nemes úriasszonyaink díszes, pompás öltözékeinek modern változatát. Az igazi modern magyaros estélyi ruhatípust. Anyaga bársony, velúrsifón, szatén, esetleg taft is lehet. Színben legelőkelőbb hatást a fekete ad, de lehet mély bordó, sötét, szép zöld és tengerkék színű is. A nyakat szegélyező bodor és az ujja betétje finom fehér batiszt, zsorzsett, esetleg csipke. A zsinór dísze fehér selyem paszományzsinór. A nyakba tett régies, antik ékszer teszi még szebbé, stílusosabbá, választékosabbá ezt a ruhát.

Magyar népi hímzéseink a legszebb, legjobb díszítő elemek a magyaros estélyi ruháinkon.

4. terv. Rábaközi vagdalásos tüll mintával díszítjük ennek a modellnek az egész felsőrészét. A szoknyarész fekete selyem vagy taft, a derék anyaga fehér vagy más halványszínű zsorzsett, selyem, esetleg sűrű szövésű selyemtüll.

Az 5. modell szintén a régi nemesi ruhák korhű másolata modern változatban. Legszebb fekete, mélykék, sötétzöld és bíborpiros bársonyból és velúrsifónból. Keményített alapra dolgozott csipkegallérja van. A paszományformában felrakott dísz csipkefodorból, bársonyszalagból és kristály gombdíszítéssel készül. A ruha színének megfelelő színesövű antik nyakék fontos kiegészítő darabja az elegáns, stílusos toálettnek. Ez az alak egyébként a legkedveltebb, legdivatosabb forma a bálozó fiatal hölgyek között s leginkább a könnyen feldolgozható, merev állású taftból szabják. Csipke- és paszománydísz helyett kisebb-nagyobb kristálygombokkal és színes virágokkal viselik.

Az idei szezón egyik merész divatújítása: az esti kosztüm. Formában az 5. modellhez hasonlóan készítik, nagy puffos ujjuk van, mint ennek a modellnek is. Hosszú bő és síma szűk ujjakkal is készítik. Síma „herren fazónos" kihajtójuk és elálló „„seszlis" kabátkájuk van. Szoknyájuk egészen síma, szűk szabású. Álája ujjatlan színes lamé- vagy csipkeblúzt viselnek. Ha magyaros jellegű vacsorázó vagy színházi kosztűmöt készítünk, az alatta lévő blúza magyaros hímzéssel ékes legyen! A kosztűm legszebb, ha bársonyból készül, de lehet még taft vagy szatén is.

A 6. terv fiatal hölgyeknek való báliruha. Kizárólag világos, főleg fehér színben a legszebb. Formáját a boldogi népviseletből vette át. Egyetlen dísze a saját anyagára hímzett, keményen álló kerek vállrész és a hátul megkötött díszes öv. Mindkét díszítőforma a boldogi népviselet jellemző sajátossága. A hímzéséhez Mez Camezát vagy Meridianfonalat használjunk. A díszítésül szolgáló boldogi lyukashímzés mintáját az előző számú „Muskátli" lapból és szürtsablonjaiból állíthatjuk össze.

FARNADI ILONKA

Szegedi párnavég részlete. Száröltés. A Szegedi Múzeum tulajdona.

5.

4.

3.

2.

1.

Magyaros női kabátok. Farnadi Feigl Ilonka tervei. Az 1., 2., 3., 4-gyel jelzettek leírása a 116. oldalon. Az 5-tel jelzettek leírását mult számunkban adtuk. — Damenmäntel in ungarischem Styl. Entwürfe von I. Farnadi Feigl. — Ladies' coats in Hungarian style. Designs of I. Farnadi Feigl.

Muskátli a 1
~~MAGYAR IPARMŰVESZET~~
1935 112, m 116-17

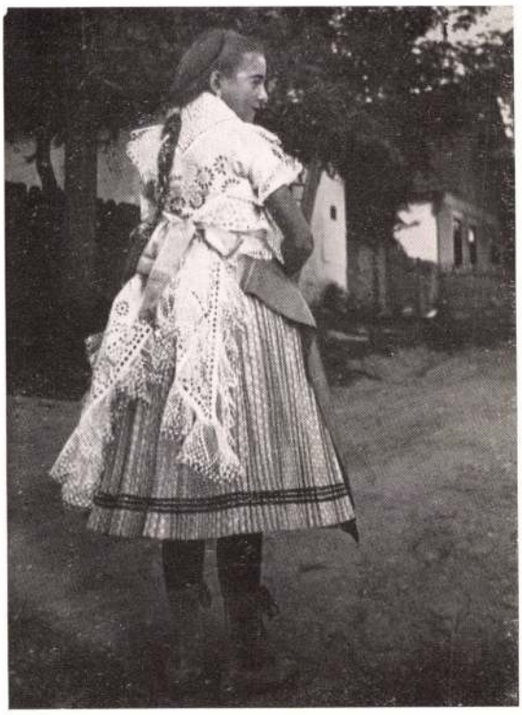

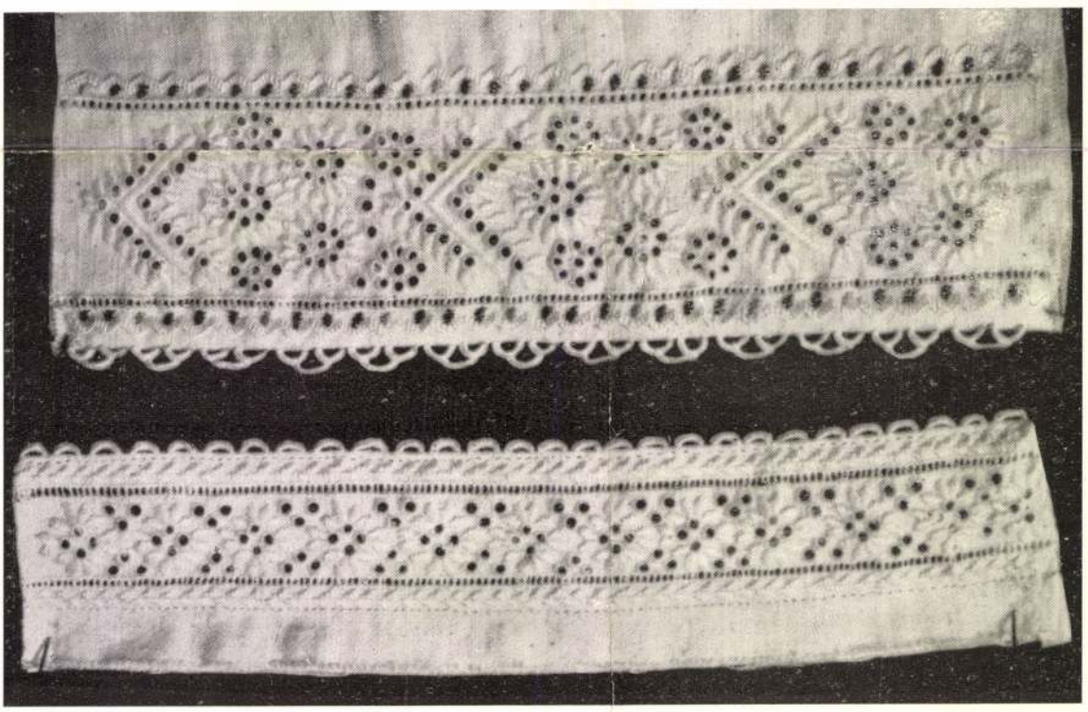

Foto: dr. Gönyei

Felső képek Foto: Kerny

Fent balra és jobbra: Szadai leányok népviselete. Lent: Rimóci kézelődíszek fehérhímzéssel. — Oben links und rechts: Volkstracht der Mädchen von Szada. Unten: Manschetten-Ornamente in Weisstickerei aus Rimóc. — Above left and right: Costumes of peasant girls in Szada. Below: cuff ornaments with white embroidery from Rimóc.

A DIÓSJENŐI NŐI VISELET

A Börzsöny-hegység lábánál, hatalmas kiterjedésű erdők alján fekszik Nógrád vármegye egyik legkedvesebb kis magyar községe, Diósjenő. Lakósainak száma 2000-en felül van; vallásukra nézve részben katolikusok, részben reformátusok.

Ez a község is, mint annyi más társa, elhagyja lassan régi viseletét, nem is annyira úrhatnámságból, mint gazdasági okokból. Drága a szép viselet; ma már leginkább csak módos református családoknál akad rá az, akit érdekel és keresi is. Legfőbb helyen csak 35—40-éves ruhadarabokat tudnak a szekrény aljából előkeresni s jószerencse, ha egy-egy idősebb asszony jólérthetően el is tud egyet-mást róla mesélni.

Kezdjük az ismertetést a fejviseleten. A mai leányok is hajadonfővel járnak, éppen úgy, mint régen, de a fésülködési módban különbség van. Ma az eladóleány „nagyjányos"-an fésülködik, a fiatalabbak meg „tyúkos"-ba fonják hajukat. Fültől fülig fejtetőn át két nagy csoportra választják a hajat; a homloktól a választásig eső szálakat fejbúbra emelik, mind a kis-, mind a nagylányok. Ezt a fejbúbra fogott első hajat a kicsiknél három ágból oly hosszan fonják össze, míg a tarkón a hátrafésült többi hajjal össze nem fogható. Ezzel szemben a serdülő leányok fejbúbra emelt első haját nem fonják, hanem a megkötés után, kifésülve fektetik a fejen végig; ez a: „bodor". Legtöbbször ezt a hajcsomót már előző nap, nedvesen, kis fonatokra fonták, ez aztán száradás után kibontva laza s hullámos lesz. Az így bodrozott hajat fogják össze tarkón, a többi hátrafésült hajjal és megkötik szalaggal. 45—50 évvel ezelőtt a leányok homlokközépen választották a hajukat. Ez a választék csak 3—4 cm-es volt; erre merőlegesen hosszú választék futott, a homlokkal párhuzamosan. A homlokközéptől oldalra elsapták a hajat, majd gyengén pödörve (sodorva) fül mögött vezették a tarkóra; ez volt az „első haj". A keresztbefutó választéktól hátrafésülték a hajszálakat s a tarkón az első hajjal együtt vékony szalaggal, vagy „szatying"-gal (madzaggal) tekerték meg és erre tették a „nagy szalagot", ami hosszan lelógott a fonatról.

Kontyot a nő esküvőjén kap. Kitáncolják a menyasszonyt a vigadozók közül, csendes kis szobába vezetik, ahova csak két-három asszony mehet vele be és még az ablakot is lefüggönyözik, hogy meg ne leshessék őket a fontos munka alatt. A símán hátrafésült hajat kontyformára tekerik, majd a kontyfésű két középső hosszú fogát belemélyesztik s ez erősíti szorosan a fejhez. A fésű egy tízfogas, kissé hajlított csont- vagy falésű. A fogak hosszúsága van 8—10 cm is, melyek közül a két legszélsőt kékfestővel körültekergetik, sőt a fogak közt a fésű ívét is cérnával csavargatják át.

A diósjenőiek kedvérevaló, jó fésűt, régen a váci fésűsmester vasból, illetve bádogból készített. Hajba való szép pántlikáért meg egészen Balassagyarmatra mentek be.

Vagy 25 évvel ezelőtt hordották a „tarajos fékötő"-t is; jeles alkalmakkor minden fiatal asszony, de lakodalomban csak az első nyoszolyó asszony. Fekete fényes selyemből varrt, puha, húzott főkötő volt; a taraját három sor szőrszálból vert, sűrűn rakva felvarrt csipke adta. Ma már csak hírmondónak van belőle egynéhány. Különben az asszonyok feje két kendővel volt bekötve; az egyik szorosan a fejre simult, homlokig jött előre és csavarva kötötték a kontyra; a másikat ezen rajta, áll alá kötve viselték. Ha az asszonyok mulatságba, vagy lakodalomba mentek, szorosan bekötötték fejüket, de a kendő két végét hatalmas, széles fülre húzták ki.

A női ruhára áttérve, a darabokat az öltözködés sorrendjében veszem. Felsőtestükön „féling"-et viselnek, mely mint általában rövidujjú; erre derekukra kötik a házi szőttes pendelyt és a szoknyák egész sorát (kb. 8—10 darabot). A legalsóbbakat alsószoknyának nevezik, mindig fehérek, szélükön 5—7 centiméteres hímzéssel. A legfelső fehér sifón — „hímes" — alját két sor színes pántlika díszíti. Ha meg színes felső szoknyát vesznek fel, ennek anyaga „gamgarn". Ez alá kötik be a „kötött rózsás, tüllfodros ünneplő féling"-et. Érdekes ezen a ruhadarabon a hatalmas vállfolt, mely a váll forgóját is befedi, úgy hogy a féling ujjbevarrása egészen lecsúszik. Hónaljba kb. 3 centiméteres kis „pálhát" varrnak. A bő ujj könyök fölé feltolt és fodra gazdagon díszített. Régen subrika és selmeci csipke volt a szegélye, de egy idő óta inkább pár centiméter széles, likacsos hímzés. A szoknyát vasárnap fehér „szakácskötény"-nyel fedik, mely régen oly nagy volt, hogy hátul majdnem összeért, elől símán feküdt, az oldalakon ráncoltan. A széleit gazdagon hímezték magukrajzolta „vízfolyásos", „pókhálós", „csillagos", „macskanyomos" mintákkal. Egyszerű alkalmakra csak fekete klottkötényt kötnek. A félingre egészen egyszerű színes pruszlikot öltenek és erre a mellen keresztül színes, rojtos vállkendőt vesznek. Szoknya, pruszlik, mell- és fejkendő színe szabadon választható, kivéve a böjti időt, amikor mindnyájan tiszta feketébe öltöznek. Az természetes, hogy a korral együtt a színek tompulnak, de szigorú szabályuk erre nincs.

Érdekes, inkább elnevezésre, mint formára a vastag szövet téli öltözetük: a leányok a pruszlikra

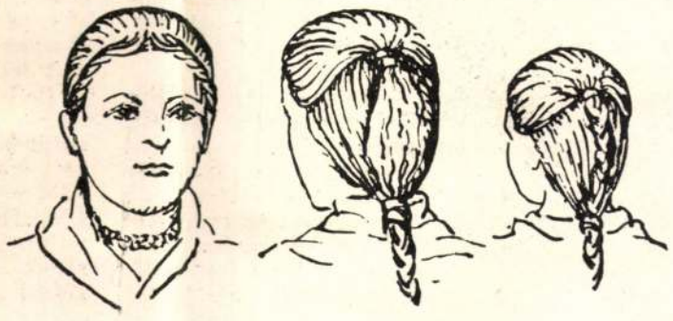

hosszúujjú „testálló"-t vesznek, az asszonyok pedig „nem telt ki"-t. Ez derékig ér, elől kapcsolódik, mellvarrása nincs, háta egy darabból szabott; deréknál ívesen fut s elál a testtől.

Az ünnepi öltözet kiegészítőrésze a „díszzsebkendő", melyet minden leány maga varr ki. Úgy hajtják ügyesen össze, hogy ha a templomba mennek, három hímzett sarka is látszik. Éppen ezért majd mindig minden sarokba más más díszt alkalmaznak. Sajnos ezek közt, különösen az újakon, sok a tucat bolti minta.

Természetesen az itt felsorolt és leírt ruhadarabok közül egyiket-másikat már csak az öregek viselik, vagy mint a tarajos főkötőt, csak emlékkép őrzik. A hímzésekkel díszített darabokból újat alig látni, sőt egyik-másik szép kötény pályafutását mint ajtófüggöny fejezi be.

ÚJVÁRINÉ KERÉKGYÁRTÓ ADRIENNE

*

A cikk szerzője nagy néprajzi felkészültséggel foglalkozik a népies haj- és ruhaviseletünkkel. Ha valaki viseletbeli érdekességekkel találkozik és azokat szerkesztőségünkbe fénykép, vagy érthető rajz kíséretében a pontos hely megjelöléssel beküldi ; szerkesztőségünk szívesen továbbítja Újvári Béláné Kerékgyártó Adriennenek. Úgy érezzük, nők dolga ilyen öltözködési részletek után kutatni. Könnyebben akadnak rá, s szívesebben áll velük szóba a viselője. Sz.

KOSZTÜM-KABÁT ÉS A PRÉM

A divatos hölgyek téli ruházatának igen nagy százaléka ma már a magyarosság jegyében készül. Mióta a magyar öltözködési mozgalom megindította ezt a szép gondolatot, úgyszólván teljes köztudatba ment át a modern, magyaros jellegű ruhák viselése. A Belváros ragyogó kirakataiban mindig sűrűbben szerepelnek a szebbnél-szebb, hímzéssel-sujtással díszített öltözetek. Az egyszerű sportruhától kezdve a kabát, kosztümön keresztül egész a nagy estélyi ruháig. Tehát már elértük azt is, hogy a konfekció áru is hozzásegíti a hölgyeket a modern magyaros ruhák viseléséhez s ebben nagy segítségünkre volt a divat fővárosa, Párizs. A magyar ötlet, magyar jelleg valahogy kijutott Párizsba, hogy onnét aztán diadalmasan meghódítsa a világot s visszatérjen újra hozzánk és sikere is legyen; mert hát hiszen Párizsból jött!

Most a legaktuálisabb téliruhadarabokról akarok beszélni, a kosztümről és kabátról. Az idei télidivatban különösen fontos szerepet kap a prém, mely valljuk be őszintén, nemcsak a melegítő hatást akarja elérni, hanem igen gyakran tisztán dekorációs célokat szolgál. Ezt láthatjuk a legdivatosabb záródásokon is, melyeket ügyesen prémből készítenek a sujtások mintájára. Ez a szőrmedísz sem melegít, de ez ma a legfrissebb, merész divatújdonság.

Hogy hányféleképen alkalmazhatjuk a szőrmét divatos téli ruháinkon, hogy az a bizonyos régi jó közmondás beváljon, azt a mellékelt terveken mutatjuk be.

Az 1. modell ¾-es kabát, a biharmegyei férfikabátokhoz hasonló forma. Eltérően attól, itt raglánszabású ujja van. Az egész kabátnak kissé elálló. Anyaga puha, gyapjú-velúr szövet. Színe lehet barna, de még szebb, ha borsó zöld, barna hód- vagy nutriaprém díszítéssel, mely a gallér, kézelő és paszományszerű csukódással egészíti ki a toalettet. Ezt a formát kellően elszűkítve egész kabátnak is felhasználhatjuk.

A 2. modell a legújabb divatú, fiatalos kosztümforma. Többféle elgondolásban készülhet; például a mindig elegáns fekete színben, fekete perzsa díszítéssel vagy sötétzöld gyapjúszövetből ugyancsak fekete szőrmével, mely ezúttal lehet szilszkin is. De készíthetjük a zöld kosztümöt barna nutriával is. Nagyon szép a lilásárnyalatú bordóvörös anyag is fekete szilszkin prémmel. Vagy egy lilás-kék árnyalatú gyapjúanyag, melyet ugyanolyan színűre festett karaküll prém díszít. Ez esetben a duplagallér, a nagy, tölcséralakú kézelő és a mellényszerű, kabátra dolgozott rész készül szőrméből. A csukódást az anyagból készítjük. De készíthetjük a betétet szövetből is, de ekkor a

paszományesukódás szőrme. Esetleg a seszli rész is szőrme, ami most kedvelt divatos díszítő megoldás. Természetes, ezt csak igen karcsú hölgyek részére találták ki.

A 3. terv abszolút divatos ¾-es kosztüm. Színe sötétzöld, anyaga puha velúrszerű kelme, szőrmedísze fekete perzsa, esetleg szilszkin is lehet. A csukódás paszományzsinórból vagy a saját kelméjéből készül. A pelerin külön levehető legyen. Szőrme díszíti még az alul bővülő ujját és a díszítésül szolgáló két zsebét is. Az ujjak raglánszabásúak, a kabát gyengén harangszabású. Övvel vagy anélkül viselhető.

A 4. rajz hosszú kabát. Érdekes vállmegoldása van, különösen a hátán érvényesül a jó szabás. Előnye, hogy vállban szélesít az egyébként teljesen egyenesvonalú kabát. Szőrme díszíti a hátul kerek gallért, az elől végig lefutó csíkot, a záródásokat és a kétféleképen megoldható ujjarészt, mely az egyik esetben csak pántszerűen halad (hátalak), a másik megoldása szebb, dekoratívabb elképzelés, mely ugyancsak jóval több szőrmét is igényel. A kabát színe lehet fekete, a szőrmedísz is, vagy mogyorószín barna nutria dísszel, még szebb és finomabb lesz borsózöld gyapjúkelméből készítve hódprém díszítéssel.

FARNADI (FEIGL) ILONKA

MIT TANÍTSUNK A POLGÁRI ISKOLÁBAN?

A polgári leányiskolai Tanterv és Utasítás a munkanemről szóló részében a következőt írja: „Azonban a tanítónő annyit megtehet, hogy tanmenetét a helyi viszonyoknak megfelelőleg állapítja meg s az illető vidéken otthonos háziipari munkanemeket — csipkeverés, subrikálás, hímzés, horgolás — különös figyelemben részesíti.“ Ezen követelménynek a balassagyarmati és környékbeli iskolákban teljes mértékben eleget tesznek s ilymódon egynéhány palóc-mintával gazdagítják mintatárukat.

Miért nem kerültek ezen minták köztudatunkba? Ez többnyire annak a tévhitnek köszönhető, hogy a palócokat mindig tótoknak mondják. Malonyai Dezső: „A magyar nép művészete“ című művének V. kötetében a palócokról a következőket írja: „Anonymus, aki valószínűen Eger egyházmegyének papja vala és legalaposabban a palócok vidékéről írt, azt jegyezte föl, hogy Árpád hadához a kunok Kievnál csatlakoztak, az ország északkeleti részén telepedtek meg s tőlük származnak a palócok“. A Pallas-lexikonban pedig olvassuk: „Azt, hogy a kunok és a palócok rokon, illetőleg azonos nép voltak Hunfalvy Pál (magyar nyelvtudós, 1810—1891) elismeri, hogy az előbbi török eredetű, kétségbe nem vonta, sőt Fejér György (történész, 1766—1851) a palócokat a kunokkal teljesen egy népnek tekintette.“

Legelterjedtebb az a vélemény, hogy a palócok a kabar törzs maradékai, akik még Lebediában jóval a honfoglalás előtt csatlakoztak a ősmagyarokhoz.

A palócok magyarok, akik nyelvjárásukat, népviseletüket és népművészetüket megőrizték s így fonalasművészeti mintájukat bátran közölhetjük, mint magyar mintákat. Másrészt azért nem ismerjük a palóc nép művészetét, mert a közlekedés e „görbe országban“ igen körülményes volt. Ez az elzártság viszont előny, mert a városi hatást kizárja, mely hatás minden népművészetnek a sírásója.

Most még virágzik a palócság színes népművészete s a balassagyarmati Nagy Iván Múzeum élén lelkes igazgatójával, dr. Fényes Dezsővel erősen őrt áll, hogy külső hatások ne legyenek rossz befolyással annak népviseletére és művészetére. A múzeum egyesíti a várost és a falut, az utóbbi években épült szép múzeum épülete mögött áll az első magyar „Skansen“ — szabadtéri múzeum —, egy palóc udvar, ősi faház, faistálló, szénapajta ősi berendezésükkel. (A magyar „Skansen“ leírását a Búvár című folyóirat I. évf. 1. számában találjuk meg.)

A múzeum néprajzi osztálya, amely dr. Fényes fáradságot nem ismerő kutatásairól tesz tanuságot, nemcsak muzeális, hanem népnevelési szempontból is nagy jelentőségű. A falusi nép gyakori vendége ezeknek a termeknek s a kiállított szép minták kedvet adnak nekik ezek felújítása és utánzásához s ezáltal megakadályozzák ezeknek az értékeknek az elpusztulását.

Segítsünk mi is a palócoknak ebben a munkájukban és ismerjük meg közelebbről fonalas művészetüket. Az alábbi közlés nem palóc tanmenet, hanem egy kis ízelítő, miképen lehetne palócmintákkal időnként felcserélni más vidéki hímzésmódokat.

Az első osztályban taníthatjuk — az őrhalmi mintás harisnyák nyomán — ilyen mintával díszített kis terítők készítését, melyek szélére őrhalmi kézelők horgolásait alkalmazhatjuk. Első osztály tananyaga még a keresztszemes hímzés tanítása. Ilyen mintákat a palócok nemcsak ruházatuk csinosítására, hanem törülközők, abroszok, lepedővégek díszítésére is alkalmaznak. A mellékelt törülközőminta összehasonlításánál szembetűnik, hogy a felépítése hasonlatos az erdélyi mintákhoz.

A második osztályban (mint már azt a Muskátli mult számában bemutattuk) varráselőgyakorlatnak a „szedettes“ vagy „szőttes“ mintákat használhatjuk. Ilyeneket a palóc derékalj és párnacsup „cifrák“-ban találunk.

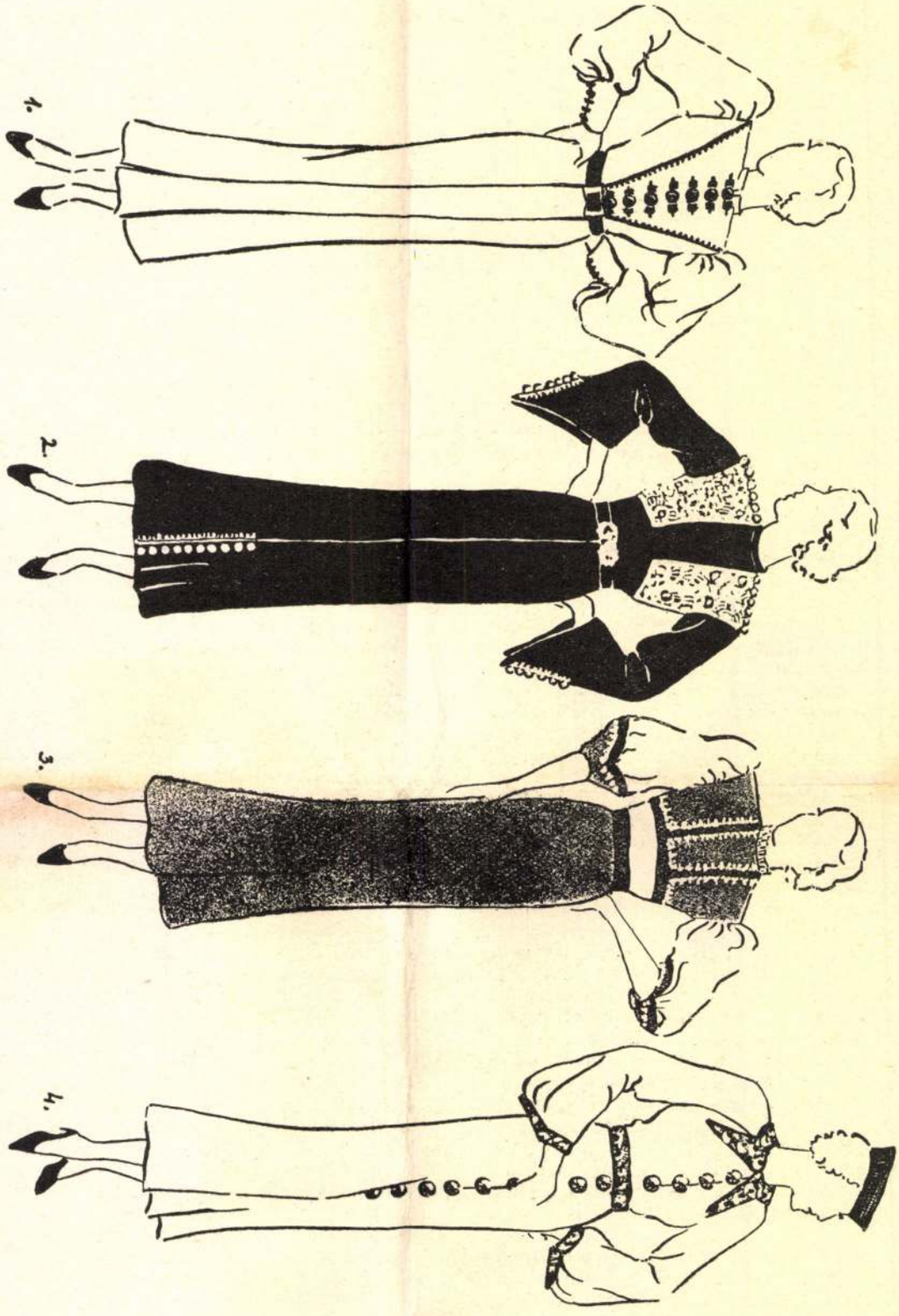

1. Barna szövetruha cinóberpiros nemezdísszel. 2. Kék szövetruha fehér, vagy csontszín nemezdísszel. 3. Zöld szövetruha világosabb zöld részekkel, fekete nemezszegéssel és apró világoszöld hímzésdísszel. 4. Homokszín szövetruha, barna öv, gomb, gallér és kézelővel, sűrű színes matyóhímzéssel. Fries Erzsébet tervei.

Fent: Kapuvári jegyespár. Lent: Kapuvári népviselet. — Oben: Brautpaar aus Kapuvár. Unten: Volkstracht aus Kapuvár. — Above: Engaged couple from Kapuvár. Below: Peasant costume from Kapuvár.

Magyar alkalmi ruhák. Farnadi Ilona tervei. — Ungarische Gelegenheitskleider. Entwürfe von I. Farnadi. — Hungarian dresses for special occasions. Designs of Ilona Farnadi.

Muskátli
1935. 80. l
Nepek

MAGYAR ESTÉLY

A nyári mulatságok, estélyek kimagasló eseménye az Anna-bál, ahol a legtündéribb ruhaálmokban jelennek meg a hölgyek. A nyári estélyi toalettek a legcsodásabb anyagokból: csipkéből, taftból, tüllből, organdiból és virágmintás muszlinból készülnek. Ezerszer szebb, vidáman légies toalettek ezek a nehéz téli selymeknél.

Mily szép volna egy nyári mulatságot, Magyar estélyt rendezni, ahol minden hölgy tündérszép magyar jellegű ruhában jelenne meg. Ahol minden virág, pipacs, búzavirág és muskátli volna!

A nyári estélyi ruhák tervezése elég komoly feladat, mert itt, a ruhák vonalaiba magyaros jelleget vinni nagyon nehéz, a ruhák lenge anyagánál fogva. Zsinórt alig használhatunk, de annál több hímzést! A népművészeti kincseink minden fajtáját felhasználhatjuk eredeti valójában modern anyagra, modern formára, hogy ezáltal új irányt, új divatot teremtsünk — a modern magyaros ruha divatját.

Hogy milyen lehet a magyaros nyári estélyi toalett, közlünk egypár modellt, hogy ebből mindenki megtalálja azt, ami neki tetszik s az igényeinek a legjobban megfelel.

A ruhák leírása a következő:

Az 1. modell anyaga aranysárga vagy fehér organdi, esetleg muszlin. A vállból jövő ujja és a ruha alja apró pliszé vagy gürréba van szedve. A ruha háta mélyen hasított, melyet fehér, vagy fekete selyem zsinór díszít. Úgyszintén a ruha alját is a megfelelő színű zsinórral díszítjük. A ruhán elől a magyar búzaföld jellegzetes virágai, a pipacs, a margaréta és búzavirág van csokorba kötve. A virágok is organdiból készüljenek. A ruha öve fekete bársony, vagy pipacspiros legyen. Nagyszélű lószőrkalap illik hozzá.

A 2. modell erősen magyaros jellegű, anyaga fekete vagy tűzpiros taft, nagy puffos ujjakkal és elálló derékrésszel, melyek fehér organdiból készülnek. Az organdit apró hajszál szegőkkel gépeljük tele, hogy még így szebben, merevebben álljon. A ruha nyakát ugyanilyen bodor díszíti, a kivágást elől két fehér selyem zsinórozás zárja. Ez a ruha az érdekes derékrésszel csak nagyon karcsú és fiatal hölgynek való.

A 3. toalett készülhet organdiból, fehér, sárga, halványzöld, világoskék és rózsaszínben. Díszítése boldogi hímzés, mely a ruha ujját, övét és vállrészét díszíti. A madeiralyukak kivarrásához Mez Cameza fonalat használhatunk. Ha a ruha anyaga tüll, beszövéses mintát alkalmazhatunk rá. Sőt a lenge tüllruhát a jelzett helyeken fehér batiszt tüll rátét vagy más néven vagdalásos mintával is dekorálhatjuk. A kalapot és ruhát nagy fehér organdivirág díszíti.

A 4. estélyi toalett anyaga lehet fénytelen selyem, muszlin, organdi, vagy leginkább taft. A háta derékig hasított, amihez a pelerin hozzá van dolgozva. A derékrész is hátul hasított. A kézimunka dísze, elütőszínű vagdalásos rátét minta. Fehér ruhán a dísz lehet fekete vagy fordítva is. Fehéren szép még a piros, kék vagy zöld szín is.

Az 5. modell a legeredetibb valamennyi között. Anyaga taft vagy organdin. Kézimunka dísze rece (filé) minta színes vagy egyszínű beszövéssel. A gallérnak kb. 60×60 cm nagyságú recelapot készítünk 5—6 mm-es lyukakkal. Az öv és betét szélessége 10 és 12 cm. A rece alapot jó merevre kikeményítjük és a fénytelen, pasztellszínekből álló Mez Wolga gyapjúfonállal tölthetjük ki. Hímzésmintának az 5-ik számban közölt csodaszép Erdélyi keresztnemes mintát vehetjük. Ha a ruha fehérszínű, a hímzés lehet tarka, például 423—kék, 508—lila és 571—zöld. Vagy meleg színekben tartva 306 piros, 430 sárga és 371—fekete. A gallér és az öv is hátul csukódik, apró színes horgolt gombokkal. A gomblyukat a recelyukak képezik.

A ruhákhoz szükséges hímzés-rajzokat az előző számú „Muskátli" lapokból vehetjük.

FARNADI FEIGL ILONKA

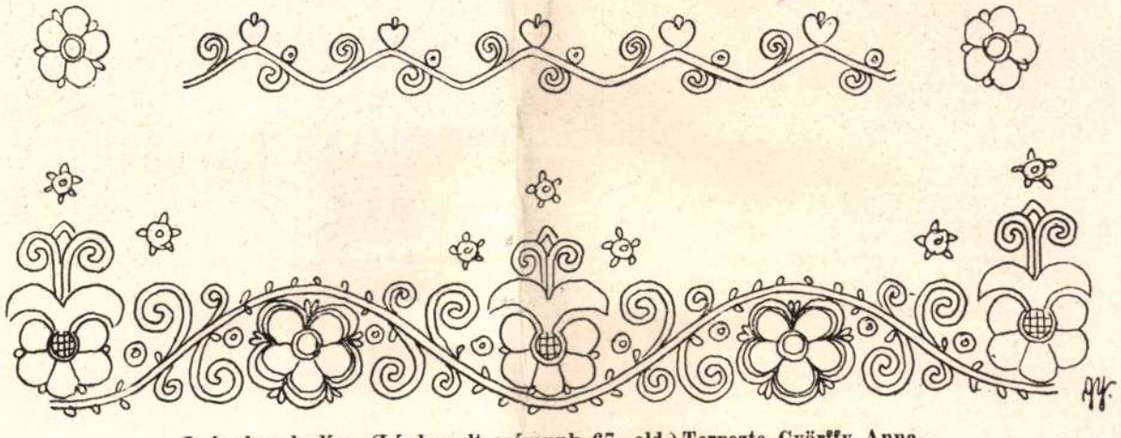

Leánykaruhadísz. (Lásd mult számunk 67. old.) Tervezte Györffy Anna.

Muskátli
1935. 76. l.

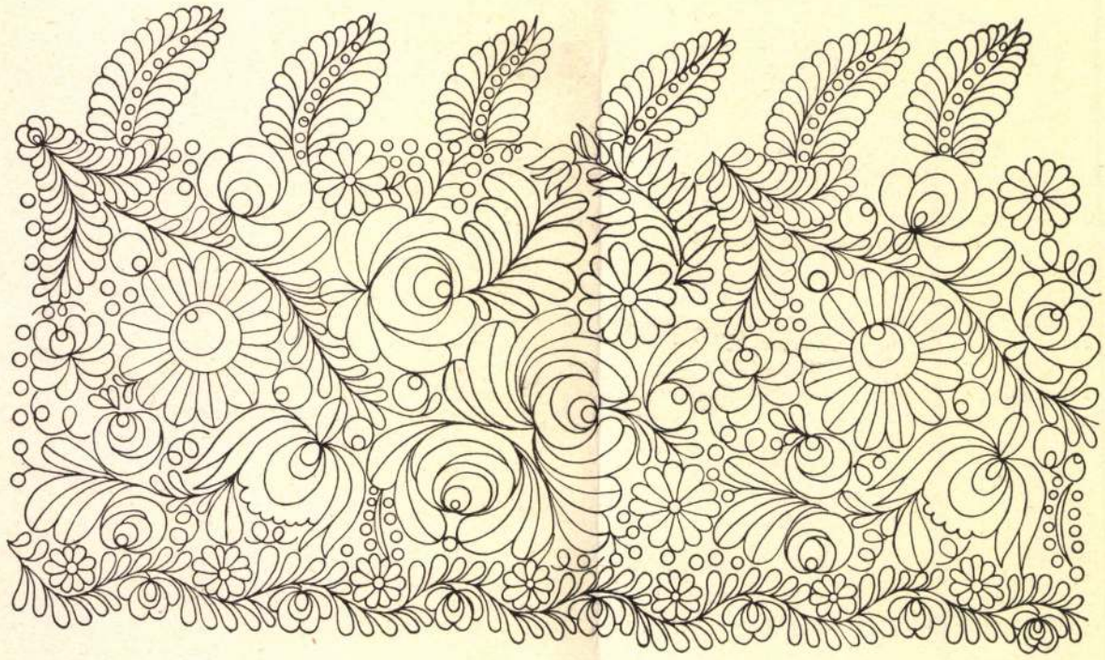

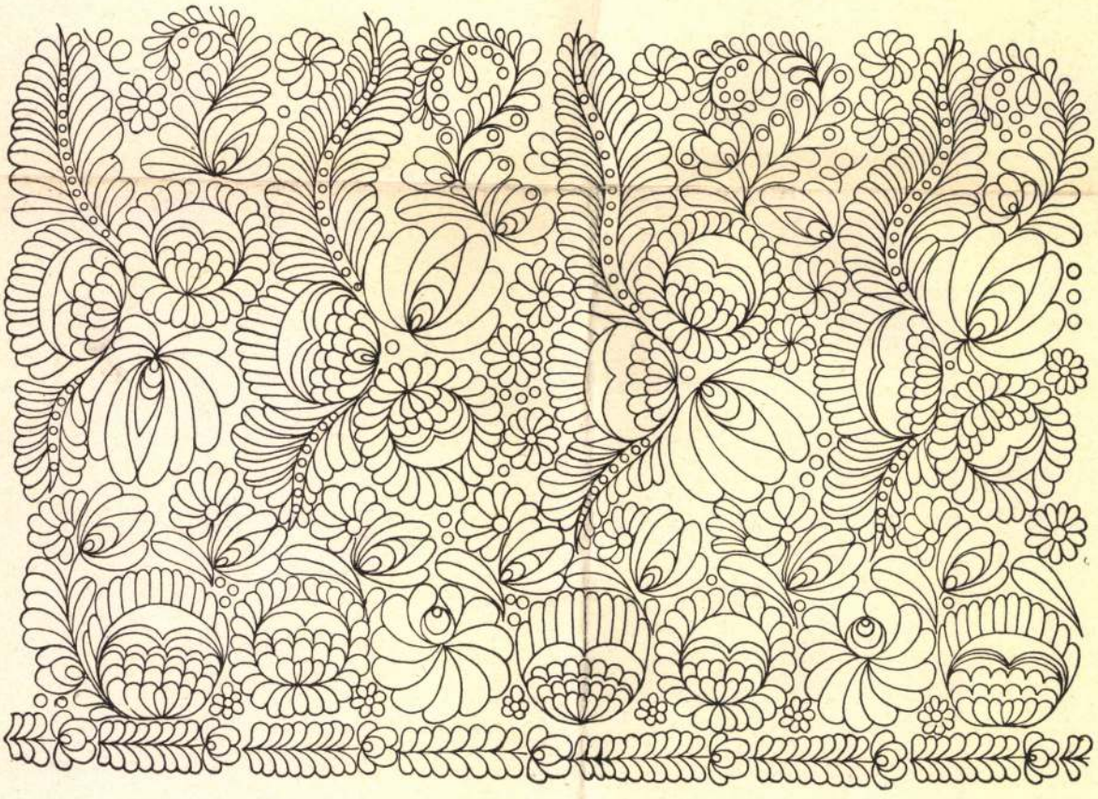

Mezőkövesdi minták rajza.

Farnadi Ilona, okl. ruhaterv

Magyar Iparmüvészet 1934. 2o7 l.
A magyaros öltözködési mozgalom orsz. bizottságának ruhatervpályázatának eredménye.

Farnadi Ilona, II. dij, ruhaterv

Magyar Iparmüvészet 1934. 2o7 l.
A magyaros öltözködési mozgalom orsz. bizottságának ruhatervpályázatának eredménye.

Farnadi Ilona, okl. ruhaterv

Magyar Iparmüvészet 1934. 2o7 l.
A magyaros öltözködési mozgalom orsz. bizottságának ruhatervpályázatának eredménye.

Farnadi Ilona I.dij, ruhaterv

Magyar Iparmüvészet 1934. 2o7 l.
A magyaros öltözködési mozgalom orsz. bizottságának ruhatervpályázatának eredménye.

M.D.K.

Farnadi Ilonka

"Kötőtü" c. rovatát illusztrálta divattervekkel.

Szinház, Bp. 1947. jan. 1-7. III. évf.
1. sz.28. l.

.K.D.M

M.D.K.

Farnadi Ilonka

Divatterveit bemutatja a lap, amelyeket "Kötő-tü" c. saját rovatának illusztrálására készitett az egyes példányokban.

Szinház, Bp. 1947. jan. 22-28. III. évf. 4. sz.

M.D.K.

Farnadi Ilonka

Divatterveit bemutatja a lap, amelyeket "Kötö-
tü" c. saját rovatának illusztrálására készi-
tett az egyes példányokban.

Szinház, Bp. 1947. jan. 22-28. III. évf.
4. sz.

M.D.K.

Farnadi Ilonka

Hat rajzát bemutatja a lap "Rajzos Nyári Divatrevü" cimmel.

Szinház, Bp. 1947. juni 24-3o. III.évf
26. sz.

M.D.K.

Farnadi Ilonka

"Olcsó nyári ruhák" cimmel hét rajzát hozza a lap a "Szinház Divatja" c. rovatban.

Szinház, Bp. 1947. május 27. - juni 2.
III. évf. 22. sz.

magyar

Farnadi Ilona

ruhatervek

l.

Muskátli

1944. 36 l.

(Magy. Iparm

1944. 6 r.)

Elesen
nok,
1, Budapest. 98976.
/a.) budapesti.
H.
ben ken ertem.

Fizetési meghagyás.

Az 1927:XXI. t.-c. 188. §., illetőleg az 1928:XL. t. Címet, hogy a fenti kimutatásban részletezett és az alul fe már előzően esedékessé vált betegségi biztosítási járulék valamint e fizetési meghagyás kézbesítéséért járó költsége azaz P fillért az aluljelzett haladéktalanul fizesse be.

A fizetés elmulasztása esetében a kimutatott tart bekezdése és az 1928:XL. t.-c. 183. §. utolsó bekezdése, i M. rendelet 1. és 2. §-ai értelmében felszámítandó havi közigazgatási úton, közadók módjára hajtjuk be.

A fizetési meghagyás, illetőleg kimutatás ellen az az 1928:XL. t.-c. 161. §-a értelmében a kézbesítéstől számí szólamlás adható be.

Kelt ..... P. H. .....

1933 máj 20.

123771

A munkaadó törzsszáma és címe:

Dr. Szentiványi Gyula

Lenke tér 7. H.

1933. I. 1 - 933 .III 31

Farnadi Ilona

l.

Munkáth

1944. 40 k.

(Mag. Ipam

1944. 7 n.)

Kertén

fiziktal 1934. jünius

MIT VEHETÜNK ÁT A NÉPTŐL?

Magyarország roppant gazdag népművészetben. Gyönyörű népi viseletünk, hímzéseink stb. nagymértékben vonza az idegeneket. Minden környéknek más és más a ruházata, hímzése, foglalkozásában megnyilvánuló művészete.

S ezt az eredetien megnyilvánuló művészetet, a nép ősi adottságát, tehetségét kell nekünk ellesni, megtanulni és átvenni a néptől, hogy azt a maga eredeti szépségében felhasználhassuk, modern magyaros öltözködésünknél, magyaros irányú törekvéseinknél.

Hogy mennyit tanulhatunk és vehetünk át a néptől, azt mindjárt képekben is bemutatjuk. Nem is gondolnánk, hogy az egyszerű bőszoknyás falusi asszonyok ruháján, milyen sok motívum adódik a modern magyaros ruhához.

Az 1. ruha ötletét a hevesmegyei asszony hímzéssel ékes ruhája adta, eredeti színét is megtarthatjuk. Drappszínű, finom gyapjúanyagból készül a ruha, sötétbarna csík díszíti, mellette újpiros sáv húzódik, erre és a jelzett helyeken apró virágmintákat hímezünk. A sapka sötétbarna, a táska színe és hímzése azonos a ruháéval.

A magyar csikós is sok ötletet adhat. Plisszébe rakott bőujja és mellénykéje kissé átalakítva igen jól hat. 2. rajz. Homokszínű, galambszürke, kék vagy zöld gyapjúanyagból készíthető. Sötétebb színű paszományzsinorozással, világosabb színű vagy fehér selyemblúzzal, melyet Mez Meridiánnal hímezhetünk.

A 3. terv tavaszi kosztüm, a daliás magyarhuszár uniformisa után készült. Sötétkék, fekete vagy borvörös színben készíthetjük, megfelelő zsinórozással.

A nógrádmegyei rimóci asszony festői öltözéke teljes egészében átvéve, a legeredetibb modern ruhát adja. (4. kép.) A ruha anyaga gyapjúszövet, színe mogyorószín, szürke, drapp, terrakotta vagy más pasztellszín legyen. Dísze kétféleszínű applikálás és hímzés, az alapszínhez hangolva. A hímzés Mez Meridiánnal készülhet, finom, halvány színekben. A nyakat fehér pliszírozott selyem- vagy georgette-bodor veszi körül. Rimóci assonyoknál ez vászonból készül és az alsóruhához tartozik.

Talán mindennél és mindehhez az alföldi csikósok és gulyások cifraszűre adja a leggazdagabb ötleteket. Ez a festőien szép és változatokban gazdag viselet, mindig kiapadhatatlan forrása lesz a magyar tervezőknek.

Az 5. modell elegáns délutáni kosztüm. Ez esetben nem a szabást, hanem a díszítő elemeket vettük át a bihari cifraszűrről. Ennek két típusa van, a hímzett és applikált szűr. Az applikálás, vagyis egy másszínű anyag felvarrása igen ősi technika, főmotívuma a szegfű erősen stilizálva.

A kosztüm készülhet drapp-barna, mogyorószínbarna, szürke-kék stb. színösszeállításban, finom gyapjúszövetanyagból, nemez vagy posztó rátétdíszítéssel. Pelerinszerű nagy gallérja külön levehető.

A 6. modellnél, a cifraszűrt szinte teljes változatlanságában hagyjuk meg. A kabátka rövid és bőhátú, a legdivatosabb tavaszi újdonság. A kis „paletot" praktikus, mert régiből újat varázsolhatunk. A szűrnek jellegzetes elsőrésze és szögletes gallérja díszíti. A hímzést finoman színezve, diszkréten kell kezelni, mert a tarka és kihívó színek, kellemetlen és ellenkező hatást váltanak ki, mint ami ezzel a törekvéssel az igazi célunk volna.

FARNADI ILONKA

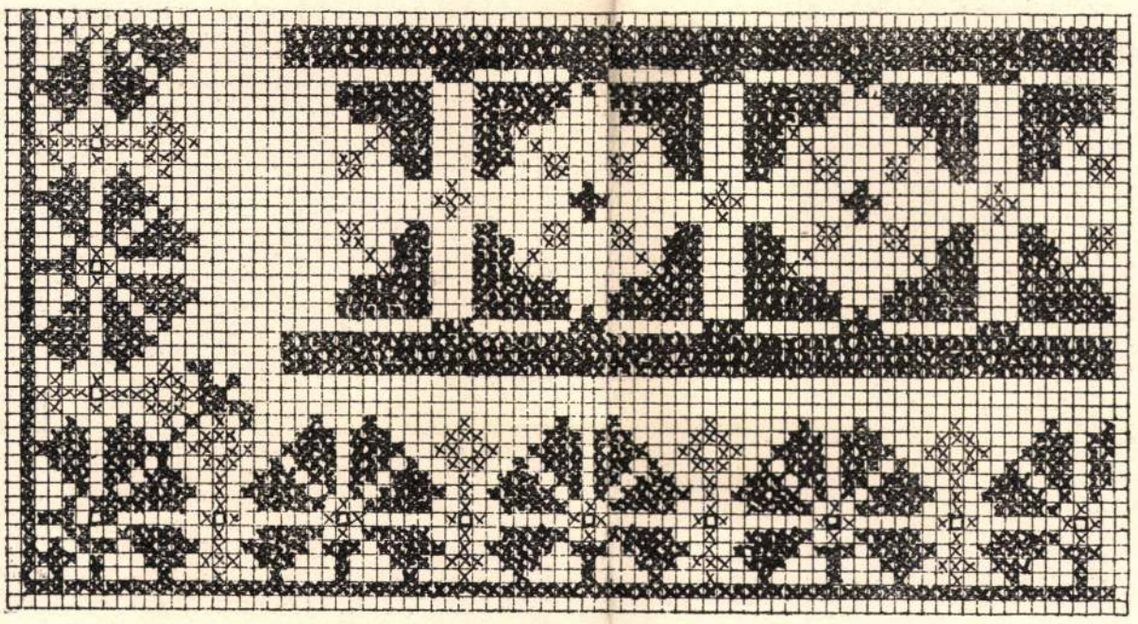

Mezőkövesd 1936

MIT TANÍTSUNK A POLGÁRI ISKOLÁBAN?

HOGYAN SZERETTESSÜK MEG GYERMEKEINKKEL A NÉPMŰVÉSZETET?

A Tanterv és Utasítás megkívánja, hogy a polgári iskola kézimunkáit magyar népművészeti mintákkal díszítsük. Ez a kívánság akkor válik eleven valósággá, ha a tanuló önmaga is szívesen foglalkozik a népi mintákkal, ha tetszik neki, gyönyörűségét leli benne és örömmel fel is használja.

A gyermek lelkéhez közel állanak a népi motívumok, mert naivak, meseszerűségük könnyen felismerhető. A puszta tetszés nem ébreszti fel a gyermekben mindig a kívánságot, hogy ilyent is csináljon, a vágy fejlesztése már a tanár feladata.

Sokféle eszközzel foghatjuk meg a gyermek figyelmét. Gyakran népies neve által válik a minta érdekessé, a tanuló nyomon követi a nép fantáziáját és ez a lelki folyamat már bölcsője a munka iránti kedvnek. A Magyar Iparművészet — Muskátli XXXVIII. évf. 4. füzetében sok ilyen megnevezést találunk, például a tardi kézelődíszek nevei: „őzike", „szárnyas madár", „töltött csillag", a 7. sz. füzetben: „kis tulipános madár", „tulipános", „nyolcbimbós", „hereleveles" minta. A most közölt „kis hereleveles" és „Kossuth-bankós" minta nemcsak érdekességénél fogva figyelemre méltó, hanem a tanárnak sokoldalú tárgyi kapcsolatot nyujt a megmagyarázásnál (lásd a két forintos Kossuth-bankót), ezt aknázzuk is ki.

Jelöljük meg mindig a hímzésfaj vidékét térképen, mutassunk be táj- és néprajzi képeket és beszéljük meg a megfigyeléseket. Ha csak lehet, mutassunk be arról a vidékről való gyermek képét, ezzel igen nagy örömet szerzünk a tanulóknak. Mivel a népnél a felnőttek és gyermekek öltözete többnyire egyforma, a ruhadíszítési módokat gyermekképeken éppúgy megtaláljuk. (E képeket már előzetes megfigyelésre is kitehetjük és így kíváncsiságukat jó előre felkelthetjük.)

Ingelejéről való piros hímzett csík (Diósjenő).

Hogy a képen szereplőket még jobban megszerssék, mondjunk el valami kis történecskét a szereplőkről. Epizódok elbeszélését szívesen hallgatja a gyermek, a szereplőkkel együtt érez s evvel megteremthetjük a kapcsolatot a munka és munkálója közt.

Fontos, hogy olyan hímzésmódot és mintát keressünk, amely nem haladja meg a gyermekek kézügyességi fokát. Minden hímzésfajnál találunk könnyű, áttekinthető mintákat, ezeket csináltassuk meg; egy-két nehezebb minta rajzát hagyjuk későbbi időre — útravalónak. (A gyüjtőfüzetbe a néprajzi képek mellé ezeket is beragasztjuk.) Ilyen füzetek készítése ma, mikor majdnem minden képeslapban népi felvételekkel találkozzunk, nem nagy nehézségbe ütközik, örömet okoznak tanulóinknak és elősegítik a népművészet iránti szeretet fejlődését.

Nehezebb mintákul a hímzésfaj jellegzetes mintáit adjuk és ilyen alkalommal szánjunk mindig egy pár percet a tanultakkal való összehasonlításra. Saját tapasztalatuk elmélyíti tudásukat s a biztos tudás, örömet okozva, a munka iránti szeretetet is mélyebbre gyökerezteti. Ezt a munkaszeretetet ápolni kell s azért — mint már említettük — kivitelre csak a tanuló képességéhez mért mintákat szabad készíttetni, nehogy fejtésre kerüljön a sor. Utóbbi nemcsak elveszi a munkakedvet, hanem az anyagot is tönkreteszi. Az így készült tárgy már nem olyan rendes, elveszti frisseségét és már nem okozza a kívánt örömet. Pedig ezek a szépen kivitelezett, népi hímzéssel díszített kis használati tárgyak is a népművészet iránti szeretetnek szószólói. Itt azonban a tanár feladata, hogy a tárgyat a megfelelő hímzésfajjal díszíttesse, anélkül, hogy a főbb törvényeket: — 1. csak eredeti mintát (vagy részletet), 2. eredeti nagyságban, — mellőzné. A „kis" tárgy készítésének helyességét alátámasztja egyrészt az elkészítéshez szükséges rövidebb munkaidő. Ez alkalmat ad arra, hogy több tárgyon több hímzésfajt tanulhasson. A kisebb méretű tárgyak könnyebben használhatók s ez a hasznosság külön értéket ad.

Amennyiben a használati tárgy hímzése által szebbé, díszesebbé vált, a tanuló nemcsak a tárgyat, hanem a népi hímzést is megszereti. Megszereti csonka hazája népét, együttérez Nagymagyarország népével, amelynek népművészete is arra késztet, hogy a megszállt területen élő magyar testvéreinknek felszabadulásáért minden magyar gyermeknek és felnőttnek küzdeni szent kötelesség!

DAJASZÁSZYNÉ DIETZ VILMA

• INNEN-ONNAN •

MAGYAROS NYARALÓRUHÁK LEÍRÁSA. 1. Strand napozó. Kétrészes; boleróból és igen bő, ráncolt, elől nyitott szoknyából áll. Anyaga lehet kék vagy málnapiros burett vagy vászon. Fehér pánt szegi. Ezt egyszínű sárközi mintával varrjuk ki. Alatta fürdőtrikót vagy fehér vászon napozót viselünk.

2. Fehér vászon short, piros torockói hímzéssel. Divatos rátett zsebét is tömören díszítjük. Eleje fehér fagombokkal záródik.

3. Strand komplé. Elől végig gombolódik a rövidujju kis short. Kabátja bőhátú és rávarrott kapucni díszíti. Anyaga fehér vászon piros „ruzs" vagdalásos rátéttel. Vízisporthoz viseljük.

4. Magyar nyaralóruha. Dirndlit helyettesít. Anyaga fehér száda, fakópiros pamutfonállal, Mez Volgával varrhatjuk ki. Mintája lehet kalotaszegi írásos vagy torockói is. Az egész ruha az erdélyi viselet stílusát tükrözi vissza.

5. Kerti pizsama. Munkáskartonból, vászonból vagy burettból szabjuk. Nagy divatos zsebekkel. Fehér pántját kék vagy piros apró sárközi hímzéssel varrjuk. Blúza fehér vászon, piros farkasfog szegélydísszel.

FARNADI ILONKA

MAI SZÁMUNK INGYEN SZÚRT-MINTAMELLÉKLETÉNEK LEÍRÁSA.

Eredeti torockói motivumokból összeállított kislányka ruha ujja. Hímezhető vékony szövet, vagy crépe de chine alapra (kb. 8—10 éves leányka részére) Mez Volga fonállal.

Kunsági ruhadísz. Hímezhető „Északi", vagy „Berliner" gyapjú fonállal. Színezés: a két nagy virág négy árnyalat terakotta, a három tulipán három árnyalat aranysárga, a kisvirágok világos sárga és mályva színűek. A leveleket és a kacskaringókat két árnyalat olív-zölddel hímezzük.

Gyermekruha dísze, kis matyó hímzéssel díszített párta. Hímezhető egyszínnel, fehéz alapon Mez 713 Perlé piros, vagy 452 kék fonállal (egy-egy színben).

HÓDIT VIDÉKEN IS a magyar viselet. Beregszászból jelentik, hogy a MANSz beregszászi csoportjának június hó elsején volt nagyszabású hangversennyel egybekapcsolt magyar ruhabemutatója.

Eöttevényi Olivérné az Egyesült Magyar Női Tábor nevében üdvözölte Beregszász magyarságát, a rendezés Fekésházy Zoltánnét és Kiss Románnét dícséri.

A MANSz a ruhabemutatóval jó munkát végzett.

UGYANCSAK szép sikere volt az Egyesült Női Tábor ruhabemutatójának Léván is, ahol a közönség nagy lelkesedést mutat és már gyakran jelenik meg magyar ízű ruhában. Léva város agilis polgármestere Lehóczky Brúnó szívvel, lélekkel azon van, hogy ennek a visszatért színtiszta magyar városnak külső képe magyar ruhával is kifejezésre juttassa magyarságát. Többek kezdeményezésére Léván nőipariskola is létesül. Valóban a nőipariskolákban végzett leányifjúság hivatott a vidéki házi ipari gócok vezetői állások betöltésére, nagy gyakorlati varrási, szövési, valamint jó néphímzési tudásuk révén.

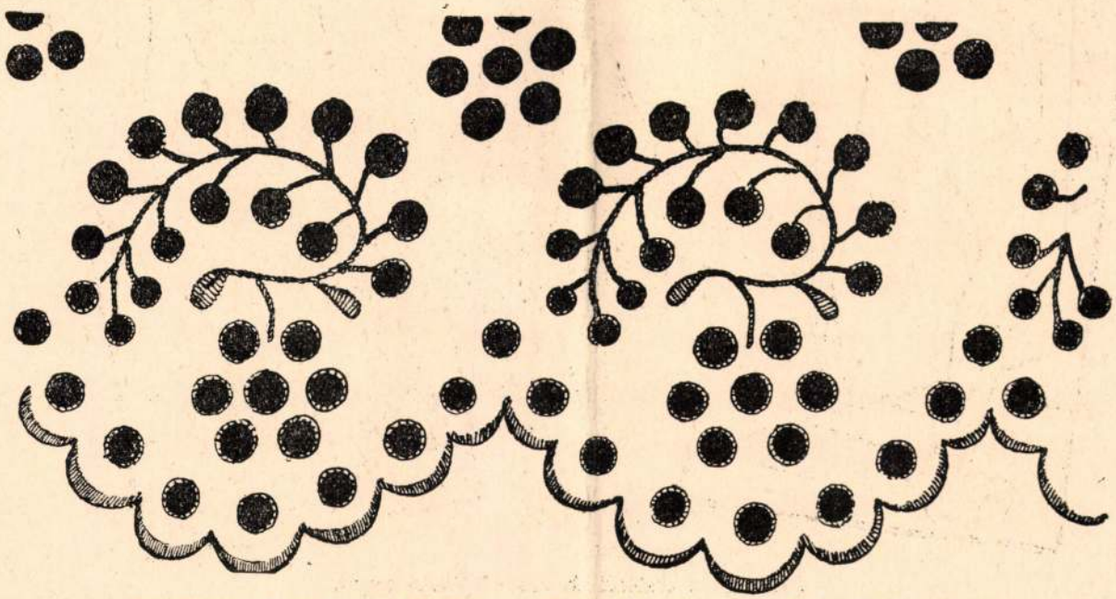

Hevesmegyei (Tarnalelesz) lyukhímzéses kendő széle. Grynaeusné Papp Emilia rajza.

 -40 képekkel

Muskátli

1940.

Grynaeusné Papp E.

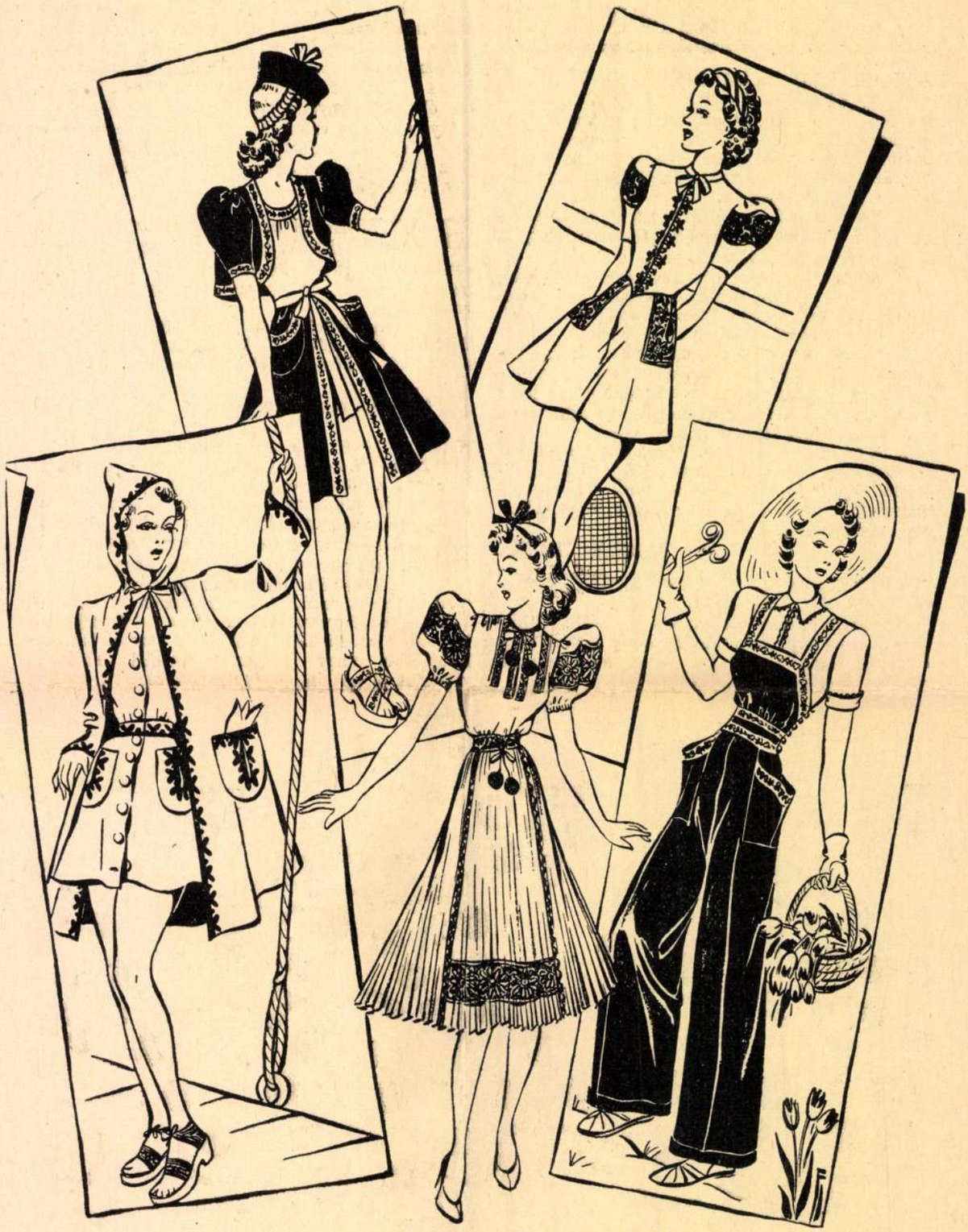

Magyaros nyaralóruhák. Farnadi Ilonka tervei.

A szerkesztésért és kiadásért felelős : vitéz Spolarich László. 34.146. Kir. Magy. Egyetemi Nyomda. (F.: Thiering R.)

Farnadi Ilonka

nemű ilyen kéréseknek, kívánalmaknak, csak kérjük az érdeklődőket, hogy idejében közöljék kívánságaikat. Nemes gondolat volna, ha a különböző testületek, leányegyesületek stb. is elhatároznák, hogy modern magyaros egyenruhában vesznek részt az ünnepségeken. Meg kell itt jegyezni, hogy ezen törekvéseinket nem úgy képzeljük el, hogy a viselendő magyar ruhák az 1848-as évek divatját, meg a köténves, pruszlikos magyar ruhát hozzák vissza, hanem, hogy ezek a ruhák divatos vonalú, modern szabásúak, s csak díszítésben, s ezáltal összhatásukban legyenek magyarosak.

Ezúttal minden alkalmakra való ruhákat közlünk. Viselhetők délelőtti gyűlések, kiállítások és istentiszteletek látogatása alkalmával (1—2. terv). Délutáni ünnepi gyűlésekre, előadásokra, körmenetekre viselhető ruhák (a 3—4)-es tervek. S végül a legünnepélyesebb esti alkalmakra való toalettek (az 5—6)-es tervek.

Ruhák leírása:

1. Háromnegyedes tavaszi kosztüm, könnyű szövetből, zsinorszegésekkel és záródással. Fekete, kék, vagy más divatos színben szép.

2. Drap szövetruha, barna szövetkabáttal. Biharmegyei vagdalásos szűraplikációval díszítjük. Készülhet még világoskék, sötétkék, szürkekék stb. színösszeállításban is.

3. Kétszínből kombinált zsinórdíszes tavaszi ruha. Fekete-fehér, homokszín-barna, drap-terrakotta stb. színekben. Dísze lehet még írásos hímzés is. Boleros-kabátja külön levehető, alatta rövidujjú felsőrésze, az aljjal egybe van dolgozva.

4. Fekete selyemruha, fehér csipkével, tüllhímzéssel vagy sárközi mintával kivarrt, gallérral és zsinórozással díszítjük.

5. Fekete bársony- vagy selyemruha, csipkegallérral és kézelővel fehér zsinórozással. Csipke helyett alkalmazhatunk tüll beszövést, vagdalásos mintát, pozsonyi vagy sárközi hímzést is.

6. Fekete-fehér kombinációjú estélyi ruha, fekete sárközi, írásos, vagy zsinórhímzésű díszítéssel. Készülhet a ruha egyszinben is akár feketén vagy fehérben, elütő színű hímzéssel.

FARNADI ILONA

MANSZ tea és ruhabemutató lesz a Gellértben március elején. A teán bemutatandó ruhák eloszlatják majd a ruhák alkalmasságával szemben, nemkülönben a divatosságával szemben hangoztatott minden kételyt. Az érdeklődés igen nagy.

MEGJEGYZÉSEK B. R. „Hogyan öltözködött a falu népe a mult században" című cikkére. A „Muskátli" mult számában közölt cikk nem ruházattörténeti tanulmány — hiszen a régi folyóiratok beszámolója, vagy rajzmagyarázata után ilyent írni igen merész vállalkozás lenne. — A cikk, mint tükör-cserép, a mult század harmincas, hatvanas évek ujságírói átlagembereket érdeklő cikkek felfogását tükrözi a népi viselettel kapcsolatban. Éppen ezért zavart okozó, s a mai tudományos kutatáson alapuló felfogással nem egyező kitételei közül a legzavaróbbakat az alábbiakban igazítjuk helyre a mai felfogásnak megfelelően:

Sem a somogyi kanász, sem más szűrtviselő pásztor- vagy gazdaember nem veti át úgy a szűrt a vállán, mint a rómaiak a tógát. Ez a viselési mód már a ruhadarab alakját tekintve sem lehetséges.

A somogyi asszony fejlekötésekor a háromszögletű kontyot kikerüli, illetve szabadon hagyja a kendő. — A közölt rajzon az asszony fejdísze az eddigi kutatások alapján valószínűleg hibás. Hiszen a szegszárdi és sárközi viseletet ábrázoló képek is Ujházy Ferenc vázlatai alapján Jankó által fára rajzolás után kerültek metszésre. (Fametszetek.) Így művészi vagy technikai szempontok szerint változást szenvedhettek a hűség rovására.

A fehérmegyei népviselet jelzésű kép aláírásánál is Fehér-hegyi népviselet olvasandó (sajtóhiba). Ez a vidék Pozsony megyében (Kiskárpátok) van és vegyes nemzetiségű.

Benedek Rózsi azokból az ujságcikkekből merített, amelyek közeli rokonai az akkor kezdődő magyar népszínműveknek és nem mentesek bizonyos teátriális hatástól.

UBKA

TEA ÉS MAGYAR RUHABEMUTATÓ a Gellértszálloda helyiségeiben. A Missziós hölgyek nagy báljukat megelőzően egy hónappal, jan. 8-án, teával és magyar ruhabemutatóval egybekapcsolt ismerkedési estét rendeztek. A részvételre a m. kir. állami nőipariskolát és a Pántlika műtermet nyerték meg. Úgy a magyar ruha propagálásáról is jól ismert iskola, mint Tüdős Klára vezetése alatt álló Pántlika műterem érdekes magyar ruhakreációkat mutattak be nagy tetszés közepette. A magyar ízlés bizonyára meglátszott a bálban is.

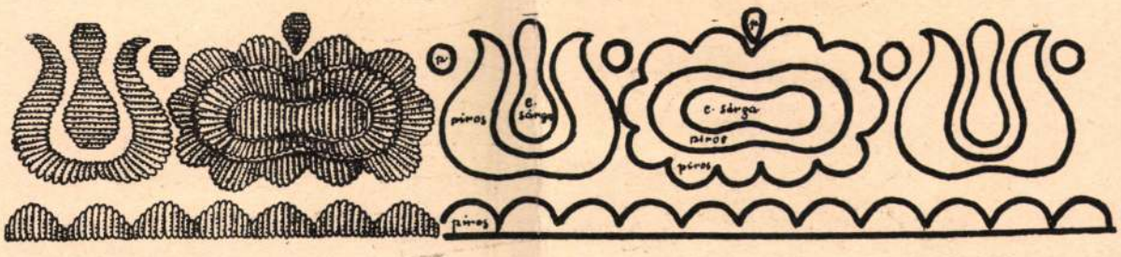

Pozsonymegyei kötény színes hímzésdísze. (Fehér alapon piros és citromsárga gyapjúfonállal hímezve. Grynaeusné Papp Emilia rajza.)

A szerkesztésért és kiadásért felelős: Szablya Frischauf Ferenc. 27.397. — Kir. Magy. Egyetemi Nyomda. (F.: Thiering Richárd.)

Magyaros női ruhák. Farnadi Ilona rajza.

Muskátli 1938.

(15) -16

Lépéssel

Magyaros ruhák. Farnadi Ilona tervei.

lépés

Munkás 1938.

Magyaros ruhák. Farnadi Ilona tervei.

Divatosabb fürdőhelyeken egymásután rendezik a nyári táncmulatságokat is, tehát a napnak harmadik szakában alkalmunk van magyaros ruhában megjelenni. A nyári estélyi ruhák anyaga lenge tüll, organdi batiszt, voil stb. tündérszép hatású kelmék, ezekből varrt ruhák olyanok, mintha mindegyik egy-egy csodaszép kinyilt virág lenne. Természetesen ezekhez az anyagokhoz kell hangolni himzés fajtáját és elhelyezését is, nehogy légies hatását megbontsa, hanem még inkább kiemelje azt. Így az ötödik képen lévő organdi ruhára, hosszúkás csíkban alkalmaztuk az egyébként tömör hatású irásos hímzést. Így egyáltalán nem teszi nehézkessé a ruhát, fehér-piros, sárga-kék, rozsaszín-fekete stb. színösszeállításban szép. Eredeti stilizált magyar ruha a hatodik modell. Piros selyem pruszliját piros, hosszú szalag fonja össze. A ruha fehér organdi vagy tüll, fodorral és piros farkasfogdíszítéssel.

FARNADI ILONA

MAI SZÁMUNK szúrt mintalapján található díszek:

1. Eredeti mezőkövesdi hímzés (matyó) párnalap díszítésére. A matyómintáknak ez a régebbi — nem sokszínű — alakja. Itt a legtöbb virág piros, csak egy-két virág közepén van fekete pont. Hímezhető 8-as vastagságú Mez piros és fekete gyöngyfonállal.

Ha valami körülmény amellett szól, hogy a párna ne piros, hanem kék legyen, úgy a virágok szírmait mint kék gyöngyfonállal a virágok legközepe, sárga Mez gyöngyfonállal hímezhető.

Hímzésmód laposöltés, vagy hamis laposöltés. Nagyobb felületű szirmokat nyolcasöltéssel kell hímezni.

2. Írásos terítő szegély- és csillagminta. Összeállította, vagyis tervezte Schick Iza. Készíthető fekete, vagy piros (306), esetleg kék (455-ös) Mez Cameza-fonállal. Hímezhető a fenti színű paplanfonállal is.

Magyaros női estélyi ruhák. Farnadi Ilona tervei.

-62 fordít
Muskátli
1938.
Képezzel

3. Tüllrátétes fehérnemű dísz (női nadrágminta, vagy női hálóing ujjadísze).

Mindig divatos és mindig tetszetős rátéthímzést már nem kell olvasóinknak külön méltatni. A bevagdalásoknál ne használjunk hegyes ollót, mert az már sok szép munkát tett tönkre azzal, hogy a tüllbe beleszaladt.

FARNADI ILONA mult számunkban leközölt ruhái. „Ruhák, Komplék, Kabátok". Ez a három ruhatípus jellemzi legjobban az idei tavaszi divatot. Sohasem volt még olyan sokoldalú, praktikus és fiatalos a divat, mint most.

Sokoldalú azért, mert minden divatos, amink csak van. Színes ruha, fekete kabáttal, fekete ruha világos pasztell színű gyapjú redingottal a legelegánsabb viselet. A meglévő kosztümkabátainkat, szoknyáinkat is csereberélhetjük, mert hiszen minél színesebben öltözik most valaki, 1938-as tavaszi-nyári divat előírása szerint, annál divatosabb, elegánsabb. Természetesen ez a színesség nem tarkaságot jelent, hanem igen is nagy művészetet, finom ízlést, diszkrét színérzéket. De a mai textilkelmékkel nem is lehet ízléstelenül öltözködni, oly végtelen színpompás, árnyalatos gyapjú és selyem kelméket gyártanak, hogy a legellentétesebb színek is finoman, jól hatnak egymás mellett.

Praktikus a divat azért, mert a szabása, vonala olyan, hogy bármilyen meglévő ruhánkat könnyen divatossá varázsolhatjuk. Vagy a régi ruhát ötletes, kedves apróságokkal vidámíthatjuk. Ilyenek például a kis hímzett gallér, öv stb. készletek, bolerók és kabátkák.

S nem utolsó sorban azért olyan szép a divat, mert fiatalos. A szabása, vonala, színe és az összhatása mind csak előnyös, a női szépséget még jobban kiemeli.

Ennyit az általános divatról! De most térjünk át a legújabb divatújdonságra, a „Magyaros ruhákra". A sikere kétségtelenül nagy, s talán azt is mondhatnánk, hogy már nem is újdonság, hiszen bárhová megyünk, utcán, színházban, társaságban, előadásokon, mindig felbukkan három-négy magyaros ruha. Valóban jól eső érzés ezeket látni, de álljunk csak meg egy pillanatra, s nézzük meg ezeket a ruhákat kissé közelebbről is. Örömünk kissé meghalványul, sokszor valami keserűség is eltölt, s rájövünk arra, hogy nem értenek meg bennünket. Ezek a ruhák nem magyarosak! Ezek valami félreértett hitvány utánzatok. Sokszor írtuk már itt le, hogy milyen is a modern magyaros ruha.

Csoportokra osztva, az 1. csoportba tartoznak a régi eredeti magyar díszruhák, a másodikba számítjuk a régi formákból, népviseletekből átalakított, a mai korba illő öltözékeket s a harmadik csoportba a teljesen divatos szabású, modern vonalú, de apró díszítéseiben magyaros ruhákat számítjuk.

Ebbe a csoportba számított ruhák a legnépszerűbbek, ezeket követi mindenki! De a legnagyobb hibát, a legszörnyűbb dolgokat is itt követik el. És pedig azzal, hogy mindenféle hitvány kivarrásokkal, applikációkkal bigyesztik tele a jó ruhát s mint akik jól végezték a dolgukat, büszkén viselik az ő eredeti magyaros ruháikat.

Hát igen, ez a szomorú, hogy ilyesmit csinálnak, de miért történik ez meg? Azért, mert sokan nem ismerik még mindig a mi gyönyörű népművészetünket! Azok, akik magyar díszítésű ruhát akarnak viselni, tessék előbb alaposan utána nézni, tanulmányozni a magyar népművészetet s eredetiben átvenni azokat a mi finom ízlésű magyar asszonyainktól! S aztán, ha azokat a hímzéseket alkalmazzuk magyaros ruháinkon, nyert ügyünk van s örömet szerzünk vele mindenkinek.

Ruhák leírása:

1. Eredeti zemplénmegyei ujjaska, modern néven bolerós kabátka sötét anyagból, világos szegélyezéssel, apró virághímzéssel, díszöltéssel.

2. Gyapjú, selyem vagy vászonruha sárközi hímzéssel.

3. Sötét szövetruha, fehér pikéből vagy filcből varrt, vagdalásos applikációval. (Kalotaszeg vidékéről való minta.)

4. Világos gyapjúruha, kabátkával, egyszínű sárközi hímzés, csikkal.

5. Sötét, gyapjú vagy selyem kabát világos díszítéssel, ezen sötét színű kalotaszegi írásos hímzést alkalmazunk.

6. Sötét komplé, filc vagy piké, vagdalásos applikációval.

7. Piszkos fehér színű gyapjú komplé, fekete posztó, szűrmintával.

Minden ruhához a megfelelő hímzésminta is mellékelve van.

FARNADI ILONA

A SZÉKESFEHÉRVÁRI TANÜGYI KIÁLLÍTÁS. Alig hinné az ember, hogy ezen a címen cikk jelenhet meg egy iparművészeti lapban. A kiállítás címe sejteti azt az iparművészeti szempontból is igen értékes tartalmat, amit ez a kiállítás elénk tárt.

A száraz statisztika olyan színes köntösbe öltözötten, olyan ötletesen jelent meg, hogy szinte a kiállítás kisugárzó hatásairól beszélhetünk.

Ezek a hatások elsősorban a pedagógusokat érintik és ihletik. Kinyílik előttük a szempontok hosszú sora. Megnyílik ezeken az ötletesen tálalt és gondolkozásra serkentő adatok szemlélete közben a tanító ember előtt a gyermeki lelket tanulmányozó módoknak és lehetőségeknek is jó néhánya; a külső okok lélekformáló hatása. A segítségre új módok ötlenek a tanítói szívbe és a levont következtetések gyakorlati haszna meggyorsítja az iskolák vezetőinek áldásos munkáját. Hiszen a tanítást elősegítő és gátló körülmények olyan szembeszökően mutatkoznak a kiállítás kapcsán.

A kiállítást látogató szülőkre és tanulókra is hatalmas hatással van a kiállítás. A szülők nagyobb bizalommal, a tanulók nagyobb bámulattal szemlélik ezentúl azt a munkát, amit az iskola a kultúra, a megélhetés, a fejlődés érdekében kifejt. Ezen a kiállításon a nevelést és nemcsak a kizárólagos tanítói, oktatói munkát látja a szülő — és ha eddig nem tette — alárendeli ezentúl az ő avult vagy kiforratlan módszereit és egyoldalú nevelési eszközeit az iskola komoly nevelési elveinek.

ujjnyi szélességben, a széle hurkolt. Volt aki városon üttette, de leginkább maguk írták a mintáját bájos naivsággal. Néha a fehér lyukas hímzés keveredik a színes töltött hímzéssel, s igen kedves mintákat alkot. Igénytelen kis jószág, de egyszerű mintái pompásan felhasználhatók tálcakendők, zsúrterítőcskék, tortakendők stb. díszítésére. És kiválóan alkalmasak a maguk egyszerűségében, könnyű voltánál fogva, iskolai kézimunkának.

Ne feledkezzünk meg tehát a magyar népművészet dús virágos mezejének ez egyszerű útszéli kisvirágáról sem, hanem szedjük ezt is csokorba, hogy ezzel is szebbé, változatosabbá tegyük nemzeti hímzésünket, büszkeségünket.

A „slingolt kiskendő" használata nagyon elterjedt, így nem volt még módomban egészen rendszeresen felkutatni mintáit. Annyit azonban máris megállapíthattam, hogy a világtól elzárt, módosabb lakosságú Borsodgeszten kompozíciója zártabb, jobban őrzi a népi hagyományokat, rajza egyszerűbb. Rokonságot mutat fel a délborsodi (borsodszemerei) hevesi (boldogi, pásztói) mintákkal. A kerek kendőn levő, lyuksorból alakított szívbe helyezett virágos ágacskát például kevés változtatással mindenütt feltaláltam. Nagyon kedves a másik mintacsoport is, amikor a négyszögletes kendőn a virágos ágat tojásdad formában veszi körül a lyuksor, s ugyanezen egy bájos naivsággal összefűzött szőlőfürtös inda fut végig belső szegély gyanánt lapos hímzéssel készítve, áttörés nélkül, de szintén fehér színben. — A harmadik kendő újra négyzetes, 35—40 cm átmérőjű. Egyszerű csillagalakú lyukacsos széldísszel, de átellenes sarkaiban más-más virágcsokorral. A csokor kompozíciója is egészen népies. — A színessel hímzett kerek kendőcske már a képzeletnek egy kicsit szabadabb megnyilvánulása. Hajlós ágon tulipántot, rózsát és nefelejcset ábrázol, s a cakkok kiképzése is gazdagabb. Érdekes, hogy míg a szélén levő mintát tiszta sötétkékkel varrta ki a készítője, a belső sort alkotó kis rózsabimbós csokrok zölddel és rózsaszínnel vannak hímezve.

Szilvásváradon az uradalom ad kenyeret a népnek. Más kézimunkáikon felfedezhető volt itt-ott az úrihímzések hatása, de 30—40 éves kiskendőiken alig. Mintáik nagyon egyszerűek, szinte primitívek, legérdekesebbnek találtam az ismert szőlőfürtnek egy különösebb felhasználását egy régi jegykendőn, ahol a három levélszerű lyukból mintegy csokor formálódik a szőlőfürt szárán.

Kisgyőr hegyközi falu, sziklás földje nem termékeny, de a felette lévő déli fekvésű mészkőhegy lejtőjén pompás, korai zamatos gyümölcs terem. Ezt hordja be a szegény nép a közeli városba, meg az erdei hóvirágot, szamócát, gombát stb. Nyáron bejár a hegyre szőlőmunkára, télen a városban szolgál a fiatal leány. Kiskendőin is meglátszik a várossal való gyakoribb érintkezés nyoma. Rajzban szabadabbak, változatosabbak, de nehezebb nyomon követni a kézimunkaüzletek, úri családoknál látott hímzések alakító hatását. Nagyon kedves a Borsod-Miskolci Múzeumban levő háromhárom borsócakkal díszített szélű kerek kendőcske, ágbogas csokraival. Reneszánsz hatást mutat falusi átdolgozásban a sötétkékkel kivarrott tulipános mintájú kerek kendőcske. Hurkolt széldíszébe teljes nevét belevarrta készítője, Barsi Etelka. Érdekesen keveredik némelyik példányon a lyukacsos fehérhímzés a színes, tarka laposhímzéssel.

SZABÓ IDA

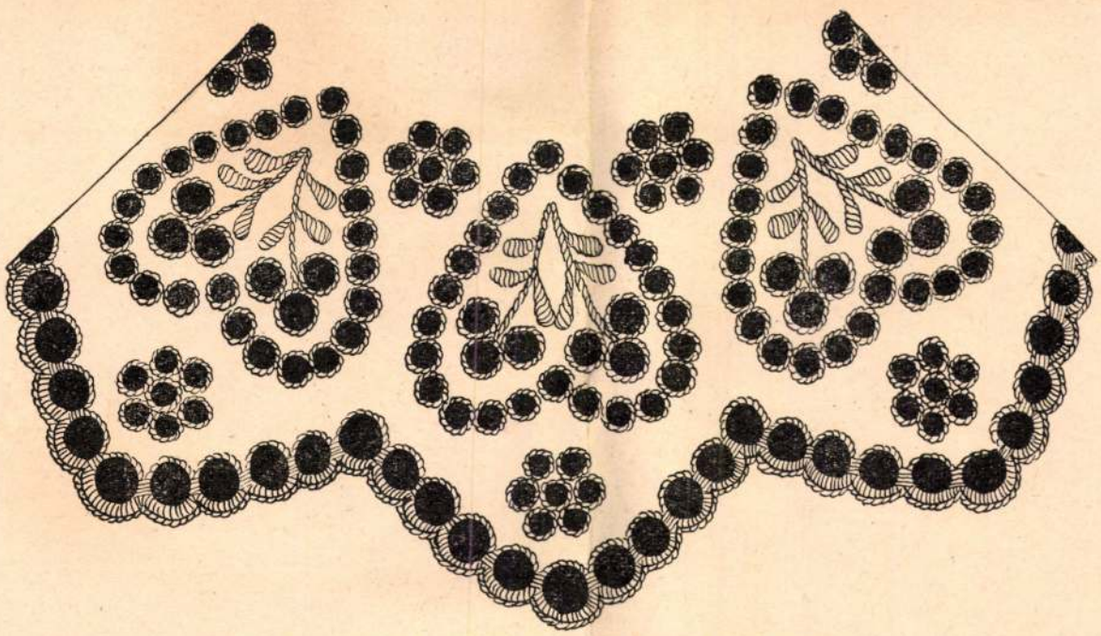

Borsodgeszti „Kiskendő" sarka. Szabó Ida gyüjtése és rajza.

Muskáli 1938. 98-99.

ŐSZI RUHÁK. Anyaguk nehezebb selyem, maroken, gyapjúzsorzsett finom puha szövet. Színük, bármilyen divatos pasztellszín lehet, azonkívül sötétkék, zöld, barna és fekete. Kétféle, pamutfonállal hímzett sárközi mintát alkalmazunk a különböző szabású ruhákra. Az 1. ruha dúsan ráncolt, nagyon divatos forma, minden anyagból és színben szép. A 2. ruha elgondolás kétféle anyagú, sötét hímzéssel a világosabb tónusú, esetleg fehér anyagon. Lehet azonban az öv- és gallérrész is sötét, akkor világos lesz a hímzés és a kis betét. A 3. forma alakításra kitűnő, de egyszínű is lehet az egész. A 4. ruhát külön kis boleró díszíti, ezt varrhatjuk ujjasra vagy anélkül is. Eredeti a hímzés elhelyezése. Ugyanezeket a sárközi mintákat ügyesen alkalmazhatjuk gyermekruhára is. Itt is az áll, ami a felnőtt ruhánál, kedvünk szerint vehetjük a ruhát egyszínű anyagban, vagy különösen alakítási megoldásnál úgy mint a terven van.(1.) Sötét szövet vagy bársony lehet a 2-ik ruha anyaga, ezt is divatos rácsolás díszítse. Mind a két hímzésminta szerepel a 3-ik ruhácskán, ezt is sötét bársonyból varrjuk. Nyárra világos selyemből is el-

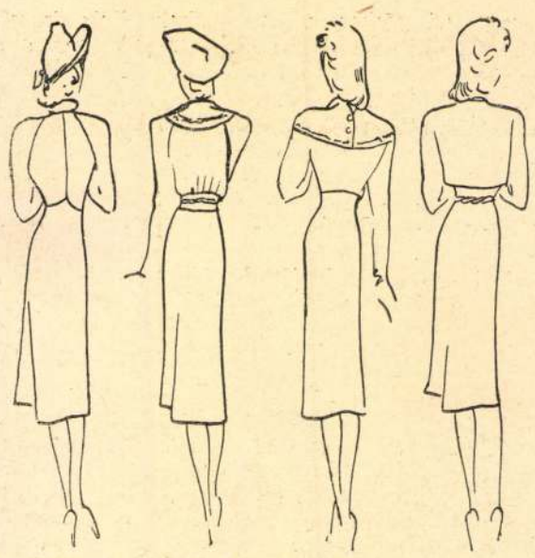

készíthetjük, ezek olyan formák, melyek mindig divatosak.

FÁRNÁDI ILONA

Őszi ruhák. Rajzolta: Farnadi Ilona.

• INNEN-ONNAN •

EREDETI SZURKÁLT MINTAÍVÜNK. Kézimunkázó kedves közönségünknek, polgári iskolákban, nőipariskolákban, leánygimnáziumokban, valamint líceumokban és tanítóképzőintézetekben oktató rajz- és kézimunka tanároknak szíves figyelmükbe ajánljuk ezeket a természetes nagyságban megrajzolt és kiszúrkált mintáinkat.

Tudjuk, hogy nagy hasznát veszi mindenki, aki a hamisítatlan magyar népművészetet, a magyar nép hímzést szereti és felhasználja.

A tantervek — nagyon helyesen — gondot fordítanak a magyar népi értékek terjesztésére. Nagy könnyebbség ha eredeti nagyságú rajzainkat veszik segítségül iskolai munkáknál is.

Leleményességük és szakértelmük helyes összeállításokat készíthetnek még belőlük, de ha így használják fel, helyeset és jót adnak a növendékeknek s rajtuk keresztül a magyar társadalomnak.

1. Eredeti torockói párna, vagy falvédődísz. Hímezhető házivászon, vagy duftin alapon Mez Volga kék- 759—760, piros- 306—548-as fonállal, vagy úgynevezett „paplan"-fonállal.

2. Szűrgallér 5—6 éves gyermek részére. Tervezte: Zách Emilia. Készíthető: Szövet vagy posztóalapon. Eredeti, ha úgynevezett „halina" anyagon készül. Színmagyarázat (Berliner) gyapjúszínkártya színezése szerint.

Z—1=1543	B—2=1660
Z—2=1544	P— =1648
Z—3=1545	S— =1637
Z—4=1531	K— =1671
B—1—1661	

3. Szűrkabát ujjadísze. Természetesen felhasználható könyvjelzőnek, könyvboríték díszének stb. Oldalrészmintáját és leírását a következő számunkban közöljük.

KÖNYVISMERTETÉS. Klaster, Ludwig: Siebenbürgisch-sächsische Nadelarbeiten. (Herausgegeben von L. Klaster, Jeanette Hedrich und Marie Wollman) (Verlag von Krafft & Drotleff) Hermannstadt. 1937; 18 oldal szöveg, 14 oldalon 129 ábra.

Az erdélyi szászok tűmunkáit akarják a szerzők egy füzetsorozat keretén belül a nagyközönséggel megismertetni. Ebben az elsőnek megjelent nagyon szép kiállítású füzetben az „írott", azaz szabadvonalú, kötetlen mintákkal és kivitelezési módjaival foglalkoznak. Bevezetésül a régi szász munkák jellegzetességeiek rövid áttekintését adják, kiemelve a minden népművészeti alkotásra általánosan jellemző anyagszerűséget. Nagyon helyesen kitérnek aztán a szerzők a városi ízlés, illetve a divat és divatlapoknak a nép ízlésére gyakorolt romboló hatására. Ez a romboló hatás a legkisebb faluba is eljutott és elrontotta, majdnem teljesen, például a szász szálánvarrott munkákat. A többi kézimunka is megoldásban sokszor anyagszerűtlenné és formamegoldásban stílszerűtlenné vált, amennyiben különösen a 80-as és 90-es évek naturális megoldásai felé hajlott. A szerzők főtörekvése, hogy a még felcsillanó régibb értékeket kiemelve, a nép ízlését helyes irányba vezessék. Ők azonban a 129 egész hímzésdarabot, illetve hímzésrészletet tartalamazó fényképanyagon már csak arról győzhetnek meg minket, hogy tiszteletreméltó törekvésük elérésére alkalmas anyagot már alig találtak. Legtöbb ősi jelleget őriz még a Beszterce-Naszód vidékéről való néhány lepedővég és asztalterítő, melyeken a díszek foltelhelyezése a használati darab összeállítását hangsúlyozza és technikája majd mindig a környező magyar mezőség népének technikájával (a láncöltéssel való folt-kitöltéssel) egyezik. Mintáik azonban korántsem olyan változatosak és erőteljesek, mint például a székiek munkái. Az öltözetdarabok közül a férfiingek jellegzetesek, mind összeállításra, mind díszítésükre nézve. A lenvászonra dolgozott tiszta fehér hímzésdíszek a múlt század második felében divatozó — általános városi ízlésnek megfelelő — áttöréses minták ismert előírása szerint készültek, minden különösebb helyi íz, vagy népi jelleg nélkül. Az úrasztalterítők szőlőfürtös, szőlőleveles, rózsás kézimunkalapokból átvett „Kränzchen"-jeinek stílusa erősen hatott a házi használati darabok — kötények, kendők, — díszére is, ezt az ábrák egész sora bizonyítja. A hímzésmódok leírásánál a szerzők tíz öltésfajtát ismertetnek; egyik-másik egészen köznapi öltésmódot érdemén felül is részletezik.

Nagyban emelné a füzet értékét és növelné a munka objektivitásába vetett hitet, ha a városi ízlésnek a szász nép ízlésére és ezen át a kézimunkára gyakorolt hatá:án kívül foglalkoznának a szerzők a szász szigeteket körülvevő magyar, illetve székely és oláh hatások és átvételek kérdésével is. (Dr. U. K. A.)

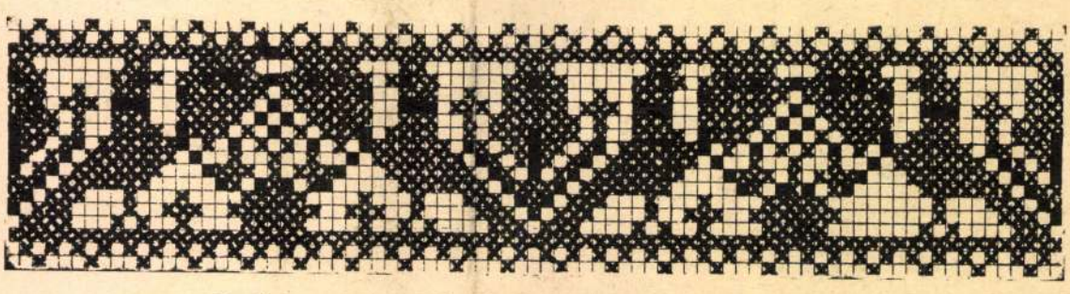

Tardi keresztszemes hímzés. U. Kerékgyártó Adrienne rajza.

A szerkesztésért és kiadásért felelős: vitéz Spolarich László. 29.056. — Kir. Magy. Egyetemi Nyomda. (F.: Thiering R.)

Télikabátok. Farnadi Ilona tervei.

8, (11) képpel

Miskolci
1940.

BARTHUS IRÉN RUHABEMUTATÓJA. 1940. január 24-én tartotta a pesti vigadó nagytermében Barthus Irén iparművésznő, az Iparművészeti Iskola szakelőadója szép és ízléses bemutatóját „Magyar öntudat a magyar nő öltözködésében" — címmel. Visszapillantva a multba, néhány keresetlen szóval vezette be előadását.

A „divat" már a rómaiaktól kezdve kimutatható. Minden nemzetnek megvolt a maga sajátos népi viselete, amely párhuzamban fejlődött a nemzet történelmével. Hazánkban 1800—1848-ban kialakult nemzeti öltözködés fejlődése, sajnos csak a mult század közepéig tarthatott. Ezt a magyar öntudatot visszatükröző ruházkodást a falvak közül is csak azok tudták megőrizni és folytatni, amelyek távol estek a városoktól.

Páris kezd diktálni. Teszi oly behízelgő varázszsal, hogy öt világrész asszonya felfigyel rá. — A felolvasó e kettőt akarja összeegyeztetni: „legyen szépségesen magyar, de párizsiasan sikkes." Ezt a gyönyörű törekvését igyekezte erősen alátámasztani az 50 darab bemutatásra került ruhával. Tervezőjük és készítőjük nem híve, a nagy tarkaságnak, a túl díszítettségnek, hanem a maga egyszerű finomságával igyekszik becsempészni a népművészet csodálatos remekeit, azok szeretetébe is, akik eddig nem voltak hívei.

Az a gondolat vezérli hogy szívesen, magyar öntudattal a lelkében öltse magára a divathölgy, a feltűnést kerülő középosztály leánya és asszonya.

Az ízléses nagy gonddal összeállított bemutatót — amelynek a budapesti sajtóban is nagy sikere volt — nagyszámú előkelő közönség nézte végig, sokat tapsolva és nem üres szívvel távozva a látottak után.

MÜLLERNÉ KONKOLY THEGE ILONA

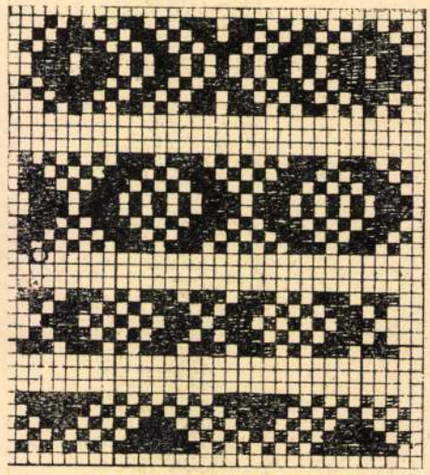

Zsubrika műhelyrajzok a kúnhegyesi háziipar munkáiból. G. Papp Emilia rajza.

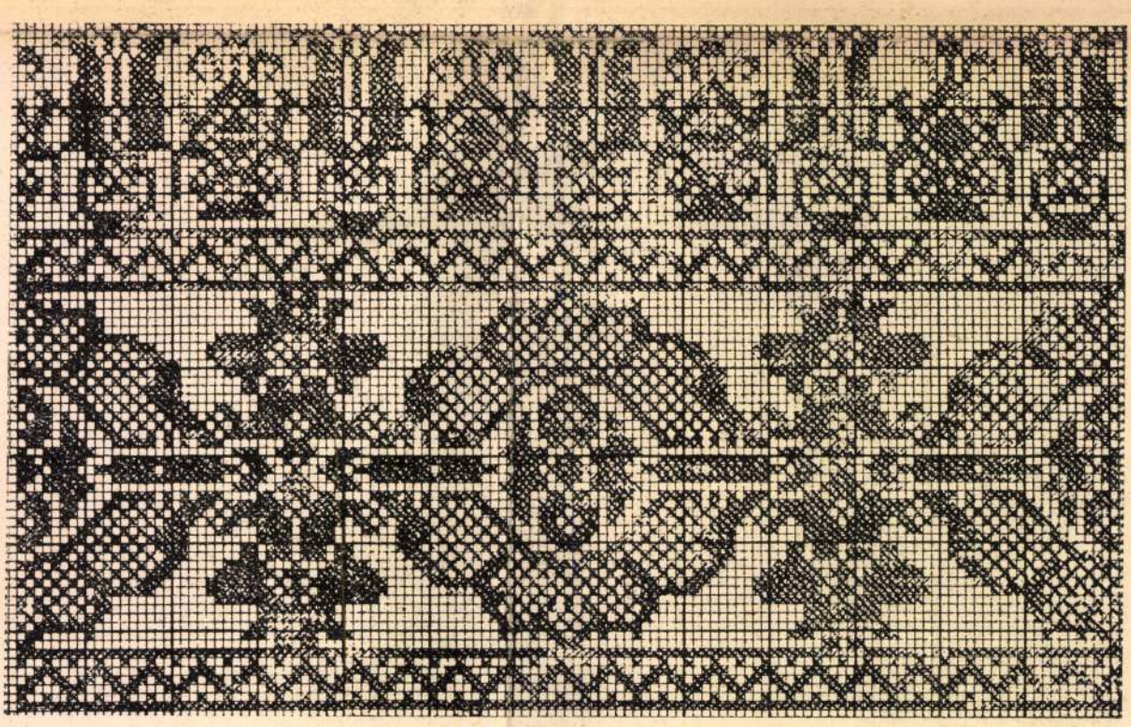

Keresztszemes minta felső Zemplénből. A „Nagykúnsági" Háziipar gyüjtése. G. Papp Emilia rajza.

A szerkesztésért és kiadásért felelős: vitéz Spolarich László. 33.121. — Kir. Magy. Egyetemi Nyomda. (F.: Thiering R.)

s magyar fökötőket viselnek. Ditsérendő példával ment elő maga a tekintetes Vice Ispánné asszony, T. Szemere Klára asszony, a ki a maga nagy böltsességéért s anyai nyelvének s azon irattatott könyveknek szeretetekért az egész Hazának tiszteletét megérdemli".

„T. Nógrád és más t. Vármegyékből is irják, hogy valamint a férfijak ugy a nagyobb rangu és böltseségü asszonyságok már a magok régi bőrökbe vissza buttak, s elhitették magokkal, hogy az egész Európa szemei előtt nem lehetnek ők soha derekasabb emberek, mintha mind öltözetek, mind nyelvök, mind szokások s erköltsökre nézve Magyarok maradnak."

„Komáromban a Nemes Bálokban mind a Férfijak, mind az Uri Asszonyságok tsupa Magyar ruhában jelennek meg, s ha a vitéz Hunyady s Mátyás feltámadnának, még ők is tapsolnának örömökben illy sok szép Magyarságnak egy helyben való szemlélésére.

Hogy a mi Magyar Asszonyságaink e ditséretes példát mindenütt követni fogják, s kivált pedig a Bálokban s egyéb Mulatságokban magyarul beszélleni nem szégyenlenek: ugy bé fogják gyógyitani a sebeket, mellyeket Hazánknak s Nemzetünknek okoztak, s még inkább elhitetik velünk, hogy ha Asszonnyal jött bé a világra a bün, a Szabadító is Asszonytól született."

A költők, irók mind lelkesen szegődtek a magyaros öltözködés szolgálatába. Rajnis Ferenc például a papi reverendát is magyaros szabású, zsinóros ruhává szerette volna formálni és maga mindig is ilyen öltönyt viselt. Dugonics András legnépszerűbb regényének „Etelkának" címlapján magyar ruhás leányka tekintett az olvasóra, akik a regénynyel együtt a magyaros Etelka nevet, meg Etelkának ruháját is egyre jobban szívükbe zárták.

BENEDEK RÓZSI

(Folytatása következik.)

• INNEN-ONNAN •

TÉLIKABÁTOK. A mai divatban minden vonal jó. A testhez szabott hátul bő kabát éppen olyan divatos, mint a széles vállú nagyon bő köpeny. A kosztümök kabáthosszúsága is változó. A magyaros jellegű kabátok dísze, főleg a zsinórozás, vagy nagyon diszkrét, sötét és tömör lapos hímzés. Anyagban, színben, sőt legtöbbször szabásban is az általános divat vonalait követjük. Így láthatjuk pl., hogy az 1. kabát abszolút divatos vonalú. Elől szorosan testhezálló, hátul pedig deréktól lefelé, bő harangszabás beállítása van. Gallérja persze fekete. Zsinórdisze eredeti, fonott kézimunka. A kalapdivatban erős magyaros hatást érezhetünk. Hölgyeink ugyancsak elirígyelték derék urasági kocsisaink szalagos pörge kis kalapját. Nem kevésbbé a hortobágyi csikósokét is. Ha már az Alföldnél tartunk, álljunk meg a 2-ik kabátnál is. Ez a szűrök, subák emlékét viseli. Anyaga puha szűrposztó, fekete vagy barna fésült bárányszőrmével, szűrhímzéssel. Ha fekete-fehér színben tartjuk, mint a rajz mutatja, sporthoz, téli üdülőhelyre való. Városban roppant feltűnő. De ha puha, meleg, barna színben készítjük, sötét hímzéssel és szőrmével, a legelegánsabb és legkülönlegesebb délutáni kabáttá válik.

A kosztüm reggeltől estig praktikus és elegáns. Fekete, durva szövésű szövetből készül, sok perzsa dísszel, muffal, zsinórdíszítéssel. Rövid, harangos aljjal szép.

FARNADI ILONA

CSILLAG LEÍRÁSA. Készíthető 80-as Mez horgolócérnából 12-es tűvel.

1. sor. 8 légszem; összefogjuk.
2. sor. 15 aprópálcika a karikába.
3. sor. 8 × 5 légszemes hurkok. Tehát minden második szembe szúrunk.
4. sor. 2 hosszúpálcika, 6 légszem, 2 hosszúpálcika egy hurokba; 2 hosszúpálcika 6 légszem stb. a következő hurokba stb.
5. sor. a hurokba 4 aprópálcika, 4 légszem, 4 aprópálcika következő hurokba szintén.

A csillagok összehorgolása az utolsó sor 4 légszemes hurokjánál történik, e négy légszem helyett ebben az esetben 1 légszemet horgolunk, most hozzáhorgoljuk a másik csillag kiálló hurokjához, ismét egy légszem s folytatjuk a csillag továbbhorgolását.

A csillagok közé ékelt kis összekötő csillagocska csak 3 sorból áll s ez a három sor ugyanaz, mint a nagycsillag első három sora. A harmadik sornál minden második hurkot rögtön hozzáhorgoljuk a megfelelő csillagokhoz.

Az elvarrás a kezdetnél úgy történik, hogy a szálat a második sorba rögtön belehorgoljuk. A végén, a befejezésnél, még egy légszemmel megtoldjuk megerősítés céljából s akkor a szálat elvágjuk s ezt tűvel a csillag szélén lehetőleg észrevétlenül elvarrjuk.

A terítőt csinálhatjuk tetszésszerinti nagyságúra, négyzetesre, vagy téglaalakúra.

MAI (2.) SZÁMUNK SZŰRTMINTA MELLÉKLETÉNEK TARTALMA.

1. Mezőségi vőfélykendő széldísze, dr. Kerékgyártó Adrienne gyüjtéséből. Készíthető vörös fejtővel, vagy Mez Volga fonállal. Minden levél és virág sűrűn bedolgozva készül.
2. Rimóci kötény-hímzés. Házivászon, vagy lenvászon alapon mutatós terítő dísz. Piros és kék Mez Volga fonállal készül.
3. Eredeti karádi párna minta. Hímzéshez 30-as számú Mez Cameza fonalat használhatunk.
4. Matyó ingről való kézelő. Rajzolta Fries Erzsébet tanár. Felhasználható ruhadísznek. Színe kék és piros. Hímezhető jól mosható Mez Cameza fonállal.
5. Torockói csík. Hímezhető Mez Volga fonállal.

MUSKÁTLI

MAGYAR KÉZIMUNKAUJSÁG

A MAGYAR IPARMŰVÉSZET HÁZIIPARI MELLÉKLETE. SZERKESZTI VITÉZ SPOLARICH LÁSZLÓ, A MAGY. KIR. ÁLL. NŐIPARISKOLA IGAZGATÓJA

SZÁZÖTVEN ÉVE...

I.

Mária Terézia asszonyi tapintattal, ravaszkodással édesgette a magyar főurakat Bécsbe. Ott azután levetették magyar ruhájukat, viseletben és viselkedésben az udvar szokásaihoz alkalmazkodtak, mint egész Európa, ők is párisi módi szerint éltek, öltözködtek. Azután meghalt a királyné, akit minden magyar kicsit édesanyjának tekintett és jött II. József reformjaival, amik nyiltan szálltak szembe a magyarság minden szent, ősi hagyományával. Tíz évig elkeseredetten küzdött egymás ellen uralkodó és nemzet és mert a veszély órájában a magyarság mindig rátalál önmagára, összefog és úgy küzd életéért, jogaiért, a küzdelemben a nemzet maradt győztes. A Szent Koronát visszahozták Magyarországba, hogy a hagyományok szerint tegyék az új király fejére. A korona hazahozatala a magyarság életének egyik legszebb diadalmenete volt, amikor először viselt tüntetően magyaros ruhát az egész nemzet.

Kazinczy Ferenc a „Pályám emlékezeté"-ben így ír a dicsőséges napokról, amikor a koronát váró nemzet újra magyar ruhát öltött. Rókatorkos zöld mentében, veres nadrágban, dolmánnyal, kezükben buzogánnyal jelentek meg a Koronát kísérő, váró bandériumok tagjai.

„A nadrágocskák, hacukák, libernyákok egyszerre tűntek el. Gombkötőink nem győzték verni az arany zsinórt, sujtást, kreppin rojtokat, paszomántot. S Erdélyben, hol minden aranyfonal elfogyott, Kassáról mene a kalpagrojt és mentekötő, s nem póstaszekeren, hanem hogy négy nap alatt már vehessék, a leveleket hordó postán. Lobogott a Zrinyi kucsmája minden fejen, pipacsszín posztóból, fekete magyar bárány prémjével, s ennél eszesebb fejfedőnk nem lehete, mert legolcsóbb volt és legalkalmasabb; lobogott a kócsagtoll a nyusztos kalpagokon s prémet növete szája felett minden.

Az asszonyi nem vetélkedék a mienkkel, a nemzetiség külső jelenségeinek viselésében s a párisi lipántok helyett asszonyságaink fekete csipkés kontyokat vevének fel, leányaink pártákat, s derekaikat vállakba szoríták, s köténynt kötöttek. A gazdagok nyakokon, mellökön, karjaikon kívül még kötényeiket is elhintették gyöngyfüzéreikkel s aranyláncaikkal, posztóból varatták zöld mentéiket s veres szoknyáikat s fekete bársony csákócskákat nyomtak fejeikre. Csak az a hijja volt, hogy kardot is kössenek."

De nemcsak a magyar urak magyaros öltözködéséről emlékszik meg Kazinczy, az események hűséges krónikása. „Ferentz, Ferdinánd főhertzegeknek, és Albert hertzegnek mind kalpagjaik, mind kellemetes izzel készült magyar köntöseik, mind paripáik ollyanok voltak, mellyeken a nézőknek nem tsak szemeik, hanem képzelődéseik is megállhattak!" írja Lipót király koronázási ünnepélyéről.

Az ujságok a legnagyobb lelkesedéssel foglalkoztak a magyaros öltözködéssel, emlékeztek meg a magyar ruhák minden térfoglalásáról. A Mindenes Gyüjtemény cikket ír 1790-ben az antik, majd a magyaros ruháról.

Előbb leírja az antik ruhát, majd így folytatja: „Rendes és kellemetes vitézi öltözet lehetett.

De vallyon a Magyar vitézi öltözet nem ábrázolhatna-é egy illy Héronét? Sőt sokkal betsesebbet, a mint volt szerentsénk a Sz. Magyar Koronának Bétsből lett által költöztetése alkalmatosságával illy Vitézneket tisztelni: melly annál nagyobb vigasztalására szolgálhat az el-fajuláson megszomorodott Hazának, hogy azok fő-rendbeli Hérónék voltak, mert igy reménylhető, hogy a Nemes példától fel-indulván az alatsonyabb rendbéliek is, már egyszer kárhoztassák a Magyar szivnek olly gyülölséges majmoskodását, s igy vitézeink, — kiknek sziveken az illy Szépek példája természet szerint könnyen fog — meg győződjenek s le tegyék az idegen alakot."

Ugyanennek a lapnak egy másik tudósítása a magyaros öltözködésről. „Egy Pest vármegyéből vett Tudósítás Summája. Hála legyen az Egeknek! mihelyt a Korona leérkezett, a nagyobb rangu és nemesebb szivü Dámák s Kis asszonyok mind Magyarosan kezdenek itt járni, s tsak némelly alább való rendüek viselik még a bóbitát, s kiknek nints semmi más érdemek, mellyel magokat megkülönböztethetnék, hanem ha fejüket poltzolják, vagy pedig nints tehetségekben, hogy egy aranyos főkötőt vagy egy gyöngyös pártát tsináltathatnának."

„T. Szabolts Vármegyéből tudósitattunk, hogy ott az Uri Asszonyságok a bóbitát mind elhányták,

Tavaszi magyaros ruhák. Tervezte Farnadi Ilona.

20-(21) képekkel

Muskátli

1940

AZ IPARI TANFOLYAMOK ORSZÁGOS VEZETŐSÉGE A M. KIR. VALLÁS- ÉS KOZOKTATÁSÜGYI MINISZTER megbízásából kiadta Ipari Szakkönyvtár sorozatában 39—41. kötetként a női Divatipari szakrajzok és Díszítőrajzok Példatára című művet. A 246 oldalas könyvecskének a legnagyobb része rajz, mintegy 146 fehérnemű, felsőruha és fűző szabásrajz és díszítőrajz teszi a munkát különösen vonzóvá.

A cél iparosok és iskolák szakrajzainak, munkáinak megkönnyítése. Példatár, amit a tanítással foglalkozók és az iparosok egyaránt jól, haszonnal forgathatnak. Az ára is mutatja a közoktatási kormányzat nagy áldozatkészségét, mert ez a tartalmas vaskos könyvecske mindössze 1.50 P,

A munkát összeállították: Vitéz Spolarich László a budapesti m. kir. áll. leányközépiskola igazgatójának vezetésével Kasenszky Margit, Király Etelka, Müllerné Konkoly Thege Ilona és Fries Erzsébet.

ÁLLAMI IPARI LEÁNYKÖZÉPISKOLA. Az 1939/40. tanévben megnyílt Budapesten a VIII., Rákóczi-tér 4. sz. alatt a négyévfolyamú Állami Ipari Leányközépiskola első osztálya.

Az új leányközépiskola célkitűzéseiben, valamint tárgyfelosztásában is gondoskodik dolgozó nők élethivatásának megfelelő jövő családszolgálati és háztartási ismeretek oktatásáról.

Általános műveltség tekintetében megadja mindazt a növendékeknek, ami az általános nemzeti műveltséghez szükséges. Szakképzést nyujt, művelt és szakmájukban kitűnően felkészült vezető iparosnőket nevel.

Emellett visszavezeti a leányokat alaphivatásukhoz, a családi élethez, megtanítva őket a család egészségének gondozására, a gyermeknevelés tudományára és a háztartás vezetésére.

Kötelező tantárgyak: hittan, magyar, történelem, számolási-, természettani, vegyi ismeretek, művészet és viselettörténet, anyagismeret, díszítőrajz, szabásrajz, fehérnemű- és ruhavarrás, mosos-vasalás, háztartástan és család- és egészségvédelem, testnevelés, ének tetszés szerint választható idegen nyelv.

A növendékek az iskolában saját használatukra készítik a szebbnél-szebb kézimunkákat, fehérneműeket és felsőruhákat. Barátságos tantermekben, jól felszerelt varróműhelyekben, mosó- és vasaló termekben, tiszta-mintaszerű konyhában dolgoznak. Testnevelési órák után pompásan felszerelt zuhanyfürdők állanak rendelkezésünkre.

Az iskola négy évfolyamának elvégzése után a növendék érettségi vizsgálatot tesz. Az érettségi bizonyítvány képesít mindazokra az állásokra és tisztségekre, amelyek elnyeréséhez középiskolai érettségi bizonyítvány szükséges. — Képesít továbbá gazdasági szaktanárképző intézetben és egyéb szakfőiskolákon folytatandó tanulmányokra. — Az iskola ezenfelül fehérnemű- és nőiruhavarrásból szakképzést nyujt, s ezzel növendékeinek kenyérkereseti lehetőségeket is teremt.

Az iskolát 1938. évi XIII. t.-c. alapján a m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszter 63.833/1939. v. 2. sz. rendeletével létesítette.

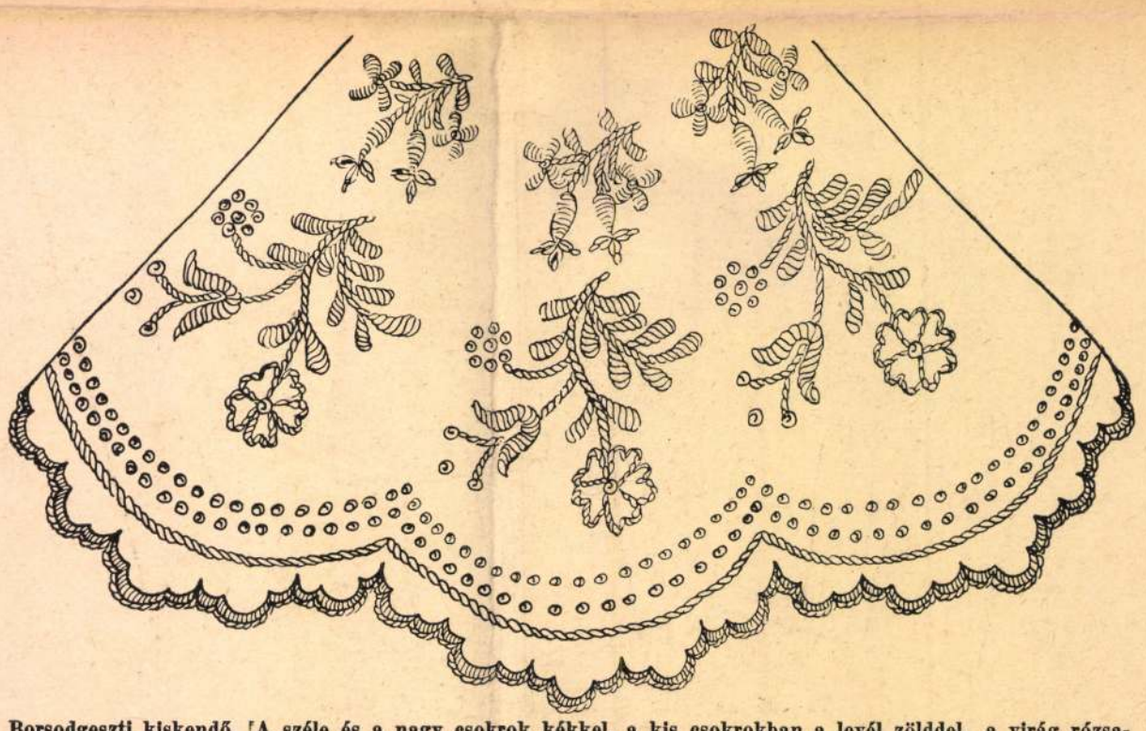

Borsodgeszti kiskendő. A széle és a nagy csokrok kékkel, a kis csokrokban a levél zölddel, a virág rózsaszínnel van kivarrva. Szabó Ida gyűjtése és rajza.

A szerkesztésért és kiadásért felelős: vitéz Spolarich László. 33.386. Kir. Magy. Egyetemi Nyomda. (F.: Thiering R.)

NŐIPARISKOLÁK DIVATBEMUTATÓJA. Az Egyesült Női Tábor asszonyhetének keretében március 9-én zajlott le a pesti Vigadó nagytermében egy kb. háromszáz ruhás divatbemutató. Résztvettek benne a m. kir. áll. nőiparis kolán kívül a székesfőváros nőiparis kolái, sőt nagyon sok érdekes ruhával a debreceni városi nőiparis kola is.

A nagy és lelkes közönség élénk tapssal adott érdeklődésének kifejezést. Bizonyára felejthetetlen emléke volt a három órán át tartó bemutató a magyar és magyaros ruhák iránt érdeklődőknek, vidékieknek és pestieknek egyaránt.

Megszoktuk a nőiparis kolák hazafias tevékenységét, s jól tudjuk, hogy leghamarabb léptek ki a magyar viselet népszerűsítésével a nyilvánosság elé, — mégis jólesik feljegyeznünk, hogy azok az iskolák is, amelyek eddig nem szívesen szerepeltek, szép kezdősebességgel vettek részt a bemutatón.

Külön dícséret illeti meg a debreceni iskolát, a szűrhímzés díszű sok szép ruháért, az áldozatkészségért és a szép eredményért.

Ezzel a szerepléssel a debreceni iskola megmutatta, hogy még nehezebb viszonyok között is, ha jó a vezetés és a szaktanítás, versenyképes tud egy vidéki iskola lenni a budapestiekkel. A budapesti kitűnő tanerők mellé méltón csatlakozik Oláh Irma neve. Ruháit a jó szabás és a jó ízlés jellemzi.

INGYENES SZÚRT MINTA MELLÉKLETÜNK tartalmaz egy eredeti „hövelyi" hímzésmintát. Az üresen hagyott — néhol kereszttel megjelölt — körformákba pókozást teszünk. A terítő alapanyaga vékony „organdi". Hímzéséhez 35—40-es számú Mez Cameza fonalat használjunk. A pókozáshoz 100-as csipkevarró cérnát. A mintalap második rajza eredeti matyó hímzés. Dr. Kerékgyártó Adrienne tanár gyüjtése. Az uralkodó szín a vörös. (306-os Mez.) Tarkítja a vöröset a virágok narancssárga szeme (431. számú) és középkék nehány virág közepe, illetve széle. — (524-es Mez színszám.) A minta szép változatos. Csíknak, terítőszegélynek, függönydísznek egyaránt alkalmas.

TAVASZI MAGYAROS RUHÁK LEÍRÁSA 1. Fekete, borvörös vagy sötétkék gyapjú zsorzsett ruha a rimóci férfi mellény mintájára, fehér zsorzsett zubbonnyal.

2. Galamb szürke szövetruha piros, kék vagy zöld árnyalatokban tartott szűr hímzéssel és pántokkal. Nyárra fehér vászonból szabjuk piros (rüzs) pánt dísszel és pamut hímzéssel. Csont „villám" zárral csukódik. Szűrgallérja dúsan hímzett.

3. Selyemből, könnyű szövetből egyaránt igen szép. Dísze lehet nemez rátét vagy sűrű sárközi hímzés is, világos alapon. Nyárra fehér gyöngyvászonból varrjuk, piros buzsáki vagdalásos hímzéssel díszítve.

4. Könnyű szövetruha sugár plisszébe rakott aljal. Világos vagy sötét színben egyaránt kedves. Gallérját és nagy zsebét színes matyó, szűr, sárközi vagy rátétes munkával díszíthetjük.

5. Középkék szövetruha fehér sárközi virághímzéssel. fehér muszlin betéttel.

6. Szűrkabát fehér halinából fekete, sötétkék vagy vörös nemez rátéttel. A szoknya a rátét színével egyezzék.

7. Délutáni köpeny puha szövetből, zsinór, írásos vagy nyitraszerdahelyi lapos hímzéssel díszítve. Színe lehet (szürke-kék)-szürke-piros vagy fekete. Drapp-barna stb.

8. Bármilyen színű selyem vagy szövet délutáni ruha keskeny sárközi vagy írásos szegély dísszel és szalag befűzéssel.

FARNADI ILONA

DIVATBEMUTATÓ A GELLÉRTBEN. Nem hiába tavasztváró időt élünk még mindig, — a divatbemutatók ideje egyre tart. — Az Egyesült Női Tábor női ruhabemutatóval egybekötött teát rendezett a Gellért-szálló termeiben vasárnap, f. hó 10-én.

A hölgyeket mindig érdekelte az öltözködés és természetes, hogy a Gellértben is sikerülnie kellett a bemutatónak.

Nagyon jó ízléssel összeválogatott ruhák felett megindult bíráló csevegés sok nézetet, fogalmat tisztázott. Reméljük, hogy a szabóiparosság is hasznát látja a bemutatónak. Magyar ruha és párizsi ruha rendeléseket kap tavaszra-nyárra.

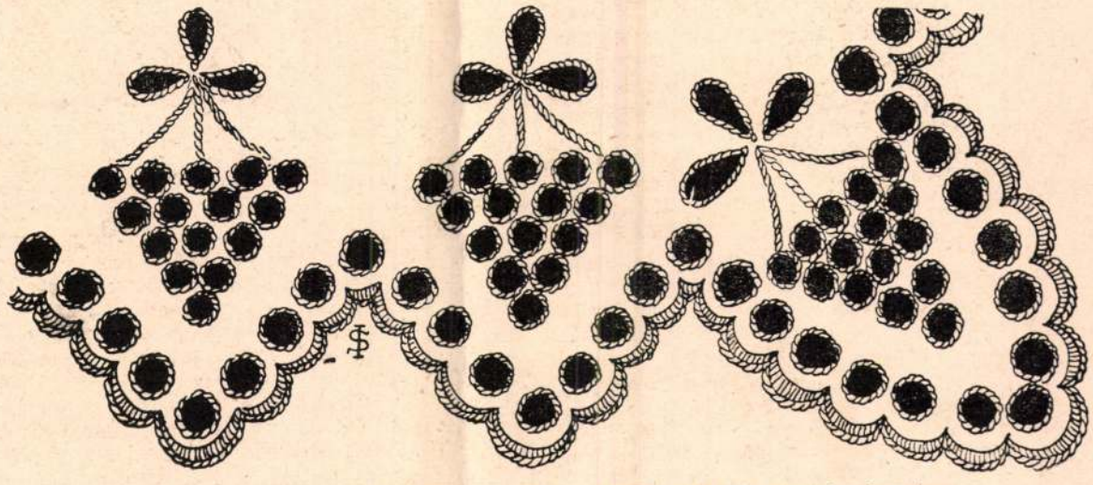

Szilvásváradi régi jegykendő. „A szőlőgerezdes". Szabó Ida gyüjtése és rajza.

• GONDOLATOK* •

MAGYAR KERESZTELŐ KÉSZLET. A családvédelem szolgálatában jó szokásokat kell meghonosítanunk. Ilyen jó szokás a hagyománytisztelet megerősítése. Menyasszonyok, fiatal asszonyok gondoljanak az új emberpalántára. Vegyék azt körül a szeretet látható jeleivel is. Gondoljon minden fiatal anya, fiatalasszony arra, hogy ő egy-egy nemzedéknek, családnak lehet az anyja vagy nagy nemzetségnek törzs anyja.

Ápolják a gyermekáldás nemzetmentő, nemzeterősítő gondolatát, erejét.

Szép szokásnak látom, ha egy-egy szépen elkészített, fínom anyagból készült keresztelőpólya, kis főkötő — ingecske, aminek magyar népi hímmel kell díszesnek lenni, — öröklődne anyáról leányra nemzedékeken keresztül.

Legyen az a babakelengye értékes ereklyéje a családnak. Legyen az olyan szép és olyan magyar, hogy minden családtag büszkén mutogassa és mondhassa „engem ebben kereszteltek, anyámat és nagyanyámat is ebben az ingecskében, ebben a pólyában keresztelték."

Nekem különös örömömre szolgált, hogy gyermekeimet abban a keresztelői felszerelésben keresztelték, amiben a nagyanyámat. A hugom őrzi féltő gonddal az értékes csipkés fínomságokat. Hagyomány nálunk ezekben keresztelteti az újszülötteket.

Most, hogy a m. kir. állami nőipariskolában látom ezeket a szép magyar hímzéssel díszített keresztelő pólyákat, rékliket — kis főkötőket, szeretném, ha nemcsak minden növendék készítene a kis jövő családja számára áhitatos szívvel egy-egy ilyen készletet, hanem a haza gondolkodó közönségének minden leánya férjhezmenetele előtt elkészülne így is a családanyai, nemzetségtörzs-anyai szent hivatásra.

Higgyék el nekem, sok jó, szerető gondolatot, érzést hímez bele a leány a munkájával ebbe a családi ereklyetárgyba. — Talán már megérjük azt az időt, amikor világkatasztrófák nem a magyar nemzet feje felett, nem a nemzet testét feldúlva zajlanak le, a Mindenható nyugalmasabb ezer esztendőt enged nekünk. Megengedi, hogy a magyar család megerősödésére, szaporodására a hagyományok szépségével feldíszített otthonok viruljanak. Ezekben az otthonokban a magyar nép hímzés virágai, csipkéi a gyermek, az új nemzedék jó ízlését hivatottak megalapozni, fejleszteni.

A „MUSKÁTLI" nemcsak a kézimunkázó nőnek, hanem az iskolai kézimunka oktatásnak is segítséget akar nyujtani. Ezért szívesen foglalkozik mindazokkal a kérdésekkel, amelyek a kézimunka vagy a kézimunkával kapcsolatos rajz oktatásával összefügg. — Komoly segítséget mindig csak a tanítás közben felmerült kívánalmak megvitatásával nyujthatunk.

Tervbe vettük még, a szűkre szabott hely lehetőségei mellett is, kisebb népiskolai és polgári iskolai, valamint a leánygimnáziumokban előírt női kézimunka tanításának megkönnyítésére a kis hímzésminták leírását, közlését. Kérünk tehát a kézimunkát tanító tanerőktől nehány adatot arra, hogy mennyi időt lehet az egyes kézimunka ágakkal az iskolafajták valamelyikénél fordítani. Mik az anyagbeszerzésnél felmerülő kívánságok, nehézségek.

Sok tanerő nem szereti — s ebben van is valami — ha minden növendéke ugyanazt a mintát készíti el a kézimunkaórák alatt. Az egészen egyforma mintának az előkeresése sokkal kevesebb időbe kerül, mintha minden növendék számára ugyanabból a hímzésfajtából más-más mintát kell előkészítenie. Az elbírálásnál is lényegesen könnyebb az összehasonlítás és a megítélés. A tanerőnek azonban különböző képességű növendékekkel kell számolnia. Az egyik hamarabb lesz kész a megszabott idő alatt a feladatával, mint a másik. — Lesznek tehát olyanok is, akik egyáltalában nem fejezik be a feladatot; mások meg a kijelölt óra letelte előtt lesznek azzal készen. — Gondoskodnia kell tehát a kézimunkatanítónőnek különböző sűrűségű, terjedelmű vagyis mintájú darabok előkészítéséről. Ezt a tanítói munkát szeretnénk minden esetben megkönnyíteni, mert ez egyike a súlyos iskolánkívüli iskolai munkának, utánajárásnak, szaladgálásnak, kiszámításnak, rajzolásnak, átmásolásnak stb.

Ezzel a párhuzamos példatárral eléri a tanerő, hogy befejezetlen kedvrontó darabok nem kerülnek a növendékeihez, s a tanulók változatlan érdeklődéssel nem csupán egy mintát, hanem egy kézimunka fajtának több változatát ismerik meg. Ez maga szélesíti látókörüket, gazdagítja formakincsüket, fejleszti tudásukat és ízlésüket. A tanítónő pedig a nagyon is kiadagolt elvégezni valót valóban el is tudja végezni a munkára szánt időben.

* Ezt a rovatot a közönség számára nyítottuk. E rovat révén akarjuk a közönséget a szerkesztőséggel, s egymással közelebb hozni: — GONDOLATOK kellenek, amelyek megvalósításával előbbre visszük a magyar népi hímzések alapján készülő magyar női kézimunka és háziipar ügyét. Szerk.

• INNEN-ONNAN •

GEORGI ILONA székesfővárosi tanárnő tartott március 4-én d. u. 6 órai kezdettel érdekes előadást a magyar női viselet nemzetnevelő hatásairól, nemzetgazdasági értékeiről. A keresztény községi pártban tartott szabad előadást a Sziget-utcai fővárosi nőipariskolában készült csinos ruhában felöltöztetett leánykák ruhabemutatóval élénkítették. Kedves nyári ruha megoldásokat és öltésdíszeknek strandtáskákon való igen tanulságos és ötletes felhasználását láttuk az előadáson. Ez utóbbiakat egy most nemrég megnyilt vidéki nőipariskola — a bácsalmási — bocsátotta a lelkes előadónő rendelkezésére. Az előadás hozzájárult a magyar ízű ruhák terjedéséhez, hiszen úgy az előadónő, mint iskolája a magyar női ruhadivat derék harcosa.

vatta- vagy fonalsteppeléssel díszítik. Ezek a géppel készülő mértani díszek reliefszerűen kidomborodva, elevenné teszik a párna felületét, de mégsem válik az túlcifrává. Ugyanilyen egyszerű — mondhatni klasszikus — díszítőeljárással készülnek asztalterítők, testmelegítők s egyéb használati textiliák is a lakásberendezés számára. Egyes vidékeken az iparművésznők ilyesfajta mintadarabjait háziiparilag tömegesen állítják elő.

ERDÉLYI DIVAT. Erdély a visszatérése óta nemcsakdivatos lett, hanem a női divatba számottevőszépségelemeket is iktatott. Az újabb divatbemutatókon a magyaros ruhadivat sok erdélyi, főleg népművészeti díszítménnyel gazdagszik. Elsősorban persze Kalotaszeg írásos hímzései nyujtanak erre bőséges lehetőséget. A fekete és a piros hímzés éppen a varrottasokon oly bőséggel borítja el az alapanyagot, hogy annak színe alig látszik ki a hímzés alól. A mostani erdélyi ruhadivat ezért csak mértékkel alkalmazza e díszítést, főleg a ruhának testvonalát hangsúlyozó helyein: a galléron, a kézelőkön, az övön, a szegélyeknél, szóval a funkció kiemelésére. Az erdélyi „anyagok" közül ötletes módon használják fel a „Halinát", ezt az erős nemezposztót, amelyből köpenyeket készítenek, valamint a báránybőrt, az olcsó és jó kabátkák népies anyagát. Természetesen mindenütt a kézimunkáknak és az élénk, de kellemes színharmóniákban tartott hímzéseknek kell az alaphangot megütniök.

HÁZIIPAR ÉRDEKÉBEN. Városaink, vidéki iparfelügyelőségeink és egyesületeink helyes ösztönnel szervezik a téli munkatanfolyamokat, hogy az idei nehéz viszonyok közt különösen fontos szociális tevékenységet fenntarthassák. Így magában Baranya-megyében, mely családvédelmi tekintetben eddig is mintavármegye volt, 40—50 tanfolyamot rendeznek, főleg hánes- és kuloricalevélfonatok, gyékények, papucsok stb. készítésére. Erre a célra Pécsett munkamesternőket képeznek ki, akik a szövés-fonáson kívül a csipkeverést is megtanulják. A soproni evangélikus nőegylet oltárterítős mintakönyvet készít a vidéki nőegyesületek részére, hogy annak szétküldött pédányainy omán magyar motívumokat vigyenek úgy a városi, mint a falusi templomok oltárterítőibe. Idegenforgalom szempontjából fontos volna a vidéki népművészeti vasútállomásoknak díszesebb mezbe való öltöztetése, amint azt a Kalocsai állomással tette a MÁV. Erre nézve is megtették a kezdeményező lépéseket. Szegeden pedig a papucskészítő iparosok indítottak mozgalmat egy „papucsház" felállítására, ami ugyancsak idegenforgalmi látványosságszámba menne.

A mai számunk ingyenes szúrt minta mellékletén található eredeti nagyságú minták. 1. Székelyhimzés. — Eredetije a kolozsvári Székely Múzeumban. Rajzolta: Fries Erzsébet tanár. Felhasználható párna mintának, de nagyvonalúságánál és dekoratív hatásánál fogva függöny, ágyterítő díszítésére is alkalmas. — Hímezhető Mez Volga fonállal. 2. Székely-hímzésű terítő dísz. Rajzolta: Fries Erzsébet tanár. — Hímezhető Mez Volga fonállal. 3. Martosi fejkendő dísze. Fehér vászon alapra piros „ruzs" rátéttel készül.

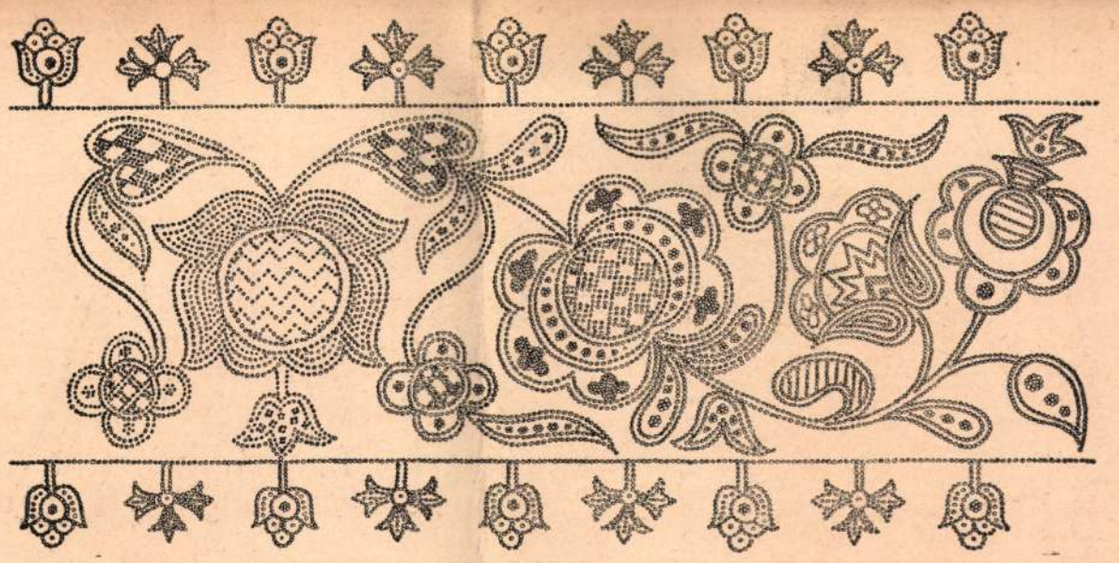

Uri hímzés. Koródyné Szabó Ida rajza (Borsod—Miskolci Múzeum).

A szerkesztésért és kiadásért felelős: vitéz Spolarich László. 35.776. — Kir. Magy. Egyetemi Nyomda. (F.: Thiering R.)

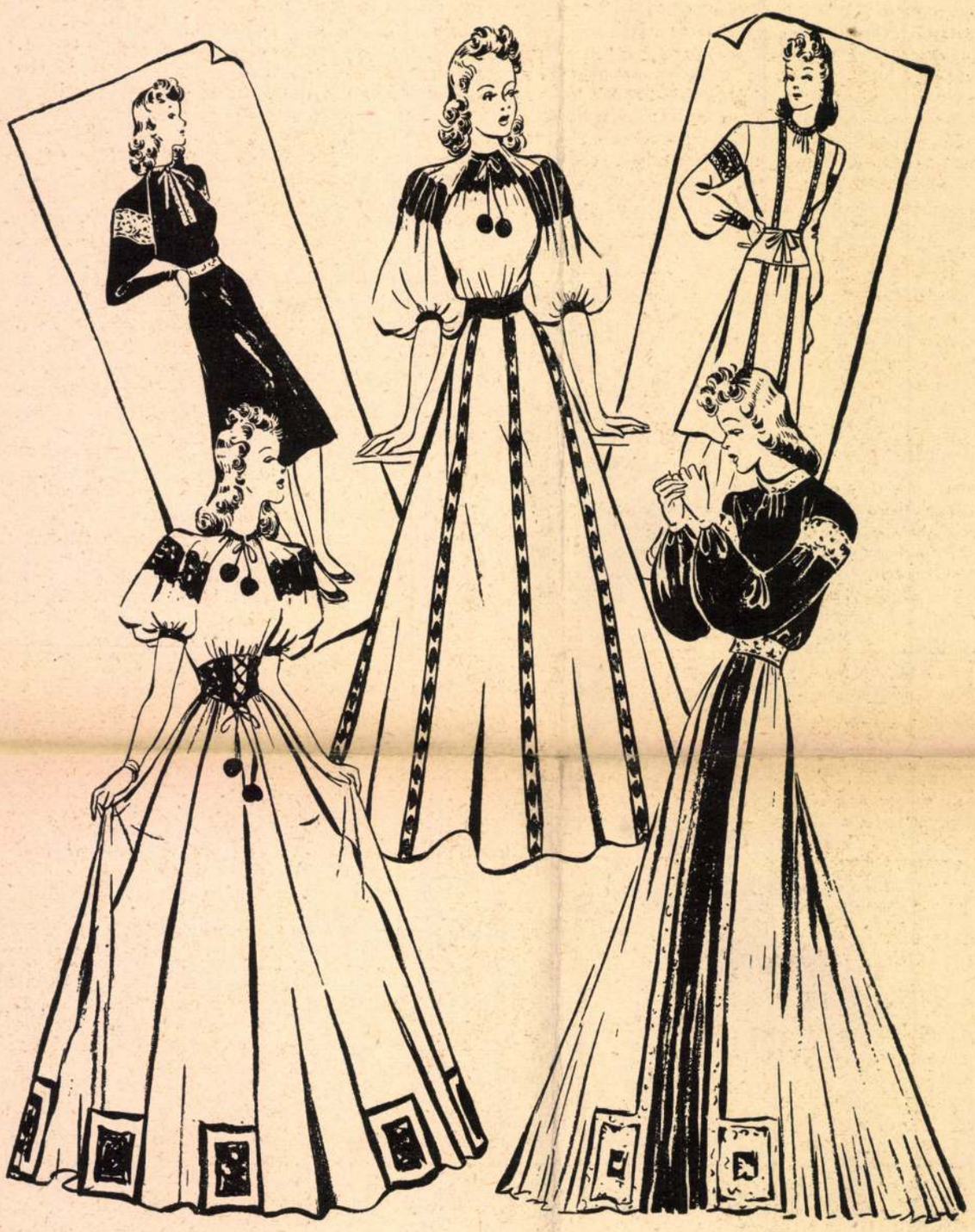

Erdélyi ünneplők. Farnadi Ilona tervei.

Muzeális

1940.

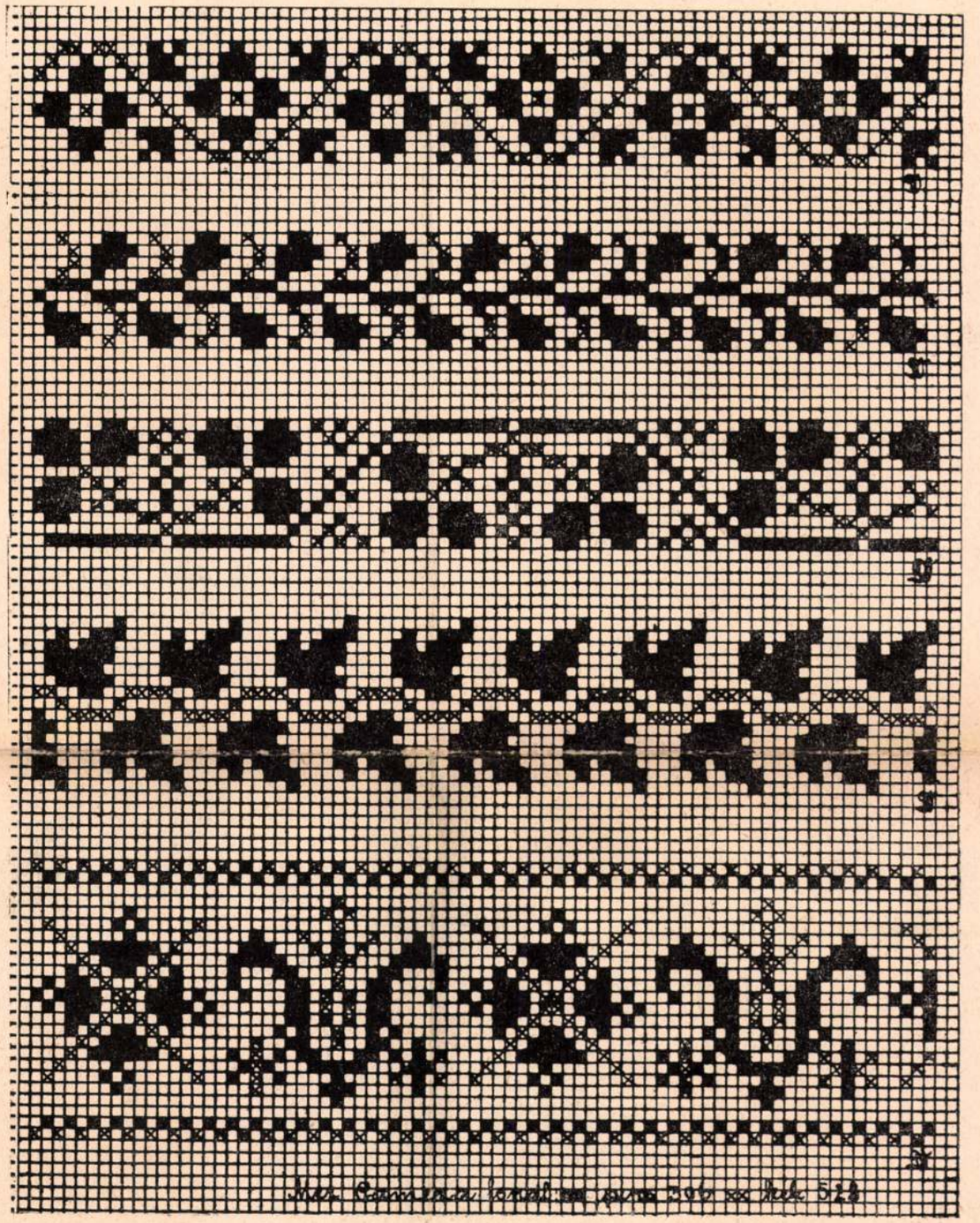

Öt darab piros és kék fonállal hímzett palóc kézelődísz. Gyüjtötte és rajzolta Dajaszászyné Dietz Vilma.

A szerkesztésért és kiadásért felelős: vitéz Spolarich László. 36.591. — Kir. Magy. Egyetemi Nyomda. (F.: Thiering R.)

Magyar jellegű ruhák minden alkalomra. Farnadi Ilona tervei.

Muskáli
1941. 3. 17

Magyar leánykaruhák. Tervezte: Farnadi Ilona.

40.315. — A szerkesztésért és kiadásért felelős: vitéz Spolarich László. Kir. Magy. Egyetemi Nyomda. (F.: Thiering R.)

Munkálló 1942.
25-26. e

• INNEN-ONNAN •

SZÚRT MINTA MELLÉKLETÜNKHÖZ. Eredeti mezőségi motívumokból összeállított párnaminta. Alapja lehet házivászon, lenvászon vagy duvetin. Kivarrásához paplan vagy Mez Volga fonalat használjunk. Bár ezen fonalak beszerzése most igen nehéz, ezért helyette szép és mutatós a 8-as Mez gyöngyfonál is. A virágokat, leveleket tömören dolgozzuk be láncöltéssel, mert csak így lesz tökéletes és így kapja meg eredeti jellegét.

Matyó övminta. Hímzéséhez mindenféle maradék gyapjúfonalat felhasználhatunk. Vigyáznunk kell a szinek elrendezésénél, hogy ízléses összhatást kapjunk. Lehetőleg a virágok élénk színnel készüljenek. A virágok színei váltakozhatnak. A levélkéket pasztelzöld, drap vagy barna fonállal hímezzük. Egyszerű szövet-, vagy vászonruhánkat igen szépen díszíti. Ha szövet ruhához készítjük szövet, ha vászonruhához, akkor vászon alapra hímezzük. 3. és 4. mintánk 2 vagdalásos vitrin terítőcske vagy fagylaltkendő rajzát adja. Készülhet tül alapon vékony batiszt, vagy pedig fehér batiszt alapon színes batiszt rátéttel. Igen kedves fehér csalánvászon alapon ú. n. piros „ruzs" rátéttel. Kerti garnitúra és verandán szalma garnitúra terítésénél nagyon csinos és derűs benyomást kelt.

HELYREIGAZÍTÁS. Ezévi 2. számunkban a 7. és 8. oldalon Georgi Ilonának „Az öltözködés lelke" c. cikkébe néhány sajnálatos értelemzavaró hiba csúszott bele, amit ezúton igazítunk helyre.

Az egyik mondat helyesen így hangzik: „Ezért kell a gyakran szeszélyes, szélsőségekbe hajló külső irányító hatalommal szembeszállni, hogy önismeretünk, tudásunk és érzésünk összehangolásából alakítsuk ki öltözködésünket." A másik helyesen így hangzik: „Művelt ember csak akkor teljesíti embertársai iránti kötelességét öltözködésével, ha lelkesítő örömérzést vált ki megjelenésével."

ALKALMI RUHÁK. A síma egyszerű szabású fekete ruha a legcélszerűbb női ruhadarab. Minden alkalommal felvehető. mindig elegáns De csak így magában a ruha unalmas. Frissíteni, változatossá kell tenni színes apróságokkal, gyöngyel, sálakkal, díszes övekkel, stb. De van rá még több lehetőség is, hogy a síma fekete ruhából egészen más hatású ruhát varázsoljunk. Így a képek szerint filléres költséggel egyéni szép magyaros ruhát készíthetünk. Adva van két ruhatípus: az egyik hosszúujjú komolyabb anyagból készült, a másik rövidujjú könnyü szövet, vagy selyem. De az érdekes ruhafrissítők mindegyik formára viselhetők, cserélhetők.

A mult számunkban közölt magyar divatmellények leírása.

Az 1. Székely mellényke szalagbefűzéssel sötétebb színben, pl. lilával, idősebb hölgyeknek való. A rövidújjú ruhán pasztellszínű selyemből, fiatal leány táncruhája lehet.

2. Mindkét ruhatípushoz és karcsú hölgynek illő hihari rátétes filemellényke (fekete-fehér, szürke-piros, fekete-vil.-kék-zöld vagy sárga) színekben.

3. Egyszínű világosabb tonusú szövetmellényke, fekete vagy a ruha szötét színével egyező gallérján, zsebén fehér sárközi hímzéssel.

4. Fehér vagy színes organdi, keményített batiszt mellényke „boldogi mintára" a hátsó gallérmegoldás lehet kerek, négyszögletes vagy ovális szívforma is.

5. Az előbbihez hasonló megoldás „boldogi hímzéssel" és hátsó jellegzetes megkötővel. A gallér sálszerűen kerek hátul.

6. Fehér selyem vagy vászonalapon, színes tarka kalocsai himzésű mellényke.

FARNADI ILONA

MAGYAROS LEÁNYKARUHÁK. A bakfis leányok ruhái követik a felnőtt hölgyek ruháinak vonalait. Csak díszítéseiben merészebbek, fiatalosabbak. Így pld. mindjárt az 1. forma is mutatja a csinos fiatalos kapucnis-boleró megoldást. A ruha középkék gyapjú zsorzsett, a boleró vil. szürke, kék vagy piros rátét dísszel. A 2. bármilyen színes selyem vagy könnyű szövetruha friss, fehér batiszt gallérral és érdekes zsebekkel megoldva. A gallért színes láncöltéses minta vagy boldogi hímzés díszítheti. 3. Szürke, drapp vagy mogyorószínű angorásszövet, piros pánt és szürke szűrhímzésdisszel. 4. Sötétkék vagy borvörös tavaszikabát fehér alapon, sötét rátét gallérral és zsebekkel. 5. „Bocskay" szabású tavaszi átmenetikabát zsinór díszítéssel. 6. A 3-ik ruhához illő puha, meleg szövetkabát. színes pánttal és szűrhímzéssel. A pánt színével egyező nagyszélű kalap illő hozzá.

FARNADI ILONA

Fehér hímzés.

Magyaros téli ruhák. Farnadi Ilona tervei. — Winterkleider in ungarischem Styl. Entwürfe von Ilona Farnadi. — Dresses in Hungarian style. Designed by Mrs. Ilona Farnadi.

Muskátli

1941. 12.

Fent: Vállfüs ing Kalotaszentkirályról. Lent: Legegyszerűbb kalotaszegi u. n. paraszting vagy kereking. Dr. Gönyey Sándor mult számban megjelent cikkéhez. — Oben: Hemd mit Schulterverzierung aus Kalotaszentkirály. Unten: Einfachtes sogenanntes Bauernhemd oder Rundhemd aus Kalotaszeg. — Above: Shirt with shoulder-ornament from Kalotaszentkirály. Below: Simplest shirt from Kalotaszeg called peasant- or round-shirt.

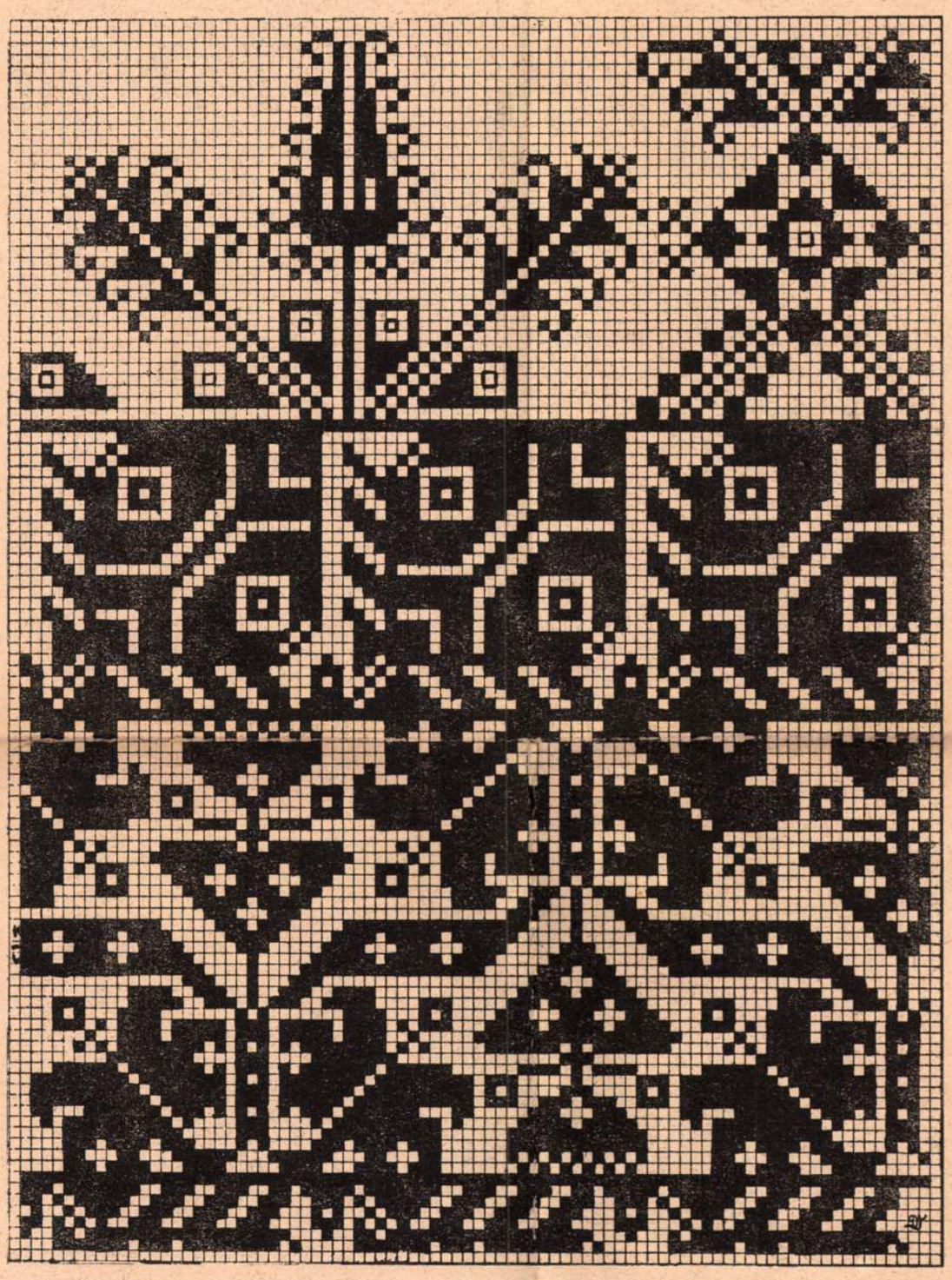

Erősdi (háromszékmegyei) párnavég, a sepsiszentgyörgyi Székely Nemzeti Múzeum gyüjteményéből. Alap kendervászon, fonal vastag piros fejtő. Dajaszászyné Dietz Vilma rajza.

Farnadi Ilona matyóízű ruhatervei.

A szerkesztésért és kiadásért felelős: Szablya Frischauf Ferenc. 42.476. — Kir. Magy. Egyetemi Nyomda. (F.: Thiering R.)

Muskátli

1943.

Farnadi Ilona

magyarosnói
cigari rukák terv.
fentitől
Muskátli

1938. 69

NUZI, ALLEGRETTO (umbriai festő, † 1374)

Kálvária (98. kép)

Fa, tempera, 47×24 cm.

OLASZ FESTŐ, XIII. század

Kálvária (99. kép)

Fa, tempera, 48×29·5 cm.
Az Ipolyi-gyüjteményből.
Ipolyi Arnold képgyüjteménye. Új Magyar Sion, II., 1871., 368. l. (Jacopo Torriti.) — Gerevich PA, 222. l. (Románstílű.) — Benesch Belved, 70. l. (Ducento.) — Őszi kiállítás, 1930., Ipolyi, 8. szám. — Gerevich IPGY, 95. l.

OLASZ FESTŐ, XIV. század

Trónoló Madonna három angyallal

Csúcsos felső záródással.
Fa, tempera, 76×40 cm.
A kölni Ramboux- és az Ipolyi-gyüjteményből.
Igen rongált állapotban.

OLASZ FESTŐ, 1500 körül

Trónoló Madonna Jézussal és négy férfiszenttel

Fa, tempera, 220×160 cm.
Restaurálta Nikássy Lajos, 1933.
Rényi 12—13. l. — Maszlaghy II., 332. szám.

OLASZ FESTŐ, XVI. század

Önarckép családdal

Vászon, olaj, 92×133 cm.

OLASZ FESTŐ, 1570 körül

Farnadi Ilona

vuhatervei

repr –

Muskátli 1938. 108 l.

(Magy. Iparm.

1938. 8. sz.)

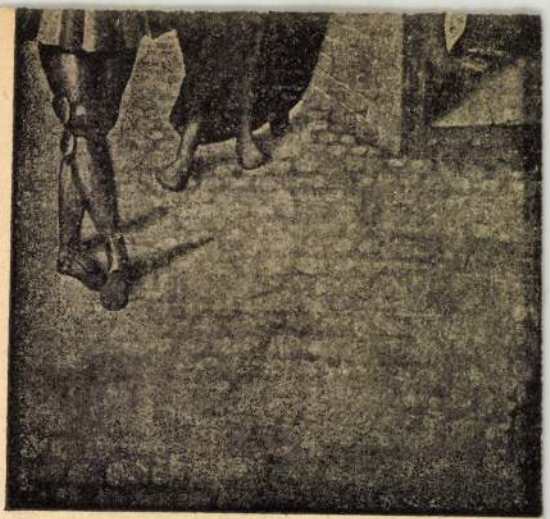

147. kép. *Német (németalföldi?) festő, 1*

NÉMET FESTŐ, XVIII. század eleje
Parókás férfi
Ovális, vászon, olaj, 47×50 cm.

NÉMET FESTŐ, XVIII. század
Férfiarckép
Karton, pasztell, 65×51 cm.

1

Farnadi Ilona

l.

Muskátli

1939. 58, 59. l

60. l.

(Magy. Iparm

1939. 5/17.)

Hochgeehrte Herren,

Hiermit gest

das letzte Viertel des vori

Bitte um gefällige Prüfung.

neuen Sendungen nur aus Anl

sie zur Hand haben, wenn Si

chung will ich natürlich ge

Es würde mic

wollten, mir wieder weitere

Inzwischen v

tung als

Einlage

Farnadi Ilona

l.

Muskátli 1939.
113.l

(Magy-Iparm-
1939. 11.4)

17/27.1915

A VALLÁS- ÉS KÖZOKTATÁSÜGYI M. KIR

1915.évi 1222 számv. sz.

XIII. ügyosztály.

A válaszban a megkeresés számának és évének pontos feljegyzése kéretik.

Nagyméltóságu

báró FORSTER G

a Müemlékek Orsz. Bizottsága

Folyó évi január hó

átiratára való hivatkozással va

Farnadi Ilona

l.

Muskatli. 1941.

32-33 l 34. l.

(Magy. Iparm

1941. 4. 37)

ik hárulnak.-

ettek az árak drágulása az egész háború

nél mindezideig a régi árakat tartottuk

.-

ődő viszonyok azonban kényszeritenek,

ségárakat felemeljük, mindamellett, hogy

állapitott minimális 30-al szemben f. év

0 % felárat számitunk.-

. megbizásikkal ezután is megtisztelni

s igyekezni fogunk azokat mindenkor

ket, hogy amint a viszonyok megengedik

fogjuk.-

sukat kérve, maradtunk

kiváló tisztelettel

Klösz György és fia

Farnadi Ilona

l.

Miskatli

1941. 38, 39, 40 l.

(Mag. Iparm)

1941. 5. 27.

yzott javadalom, a Németh Sándor titkár
talványozása folytán teljesen ki van

od őszinte tiszteletem nyilvánitását.
november hó 9.
helyett:

itkár.

R G Y U L A b. t. t. úrnak,
gos Bizottsága elnökének

Budapest.

Farnadi Ilona

ruhatervli

Muskátli

1941. 60. 61. l.
62. l.

(Magy. Iparm

1941. 8. n

Tisztelettel

hogy Kiss József ideiglen

ján vagy ideiglenes alkal

megállapitani méltóztassé

Budapest, 1914.

Farnadi Ilona

Magyaros gyermek
vuha tervei
repr.

Muskátli 1942.

56 l.

(Magy. Iparm

1942. 9 ...

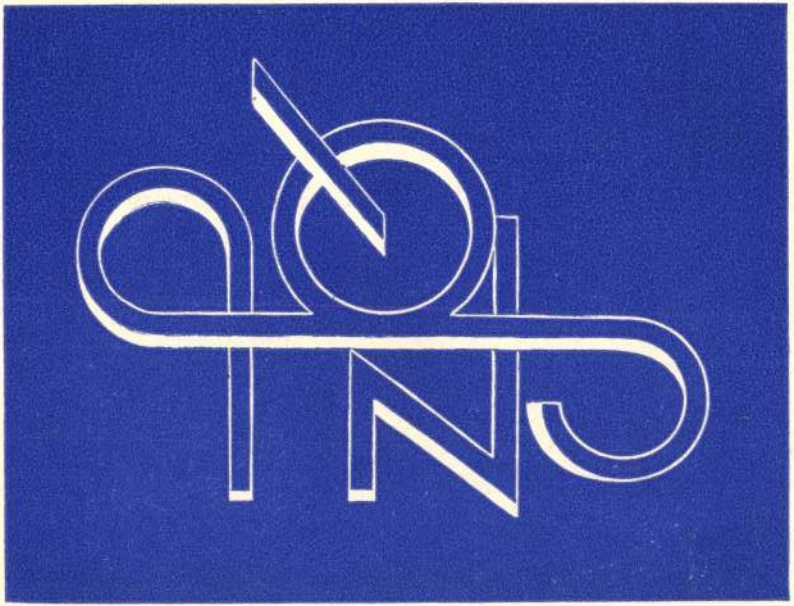

Farnadi Ilona

l.

Muskátli 1942.
37, 38 l.

(Magy. Iparm
1942. 6. 4.)

Reitter Ká
munkaw
a rétére
náról.

Budapest, 19

1.) Lásd 204. sz. a.
2.) " 205. " "

Farnadi Ilona

ruhatervei

repr.

Muskátli

1942. 16. l.

(Magy. Iparm.

1942. 3. sz.)

MDK

Farnady Ilona divattervező

készítette a Kisipari Szövetkezeti Kiadóvállalat gondozásában megjelent Népművészeti Divatalbum terveit és rajzait. A kötet 70 női és gyermekruha modellt tartalmaz.

Népművészeti Divatalbum.

Érdekes Ujság, Bp. 1957. szeptember 21. 17. l.

Farnadi Ilona, okl. ruhaterv

Magyar Iparművészet 1934. 207 l.
A magyar öltözködési mozgalom orsz. bizottságának ruhatervpályázatának eredménye.

Farnadi Ilona, okl. ruhaterv

Magyar Iparmüvészet 1934. 2o7 l.
A magyaros öltözködési mozgalom orsz. bizottságának ruhatervpályázatának eredménye.

Farnadi Ilona, II. dij. ruhaterv

Magyar Iparmüvészet 1934. 2o7 l.
A magyaros öltözködési mozgalom orsz. bizottságának ruhatervpályázatának eredménye.

Ø Farnadi (Feigl) Richard

díszítő festő

l. Budiparrajzisk.

1934-35. 16. l.

sallóközi uti-képek. VU-1858, 54 l.

HELYSÉG

KOMÁROMFÛSS

VÁRMEGYE

Komárom.

MŰFAJ

R.k.templom.

A MŰEMLÉKKÉ NYI
IRATOK SZÁMA

Fre

Farnadi Richard

arelött Feigl

iparmuvész

l. Budiparrajziskola

1935-36. 25. l.

u. o. 1936-37. nincs meg

u. o. 1937-38. bevágva

u. o. 1938-39. 22. l.

u. o. 1939-40. 24. l.

u. o. 1940-41. 17. l.

u. o. 1941-42. 16. l.

723 szám.

19

Műemlékek Orsz

Tárgy:

Min. kiutalja dr Berkovits J. 193·60 P-ös esztergomi pitiszámláját

A beadv

Melléklet

Egyúttal

Előirat sz

Utóirat s

Másolta:

MAGYAR-OLASZ TÁRSASÁG
SOCIETÀ ITALO-UNGHERESE
BUDAPEST, IX. RÁKOS-U. 10

NYOMTATVÁNY

Nagyméltóságú
Méltóságos
Nagyságos

úrnak
úrhölgynek

BUDAPEST,

ifj. Kellner E. Bpest.

LA SOCIETÀ ITALO-UNGHERESE

invita la S. V. Illma ad intervenire alle

CONFERENZE

che

il Rev.

P. VITTORINO FACCHINETTI

Professore dell'Università del Sacro Cuore di Milano

terrà

sabato, 27 aprile alle ore 18
nella Sala del Museo d'Arte Decorativa
(IX., Üllői-út 33—37.) sul tema:

DUE FULGIDE GLORIE DELLA SANTITÀ ITALIANA

(con proiezioni); e

lunedì, 29 aprile alle ore 18
nella Sala della TESz (V., Falk Miksa-utca 1) sul tema:

LA RADIO IN VOLO

LA PRESIDENZA

Gli ospiti sono graditi.

Feigl Rikárd

1 reál, 1 iparrajz
nyilv. rajztanf.
10 hónap, jeles
Tanár Osiczik Gyula
Iparrajziskola 1904

TORNA

Várrom

V. A tornai kastély. VV 1864, 121 l.
(képe 120 l)

Feigl Richárd

cimfestő tanonc

5 elemi, 3 ipar.

10 hónap, jeles.

Tanár Köllner Dezső

Iparrajziskola 1905

VÁL

Templom: Molnár József: Mária mennybemenetele.

R. k: Molnár József. VV 1864, 101 l.

Feigl Richard
rajzoló
jeles
Iparrajziskola 1906

160 K-ás Szilágyi
Istvan féle
segélydíjat kapott
a fővárosi tanácstól

Székelyföldi Művészeti Év

1943 szept. — 1944 junius

MŰSOR

Marosvásárhely · Székelyudvarhely · Sepsiszentgyörgy · Csíkszereda

Feigl Richard
„Ivagfests"
gles Vejel
eredm.

Iparrajziskola 1907

Feigl. Richárd

üvegfestő segéd

jeles

Iparrajziskola 1910

Feigl Richárd

üvegfestő segéd.

péles

Iparrajziskola 1908

tilizált disszel. Erdély, XIX. sz. e. — Vier Krüge, glasierter
ürgen, A. XIX. Jh.

ozettadisszel. XIX. sz. e. — Drei Krüge, glasierter Ton,

tő madárral, egy szarvassal. Erdély, XIX. sz. e. — Drei
. A. XIX. Jh.

tilizált virágdisszel. Erdély, XIX. sz. e. — Drei Krüge,
X. Jh.

isszel. Székely, XIX. sz. — Zwei Krüge, glasierter Ton.

tadisszel. Erdély, XIX. sz. e. — Zwei Krüge, glasierter

zöld virággal. Székely, XVIII. sz. — Zwei Krüge, braun
zékely, XVIII. Jh.

Erdély, XIX. sz. e. — Vier kleine Krüge, glasierter Ton.

lt madárral, szarvassal és virággal, évszámmal. Erdély,
on mit stilisiertem Dekor und Jahreszahl. Siebenbürgen,

Feigl Richard

a székesfőv. iparrajzikola tanára, dekorativ festészeti szak.

Kérdi. Iparművészetünk fejlődése. Pesti Hírlap 1931. dec. 18.

U. 3037

ól elmaradt, ennélfogva a könyvtárnok díjazását az 1915. évi költségvetésből

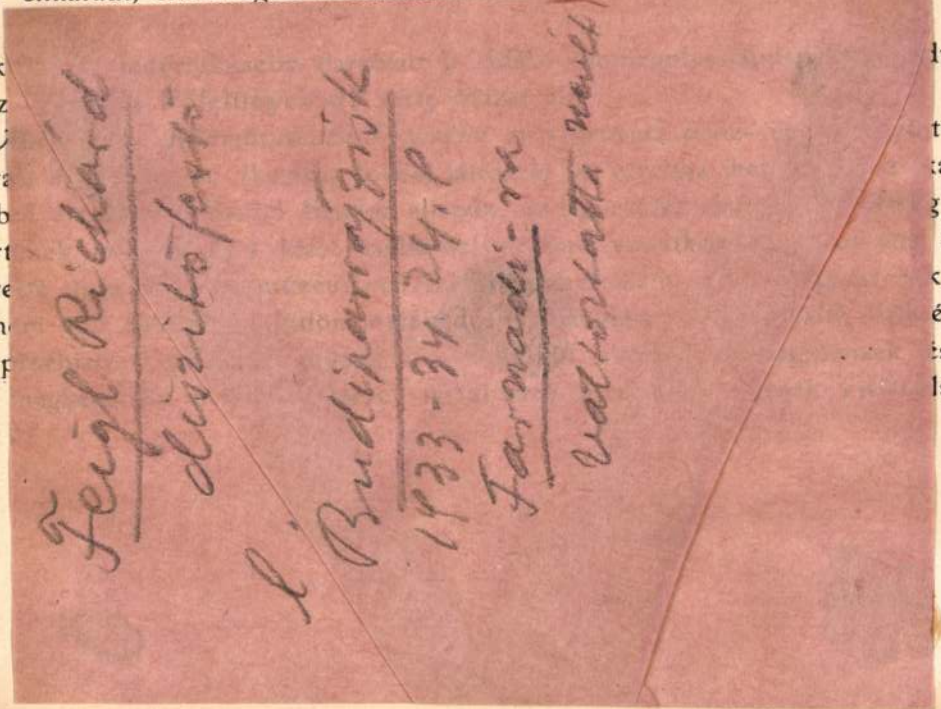

ték, ahol

teményét
atonák a
gyelőség-
idejében
k elhelye-
égesnek.»
és érmek
lása után

harczteren kitüntette magát. Páncsovával szemben a Duna szigetén felfedez
szerbektől elhelyezett robbantó-aknát, amely a szerb parttal összeköttetésben ál
összekötő drótot elvágta katonáival s az aknát kiemelte. Ezért ezredparancsba
dícsérték. *Dr. Varga Sándor*, áll. főg. tanár, a múzeum pénztárnoka, mint tart. h
hadnagy aug. 2. vonult be a 19. honvéd-gyalogezredhez Pécsre; eleinte Fiumé
beosztva, nov. 1-től pedig a kárpáti harczokban vesz részt. 1915. ápr. 1. óta
élelmezési tiszt a keleti Beszkidekben s kötelességének pontos és lelkiismerete
sítéséért ezredparancsban megdícsérték.

A múzeum ügykezelése a mozgósítás óta a két tisztviselő bevonulása miatt sz
az idő rövidsége miatt hivatalukat részletesen nem is adhatták át. A legszüksé
teendőket a múzeum elnökével együtt most *Németh Béla* főg. tanár, a M
Egyesület titkára intézi.

Feigl Rihard
disztofesto
lásd Farnadi R.
alatt is.

Nyomda Vácon 5897

FARNADI Richárd

üvegfestménye, Szécsfehérvár, Bory-vár

ld. Ágoston Béla: Bory Jenő...
2. Ziad. Szécsfehérvár, 1996 32.

	Főszezon	Utószezon	Ingyenes szolgáltatások
gyas:	1 napos 2 ágyas: 3 800 Ft	1 napos 2 ágyas: 3 400 Ft	
.31.	-	96.11.01-12.28.	
kage:	-	6 napos package: 15 000 Ft/fő	
gyas:	-	1 napos 1 ágyas: 3 000 Ft	
gyas:	-	1 napos 2 ágyas: 5 400 Ft	
kage:	6 napos package: 11 000 Ft/fő	6 napos package: 9 500 Ft/fő	
gyas:	1 napos 1 ágyas: 1 600 Ft	1 napos 1 ágyas: 1 300 Ft	
gyas:	1 napos 2 ágyas: 2 500 Ft	1 napos 2 ágyas: 2 100 Ft	
kage:	-	6 napos package: 15 000 Ft/fő	Szauna, szolárium, uszoda
gyas:	-	1 napos 2 ágyas: 5 000 Ft	
kage:	6 napos package: 14 700 Ft/fő	6 napos package: 14 700 Ft/fő	Szauna, szolárium konditerem
).	96.05.01-09.30.	96.10.01-12.29.	
.30.	-	-	
kage:	6 napos package: 13 200 Ft/fő	6 napos package: 12 000 Ft/fő	
gyas:	1 napos 1 ágyas: 2 520 Ft	1 napos 1 ágyas: 1 960 Ft	Csak reggeli
gyas:	1 napos 2 ágyas: 3 700 Ft	1 napos 2 ágyas: 3 120 Ft	Csak reggeli.
kage:	6 napos package: 10 200 Ft/fő	6 napos package: 9 000 Ft/fő	
gyas:	1 napos 1 ágyas: 1 700 Ft	1 napos 1 ágyas: 1 500 Ft	
gyas:	1 napos 2 ágyas: 3 400 Ft	1 napos 2 ágyas: 3 000 Ft	
gyas:	1 napos 1 ágyas: 2 000 Ft	1 napos 1 ágyas: 2 000 Ft	